Aspecte ale filantropiei creştine în primele patru secole

– consideraţii folositoare pentru creştinii de azi –

Problema asistenţei sociale, a grijii pentru cei săraci, bolnavi, străini, vârstnici, văduve şi orfani, a ocupat un loc important în viaţa creştină din toate timpurile, ea fiind expresia cea mai înaltă a filantropiei creştine. Începând cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos şi continuând apoi cu Sfinţii Apostoli şi cu urmaşii acestora, creştinismul s-a dovedit a fi singurul în măsură a organiza, supraveghea şi întreţine un autentic program social destinat celor aflaţi în mari nevoi. Peste veacuri, filantropia Bisericii perioadei apostolice şi post-apostolice, continuată de cea a „veacului de aur" (secolul al IV-lea), rămâne modelul suprem de abnegaţie şi dăruire a omului pentru om.

Sfinţii Apostoli au fost primii care au organizat comunitatea creştină din Ierusalim pe principiul iubirii şi al egalităţii frăţeşti. Caracteristica acestei organizări a constituit-o viaţa de obşte, formă a vieţii comunitare în care accentul principal, deşi se pune pe unirea sufletească şi pe entuziasmul religios al celor botezaţi, nu exclude nici elementul economic. Era nevoie, astfel, de întocmirea unui sistem social care să asigure atât procurarea mijloacelor materiale necesare, cât şi distribuirea lor echitabilă, corespunzătoare nevoilor deosebite pe care le reclamau, pe de o parte, întreţinerea cultului şi a slujitorilor Bisericii, iar pe de altă parte, ajutorarea sau ocrotirea socială a credincioşilor[1].

Încă de la început, însă, tânăra Biserică creştină a trebuit să facă faţă ostilităţii iudeilor, dar şi a păgânilor. Stigmatizaţi ca duşmani ai lui Dumnezeu şi ai neamului omenesc, percepuţi ca o adevărată plagă abătută asupra societăţii tradiţionale, creştinii au fost vânaţi şi pedepsiţi fără milă. Unii au fost târâţi prin judecăţi, bătuţi şi batjocoriţi pentru credinţa lor; mulţi au fost întemniţaţi, exilaţi, trimişi pe galere sau azvârliţi pradă fiarelor sălbatice. Săracii, ca urmare a fugii de persecuţii sau a trimiterilor în exil, s-au înmulţit; a sporit, de asemenea, numărul văduvelor şi al orfanilor rămaşi de pe urma celor osândiţi. Şi, totuşi, dezvoltând un autentic program social, Biserica a depăşit toate aceste dificultăţi, organizarea activităţilor filantropice concretizându-se, în timp, în trei direcţii: organizarea comunităţilor bisericeşti ca proprietate de obşte, sub forma colegiilor, corporaţiilor sau asociaţiilor legale (tolerate de legea romană) şi ca reţea de societăţi sau instituţii de asistenţă socială[2].

Totuşi, în perioada apostolică şi post-apostolică, nu se poate discuta despre o asistenţă socială instituţionalizată, aşa cum aceasta va apărea în secolul al IV-lea. În Biserica primară nu era nevoie nici de case de oaspeţi, nici de case pentru orfani, văduve şi bolnavi, atâta timp cât locuinţa fiecărui creştin acoperea, în totalitate, aceste necesităţi; din bogăţia sau din sărăcia lui, fiecare dăruia cu drag. Astfel, această diaconie particulară a suplinit cu succes formele instituţionalizate de mai târziu, coexistând, peste veacuri, alături de acestea[3].

Nici secolele II-III nu cunosc o formă instituţionalizată a asistenţei sociale, deşi acum apar o serie de colegii, corporaţii sau asociaţii legale, cu un vădit scop filantropic, tolerate de legislaţia romană. Deşi traversând cea mai grea perioadă din istoria sa – epoca persecuţiilor –, Biserica nu s-a retras din lume, tocmai acum înregistrându-se o creştere fără precedent a acţiunilor caritative la adresa săracilor, bolnavilor, familiilor martirilor etc.[4]

Care sunt, aşadar, formele prin care s-a manifestat filantropia Bisericii în primele trei secole? **Ofrandele** reprezintă darurile de pâine, vin, miere etc. aduse de credincioşi la altar pentru săvârşirea Sfintei Euharistii. Ceea ce prisosea era pus de o parte pentru întreţinerea slujitorilor bisericilor, care, săraci fiind, trăiau din aceste ofrande; alte daruri erau împărţite de către diaconi săracilor. Un fapt important este acela că ofrandele erau aduse şi în numele celor adormiţi, rude sau prieteni, şi cu ocazia comemorării celor care s-au învrednicit de cununa muceniciei[5].

Colectele, o altă formă a milosteniei obşteşti, constând în bani şi obiecte de mare preţ, fuseseră, iniţial, destinate credincioşilor din Ierusalim; ulterior, în fiecare duminică, fiecare credincios, proporţional cu mijloacele materiale de care dispunea, obişnuia să depună în acea „cutie a milei" („gazofilachium" sau „corvana"), în mod liber, sume de bani destinate celor năpăstuiţi. Proistosul comunităţii era cel însărcinat cu împărţirea echitabilă a acestora. Acestor colecte duminicale li se alăturau altele lunare, precum şi unele daruri făcute cu ocazii speciale: ca mulţumire pentru binefacerile aduse de Dumnezeu, de teama confiscării averilor de către persecutori etc.[6]

Dacă ofrandele şi colectele existau şi la evrei, **agapa** era o formă a milosteniei exclusiv creştină, paradigmă a ei fiind chiar Cina cea de Taină. Numeroase texte scripturistice şi patristice atestă prezenţa agapelor, în strânsă legătură cu săvârşirea Sfintei Euharistii, fiind cel mai potrivit prilej ca participanţii să facă acte de caritate. Pierzându-şi, în timp, acest caracter liturgic, agapele au fost separate de cultul divin; mai bine de trei veacuri şi-au îndeplinit, însă, rolul filantropic, la aceste mese ale comuniunii înfruptându-se din darurile lui Dumnezeu, deopotrivă, cei avuţi şi cei sărmani. Plecând de la concepţia Bisericii primare că omul cel nou, creştinul, este cetăţean al Ierusalimului ceresc, iar aici, pe pământ, doar un simplu călător, bogaţii îşi puneau averile la dispoziţia tuturor, din conştiinţa că acelaşi Dumnezeu, Care le-a dăruit lor toate, se îngrijeşte şi de cel sărac, ridicându-l din suferinţă. De aceea, fiecare membru al comunităţii se punea în slujba tuturor, de la comuniunea bunurilor materiale, până la primirea cununii muceniciei[7].

De pe urma ofrandelor, colectelor şi agapelor beneficiau un mare număr de persoane, începând chiar cu slujitorii săraci ai Bisericii; o altă parte era rezervată trebuinţelor cultului. Cu mici diferenţe, categoriile sociale asistate de biserică au rămas aceleaşi de-a lungul timpului: săracii, bătrânii, infirmii şi bolnavii de tot felul, văduvele şi orfanii, prizonierii, sclavii, refugiaţii, străinii, întemniţaţii, precum şi familiile lor şi ale celor care se învredniceau să primească cununa muceniciei. Cât timp se aflau în mare strâmtorare, nici chiar cei de altă credinţă nu erau omişi. Nu se întâmpla aşa, însă, cu cei ce refuzau să muncească şi cu cei ce duceau o viaţă imorală, pe aceştia Biserica excluzându-i de la comunitatea bunurilor[8].

În acest context, este absolut necesară menţionarea apariţiei monahismului de tip chinovial sau obştesc, deosebit de important pentru dezvoltarea ulterioară a asistenţei sociale a Bisericii. Din chiar momentul apariţiei lor, mănăstirile s-au dovedit a fi veritabile instituţii de binefacere, adevărate şcoli de rugăciune, de muncă şi de caritate. Spre exemplu, în Egipt, veniturile unor mari mănăstiri, care adăposteau în ele până la 10.000 de monahi, erau destinate exclusiv ajutorării săracilor din împrejurimi[9].

Anul 313 a reprezentat o piatră de hotar în istoria Bisericii. Scos din postura de „religio illicita", creştinismul şi-a putut dezvolta, de acum înainte, în mod deschis, instituţii proprii de asistenţă socială, care, prin modul de organizare şi prin competenţa lor, au stârnit până şi admiraţia păgânilor. Specifică secolului al IV-lea, dar şi veacurilor următoare, este forma instituţionalizată a filantropiei creştine, într-o diversitate de aşezăminte cu rol bine determinat[10].

Vechilor modalităţi de organizare şi de întreţinere a activităţilor sociale, li s-au adăugat, treptat, după anul 313, alte şi alte forme – de acum, instituţionalizate - , menite să asigure acoperirea unei palete de necesităţi cât mai largi. Astfel, în privinţa formelor de colectare a fondurilor destinate acestor categorii sociale defavorizate, pe lângă deja consacratele **ofrande** şi **colecte** (regulate, ocazionale şi extraordinare), au fost instituite acum: pârga, zeciuiala, legatele şi donaţiile. **Pârga** desemna primul rod al recoltelor, adus de creştini la biserică spre folosinţa săracilor; prin **zeciuială** se înţelegea acea cotă parte din recolta sau din produsul muncii unui om, oferită în mod liber lui Dumnezeu, deci Bisericii. **Legatele** desemnau acea practică a unor creştini bogaţi de a-şi lăsa prin testament averea – parţial sau integral – Bisericii, spre a fi folosită în activităţi filantropice. La fel, episcopii şi preoţii care mureau fără a avea rude moştenitoare lăsau bunurile pe seama Bisericii şi a săracilor. O altă formă a milosteniei o constituia **donaţia**, caracterizată prin cedarea parţială sau totală a averii, Bisericii, spre ajutorarea celor năpăstuiţi[11].

La baza înfiinţării acestor instituţii de binefacere pare a fi stat ospitalitatea practicată de Biserică chiar de la început. Aceasta a comportat o serie de reguli şi o anumită etichetă; de exemplu, la sosirea într-o comunitate, oaspetele prezenta o scrisoare de recomandare de la episcopul său. La început, pentru primirea străinilor nu existaseră fundaţiuni anume. Dar, cum treptat numărul oaspeţilor era într-o continuă creştere, iar casa episcopului devenise neîndestulătoare în faţa atâtor solicitări, s-a recurs fie la adăugarea unor dependinţe anexe la reşedinţa chiriarhală, fie la ridicarea din temelie a unor clădiri, special destinate acestui scop. Un astfel de aşezământ social purta numele de Henodokion, fiind un fel de „casă mamă" un trunchi al tuturor fundaţiilor filantropice. La dispoziţia celor adăpostiţi aici se afla, în permanenţă, un personal calificat, gata oricând să răspundă oricăror solicitări: doctori, infirmieri, brancardieri, supraveghetori, oameni de serviciu etc. Mai târziu, din acest trunchi al milosteniei creştine au apărut şi s-au dezvoltat numeroase ramuri, sub forma unor pavilioane, după numărul şi felul serviciilor de asistenţă socială administrate, ce gravitau în jurul aceluiaşi nucleu comun – Henodokionul[12].

Astfel, au apărut: case pentru săraci, spitale, case pentru văduve, case pentru fecioare, leagăne pentru copii, orfelinate, aziluri, spitale pentru bolnavii incurabili, aziluri pentru invalizi, case pentru orbi, cimitire etc.[13] Acestor aşezăminte filantropice li s-au adăugat o serie de asociaţii sau corporaţii caritabile: a groparilor, a sanitarilor şi a meşteşugarilor[14].

Mănăstirilor le-a revenit, deci, un rol deosebit în organizarea acestei filantropii practice, în ele organizându-se o parte a instituţiilor de asistenţă socială deja menţionate. Acest lucru a fost posibil datorită fondurilor substanţiale de care beneficiau, fonduri obţinute din donaţii şi legaţii, la care se adăugau ofrandele şi produsele provenite din munca monahilor. De aceste ajutoare beneficiau toţi cei aflaţi în nevoi: călătorii găseau adăpostire, bolnavii tămăduire, cei întristaţi mângâiere, orfanii educaţie şi îngrijire. Filantropia devenise, astfel, preocuparea zilnică a monahilor[15].

Astfel a înţeles creştinismul primelor trei veacuri să aplice porunca slujirii, dată de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Să luăm şi noi, creştinii de azi, aminte!

Florin DOBREI

[1] Ioan Gh. Coman, *Creştinismul şi bunurile materiale după Sfinţii Părinţi*, în „Studii Teologice", Bucureşti, an I, 1949, nr. 3-4, p. 157-158; Idem, *Învăţătura creştină despre bunurile economice*, în „Studii Teologice", Bucureşti, an III, 1951, nr. 3-4, p. 223-224; Idem, *Folosirea în comun a mijloacelor de trai*, în „Studii Teologice", Bucureşti, an V, 1953, nr. 9-10, p. 602-604.

[2] Liviu Stan, *Instituţiile de asistenţă socială în Biserica veche*, în „Ortodoxia", Bucureşti, an IX, 1957, nr. 1, p. 98-99.

[3] *Ibidem*, p. 99.

[4] Gheorghe I. Soare, *Biserica şi asistenţa socială. Doctrina şi organizarea în primele şase secole*, Bucureşti, 1948, p. 35-36.

[5] *Ibidem*, p. 12, 26.

[6] Gh. I. Soare, *op. cit.*, p. 12-13, 26-28; Ion Vicovan, *Daţi-le voi să mănânce! Filantropia creştină - istorie şi spiritualitate*, Iaşi, 2001, p. 28-29.

[7] Gh. I. Soare, *op. cit.*, p. 13-15, 28.

[8] *Ibidem*, p. 18-20, 29-31.

[9] *Ibidem*, p. 34-35.

[10] L. Stan, *op. cit.*, p. 99-100.

[11] Gh. I. Soare, *op. cit.*, p. 58-66.

[12] *Ibidem*, p. 77-80, 83.

[13] Gh. I. Soare, *op. cit.*, p. 84-87; I. Vicovan, *op. cit.*, p. 92-106; L. Stan, *op. cit.*, p. 102-118; Antonie Plămădeală, *Biserica slujitoare*, Sibiu, 1986, p. 151-152.

[14] Gh. I. Soare, *op. cit.*, p. 91-92.

[15] Gh. I. Soare, *op. cit.*, p. 93-99; I. Vicovan, *op. cit.*, p. 107-111.

Prima conferinţă preoţească din 2007

În conformitate cu Hotărârea Sfântului Sinod, prima conferinţă preoţească (sesiunea de primăvară) din 2007 s-a derulat, în Arhiepiscopia Sibiului, după cum urmează:

- 14 mai 2007, la Braşov, unde au participat preoţii din protopopiatele Braşov, Bran Zărneşti şi Săcele.
- 15 mai, la Sibiu, unde au participat preoţii din Protopopiatele Sibiu, Agnita, Avrig, Sălişte.
- 16 mai, la Mediaş, unde au participat preoţii din acel protopopiat.
- 18 mai, la Făgăraş, unde au participat preoţii din acel protopopiat.
- 18 mai, la Rupea, unde au participat preoţii din Protopopiatul Rupea.

Cu excepţia protopopiatului Rupea, la toate celelalte protopopiate conferinţele au fost prezidate de I.P.S. dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului. Au fost prezenţi la unele dintre protopopiate şi P.S. dr. Visarion Răşinăreanu şi alţi membri ai consiliului eparhial.

Tema conferinţei a fost „Problema familiei creştine astăzi. Pastoraţia copiilor, tinerilor şi vârstnicilor". Prin adresă sinodală s-a recomandat acordarea atenţiei unui aspect mai aparte, legat de această temă, şi anume „problema familiei preotului aflat în dificultăţi materiale".

La toate protopopiatele, odată cu anunţarea temei s-a trimis şi planul conferinţei cu o anexă: bibliografia minimală de specialitate.

Spre a pune mai bine în evidenţă importanţa unei astfel de teme, în contextul problemelor cu care se confruntă familia creştină astăzi, redăm în continuare schiţa de plan:

I. Dimensiunea generală a familiei creştine în condiţiile lumii moderne.

1. Impactul lumii moderne asupra familiei româneşti. Construcţia planului parohial având drept centru familia.
2. Factorii de risc în destructurarea familiei.

II. Tipologia familiei şi implicaţiile pastorale ale acesteia în misiunea cotidiană a Bisericii.

1. Familia în mediul urban.
2. Familia în mediul rural.
3. Familia preotului.

(continuare în p. 5)

Pr. prof. Dumitru ABRUDAN

In memoriam

† Vasile Silivăşan – tipograf

În data de 16 martie 2007 a trecut în veşnicie Vasile Silivăşan, fost tipograf (linotipist) la Tipografia Arhiepiscopiei Ortodoxe Sibiu.

Adormitul întru Domnul s-a născut în 21 septembrie 1935, în localitatea Sărmaşu, jud. Mureş, într-o familie cu cinci copii.

În 1952 s-a înscris la Şcoala profesională de tipografie din Cluj, după absolvirea căreia a lucrat ca tipograf într-o unitate de profil din acel oraş, până în 1968, când s-a transferat la Întreprinderea Poligrafică din Sibiu. De aici, a trecut apoi, în 1971, la Tipografia eparhială, unde a lucrat, ca linotipist, până în 1990. Între 2001-2004 a fost angajat ca administrator la Aşezământul eparhial de la Păltiniş (Vila mitropolitană).

S-a remarcat prin competenţă profesională şi râvnă deosebită în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu.

Dumnezeu să-l odihnească şi să-i facă parte de răsplata sa cea dreaptă!

Redacţia „Telegraful Român"

Origen, „Omilii şi adnotări la Levitic"

Editura Polirom, 2006

Cel de al treilea volum al Omiliilor lui Origen la Pentateuh este dedicat Leviticului. A apărut concomitent cu cele la Geneză şi la Exod, pe care le-am semnalat în numere anterioare ale „Telegrafului Român". Şi în cazul actualului volum, este vorba de o ediţie bilingvă (în latină şi română, pentru Omilii şi în greacă şi în română, pentru Adnotări), datorată aceluiaşi avizat specialist în filologie clasică şi filozofie, universitarul ieşean Adrian Muraru.

Dintru început dorim să remarcăm faptul că ni se oferă o nouă şi valoroasă scriere de spiritualitate creştină ce poartă amprenta geniului acestui prolific scriitor bisericesc din primele trei secole.

Volumul de 608 pagini este precedat de un extins cuvânt introductiv şi este explicitat printr-un riguros aparat critic. Calitatea, respectiv fidelitatea traducerii este garantată de reputaţia specialistului menţionat.

Spre a ne edifica asupra a ceea ce reprezintă Leviticul în ansamblul Pentateuhului, vom schiţa în câteva fraze cuprinsul acestei scrieri biblice. Astfel, vom arăta că Leviticul se află într-o succesiune logică după Exod. Dacă în partea finală a Exodului (începând cu cap. 25) se vorbeşte despre cortul sfânt şi despre preoţime, ca o corporaţiune menită să slujească la acel locaş al Vechiului Legământ, în Levitic sunt descrise pe larg rânduielile cultice ce se cereau a fi săvârşite de către preoţi, în legătură cu cortul sau chiar în particular de către credincioşi. Astfel, în primele opt capitole din Levitic sunt menţionate şi categorisite, după felul şi scopul lor, jertfele sau sacrificiile Vechiului Testament, ce se aduceau pe jertfelnicul din curtea cortului. Acestea erau de două feluri: sângeroase şi nesângeroase.

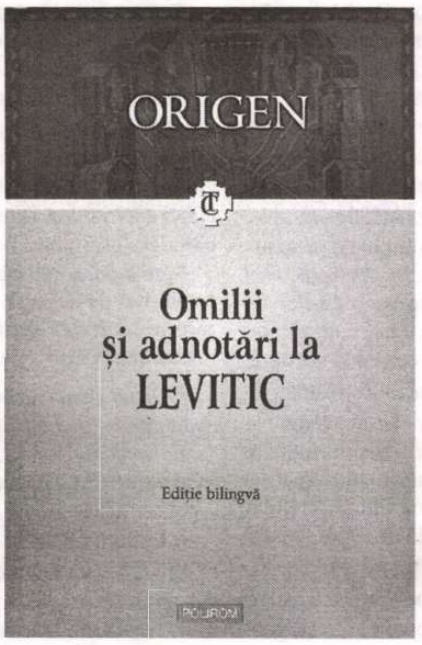

Se trece apoi la prezentarea altor practici de cult cum au fost spălările rituale sau purificaţiunile levitice. Se precizează circumstanţele în care oamenii ajungeau în stare de întinare, ce impuneau obligativitatea purificării. Pentru preoţi, care erau socotiţi mijlocitori între Dumnezeu şi popor, întâlnim prescripţii de purificare mai severe.

Alte prescripţii de natură cultică sau morală, menţionate în Levitic, sunt: interdicţia de a consuma sângele animalelor sacrificate, ca şi oprirea însoţirilor nelegiuite (incestul, homosexualitatea, adulterul, prostituţia). Omuciderea, necinstirea părinţilor, idolatria, chiromancia, vrăjitoria, încălcarea dreptului de proprietate, sperjurul sunt tot atâtea păcate pe care le condamnă Leviticul.

Se stăruie şi în Levitic asupra consacrării preoţilor şi se pune accent pe integritatea lor trupească şi sufletească şi nu mai puţin asupra moralităţii lor şi a membrilor propriilor familii.

Sunt rememorate apoi sărbătorile.

Spre finalul cărţii (cap. 26) sunt redate binecuvântările şi blestemele ce vor veni asupra celor care vor împlini sau vor încălca poruncile şi toate rânduielile dumnezeieşti din Levitic şi celelalte scrieri insuflate.

*

Cunoscând, fie şi în linii generale, cuprinsul Leviticului, vom căuta să arătăm, în continuare, cum a interpretat Origen această a treia carte a Pentateuhului. Prioritar, se impune să reţinem că el a perceput-o ca pe o parte integrantă a Scripturii, iar aceasta, în ansamblul ei, era socotită de el ca un document al revelaţiei, redactat sub inspiraţie divină. De aici, autoritatea supremă pe care o are Scriptura şi faptul că orice enunţ cuprins în ea trebuie primit ca adevărat. Veracitatea divină a Scripturii exclude confuzia, contradicţia, paralogismul şi absurdul.

Referitor la interpretarea corectă a textului scripturistic şi în special a celui vechi-testamentar, Origen susţine că trebuie să facem apel la Noul Testament: aici sunt de căutat regulile de interpretare a primei părţi a Bibliei. Vor trebui, prin urmare, identificate locuri neotestamentare în care sunt interpretate, de către autorii Noului Testament, pasaje din Vechiul Testament. Origen nu se limitează doar la a formula o metodologie de urmat, ci întreprinde el însuşi o investigare a scrierilor neotestamentare, spre a afla locuri în care sunt comentate şi *resemnificate* texte din Vechiul Testament. Constatarea sa este aceea că epistolele Sfântului Apostol Pavel sunt pilduitoare în această privinţă. În acestea se cuprind cele mai multe interpretări de texte vechitestamentare.

Metoda utilizată de Sfântul Pavel în interpretarea Vechiului Testament este cea alegorică. La o astfel de interpretare recurge şi Origen.

Alegoria este definită ca un procedeu literar, retoric, ce înseamnă a spune ceva pentru ca altceva să se înţeleagă. Sfântul Ioan Gură de Aur, în Comentariul său la Epistola către Galateni va explica şi într-un alt fel semnificaţia cuvântului alegorie şi anume, va zice că cele afirmate într-un text pot fi înţelese şi altfel decât sunt exprimate ele acolo. Adică, nu se anulează neapărat sensul redat printr-o afirmaţie ci, pe lângă acel sens, este îngăduit să se găsească şi altul.

Când Sf. Apostol Pavel se referă la prescripţiile Legii Vechi, la jertfe, la circumciziune, la sabat, la purificaţiunile levitice, le numeşte pe toate acestea „umbră a celor viitoare". Aşa trebuie să le privim şi noi, ne îndeamnă Origen. El selectează din Epistola către Galateni a Sfântului Apostol Pavel, textul din capitolul 4, 21-26 unde avem o interpretare alegorică a relatării vechitestamentare despre descendenţii lui Avraam: Ismael şi Isaac. Primul este născut din roaba Agar, iar al doilea din femeia liberă Sara. Agar şi Sara reprezintă, în viziunea Sfântului Pavel, cele două testamente, mai precis Legea Veche, descoperită în Sinai, care naşte fii spre robie şi Legea Nouă, descoperită în Ierusalim, care naşte fii spre libertate. În Gal. 4, 24 Pavel spune clar că cele relatate de el despre Agar şi Sara sunt „spuse în alegorie". Dacă Scriptura însăşi foloseşte termenul *alegorie*, precizează Origen, înseamnă că alegoria este perspectiva corectă de interpretare a Scripturii.

Urmând exemplul paulin de interpretare a semnificaţiei celor două personaje feminine din Vechiul Testament, Origen procedează şi el la fel, în Omilia I, la Levitic, cu textul din această carte cap. 1, 3-5, unde citim: „Dacă un om, dintre voi, va aduce un dar Domnului şi darul lui va fi o „ardere de tot..." să-l aducă din cireadă, parte bărbătească, fără prihană (fără meteahnă)". Prin omul din acest text, ce urmează să aducă jertfă, Origen înţelege întreaga omenire. Căzută în păcat, aceasta nu avea nimic să ofere majestăţii divine ofensate prin neascultare. Atunci Dumnezeu Tatăl a procedat precum tatăl din pilda cu fiul risipitor din Evanghelia de la Luca 15, 11-32. De bucurie că „cel pierdut s-a aflat", Tatăl porunceşte să fie înjunghiat „Viţelul cel gras" spre a se veseli cu toţi ai casei, adică cu îngerii. Viţelul jertfit este „Logosul, Fiul cel din veci născut din Tatăl, pe Care El îl oferă ca preţ de răscumpărare pentru toţi oamenii. Acesta „ca un miel spre junghiere a fost adus şi ca o oaie fără de glas împotriva celui ce o tunde aşa nu şi-a deschis gura Sa" (Is. 53, 7).

Vom mai oferi doar un singur exemplu de interpretare alegorică, a unui text din Levitic, făcută de Origen şi aceasta pentru ingeniozitatea interpretării. Astfel, când explică textul din Levitic 16, 10, unde este vorba de jertfa ce se aducea de către arhiereu, o dată pe an, de ziua împăcării, jertfă oferită pentru tot poporul şi care consta în aducerea la locaşul sfânt a doi ţapi dintre care unul era înjunghiat şi ars pe jertfelnic, iar celălalt era dus în pustie şi lăsat liber, spre a se duce la Azazel, care i-a ispitit pe oameni să facă păcate. Şi în acest caz, animalul jertfit Îl reprezintă pe Mesia, cel ce va fi adus legat în faţa lui Pilat şi apoi răstignit pe cruce. Al doilea animal, lăsat slobod, îl reprezintă pe Varava, criminalul eliberat de procuratorul roman Ponţiu Pilat, la cererea arhiereului şi a mulţimii, care în chip perfid l-au preferat pe acesta şi au strigat cu înverşunare ca Iisus să fie răstignit.

Vinerea cea mare, când Hristos Mântuitorul a fost judecat, batjocorit, condamnat la moarte şi răstignit a fost adevărata „zi a împăcării" noastre cu Dumnezeu.

Jertfa adusă în acea zi nu se va mai repeta, precum se repeta anual jertfa arhiereului, pentru că atunci a fost rupt pentru totdeauna zapisul păcatelor tuturor oamenilor.

Iată cum înţelegea Origen că cele relatate în Vechiul Testament sunt umbră a celor viitoare, adică prefigurări ale unor fapte şi realităţi ce se vor descoperi în Noul Testament. Datoria noastră este să ieşim din umbră, la lumina adevărului, pe care L-a reprezentat Iisus Hristos.

Pr. Prof. Dumitru ABRUDAN

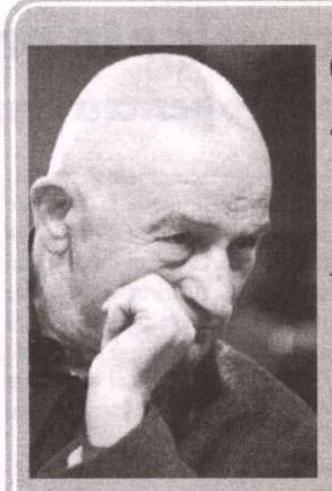

OCTAVIAN PALER – un moralist modern

Când Octavian Paler declară într-un interviu că *„Totul e deşertăciune. Eu nu mai am azi nici o certitudine. Certitudinile mele de azi sunt ca hainele ciuruite de molii. Nu mai cred în aproape nimic, afară de valorile care stau la temelia fiinţei mele. Din nefericire, nu cred nici în viaţa de apoi. Dumnezeu e falimentul raţiunii mele. Eu nu mă tem de Dumnezeu, ci de absenţa lui. Din clipa în care-mi pun problema, nu mai sunt în stare să înţeleg nimic din ordinea sau dezordinea vieţii actuale"* („Cotidianul", 18 mai 2007), avem o sinteză a ceea ce a fost, este şi va rămâne gândirea lui Octavian Paler.

Cuvintele sunt un testament. Fiecare propoziţie trimite parcă la o carte, la o atitudine a conştiinţei care şi-a asumat meditaţia asupra problemelor veacului.

Întrebarea ar fi: care sunt acele resorturi de profunzime care l-au propulsat pe Octavian Paler (n. la Lisa, 2 iulie 1926, Judeţul Braşov – d. 7 mai 2007, Bucureşti) în elita intelectualităţii româneşti din ultimele decenii? Cărţile lui au fost citite de un public foarte larg. Înainte de 1989 trebuia să fii în librărie când apărea o carte ca să o mai poţi procura. După '89, intervenţiile lui Octavian Paler, chiar dacă nu erai întotdeauna de acord cu opiniile sale, nu te lăsau indiferent. Răsuna o voce incoruptibilă, a cărei profesiune de credinţă era adevărul şi dreptatea, cultul valorilor autentice, aversiunea faţă de orice contrafacere. Luase în atitudine ceva din dârzenia şi rectitudinea morală a locuitorilor de la poalele Făgăraşilor şi poate nu există mai emoţionante cuvinte decât acelea care evocă satul de odinioară, cu valorile lui nepieritoare. Iată o pagină în care, într-un alt registru decât al lui Creangă, mama este un arhetip al credinţei neclintite în Dumnezeu: *„N-am fost dotat pentru a deveni «un om religios», deşi am avut un model foarte aproape de mine. Pe mama mea. Care n-a citit toată viaţa decât două cărţi, o* Biblie *cu coperţile negre şi cu cotoarele foilor vopsite în roşu şi un ceaslov pătat de muşte ţinut pe pervazul ferestrei dinspre curte, dar a trăit cu o credinţă neclătinată de nimic: că tot ce i se întâmplă era decis de Dumnezeu. Nu s-a culcat în nicio seară înainte de a bate o sută de mătănii în faţa unei icoane aşezate pe peretele dinspre Răsărit al casei mele părinteşti. Şi n-a încetat să se opună plecării mele la liceu decât în clipa în care tata a minţit-o că voi deveni preot. Probabil, câţiva ani, a visat că, într-o zi, îşi va vedea băiatul ieşind din altarul «bisericii mari» (biserica ortodoxă) din Lisa, îmbrăcat în odăjdii preoţeşti. Pe urmă, va fi înţeles cu amărăciune că fiul ei avea alte planuri. Şi că nu dă semne de evlavie"* (*Deşertul pentru totdeauna*, 2001).

Valorile morale ancestrale constituie un ghid pentru moralistul care observa îndepărtarea societăţii de repere imposibil de ignorat. E greu de uitat tonul vituperant al lui Octavian Paler din diferite emisiuni care analizau fenomene ale evoluţiei societăţii contemporane. Rămâne „ultimul moralist din istoria postbelică", „un reper de conştiinţă intelectuală" (I. Cristoiu), pentru că „nu a trădat niciodată valorile naţionale şi cele ale culturii româneşti" (E. Simion). Cărţile sale, articolele din „România liberă" sau „Cotidianul" şi din alte publicaţii au fost o „cronică morală a vieţii politice" (E. Simion), propunând publicului cititor repere inconfundabile de evaluare a actorilor de pe scena politică. Publicul l-a iubit pentru coerenţa discursului său, nota morală superioară şi capacitatea de a intui aşteptările sale. Mulţi s-au regăsit în meditaţiile sale, formulările cu caracter aforistic, care vor atrage atenţia, fără îndoială, unui viitor biograf. Intuiţia sa găsea cele mai fericite propoziţii pentru exprimarea unor idei care pluteau parcă în aer, aşteptându-l pe inspiratul scriitor care să le exprime. Nu întâmplător, multe pagini ale sale, cu caracter de meditaţie morală, au avut un impact considerabil. Se regăseau în aceste formulări categorii foarte largi de cititori, dovadă stând astăzi, în epoca mijloacelor moderne, diferite situri care cultivă un adevărat cult pentru Octavian Paler.

Cititorii apreciază în mod deosebit o pagină care, prin densitatea imaginilor şi a formulărilor, deşi destinată omului contemporan, se adresează, de fapt, tuturor celor care, întotdeauna, aşteaptă sinceritate, adevăr, iubire: *„Paradoxul vremurilor noastre în istorie este că avem clădiri mai mari, dar suflete mai mici; autostrăzi mai largi, dar minţi mai înguste. Cheltuim mai mult, dar avem mai puţin; cumpărăm mai mult, dar ne bucurăm mai puţin. Avem case mai mari, dar familii mai mici. Avem mai multe accesorii, dar mai puţin timp; avem mai multe funcţii, dar mai puţină minte, mai multe cunoştinţe, dar mai puţină judecată; mai mulţi experţi şi totuşi mai multe probleme, mai multă medicină, dar mai puţină sănătate. Bem prea mult; fumăm prea mult, cheltuim prea nesăbuit. Râdem prea puţin. Conducem prea repede. Ne enervăm prea tare. Ne culcăm prea târziu, ne sculăm prea obosiţi. Citim prea puţin, ne uităm prea mult la televizor şi ne rugăm prea rar. Ne-am multiplicat averile, dar ne-am redus valorile. Vorbim prea mult, iubim prea rar şi urâm prea des. Am învăţat cum să ne câştigăm existenţa, dar nu cum să ne facem o viaţă. Am adăugat ani vieţii şi nu viaţă anilor. Am ajuns până la lună şi înapoi, dar avem probleme când trebuie să traversăm strada să facem cunoştinţă cu un vecin. Am cucerit spaţiul cosmic, dar nu şi pe cel interior. Am făcut lucruri mai mari, dar nu şi mai bune. Am curăţat aerul, dar am poluat solul. Am cucerit atomul, dar nu şi prejudecăţile noastre. Scriem mai mult, dar învăţăm mai puţin. Plănuim mai multe, dar realizăm mai puţine. Am învăţat să ne grăbim, dar nu şi să aşteptăm. Am construit mai multe calculatoare: să deţină mai multe informaţii, să producă mai multe copii ca niciodată, dar comunicăm din ce în ce mai puţin. Acestea sunt vremurile* fast-food*-urilor şi digestiei încete; ale oamenilor mari şi caracterelor meschine, profiturilor rapide şi relaţiilor superficiale. Acestea sunt vremurile în care avem două venituri, dar mai multe divorţuri. Case mai frumoase, dar cămine destrămate. Acestea sunt vremurile în care avem excursii rapide, scutece de unică folosinţă, moralitate de doi bani, aventuri de o noapte, corpuri supraponderale şi pastile care îţi induc orice stare, de la bucurie la linişte şi la moarte. Sunt nişte vremuri în care sunt prea multe vitrine, dar nimic în interior. Vremuri în care tehnologia îţi poate aduce această scrisoare şi în care poţi decide fie să împărtăşeşti acest punct de vedere, fie să ştergi aceste rânduri. Aminteşte-ţi să-ţi petreci timp cu persoanele iubite, pentru că nu vor fi lângă tine o eternitate. Aminteşte-ţi să spui o vorbă bună copilului care te venerează, pentru că acel copil va creşte curând şi va pleca de lângă tine. Aminteşte-ţi să-l îmbrăţişezi cu dragoste pe cel de lângă tine pentru că aceasta este singura comoară pe care o poţi oferi cu inima şi nu te costă nimic. Aminteşte-ţi să spui «TE IUBESC» partenerului şi persoanelor pe care le îndrăgeşti, dar mai ales sa o spui din inimă. O sărutare şi o îmbrăţişare vor alina durerea atunci când sunt sincere. Aminteşte-ţi să-i ţii pe cei dragi de mână şi să preţuieşti acel moment pentru că într-o zi acea persoană nu va mai fi lângă tine. Ai timp să împărtăşeşti gândurile preţioase pe care le ai. Fă-ţi timp să iubeşti, fă-ţi timp să vorbeşti, fă-ţi timp să împărtăşeşti gândurile preţioase pe care le ai* (*Paradoxul zilelor noastre*).

Cititorul lui Octavian Paler a găsit întotdeauna în scrierile sale mărturia unei conştiinţe foarte atente la mişcările de diferite feluri ale epocii, capabilă se devină cutia de rezonanţă a ei. Temperatura a fost una dintre cele mai ridicate şi aceasta pentru că nu a acceptat mediocritatea vieţii morale. Spune Octavian Paler, în *Autoportret într-o oglindă spartă*: *„O viaţă mediocră poate fi justificată. Mai ales într-o lume mediocră. Dar mediocritatea iluziilor nu are nici o scuză. Nimic nu ne opreşte să visăm fără măsură."*

Pr. prof. univ. dr. Ovidiu MOCEANU

MONOGRAFII

Biserica cu hramul „Sfântul Nicolae", Cartier Turnișor, Sibiu

Biserica cu hramul „Sfântul Nicolae" din parohia Turnişor I a fost iniţial proiectată pentru fosta localitate limitrofă, dar de sine stătătoare, cu acelaşi nume, din apropierea Sibiului. Dezvoltarea ulterioară a oraşului a dus la alipirea fostei localităţi Turnişor la oraşul Sibiu, aceasta devenind astfel un cartier component al oraşului.

Istoricul zidirii. Încercând să realizăm un scurt istoric al acestei biserici, suntem puşi în faţa imposibilităţii elaborării unei expuneri largi, care să înfăţişeze concret cum şi când s-a zidit această biserică. Puţinele date pe care le avem sunt furnizate de inscripţii marginale, aflate pe *Mineiele* din arhiva bisericii, tipărite în Buda între anii 1804-1805.

Astfel în fosta suburbie a oraşului Sibiu, menţionată ca localitate începând cu secolele XIV-XV, sub denumirea de „Villa Epponius" sau „Villa Poppeius" şi aşezată în partea de vest a oraşului, se finalizează lucrările unei biserici pentru românii ortodocşi de aici la sfârşitul anului 1811, deoarece la 28 mai 1812 este folosită pentru serviciul religios, având ca prim-preot slujitor pe Nicolae Tănase. Acest lucru reiese din însemnările făcute pe *Mineiele* de peste an, care au fost dăruite sau cumpărate pe seama *„sfintei biserici care ţine de pravoslavnica lege grecească neunită întru acest sat numit Turnişor, slăvit scaun al Sibiului"*, cu semnătura protopopului Ilie Popovici, la 12 februarie 1812. Mai mult decât atât, *Mineiul* pe luna septembrie amintea că s-a dat *„pe seama bisericii din Turnişor care acum dintâi s-a făcut"*.

Aceste informaţii le raportăm la picturile făcute în anul 1812, care datează tot din perioada zidirii bisericii. Ne referim aici la icoanele împărăteşti, la cea a hramului, precum şi cea a Arhanghelului Mihail, care constituie o mărturie atât a zidirii bisericii precum şi a înfrumuseţării ei iconografice.

Iniţial, biserica, ridicată din piatră şi cărămidă cu mortar, a fost zidită fără turn, care se va adăuga abia în anul 1883 prin contribuţia materială a credincioşilor. După ridicarea bisericii şi a turnului, edificiul a suferit mai multe lucrări de reparaţii, care nu au vizat însă structura ei de rezistenţă, ci numai ansamblul exterior. Amintim astfel: zugrăvirea din 1910, înzestrarea cu 40 de strane de stejar precum şi cu uşi împărăteşti şi diaconeşti din acelaşi material în 1952, sculptura aparţinând lui Rodolf Lorentz, şi zugrăvirea exterioară din 1961.

Sub conducerea preotului Ioan Covaci, instalat în parohie la 1 octombrie 2001, s-au demarat lucrări de restaurare, cele mai importante fiind: retencuirea exterioară şi rezugrăvirea, refacerea acoperişului, padimentarea spaţiului din jurul bisericii şi mai ales placarea brâului ce înconjoară biserica cu piatră de Dobrogea, încălzirea centrală în biserică.

În curtea bisericii s-a ridicat o frumoasă troiţă de marmură închinată eroilor neamului. Este menţionat numele eroilor care, *„făcând parte din comuna Turnişor"* au căzut în ambele războaie, un număr de 11 în Primul Război mondial şi un număr de 10 în cel de al doilea. Această troiţă a fost ridicată de *„Corul mixt bisericesc Turnişor sub conducerea Înv. Părău Ioan"*. Amintim că tot aici se află pregătit monumentul funerar pentru unii dintre preoţii acestei comunităţi, şi anume preotul Dionisie Turcu, pensionat în anul 2001. O altă troiţă de lemn, închinată Maicii Domnului, se găseşte în apropierea troiţei eroilor neamului.

Arhitectura şi pictura. Arhitectura bisericii nu impresionează, fiind un edificiu în formă de corabie, care respectă împărţirea clasică în pronaos, naos şi altar. Nu trebuie uitat nici pridvorul de la intrare, care este închis. Acoperişul, în două ape, protejează tavanul interior al lăcaşului de cult, care este semicircular.

Pictura bisericii s-a finalizat pentru a doua oară în anul 1984, în tehnica frescă, datorită deteriorării primului strat, de către pictorul sibian Ioan Căzilă, ajutat de membrii familiei sale: Valeria, Ioan, Iosif, Adrian şi Marian. Acest lucru reiese din pomelnicul aflat la proscomidiarul altarului, în care apar şi numele preoţilor slujitori.

În ceea ce priveşte ansamblul pictural, consemnăm scenele cele mai importante. Astfel în pridvorul închis de la intrare sunt realizate, pe peretele de sud, respectiv de nord, scenele *Învierea lui Lazăr* şi *Înţeleptul Solomon*, alături de psalmistul David. Sub această scenă se găseşte şi spaţiul destinat arderii lumânărilor. Uşa de intrare în biserică este flancată de reprezentările iconografice ale proorocului Daniel, în nord, şi proorocul Iezechiel în sud. Restul este împodobit cu motive florale, atât pe tavanul pridvorului cât şi pe semiarcada aflată deasupra uşii de intrare. Aici descoperim câteva date importante pentru istoricul acestei biserici, anume anii zidirii: 1811-1812, respectiv anii realizării programului iconografic: 1981-1984.

Pridvorul constituie de fapt baza turnului clopotniţă, care adăposteşte două clopote din anul 1927. Pe frontispiciul turnului, chiar deasupra uşii de intrare în pridvor, apare o icoană de dimensiuni mari, care reprezintă pe patronul bisericii, *Sfântul Ierarh Nicolae*.

Pronaosul este separat de naos de trei arcuri rotunde, care fac legătura cu cele patru coloane ce au capiteluri înflorate. La intrarea în pronaos, în partea dreaptă, se întâlnesc scările de lemn care conduc spre cafasul de lemn. Impresionantă este în pronaos mai ales scena *Răstignirea Domnului*, care poate fi admirată pe suprafaţă superioară a celor trei arcade. Pe peretele de sud sunt reprezentate chipurile a doi ierarhi, mitropoliţi ai Ardealului, Andrei Şaguna, reîntemeietorul Mitropoliei transilvănene şi Antonie Plămădeală, ambii în medalion, pe când peretele de nord este destinat sfinţilor transilvăneni, martiri ai credinţei strămoşeşti şi apărători ai identităţii religioase, Oprea Miclăuş, Sofronie de la Cioara şi Visarion Sarai.

De o frumuseţe deosebită este pictura semicupolei pronaosului, mai bine observată din cafas. Practic, întreg spaţiul are o semnificaţie mariologică, prin scena centrală a Maicii Domnului cu Pruncul, înconjurată de îngeri şi de altele reprezentând evenimente ale vieţii Maicii Domnului: Naşterea, Intrarea în biserică, Umbrirea Maicii Domnului, Buna-Vestire, Fuga în Egipt, Adormirea Maicii Domnului.

Naosul, delimitat de pronaos prin coloanele şi arcele amintite, are tavanul sub forma unei cupole, căreia îi lipseşte însă tamburul. Scena Pantocratorului este încadrată de şase din cele nouă cete ale Sfinţilor Îngeri, şi anume: Începătoriile, Arhanghelii, Îngerii, Stăpâniile, Puterile şi Domniile. Cupola este susţinută pe pandantivi, în care sunt pictaţi Sf. Evanghelişti cu simbolurile lor. Deasupra ferestrelor din naos, câte două pe fiecare parte, apar scenele *Naşterea Domnului,* pe peretele de nord, respectiv *Învierea Domnului,* la sud.

Iconostasul este făcut din cărămidă şi piatră şi separă naosul de altar. Aici se pot remarca două scene importante: Dreptii Ioachim şi Ana, pe peretele de nord, chiar lângă iconostas şi pe cealaltă parte, Zaharia şi Elisabeta. Ulterior, iconostasul a fost împodobit cu picturile specifice acestui spaţiu. Interesant este mai ales spaţiul dintre registrul destinat Apostolilor şi cel al Proorocilor, care are un spaţiu dreptunghiular cu o uşoară semiarcadă. În acest spaţiu a fost aşezată Sf. Cruce pe care este răstignit Iisus, având de o parte şi de alta icoana Maicii Domnului şi a Sf. Ioan Botezătorul, scenă prin care practic se finalizează iconostasul şi se aşează, prin urmare, deasupra registrului patru.

Altarul are scene deosebite, mai ales în partea de răsărit, unde absida semicirculară este dominată de Coborârea de pe Cruce a Domnului. Bolta altarului este încadrată de Sfinţii Îngeri, având ca scenă centrală pe *Maica Domnului cu Pruncul*, de tip Platytera. Impresionează şi scenele interioare ale iconostasului, accesibile numai după pătrunderea în altar, care reprezintă *Jertfa lui Adam* şi *Vedenia Sf.Petru din Alexandria*.

Preoţi slujitori. Şirul acestora începe cu Nicolae Tănase, între anii 1812-1816. Au urmat alţi preoţi, unii au avut o activitate mai îndelungată, desigur în funcţie de împrejurări. Notăm pe: Gheorghe Bobeş (1817-1847), Teodor Neşca (1847-1850), Iacob Popovici (1850-1855), Nicolae Ţântea (1855-1901), Ioan Mihu (1902-1905), Romul Platoş (1905-1916), Nicolae Topolog (1917-1940), Ioan Langa (1940-1946), Nichifor Todor (1946-1955), Laurean Neagu (1955-1973), Dionisie Turcu (1973-2001).

Arhiva parohială. Aminteam la început faptul că puţinele informaţii despre ridicarea acestui lăcaş de închinare ne parvin de pe inscripţiile marginale făcute pe cărţile de cult ale parohiei. Unele dintre aceste cărţi, deşi nu constituie obiecte de patrimoniu, au valoarea lor istorică tocmai prin aceste informaţii. Dintre aceste cărţi se pot consemna: *Triodion grecesc* din 1768 tipărit la Veneţia de către ierodiaconul Spiridon Papadopulos, un alt *Triodion* tipărit în timpul episcopului Ioan Bob de la Blaj din 1800, apoi *Mineiele* pentru tot anul, tipărite în perioada 1804-1805 la Buda. Punctăm aici însemnarea de pe Mineiul din luna septembrie *„ Acest Mineiu ce se zice luna lui septembrie s-au cumpărat din averea şi masa dumneaei Stana, muierea dumnealui Rusalin Vălc din Turnişor şi s-au dat la acea biserică care acum dintâiu s-a făcut, întru acest numit sat Turnişor, de lege pravoslavnică grecească neunită, unde se prăznuieşte hramul Sf.Ierarh Nicolae şi s-a dat aceasta pentru veşnica ei şi a tot neamul ei pomenire, fiind în vremea aceasta ocârmuitoriu şi deplin protopop Ilie Popoviciu în slăvit scaun Sibiului şi paroh neunit în acest vorstadt al Sibiului"* – semnat la data de 20 februarie 1812. Tot la această dată este făcută o altă donatie bisericii din Turnisor. constând în Mineiul pe luna octombrie, de către *„Kir Dimitrie Constantin neguţătoriu"*. Notăm de asemenea un *Ceaslov* tipărit la Braşov în 1835, *Chiriacodromionul* de la Sibiu din 1855, având caractere cirilice şi altele.

Concluzii. Biserica ortodoxă „Sfântul Nicolae", din cartierul sibian Turnişor a reuşit, în cei aproape două sute de ani de existenţă, să păstreze mereu vie candela credinţei strămoşeşti. Datoria contemporanilor este să ducă mai departe ceea ce au primit, îmbunătăţind atunci când este cazul obolul înaintaşilor.

Drd. Sebastian Dumitru CÂRSTEA

Prima conferinţă preoţească din 2007

(urmare din p. 3)

III. Copilul – partener pastoral şi factor educaţional.

IV. Tineretul – specificităţi în abordarea pastoral-misionară.

V. Vârsta a III-a – pastoraţia nădejdii.

La fiecare centru, unde s-au adunat preoţii din unul sau mai multe protopopiate, s-a prezentat un referat principal şi alte două coreferate.

Au avut loc apoi luări de cuvânt din partea mai multor preoţi. Interesul faţă de o temă ca cea menţionată s-a dovedit a fi pe măsura importanţei şi actualităţii temei.

La toate conferinţele la care a participat, Î.P.S. Mitropolit Laurenţiu a stăruit asupra responsabilităţii preoţilor în ce priveşte statutul şi starea propriilor lor familii dar şi a celor pe care-i păstoresc. Din nefericire, deşi foarte rare, cazurile de nereuşită în viaţa de familie se înregistrează totuşi şi în cazul preoţilor, fapt ce impune o sporire a preocupărilor tuturor factorilor responsabili din ierarhia bisericească pentru consolidarea vieţii de familie a preoţilor. S-a subliniat importanţa cu totul aparte, în lucrarea pastoral-misionară a preotului, a faptului că, în majoritate, preoţii Bisericii noastre sunt familişti, lucru ce le deschide o perspectivă cu totul specială de a putea înţelege şi îndruma duhovniceşte familiile propriilor lor credincioşi.

Nu au fost ignorate nici exemplele, nu puţine, de familii creştine celebre din sânul cărora s-au ridicat sfinţi, martiri şi eroi.

S-a stăruit, de asemenea, asupra provocărilor, cum parcă n-au mai fost niciodată în istorie, la adresa identităţii, unităţii şi stabilităţii familiei. S-a accentuat problema gravă a violenţei în familie, a discriminărilor pe considerente de gen şi nu mai puţin a agresiunii ce se revarsă aproape neîncetat din partea mass-media asupra familiei. Robotizarea copiilor, tinerilor şi chiar adulţilor prin utilizarea necontrolată a computerului a fost menţionată ca un neajuns care se răsfrânge negativ asupra vieţii de familie.

S-a accentuat mereu caracterul sacru al familiei ca instituţie orânduită prin actul creaţiei şi prin Sfânta Taină a Cununiei.

Problema instrucţiei religios-morale în şcolile publice a fost adusă de asemenea în discuţie.

La toate centrele unde s-au derulat conferinţele preoţeşti, interesul pentru tema dezbătută a fost evidenţiat de numărul mare de intervenţii din partea preoţilor.

Prof. Dr. Christoph Markschies,

Preşedintele Universităţii Humboldt din Berlin a primit titlul de *doctor honoris causa* din partea Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, la propunerea Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna"

În data de 24 aprilie 2007, în Aula Facultăţii de Teologie Mitropolit Ioan Meţianu, a avut loc ceremonia decernării titlului de *doctor honoris causa* Prof. Dr. Christoph Markschies, Profesor de Istoria Bisericii vechi, Pastor evanghelic şi Preşedintele Universităţii Humboldt din Berlin.

Consiliul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" în şedinţa din data de 19 ianuarie 2006 a propus decernarea acestui înalt titlu Profesorului Markschies, iar Senatul Universităţii „Lucian Blaga" în şedinţa din 27 septembrie 2006 a aprobat această propunere. Între conducerea Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" şi Biroul prezidenţial al Universităţii Humboldt s-a purtat o corespondenţă în urma căreia s-a convenit organizarea ceremoniei în data de 24 aprilie 2007.

Preşedintele Markschies, împreună cu un grup de opt profesori, asistenţi şi colaboratori de la catedră, au sosit la Sibiu în data de 22 aprilie. Au vizitat Sibiul

şi împrejurimile, concentrându-se mai ales asupra obiectivelor cu importanţă istorică şi spirituală: bisericile istorice şi zidul de apărare al oraşului Sibiu, cetăţile şi bisericile săseşti din Cisnădie, Cisnădioara şi Sebeş, Muzeul de icoane pe sticlă de la Sibiel. În data de 24 aprilie, înainte de ceremonia decernării, oaspeţii de la Berlin au participat la Sfânta Liturghie oficiată în Capela Facultăţii şi la o şedinţă a Consiliului profesoral unde s-au discutat posibilităţile de colaborare între Facultatea de Teologie de la Sibiu şi cea de la Berlin.

La ceremonia de decernare a titlului de *doctor honoris causa* au participat Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prof. Dr. Hans Klein, Episcop vicar al Bisericii Evanghelice C. A. din România şi Preşedintele Forumului Democrat al Germanilor din Transilvania, Prof. Dr. Ing. Constantin Oprean, Rectorul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, Prorectorii Universităţii, Decanii unor Facultăţi din cadrul Universităţii, Martin Botesch, Preşedintele Consiliului Judeţean Sibiu, profesori din cadrul Universităţii „Lucian Blaga", studenţi, precum şi alţi oaspeţi.

În *Laudatio* rostit în limba germană de către Pr. Prof. Dr. Dorin-Zosim Oancea, Decanul Facultăţii de Teologie «Andrei Şaguna» din Sibiu, s-au amintit motivele pentru care Prof. Markschies a primit această înaltă distincţie: monumentala sa activitate teologică (Prof. Markschies este autorul a 15 volume, a 130 de studii şi a peste 100 de recenzii de specialitate ; este autorul a numeroase articole teologice publicate în enciclopedii şi lexicoane teologice faimoase; este editorul renumitei colecţii patrologice *„Griechischen Christlichen Schriftsteller der ersten drei Jahrhunderte"* – Scriitori creştini de limbă greacă ai primelor trei secole), calitatea scrierilor sale (Prof. Markschies este unul din cei mai mari specialişti din lume în gnoză, este o autoritate în domeniul triadologiei patristice, al vieţii, operei şi teologiei Sfântului Ambrozie al Milanului, a istoriei structurilor creştinismului antic etc.), relaţia apropiată cu studenţii (Domnia sa organizează anual călătorii de studii cu studenţii săi, vizitând locuri importante pentru istoria creştinismului ; prelegerile şi seminariile sale se bucură de o participare numeroasă din partea studenţilor), modul în care îmbină funcţia de Preşedinte al faimoasei Universităţi berlineze cu misiunea de pastor (Pastorul Markschies este un excelent predicator, activitatea sa omiletică desfăşurându-se mai ales în Domul din Berlin şi biserica Universităţii Humboldt). De asemenea *Laudatio* a arătat faptul că prin decernarea acestui titlu de către o Facultate ortodoxă, Prof. Markschies i se deschide o nouă oportunitate, anume aceea a mai bunei cunoaşteri a Bisericilor Ortodoxe de astăzi.

În cuvântarea de după decernarea titlului, Preşedintele Markschies s-a arătat deosebit de onorat pentru această distincţie şi a subliniat faptul că pentru el, Bisericile Ortodoxe sunt cheia prin care putem cu adevărat să înţelegem pe Sfinţii Părinţi. Apoi a susţinut o conferinţă cu titlul *Sfântul Ioan Gură de Aur şi „Semicreştinii"* care va fi publicat în nr. 2 pe anul acesta al *Revistei Teologice*.

După decernarea titlului a luat cuvântul Înalt Prea Sfinţia Sa Dr. Laurenţiu Streza, care a felicitat pe înaltul oaspete pentru această distincţie şi a subliniat încă o dată disponibilitatea Mitropoliei Ardealului de a susţine Facultatea de Teologie de la Sibiu, inclusiv în ce priveşte colaborarea cu facultăţi de teologie de prestigiu din întreaga lume. Mitropolia şi Facultatea sunt două instituţii care nu pot fi considerate distincte deoarece ambele slujesc slavei Bisericii lui Hristos.

Domnul Martin Botesch, Preşedintele Consiliului Judeţean Sibiu, a sublinat faptul că distingerea Preşedintelui Universităţii Humbold, Universitate care se bucură de un mare prestigiu în România, este un merit nu numai al Facultăţii de Teologie sau al Universităţii sibiene, ci al Sibiului ca oraş şi judeţ.

*

Christoph Markschies s-a născut la 3 octombrie 1962 în Berlin-Zehlendorf într-o familie cu bogate tradiţii academice. A studiat teologie evanghelică, filologie clasică şi filosofie în Marburg, Jerusalim, München şi Tübingen. A avut o fulminantă carieră de profesor, predând Istoria Bisericească Universală la Universitatea Friedrich-Schiller din Jena (1995-2000), apoi la Universitatea Ruprecht-Karl din Heidelberg (2000-2004) şi din 2004 la Universitatea Humboldt din Berlin. În noiembrie 2005 a fost ales cu o largă majoritate preşedinte al Universităţii Humboldt din Berlin (vezi *Un teolog a fost ales preşedintele Universităţii Humbold din Berlin* în *Telegraful român,* anul 154, nr. 1-4, 1-15 ianuarie 2005, p. 6.), funcţie pe care o exercită începând cu 1 ianuarie 2006. Opera sa este destul de bine cunoscută în mediul teologic românesc. Pentru obţinerea unei imagini, vezi recenziile Christoph Markschies, *Ist Theologie eine Lebenswissenschaft?* în *Revista Teologică,* serie nouă, anul XVI (88), nr. 3, iul-sept., 2006, p. 257-260; Christoph Markschies, *Warun hat Christentum in der Antike überlebt? Ein Beitrag zum Gespräch zwischen Kirchengeschichte uns Systematische Theologie,* Theologische Literaturzeitung 13, 2002, 65. p., în *Revista Teologică,* nr. 2/2005, p. 215-220. Cea mai cunoscută lucrare a sa, *Zwischen den Welten wandern. Strukturen des antiken Christentums*, tradusă deja în engleză, franceză, spaniolă, italiană, cehă şi japoneză, este în curs de traducere în limba română.

Lect. Dr. Daniel BUDA

Biserica şi mass-media, paşi către o nouă abordare

În cetatea Tomisului, în cadrul *Arhiepiscopiei tomitane*, gazdă fără cusur, s-au desfăşurat, între *10 şi 12 mai*, lucrările celei de-a III-a ediţii a Simpozionului naţional interdisciplinar *„La început a fost Cuvântul..."*. Anul acesta lucrările au fost dedicate unuia dintre cele mai importante aspecte ale relaţiei Bisericii cu lumea: *Biserica şi mass-media.*

Dimensiune fundamentală a procesului misionar, pastoral şi cultural în care se construieşte dialogul Bisericii cu societatea românească modernă, relaţia acesteia cu presa, cu mass-media în general, nu a lăsat şi nici nu poate lăsa mărturisitorii creştini implicaţi în presa seculară, insensibili la crearea unei tonalităţi comune, temperate dar ferme, în comunicarea adevărului revelat către cetăţeni dar şi a exigenţelor cetăţeanului, ortodox sau nu, adresate Bisericii, ca instituţie şi structură pastorală.

Au fost prezentate o serie de referate care au constituit axele discuţiilor pe secţiuni, vii şi concrete, cu largă participare. În plenul lucrărilor au prezentat opiniile lor cu privire la o serie de aspecte ale relaţiei media – biserică o serie de teologi, de specialişti în sociologia şi psihologia fenomenului media şi, nu în ultimul rând, oameni de presă. Dintre referate amintim doar câteva: *Misiunea publică a Bisericii* (J. Henkel, *AET*, Sibiu); *Moralizarea societăţii româneşti prin mass-media* (ÎPS Teodosie Snagoveanu, *Arhiepiscop al Tomisului*); *Biserica şi mass-media – dinamica unei provocări pastorale* (Pr.Conf. Univ. Dr. C. Necula, *Facultatea de Teologie „ Andrei Şaguna"*, Sibiu); *Era comunicării şi a informaţiei necesită din partea tuturor un efort reciproc pentru binele omenirii* (Sora F. Pratillo, *Suore Pauline*); *Biserica şi statul în actualul context socio-cultural şi politic european. Tendinţele din societatea românească* (Prof. Gh. Anghelescu); *Educaţia şi mass-media* (Conf. Dr. Gh. Bunescu, *Inst. de Ştiinţe ale Educaţiei*); *Suferinţa. Sacrificiul şi supravieţuirea instituţiei Bisericii în timpul regimului comunist-ateu din România* (R. Codrescu, *Puncte Cardinale*); *O analiză sociologică a Cazului Tanacu* (L. Tănase, *CNSAS*). O mărturie aparte s-au voit a fi cuvintele D-lui D. Dorian, redactor şef la *Realitatea Evreiască*, mărturia nădejdii unei posibile reconstrucţii a mesajului religios şi prin aportul presei şi a oamenilor săi.

Discuţiile pe secţiuni au depăşit cadrul strict al unui Simpozion, provocând un schimb de idei extrem de valoros din care s-a desprins în primul rând glasul oamenilor de presă prezenţi (D. Manolache, *Gardianul*; F. Bichir, *Evenimentul Zilei*; C. Hârşan, *România Liberă*; Raluca Şerban, *Tomis*; C. Târziu, *Rost*; R. Petrasciuc, *Iisus Biruitorul* ş.a.) care au subliniat că nu avem de a face cu două entităţi culturale diferite sau opuse, Biserică şi mass-media, ci cu două pliniri ale vocaţiei creştine, *care nu se exclud una pe cealaltă* ci se cresc şi se desăvârşesc în favoarea publicului, a credincioşilor. Analizând conflictele şi convergenţele stării actuale de fapt s-a reiterat nevoia ca Biserica ortodoxă să dezvolte o mai coerentă politică relaţională la nivelul presei, bazată pe eforturi de culturalizare media şi de coroborare a unor programe universitare de profil mixt (teologie – media), precum şi necesitatea identificării comune a pârghiilor care să facă viabil respectul reciproc şi dreptul de informare al cetăţeanului. Colaborarea cu centrele de presă ale Eparhiilor, relaţia personală cu o serie de oameni de presă, colaborarea în elucidarea unor aspecte de relativă criză pastoral-misionară, dialogul sincer sunt doar câteva puncte de lucru la care Biserica trebuie să „construiască" mai atent. Moralitatea presei şi a omului de presă, corectitudinea relatării, controlul duhovnicesc asupra limbajului, pot constitui planul de relansare a dialogului Bisericii cu oamenii săi din presa laică, precum şi cu presa laică, în general. Dezamăgirile reciproce pot fi preîntâmpinate prin dialog şi comuniune.

Parte integrantă a programului, vizitarea mănăstirilor de la Basarabi, Peştera Sfântului Andrei şi Dervent, precum şi a Cetăţii de la Tropaeum Traiani (Adamclisi), cu minunatele lor legende şi adevăruri istorice, a constituit un prilej excepţional de redescoperire a izvoarelor spirituale şi de har ale Bisericii şi Neamului, binecuvântat prilej de *redimensionare* a criteriilor după care trebuie judecată *istoria modernă*.

Pr. Conf. Univ.
Dr. Constantin NECULA

Ocazie de a intui noi sensuri ale bucuriei

Puţine sunt adevăratele bucurii care rămân în memoria afectivă a unei persoane sau a unei comunităţi umane. De fapt, bucuria aproape că nici nu mai face parte din repertoriul trăirilor umane, cu toate că, ea, bucuria, este baza, temeiul oricărei comuniuni, începând de la Comuniunea Absolută, intertrinitară. Noi, oamenii, însă nu mai ştim să ne bucurăm, iar dacă o facem, atunci o facem fals, de faţadă, mai mult mimat şi, chiar mai mult decât atât, constatăm cu durere că, *în ultimii ani* (în care ne-am înfruptat până la saturaţie de prea mult pomenita „tranziţie", n.n.) *s-au cronicizat mânia şi disperarea* (Cf. Daniel Goleman, *Inteligenţa emoţională,* trad. de Irina-Margareta Nistor, Ed. Curtea Veche, Bucureşti, 2001, p. 9). Niciun gest, nicio acţiune umană nu mai este însoţită de acea „voluptate" sfântă a făptuirii. Totul se perindă fad şi apatic pe fondul trist al lumii, urmând mereu acelaşi tipic, într-o mecanică mult prea precisă pentru a fi încurajată ieşirea din ea, fie şi prin vreo cât de palidă iniţiativă creativă în direcţia încercării de a resuscita latenţele umane.

Şi totuşi, omul a fost creat pentru a se bucura în Împărăţia lui Dumnezeu, cu o bucurie deplină, care nu se va lua de la el (In. 16, 22). Trecerea-*pesah*-tranziţia de la tristeţe la bucuria dătătoare de nădejde, de la pământ la cer şi, de la moarte la viaţă se realizează prin Învierea din morţi a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, devenită din acest motiv *cea mai mare sărbătoare a ortodocşilor* (La Alexandros Kalomiros, *Sfinţii Părinţi despre originile şi destinul omului şi cosmosului,* trad. de Pr. Prof. Ioan Ică, Ed. Deisis, Sibiu, 1998, p. 125), care, *înfiinţează o nouă apropiere între subiectele umane şi (...) între ele şi Dumnezeu* (Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos sau restaurarea omului,* Ed. Omniscop, Craiova, 1993, p. 350).

Efectuînd o tranziţie necesară şi, credem, oportună, de la planul conceptual/teoretic la cel experimental/practic, vom spune că: emoţii, soare, bucurie şi, chiar lacrimi s-au împletit marţi, 10 aprilie 2007, a treia Zi de Paşti, în comunitatea ortodocşilor din Avrig, micul orăşel de la poalele Muntelui Suru, cu ocazia vizitei Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit al Ardealului, Dr. Laurenţiu Streza.

Pentru avrigeni, a fost o ocazie unică de a intui noi sensuri ale bucuriei şi ale Învierii, sensuri, poate, nebănuite pentru mulţi. Spun „sensuri", pentru că, marţi, la Avrig ne-am bucurat de „învierea" tradiţiei portului popular, pe care unii l-au dosit bine în vreun ungher uitat al casei de mulţi, mulţi ani. A fost „înviat" apoi şi frumosul obicei al întâmpinării Înaltului Oaspete la intrarea în localitate, de către feciori călări pe cai împodobiţi în ţesături multicolore în care predomină motivele/modelele artei populare locale, precum şi însoţirea Acestuia până la biserica veche din Avrig, unde s-a desfăşurat slujba Sfintei Liturghii din a treia Zi a Paştilor.

Evanghelia acestei *numite şi sfinte zile, pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm şi să ne veselim într-însa*, este, aşa după cum se cunoaşte, cea în care se descrie una dintre arătările Domnului de după Înviere, mai precis, cea de la Luca, capitolul 24, 12-35, în care, cei doi ucenici care se îndreptau spre Emaus descoperă bucuria convorbirii liniştite cu Dumnezeu, *fără altă dorinţă decât aceea de a rămâne cu El. Prezenţă şi vecinătate ce devin tot mai tăcute, ca într-o plimbare a celor ce se iubesc când, după dialog şi după bucuria de a fi împreună, aceştia stau pur şi simplu alături* (Enzo Bianchi, *Cuvânt şi rugăciune. Introducere în lectura duhovnicească a Scripturii,* trad. de Maria-Cornelia Oros, Ed. Deisis, Sibiu, 1996, p.61). Tot astfel, în această zi binecuvântată, avrigenii au participat în biserica ridicată cu jertfe de moşii şi strămoşii lor la învierea comuniunii dintre ei şi dintre cei care poartă pe umerii lor responsabilitatea cîrmuirii vieţilor lor.

Apoi, pentru ca bucuria să fie deplină, prin binecuvântarea arhierească a Înalt Prea Sfinţiei Sale Dr. Laurenţiu Streza, Mitropolitul Ardealului, Muzeul „Gheorghe Lazăr", aflat în vecinătatea bisericii, a „înviat" şi el, după o perioadă îndelungată de letargie, înviind totodată, cu această ocazie şi amintirea ilustrului dascăl transilvan, pe a cărui lespede de mormânt sunt săpate în piatră cuvintele: *Precum Hristos pe Lazăr din morţi a înviat, aşa tu, România ai deşteptat.*

Astfel, a treia zi de Paşti, la Avrig s-a prăznuit învierea bucuriei şi a nădejdii prin bucuria şi nădejdea Învierii. Iar cuvintele rămase înscrise pe prima filă a Evangheliei de către Înalt Prea Sfinţitul Laurenţiu surprind cât se poate de bine şi rezumă tot ce s-a spus până acum:

„Am trăit clipe de înălţare duhovnicească şi de bucurie sfântă, azi, 10 aprilie 2007, în a III-a zi de Paşti, prin săvârşirea Sfintei Liturghii arhiereşti în biserica „Intrarea Domnului în Ierusalim" (Floriile) din Avrig, împreună cu preoţii slujitori şi protopopii Avrigului şi înconjuraţi de o mare mulţime de credincioşi.

S-a binecuvântat şi s-a deschis cu acest prilej muzeul local („Gheorghe Lazăr"), pentru sfinţirea tradiţiilor locale şi păstrarea lor în patrimoniul spiritualităţii româneşti. Binecuvântează, Doamne, credinţa şi dragostea faţă de Tine a dreptcredincioşilor creştini şi osteneala slujitorilor Tăi."

(† Laurenţiu, Mitropolitul Ardealului)

Prot. Vasile GAFTON

ÎNTÂLNIRE DE SUFLET

În *Duminica Tomii* din acest an (15 aprilie) pe câmpia din Tor Vergata de la periferia Romei a fost organizată o manifestare românească şi ortodoxă pentru românii aflaţi în Cetatea Etană sau în împrejurimile ei. Pe acest câmp, în anul 2000 a avut loc o întâlnire a tinerilor din Europa la care a fost prezent şi regretatul papă Ioan Paul al II-lea, locul fiind marcat cu o cruce metalică înaltă de peste 200 de metri.

Astfel dimineaţa a fost oficiată o Sfântă Liturghie arhierească prezidată de către Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Ortodox Român pentru Europa Meridională şi Occidentală, înconjurat de către P.S. Episcopi Visarion Răşinăreanu – episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, şi Cornelie Bârlădeanu – arhiereu-vicar al Episcopiei Huşilor. Au făcut parte din sobor preoţii români din Roma şi trei diaconi, iar răspunsurile liturgice au fost date de către grupul „Psaltis" al Patriarhiei Române condus de dl. Mihai Bucă.

Au participat aproximativ 4000 de români, în majoritate tineri care, sub soarele dogoritor au urmărit cu reculegere sfânta liturghie aproximativ trei ore.

După citirea Sf. Evanghelii, P.S. Visarion Răşinăreanu a ţinut un emoţionant cuvânt de învăţătură legat de pericopa evanghelică a zilei, arătarea Mântuitorului Înviat Sfinţilor Apostoli şi lui Toma cel ce se îndoise de realitatea acestui fapt.

La pricească P.S. Cornelie Bârlădeanu a vorbit despre roadele împărtăşirii noastre cu Hristos în cadrul Sfintei Liturghii prin Sfânta Euharistie.

Cei trei arhierei au împărtăşit cu Sfinte Taine, apoi, câteva sute de credincioşi pregătiţi după pravila bisericească, iar la sfârşitul Sfintei Liturghii Î.P.S. Mitropolit Iosif a rostit un cuvânt de învăţătură, mulţumind ierarhilor din ţară prezenţi la sfânta slujbă şi organizatorilor acestei manifestări: Ambasada României în Italia, Ministerul de Externe al României, Asociaţia Românilor din Italia precum şi Primăria oraşului Roma. După terminarea Sfintei Liturghii ierarhii prezenţi s-au întreţinut cu românii prezenţi, mulţi dintre ei originari din Braşov, Sibiu şi Făgăraş.

La orele amiezii a avut loc o serbare câmpenească la care şi-au dat concursul şi o formaţie de muzică populară şi interpreţii: Ştefania Rareş, Elisabeta Turcu, Elena Merişoreanu şi Gheorghe Turda.

Delegaţia română condusă de Î.P.S. Iosif a vizitat apoi obiective istorice şi religioase din Roma.

În Italia există astăzi peste un milion de români care lucrează acolo, organizaţi în peste 55 de parohii ortodoxe care le acordă asistenţă religioasă.

A fost un moment de bucurie şi de comuniune pascală pentru toţi cei prezenţi în Duminica Tomii pe Câmpia romană de la Tor Vergata, bucurie împărtăşită tuturor de Hristos cel Înviat.

† Dr. Visarion Răşinăreanu
Episcop-vicar, Sibiu

Revista „Quo Vadis"
a Departamentului pentru tineret

Pastoraţia tineretului este un imperativ al misiunii Bisericii astăzi; şi pentru ca ea să fie eficientă, este necesar să fie autentică, iar pentru a fi autentică este necesar ca înainte de toate să fie un act liber, care, ancorat în tradiţia şi practica Bisericii dintotdeauna, să li se adreseze într-un limbaj propriu, direct şi care să vină în întâmpinarea aşteptărilor lor şi să-i motiveze într-o manieră unică pentru descoperirea vieţii lui Hristos şi a Bisericii Sale. Este un act inedit şi în acelaşi timp extraordinar care, inspirat de lucrarea de viaţă făcătoare a Duhului Sfânt, devine acel „nou" sau acel „altceva" pe care tânărul îl aşteaptă.

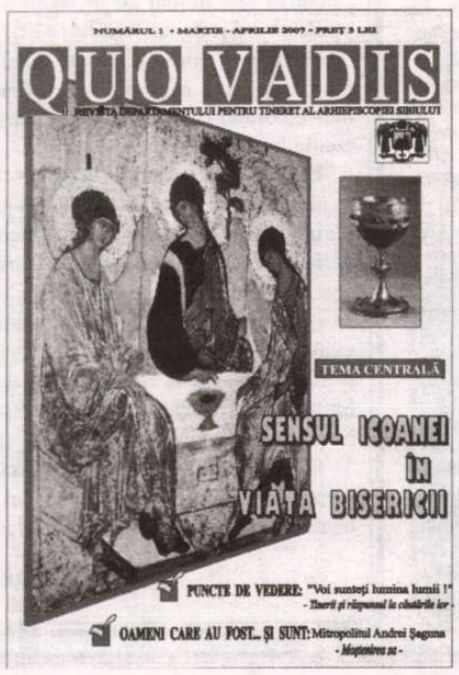

S-a resimţit de multe ori în rândul tinerilor noştri dorinţa de a avea din iniţiativa Bisericii o publicaţie a lor, în care să se regăsească. Există în rândurile lor o nevoie de spiritual deosebită, o căutare intensă a lui Dumnezeu, dincolo de multele preocupări şi griji cotidiene şi de entuziasmul sau frenezia cu care adeseori se raportează la viaţă. Au nevoie de oameni dăruiţi care să se aplece asupra lor, să-i cunoască, să-i înţeleagă şi să vină în întâmpinarea nevoilor lor, ajutându-i să găsească în tumultul acestei vieţi calea cea mai potrivită pe care trebuie să meargă. Biserica a înţeles aceste frământări ale fiilor săi mai tineri şi la Sibiu, din iniţiativa şi prin purtarea de grijă a Înalt Prea Sfinţitului Părinte Laurenţiu, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, a fost creat în luna octombrie a anului trecut în cadrul structurilor administrative ale Centrului Eparhial, ***Departamentul pentru Tineret*** al Arhiepiscopiei Sibiului, care desfăşoară o amplă şi dinamică lucrare cu tinerii acestor locuri încărcate de credinţă şi istorie. Există deja un Consiliu al Departamentului format din oameni foarte dăruiţi şi care deliberează cu privire la toate acţiunile întreprinse. Acestea prind viaţă prin intermediul serviciilor create în cadrul acestei structuri eparhiale pentru tineret; astfel, amintim serviciile liturgic, cultural, ecumenic, pelerinaje, publicaţii, relaţii internaţionale, media şi imagine, muzical-artistic, elaborare şi susţinere proiecte. În cele câteva luni de activitate s-au realizat cu ajutorul lui Dumnezeu o serie de acţiuni deosebite. Între acestea amintim prima ediţie a unui simpozion eparhial pentru tineret (noiembrie 2006), câteva pelerinaje şi excursii didactice (Tara Haţegului, Episcopia Caransebeşului, Valea Oltului, Alba Iulia Râmeţi, Episcopia Argeşului şi Muscelului etc.), mai multe activităţi culturale, ecumenice şi de spiritualitate desfăşurate în plan local, nenumărate întâlniri de rugăciune sau organizatorice.

Apariţia revistei *Quo Vadis* este, pe de o parte, o încununare a tot ceea ce acest nou Departament de activitate al Arhiepiscopiei Sibiului a întreprins până acum, dar şi o provocare pentru o continuă responsabilizare vis-a-vis de tot ceea ce trebuie înfăptuit şi de acum înainte în vederea continuării şi desăvârşirii acestei frumoase lucrări începute. Revista are 36 de pagini, format A4, color şi apare în condiţii grafice deosebite. Este o încântare atât prin ţinută, cât şi prin conţinutul său deosebit de bogat. Tema centrală a acestui prim număr este „Sensul icoanei în viaţa Bisericii", iar la dezbaterea acesteia în cele şapte pagini consacrate, se adaugă şi alte rubrici cum ar fi: Puncte de vedere, Aptitudini, Oameni care au fost şi sunt, Actualitate, Să ne cunoaştem credinţa, Eseuri, Locuri de suflet, Mărturia noastră, Mozaic etc. Lansarea revistei a avut loc într-un cadru festiv sâmbătă, 30 martie a.c., în aula Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu. Evenimentul s-a bucurat de prezenţa Înalt Prea Sfinţitului Părinte Mitropolit Laurenţiu, a Părintelui profesor academician Mircea Păcurariu, a Părintelui Protopop Savu Popa al Sibiului, precum şi a altor invitaţi din lumea culturală şi bisericească a urbei noastre.

Prezenta publicaţie a tinerilor este aşadar expresia unei lucrări deosebite, de anvergură, pe care Biserica noastră strămoşească din această binecuvântată parte a Ardealului o desfăşoară cu tinerii noştri dragi. În acest sens, revista nu concurează cu niciuna din publicaţiile şcolare sau parohiale care există; le sprijină însă şi le încurajează în lucrarea lor atât cât îi stă în putinţă, după cum şi Departamentul pentru tineret, ca expresie a misiunii oficiale cu tinerii a Arhiepiscopiei noastre, sprijină şi încurajează dincolo de lucrarea sa explicită acţiunile cu tinerii acolo unde ele se desfăşoară, fie în şcoală, fie în biserică, dincolo de serviciul religios sau ora de religie.

Suntem încrezători în sprijinul şi dragostea tuturor celor care ne sprijină şi înainte de toate în prezenţa continuă a lui Hristos în mijlocul nostru. Dincolo de greutăţile şi încercările cu care nu de puţine ori ne confruntăm, vedem deja împlinirea unei chemări, a unei lucrări tainice a dumnezeiescului nostru Învăţător cu tinerii Arhiepiscopiei noastre, aşa cum după nevoinţa şi ostenelile Postului, străluceşte biruinţa Învierii lui Hristos, lumina cea blândă a Împărăţiei Sale.

Pr. Drd. Cristian ALMĂJANU
Coordonator Departament

Academia Forţelor Aeriene „Henri Coandă" din Braşov, gazda unui eveniment academic remarcabil

În zilele de 11 şi 12 mai 2007, Academia Forţelor Aeriene „Henri Coandă" din Braşov a găzduit lucrările Sesiunii de Comunicări Ştiinţifice cu participare internaţională: „Educaţie şi cercetare ştiinţifică la standarde comunitare". La sesiune au fost înscrişi şi au participat 168 de cadre didactice şi cercetători ştiinţifici cu 284 de lucrări din România, Slovacia şi Ungaria.

Evenimentul a fost structurat pe şase secţiuni, cu următoarea tematică: ştiinţe economice şi administrative, economie şi administraţie militară, geopolitică, geostrategie şi securitate, ştiinţe socio-umane şi ale comunicării, ştiinţe exacte şi o secţiune dedicată şi problematicii interculturale şi a toleranţei religioase, demonstrează că lucrurile nu stau tocmai aşa. Legătura dintre cultură şi teologie nu este un hibrid inventat de cineva, ci una legitimă dintotdeauna. Ce ar putea demonstra mai bine acest fapt, dacă nu comorile din Şcheii Braşovului, acolo unde primele cărţi tipărite pe pământ românesc erau cărţi de cult sau cu conţinut teologic?

Au existat, din nefericire cazuri eşuate de „intelectuali" care au încercat să submineze legătura firească dintre cultură şi teologie, unii chiar punând graniţa Europei acolo unde începe Ortodoxia, cum a fost de pildă Johanes Farnleitner, care spunea că

„Europa se opreşte şi trebuie să se oprească acolo unde începe Ortodoxia". Sau filozoful american Samuel Huntington, care susţinea incompatibilitatea dintre Ortodoxie, ca fundament al culturilor ţărilor orientale, şi idealul occidental al respectării drepturilor omului, uitându-se de faptul că Europa de azi şi de mâine trebuie să fie una a egalităţii, a respectului popoarelor şi a tradiţiilor lor culturale.

Faptul lăudabil al evenimentului academic de la Braşov este, din punctul nostru de vedere, includerea tematicii religioase între secţiunile acestuia, motiv pentru care îl felicităm pe preşedintele comitetului de organizare dl. col. prof. dr. Vasile Marin, comandantul şi rectorul Academiei Forţelor Aeriene „Henri Coandă" de la Braşov, şi pe colaboratorii săi. Ştiinţa şi religia sunt deopotrivă necesare omului, iar cine subevaluează pe una dintre ele îşi desconsideră jumătate din fiinţa sa. Însoţirea dintre ştiinţă şi religie în această eră a modernităţii nu poate fi decât benefică. Şi aceasta deoarece religia este cea care poate şi trebuie să ajute ştiinţa şi, în general, cultura să rămână întotdeauna în slujba omului şi a moralei, îndepărtând-o de pericolul susţinerii distrugerii valorilor umane.

Activităţile desfăşurate în decursul acestei sesiunii de comunicări au permis un schimb fructuos şi benefic de idei, contribuind la dezvoltarea comunicării dintre reprezentanţii celor 30 de instituţii participante, cu impact asupra menţinerii legăturilor dintre ei dincolo de finalizarea manifestării la care au participat.

Dr. Ştefan TOMA

inginereşti, istorie şi istorie militară, şi, nu în cele din urmă, interculturalitate şi toleranţă religioasă.

Ineditul manifestării din acest an a constat în introducerea pentru prima dată a secţiunii dedicate interculturalităţii şi toleranţei religioase, secţiune care în prezentarea lucrărilor a fost comasată cu secţiunea de istorie şi istorie militară. Moderatorii celor două secţiuni grupate au fost: prof. dr. Traian Valentin Poncea, din partea Academiei Naţionale de Informaţii, lect. drd. Gheorghe Radu, din partea Academiei gazde, şi dr. Ştefan Toma, din partea Mitropoliei Ardealului.

Dintre referatele susţinute în cadrul tematicii amintite au reţinut atenţia următoarele: „Romanitate sud-dunăreană – Comunităţile române din Balcani: trecut, prezent, viitor" (prof. dr. Traian Valentin Poncea), „Şcoala ardeleană: fundamentele ideologice ale exagerărilor latiniste" (Cpt. Lesenciuc Adrian), „Elemente de bioetică în contextul ecumenismului contemporan" (Protos. Andrei Ioniţă, egumen al Mănăstirii Neamţ şi lect. drd. Gheorghe Radu), „Relaţiile interculturale – O problemă de actualitate" (lect. dr. Gabriela Şerbănoiu) şi „Locul Bisericii Ortodoxe într-o Europă unită. Aspecte legate de fenomenul secularizării şi al globalizării. Definirea sensului participării ortodoxe la ecumenismul contemporan" (dr. Ştefan Toma).

Se afirmă, nu de puţine ori, că dialogul din societate între diferitele forme de manifestare ale culturii şi spiritualităţii româneşti este, în cel mai fericit caz, unul deficitar, dacă nu aproape inexistent. Organizarea însă într-o Academie militară de învăţământ superior, a unui astfel de eveniment, cu

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENŢIU

Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

– aprilie 2007 –

• **Duminică, 1 aprilie** (*Praznicul Intrării Domnului în Ierusalim*). Î.P.S. Sa a oficiat Sf. Liturghie şi a predicat la Catedrala mitropolitană.

• **Luni, 2 – Miercuri, 4 aprilie.** A participat, în calitatea de delegat al Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la pregătirea şi prepararea Sfântului şi Marelui Mir în vederea sfinţirii, organizate în paraclisul „Sf. Ioan Botezătorul" de la Mănăstirea Antim, din Bucureşti. Marţi, 3 aprilie, a participat la Palatul Patriarhiei la lansarea cărţii *„Martiri pentru Hristos din România, în perioada regimului comunist"*, apărută la Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

• **Joi, 5 aprilie.** A participat, alături de ceilalţi membri ai Sfântului Sinod, la Sf. Liturghie a Sf. Vasile cel Mare, oficiată la Biserica Sf. Silvestru din Bucureşti, în cadrul căreia s-a făcut şi sfinţirea Sfântului şi Marelui Mir. A rostit omilia despre sensul şi semnificaţia Sfântului şi Marelui Mir. Seara a oficiat Denia celor 12 evanghelii la Catedrala mitropolitană din Sibiu.

• **Vineri, 6 aprilie.** A săvârşit Taina Sf. Maslu la Catedrala mitropolitană, iar seara a oficiat slujba Prohodului Domnului nostru Iisus Hristos.

• **Sâmbătă, 7 aprilie.** A săvârşit Sf. Liturghie a Sf. Vasile cel Mare la catedrala mitropolitană.

• **Duminică, 8 aprilie** (*Praznicul Învierii Domnului*). La ora 0^{00} a oficiat Slujba Învierii, Sf. Liturghie din Ziua Învierii Domnului şi a predicat la Catedrala mitropolitană. A oficiat, de asemenea, slujba Vecerniei (A doua Înviere) la Catedrală, iar la ora 13^{00} a oferit o recepţie la sediul mitropolitan la care au participat domnul Traian Băsescu, preşedintele României, oficialităţi locale, profesori de la Facultatea de Teologie, consilieri şi angajaţi ai Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Luni, 9 aprilie.** A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Biserica „Sf. Treime" din Braşov. L-a hirotonit întru preot pe diaconul Marius Constantin Uţă pe seama capelei Spitalului 1 din Braşov. L-a hirotesit întru iconom stavrofor pe P.C. Pr. Conf. Dr. Nicolae Moşoiu, parohul comunităţii, şi întru iconom pe P.C. Pr. Adrian Dan Deteşan. În aceeaşi zi a sfinţit demisolul Bisericii „Sf. Mare Mucenic Dimitrie Izvorâtorul de Mir" (pr. paroh Aurel Suciu) în vederea slujirii în acest loc până la ridicarea noii biserici.

• **Marţi, 10 aprilie.** A săvârşit Sf. Liturghie şi a predicat la Biserica „Intrarea Domnului în Ierusalim" din localitatea Avrig. L-a hirotesit întru iconom stavrofor pe P.C. Pr. Vasile Gafton, protopop de Avrig. În aceeaşi zi a sfinţit Muzeul orăşenesc „Gheorghe Lazăr".

• **Miercuri, 11 aprilie.** A participat la Mănăstirea Frăsinei, jud. Vâlcea la parastasul oficiat întru pomenirea Prea Cuviosului Părinte Lavrentie Şovre.

• **Joi, 12 aprilie.** A avut program de lucru la cabinet.

• **Vineri, 13 aprilie.** A oficiat împreună cu P.S. Visarion Răşinăreanu, episcopul vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, şi cu un mare sobor de preoţi Sf. Liturghie la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus cu ocazia hramului mănăstirii. A săvârşit apoi Taina Sf. Maslu şi a ţinut un cuvânt de învăţătură.

• **Sâmbătă, 14 aprilie.** În calitate de preşedinte al Comisiei de Canonizare din cadrul Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, Î.P.S. Sa a participat, alături de mai mulţi ierarhi, la Gledin, jud. Bistriţa-Năsăud, la proclamarea oficială a canonizării Sf. Cuvios Ierarh Pahomie.

• **Duminică, 15 aprilie.** A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Biserica „Sf. Nicolae" din Ucea de Jos, protopopiatul Făgăraş. A făcut totodată şi oficiile de instalare în parohie a P.C. Pr. Ion Tărcuţă, noul paroh.

• **Luni, 16 aprilie.** A avut program de audienţe. A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului. În aceeaşi zi a primit la sediul mitropolitan vizita doamnei Lidia Ionescu Stăniloae, fiica marelui teolog român, Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae.

• **Marţi, 17 aprilie.** A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie. În aceeaşi zi a oficiat slujba de înmormântare a P.C. Pr. Cornel Erneanu fost paroh la Dumbrăveni, protopopiatul Mediaş, ocazie cu care a rostit un cuvânt de mângâiere pentru familia îndoliată şi credincioşi.

• **Miercuri, 18 aprilie.** A avut program de lucru la cabinet. În aceeaşi zi a participat în sala Senatului Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, în comisia de referenţi, la susţinerea tezei de doctorat a doamnei Laura Dobrescu.

• **Joi, 19 aprilie.** A participat la Hotelul Continental din Sibiu, la recepţia oferită de către domnul Adrian Cioroianu, Ministrul Afacerilor Externe al României.

• **Sâmbătă, 21 aprilie.** A vizitat locul viitoarei mănăstiri „Înălţarea Domnului" din localitatea Veştem, jud. Sibiu.

• **Duminică, 22 aprilie.** A oficiat Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Biserica „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" din localitatea Poiana Sibiului, protopopiatul Sălişte. I-a hirotesit întru iconomi pe P.C. preoţi-parohi: Pr. Vasile Bâja, Pr. Nicolae Teoc, şi pe Pr. Ioan Răduleţ.

• **Luni, 23 aprilie** (*Sărbătoarea Sf. Muc. Gheorghe*). A oficiat slujba de sfinţire a Bisericii „Sf. Gheorghe" din localitatea Motiş, protopopiatul Mediaş. A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură. L-a hirotesit întru iconom pe P.C. Pr. paroh Lucian Puşcă. În aceeaşi zi a primit la sediul mitropolitan vizita alteţelor sale regale prinţul Radu de Hohenzolern, principesa Margareta şi prinţul Jean Dorlean, membru al casei regale franceze.

• **Marţi, 24 aprilie.** A participat la festivitatea decernării titlului academic de *Doctor Honoris Causa* domnului profesor dr. Christoph Markschies, preşedintele Universităţii Humboldt din Berlin, organizată în Aula „Mitropolit Ioan Meţianu" a Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

• **Miercuri, 25 aprilie.** A primit în audienţă pe dl. prof. univ. dr. Corneliu Bucur, directorul Complexului Naţional Muzeal Astra Sibiu. A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Joi, 26 aprilie.** A avut program de lucru la cabinet.

• **Vineri, 27 aprilie.** A participat la şedinţa Consiliului Naţional de Atestare a Titlurilor, Diplomelor şi Certificatelor Universitare din cadrul Ministerului Educaţiei şi Cercetării.

Pr. Drd. Cristian VAIDA

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂŞINĂREANU, a săvârşit următoarele:

• **Duminică, 1 aprilie.** P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica „Floriile" din Avrig, cu prilejul hramului, hirotonind întru diacon pe teologul Balint Ciprian Sebastian. A acordat un interviu Postului de Radio „Trinitas" – Iaşi.

• **Luni, 2 aprilie.** A săvârşit Liturghia darurilor mai înainte sfinţite în Catedrala mitropolitană. La orele amiezii participă la Primăria Oraşului Sibiu la lansarea albumului „Discover Sibiu". Seara slujeşte Denia în Catedrală.

• **Marţi, 3 aprilie.** A săvârşit Liturghia darurilor mai înainte sfinţite în Catedrală. Seara slujeşte Denia în Catedrală.

• **Miercuri, 4 aprilie.** A săvârşit Liturghia darurilor mai înainte sfinţite în Catedrală. După-masă participă la Patriarhie la lucrările Comisiei sinodale privind redactarea Statutului BOR.

• **Joi, 5 aprilie.** A făcut parte din soborul arhieresc care sub protia P.F. Părinte Patriarh Teoctist a săvârşit slujba sfinţirii Sfântului şi Marelui Mir în biserica Sf. Spiridon Nou din Bucureşti. Seara slujeşte şi predică la Denia celor 12 Evanghelii în biserica „Sf. Apostoli Petru şi Pavel" (Dintre Brazi) din Sibiu (preot paroh Mihai Sămărghiţan).

• **Vineri, 6 aprilie.** A săvârşit slujba Vecerniei cu luarea de pe Cruce în Catedrala mitropolitană. Seara slujeşte şi predică la Denia Prohodului în biserica episcopală „Sf. Arhangheli" din Sibiu (Trei Stejari).

• **Sâmbătă, 7 aprilie.** A săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrală.

• **Duminică, 8 aprilie** (*Praznicul Învierii Domnului*). A săvârşit slujba Învierii şi Sf. Liturghie arhierească în biserica „Sf. Arhangheli" din Braşov (pr. paroh dr. Stelian Manolache) hirotonind întru preot pe seama Spitalelor VI din Braşov pe diaconul Balint Ciprian. La orele amiezii slujeşte şi predică la slujba Vecerniei („A doua Înviere") în biserica episcopală „Sf. Arhangheli" din Sibiu, citindu-se Sf. Evanghelie în 7 limbi. A participat la Recepţia de Paşti de la Reşedinţa mitropolitană.

• **Luni, 9 aprilie.** A săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană, rostind cuvânt de învăţătură şi hirotonind întru diacon pe teologul Nuţă Ciprian. Seara slujeşte Vecernia în Catedrală şi apoi oficiază în Cimitirul Central un parastas pentru pr. prof. Aurel Jivi.

• **Marţi, 10 aprilie.** A săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala din Mediaş, rostind cuvânt de învăţătură şi hirotonind întru preot pe seama parohiei Amnaş, prot. Sălişte pe diaconul Nuţă Ciprian. Seara slujeşte şi predică la Vecernie în biserica parohială din Şeica Mare, prot. Mediaş instalându-l ca paroh pe P.C. pr. Frâncu Cristian. A vizitat biserica evanghelică „Sf. Margareta" din Mediaş.

• **Miercuri, 11 – Joi, 12 aprilie.** Audienţe, lucrări de birou.

• **Vineri, 13 aprilie.** A slujit împreună cu Î.P.S. Laurenţiu Mitropolitul Ardealului Sf. Liturghie la Mănăstirea Sâmbăta de Sus.

• **Duminică, 15 aprilie.** A săvârşit, împreună cu I.P.S. Mitropolit Iosif de la Paris şi cu P.S. Cornelie Bârlădeanu, Sfânta Liturghie arhierească la Tor Vergata în Roma, rostind cuvânt de învăţătură.

• **Luni, 16 aprilie.** A vizitat, împreună cu Î.P.S. Iosif, Vaticanul şi alte obiective istorice şi religioase din Roma.

• **Miercuri, 18 aprilie.** Audienţe, lucrări de birou. La amiază participă la vernisajul Expoziţiei fotografice „Invitaţie la Muntele Athos" a artistului francez Yves Phelippot, rostind un cuvânt duhovnicesc. Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Învierii în Catedrală.

• **Joi, 19 – Vineri, 20 aprilie.** Audienţe, lucrări de birou.

• **Duminică, 22 aprilie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica mare din Gura Râului, prot. Sălişte, instalându-l ca nou paroh pe P.C. Pr. Damian Petru. A vizitat biserica veche „Cuvioasa Paraschiva" din aceeaşi localitate. Seara slujeşte şi predică la slujba Vecerniei în biserica „Sf. Gheorghe" din Orlat (preot paroh Gheorghe Bogăţan).

• **Luni, 23 aprilie.** A săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Schitul „Sf. Gheorghe" din Foltea-Sălişte, rostind cuvânt de învăţătură. A oficiat în sobor taina Sf. Maslu, Sfeştania şi slujba de pomenire a eroilor sălişteni. A vizitat biserica monument istoric din Grui-Sălişte.

• **Marţi, 24 aprilie.** A săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană cu prilejul zilei sfinţilor ierarhi ardeleni Iorest şi Sava, rostind cuvânt de învăţătură. A participat la festivitatea de acordare a titlului de dr. h.c. prot. Chistoph Markschies de la Universitatea Humboldt din Berlin în Aula Facultăţii de Teologie Sibiu, precum şi la agapa festivă.

• **Miercuri, 25 – Joi, 26 aprilie.** Audienţe, lucrări de birou.

• **Vineri, 27 aprilie.** A participat la festivităţile prilejuite de împlinirea a 60 de ani de la înfiinţarea Liceului Agricol din Sibiu, actualul Colegiu „D.P. Barcianu" rostind un cuvânt de binecuvântare. Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **Sâmbătă, 28 aprilie.** A săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană. – La amiază oficiază taina Sf. Căsătorii tinerilor Ioan Cristian şi Nicoleta Teodora Fleacă din Sibiu în biserica „Trei Stejari". Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **Duminică, 29 aprilie.** A săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica mânăstirii Bucium, prot. Făgăraş, hirotonind întru diacon pe teologul David Iulian şi rostind cuvânt de învăţătură. Seara slujeşte şi predică la slujba Vecerniei în biserica parohială „Sf. Nicolae" din Şercaia, prot. Făgăraş (pr. paroh Lucian Streza). În aceeaşi zi a vizitat şi biserica unităţii militare din Făgăraş, rostind cuvânt de învăţătură credincioşilor prezenţi la slujba Utreniei (pr. Paroh Gherasim Frăţilă).

Arhid. Vasile AVRAM

PROGRAMARE DE CONCURS

În condiţiile obişnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele *parohii vacante:*

1. Parohia Rotbav I – Protopopiatul Săcele
2. Parohia Râşnov I – Protopopiatul Bran-Zărneşti
3. Parohia Râşnov II – Protopopiatul Bran-Zărneşti
4. Parohia Dumbrăveni – Protopopiatul Mediaş

Termen de concurs: ***1 mai – 1 iunie 2007***

Cei care doresc să ocupe aceste posturi, vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopeşti, anexând (unde e cazul) adeverinţe cu certificatul de la cursurile de îndrumare. După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopeşti ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaţilor. P.C. Protopopi sunt îndrumaţi să verifice cererile candidaţilor în care se vor menţiona vechimea în funcţia anterioară, examene absolvite, situaţia socială (domiciliu, copii, părinţi, locul de muncă al soţiei, etc.). Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfăşurarea concursului.

Termen de contestaţie: 15 zile de la data numirii.

TEOLOGIE ŞI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Un stâlp puternic în vremuri de furtună. Dr. Iustin Moisescu, Mitropolitul Moldovei şi Sucevei (1957-1977) – in memoriam, Teologie şi Viaţă. **Revistă de gândire şi spiritualitate, Număr omagial, 1-6/2006, Trinitas, 2006, 377 p.**

A devenit o datorie de suflet şi misiune duhovnicească ca, cel puţin la date comemorative, chipurile ce au devenit icoane de cuget şi dăinuire teologică să fie omagiate de către Biserică şi generaţiile mai noi, cu evlavie şi dragoste. Un astfel de efort face, de ani buni, Editura Trinitas şi cei care-i gândesc evoluţia şi finalitatea demersurilor sale. Volumul acesta, in memoriam ÎPS Sale Dr. Iustin Moisescu, amintind de perioada slujirii sale arhiereşti în scaunul mitropolitan al Moldovei şi Sucevei este o astfel de dovadă. După cum şi nota ÎPS Sa Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei: „figură reprezentativă a Ortodoxiei româneşti pe plan internaţional, competent şi echilibrat, ierarhul Dr. Iustin Moisescu s-a remarcat totdeauna printr-o fidelitate faţă de tradiţia ortodoxă, printr-o pregătire academică şi prin eleganţă în vestimentaţie, în scris şi în tot ceea ce a construit (reşedinţe, case mănăstireşti, biserici etc.)" (*Cuvânt înainte*).

Construit din materialul propus discuţiilor *Simpozionului* „Dr. Iustin Moisescu – Mitropolitul Moldovei şi Sucevei (1957-1977)", desfăşurat la *Iaşi în 16 octombrie 2006*, beneficiind de numeroase contribuţii de marcă, volumul propune trei direcţii de iconizare a vrednicului Vlădică, ajuns Patriarh al României. După cuvintele-mărturie a unora dintre actualii Ierarhi ai Ortodoxiei şi imaginea asupra unora dintre laturile prezenţei Arhiereului în viaţa Bisericii şi oamenilor săi, după o schiţare sintetică a activităţii sale cărturăreşti şi în slujba proiectelor pastoral-misionare ale Ortodoxiei Româneşti, cuprinse sub titlul sugestiv *Vocaţie teologică şi orizont ecumenic*, urmează o scurtă prezentare a activităţii sale de ctitor de locaşuri sfinte. Volumul se încheie, într-o inspirată secţiune intitulată *Portret în Ex Libris*, cu analizarea unei întregi culturi de carte –, continuată cu prezentarea unor acte, documente şi fotografii din acea perioadă care-l prezintă şi reprezintă pe cel atât de atent omagiat. Rezultatul acestei strădanii este, fără doar şi poate, cât se poate de reuşit. Pentru o clipă, dacă doar răsfoieşti, pentru mult mai multe dacă te adânceşti în lectură, vrednicul de pomenire Arhiereu Dr. Iustin Moisescu pare că-şi retrăieşte bucuriile unei arhierii puse în slujba Bisericii şi Neamului. Pentru tânăra generaţie este un excelent manual de istorie de care are nevoie pentru a nu confunda punctele cardinale ale Ortodoxiei. *Cuminte şi simţit omagiul acesta desigur că l-ar fi bucurat pe distinsul Ierarh.*

Preot Vasile Gafton, *Ecouri ale Evangheliei în extra muros*, Editura Cimarron, Sibiu, 2006, 163 p.

Apărută ca şi o colecţie de eseuri, studii şi articole teologice, cartea preot iconom stavrofor Vasile Gafton, protopop de Avrig, are în esenţa ei o unitate tematică bine definită, fiind centrată pe tema trăirii Evangheliei în societate, în şi dincolo de spaţiul liturgic al Bisericii, pe coordonatele pe care o viaţă creştină responsabilă trebuie să le aibă într-o societate parcă tot mai traumatizată de crize existenţiale. Lucrarea este aşadar „o încercare de radiografiere a propovăduirii Evangheliei în lumea de azi" (p. 12), în cadrul căreia autorul vorbeşte despre curajul de a fi normal, de a trăi în mijlocul celorlalţi nu rupându-te de realitatea lor, nici ignorând-o, ci asumând-o într-un spirit de autentică comuniune creştină.

Fie că se referă la pastoraţia în contemporaneitate, fie la cerinţele vocaţiei sacerdotale într-o lume secularizată, părintele Vasile Gafton îşi fundamentează demersul atât pe variate surse patristice, cât şi pe surse filozofice, din largul spectru al culturii teologice şi laice a vremii noastre.

Colaborator îndeaproape al presei noastre teologice şi culturale, am putea înţelege întreaga activitate a autorului prin caracterizarea pe care el însuşi a făcut-o cărţii „un fel de luptă personală pentru afirmarea creştinismului Evangheliei în timpul şi în spaţiul prezentului" (p. 9).

Fiind încredinţaţi de susţinuta activitate pastoral-misionară şi culturală a autorului şi pe mai departe, îl felicităm cu căldură pentru această inspirată apariţie editorială.

Mitropolitul LAURENŢIU

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se primesc pe adresa:
Redacţia „Telegrafului Român", 550179 – Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35.
E-mail: *telegrafulroman@yahoo.com*
Articolele nepublicate nu se înapoiază.
ISSN 1223-8392

COMITET REDACŢIE „TELEGRAFUL ROMÂN":
Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza – preşedinte; P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu – vicepreşedinte; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan – redactor şef; Dr. Ştefan Toma – secretar de redacţie; Pr. Cristian Vaida – secretar de redacţie adj.; Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu – membru; Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu – membru; Pr. Lect. Dr. Nicolae Moşoiu – membru.

Abonamentul pe 2007 este de 20 RON (200 000 lei).
COD IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001.
Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** SUA
COD IBAN RO28 RNCB 0227 0360 5879 0012
sau echivalentul în **euro**
COD IBAN RO76 RNCB 0227 0360 5879 0021.
BCR Sibiu, Str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

Anul 155
Sibiu
2007

FOAIE BISERICEASCĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA SIBIULUI

ANUL 155, Nr. 25 – 28

1 şi 15 iulie 2007

Libertatea, stare a harului Împărăţiei lui Dumnezeu*

Între multele faţete ale responsabilităţii pe care le presupune viaţa creştină în contextul lumii moderne, inclusiv în arealul uman al axei sale europene, fără îndoială că problematica libertăţii este una delicată şi totodată fundamentală. Alegând să veniţi în România, aţi ales să veniţi într-o ţară care a plătit scump dreptul la libertate sub multiplele sale aspecte. Este clar că fiecare naţie, fiecare popor şi fiecare ţară, fiecare generaţie umană, a plătit în parcursul istoriei *propriul preţ* pentru libertatea sa şi libertăţile care decurg dintr-aceasta şi s-a dedicat construirii unui anume mod de libertate, unui anumit *cod de libertăţi* care să exprime, pe cât mai bine cu putinţă, conţinutul valorii libertate, pentru ca acesta să nu rămână simplă exersare moralistă şi demagogică.

Angajarea în slujirea libertăţii rămâne pentru toate timpurile şi toate punctele cardinale ale geografiei umane, o misiune de onoare şi de mare responsabilitate. Ea atrage după sine *exigenţa unei anume limpeziri a conţinutului real* al acesteia. Sufocaţi de libertinisme şi libertinaje ale căror teoreticieni se erijează în oameni ai libertăţilor fundamentale, rămânem mereu consternaţi de aritmiile spirituale de care suferă omenitatea în general şi, în special, tinerii. Acestora din urmă, decăderea morală precum şi păcatele pe care le implică, le sunt prezentate drept libertate şi emancipare a libertăţii, prin mass media şi prin toate mijloacele de informare care îşi asumă rolul de pedagog al societăţii, insinuând că reprezintă adevărul şi adevărata libertate.

Din perspectiva Bisericii Ortodoxe, expresia „robul lui Dumnezeu", arată de ce onorantă identitate se bucură, în Hristos, acela care ţine la identitatea sa creştină mai presus decât oricare altă funcţie propusă de societatea civilă. Ca rob al lui Hristos Dumnezeu, libertatea stă în Cel căruia-i slujeşti. Constă în a te menţine, liber, în starea binecuvântată de om al lui Dumnezeu, dispus nu la jertfelnicii minore, ci la esenţializarea libertăţii în martirajul mântuitor. Slujirea lui Dumnezeu şi a aproapelui îl face pe om liber cu adevărat, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel, care astfel îi îndemna pe galateni: „Căci voi, fraţilor, aţi fost chemaţi la libertate; numai să nu folosiţi libertatea ca prilej pentru a sluji trupului, ci slujiţi unul altuia prin iubire..." (*Gal* 5, 13)

Cu alte cuvinte, Vă spunem că această Universitate de Vară nu este un simplu exerciţiu de cultură şi comunicare ci şi o provocare la a mărturisi conţinuturile care vă animă libertăţile. De altfel, modul de organizare ca şi tematica propusă de Universitatea Dumneavoastră dovedesc preocuparea pentru alternativele unor libertăţi corupte în căutarea unei libertăţi coerente în Hristos, ca stare de har a Împărăţiei lui Dumnezeu.

În contextul cultural al acestui an, când Sibiul este Capitală europeană a culturii iar în septembrie este marcat de dialogul ecumenic, al celei de-a III-a Adunări a Bisericilor Europene, tema generoasă a libertăţii constituie o provocare care depăşeşte evenimenţialul, fiind o perpetuă sursă de conştientizare a darului lui Dumnezeu în viaţa fiecărui creştin şi a comunităţilor creştine în ansamblul lor. Nu doar că salutăm şi binecuvântăm această construcţie academică în jurul libertăţii, ci rugăm pe Hristos Domnul să ţină vie această preocupare şi pe mai departe, înveşmântând cu har toată strădania găsirii acelei libertăţi a slujirii lui Dumnezeu şi a semenilor.

† **Dr. LAURENŢIU STREZA**
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

* Mesaj adresat participanţilor la Universitatea de Vară: *Europa între libertatea culturii şi cultura libertăţii*, Sibiu, 8-17 iulie 2007

Întâlnire pregătitoare a delegaţilor Bisericilor Ortodoxe la cea de-a Treia Adunare Ecumenică Europeană (AEE3), Sibiu, România, 4-9 Septembrie 2007

Rodos, Grecia, 25-28 iunie 2007

RAPORT

I

„Lumina lui Hristos luminează tuturor!"

1. La invitaţia Sanctităţii Sale, Patriarhul ecumenic Bartolomeu, cu generoasa ospitalitate a Eminenţei Sale, Mitropolitul Chiril de Rodos şi sub moderarea Eminenţei Sale Mitropolitul Ghenadios de Sassima (Patriarhia Ecumenică), 35 de ierarhi, preoţi, diaconi, profesori universitari şi laici (bărbaţi şi femei) reprezentând aproape toate Bisericile Ortodoxe membre ale Conferinţei Bisericilor Europene, s-au adunat în insula Rodos, Grecia, între 25-28 iunie 2007, în cadrul pregătirilor pentru AEE3 care va avea loc în Sibiu, România, între 4 şi 9 septembrie 2007, cu tema *„Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţă pentru unitate şi înnoire în Europa."*

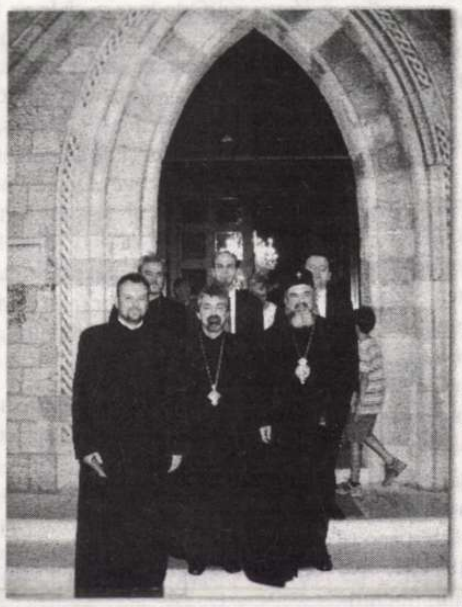

2. Toţi participanţii au fost membri oficiali ai delegaţilor Bisericilor lor, care vor participa la AEE3, asistaţi de staful Conferinţei Bisericilor Europene al acestui program. Au fost prezenţi reprezentanţi ai Patriarhiei Ecumenice, Patriarhiei Moscovei, Patriarhiei Serbiei, Patriarhiei Române*, Bisericii Ciprului, Bisericii Greciei, Bisericii Poloniei, Bisericii Albaniei, Bisericii Cehiei şi Slovaciei, precum şi ai Bisericii Apostolice Armene, Scaunul mamă de la Sfântul Etchmiadzin.

3. Pe lângă discuţiile asupra unei serii variate de teme, programul a inclus rugăciuni şi vizite la parohiile locale.

4. Scopul principal al întâlnirii a fost:

a) să comenteze şi analizeze programul AEE3;

b) să aprofundeze tema principală: „Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţă pentru unitate şi înnoire în Europa," precum şi cele trei sub-teme: 1) Lumina lui Hristos şi Biserica; 2) Lumina lui Hristos şi Europa; 3) Lumina lui Hristos şi lumea";

(continuare în p. 2)

Trad. şi note explicative:
Lect. Dr. Daniel BUDA

Vizita delegaţiei Bisericilor din România la Bruxelles

În perioada 1-4 iulie a.c. o delegaţie a Bisericilor din România a făcut o vizită la Instituţiile Uniunii Europene din Bruxelles.

Cu binecuvântarea P.F. Părinte Patriarh Teoctist, din partea Bisericii Ortodoxe Române au participat: P.S. Casian, episcopul Dunării de Jos, P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Pr. Cons. Michael Ţiţa de la Sectorul Relaţii Externe al Patriarhiei Române precum şi P.C. Pr. Valentin Fătu din cadrul aceluiaşi sector.

Din partea celorlalte culte religioase din România au participat: Pr. dr. Vili Dancă, rectorul Institutului Teologic Romano-Catolic din Iaşi, Pr. dr. Cristian Barta, profesor la Institutul Teologic Greco-Catolic din Blaj, pastor Mokkai Peter din partea Bisericii Reformate şi dl. dr. Aurel Veiner, preşedintele Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România.

Duminică, 1 iulie, delegaţia ortodoxă a participat la Sf. Liturghie oficiată de către Î.P.S. Mitropolit Pantelimon al Belgiei în Catedrala „Sf. Arhangheli" a Mitropoliei Ortodoxe Greceşti din Bruxelles.

După terminarea Sf. Liturghii, Î.P.S. Pantelimon a invitat delegaţia ortodoxă română la o recepţie în salonul de lângă Catedrală, la care a participat şi P.S. Episcop Atanasie de Ahaias, reprezentantul Bisericii Greciei la Bruxelles, şi unde au avut loc discuţii pe temele prioritare ale Ortodoxiei în Occident în actualul context european.

După-amiază, delegaţia română a făcut un tur al oraşului cu autocarul vizitând cele mai reprezentative monumente religioase şi culturale din Bruxelles.

Seara, întreaga delegaţie a fost primită la Biroul de reprezentare al BOR pe lângă instituţiile europene la sediul nou al acesteia din Bruxelles, str. Rue de Palais.

Aici delegaţia a fost întâmpinată de către Î.P.S. Mitropolit Iosif al Europei Occidentale şi Meridionale şi de P.C. Pr. dr. Patriciu Vlaicu, conducătorul Reprezentanţei. S-a vizitat mai întâi Centrul aflat în plin proces de restaurare, Capela cu hramul „Sf. Nicolae" amenajată în el, precum şi imensa Catedrală aflată în incinta Centrului

(continuare în p. 3)

† **Dr. VISARION RĂŞINĂREANU**
Episcop-Vicar

COMUNICAT DE PRESĂ

În zilele de 20-21 iunie a.c., la Reşedinţa patriarhală, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a avut loc şedinţa de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Dintre hotărârile adoptate menţionăm:

- validarea alegerii Prea Cuv. Părinte Arhimandrit Siluan Mănuilă de către Colegiul Electoral Bisericesc al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria în postul de Episcop al acestei Eparhii;
- validarea hotărârii Consiliului Mitropolitan al Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Centrale şi Meridionale privind înfiinţarea Episcopiei Ortodoxe Române în Italia;
- aprobarea constituirii Federaţiei asociaţiilor şi fundaţiilor bisericeşti care desfăşoară activitate social-filantropică cu denumirea „Federaţia Filantropia".

Sfântul Sinod a aprobat în principiu propunerea Arhiepiscopiei Clujului de trecere în rândul sfinţilor a Mucenicului Atanasie Tudoran din Ţara Năsăudului cu ziua de sărbătorire la 12 noiembrie, Comisia sinodală pentru canonizarea sfinţilor români urmând să definitiveze documentaţia necesară în vederea proclamării canonizării; au mai fost aprobate Acatistul, slujbele Vecerniei şi Utreniei şi Tomosul Sfântului Sinod pentru proclamarea canonizării Sf. Ierarh Varlaam, Mitropolitul Moldovei (ziua de prăznuire la 30 august), precum şi Acatistul Sf. Ierarh Nifon, Patriarhul Constantinopolului (11 august). Sfântul Sinod a mai evaluat activitatea desfăşurată până în prezent de Comisia specială instituită de Sfântul Sinod pentru revizuirea şi amendarea *Statutului pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române*, precum şi stadiul pregătirii celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene de la Sibiu (4-9 septembrie 2007).

Pe ordinea de zi s-au mai aflat teme referitoare la slujirea pastoral-misionară şi misiunea socială a Bisericii, învăţământul teologic, participări ale unor membri ai Sfântului Sinod şi ale altor teologi ortodocşi români la întruniri internaţionale ortodoxe şi ecumenice, precum şi diferite aspecte din activitatea comunităţilor ortodoxe româneşti de peste hotare, fiind apreciată lucrarea pastoral-misionară desfăşurată de ierarhii ortodocşi români din străinătate.

BIROUL DE PRESĂ ŞI COMUNICAŢII
AL PATRIARHIEI ROMÂNE

Vizita delegaţiei Bisericilor din România

(urmare din p. 1)

Reprezentanţei şi care este în proiect de restaurare şi de amenajare.

De menţionat faptul că acest grup de clădiri monumentale a fost cumpărat de către Biserica Ortodoxă Română cu sprijinul generos al Statului Român.

Seara, parohia de aici condusă de P.C. Pr. dr. Patriciu Vlaicu a oferit o agapă creştinească la care au luat parte toţi membrii delegaţiei.

A doua zi, luni 2 iulie a.c., delegaţia română a făcut o vizită la Consiliul Europei unde a avut o primă întâlnire la Direcţia Generală de Presă şi Comunicare. Dl. Dan Mărăşescu din Reprezentanţa României a făcut o amplă prezentare a Consiliului Europei, istoric, componenţă şi dezideratele lui.

În aceeaşi zi delegaţia a avut o întâlnire la Comisia Europeană cu Anastasios Bugas, şeful Departamentului de Politică Regională pentru România, care a prezentat acţiunile întreprinse de către Comisie în acest proces al dezvoltării regionale în ţara noastră şi care sunt exigenţele implementării de noi proiecte în acest domeniu inclusiv din punct de vedere al patrimoniului cultelor.

A urmat apoi un prânz oficial în cadrul căruia delegaţia a purtat discuţii cu dl. Jerome Vignon din partea Direcţiei Generale: Piaţa Muncii, Social, Egalitatea Şanselor.

Marţi, 7 iulie a.c. membrii delegaţiei au vizitat Parlamentul European, unde au avut o întâlnire cu d-na Mariana Kozac care a făcut o prezentare a acestuia şi a răspuns la întrebările membrilor delegaţiei. S-au vizitat apoi Hemiciclul – Sala de şedinţe a Parlamentului European –, după care au avut loc întâlniri cu deputaţi români în Parlamentul European (d-na Maria Petre din partea grupului P.D. şi d-na Adina Vălean din partea grupului liberal).

Delegaţia a avut o scurtă întrevedere şi cu baroneasa Emma Nickolson, apoi la sediul Biroului din Bruxelles al Uniunii Naţionale a Consiliilor Judeţene din România, unde sunt reprezentate toate judeţele din ţară, a avut loc o întâlnire a delegaţiei cu membri ai Uniunii pe teme de interes general în care au fost abordate şi probleme religioase.

După-amiază, delegaţia a fost primită de către dl. Hans Gert Poettering, preşedintele Parlamentului European. În numele delegaţiei, P.S. Visarion Răşinăreanu a exprimat bucuria primirii la nivel înalt a acesteia şi a enumerat pe scurt contribuţia Bisericii Ortodoxe Române şi a cultelor religioase din România la integrarea ţării noastre în Uniunea Europeană, devenită realitate la 1 ianuarie 2007. P.S. Sa a transmis totodată preşedintelui Parlamentului European salutul şi binecuvântarea P.F. Patriarh Teoctist al României arătând că Biserica Ortodoxă Română are deschisă deja o reprezentanţă a ei pe lângă Instituţiile europene la fel ca şi Patriarhia Ecumenică şi Bisericile Rusă, Greacă şi Cipriotă, oferindu-i apoi daruri simbolice din partea Bisericii noastre.

Au mai luat apoi cuvântul: Pr. Vili Dancă, Pr. Cristian Barta, dl. preşedinte Aurel Veiner, Pr. cons. Michael Ţiţa. Tuturor le-a răspuns dl. Poettering exprimându-şi bucuria de a se întâlni cu reprezentanţi ai cultelor din România şi adresându-le totodată acestora îndemnul de a sprijini şi pe mai departe eforturile poporului român în ampla şi dificila misiune de integrare în Uniunea Europeană. Domnia Sa a promis ca, în funcţie de timpul ce-l va avea la dispoziţie, să participe măcar pentru o zi la lucrările celei de a III-a Adunări Ecumenice Creştine de la Sibiu din toamna acestui an.

Prin prezenţa Sa la Instituţiile europene, delegaţia Bisericilor din România a avut prilejul de a fi în contact direct cu acestea şi de a ridica unele probleme specifice cultelor religioase, probleme ce se cer cunoscute şi rezolvate favorabil într-o Europă comună, ce-şi trage rădăcinile ei din spiritualitatea iudeo-creştină şi din Evanghelia Mântuitorului Hristos.

Întâlnire pregătitoare a delegaţilor Bisericilor Ortodoxe la cea de-a Treia Adunare Ecumenică Europeană (AEE3)

(urmare din p. 1)

c) să treacă în revistă actuala situaţie eclesială şi socio-politică din Europa şi să definească rolul Bisericilor în formarea unei noi societăţi europene;

d) să formuleze o înţelegere ortodoxă comună a chestiunilor care vor fi discutate pe parcursul acestui atât de important şi semnificativ eveniment ecumenic pan-european; şi

e) să formuleze un raport care să fie adresat tuturor acelora care vor participa la AEE3 din Sibiu.

5. După transmiterea urărilor părinteşti şi a rugăciunilor şi binecuvântărilor Sanctităţii Sale, Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, Mitropolitul Ghenadios a mulţumit în mod cordial Mitropolitului Chiril de Rodos pentru generoasa lui ospitalitate şi a salutat participanţii. El şi-a exprimat speranţa că această întâlnire informativă se va constitui ca o nouă ocazie pentru strângerea legăturilor frăţeşti deja existente între Bisericile Ortodoxe şi că le va face capabile să acţioneze şi să vorbească într-o formă coordonată , „cu o singură voce şi o singură inimă" în timpul AEE3. A mai adăugat că această întâlnire are loc în istorica insulă Rodos, unde în urmă cu aproape cincizeci de ani întâlnirile pan-ortodoxe au pregătit drumul care duce spre Sfântul şi Marele Sinod al Bisericii Ortodoxe şi spre o cooperare ortodoxă mai adâncă**. Mitropolitul Chiril de Rodos a urat participanţilor bun venit cu bucurie şi şi-a exprimat urările sale de succes acestei importante întâlniri inter-ortodoxe.

II

6. După aceste remarci introductive, Mitropolitul Ghenadios a făcut o scurtă prezentare a paşilor făcuţi de către cei doi organizatori ai AEE3, anume Conferinţa Bisericilor Europene (CBE) şi Consiliul Conferinţelor Episcopale Europene (CCEE) în procesul pregătirii evenimentului de la Sibiu. El şi-a exprimat speranţa că acest proces ecumenic european va fi cu adevărat un pelerinaj ecumenic care va servi ca un instrument care să ofere Bisericilor europene noi dinamici care să faciliteze dialogul, să furnizeze noi metode de frăţietate şi să deschidă noi căi de cooperare între Biserici astăzi.

7. După aceea, Eminenţa Sa Mitropolitul Daniel al Moldovei şi Bucovinei a făcut o analiză a temei Adunării. El a remarcat că această temă este în acelaşi timp biblică, liturgică şi misionară. Ca şi Creator al lumii (Ioan 1, 3; Coloseni 1, 16) şi Cap al Bisericii, Hristos este Lumina lumii (Ioan 8, 12) şi, în special, Lumina vieţii şi misiunii Bisericii, precum şi a creştinilor, în viaţa lor de zi cu zi. De asemenea el a vorbit despre importanţa şi adânca semnificaţie a Adunării pentru Sibiu – una dintre cele două capitale culturale ale Europei pentru anul 2007 – precum şi pentru credinţa, viaţa şi misiunea Bisericilor din România şi Europa în general. El a evidenţiat în special faptul că astăzi, când Europa experiază o profundă criză a credinţei şi trece printr-un „deşert al secularizării," datoria Bisericilor europene este de a se mobiliza pentru dialog, reconciliere şi cooperare între Bisericile şi popoarele de pe acest continent.

8. Urmând acestor introduceri generale, Pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă, Director al Comisiei Bisericile în dialog a CBE a realizat mai întâi o scurtă introducere în etapele pregătitoare ale AEE3 (Roma, ianuarie 2006; întâlnirile regionale/naţionale dintre Rusaliile 2006 şi februarie 2007; Wittenberg, februarie 2007) în timpul cărora a avut loc un schimb de experienţă ecumenic între participanţi, o profundă dezbatere despre temele şi dezbaterile Adunării, dar şi o discuţie în detaliu cu privire la secularizarea în Europa şi responsabilitatea Bisericilor pentru construirea unei noi societăţi europene bazată pe principiile şi valorile morale creştine.

9. Părintele Ioniţă a trecut apoi la o prezentare „power-point" a agendei şi programului AEE3, evidenţiind importanţa celor nouă forumuri ale Adunării, concepute pentru a studia atât temele principale, cât şi sub-temele. Chestiunile care urmează a fi discutate sunt:

a) căutarea unităţii Bisericii;

b) chestiunea spiritualităţii creştine;

c) mărturia Bisericilor în societatea europeană secularizată de astăzi;

d) valorile creştine şi construirea unei noi Europe;

e) întâlnirea creştinilor cu cei de alte credinţe;

f) grija şi preocuparea pentru migranţi, refugiaţi şi cei care caută azil;

g) chestiunea justiţiei în Europa şi în întreaga lume;

h) angajamentul Bisericilor pentru pace; şi

i) protejarea mediului prin adoptarea unui mod de viaţă responsabil şi a unui mod de viaţă adecvat;

10. În discuţiile ce au urmat atât în plenare cât şi în sub-grupe, un mare număr de participanţi au luat cuvântul şi au comentat atât programul cât şi tematica AEE3. A fost subliniat că **unitatea Bisericii bazată pe dreapta credinţă ar trebui să fie principalul obiect al oricărui efort ecumenic.** S-a subliniat de asemenea că indiferent de dificultăţile nerezolvate privind chestiunile de natură eclesiologică, teologică şi morală, din cadrul dialogului ecumenic, Bisericile ar trebui să ofere lumii şi societăţii europene secularizate, o clară mărturie comună. Aceasta s-ar putea realiza pe baza unei credinţe comune în Dumnezeu Cel în Treime şi în lucrarea mântuitoare a Domnului nostru Iisus Hristos.

11. S-a relevat în mod special că în efortul general de formare a unei societăţi europene drepte şi coerente, Ortodoxia are o sarcină specifică, anume de a da o puternică mărturie bazată pe credinţa ei că Biserica este întâi de toate manifestarea prezenţei în lume a lui Dumnezeu Cel Unul în Treime şi semnul continuei intervenţii a dragostei Lui în viaţa noastră. „Ortodoxia" (dreapta credinţă) nu poate fi separată de „ortopraxia" (drepta lucrare). Pornind de la această bază, credem că **Bisericile noastre ar putea aduce lucrarea mântuitoare a lui Dumnezeu societăţii contemporane**, astăzi sfâşiată de ură, conflict, violenţă, rasism, xenofobie, nedreptate şi sărăcie materială şi spirituală.

III

12. Cu privire la sub-tema „Lumina lui Hristos şi Biserica", s-a subliniat faptul că Hristos este Cel pe Care îl chemăm în rugăciune, pe Care-l ascultăm în Evanghelie, pe Care-l primim prin comuniune în Tainele Bisericii, pregustarea Împărăţiei lui Dumnezeu, şi prin îndeplinirea poruncilor de a iubi pe Dumnezeu şi pe aproapele nostru.

13. Unitatea Bisericii este un dar al lui Dumnezeu şi în acelaşi timp o sarcină a creştinilor de a se ruga şi a lucra pentru realizarea ei. Unitatea Bisericii nu poate fi separată de sfinţenia, sobornicitatea şi apostolicitatea ei. A ne ruga şi a munci pentru unitatea creştină înseamnă a redescoperi Tradiţia Apostolică comună trăită şi transmisă peste secole.

14. Poziţia Ortodoxiei în faţa oricărui fel de probleme sociale este o expresie a spiritualităţii ortodoxe. Viaţa noastră spirituală nu poate fi separată de angajamentul social al Bisericii, exprimat prin comunităţi vii mărturisind lumii de astăzi. **Viaţa spirituală este baza oricărei vieţi şi misiuni creştine autentice.**

15. Cu privire la sub-tema „Viaţa lui Hristos şi Europa" s-a exprimat faptul că Europa nu este limitată la spaţiul Europei de vest şi a Uniunii Europene, ci cuprinde întregul continent. Baza comună a Europei este credinţa creştină. De aceea **este important ca la Adunarea de la Sibiu să fie subliniate rădăcinile creştine ale Europei.** Rolul creştinismului în Europa depinde puternic de angajamentul personal al credincioşilor în ţările lor şi în instituţiile europene. Aceasta este o condiţie indispensabilă pentru a face din orice uniune a ţărilor, o uniune spirituală.

16. În prezent, creştinii coexistă cu oameni de alte credinţe în spaţiul societăţii europene. Aceasta este o situaţie complexă. Europa se confruntă cu enorme valuri de migranţi provenind din medii religioase şi culturale diferite. Această realitate creează adesea probleme şi situaţii conflictuale. S-a dovedit faptul că prezenţa celor de alte credinţe nu este un fenomen nou pentru partea estică a Europei, care este locuită mai mult de creştini ortodocşi, care au o experienţă de secole a bunei vecinătăţi cu cei de alte credinţe şi culturi, mai ales cu islamul. Totuşi, în anumite situaţii, precum în Kosovo la ora actuală, comunităţile creştine sunt persecutate din cauza exploatării politice a diferenţelor etnice şi religioase. În ciuda acestor cazuri nefericite, în general, **creştinii ortodocşi se bucură de relaţii bune, bazate pe respect reciproc şi responsabilitate comună faţă de societate.** Bisericile ar trebui să se angajeze să respecte pe „ceilalţi" , cu condiţia ca această bună vecinătate şi coexistenţă să fie rezultatul respectului reciproc şi toleranţei.

17. Cu privire la cea de-a treia sub-temă „Lumina lui Hristos şi lumea", s-a remarcat că în contextul societăţii pluraliste de astăzi într-o lume globalizată, **Bisericile trebuie să se mobilizeze pentru promovarea valorilor creştine, precum adevărul, libertatea, demnitatea umană, moralitatea, dreptatea, pacea şi solidaritatea, aşa cum a spus Domnul nostru Iisus Hristos.** Aceasta s-ar putea realiza prin educarea şi formarea noilor generaţii. În această privinţă, apărarea drepturilor elementare ale migranţilor, refugiaţilor, a celor care caută azil, precum şi a persoanelor marginalizate ale societăţii noastre, sunt parte a misiunii sociale a Bisericii în lume.

18. Parte integrantă a acestei misiuni este **datoria de a căuta căi efective de protejare a mediului nostru natural care este stricat şi distrus de către comportamentul lipsit de grijă al oamenilor**, care consideră natura ca un obiect de exploatare şi nu ca un semn şi „Taină" a lui Dumnezeu în lume. Aşa cum Patriarhul Ecumenic Bartolomeu a afirmat în mesajul său pentru ziua creaţiei, *„respectul pentru natură înseamnă a recunoaşte că toate creaturile şi obiectele au un loc unic în creaţia lui Dumnezeu"****

19. Pornind de la acestea, s-a recomandat puternic a se da un semn vizibil al îngrijorării noastre cu privire la deteriorarea mediului natural prin dedicarea zilei de vineri, 7 Septembrie, pe baza tradiţiei ortodoxe a postului, „nisteia", ca zi opţională de post pentru toţi participanţii la Adunare.

20. Întâlnirea de la Rodos a exprimat consimţământul participanţilor ortodocşi de a fi bine pregătiţi pentru întâlnirea de la Sibiu, care pune la încercare într-un mod aparte angajamentul ecumenic al Bisericilor Ortodoxe. Luând aminte la contribuţia celorlalţi participanţi şi intrând în dialog cu ei, **participanţii ortodocşi ar dori să-şi prezinte propriile puncte de vedere într-un mod coerent ca o contribuţie specifică la acest important eveniment ecumenic.** Dumnezeu Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh să binecuvinteze şi să lumineze participanţii la Adunarea de la Sibiu şi să ajute Bisericile din Europa să mărturisească Lumina şi dragostea lui Hristos pentru reînnoirea şi unitatea întregii umanităţi.

„Hristoase, Lumina cea adevărată, Care luminezi şi sfinţeşti pe tot omul ce vine în lume, să se însemneze peste noi lumina feţei Tale, ca într-însa să vedem lumina cea neapropiată. Îndreptează paşii noştri spre lucrarea poruncilor Tale, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale şi ale tuturor sfinţilor Tăi. Amin" (Rugăciune din slujba Ceasului întâi).

---

* Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Înalt Prea Sfinţia Sa Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei. Pr. Dr. Michael Ţiţa, Consilier pentru relaţiile externe al Patriarhiei Române, Pr. Lect. Dr. Alexandru Gherasim de la Facultatea de Teologie „Patriarhul Justinian" din Bucureşti, Lect. Dr. Daniel Buda de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu şi domnul Remus Marian de la Sectorul pentru relaţii externe al Patriarhiei române *(n. trad.)*

** Aluzie la conferinţele din 24 septembrie – 1 octombrie 1961, 26-29 septembrie 1963 şi 1-15 noiembrie 1964. Pentru detalii vezi Pr. Prof. I. Rămureanu, Pr. Prof. Milan Şesan, Prof. Dr. T. Bodogae, *Istoria bisericească universală pentru Institutele teologice, vol. II (1054-1982)*, EIBMBOR, Bucureşti, 1993, p. 538-542 (n. trad.).

*** Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, *Message on the Day of Prayer for Creation*, Sept. 1, 1994.

CERCUL MILITAR SIBIU:

OMAGIU EMINESCU

(n. 15.01 1850 – d. 15.06.1889)

La 15 iunie 2007 s-au împlinit 118 ani de când inima Geniului Pustiu a încetat să mai bată şi pana să mai scrie. Acest moment memorabil în calendarul de suflet al poporului nostru a fost evocat recent de membrii Uniunii Naţionale a Cadrelor Militare în Rezervă şi în Retragere filiala Sibiu, şi ai Cenaclului Literar-Artistic „George Topârceanu", într-un moment literar care a cuprins un larg evantai de aspecte din viaţa şi opera poetului nepereche.

În prima parte, col.(r.) prof. Aurel Domide a prezentat principalele repere din curba vieţii poetului omagiat, de la izvoare şi până la trecerea sa sub aripa zeului somnului de veci, Hypnos, respectiv anii copilăriei, anii de învăţătură, valenţele intelectuale de excepţie, itinerariile literare şi peregrinările lui Eminescu la Blaj, Sibiu şi în alte locuri ale Transilvaniei, valenţele literare gazetăreşti, gândirea politică şi filosofică, iubirea de natură şi de patrie, vastitatea operei sale lăsate moştenire tezaurului culturii naţionale şi universale.

La rândul său, col.(r.) prof. Mihai Macovei, în comunicarea susţinută, a prezentat aspecte privind receptarea creaţiei eminesciene în operele literare, istorice şi filosofice, de către corifei ai culturii româneşti, precum Titu Maiorescu, Nicolae Iorga, George Călinescu, Perpessicius, dar şi în planul dezbaterilor literare universale. În acest context de idei, un loc aparte a fost acordat evocării preocupărilor filosofului Constantin Noica pentru facsimilarea şi editarea celor 45 de „Caiete Eminescu", care constituie, după aprecierea acestuia, *„Patul germinativ al operei sale poetice şi proză, care îl plasează între marii poeţi şi prozatori ai culturii universale şi evaluarea dimensiunilor reale ale scrierilor eminesciene"*. Cu acest prilej a prezentat şi cea mai recentă apariţie postumă a filosofului Constantin Noica, dedicată lui Mihai Eminescu, în care conturează rolul Luceafărului poeziei româneşti, în deschiderea unei epoci distincte şi neegalate în poezia şi proza românească.

În continuarea momentului evocator, col.(r.) prof. Mircea Olariu, în comunicarea sa, a prezentat aspecte din gândirea politică a lui Mihai Eminescu, privind raporturile naţiune – stat şi armată, preocuparea acestuia faţă de starea oştirii române, elogierea acesteia pentru biruinţele obţinute în Războiul pentru câştigarea independenţei de stat a României, din 1877-1878, definind armata ca o şcoală a onoarei, cinstei, a muncii şi jertfei pentru ţară.

Pentru rememorarea gândirii şi operei patriotice, col.(r.) prof. Constantin Zgripcea a citit eseul „Fragmentarium eminescian", din lucrarea „Eminescu şi detronarea lui Cuza" a eminescologului prof. Vasile Rusu. Momentul de încheiere al evocării i-a aparţinut col.(r.) ing. Alexandru Cinteză, care s-a referit la conţinutul politic şi valoarea satirică, protestatară, a poeziilor „Doina" şi „Împărat şi proletar", în contextul literaturii române, după care le-a dat glas în stilul său inconfundabil. Recitalul l-a încheiat cu declamarea poeziei „La steaua".

Momentul evocator, dedicat cu suflet poetului veşniciei noastre l-a împlinirea a 118 ani de la trecerea sa în veşnicie, de către cei care s-au devotat o viaţă valorilor demnităţii şi onoarei ostăşeşti, a fost o reuşită impecabilă, dar şi o dovadă pregnantă că ei au rămas aceiaşi devotaţi ai valorilor culturii române.

A consemnat col.(r.) V. NEGHINĂ

EPISCOPUL PIERRE DUPREY, fost secretar al Consiliului Pontifical pentru Unitatea Creştinilor, s-a mutat la Domnul

Duminică, 13 mai 2007, fostul secretar pentru Unitatea creştinilor, de la Vatican, Mgr. Pierre Duprey a plecat în veşnicie. A fost o personalitate foarte bine cunoscută în toată lumea creştină.

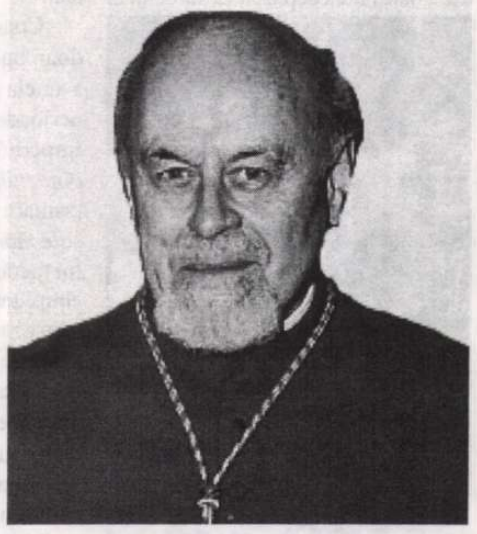

Francez de origine (născut în 13 noiembrie 1922), şi-a făcut studiile teologice la Institutul Oriental din Roma, unde şi-a luat şi doctoratul. S-a specializat apoi la Facultatea de Teologie din Atena şi a urmat cursuri de limba şi literatura arabă la Beirut.

Între 1956-1963 a fost profesor de Dogmatică şi Istoria Bisericii, la Seminarul greco-catolic din Ierusalim, iar în 1963 a fost chemat la Roma pentru a ocupa postul de subsecretar al Consiliului Pontifical pentru Unitatea Creştinilor. Din 1983 a devenit secretarul acestui organism.

A fost membru permanent al delegaţiilor de la Vatican care au vizitat anual, de sărbătoarea Sfântului Andrei, Patriarhia Ecumenică.

În 1964 s-a aflat alături de papa Paul al VI-lea şi patriarhul ecumenic Athenagoras, la întâlnirea lor istorică de la Ierusalim, când şi-au dat sărutul păcii şi au ridicat anatemele de la anul 1054, când s-a produs marea schismă între Roma şi Constantinopol.

În noiembrie 1979, l-a însoţit pe papa Ioan Paul al II-lea în vizita sa la Constantinopol, când acesta, împreună cu patriarhul ecumenic Demetrios au iniţiat dialogul teologic dintre Biserica Romano-Catolică şi Bisericile ortodoxe.

Biserica Ortodoxă Română este membră, de atunci, în Comisia mixtă de dialog.

În egală măsură, Pierre Duprey a fost implicat în relaţiile Vaticanului cu alte Biserici, precum Biserica Siriană, Biserica Coptă, Biserica Anglicană şi nu mai puţin în relaţiile cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor, de la Geneva.

În 1990 a fost hirotonit episcop de Thibar (localitate din Tunisia, unde catolicii au făcut misiune), dar a continuat să deţină şi funcţia de secretar la Consiliul pentru Unitatea Creştinilor, până în 1999 când s-a pensionat şi s-a stabilit la Roma, într-un apartament aproape de Vatican.

Liturghia şi slujba funeraliilor episcopului Pierre Duprey s-au desfăşurat Vineri, 18 mai 2007, în bazilica Sfântul Petru din Roma, fiind prezidate de către cardinalul Walter Kasper, succesorul lui Pierre Duprey în funcţia de Secretar al Consiliului pentru Unitatea creştinilor (ulterior devenit preşedinte al acestui consiliu).

Înhumarea rămăşiţelor pământeşti ale episcopului Pierre Duprey s-a făcut în Cimitirul Campo Verano din Roma, în cavoul misionarilor din Africa, dat fiind faptul că el a fost misionar pe acest continent în anii tinereţii sale.

Biserica Ortodoxă Română împărtăşeşte doliul Bisericii Romano-Catolice, Pierre Duprey având o sinceră deschidere faţă de Biserica noastră.

(*informaţii preluate după*: http://www.africamission-mafr.org/mgr_pierre_duprey.htm):

Pr. prof. dr. Dumitru ABRUDAN

Pr. Ilarion V. Felea, „SPRE TABOR"

Vol. I: „Pregătirea", Editura Grigorux, Piatra-Neamţ, 2007, 481 p.

Preotul şi profesorul de Teologie, Ilarion V. Felea (1903-1961) şi-a înscris numele între cei mai de seamă reprezentanţi ai spiritualităţii româneşti din prima jumătate a secolului al XX-lea. Arestarea sa (pentru prima dată în 1949 şi a doua oară în 1958) şi condamnarea la 20 de ani de muncă silnică, tocmai la vârsta maturităţii sale intelectuale şi duhovniceşti, l-au împiedicat să-şi valorifice întreg potenţialul creator, cu care ar fi putut îmbogăţi moştenirea noastră teologică şi de viaţă creştină. Totuşi ne-au rămas de la el scrieri de referinţă, care îl vădesc a fi fost un erudit teolog şi un profund trăitor al adevărului Evangheliei lui Hristos. Amintim, astfel, volume apărute înainte de detenţie, precum: „Convertirea creştină", Sibiu, 1935 (104 p.); „Teologie şi preoţie", Arad, 1939; „Pocăinţa – Studiu de documentare teologică şi psihologică", Sibiu, 1939 (VIII+443 p.); „Paisie şi paisianismul", Cluj, 1940; „Duhul Adevărului", Arad, 1942 şi reeditată în 1943, (528 p.), volum premiat de Academia Română, „Religia iubirii", Arad, 1946 (568 p.); „Sfintele Taine", Sibiu, 1947 (189 p.). Post mortem au mai apărut: „Religia culturii", Arad, 1994 (367 p.) şi „Ereticii şi rătăcirile lor doctrinare", Bucureşti, 1999 (159 p.).

În toate aceste cărţi, preocuparea sa constantă a fost de a face cunoscute principiile fundamentale ale doctrinei, moralei, apologeticii, liturgicii şi misticii creştine. Un interes aparte a acordat dialogului dintre religie şi ştiinţă. A şi publicat studii temeinice pe această temă (Ex. „Creştinismul în faţa ştiinţei şi a vieţii moderne", apărut în „Revista Teologică" de la Sibiu, în 1932; „Ştiinţă şi Religie", apărut în aceeaşi revistă, în 1942).

Profesor de Dogmatică şi Apologetică la Academiile teologice din Cluj (1937-1938) şi Arad (1938-1948), la aceasta din urmă fiind şi rector, a manifestat un interes deosebit pentru formarea pastoral-misionară a viitorilor preoţi. Dat fiind faptul că eparhia Aradului se confrunta la vremea aceea cu cea mai aprigă acţiune prozelitistă, Ilarion Felea şi-a dat seama de urgenţa unui plan strategic, care să prevină situaţia dramatică ce putea duce la înstrăinarea masivă a ortodocşilor de propria lor Biserică.

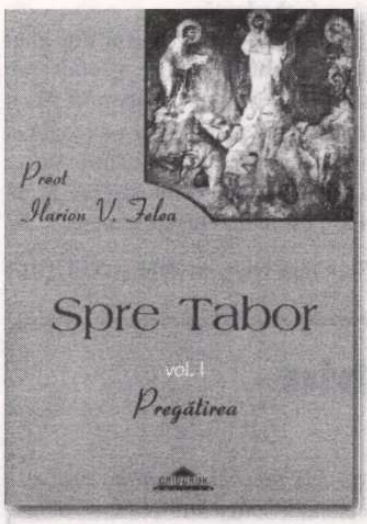

Ilarion Felea l-a avut înaintaş în această luptă a sa pe Grigorie Comşa, episcopul misionar al Aradului, de la care s-a însufleţit de acelaşi zel fierbinte de apărare a credinţei ortodoxe.

„Suntem ca pe vremea mitropolitului Petru Movilă (care a avut de făcut faţă presiunilor exercitate de propagatorii uniaţiei) sau, dacă vrem să mergem mai departe în timp, ca pe vremea sinoadelor ecumenice (când ereziile au tulburat foarte tare Biserica)", scrie el în prefaţa la volumul de predici cu caracter preponderent dogmatic – apologetic, cuprinse în volumul „Duhul Adevărului" (p. VI). Făcând această constatare, se gândea la propaganda prozelitistă aprigă ce se declanşase, cu susţinere dinafară, în părţile vestice ale ţării.

Interesul său şi ferma implicare în menţinerea vie, în sufletele românilor, a credinţei lor străbune au deranjat însă nu numai pe intruşii veniţi să-i racoleze, pe ortodocşii români, ci mai ales pe noii guvernanţi comunişti ajunşi la putere, în România, după 1944.

Arestarea sa în 1944 şi detenţia pentru un an s-au voit a fi o atenţionare pentru a-şi potoli zelul misionar. Cum Ilarion Felea, căruia i se încredinţase o responsabilitate de mare însemnătate: conducerea unei şcoli de formare a viitorilor preoţi, nu s-a dovedit obedient, sancţionarea sa drastică n-a întârziat să vină. Din nefericire, la numai 58 de ani, el s-a stins din viaţă, în închisoarea Aiudului, locul unde a împărţit anii de detenţie cu părintele Dumitru Stăniloae. Amândoi aceşti mari duhovnici au reprezentat un sprijin moral pentru cei ce pătimeau împreună cu ei, în majoritate deţinuţi politici.

De la părintele Ilarion Felea au rămas în manuscris, la ultima sa arestare, şase volume (a se vedea pr. prof. dr. Mircea Păcurariu, Dicţionarul teologilor români, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2002, p. 179). Fiul său, Ioan Felea, le-a păstrat cu grijă şi s-a preocupat de tipărirea lor. Actualul volum, însemnat cu cifra romană I, ceea ce înseamnă că vor urma şi altele şi aceasta sperăm să se întâmple foarte curând, a fost tipărit prin osârdia Mănăstirii Petru Vodă, din judeţul Neamţ. Cel care a mijlocit obţinerea manuscrisului de la fiul autorului a fost preotul Crăciun Oprea din Cincişul Hunedoarei, care i-a fost ucenic ilustrului dascăl şi care a avut şi el parte de „un sejur" în temniţa Aiudului.

Spaţiul tipografic limitat nu ne permite să facem o prezentare exhaustivă a cărţii. Vom menţiona doar titlurile celor şapte părţi ale acesteia, fără a indica şi capitolele. Succesiunea acestor părţi este următoarea:I. Taina vieţii (cu două capitole); II. Viaţa duhovnicească (cu şase capitole); III. Desăvârşirea şi mântuirea omului (cu şase capitole); IV. Piedicile desăvârşirii, ale mântuirii şi fericirii omului (cu şase capitole); V. Mijloacele şi treptele desăvârşirii (cu trei capitole); VI. Icoanele vii sau modelele desăvârşirii (cu şase capitole).

Este interesant de ştiut ceea ce spune Ilarion Felea însuşi, într-o *„Înainte privire înlăuntrul cărţii"* despre propria sa scriere. Aflăm astfel că sub acest titlu: „Spre Tabor" se preconiza publicarea unui ciclu de patru volume. Sperăm, aşa cum am arătat, să le vedem publicate şi pe următoarele trei.

Cât priveşte actuala carte, în cuprinsul ei, ideea centrală este desăvârşirea, îmbunătăţirea omului. Toată învăţătura creştină este privită din punctul de vedere al desăvârşirii. Cum se poate omul desăvârşi? Cum se poate face din fiară om? Cum… se fac din oameni fii ai lui Dumnezeu şi fraţi buni întreolaltă? Cum se poate face din omul rău om bun? Cum se poate face din omul trupesc om duhovnicesc? Cum poate creşte omul în harul şi în cunoştinţa Domnului?

Iată obiectivul pe care îl are în vedere cartea şi iată întrebările la care se străduieşte să dea răspuns autorul. Mai mărturiseşte el că a scris această carte, „în vremuri de urgie", cum au fost cele de după instaurarea comunismului ateu în România. În vremuri ca acelea oamenii au ajuns să fie derutaţi, intimidaţi, de multe ori loviţi şi chiar îngenunchiaţi. Aveau nevoie de orientare, de sprijin şi încurajare. Cine putea să le dea toate acestea dacă nu Biserica. Dar şi ea era îngrădită în lucrarea ei. Îi rămăsese doar amvonul, fiind izgonită din şcoală şi societate. Doar de acolo, de la amvon, ea îşi mai putea împlini, nu fără restricţii, misiunea. Datoria ei era să-i întărească pe oameni, să le arate că nu sunt singuri, că vor fi ajutaţi de Dumnezeu prin învăţătura Evangheliei, prin harul Sfintelor Taine, dar şi prin dăruirea şi chiar jertfa unor vrednici slujitori, cum a fost şi părintele Felea, care nu a tăcut ci, în pofida tuturor ameninţărilor, a mărturisit credinţa, pentru care nu şi-a cruţat nici viaţa.

Bucurându-ne de apariţia acestui prim volum, să-l cercetăm cu osârdie şi să aşteptăm apariţia şi a celorlalte, câte vor mai fi.

Să ne lăsăm, totodată, conduşi de îndemnul său, din ultimul capitol al cărţii, „de a păşi pe urmele oamenilor curaţi, de caracter, desăvârşiţi, pe urmele sfinţilor, care n-au lipsit din neamul nostru românesc".

Pr. prof. Dumitru ABRUDAN

Darul cuvintelor întru Cuvânt

Ca în fiecare dintre ultimii 5 ani, studenţii Facultăţii noastre de Teologie, „ Andrei Şaguna" din Sibiu, şi-au manifestat prietenia şi respectul faţă de colegii mai mari, *absolvenţii*, printr-un **dar dramatic**, punerea în scenă a unei piese de teatru. Poate părea deplasat ca studenţi ai

unei Facultăţi de Teologie să propună ca manifestare de prietenie o piesă de teatru, mai ales într-un oraş saturat de manifestări scenice de marcă căci, nu doar în acest an cu totul special, Sibiul este una din capitalele culturale ale culturii europene şi, prin Festivalul Internaţional de Teatru Contemporan, ale lumii întregi. Strecurându-se aşadar între un festival de teatru şi unul, absolut remarcabil, de film, s-a derulat în curtea interioară a facultăţii un festival al mărturiei, admiraţiei şi prieteniei creştine.

Dacă până acum am văzut seri de *poezie*, *şezători* sau puneri în scenă ale *Micului Prinţ* sau ale *Prinţului Fericit*, precum şi admirabilul recital de text din *Hoţul de Mărgăritare*, anul acesta studenţii noştri au beneficiat, în sensul cel mai plenar cu putinţă acordat acestui cuvânt, de lucrarea D-lui Vasile Chira, „*Nicanor şi Secunda*" (piesa fiind editată la Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2007, 111 p.). Povestea de înveşnicire a dragostei a doi dintre martirii Bisericii, Timothei şi Mamvra, a constituit fundalul unei minunate dezvoltări de subiect duhovnicesc, cu analiza istorică şi filosofică contextualizată cu maximă acrivie. Inspiraţia autorului a fost dublată de harul regizoarei, Mirona-Ioana Tatu, care, construind un spaţiu al trialogului scenic, îmbinând tehnica de teatru antic cu tehnica dinamică a filmului documentar, modificând coerent şi articulat un text amplu în veritabile episoade scenice, controlând cu atenţie zelul rostirii în favoarea rostirii controlate a replicilor, sporind valorizarea textului printr-o remarcabilă scenografie din care am remarcat decorurile care *au vorbit* şi ele, a reuşit să facă din studenţii teologi şi colegele lor parte a marelui *ethos educaţional* care este teatrul.

Construcţia piesei a îngăduit nu doar bucuria unei puneri în scenă a uneia dintre cele mai importante perioade din istoria creştinismului şi Imperiului Roman ci şi gustarea din *clipa tihnită* a comunităţii creştine primare şi, în acelaşi timp, a *dramei sale mărturisitoare*. Erudiţia autorului lucrării a trecut spre ascultători cu simplitatea generoasă a rostirii tinereşti a marilor idealuri creştine, făcute valabile şi prin excelenta prestaţie actoricească a tinerilor şi tinerelor din Teologie. Desigur că s-au remarcat, în chip deosebit, actorii care-au susţinut partitura celor doi miri înveşniciţi în cerul Împărăţiei Iubirii; dar oare glasurile şi partiturile actoriceşti ale lui Diocleţian şi Galeriu, ale lui Hierocles (filosoful procurator al Bitiniei) sau Ianuarius (secretar imperial), ale lui Arianus, procuratorul Tebaidei, sau prezenţa, aproape mistică, a Preotului Felix ca şi a tuturor celorlalţi să fi fost mai prejos? Pentru că aici şi este *frumuseţea teatrului creştin*: nu are roluri principale şi secundare, personajul principal, până la urmă, fiind Hristos Domnul.

Trecând din universul satului Penapion, miez de vatră creştină în Tebaida Egiptului veacului primar, trecând hotarele Imperiului, vestindu-ne până astăzi că a fi creştin înseamnă a fi al lui Hristos Dumnezeu cu toată viaţa ta, *lecţia din Nicanor şi Secunda* a impresionat întregul public, deloc puţin, din sala de teatru cea mai neaşteptată din Sibiu: curtea interioară a Facultăţii de Teologie. Invitaţii tinerilor teologi, din care n-a lipsit Înalt Prea Sfinţitul Dr. Laurenţiu Streza, Mitropolitul, Arhiepiscopul, Profesorul şi, mai ales, Părintele sufletesc al tinerilor teologi sibieni sau Părintele Decan al Facultăţii de Teologie, Pr. Prof. Univ. Dr. Dorin Oancea, unul dintre cei mai atenţi susţinători ai proiectului , un mare număr de profesori ai Facultăţii şi alţi universitari, mulţi cu familiile lor, părinţi ai absolvenţilor sau ai protagoniştilor scenei, studenţi şi, firesc, absolvenţi ai Facultăţii, cărora le-a fost dedicată în principal manifestarea, au remarcat cu toţii naturaleţea interpretării, efortul actoricesc de marcă făcut de tinerii şi tinerele care-au făcut să vibreze nu neapărat numai scena cât, mai ales, sufletele multora dintre cei din audienţă. Desigur că aplauzele au răsplătit acest veritabil exerciţiu de prietenie şi admiraţie creştină, mesajul deplin al unei formări, complete şi dinamice, în Hristos a acestor minunaţi copii-teologi.

De-a lungul anilor prezenţa pe scena de teatru, în concerte ample, experienţa spectacolelor cu Tudor Gheorghe sau cu Filarmonica din Sibiu (unde rămâne vie interpretarea admirabilă a corului din *Oratoriul de Crăciun* al lui Paul Constantinescu, dirijor Pr. Lect. Univ. Sorin Dobre), interpretările inspirate ale corului bărbătesc al Facultăţii (dirijor Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile Grăjdian), prezenţa studenţilor teologi în expoziţii de grup sau personale, pe simezele unor saloane de artă sau în spaţiul improvizat al culoarelor facultăţii, editarea de reviste cu specific pentru tineri sau publicarea unor volume de poezie, unele de valoare apreciabilă pentru cultura poetică a vremii de

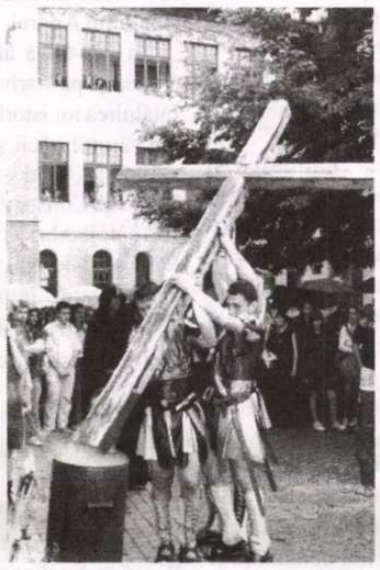

acum, toate aceste şi multe alte acţiuni artistice, dovedesc că Teologia sibiană dispune încă de un excelent filon cultural al cărui freatism creator izbucneşte cu limpezime în momentele prielnice. Şcolii nu-i revine decât să gestioneze corect aceste valori, să le propună evenimentele pozitive care să confere tinerilor confortul duhovnicesc prin care vocaţia artistică să se facă văzută.

Evenimentului teatral din anul acesta, marţi, 5 iunie, propus sub semnul *iubirii care nu moare niciodată*, condeiul nostru doar i-a remarcat manifestarea. Inima multora dintre participanţi încă vibrează, ca la un mare dar al lui Dumnezeu.

Pr. Conf. Dr. Constantin NECULA

VASILE NETEA,
cărturarul artist din Deda Mureşului

Viaţa cărturarului Vasile Netea a fost în întregime închinată studiului şi muncii intelectuale. Răsărit din anonimatul unui cămin sărac din Ardeal, suind treptele vieţii şi demnităţilor cu răbdare şi credinţă, cărturarul Netea a biruit adversităţile legate de umila sa origine, pentru a se înfăţişa ca un cruciat care este sortit să se jertfească. Vasile Netea a cunoscut lupta pentru sfânta cauză a neamului românesc şi toate bucuriile de a fi văzut împlinit marele ideal al tuturor românilor, cu toate că în momentul respectiv avea doar şase ani.

În anul 1948, a primit titlul de doctor în istorie „magna cum laude", cu o teză de doctorat despre viaţa şi activitatea lui George Bariţiu. Referindu-ne la opera lui Vasile Netea, putem spune că acest cărturar a lăsat posterităţii o operă monumentală, o operă impresionantă atât prin dimensiunile sale cât şi prin profunzimea temelor pe care le abordează. Numărul articolelor sale de revistă este foarte greu de inventariat, a colaborat cu foarte multe publicaţii în paginile cărora a scris sute de articole. A scris frumos Netea, a scris explicit pentru toţi românii. Stilul său este original. Subiectele sale au fost multiple. În primul rând, Vasile Netea a căutat prin scrisul său frumuseţea şi măreţia atât de înălţătoare a zonei sale natale. Netea vorbeşte despre marile evenimente ale istoriei noastre. Se referă în primul rând la Revoluţia din 1848-1849, prezentând acest prim pas făcut de români spre unitate naţională. Prezintă şi pe marii reprezentanţi şi fruntaşi ai Revoluţiei. Netea face istoria Memorandului prezentând de asemenea pe reprezentanţii cei mai de seamă. Cărturarul din Deda Mureşului descrie şi Războiul de Independenţă din 1877 şi sacrificiul poporului român făcut pentru realizarea marelui ideal al tuturor românilor. Netea prezintă şi primul Război Mondial, el însuşi având de suferit de pe urma acestuia, trebuind să se refugieze cu mama sa în satul natal al acesteia, urmând ca după război să revină în Deda. Vasile Netea descrie într-un mod admirabil Marea Unire de la Alba Iulia şi acea memorabilă zi de 1 Decembrie 1918, pe care el o prezintă cu lux de amănunte. Prin scrisul său, cărturarul Vasile Netea evidenţiază şi personalitatea unor oameni de marcă ai istoriei, literaturii sau din alte domenii ale culturii româneşti. S-a impus atenţiei cititorilor şi ca un mare patriot, acest sentiment încercându-l din primii ani ai vieţii şi până când a trecut la cele veşnice.

Cărturarul Vasile Netea a fost şi un ilustru reprezentant al Astrei atât prin scrisul său cât şi prin ceea ce a întreprins şi prin acţiunile la care a luat parte. Vasile Netea scria despre Astra, că fără aceasta (Astra), fără adunările ei generale, fără despărţămintele şi fără cercurile ei culturale, fără publicaţiile şi fără bibliotecile ei, fără oamenii ei sdraveni, entuziaşti, buni români şi buni creştini şi tot pe atât de străluciţi cărturari şi luptători naţionali, greu ne-am putea îndeplini întreg progresul cultural al neamului românesc din Transilvania, care, sub raportul educării şi instruirii maselor populare, stă adeseori mai bine decât înşişi fraţii din ţara liberă. Activitatea şi rezultatele culturale ale Astrei constituie cea mai frumoasă şi cea mai trainică biruinţă a strădaniilor intelectualilor ardeleni de a ridica nivelul satelor noastre şi a le îndrepta cu hotărâre şi devotament pe căile culturii şi ale civilizaţiei. De fapt Vasile Netea are un studiu întreg, o carte intitulată „Sub stindardul Astrei" în care elogiază acţiunile Astrei, şi mai ales cele ale Despărţământului Reghin, al cărui membru marcant a fost şi în cadrul căruia a desfăşurat o intensă şi prestigioasă activitate culturală. Vasile Netea spune că Transilvaniei noi, Transilvaniei libere, pentru descătuşarea căreia Astra a luptat necontenit de la întemeierea ei şi până în ziua cea mare de la 1 Decembrie 1918, Astra i-a dat pilda rodniciei adaptării la noi condiţii de viaţă ale neamului, i-a dat pilda unei munci neprihănite pentru ridicarea satelor şi oraşelor noastre, şi i-a dat câteva aşezăminte şi câteva instituţii şi organizaţii noi pentru creşterea tinerelor generaţii româneşti. Astra a dat mare pildă de coeziune şi a obligat pe mulţi, prin prestigiul şi prin noblеţea scopurilor ei, să-şi închine munca şi puterile ridicării neamului românilor. Vasile Netea vorbeşte despre importanţa organizării Astrei în Despărţăminte. Prin Despărţăminte Astra a putut pătrunde până şi în cele mai obscure cătune, animând pretutindeni viaţa românească din Transilvania şi fiind prezentă în toate ocaziile în care era vorba despre un fapt cultural, despre o iniţiativă românească. În acest rol şi în această substanţă creatoare îşi are originile şi Despărţământul Reghinului. Vasile Netea se referă cu precădere la Despărţământul Reghinului, spunând că acesta s-a înfiinţat la 3/14 aprilie 1874, în urma dorinţei Comitetului Central al Asociaţiunii, ca satele din marginea câmpiei ardelene din partea de răsărit să intre în sfera de activitate a Astrei Reghin. La conducerea acestui Despărţământ au ajuns numai figuri reprezentative, oameni activi şi cu mult prestigiu public, oameni harnici, care au adus nenumărate sacrificii pe altarul activităţii Astrei. Vasile Netea evocă apoi personalitatea lui Eugen Nicoară, prezintă acţiunile Despărţământului Reghin sub preşedinţia acestuia, Adunarea Generală a Astrei, Activitatea din anii 1925-1926. Netea face şi o inventariere a cercurilor culturale şi a preşedinţilor, în urma căreia ne dăm seama că în cele mai multe cazuri preşedintele cercului cultural al Astrei este preotul, ceea ce denotă faptul că Biserica a avut şi are şi în prezent un rol extrem de important la dezvoltarea culturii româneşti.

Vasile Netea aminteşte de asemenea de organizarea „Şoimilor Carpaţilor". Şoimii Carpaţilor reprezintă acele elemente sprintene, viguroase, muncitoare şi corecte, elemente devotate neamului, pe a căror voinicie trupească şi energie morală se bazează credinţa într-un viitor mai bun şi mai demn pentru viitorul neamului nostru de pe aceste meleaguri. Despărţământul Reghinului nu putea rămâne în afara acestei însufleţite mişcări, nu putea să

(continuare în p. 3)

Pr. Drd. Florin BENGEAN

Zilele Antidrog la Sibiu
11-13 Iunie 2007

Cu ocazia desfăşurării „Zilelor Antidrog", au avut loc mai multe acţiuni în oraşele Sibiu şi Cisnădie.

Doamna Consilier Social Gerlinde Gabler-Braun a răspuns invitaţiei domnişoarei Cristina Cotarcea, coordonator relaţii culte în cadrul Agenţiei Naţionale Antidrog, Bucureşti şi a participat marţi, 12 iunie, la conferinţa „Prevenirea consumului de droguri în rândul tinerilor, ca prioritate a comunităţilor sociale".

Conferinţa a avut loc la Liceul Teoretic „Gustav Gündisch" şi a fost susţinută de domnul Ebbe Larsen, profesor şi preşedinte al „Comunităţii Terapeutice Moltrup" din Danemarca. Au participat cadre didactice, elevi şi alţi invitaţi.

Profesorul Larsen a prezentat aşezământul terapeutic pe care-l conduce. Lucrând în legătură directă, la nivelul guvernului, cu Ministerul Social danez, a arătat şi explicat metodele practice şi administrative după care se desfăşoară activitatea lor.

La sfârşitul conferinţei a avut loc o scurtă întrevedere între delegaţia daneză şi doamna Consilier Gerlinde Gabler-Braun când a fost stabilită pentru a doua zi vizitarea Catedralei Mitropolitane şi o audienţă la Prea Sfinţia Sa Visarion Răşinăreanu, Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

Oaspeţii au fost impresionaţi de frumuseţea catedralei, de arhitectura şi pictura recent restaurată, care aminteşte de „Hagia Sofia".

Întâlnirea Prea Sfinţiei Sale Visarion Răşinăreanu cu membrii delegaţiei daneze s-a desfăşurat într-o atmosferă cordială. În cadrul acesteia s-au discutat problematica abuzului de droguri în ţara noastră şi necesitatea implicării Bisericii în combaterea ei.

Comunicat de presă

Congresul patristic al fundației PRO ORIENTE

„Unitatea şi Catolicitatea Bisericii"

Între 27-30 iunie 2007 a avut loc cel de-al patrulea congres patristic al Fundației PRO ORIENTE cu tema "Unitatea şi sobornicitatea Bisericii", în mănăstirea ortodoxă română „Brancoveanu" de lângă Sibiu. La ultimul congres patristic care a avut loc în 2005 în Luxemburg, mitropolitul ortodox român pentru vestul şi sudul Europei, Iosif Pop, a invitat participanții în regiunea sa natală, Transilvania. Sponsorii (un grup de sponsori din Luxemburg, guvernul luxemburghez, ambasadele austriacă şi luxemburgheză la Bucureşti) au preluat cu plăcere această propunere, incluzând-o în cadrul programelor capitalelor culturale Luxemburg-Sibiu. La congres au luat parte 27 renumiți profesori universitari de patrologie – în egală măsură catolici şi ortodocşi – din 16 țări din estul şi vestul Europei (Belgia, Germania, Franța, Grecia, Marea Britanie, Italia, Austria, Polonia, România, Rusia, Elveția, Serbia, Slovacia, Cehia, Ucraina şi Ungaria), având ca şi scop comun cercetarea rădăcinilor spirituale şi culturale ale Europei. Prof. Dr. LAURENȚIU Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului a onorat participanții cu prezența sa şi a subliniat aprecierile sale față de munca grupului de cercetare.

Mănăstirea Brâncoveanu a fost construită de domnitorul Constantin Brâncoveanu, care împreună cu fiii săi a fost omorât la curtea sultanilor din Istambul. Mănăstirea se află în apropierea capitalei culturale Sibiu, un oraş care adăposteşte trei culturi de limbi diferite şi este un punct de intersectare pentru numeroase confesiuni creştine. Încă din secolul XVI în Transilvania locuiau ortodocşi, catolici şi protestanți. Fundația PRO ORIENTE concepe acest congres ca un punct de oprire al pelerinajului spre cea de-a Treia Adunare Ecumenică Europeană care va avea loc la Sibiu în septembrie 2007.

În cadrul fundației PRO ORIENTE au avut loc deja trei congrese cu participarea unor teologi catolici şi ortodocşi, care s-au ocupat de misterul Sfintei Treimi. Temele au fost: Hristos (Viena, 2001), Sfântul Duh (Viena, 2003) şi Dumnezeu ca Tată şi Creator (Luxemburg, 2005).

Cu anul 2007 a început un nou ciclu de cercetare, tema congresului din acest an, precum şi cea a congreselor următoare fiind misterul Bisericii. La congresul din acest an, grupul de cercetare s-a ocupat de chestiunea unității şi sobornicității Bisericii – două din cele patru caracteristici ale Bisericii, aşa cum sunt ele mărturisite de către toți creştinii în Simbolul Niceo-Constantinopolitan. Confruntarea ştiințifică cu moştenirea lăsată de Sfinții Părinți este una din puținele discipline universitare care este exercitată de către ambele Biserici.

Cardinalul Walter Kasper, Preşedintele Congregației pentru unitatea creştinilor, a trimis participanților un mesaj de salut, care a fost citit la început, precum şi o ştire din partea Cardinalului Christoph Schönborn, preşedintele curatorium-ului Fundației PRO ORIENTE şi inițiator al acestor congrese patrologice. Acesta din urmă a trebuit să-şi anuleze în ultimul moment participarea, din motive tehnice. În ce priveşte conducerea congreselor, cu aceasta a fost mai întâi (2001-2005) însărcinată Doamna Dr. Ysabel de Andia (CNRS, Paris), iar din 2006 Doamna Dr. Theresia Hainthaler (Philosophisch-Theologische Hochschule St. Georgen, Frankfurt).

În centrul numeroaselor şi cuprinzătoarelor referate despre Părinții latini şi greci s-a aflat întrebarea centrală: ce formă de unitate şi sobornicitate stă în centrul mărturisirii creştine, după care Biserica se percepe, potrivit ființei sale, drept una, sfântă, sobornicească şi apostolească?

Participanții la congres au stabilit că Sfinții Părinți sunt de acord că Biserica îşi are unitatea ei în viața intra-trinitară, mai ales în participarea comună la Trupul lui Hristos, în lucrarea stimulatoare a Duhului Sfânt. Deosebirea Persoanelor în interiorul Sfintei Treimi nu contrazice unitatea ei, ci trebuie considerată drept caracteristica ei esențială. S-a născut întrebarea dacă unitatea şi sobornicitatea (înțelese ca şi deplinătate a credinței şi a vieții sacramentale), care potrivit Sfinților Părinți nu înseamnă nici uniformizare, nici nivelare, ci care permite deosebirile, nu cumva ne oferă posibilitatea depăşirii divergențelor din Europa. Dialogul inter-teologic, datorită despărțirii dintre Biserici, a avut efecte şi asupra politicii şi societății, făcând vizibilă adânca despărțire culturală şi spirituală între estul şi vestul Europei.

Discuțiile au dat participanților posibilitatea să aprofundeze următoarele teme: titlul de „Patriarh al Vestului" (pe care episcopul Romei l-a folosit până de curând) şi „Patriarh Ecumenic", conceptul de sinoade ecumenice, diferite influențe instituționale şi harismatice asupra unității şi sobornicității în Bisericile creştine.

Creştinismul apusean şi răsăritean nu se prezintă ca două lumi separate – acest lucru a fost arătat clar în timpul consultărilor. În ciuda tensiunilor violente şi a înstrăinării reciproce, mai ales în Evul Mediu, între cele două Biserici a existat un schimb şi o legătură permanentă, încă din vremea Apostolilor şi a Sfinților Părinți.

În timpul intensivelor discuții, care au evidențiat şi existența unor poziții diferite, participanții s-au străduit să aibă în vedere şi perpectiva ecumenică şi să ia în considerație situația actuală a ambelor Biserici. Prin aceasta a fost ilustrată în mod clar actualitatea eclesiologiei Sfinților Părinți.

În cadrul congresului, Mitropolitul Transilvaniei, Laurentiu Streza a luat parte şi la o masă rotundă cu tema: *„Taina unității: dar, schimbare şi provocare."* Spectrul larg al perspectivelor care au ieşit la lumină în această discuție, a scos în evidență însemnătatea valorilor creştine pentru dezvoltarea Europei, precum şi solidaritatea urgent necesară cu minoritățile creştine strâmtorate din întreaga lume şi bazele spirituale ale ecumenismului, precum şi orientarea sa viitoare. În timpul congresului a fost formulată dorința întăririi dialogului ortodoxo-catolic sub premisa că spiritualitatea şi reflecția teologică şi reflecția dirijată de reflecție nu pot fi separate.

Congresul a fost dominat de un climat de încredere şi prietenie între participanți şi a fost însoțit şi susținut de rugăciunea monahilor locului. Referatele susținute vor fi publicate în volum, în viitorul apropiat, aşa cum s-a întâmplat şi în cazul celor trei congrese anterioare. Volumele apărute până acum la editura Tyrolia (Innsbruck-Viena) sunt: *Christus bei den Vätern* (2003), *Der Heilige Geist im Leben der Kirche* (2005) und *Gott, Vater und Schöpfer* (2007).

Pe parcursul congresului, din partea catolică au fost susținute următoarele referate: Franz Mali (Fribourg, Elveția); *Sinodul de la Aquileia (381) – un sinod ecumenic?* (în germ.), P. Vittorino Grossi (Roma), *Catolicitatea Bisericii în cadrul controversei donatiste* (în it.), P. Stephan Kessler (Frankfurt), *Controversa dintre Sfântul Grigorie cel Mare şi Sfântul Ioan Postitorul asupra titlului de „Patriarh ecumenic" şi argumentul unității Bisericii* (în fr.), Lenka Karfikova (Praga), *Unitatea Bisericii, har şi violență în polemica lui Augustin împotriva donatiştilor* (în germ.), Theresia Hainthaler (Frankfurt), *Câteva considerații asupra titlului de „Patriarh al Occidentului"* (în fr.), Ysabel de Andia (Paris), *„Ut unum sint"* (Fericitul Augustin, Sfântul Grigorie de Nyssa) (în fr.), P. Athanase Orocz (Budapesta), *Unitatea şi catolicitatea Bisericii în opera Sfântului Maxim Mărturisitorul* (în fr.), P. Michel van Parys (Chèvetogne, Belgia), *Biserica una sfântă potrivit lui Hesichius din Ierusalim* (în fr.), Joseph Naumowicz (Varşovia), *„Biserica una şi sobornicească" în comentariile patristice latine ale Simbolului Apostolic* (în fr.), Michaela Zelzer (Viena), *Sfântul Ambrozie şi Biserica din Tesalonic* (în germ.), Thomas Böhm (Freiburg); *Episcopul ca şi garant al Bisericii sobornicești* (în germ.). Din partea ortodoxă au fost susținute următoarele referate: Georges Martzelos (Tesalonic), *Unitatea şi sobornicitatea Bisericii în dialogul teologic al ortodocşilor cu Biserica Romano-Catolică* (în fr.), Ioannis Kourembeles (Tesalonic), *Unitatea şi sobornicitatea Bisericii şi dimensiunea ei soteriologică în condacele Sfântului Roman Melodul*, Konstantinos Scouteris (Atena), *Unitatea şi sobornicitatea Bisericii potrivit Sfântului Grigorie de Nyssa şi semnificația ei ecumenică* (în eng.), Pr. André Louth (Marea Britanie), *Biserică şi Euharistie la Sfântul Maxim Mărturisitorul* (în eng.), Pr. Vaclav Jezek (Presov, Slovacia), *Viziunea eclesială a Sfântului Ioan Gură de Aur în contextul Imperiului Roman* (în eng.), Pr. Vladan Perisic (Belgrad), *Unitatea şi sobornicitatea Bisericii potrivit Sfântului Ignatie al Antiohiei* (în eng.), Michel Stavrou (Paris), *Unitatea şi sobornicitatea Bisericii la Sfântul Ciprian* (în fr.), Daniel Buda (Sibiu), *Un concept eclesiologic în Antiohia secolului IV. Teodor de Mopsuestia şi Sfântul Ioan Gură de Aur* (în germ.), Arhimandrit Nicola Makar (Kiev), *Introducerea Tradiției răsăritene în Biserica milaneză de către Sfântul Ambrozie al Milanului* (în eng.), Daniel Munteanu (Erlangen), *Unitatea Bisericii în comuniunea Duhului Sfânt. Impulsuri patristice pentru o noțiune dinamică a unității* (în germ.) şi Alexei Muraviev (Moscova), *Unitatea şi sobornicitatea în marile tratate patristice (Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Maxim Mărturisitorul, Sfântul Teodor Studitul)* (în eng.). De asemenea a participat şi Mitropolitul Iosif (Patriarhia Română).

Grupul de cercetare şi-a exprimat dorința ca peste doi ani, la următorul congres, să cerceteze ştiințific apostolicitatea Bisericii.

Fundația PRO ORIENTE a fost fondată în anul 1964 de către Cardinalul Franz König (1905-2004) din Viena, cu scopul susținerii şi dezvoltării relațiilor cu Bisericile Ortodoxe şi Ortodoxe Orientale în spiritul Conciliului Vatican II. Fundația este activă la nivel neoficial. Instrumentele ei de lucru sunt desfăşurarea de proiecte ştiințifice, congrese academice şi consultații teologice, precum şi publicarea de lucrări ştiințifice.

Mănăstirea Brâncoveanu, 30 iunie 2007

Trad. din germ. de
Lect. Dr. Daniel Buda

ŞCOALA TEOLOGICĂ SIBIANĂ
– impresii şi aprecieri –

Prezent în Sibiu, în contextul binecuvântării lucrărilor de restaurare, ce s-au executat în acest an la catedrala mitropolitană, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit ***Daniel*** al Moldovei şi Bucovinei a dat expresie sentimentelor de plăcută aducere aminte pentru Şcoala teologică sibiană (azi Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna"), unde şi Înalt Prea Sfinția Sa şi-a făcut studiile universitare, între 1970-1974. Intervenția Î.P.S. Sale a avut loc la agapa frățească, de la reşedința mitropolitană, în ziua de 28 mai, la Praznicul Sfintei Treimi, după Sfânta Liturghie.

Î.P.S. Sa a apreciat drept o mare şansă faptul de a fi studiat la Sibiu. „Când, după licență, a arătat Î.P.S. Sa, am plecat la Bucureşti, pentru studiile de doctorat şi mai apoi la specializare în străinătate, n-am avut absolut nici un complex. Mă formasem într-o şcoală teologică de rang european". Dacă la Bucureşti, activau pe atunci iluştri dascăli precum: Dumitru Stăniloae, I.G. Coman, Alexandru Elian, Ene Branişte, Orest Bucevschi, Liviu Stan, Mircea Chialda, Ioan Rămureanu. Nicolae Lungu, nici Sibiul nu era lipsit de personalități pe măsură. Cu piozitate trebuie să pomenim nume precum: Dumitru Belu, Grigorie Marcu, Isidor Todoran, Milan Şesan, Nicolae Neaga, Gheorghe Şoima. Personal, port mereu în gând chipul ales şi blând al părintelui Gheorghe Şoima, a precizat Î.P.S. Sa. La examenul de Muzică bisericească discutam semnificația dogmatică a irmoaselor, stihirilor şi condacelor.

Competiția cu şcolile teologice ale altor confesiuni din Transilvania a determinat creşterea gradului valoric al şcolii şaguniene. Se preda Teologie serioasă la Sibiu. Tradiția era foarte românească şi neapărat ortodoxă, dar şi europeană şi ecumenică, în acelaşi timp. Cu adevărat, şcoala teologică sibiană a fost o şcoală europeană.

A existat apoi, la Sibiu, un permanent contact între Biserică şi şcoală, între Mitropolie şi Institutul Teologic. Catedrala şi capela erau spații de rugăciune comune. Duminică de Duminică studenții erau prezenți, in corpore, la Sfânta Liturghie de la catedrală, iar peste săptămână, capela era plină de studenți.

Şi seara, înainte de culcare, mulți studenți treceau întâi pe la capelă. Într-un astfel de mod se realiza legarea Teologiei de Spiritualitate.

Biblioteca Institutului Teologic Universitar, cum se numea şcoala pe atunci, era una dintre cele mai bine dotate. Profesorii şi studenții aveau acces la toate sursele biblice şi patristice de primă mână.

Curentele teologice din spațiul european erau binecunoscute la Sibiu prin profesorii care au studiat în toate marile centre universitare ale Europei (Atena, Iena, Berlin, Viena, Strasbourg, Roma, Cernăuți).

Viața de internat era cu restricții, dar nu era încorsetată libertatea nimănui de a se ocupa de probleme serioase. Se respectau cu rigurozitate tradițiile.

Este plăcut, a precizat Î.P.S. Sa, să-ți aduci aminte de astfel de lucruri. Este apoi şi trist să constați că lucrurile s-au mai schimbat, din păcate nu totdeauna în bine. Azi scade numărul creştinilor şi creşte cel al indiferenților. Există situații de criză spirituală, dar există şi posibilitatea de revenire. Şcolile teologice au o misiune foarte importantă în contextul noilor realități din Europa şi din lume.

Referindu-se la evenimentul ecumenic ce se va derula la Sibiu, în această toamnă (a III-a Adunare Ecumenică Europeană), Î.P.S. Daniel a arătat că tema acesteia şi anume „Lumina lui Hristos luminează tuturor – Speranță pentru reînnoire şi unitate în Europa" constituie o inițiativă a Î.P.S. Sale.

A propus-o la o întrunire a Comitetului pregătitor de la Chartres-Franța în febr. 2005 şi a fost adoptată cu o largă adeziune.

Cea de a treia Adunare Ecumenică Europeană, din septembrie 2007, va constitui un nou prilej de reîntâlnire pentru toți cei prezenți la Sibiu, când au fost binecuvântate lucrările de renovare a catedralei mitropolitane.

A consemnat
Pr. prof. dr. Dumitru ABRUDAN

VASILE NETEA,
cărturarul artist din Deda Mureşului

(urmare din p. 4)

nu cuprindă în programul de activitate şi această înaltă preocupare: educarea tineretului. Netea vorbeşte şi despre crearea Corurilor săteşti. Pe plan educativ, crearea corurilor săteşti însemna completarea educației tineretului şi din punct de vedere artistic, cântecul fiind unul din cele mai emoționante mijloace educative şi stârnind un mare ecou în inimile tinere. Astra s-a preocupat şi de ridicarea troițelor de lemn în diferite localități. Troițele acestea reprezintă o mare biruință față de trecut, spune Netea. Sfințirea acestor troițe, în zile de sărbătoare au fost mari praznice creştineşti şi de slăvire a măririi lui Dumnezeu pentru românii din zonele respective. A venit rândul operelor de piatră. Vasile Netea spune că ele sunt răspândite ca şi troițele pe întreg cuprinsul Despărțământului, fiind şi ele o pădure întreagă de stane de piatră. Sunt monumente ridicate în amintirea eroilor căzuți în războiul pentru întregirea neamului. Alături de credința şi de iubirea față de divinul Mântuitor, în sufletele românilor a existat întotdeauna o credință fierbinte față de pământul şi eroii noştrii. Serbările pentru dezvelirea acestor monumente au fost adevărate întruniri antirevizioniste, mureşenii afirmându-şi cu hotărâre voința lor de stăpânire veşnică asupra acestui pământ. Vasile Netea spune apoi că domnul Nicoară a sprijinit cu aceeaşi căldură şi cu aceleaşi jertfe şi campania pornită pentru ridicarea de şcoli şi de biserici. Domnul Nicoară a inițiat în cadrul Despărțământului şi o campanie pentru ridicarea de case culturale. Cea mai stralucită realizare de acest fel, adevarată operă de piatră şi de fier, o constituie cea edificată de E. Nicoară personal: Palatul Cultural din Reghin. Vasile Netea face referire la sumedenia acțiunilor Despărțământului Reghin, dar şi la manifestările ASTREI (în general) la care acest Despărțământ a luat parte. Netea nu numai că a scris elogios despre acțiunile Astrei, dar a şi participat efectiv la acțiunile culturale ale acesteia, susținând prin forța sa spirituală năzuințele Despărțământului Reghin, participând şi susținând conferințe pentru învățători sau aşa-zisele lecții practice. Prin toate cele prezentate se desprinde clar ideea că Vasile Netea a fost un marcant membru al Astrei şi prin meritele sale a contribuit decisiv la înălțarea acesteia pe cele mai înalte culmi. Se cuvine să aducem acestui mare om care a fost cărturarul şi istoricul Vasile Netea cinstire şi laudă şi să-i păstrăm o vie şi pioasă amintire celui ce a scris o adevărată pagină de istorie.

MONOGRAFII

BISERICA CU HRAMUL „BUNA-VESTIRE”, Cartierul Gușterița, Sibiu

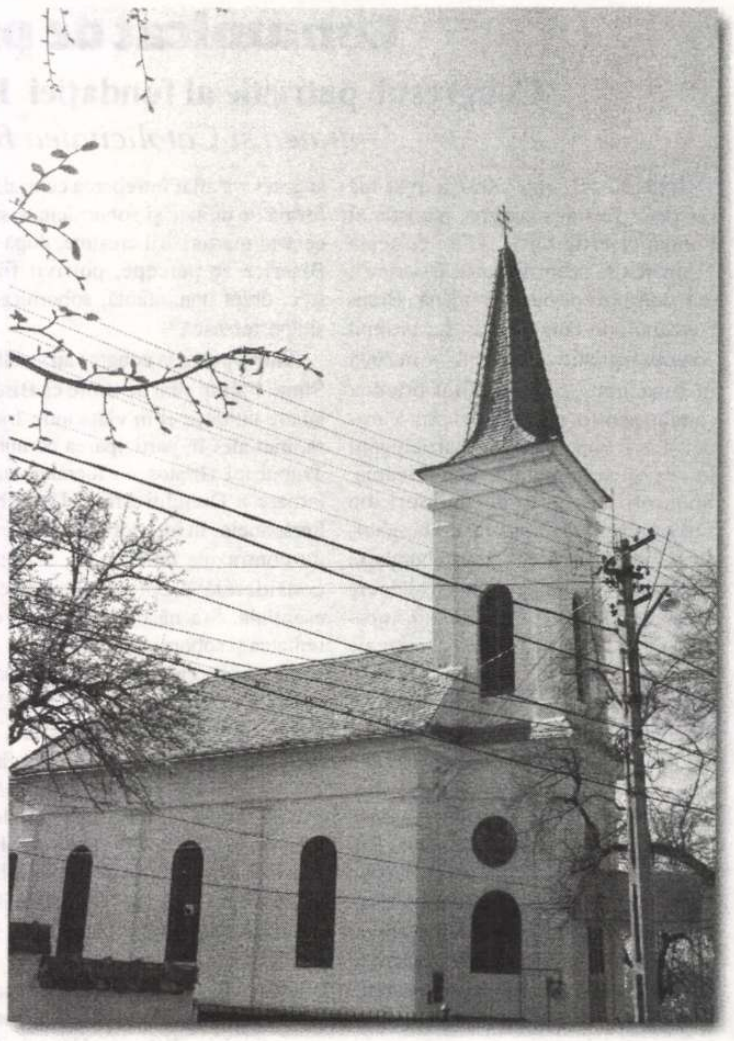

Biserica cu hramul „Buna-Vestire” de pe strada Mălinului nr. 4, constituie nucleul spiritual al cartierului cunoscut în urbea sibiană sub numele de Gușterița, fiind până înainte de cel de al Doilea Război Mondial o simplă suburbie a Sibiului, desigur cu un statut propriu.

Istoricul zidirii. În contextul terminării celui de al Doilea Război Mondial, numărul românilor așezați în această zonă crește, fapt care atestă nu numai importanța elementului românesc în zonă, ci și continuitatea lui. Astfel deși în timpul împărătesei Maria Tereza, populația românească a avut de suferit, în schimb, în timpul împăratului Iosif II, elementul românesc cunoaște o creștere. Încă din timpul mitropolitului Andrei Șaguna se poate vorbi de o comună organizată, numită Gușterița, după ce în prealabil satul fusese doar o filie a Bungardului. Conform informațiilor parvenite din arhiva parohiei, se poate vorbi de o fază incipientă a vieții bisericești, datorită unei bisericuțe de lemn. Se pare că aceasta a fost amplasată în actualul cimitir al parohiei, nerezistând însă timpului.

Actuala biserică de aici este o ctitorie șaguniană, fapt atestat de documentele parohiale. Conform acestora din urmă, mitropolitul Andrei Șaguna este cel care a ridicat această biserică, cu vădit scop de a aduce o mângâiere spirituală credincioșilor, având desigur în vedere situația materială precară a acestora. Ctitorirea șaguniană este atestată de un document, redactat la biserica de aici, la data de 10/22 octombrie 1873 păstrat în Arhiva parohiei sub numărul 658/1972, care menționa: *„Din darul lui Dumnezeu și cu ajutorul de (3.000) fl. v(alută) a(ustriacă) făcut de în 16 iunie a.c. în Domnul răposatul Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Br. Șaguna s-au început zidirea acestui lăcaș dumnezeesc și astăzi, după ce s-au adus sub acoperiș, s-au sfințit crucea și s-au ridicat în vârful turnului. Paleriu și măiestru întreprinzătoriu a fost I. Ferencz Szalaaz în prețiul de 5.700 fl. fără material, care l-au dat creștinii și fiii sfintei acestei Beserici, dimpreună cu locul pe care s-au zidit, care l-au cumpărat cu 900 fl.v.a... S-au început acesta la promisiunea repausatului Arhepiscop și Metropolit Andrei Br. Șaguna că Prea Sfinția Sa va zidi această sf. Beserică pe spesele sale de la început până la sferșit, moartea însă pretimpuriu au zădărnicit acest propus și speranța noastră. Fundamentul s-au pus în Iunie, iar zidirea propie s-au început în 19 august și până astăzi s-au adus sub acoperământ. Făcutu-s-au toate aceste sub glorioasa domnie a Împăratului Francisc Iosif I fiind Archiepiscop și Mitropolit al bisericii noastre greco-răsăritene romane din Ardeal și Ungaria Essellentia Sa Procopiu Ivașcovici, protopresviter Ioan Hannia, paroh locului George Stanese, epitropi bisericii Irimie Bica și Nicolae Cîmpean, învățătoriu Ioan Banciu, jude comunal Georg Hann și pîrgar mare Michael Pildner. Maestru de cărămidă au fost Iohann Heldauer”*. Toți cei pomeniți au semnat acest act autentificând astfel realitatea celor menționate.

În anul 1872 a fost zidită din piatră și cărămidă biserica în roșu, suma de 3.000 de florini necesară fiind donată de mitropolitul Șaguna. Decesul său în anul următor a determinat o sistare a lucrărilor, din lipsă de fonduri, până în anul 1877 când, în urma strădaniilor preotului George Stănese, ale protopopului Ioan Hania și ale credincioșilor, biserica este dată în folosință. Abia în anul 1951 încep pregătirile pentru pictarea ei în frescă, iar în 1964 lucrarea este încredințată pictorului Nicolae Brana din București, originar din Mohu, care în decurs de aproape doi ani definitivează lucrările.

Ca un fapt aparte consemnăm că membrii parohiei nu și-au uitat eroii, știind să-i cinstească. Acest fapt este atestat de placa de marmură din exterior *„Patria recunoscătoare eroilor căzuți pe front și dispăruți în războaiele din anii 1914-1916, 1916-1918 și 1941-1945”*. Sunt amintite 30 de persoane pentru prima perioadă, eroii din Regimentul 44 Infanterie pentru cea de a doua și un număr de 14 tineri pentru ultima perioadă, toți membri ai acestei parohii. *„Istoria vă păstrează eterna amintire, eroilor drag. Al vostru camarad de arme Colonel Vițelaru”*

Arhitectura și pictura. Din punct de vedere arhitectonic, stilul romanic este combinat cu unele particularități gotice și baroce, arhitect fiind Francisc Salay din Sibiu.

Astfel micul pridvor de la intrare, adăugat ulterior zidirii bisericii, este încadrat de două uși, una de acces în pridvor și alta de acces în biserică și de două ferestre care permit pătrunderea luminii naturale în spațiul interior. Tot aici, de o parte și de alta, pe peretele sudic și nordic, sunt spațiile destinate lumânărilor, în secțiuni separate pentru cei vii, dar și pentru cei adormiți în Domnul.

Încă de aici se pot face primele referiri la programul iconografic. Astfel biserica dispune de un program relativ simplu, dar nu trebuie uitate circumstanțele în care a fost ridicat lăcașul de cult, precum și destinația lui, adică numărul de credincioși la care se raporta biserica. De la intrare se poate observa icoana hramului, Buna-Vestire, care împodobește arcada aflată deasupra ușii de la intrare în biserică. Tavanul pridvorului este destinat scenei *Iisus Hristos Emanuel* înconjurat de îngeri dispuși în cele patru colțuri ale scenei amintite.

Pronaosul este separat de naos prin mijlocirea a patru coloane de lemn, două dintre acestea fiind lipite de pereții laterali, toate având rolul de susținere a cafasului, construit tot din lemn. Coloanele sunt sculptate în motive florale, frumos stilizate. Picturi reprezentative în pronaos sunt portretele celor doi ierarhi, Andrei Șaguna, ctitorul acestei biserici și al lui Nicolae Mladin, ambele dispuse pe peretele vestic al pronaosului, în timp ce pe peretele de sud, care permite accesul în cafas, apare scena *Iisus cu femeile mironosițe*. Pe tavanul cafasului apar Sfinte Cuvioase, pe când balustrada cafasului, tot din lemn este destinată mai multor scene: *Moise primind Tablele Legii* și *Jertfa lui Ilie*, ambele încadrând o scenă mai amplă, *Învierea Domnului*.

Aminteam faptul că accesul în cafas se face prin câteva scări semicirculare amplasate pe peretele de nord. Aici pictorul a redat ca scenă centrală, pe tavanul semicircular, pe Sf. Ioan Botezătorul, iar pe pereții laterali alte două scene importante: *Adormirea Maicii Domnului* și *Vedenia lui Iacob* cu scara care urca la cer.

Naosul, fără cupolă, are reprezentat Pantocratorul direct pe tavanul semicircular încadrat de Sfinții Evangheliști care, datorită lipsei pandantivilor, sunt reprezentați tot pe tavan. O altă scenă reprezentativă a tavanului din naos este teofania de la stejarul Mamvri. Pe pereții laterali apar scene precum *Pescuirea minunată* și *Întâlnirea lui Iisus cu Luca și Cleopa* către drumul Emausului pe peretele sudic, iar pe cel nordic *Învierea lui Lazăr* și *Iisus în rugăciune în grădina Ghetsimani*. Chiar lângă iconostas sunt reprezentați Sf. Maxim Mărturisitorul și Sf. Mucenic Dimitrie.

Iconostasul, zidit din cărămidă și tencuit, este înfrumusețat cu picturi aplicate ulterior. Pentru a da aspectul unei sculpturi s-au utilizat diferite plinte de ipsos frumos ornamentate care au încadrat icoanele, realizate de către A. Pitters din Sibiu. S-a renunțat la șirul proorocilor, dintre aceștia apărând doar proorocii mari: Daniil, Isaia, Iezechiel și Ieremia. De asemenea, Buna-Vestire nu mai apare pe ușile împărătești, care au fost înlocuite, dar regăsim scena în primul registru de picturi. Pictura este executată și pe peretele interior al iconostasului, în altar. Interesante sunt aici două scene care încadrează practic ușile împărătești. Este vorba de scena *Spovedania* sau *Mărturisirea*, continuată de scena *Împărtășania*.

Maica Domnului cu Pruncul Iisus, înconjurată de îngeri stând pe scaunul slavei, este scena care nu apare, așa cum suntem obișnuiți, pe tavanul altarului, care este destinat reprezentării Sfinților Îngeri, ci pe peretele estic al bisericii deci și al altarului. Această scenă este încadrată de altele la fel de semnificative, ca *Buna-Vestire* și *Intrarea în biserică a Maicii Domnului*.

Arhiva parohială. Dintre piesele semnificative din arhiva parohială notăm un epitaf din 1851 de la episcopul Filotei al Buzăului, primit de credincioșii acestei comunități din Gușterița. Consemnăm de asemenea și câteva tipărituri din secolele XVIII și XIX: *Psaltirea*, tipărită la Râmnic, în 1725, plină de însemnări interesante datând din mijlocul secolului al XVIII-lea, multe dintre ele referindu-se la grămătici sau clerici ieșiți din școala de la Colțea, sau de la Mitropolia din București; *Octoihul mic*, tipărit la Râmnic în 1763, cumpărat, după cum se desprinde din însemnarea făcută pe prima pagină *„de la popa Moise din Bungard de către oamenii din Gușterița și a fost închinată sfintei biserici din Gușterița, cumpărată cu 10 florinți, iar cine o ar înstrăina să fie afurisit de 318 Sf.Părinți”*; *Molitvelnic*, tot de la Râmnic din 1768; apoi *Triodionul* de la Blaj din 1800, avea o inscripție datată la 19 februarie 1825 *„această carte Triod s-au cumpărat de obștea neunită din Gușterița”*; *Ceaslovul* de la Sibiu din anul 1809; *Evanghelia* de la Blaj din 1817; *Evangheliarul* de la Buda din 1812, avea pe ultima filă o însemnare făcută în anul 1825 *„această sfîntă Evanghelie o au dăruit Coconu Stan (Popovici) și Hagica (Păuna) bisericii celei neunite din Gușterița, cine o ar înstrăina să fie anatema”*.

Preoții slujitori. Șirul slujitorilor acestei biserici a fost deschis de Teodor Necșa Iudi (1872-1875), secretar al mitropolitului Andrei Șaguna, apoi George Stănese (1876-1895), Ioan Stângu (1897-1904), Traian Petrișor (1905-1927), Ioan Todea (1928-1941), protopopul Ioan Bânda (1942-1950), Ioan Mihu (1951-1991). Din 1991 parohia este păstorită de Dumitru Șchiopu, care a adus, alături de membrii Consiliului Parohial, unele îmbunătățiri bisericii: înlocuirea ușilor iconostasului cu unele din lemn de stejar, strane noi, biserica a fost reparată și zugrăvită, s-a făcut gard exterior, dar și o frumoasă troiță de marmură albă, cu reprezentări sculpturale ale Sfinților Îngeri.

Ctitoria șaguniană din cartierul sibian Gușterița se prezintă ca o realizare aparte a acelei perioade. Celor care au fost trebuie să le aducem un prinos de cinstire, iar credincioșilor de astăzi le revine datoria de a păstra și valorifica ceea ce au primit.

Dr. Sebastian Dumitru CÂRSTEA

Cursuri de formare profesională pentru muzeografii din cadrul colecțiilor de artă religioasă

Este cunoscut, deja, faptul că mai bine de 65% din valorile patrimoniului cultural național mobil se află în colecțiile bisericești și mănăstirești. Această realitate a determinat inițiativa organizării, în anul 2005, a primelor cursuri de pregătire profesională pentru personalul din unitățile de cult care dețin asemenea valori de o importanță deosebită pentru patrimoniul cultural al țării. Organizate de către Centrul de Perfecționare al Ministerului Culturii și Cultelor, și cu sprijinul material al Secretariatului de Stat pentru Culte, aceste prime cursuri au produs, la finele anului 2006, prima promoție de muzeografi profesioniști proveniți din 30 de unități de cult din toate regiunile țării

Urmare a acestor rezultate deosebite, la începutul anului 2007, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât înființarea unui Centru de Pregătire Profesională care să-și desfășoare activitatea sub egida Patriarhiei Române, în cadrul Sectorului Patrimoniul Cultural Național Bisericesc. Obținând acreditarea pe plan național pentru programele propuse, nou-înființatul Centru își derulează deja o parte din programele propuse, în această perioadă fiind în curs de desfășurare programul pentru cea de-a doua serie de muzeografi Beneficiind și de astă dată de un important sprijin material din partea Secretariatului de Stat pentru Culte, acest nou program, care cuprinde 32 de cursanți, își desfășoară cursurile în spațiile generoase ale Sfintei Mănăstiri Brâncoveanu din comuna Sâmbăta de Sus, care a devenit și unul din centrele de pregătire ale cursanților.

Programul actual se derulează pe parcursul a 12 zile și cuprinde cursuri specifice domeniului muzeografic, cursuri ale căror tematici sunt prezentate de către personalități științifice și culturale și de specialiști cu îndelungată experiență teoretică și practică în domeniu. Cursanții învață cum trebuie ocrotit, valorificat și pus mai bine în evidența valorosul patrimoniu pe care îl au în încredințare, care este misiunea educativă a unei instituții muzeale, care este specificul cercetării științifice din cadrul unei asemenea structuri muzeale, iau cunoștință cu elemente de istoria artelor, de marketing muzeal, de relații publice și de pedagogie muzeală ș.a.m.d. Este necesar să se afle că este pentru prima dată în istoria muzeografiei din România când se organizează asemenea programe de formare profesională a unor specialiști proveniți din rândul personalului monahal și al unităților de cult și care, la absolvirea întregului program, primesc o diplomă de competență cu recunoaștere națională.

Cursurile de muzeografi care se află acum în desfășurare sunt numai o parte din amplul program de pregătire profesională al nou înființatului Centru, program care mai cuprinde și cursuri pentru specialiștii în conservare, pentru unele categorii de restauratori, pentru ghizi, pentru gestionari, custozi și alții, toate acestea acoperind necesitățile de personal calificat și competent pentru muzeele și monumentele istorice și de artă aflate în administrarea și grija Bisericii.

Prof. Victor SIMION
Coordonator al programelor de formare profesională

Protopopul Făgărașului, PR. ROMUL ZAHARIE, strămutat în veșnicie

După o îmbolnăvire şi o suferinţă de trei luni de zile, flacăra vieţii pământeşti a Păr. Romul Zaharie, Protopopul Făgăraşului, s-a stins în ziua de 11 iunie 2007, ziua în care împlinea 52 de ani de la căsătorie. Trupul său neînsufleţit a fost dus şi aşezat pentru rugăciuni şi priveghere în Biserica „Sf. Treime" din Făgăraş, în care a slujit ca preot-paroh şi protopop. Prevăzându-se o prezenţă în număr mare a credincioşilor făgărăşeni la slujba înmormântării, în ziua de 13 iunie a.c., sicriul cu trupul său a fost dus şi aşezat în Catedrala din Făgăraş, cu Hramul „Sf. Ioan Botezătorul". Slujba înmormântării a fost săvârşită aici de Înalt Prea Sfinţitul Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, împreună cu un sobor de 50 de preoţi. Cuvânt de învăţătură, de prezentare a personalităţii Prot. R. Zaharie şi de rămas bun au rostit: Prea Cuv. Arhim. Teofil Părăianu de la Mânăstirea Brâncoveanu, Înalt Prea Sfinţitul Părinte Dr. Laurenţiu Streza şi Prea Cucernicul Părinte Ioan Ciocan, Protopopul Făgăraşului – care a dat citire unei scrisori de rămas bun, condoleanţe şi binecuvântări din partea Înalt Prea Sfinţitului Dr. Serafim Joantă, Mitropolitul românilor ortodocşi din Germania, Europa Centrală şi de Nord, precum şi unei poezii anonime create sub impulsul sentimentelor de recunoştinţă şi tristeţe ale enoriaşilor păr. Romul Zaharie. În continuare, dl. Sorin Mănduc, viceprimarul Făgăraşului a rostit u cuvânt de elogiere şi despărţire în numele Conducerii Administraţiei Publice a Municipiului Făgăraş. Ultima cuvântare a ţinut-o P.C. Părinte Ioan Dincă, Secretarul Protopopiatului Făgăraş, la mormântul deschis pentru primirea rămăşiţelor pământeşti ale celui ce a plecat din rândurile noastre, mormânt situat în curtea Bisericii „Sf. Treime" din Făgăraş, în care a slujit.

Fiecare vorbitor a elogiat personalitatea şi activitatea Prot. R. Zaharie, care a fost un om integru, demn, inteligent, dar modest şi blând, un om cu suflet bun, cu inimă de aur, cum se spune în popor. Bunătatea inimii sale se oglindea în ochii lui curaţi, senini, în privirea lor blândă, plăcută, caldă şi în îmbrăţişarea lui prietenoasă. Dispunând de o pregătire teologică serioasă şi de o cultură aleasă, a putut fi şi a fost un predicator foarte bun care, prin predicile sale, a ţinut şi a ştiut să promoveze şi să întărească credinţa în Dumnezeu, să zidească sufleteşte pe enoriaşii săi şi, astfel, să-i ocrotească faţă de propaganda ateistă a vremii respective.

Ca protopop s-a bucurat de prestigiu şi respect atât în faţa autorităţilor civile locale, cât şi în faţă preoţimii. Nu i-a fost uşor să conducă Protopopiatul Făgăraş vreme de 26 de ani într-un regim comunist de dictatură, interesat de ceea ce gândeşte, vorbeşte şi face fiecare cetăţean şi, mai ales, fiecare preot. Dar l-a condus cu înţelepciune şi demnitate, făcând tuturor preoţilor numai bine.

Şi pe plan administrativ parohial şi protopopesc păr. R. Zaharie a avut realizări deosebite: a reparat şi pictat biserica din Boholţ, a renovat actualul sediu al Protopopiatului, a construit o bisericuţă în cimitir, a obţinut un post de preot pentru sectorul de lângă Combinatul Chimic, a obţinut un loc în centrul oraşului pentru construirea Catedralei din Făgăraş, cât şi documentaţia tehnică pentru această construcţie, locul actualului cimitir nou, capela din Spitalul Municipiului Făgăraş, reînfiinţarea Mânăstirilor Dejani şi Bucium şi, împreună cu Î.P.S. Serafim, a Mânăstirii Făget-Boholţ, precum şi renovarea picturii Bisericii „Sf. Treime" din Făgăraş.

Ca date personale menţionăm că s-a născut în 5 aprilie 1931, în satul Boholţ, jud. Braşov, părinţii săi, Ioan şi Maria, fiind agricultori. Primele 4 clase le-a făcut la şcoala din satul natal, iar cursurile liceale la Liceul „Radu Negru" din Făgăraş. La încheierea acestora, în 1950, şi-a luat bacalaureatul. Având o educaţie religioasă deosebită încă din familie, după bacalaureat a urmat cursurile Institutului Teologic Universitar din Sibiu, devenind licenţiat în teologie în 1954. În acelaşi an şi-a dat şi examenul de capacitate preoţească. Ca unul care i-am fost coleg de an la teologie, trebuie să spun că a fost un student teolog eminent, în toţi cei 4 ani de studii făcând parte din rândul studenţilor fruntaşi la învăţătură ai anului nostru de curs.

După terminarea studiilor teologice, s-a căsătorit, în anul 1955, cu distinsa învăţătoare Maria Bucurenciu din Avrig, absolventă a Şcolii Normale din Sibiu. În acelaşi an, a fost hirotonit preot şi numit preot în satul său natal, unde a slujit cu râvnă tinerească şi tact pastoral timp de 16 ani. În temeiul capacităţii şi activităţii sale ca preot-paroh, Mitropolitul Ardealului Nicolae MLADIN l-a numit Protopop al Făgăraşului, funcţie în care a activat între anii 1971-1997, când s-a retras ca preot la Biserica „Sf. Treime" din Făgăraş.

Sub raport familial, Dumnezeu i-a învrednicit, pe el şi soţia sa, să aibă, ca bucurie în viaţă şi ca sprijin la bătrâneţe, doi copii: un fiu, Ioan, ajuns licenţiat al Academiei de Ştiinţe Economice şi o fiică, actualmente licenţiată în Chimie şi în teologie şi profesoară de religie în Făgăraş. Fiecare din cei doi urmaşi îşi are familia sa.

Acum la încheierea vieţii sale pământeşti, rugăm pe Bunul Dumnezeu să răsplătească părintelui Romul Zaharie, credinţa, bunătatea inimii, slujirea sa preoţească şi toate facerile de bine, învrednicindu-l de bucuria mântuirii veşnice.

Pr. Ioan GLĂJAR

IN MEMORIAM

PR. ZAHARIE DRĂGHICIU
la sfârşitul călătoriei pământeşti

Marţi, 19 iunie 2007, aproape de miezul nopţii, s-a mutat la Domnul, preotul Zaharie Drăghiciu, după luni de suferinţe pe care le-a suportat cu creştinească răbdare.

Adormitul în Domnul s-a născut în 13 aprilie 1933, în localitatea Săsciori, din judeţul Alba, unde a urmat şi clasele primare. Pe cele liceale le-a urmat la Cugir, unde a şi lucrat apoi, ca tehnician.

În 1956 a susţinut examenul de admitere la Institutul Teologic Universitar din Sibiu, devenind student teolog. Era perioada grea a stalinismului, când Biserica era limitată în toate acţiunile ei. S-a nimerit însă ca la şcoala sibiană să existe un corp profesoral de înaltă competenţă şi ţinută morală. Tinerii studenţi s-au bucurat de o pregătire foarte solidă, ca rezultat al dăruirii îndrumătorilor lor duhovniceşti. Se înfăţişa Institutul Teologic de atunci ca o instituţie de învăţământ cu adevărat europeană. Toţi care „oficiau" de la catedră erau personalităţi care au beneficiat de stagii de pregătire la marile universităţi europene. Au transpus în şcoala sibiană atmosfera de studiu, aprofundare teologică din acele universităţi. Formarea duhovnicească a studenţilor constituia o preocupare de prim ordin. Generaţiile de absolvenţi din acele timpuri au făcut cinste instituţiei de învăţământ universitar în care s-au format. Între aceştia s-a numărat şi Zaharia Drăghiciu.

Până la întemeierea unui cămin a lucrat în administraţia publică la Cisnădie, iar din 1970 a îndeplinit funcţii administrative în Centrul eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului. S-a transferat apoi la Institutul teologic tot pe un post administrativ, iar mai apoi a devenit secretar-şef. Timp de 20 de ani a purtat agendele acestui sector. Concomitent, între 1971 şi 1983 a păstorit şi comunitatea ortodoxă din Colun, jud. Sibiu.

S-a pensionat în 1993, fiind îmbisericit la parohia Cibin I, din Sibiu, unde a slujit Duminică de Duminică. În ultimii patru ani, starea sănătăţii sale s-a deteriorat continuu, dar a purtat cu resemnare crucea suferinţelor.

A fost un soţ pilduitor şi un tată iubitor de familie. A fost cordial şi corect în relaţiile cu semenii. Nu a pierdut niciodată din vedere că este persoană hirotonită şi că trebuie să se comporte cu decenţa ce o impune veşmântul sacerdotal.

Slujba prohodirii a avut loc în ziua 21 iunie 2007, în biserica „Sf. Petru şi Pavel" a parohiei Cibin I. Soborul slujitorilor a fost alcătuit din 11 preoţi. Pr. prof. Dumitru Abrudan, consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului, a dat citire mesajului de condoleanţe transmis de Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu Streza, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului. Un mesaj similar a transmis şi din partea Prea Sfinţitului Ioan Mihălţan, episcop în pensie la Episcopia Ortodoxă Română din Oradea.

Rămăşiţele pământeşti ale adormitului în Domnul au fost aşezate spre veşnică odihnă în cimitirul Municipal Sibiu.

În veci pomenirea lui!

Pr. prof. Dumitru ABRUDAN

PROHODIREA
PR. IC. STAV. IOAN DUMITRU

În ziua de marţi, 19 iunie 2007 a adormit în Domnul **Preotul Ioan Dumitru,** vrednic slujitor al Sfântului Altar, fost paroh al parohiei Zărneşti III, Protopopiatul Bran-Zărneşti, Arhiepiscopia Sibiului.

Venerabilul preot în vârstă de 97 de ani, s-a născut în anul 1909, luna octombrie, ziua 10 din părinţii Radu şi Filofteia, enoriaşi ai parohiei Cîrligu Mare aparţinătoare com. Glodeanu-Siliştea, judeţul Buzău – fiind al 5-lea din cei 9 copii.

Şcoala primară o face în satul natal, după care timp de 8 ani urmează cursurile Seminarului Teologic din Buzău.

Între anii 1932-1936 studiază la Facultatea de Teologie din Cernăuţi, obţinând licenţa în teologie.

În 1944 încheie studiile Seminarului Pedagogic Universitar, obţinând diploma în specialitatea Religie şi Istorie.

În 1932 se căsătoreşte cu Mioara Spâschez din Zărneşti, jud. Braşov, fiind binecuvântaţi de Dumnezeu cu 2 băieţi, Adrian şi Victor – ambii absolvenţi de studii superioare.

În 1937 este hirotonit preot pe seama parohiei Tulgheş, jud Ciuc iar apoi slujeşte şi vesteşte pe Dumnezeu într-o serie de parohii: Bărăştii Iliei, Costejul de Jos şi Renghet – Prot. Orăştiei, Fundata şi Zărneşti IV – Prot. Branului (fiind administrator protopopesc), în Poiana Mărului a păstorit 25 de ani (1948-1973), iar din 1973 până la pensionare – în 1988 – a fost paroh în parohia Zărneşti III.

Prohodirea Pr. Ioan Dumitru a avut loc în 21 iunie 2007.

După prohodire şi predică, P.C. Prot. Gheorghe Colţea a dat citire mesajului adresat familiei îndoliate de către Î.P.S. Sa Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscop al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului – Cuvânt de mângâiere şi îmbărbătare.

Veşnică să-i fie pomenirea!

Protopop Iconom Stavrofor
Pr. Gheorghe COLŢEA

Discursul viceprimarului Municipiului Făgăraș, Constantin Sorin MĂNDUC, cu prilejul funeraliilor părintelui protopop Romul Zaharie

Înalt Prea Sfinţia Voastră, Prea Cucernici Părinţi, permiteţi-mi să rostesc câteva cuvinte în numele conducerii Administraţiei Publice a Municipiului Făgăraş, cuvinte îndreptate mai cu seamă spre mângâierea familiei părintelui şi spre întristaţii făgărăşeni prezenţi la ultima predică, fără cuvinte, a Părintelui Protopop Zaharie.

Dacă pentru lumea preoţească astăzi e o zi tristă pentru plecarea din această lume a Părintelui Protopop Zaharie, pentru locuitorii Făgăraşului este o zi la fel de tristă, pentru că a plecat un OM, un PREOT, un Părinte Protopop, un EXEMPLU de OM, de care Făgăraşul are atâta nevoie.

Sunt momente în viaţă, în care cuvintele nu mai au nici o forţă pentru a exprima însemnătatea unui om, sau fericirea pe care a semănat-o acel om de-a lungul timpului asupra a zeci de mii de oameni… Ori durerea pe care a lăsat-o în urmă, odată cu trecerea sa în cealaltă lume. Sunt momente în viaţă în care nici un cuvânt nu mai poate înlocui golul lăsat de un om pe Pământ.

Am vrea să-i spunem azi părintelui „Bună ziua, Părinte", aşa cum toţi cei de aici o făceam zi de zi când îl întâlneam pe străzile oraşului, pe care le cutreiera singur, agale, zi de zi, spre Biserică şi dinspre Biserică. Am avut senzaţia deseori că Părintele a venit pe lumea asta cu o misiune, că drumul acesta între casă şi Biserică este un fel de Golgota al său şi că nu vrea a face altceva, zi de zi, decât să-i slujească lui Dumnezeu şi să-i povăţuiască pe oameni să-i urmeze calea.

Am vrea să-i spunem azi Părintelui „Mulţumesc, Părinte", pentru învăţătura pe care ne-ai dat-o în viaţa aceasta din faţa Altarului Sfânt sau printr-o simplă vorbă înţeleaptă, spusă pe stradă.

Am vrea să spunem astăzi, cum obişnuiesc făgărăşenii, „Sănătate, Părinte", ori „Doamne, ajută!". Cuvintele însă pălesc în faţa realităţii crude. Părintele nu mai este printre noi cu trupul. Am fi putut să i-o spunem de sute de ori, de mii de ori în această viaţă. Şi ne-ar fi răspuns mereu cu vorba-i blândă şi încărcată de modestie „Ziua bună dragă. Să te ajute Dumnezeu!".

Dacă ar mai putea rosti o predică, aşa cum numai dânsul a ştiut să o facă vreme de câteva decenii, am vrea să-i spunem astăzi, la finalul predicii, „Să trăiţi Părinte!", aşa cum spun românii celor ce, de la Altar, îi învaţă pe oameni Cuvântul Domnului.

Am întâlnit o femeie din Boholţ care mi-a spus că odată cu Părintele Zaharia a murit cu adevărat şi copilăria sa. Copilăria din amintirile fiecăruia dintre noi. Copilăria celor din Boholţ, copilăria celor din Făgăraş, copilăria sutelor de fiinţe ale acestui tărâm al Făgăraşului, cufundate în cristelniţa de botez de mâinile Părintelui Zaharia. Copilăria tinerilor pe capul cărora părintele a aşezat coroana cununiei, pentru a le uni destinele, pentru a întemeia familii.

Astăzi ne vedem obligaţi să îl conducem pe Părintele Zaharie pe ultimul drum din Făgăraş. Pe acolo pe unde cutreiera dânsul, zi de zi, singur. Astăzi nu va mai fi singur, ci cu noi toţi. Într-un anume fel, parcă, tot Părintele e cel care ne spune pe unde să îl conducem. Pentru că se îndreaptă… TOT SPRE BISERICĂ, pentru somnul său de veci. Acolo, la Biserica Sfânta Treime, de pe strada Codru Drăguşanu, cu numele căreia s-a contopit şi numele Părintelui Protopop Zaharie.

Dacă nu cerem prea mult, i-am spune Părintelui Zaharie ca pe drumurile Cerului pe care le va cutreiera de acum înainte, să se roage pentru iubiţii credincioşi ai Făgăraşului, aşa cum îi numea chiar dânsul în vorbele rostite duminica.

Când îşi rostea predica, Părintele avea un obicei al său. Ţinea în palmă un petic de hârtie, pe care avea notate câteva cuvinte. *Un cuvânt* izvora o fraza. *Trei cuvinte* dădeau naştere întregii predici, iar *şapte-opt cuvinte* cuprindeau un întreg univers al învăţăturilor sale către credincioşi.

Sunt convins că în drumul său către Cer, părintele a plecat cu un petic de hârtie pe care a aşternut *trei cuvinte* despre turma pe care a păstorit-o aici pe Pământ, în Ţara Făgăraşului, vreme de câteva decenii.

Să-l rugăm acum pe Dumnezeu să-i dea un petic din tărâmul Împărăţiei Sale, pentru viaţa cea veşnică.

În numele conducerii Administraţiei Publice a Municipiului Făgăraş, aş vrea să exprim regretul pentru că Părintele Protopop Zaharie nu va mai fi printre noi cu trupul, dar şi speranţa că sufletul său îi va veghea pe oamenii Ţării Făgăraşului din Împărăţia Domnului.

Dumnezeu să îl odihnească!

Constantin Sorin MĂNDUC

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENŢIU

Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

– iunie 2007 –

• **Duminică, 3 iunie.** Î.P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Biserica „Sf. Treime" din Braşov. L-a hirotesit întru iconom pe P.C. pr. paroh Vasile Bogdan. După amiază a oficiat slujba de punere a pietrei de temelie la Biserica „Pogorârea Sf. Duh" din localitatea Cristian, protopopiatul Bran-Zărneşti.

• **Luni, 4 iunie.** A avut program de audienţe. A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Marţi, 5 iunie.** A participat la Sf. Liturghie oficiată la Capela mitropolitană şi a ţinut un cuvânt de învăţătură cu ocazia festivităţii de absolvire a studenţilor anului IV de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu. În aceeaşi zi, a premiat elevii câştigători ai concursului de religie „Flacăra Ortodoxiei".

• **Miercuri, 6 iunie**. A avut program de lucru la cabinet.

• **Joi, 7 iunie.** A acordat un interviu postului Radio Trinitas.

• **Sâmbătă, 9 iunie.** A primit la sediul mitropolitan vizita domnului Mugur Isărescu, Guvernatorul Băncii Naţionale a României.

• **Duminică, 10 iunie.** A oficiat slujba de sfinţire a Bisericii „Înălţarea Domnului" din cadrul Spitalului Militar Sibiu. A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură. L-a hirotesit întru iconom stavrofor pe P.C. Pr. Zamfir Dănuţ Papară.

• **Luni, 11 iunie.** A participat la Primăria Sibiu, la festivitatea decernării titlului de cetăţean de onoare al Municipiului Sibiu pentru domnul Mugur Isărescu, Guvernatorul BNR. A avut program de audienţe.

• **Marţi, 12 iunie.** A examinat grupa de master anul I de la Facultatea de Teologie. A primit la sediul mitropolitan vizita domnului Ion Besoiu şi a domnului Aurel Munteanu, directorul general al Hotelului „Împăratul Romanilor".

• **Miercuri, 13 iunie.** A prezidat şedinţa de lucru cu reprezentanţii Arhiepiscopiei Sibiului implicaţi în organizarea celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene. În aceeaşi zi a participat la sărbătorirea Zilei Academiei Forţelor Terestre „Nicolae Bălcescu" din Sibiu, comunitatea militară aniversând 160 de ani de învăţământ militar românesc. Cu această ocazie a rostit o alocuţiune.

• **Joi, 14 – Vineri, 15 iunie.** A avut program de lucru la cabinet.

• **Duminică, 17 iunie.** A oficiat slujba de sfinţire a Bisericii „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul" din Sibiu. A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură. L-a hirotesit întru stavrofor pe P.C. pr. paroh Ioan Popa.

• **Luni, 18 – Miercuri, 20 iunie.** A participat, ca referent, în comisia de susţinere a tezei de doctorat a Pr. Ioan Dacian Zuba, la Facultatea de Teologie Evanghelică din cadrul Universităţii Marc Bloch din Strasbourg.

• **Joi, 21 iunie.** A participat la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

• **Vineri, 22 iunie.** A participat la conferinţa de presă, organizată de Asociaţia „Forum Antidrog" – Forad, în sala Senatului Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu. În aceeaşi zi a făcut o vizită la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus.

• **Duminică, 24 iunie.** A săvârşit Sf. Liturghie la Biserica „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul" din localitatea Poplaca, protopopiatul Sibiu. A oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor de la biserică. L-a hirotesit întru stavrofor pe P.C. pr. paroh Tănase Tăvală şi întru iconom pe P.C. pr. paroh Gavrilă Man.

• **Luni, 25 iunie.** A avut program de audienţe. A primit la sediul mitropolitan vizita reverendului Dr. Douglas Geoffrey Rowel, episcop anglican de Gibraltar pentru Europa.

• **Marţi, 26 iunie.** A avut program de audienţe. A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Miercuri, 27 iunie.** A participat împreună cu Î.P.S. Iosif Pop, Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale, la vecernia ecumenică din Capela Mitropolitană, organizată cu ocazia Congresului de Patrologie „Unitatea şi Catolicitatea Bisericii".

• **Joi, 28 iunie.** A avut program de lucru la cabinet.

• **Vineri, 29 iunie** – *Sărbătoarea Sf. Ap. Petru şi Pavel.* A oficiat Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Mănăstirea „Sf. Ap. Petru şi Pavel" din localitatea Cârţişoara, jud. Sibiu.

• **Sâmbătă, 30 iunie.** A săvârşit Sf. Liturghie şi a predicat la Mănăstirea „Soborul Sf. Apostoli Petru şi Pavel" din localitatea Şimon-Bran, jud. Braşov.

Pr. Drd. Cristian VAIDA

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂŞINĂREANU, a săvârşit următoarele:

• **1 iunie 2007.** Audienţe, lucrări de birou. P.S. Sa a săvârşit Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

• **2 iunie 2007.** A săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană şi inaugurează printr-un cuvânt duhovnicesc lucrările Simpozionului „Tinerii şi integrarea europeană" organizat la Sibiu sub egida Arhiepiscopiei Sibiului. La orele amiezii oficiază la Mănăstirea Sâmbăta de Sus, jud. Braşov Taina Sf. Cununii tinerilor Ionuţ şi Nadina Brădescu din SUA, rostind cuvânt de învăţătură. Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **3 iunie 2007.** A săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Mănăstirea „Tuturor Sfinţilor" de la Răşinari cu prilejul hramului. Oficiază în Capela mitropolitană Taina Sf. Cununii tinerilor Alexandru şi Alina-Mihaela Baboş, împărtăşindu-le cuvânt de învăţătură. Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **5 iunie 2007.** A participat la Bucureşti la lucrările Comisiei Sinodale însărcinată cu revizuirea statutului BOR.

• **7 iunie 2007.** A participat la o recepţie oferită de către P.C. Pr. Ezechil Oancea cu prilejul ieşirii sale la pensie rostind un cuvânt de mulţumire pentru întreaga activitate depusă vreme de 37 de ani în slujba Arhiepiscopiei Sibiului. A oficiat în Capela Cimitirului Central din Sibiu slujba înmormântării preotesei Virginia Sârbu (soţia pr. prof. Corneliu Sârbu) rostind cuvânt de învăţătură.

• **8 iunie 2007.** Audienţe, lucrări de birou. Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.

• **9 iunie 2007.** A săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela mitropolitană, hirotonind întru diacon pe teologul Marius Moşină. A oficiat în biserica Iosefin din Timişoara Taina Sf. Cununii tinerilor Ioan şi Monica Babeţi. A vizitat Centrul Eparhial şi Catedrala din Timişoara.

• **10 iunie 2007.** A săvârşit împreună cu Î.P.S. mitropolit Laurenţiu slujba de sfinţire a bisericii de la Spitalul Militar Sibiu şi Sf. Liturghie arhierească.

• **11-12 iunie 2007.** Audienţe, lucrări de birou. A vizitat biserica nouă „Sf. 40 de Mucenici" din Cisnădioara, prot. Sibiu aflată în şantier de lucru (pr. paroh Ciprian Gaşpar).

• **13 iunie 2007.** Audienţe, lucrări de birou. A oficiat un Te-Deum în Piaţa Mare din Sibiu cu prilejul împlinirii a 160 de ani de învăţământ militar românesc, primind şi Medalia Comemorativă. Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

• **14 iunie 2007.** A prezidat Conferinţa ad-tivă a preoţilor prot. Mediaş, vorbindu-le despre semnificaţiile Sf. şi Marelui Mir, apoi le-a împărţit acestora sticluţele speciale cu Sf. Mir sfinţit în Joia Mare a acestui an. A primit la Sibiu, o delegaţie daneză de luptă Antidrog, aflată în vizită în Arhiepiscopia Sibiului

• **16 iunie 2007.** A săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană. A oficiat în biserica „Buna-Vestire" (Din Groapă) din Sibiu slujba înmormântării pr. pens. Gavrilescu Gheorghe-Dorin rostind cuvânt de învăţătură. Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **17 iunie 2007.** A săvârşit Sf. Liturghie arhierească în biserica episcopală „Sf. Arhangheli" din Sibiu (Trei Stejari) hirotonind întru preot pe diaconul Dan Marius Moşină pe seama parohiei Bazna, prot. Mediaş, şi rostind cuvânt de învăţătură. Seara slujeşte şi predică la Vecernie în biserica din Valea Viilor, prot. Mediaş, instalându-l ca paroh pe P.C. Pr. Petru Acatrinei.

• **18 iunie 2007.** A vizitat biserica monument istoric din Poplaca, prot. Sibiu, recent restaurată.

• **20-21 iunie 2007.** A participat la lucrările Sf. Sinod al BOR.

• **23 iunie 2007.** A săvârşit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană. Seara slujeşte şi predică la slujba Vecerniei în biserica „Sf. Ioan Botezătorul" din Sibiu – Calea Poplăcii (pr. paroh Dumitru Luca).

• **24 iunie 2007.** A săvârşit Sf. Liturghie arhierească la Schitul „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul" din Poiana Braşov, instalând ca stareţ pe P. Cuv. protos. Hristofor. Seara slujeşte Taina Sf. Maslu de obşte în biserica „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul" din Poiana Mărului rostind cuvânt de învăţătură (pr. parohi Lucian Nan şi Cornel Puşcariu). A oficiat un trisaghion la mormântul pr. Zaharia Romul, fost protopop de Făgăraş.

• **25-26 iunie 2007.** A participat la lucrările Comisiei Sinodale însărcinată cu revizuirea Statutului BOR, desfăşurate la Palatul Patriarhiei din Bucureşti.

• **27 iunie 2007.** A oficiat slujba de inaugurare a Centrului de Formare Profesională a Adulţilor din Sibiu, rostind cuvânt de binecuvântare. Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

• **28 iunie 2007.** A participat la ceremonia de aducere a unei părticele din Sf. Cruce de la Ierusalim la Mitropolia de Silistra din Bulgaria.

• **29 iunie 2007.** A făcut parte din soborul de ierarhi români şi bulgari care, la invitaţia mitropolitului Ilarion de Durostorum, au oficiat slujba Sf. Liturghii cu prilejul hramului Catedralei mitropolitane din Silistra – Bulgaria.

• **30 iunie 2007.** P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala patriarhală din Bucureşti, iar seara Vecernia în aceeaşi Catedrală.

Arhid. Vasile AVRAM

TEOLOGIE ŞI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Pr. lect. dr. Nicolae Moşoiu (autor coord.), ***Elemente de istorie, doctrină şi practică misionară – o perspectivă ecumenică,*** **Ed. Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, 2006, 621 p. Coautori: Pr. conf. univ. dr. Aurel Pavel; Pr. conf. univ. dr. Mihai Săsăujan; Pr. asist. univ. dr. Mircea Oros; Lect. univ. dr. Radu Preda; Asist. univ. drd. Cristinel Ioja; Prep. univ. dr. Daniel Buda**

Volumul pe care îl semnalăm este rodul colaborării celor şapte beneficiari – cadre didactice la Facultăţile de Teologie Ortodoxă din trei centre universitare: Sibiu, Cluj-Napoca şi Arad – ai grantului european de cercetare **Leonardo da Vinci** (RO/2005/95172/Ex) intitulat: **„Formare de formatori în studii ecumenice şi misiologice"** – şi face parte din procesul diseminării rezultatelor. Patru beneficiari au avut privilegiul de a audia cursuri, a participa la seminarii, a studia şi a cunoaşte îndeaproape activitatea Facultăţii de Teologie Luterană din Oslo, iar trei s-au familiarizat – prin prelegeri, cursuri interactive şi vizitarea proiectelor în derulare – cu bogata activitate a Institutului Ecumenic din Frankfurt. Obiectivele principale ale proiectului **Leonardo da Vinci** au fost perfecţionarea cadrelor didactice, îmbunătăţirea conţinutului şi metodelor predării **doctrinei** creştine, **misiunii** şi **ecumenismului,** crearea de relaţii şi parteneriate între instituţiile implicate, precum şi semnalarea şi propunerea de metode pentru implementarea de programe şi la noi în ţară, scopul fiind **formarea** studenţilor şi masteranzilor, care la rândul lor vor **forma** comunităţi în care să primeze iubirea şi toleranţa, facilitându-se astfel **„misiunea în unitate".**

Volumul cuprinde într-o versiune românească de studiu: cele cinci documente despre misiune elaborate de CEB între anii 1980-2005, Raportul Comisiei speciale pentru participarea ortodoxă la CEB, alte câteva documente ecumenice importante precum şi studiile scrise de cei şapte beneficiari ai grantului. Se doreşte ca acest volum să fie şi o contribuţie la pregătirea celei de a Treia Adunări Ecumenice Europene ce se va desfăşura la Sibiu în luna septembrie 2007, sub genericul: *„Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţă pentru reînnoire şi unitate în Europa".* Cititorul se va familiariza cu **elemente de istorie, doctrină** şi **practică misionară** dintr-o **perspectivă ecumenică,** menite să lărgească orizontul cunoaşterii şi să faciliteze înţelegerea realităţilor contemporane.

În prefaţă, domnul profesor univ. dr. Tormod Engelsviken de la Şcoala Norvegiană de Teologie, Oslo, cel care a facilitat stagiul de pregătire, scrie: „Cu adevărat, este un privilegiu să fi fost rugat să scriu o prefaţă pentru acest volum important. Biserica Ortodoxă Română are o poziţie unică în mişcarea ecumenică, fiind capabilă să creeze punţi de legătură între Est şi Vest. A împărtăşit destinul multor altor biserici ortodoxe şi protestante din Europa de est în timpul perioadei comuniste, adică discriminare, suferinţă şi persecuţie. Cu toate acestea, după schimbările din anul 1989, Biserica din România a ieşit la suprafaţă ca o biserică reînnoită şi întărită, în pofida istoriei sale recente şi a provocărilor din prezent. Sunt convins că Biserica Ortodoxă Română are de adus o contribuţie unică şi importantă, atât pentru bisericile din Europa cât şi pentru Biserica universală. Bogata sa teologie ortodoxă şi cultul, care îşi au rădăcinile în Sfânta Scriptură şi în operele Părinţilor, ca şi adânca sa spiritualitate, pot oferi altor biserici o viziune despre cum ar putea fi Biserica secolului al XXI-lea. Cu toate acestea, şi Biserica română – asemenea altor biserici – are nevoie de legături şi de impulsuri din partea altor biserici, pentru a continua pe calea reînnoirii şi propovăduirii Evangheliei. De fapt, ecumenismul înseamnă împărtăşirea darurilor duhovniceşti cu alţii şi primirea de daruri duhovniceşti din partea altora, în dragoste reciprocă, respect şi deschidere, înseamnă practicarea „unităţii în diversitate".

Sper sincer şi mă rog ca documentele şi articolele publicate în această carte, să contribuie în mod semnificativ la misiune şi unitate în România şi, totodată, la o relaţie mai apropiată între bisericile ortodoxe şi alte biserici creştine şi la sarcina comună a misiunii în lume, astăzi.

Mitropolitul LAURENŢIU

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se primesc pe adresa:
Redacţia „Telegrafului Român", 550179 – Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35.
E-mail: *telegrafulroman@yahoo.com*
Articolele nepublicate nu se înapoiază.
ISSN 1223-8392

COMITET REDACŢIE „TELEGRAFUL ROMÂN":
Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza – preşedinte; P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu – vicepreşedinte; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan – redactor şef; Dr. Ştefan Toma – secretar de redacţie; Pr. Cristian Vaida – secretar de redacţie adj.; Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu – membru; Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu – membru; Pr. Lect. Dr. Nicolae Moşoiu – membru.

Abonamentul pe 2007 este de 20 RON (200 000 lei).
COD IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001.
Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** SUA
COD IBAN RO28 RNCB 0227 0360 5879 0012
sau echivalentul în **euro**
COD IBAN RO76 RNCB 0227 0360 5879 0021.
BCR Sibiu, Str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator: Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA 1853

Telegraful Român

Anul 155 Sibiu 2007

FOAIE BISERICEASCĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA SIBIULUI

ANUL 155, Nr. 33 – 36 — 1 şi 15 septembrie 2007

A III - a Adunare Ecumenică Europeană Sibiu, 4-9 septembrie 2007

Evenimentul ecumenic ce s-a derulat la Sibiu, între 4-9 septembrie a.c., trebuie înţeles şi interpretat în lumina textului din Evanghelia după Ioan, capitolul 17, care reprezintă, precum se ştie, rugăciunea pe care a adresat-o Hristos Domnul, Tatălui ceresc, înainte de Sfintele şi Mântuitoarele Sale Patimi. S-a rugat atunci pentru toţi oamenii pe care Tatăl i-a dat Lui din lume, „ca toţi să fie una precum Noi una suntem" (*In* 17, 22). Acesta este idealul spre care Mântuitorul

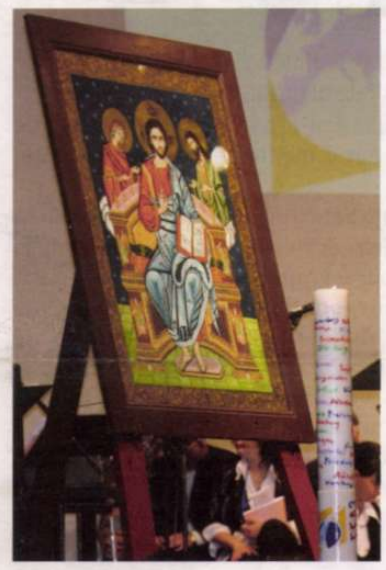

a îndreptat luarea-aminte a tuturor generaţiilor de mărturisitori ai numelui Său, câte au fost şi câte vor mai fi, până la sfârşitul veacurilor.

Într-adevăr, acest ideal s-a dorit a fi sugerat şi, până la urmă, mărturisit şi slujit şi prin tema celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene de la Sibiu, care a fost formulată astfel: *„Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţă pentru reînnoire şi unitate în Europa".*

Am putea spune că toată desfăşurarea Adunării a stat sub semnul luminii ce uneşte, purifică şi reînnoieşte întreaga creaţie. Astfel, încă în februarie 2006, o delegaţie a comitetului local de pregătire a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene, delegaţie condusă de Î.P.S. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, a adus aici, la Sibiu, din Steiermark - Austria, o lumânare de dimensiuni impresionante, care a fost aprinsă pentru prima dată la cea dintâi Adunare Ecumenică de la Basel (Elveţia) în 1989, apoi, a doua oară, la cea de a II-a Adunare Ecumenică de la Graz (Austria), în 1997 şi care pentru a treia oară a răspândit aici, la Sibiu, lumina ei cea lină peste chipurile tuturor creştinilor veniţi din întregul continent european, spre a se ruga împreună pentru unitate şi înlăturarea urii, violenţei şi nedreptăţii, care afectează grav vieţile a milioane de oameni.

Pe tot parcursul Adunării de la Sibiu, lumânarea, fixată într-un sfeşnic de lemn sculptat, cu înălţimea de peste un metru, s-a aflat amplasată pe scenele amenajate în diferite puncte ale urbei transilvane, împreună cu un exemplar al Bibliei jubiliare de la 1688, aşezată pe un tetrapod, cu o Sfântă Cruce din lemn, fixată într-un postament şi cu o frumoasă icoană pe sticlă (1,50 m /0,50 m), lucrată în atelierul de pictură al Mânăstirii „Brâncoveanu" de la Sâmbăta de Sus, icoană reprezentând scena „Deisis (Mântuitorul aşezat pe tronul de judecată, încadrat de Sfânta Sa Maică şi Sfântul Ioan Botezătorul, mijlocitori pentru oameni) şi aşezată şi aceasta pe un trepied.

Cu privirile mereu aţintite spre aceste sfinte reprezentări ale luminii celei pururea fiitoare, ale adevărului revelat, ale jertfei mântuitoare, ale dreptei judecăţi şi îndurări dumnezeieşti, participanţii la a III-a Adunare Ecumenică Europeană au trăit bucuria comuniunii, a evlaviei şi întăririi lor sufleteşti.

Dorind a sublinia importanţa evenimentului ecumenic ce s-a derulat, la acest început de toamnă în Sibiu, se cuvine să arătăm că iniţiatoarele şi organizatoarele celor trei Adunări Ecumenice Europene (Basel, Graz şi Sibiu) sunt două organisme ecumenice reprezentative: Conferinţa Bisericilor Europene (KEK) şi Consiliul Conferinţelor Episcopale din Europa (C.C.E.E.).

Conferinţa Bisericilor Europene, cu sediul la Geneva, este o comunitate de 125 de Biserici ortodoxe, protestante, anglicane şi vechi catolice din toate ţările continentului european.

Personalităţile care alcătuiesc Comitetul de Conducere al KEK-ului sunt: Rev. Jean-Arnold de Clermont (Biserica Reformată din Franţa) – preşedinte; Prea Fericitul Arhiepiscop Anastasios (primatul Bisericii Ortodoxe din Albania) – vicepreşedinte; Rev. Margarethe Isberg (Biserica Lutherană din Suedia) – vicepreşedinte adjunct; Venerabilul Colin Williams (Biseri-

ca Anglicană din Marea Britanie) – secretar-general; Rev. Rudiger Noll (Biserica Reformată din Germania) – secretar general adjunct.

(continuare în p. 2)

Pr. prof. Dumitru ABRUDAN

Deschiderea unui nou an şcolar - eveniment naţional trăit cu îndreptăţită preocupare şi sinceră emoţie

Începutul de an şcolar* a reprezentat dintotdeauna un moment deosebit de participare nemijlocită, la scară naţională. Aproape că nu există familie din sânul căreia să nu se îndrepte un tânăr vlăstar spre porţile şcolii.

Preocuparea pentru pregătirea unui astfel de eveniment este prin urmare lesne de înţeles şi chiar obligatorie. Am putut remarca o astfel de preocupare şi în acest septembrie 2007 şi chiar parcă mai apăsat decât în anii precedenţi. Explicaţia ar putea fi în legătură cu standardele impuse de noul nostru statut de ţară a Comunităţii europene. Dar, cu siguranţă că a mai existat şi o altă motivaţie. S-a vorbit tot mai mult în ultimul timp, şi nu fără temei, de un declin al procesului instructiv-educativ, în şcoala românească. O astfel de situaţie nu poate fi indiferentă nimănui. Numai că nu este corect să ne postăm pe poziţia judecătorului exigent, ignorând responsabilitatea ce ne incumbă fiecăruia: dascăl, părinte, elev, autoritate publică de resort.

Raportându-ne la factorii instituţionali, va trebui să recunoaştem că nu doar şcoala are responsabilitatea formării noilor generaţii ca oameni folositori în toate compartimentele vieţii ci, în egală măsură, şi familia, societatea în general şi nu în ultimul rând Biserica. Privind din acest loc peste marea de capete umane ce acoperă tot spaţiul dintre cele două clădiri: cea a Colegiului Naţional „Octavian Goga" şi cea a Şcolii generale nr. 15, ne putem da seama că se confirmă cu prisosinţă lucrul acesta. Sunt prezenţi aici, gata de a răspunde nobilei lor îndatoriri, profesorii şi învăţătorii. Nu lipsesc părinţii şi bunicii, care şi-au însoţit odraslele. Îi vedem prezenţi pe purtătorii de uniforme din partea poliţiei şi ai gardienilor publici, a căror misiune este de păstrare a ordinii şi de prevenire a oricăror acte antisociale. Remarcăm prezenţa reprezentanţilor autorităţilor locale: ai Prefecturii, Consiliului Judeţean şi Primăriei. Suntem de faţă şi noi, slujitorii Bisericii. Personal am dorit să mă aflu şi eu astăzi în mijlocul dumneavoastră. Spre a folosi o expresie biblică aş spune că *„întru ale noastre am venit"*. În urma redobândirii de către Arhiepiscopia Sibiului a dreptului de proprietate asupra terenului şi a vechilor clădiri ale acestei instituţii de învăţământ, raporturile noastre se vor întări pe baza unui „Protocol de colaborare". Ne bucurăm de prestigiul pe care şi l-au dobândit ambele unităţi şcolare. Vom fi totdeauna disponibili şi preocupaţi pentru a apăra acest prestigiu şi pentru a susţine buna desfăşurare a activităţii didactice şi de educaţie ce se desfăşoară aici. Vă adresez o rugăminte şi Dumneavoastră, tuturor celor care ne-am adunat astăzi aici, să nu ne fie indiferent ce se întâmplă nu doar la Colegiul „Octavian Goga" şi la Şcoala generală nr. 15, ci în toate şcolile din oraşul nostru şi de peste tot în România.

Am reţinut, cu sinceră bucurie, înfăptuiri deosebite, în anul şcolar trecut, precum succese la olimpiade şi concursuri şcolare. Procesul instructiv-educativ a fost asigurat de cadre didactice cu înaltă pregătire de specialitate. Au fost renovate spaţiile de învăţământ. Absolvenţii colegiului sunt astăzi studenţi la Universitatea sibiană şi în alte instituţii de învăţământ superior din ţară. Toate acestea constituie momente de îndreptăţită satisfacţie pentru Direcţiunea colegiului, pentru toate cadrele didactice, pentru familii şi pentru noi toţi. Dar să nu ignorăm nici eventualele scăderi şi fapte care uneori şochează privirea trecătorului pe trotuarul din faţa clădirii Şcolii generale 15. Ne este dat să vedem „populaţie şcolară", elevii noştri bravând cu ţigara în gură înaintea începerii orelor. Este evident un act de teribilism juvenil, dar nu trebuie să ne fie indiferent. Îmi vine greu să cred că profesorii şi învăţătorii care intră şi ies din incinta şcolii trec nepăsători pe lângă astfel de situaţii.

Dar să ne reîntoarcem la cele bune. Aş vrea să arăt că am reţinut cu satisfacţie că în cadrul şcolii Dumneavoastră aveţi şi clase cu limbile de predare germană şi maghiară şi că spiritul de bună convieţuire interetnică şi interconfesională este viu şi fără stări tensionate.

Un alt aspect la care aş vrea să mă refer este cel al prezenţei profesorilor care predau Religia şi la faptul că aceştia desfăşoară activităţi specifice profilului disciplinei, la care participă un număr însemnat dintre elevi şi chiar cadre didactice.

Iată, atâtea lucruri îmbucurătoare care se cer a fi nu doar continuate ci şi sporite. Vă poftesc acum să ne însoţiţi cu toţii, în rugăciune, către Părintele luminilor, ca să coboare asupra dascălilor şi şcolarilor acestora duhul înţelepciunii, al priceperii şi al fricii Sale, ca să poată pătrunde învăţătura cea bună şi folositoare, spre fericirea lor, a familiilor din care provin şi a ţării noastre întregi.

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

*Cuvânt rostit la Colegiul Naţional „Octavian Goga" din Sibiu, în ziua de luni, 17 septembrie 2007, cu prilejul deschiderii noului an şcolar.

(urmare din p. 1)

A III - A ADUNARE ECUMENICĂ EUROPEANĂ

Toate aceste personalităţi au fost prezente la Sibiu pe toată durata desfăşurării lucrărilor Adunării.

Consiliul Conferinţelor Episcopale din Europa reuneşte 34 de Conferinţe episcopale catolice locale de pe continent şi este diriguit de un Comitet alcătuit din: Cardinalul Péter Erdö, arhiepiscop de Esztergom – Budapesta şi primat al Ungariei, ca preşedinte; cardinalul Josip Bozanic, arhiepiscop de Zagreb – vicepreşedinte; cardinalul Jean-Pierre Ricard, arhiepiscop de Bordeaux – vice-preşedinte; Monseniorul Aldo Giordiano (Italia) – secretar general. Şi aceste personalităţi au onorat cu prezenţa Adunarea Ecumenică de la Sibiu. Sediul CCEE este la Saint Gall, în Elveţia.

Din partea acestor două organizaţii europene intercreştine s-a constituit un Comitet Internaţional Reunit subordonat preşedinţilor KEK şi CCEE, şi un alt Comitet Internaţional de Planificare (Pregătire) a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene, care a avut mai multe întruniri (Roma, 24-27 ianuarie 2006; Wittenberg 15-18 februarie 2007, precum şi alte întruniri locale, regionale şi naţionale). Comoderatori ai acestui Comitet Internaţional de Planificare, care au avut responsabilitatea principală în pregătirile pentru Adunare, au fost: Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Gennadios de Sassima – Patriarhia Ecumenică (reprezentant al KEK-ului) şi Monseniorul Vincenzo Paglia, Episcop de Terni-Narni – Amelia (Italia) (reprezentant al CCEE).

Încă din primăvara anului 2005 s-a constituit şi un Comitet local, la Sibiu, care a avut responsabilitatea punerii în aplicare, pe plan local, a deciziilor Comitetului Internaţional de Planificare de la Geneva. Din acest comitet au făcut parte:

– De la ortodocşi: pr. prof. dr. Dumitru Abrudan – consilier cultural al Arhiepiscopiei Sibiului; pr. prof. dr. Dorin Oancea, decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu; pr. conf. dr. Irimie Marga, de la aceeaşi facultate.

– De la catolici: pr. Oskar Raicea, protopop de Sibiu şi Voiculescu Cristian.

– De la greco-catolici: prot. Nicolae Popa, Sibiu.

– De la evanghelici : prof. dr. Hans Klein, de la Facultatea de Teologie Evanghelică şi vicar al Episcopiei Evanghelice C.A. Sibiu.

– De la reformaţi : pr. Varró Şándor, protopop-vicar al Protopopiatului Reformat Braşov şi pr. paroh al parohiei reformate Sibiu; Jakab Istvan.

Ca secretari permanenţi ai Comitetului local Sibiu au fost numiţi: asist. univ. dr. Daniel Buda, de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", Maria Keul, din partea romano-catolicilor şi pr. Kilian Dörr din partea evangheliclor.

Logoul (emblema) celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene reprezintă o cruce, care se întinde şi îşi lărgeşte baza asupra întregii planete.

Beneficiind de statutul de Capitală Culturală Europeană, Sibiul a fost în măsură să răspundă tuturor cerinţelor impuse de o prezenţă umană estimată la aproximativ 2500 de persoane (invitaţi oficiali), cifră la care s-a adăugat cea a localnicilor şi a altor vizitatori din ţară interesaţi de un eveniment apreciat pe bună dreptate ca cel mai important dintre câte s-au derulat până la acest început de septembrie, în oraş.

Drept spaţii desemnate pentru derularea tuturor activităţilor prevăzute în program au fost: Piaţa Mare, renovată şi adusă la standardele de civilizaţie cu adevărat europene; cortul din Piaţa Unirii- spaţiu generos pentru cele mai importante momente, precum sesiunile plenare şi întrunirile de rugăciune; sala „Transilvania", destinată pentru activităţi sportive aglomerate, care acum s-a dovedit tot atât de propice derulării unora dintre întrunirile programate; aula „Ioan Meţianu" a Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" şi toate sălile de curs şi seminarii ale aceleiaşi facultăţi; aula „Avram Iancu" a Universităţii „Lucian Blaga". Nu în ultimul rând trebuie să menţionăm toate sfintele lăcaşuri de închinăciune ale comunităţilor locale ortodoxe, catolice şi protestante, deschise din zorii zilei şi până în noapte şi cercetate efectiv de mulţimea participanţilor.

Ceremonia de deschidere a Adunării a avut loc marţi, 4 septembrie 2007, la ora 19^{00}, în Piaţa Mare a Sibiului, unde s-au adunat delegaţii din toate părţile Europei, dar şi foarte mulţi sibieni sau vizitatori din ţară.

S-au înălţat rugăciuni de cerere, mulţumire şi laudă. Corala ecumenică special constituită şi instruită pentru această Adunare Ecumenică, dirijată de lector universitar Sorin Dobre, de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, a împodobit ceremonia printr-o aleasă interpretare a unor piese din repertoriul clasic şi din cel al diverselor tradiţii creştine reunite la Sibiu.

S-au rostit apoi cuvântări de salut din partea preşedinţiei celor două organizaţii creştine: KEK şi CCEE, precum şi din partea Bisericilor locale şi autorităţilor civile. În cazul celor două organizaţii, salutul a fost adresat de vicepreşedinţii acestora, iar în numele Bisericilor locale au luat cuvântul

Î.P.S. Laurenţiu Streza, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, Excelenţa Sa dr. Christoph Klein, episcop al Bisericii Evanghelice C.A. din România, şi Înalt Prea Sfinţitul Gyorgy Iakubinyi, arhiepiscopul romano-catolic de Alba Iulia.

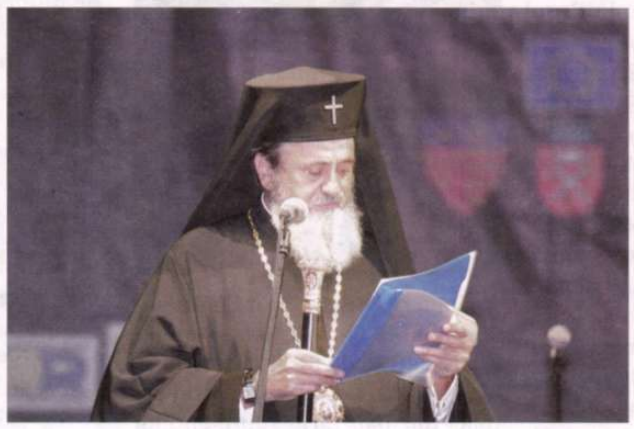

Salutul autorităţilor civile a fost adresat de Domnul Klaus Johannis, primarul Sibiului.

Toţi vorbitorii au ţinut să-i asigure pe participanţii la a III-a Adunare Ecumenică Europeană de faptul că sunt bineveniţi şi aşteptaţi de sibieni cu bisericile, casele şi inimile deschise. Au evidenţiat şi faptul că există aici, la Sibiu, o îndelungată tradiţie de conlucrare ecumenică şi de armonioasă convieţuire interetnică. Au fost pomenite nume ale unor vrednici înaintaşi precum Andrei Şaguna, Nicolae Bălan, Dumitru Stăniloae, Antonie Plămădeală, din partea românilor ortodocşi, apoi Nicolaus Olahus, Samuel

von Brukenthal, Friedrich Teusch, Friedrich Müller, din partea comunităţii săseşti, care pot servi ca modele pentru angajarea noastră, a celor de azi, în direcţia cultivării unor relaţii cu adevărat ecumenice şi interetnice, bineplăcute lui Dumnezeu şi folositoare oamenilor.

S-a apreciat că întrunirile, cum este cea de la Sibiu, sunt necesare şi pe deplin justificate. Lumea în care trăim se confruntă cu probleme grave, care nu ne pot fi indiferente. Pentru această lume trebuie să ne rugăm să fie pururi cercetată, păzită şi desăvârşită de Creatorul, Mântuitorul şi Atotstăpânitorul ei. Şi noi oamenii avem datoria de a ne

implica în a apăra viaţa, demnitatea umană, integritatea creaţiei şi pacea pe întreaga planetă.

Între orele 20-21 a avut loc, pe scena amenajată în Piaţă, un program muzical susţinut de artişti locali.

Miercuri, 5 septembrie 2007

Ziua de 5 septembrie 2007, care a fost de fapt şi prima zi a desfăşurării lucrărilor Adunării, a început, la ora 9,00, aşa cum vor începe şi zilele următoare, cu un serviciu religios, care a constat dintr-o binecuvântare, păstrarea unui moment de reculegere în memoria fericitului întru adormire Teoctist, patriarhul, din lecturi biblice, imne, mărturisirea credinţei şi din nou binecuvântare. Locul întrunirii a fost cortul din Piaţa Unirii, iar cel care a prezidat acest moment de închinare a fost

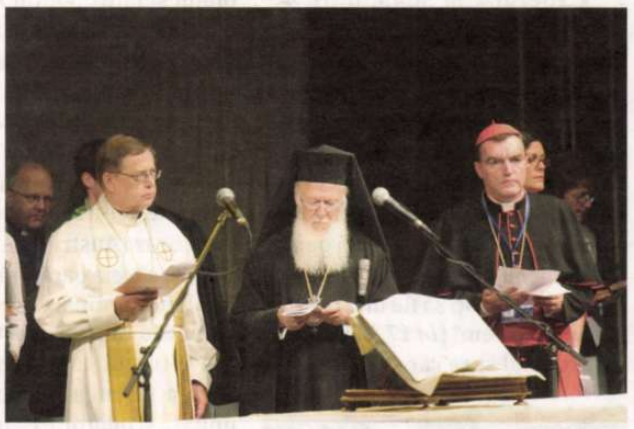

cardinalul Josip Bozanic, preşedintele Conferinţei Episcopilor din Croaţia şi vicepreşedinte al CCEE.

Sanctitatea Sa Bartolomeu I, patriarhul ecumenic de Constantinopol, a susţinut o meditaţie, în cadrul acestui moment de rugăciune.

În legătură cu prezenţa Sanctităţii Sale la Sibiu, dorim să arătăm că a sosit, pe calea aerului, în ziua de 4 septembrie a.c., fiind primit în catedrala mitropolitană de către Î.P.S. dr. Daniel Ciobotea, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi locţiitor de patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, de către Î.P.S. dr. Laurenţiu Streza, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, de alţi membri ai Sfântului Sinod, prezenţi în capitala culturală europeană, de reprezentanţii altor culte şi Biserici din ţară şi din Europa, de reprezentanţii celor două organisme inter-creştine europene (KEK şi CCEE) de reprezentanţii autorităţilor locale, de preoţi şi credincioşi.

S-a oficiat un trisaghion, prilej cu care I.P.S. Mitropolit dr. Laurenţiu a adresat un cuvânt de bun venit. A răspuns Sanctitatea Sa, subliniind semnificaţia evenimentului pentru creştinii din Europa şi din întreaga lume.

Sanctitatea Sa Patriarhul ecumenic Bartolomeu a onorat cu prezenţa lucrările Adunării doar pe parcursul primelor două zile (4-5 septembrie), îndreptându-se apoi spre alte îndatoriri, în Europa.

Îndată după mesajul patriarhal, din ziua de 5 septembrie, au urmat la cuvânt Rev. Anthony Peck, din partea Federaţiei Baptiste europene din Marea Britanie şi Magister Evelina Martelli – Italia. Ambii vorbitori au exprimat speranţe pentru Adunare şi mărturii din experienţa de viaţă creştină

a locurilor de unde au venit la Sibiu. Referindu-se la tema întrunirii, au stăruit asupra definirii, respectiv identificării celor desemnaţi prin pronumele *„tuturor"* asupra cărora se revarsă lumina lui Hristos. Aceştia sunt toţi oamenii, din toate locurile, de toate limbile şi din toate confesiunile şi religiile. Sunt săracii, nedreptăţiţii sorţii, cei care sunt afectaţi din cauza conflictelor militare, imigranţii.

În privinţa speranţelor, vorbitorii au arătat că se aşteaptă ca întrunirea ecumenică europeană de la Sibiu să favorizeze o mai mare deschidere reciprocă, o asumare a responsabilităţilor creştine în raport cu problemele grave cu care se confruntă oamenii.

SIBIU, 4-9 SEPTEMBRIE 2007

În cadrul plenarei inaugurale, care a început la ora 10.15, a luat cuvântul Domnul Traian Băsescu, preşedintele României, care a transmis un mesaj de salut participanţilor la Adunare.

A urmat apoi, o prezentare audio-vizuală – făcută de către Doamnele Sarah Numico, catolică din Italia, şi Monica Heitz, veche-catolică din Austria. Tema transmisiunii a fost: „De la Basel la Sibiu", rememorări şi mărturii. Purtătoarele de cuvânt au stăruit asupra locului şi rolului femeii în Biserică. Imaginile proiectate pe ecran au întărit cele afirmate prin cuvânt.

În continuare s-au adresat plenului Adunării cei doi preşedinţi ai CCEE şi KEK, respectiv Eminenţa Sa cardinalul Péter Erdö (Ungaria) şi Rev. Jean Arnold de Clermont (Franţa).

Din partea Bisericilor locale s-au adresat plenului Adunării, Î.P.S. Dr. Daniel Ciobotea, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi locţiitor de patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Î.P.S. Sa a adresat un cuvânt de bun venit din partea Bisericii majoritare, din România.

Pe aceeaşi linie s-au înscris cuvântările Î.P.S. Ioan Robu, arhiepiscop de Bucureşti şi preşedinte al Conferinţei Episcopilor Catolici din România şi Domnului Laszlo Tökes, episcop al Bisericii Reformate din România, Districtul de pe lângă Piatra Craiului. Mesajul ultimului reprezentant a fost transmis prin delegat, Dl. Episcop Laszlo Tökes, fiind reţinut de treburi în eparhie.

Corala ecumenică a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene a prezentat apoi un program de cântări şi lecturi.

Subtema primei zile a lucrărilor Adunării a fost: *Lumina lui Hristos şi Biserica* . Pe marginea acestei subteme au rostit alocaţiuni: Eminenţa Sa Cardinalul Walter Kasper, preşedintele Consiliului Pontifical pentru promovarea unităţii creştinilor (Vatican); Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Kiril de Smolensk şi Kaliningrad şi preşedinte al Departamentului pentru relaţii externe al Patriarhiei Moscovei.; Monseniorul Wolfgang Huber, preşedinte al Consiliului Bisericii Evanghelice din Germania.

După prezentarea acestor alocuţiuni asupra subtemei: *„Lumina lui Hristos şi Biserica*. Unitate, Spiritualitate şi Mărturie", au fost adresate noi mesaje participanţilor la cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană. Astfel, s-a dat citire mesajului adresat de către Sanctitatea Sa papa Benedict al XVI-lea, adresat celor doi preşedinţi ai CCEE şi KEK. Mesajul a fost citit de episcopul Jean-Claude Perisset, nunţiul papal în România. A urmat mesajul Graţiei Sale Rowan Williams, arhiepiscop de Canterbury şi primat al Angliei, care mesaj a fost citit de Rev. Dr. Richard Chartres, episcopul Londrei. Şi Rev. Samuel Kobia, secretar general al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, de la Geneva, a transmis personal un mesaj.

Programul fiecăreia dintre cele patru zile ale Adunării (5-8 septembrie) a acoperit practic toată durata de timp dintre orele 9-20. Astfel că până şi în scurta pauză de masă dintre orele 13-15,30 au fost organizate întruniri pe grupe (hearings), în cadrul cărora au fost expuse teme ecumenice în diferite locaţii din oraş precum: Facultatea Ortodoxă de Teologie, Casa Teusch (a Bisericii Evanghelice), biserica Parohiei Reformate. Spre a ne încredinţa de importanţa şi actualitatea temelor abordate şi în aceste întruniri pe grupe lingvistice (engleză, franceză, italiană, germană, română) vom selecta câteva titluri:

1. Dialogul între Biserici şi religii (necreştine) în conştiinţa identităţilor etnice şi naţionale.
2. Handicapul ca preocupare ecumenică – accesibilitatea fizică.
3. Abolirea torturii (în închisori, lagăre, alte locuri de detenţie).
4. Biserica greco-catolică română şi Biserica ortodoxă română: Biserici surori.
5. Căminele (familiale) mixte – Biserica în cotidian.
6. Noua generaţie: tinereţea ecumenică în Europa.
7. Creaţie şi mondializare.
8. Înconjuraţi de un „Nor de mărturii" : martirii creştini şi importanţa pildei lor de tărie în credinţă.
9. Cooperarea interreligioasă în Europa: experienţe reuşite.
10. Vindecarea memoriei între Bisericile creştine din Europa.
11. Creaţi după chipul lui Dumnezeu, vânduţi ca sclavi în Europa.
12. Mediu, schimbare climatică şi securitate comună: îndatorirea creştinilor.
13. Economia solidară – Ce se întâmplă când neoliberalismul ajunge la termenul său ? (economia în solidaritate).
14. Lumina lui Hristos şi Europa. Viziunea femeilor pentru o nouă Europă: impactul migraţiilor asupra vieţii familiale.
15. Creaţia.
16. Drepturile omului şi libertatea religioasă.
17. Reconcilierea între popoare şi culturi.
18. A reîntări dialogul păcii şi reconcilierii în sudul Caucazului.
19. Educaţie teologică.
20. Femeile în ecumenism şi contribuţia lor la pacea, dreptatea şi salvarea creaţiei.

Tot în acest interval rezervat servirii mesei, participanţii la Adunare au avut posibilitatea de a vizita o „agora", loc sau piaţă rezervate pentru standuri de cărţi, publicaţii, obiecte cu caracter religios, aparţinând diferitelor Biserici şi tradiţii europene. „Agora" a reprezentat pur şi simplu şi un loc de întâlnire între grupe de delegaţi, care au avut astfel posibilitatea să-şi împărtăşească gânduri, impresii şi să lege prietenii.

Începând cu ora 15,30 au fost reluate lucrările Adunării, de această dată în forumuri (grupe mai mari), pentru a aborda cele trei aspecte ale subtemei „Lumina lui Hristos şi Biserica", aspecte menţionate în continuarea acesteia şi anume: *Unitate, Spiritualitate, Mărturie.* Participanţii Forumului 1 au dezbătut, în Cortul din Piaţa Unirii, aspectul privind *Unitatea* creştină; cei de la forumul 2 au dezbătut, la Casa Sindicatelor, aspectul privind *Spiritualitatea* creştină iar cei de la forumul 3, au stăruit asupra aspectului *Mărturie* creştină, în Catedrala evanghelică şi Liceul Bruckenthal.

Rugăciunea de seară a fost rânduită a se ţine între orele 18,30 – 19,00, în diferite biserici din Sibiu, împreună cu comunităţile locale respective, ceea ce a constituit un nou prilej de ospitalitate şi comuniune.

Joi, 6 septembrie 2007

Ca şi în ziua anterioară, tot astfel s-a făcut început lucrărilor Adunării la ora 9,00, cu rugăciunea de dimineaţă, în cortul din Piaţa Unirii şi cu meditaţia biblică. Animatorul acestui moment de rugăciune a fost cardinalul Jean Pierre Ricard, preşedinte al Conferinţei Episcopilor Catolici din Franţa şi vicepreşedinte al CCEE. Meditaţia biblică a fost ţinută de cardinalul Dionigi Tettamanzi, arhiepiscop de Milano.

Plenara s-a desfăşurat între orele 10,30 – 13,00.

Au vorbit despre Europa şi procesul unificării Dl. Călin Popescu Tăriceanu, prim-ministru al României şi Dl. René van der Linden, preşedinte al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei. O expunere mai detaliată asupra acestei probleme a fost făcută de către Dl. Manuel Barroso, preşedintele Comisiei europene.

Şi subtema zilei a vizat în mod special continentul nostru, cu specificitatea şi problemele sale şi a fost formulată astfel: *„Lumina lui Hristos şi Europa".* Au prezentat alocuţiuni la subtemă: Graţia Sa Richard Chartres, episcop de Londra şi Prea Fericitul Anastasios, arhiepiscopul Tiranei şi al întregii Albanii, vicepreşedinte al KEK.

A urmat o masă rotundă cu intervenţii din partea a trei personalităţi: Domnul Comisar Leonard Orban, membru, din partea României, al Comisiei europene, a vorbit despre Europa şi integrarea europeană; Doamna Katrin Amel O.P., din partea Conferinţei Episcopale Catolice a ţărilor nordice a analizat situaţia religiilor din Europa iar doamna Joan Roddy, din partea Conferinţei Episcopale Catolice din Irlanda, a abordat problema migraţiilor.

Au transmis apoi mesaje: Rev. Thomas Wipf, preşedinte al Comuniunii Bisericilor Protestante din Europa, Elveţia, un reprezentant al Comunităţii iudaice din Europa şi un reprezentant al Comunităţii musulmane de pe acest continent.

Membrii comitetului de redactare a Mesajului Adunării au prezentat o primă variantă a acestuia.

Şi în această zi, pe durata pauzei de prânz, au avut loc activităţi similare celor din ziua anterioară.

Începând cu ora 14,30 au fost organizate alte trei forumuri (al patrulea, al cincilea şi al şaselea) cu abordarea următoarelor aspecte: *Europa*, *Religiile*, *Migraţiile*.

În cadrul forumului patru: *Europa*, ideea coordonatoare a fost : „A participa la edificarea Europei"; în cadrul celui de-al cincilea forum: *Religiile*, s-a conturat o altă idee formulată succint astfel: „A fi cetăţean al Europei ca bărbat şi femeie ai credinţei"; în sfârşit, în cadrul forumului şase: *Migraţiile*, genericul a fost: „Bisericiile şi migraţiile: oportunităţi şi provocări pentru reînnoire şi unitate în Europa".

În acest ultim forum a avut loc o intervenţie a Î.P.S. mitropolit Iosif al Mitropoliei Ortodoxe Române din Europa Occidentatlă şi Meridională care a vorbit despre prezenţa ortodocşilor în Europa Occidentală.

S-au formulat concluzii în finalul tuturor expunerilor şi dezbaterilor din cele trei forumuri.

După cină şi rugăciunea de seară, au fost organizate, ca şi în seara anterioară, diverse manifestări culturale.

Vineri, 7 septembrie 2007

Debut: Rugăciunea de dimineaţă şi meditaţia biblică la textul din Efes. 5, 8-14.

În cadrul Plenarei au transmis mesaje de salut Î.P.S. Lucian Mureşan, arhiepiscop greco-catolic de Făgăraş şi Alba Iulia, doamna Jet den Hollander, reprezentantă a Alianţei Mondiale a Bisericilor Reformate – Elveţia, Excelenţa Sa Géza Páp, episcop al Bisericii Reformate din România.

Subtema zilei: „Lumina lui Hristos şi lumea". Alocuţiunea principală a fost susţinută de prof. Andreea Ricadri, de la Comunitatea Sant Egidio din Roma.

Un alt cuvânt de salut a fost transmis de către Rev. Ishmael Noko, secretar general al Federaţiei Lutherane Mondiale din Elveţia.

În finalul sesiunii plenare a fost prezentat pentru a doua oară proiectul de Mesaj al Adunării.

În pauza de masă s-au derulat obişnuitele activităţi organizate de delegaţi oficiali în diferite locuri din oraş.

Forumurile şapte, opt şi nouă s-au desfăşurat între orele 15,30 – 18,00 în catedrala evanghelică, Casa Sindicatelor şi cort.

Aspectele esenţiale ale subtemei aduse în discuţie au fost: *Creaţia*, *Dreptatea*, *Pacea*. S-au conturat preocupări majore în legătură cu probleme stringente ce îngrijorează opinia publică europeană şi mondială, precum: salvarea creaţiei lui Dumnezeu; încălcarea dreptăţii în cazul unor grupuri vulnerabile de săraci ai Europei precum rromii (domnul Gruia Bumbu, preşedinte al Agenţiei pentru rromi din România a prezentat un expozeu asupra problemei romilor), dar şi exilanţi din Africa; procesul de reconciliere în unele zone fierbinţi ale Europei, precum Irlanda de Nord şi Bosnia Herţegovina.

Între orele 18,30 – 19,30 a fost oficiată vecernia, în catedrala ortodoxă „Sfânta Treime" din Sibiu, de către Î.P.S. Dr. Laurenţiu. arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului şi un sobor de ierarhi şi preoţi din partea delegaţiilor Bisericilor ortodoxe surori, participante la cea de a treia Adunare Ecumenică Europeană.

Înalt Prea Sfinţitul Dr. Daniel Ciobotea, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi locţiitor de patriarh al Bisericii

(continuare în p. 4)

A III - A ADUNARE ECUMENICĂ EUROPEANĂ
SIBIU, 4-9 SEPTEMBRIE 2007

(urmare din p. 3)

Ortodoxe Române a rostit o meditaţie în legătură cu sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului, care se prăznuieşte în 8 septembrie.

Sâmbătă, 8 septembrie

Între orele 8,00 – 10,30 s-a oficiat Sfânta Liturghie, în bisericile din oraş, inclusiv în catedrala mitropolitană şi cort, alături de comunităţile locale de credincioşi.

Sesiunea plenară s-a derulat în cort, între orele 10,30 – 13,00.

Excelenţa Sa Dézso Zoltán Adorjáni, episcopul Bisericii Evanghelice Luterane din România a prezentat un cuvânt de salut.

În continuare a fost prezentat un raport asupra rezultatelor din forumuri, respectiv a concluziilor de la discutarea celor trei subteme:

– Lumina lui Hristos şi Biserica: unitate, spiritualitate, mărturie.

– Lumina lui Hristos şi Europa: Europa, religii, migraţii.

– Lumina lui Hristos şi lumea: creaţia, dreptatea, pacea.

Corala ecumenică a AEE 3 a prezentat un concert.

A fost adus în discuţie apoi, pentru a doua oară, proiectul de Mesaj al Adunării cu noi propuneri de îmbunătăţire.

O a doua sesiune plenară şi de altfel ultima s-a derulat între orele 17,00 – 18,30.

A fost prezidată de cei doi comoderatori din partea Comitetului Internaţional de Planificare, de la Geneva: Excelenţa Sa Vincenzo Paglia, episcop de Terni-Narni Amelia, Italia şi Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Gennadios de Sassima, Patriarhia Ecumenică.

S-a făcut o evaluare a Adunării din partea mai multor delegaţi ai Bisericilor participante.

Ultima redactare a Mesajului a fost supusă votului plenarei, fiind adoptată de către aceasta.

Concluziile Adunării au fost formulate de către cei doi moderatori menţionaţi mai sus şi de către cei doi preşedinţi ai KEK şi CCEE, Rev. Jean Arnold de Clermont şi respectiv cardinalul Péter Erdö.

A avut loc rugăciunea de închidere a plenarei.

Între orele 20,00 – 22,00 s-a desfăşurat, în Piaţa Mare din Sibiu, o amplă manifestare, mai ales a tineretului, manifestare care pe bună dreptate a fost denumită sărbătoarea luminii, a aceleia care a răsărit din Mormântul gol în dimineaţa Învierii. De atunci, acea lumină străluceşte peste tot în lume, risipind întunericul urii, vrajbei şi răutăţii.

S-au împărţit participanţilor la această manifestare peste 4000 de lumânări, iar în pelerinajul ce s-a desfăşurat de la cortul, unde s-au ţinut plenarele, spre Piaţa Mare a oraşului, a fost purtată din nou, ca la deschidere, marea lumânare ce a poposit la Basel (1989), apoi la Graz (1997) şi a ajuns la Sibiu, în 2007.

Pe parcursul a trei ore, jurnalişti şi artişti de renume şi alţi martori care au participat la tumultul zilelor de 4-9 septembrie şi-au adus tributul lor la această sărbătoare a luminii. Artişti europeni de renume, precum Francesco Angelo şi Barbara Lins, Liliana Iorgulescu şi Grigore Leşe, trioul Mireille Marie, Şcoala de balet Cosi-Ştefănescu, Johann van der Knowe, corala A Capella au înfrumuseţat prin măiestria vocii şi artei lor interpretative manifestarea din seara ultimei zile a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene.

Unii vorbitori de la tribună au împărtăşit din experienţele lor trăite în *Sibiu – Capitală Culturală Europeană – 2007.*

Duminică, 9 septembrie 2007

Toţi participanţii au luat parte la Sfânta Liturghie ce s-a celebrat între orele 8,00 – 10,00 în bisericile comunităţilor din Sibiu, iar între orele 11,00 – 12,00 a avut loc, în Piaţa Mare a oraşului, rugăciunea de închidere a celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene, Sibiu, 4-9 septembrie 2007. Momentul solemn a fost prezidat de către Eminenţa Sa cardinalul Péter Erdö, preşedintele CCEE, şi Rev. Jean Arnold de Clermont, Preşedintele KEK.

Au participat reprezentanţii tuturor Bisericilor locale afiliate celor două organizaţii ecumenice europene, reprezentanţi ai autorităţilor locale, numeroşi localnici şi desigur majoritatea delegaţilor.

Corala ecumenică a înfrumuseţat prin cântare manifestarea de închidere a Adunării.

Pe feţele şi în sufletele oamenilor a strălucit cu putere „Lumina lui Hristos care luminează tuturor".

Putem spune cu îndreptăţirea pe care o dau faptele că cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană de la Sibiu s-a înscris

între cele mai însemnate evenimente ale anului, în Capitala Culturală Europeană, în România şi în întreaga Europă.

Hristos, Domnul şi Mântuitorul sufletelor noastre ne-a mângâiat timp de o săptămână cu razele luminii, îndurării şi iubirii sale de oameni.

Mesajul final al celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene
„Lumina lui Hristos luminează tuturor!"

Noi, pelerinii creştini din întreaga Europă, precum şi din afara ei, suntem chemaţi ca martori ai puterii transformatoare ai acestei lumini, care este mai puternică decât întunericul, să o proclamăm ca şi speranţă atot-cuprinzătoare pentru Bisericile noastre, pentru toată Europa şi pentru întreaga lume.

În numele Dumnezezului nostru Cel în Treime, Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh, ne-am adunat în oraşul Sibiu, România (4-9 septembrie 2007). Această a Treia Adunare Ecumenică Europeană a fost marcată în special de bogăţia spiritualităţii şi tradiţiei ortodoxe. Reamintim şi reînnoim serioasele angajamente pe care deja le-am făcut la Basel şi Graz şi regretăm că până acum nu am reuşit să le îndeplinim pe unele dintre ele. Însă încrederea noastră în energia transformatoare a Luminii lui Hristos este mai puternică decât întunericul resemnării, fatalismului, temerii şi indiferenţei.

Adunarea noastră a Treia Ecumenică Europeană a început în 2006 în Roma şi a continuat în anul 2007 la Wittenberg. Acest pelerinaj ecumenic a implicat numeroase întâlniri regionale precum şi cele ale Bisericilor Ortodoxe la Rodos sau ale tinerilor la St. Maurice. Salutăm cu bucurie angajamentul tinerilor, precum şi contribuţia pe care au avut-o la Adunare. Asistaţi şi motivaţi de *Charta Oecumenica,* Adunarea noastră a continuat munca începută la adunările anterioare şi a fost o ocazie pentru un schimb de daruri şi îmbogăţire (spirituală n. trad.) reciprocă.

Nu suntem singuri în acest pelerinaj. Hristos este cu noi şi având împrejurul nostru „atâta nor de mărturii" (Evrei 12, 1), martirii contemporani ne însoţesc: mărturia vieţii şi morţii lor ne inspiră individual şi comun. În comuniune cu ei, noi ne angajăm să lăsăm lumina lui Hristos Cel transfigurat să strălucească prin propria noastră mărturie, adânc înrădăcinată în rugăciune şi dragoste. Acesta este smeritul nostru răspuns la sacrificiul vieţii lor.

Lumina lui Hristos în Biserică

Lumina lui Hristos ne călăuzeşte spre a trăi pentru alţii şi în comuniune unii cu alţii. Mărturia noastră pentru speranţă şi unitate pentru Europa şi pentru lume va fi credibilă numai dacă ne vom continua drumul nostru spre unitatea vizibilă. Unitate nu înseamnă uniformitate. Este extrem de important să experiem din nou acea *koinonia* şi acel schimb de daruri spirituale care a dat putere mişcării ecumenice la începutul ei.

În Sibiu am simţit din nou rana dureroasă a diviziunii dintre Bisericile noastre. Tocmai aceasta afectează concepţia noastră despre Biserică şi unitatea ei. Evoluţiile diferite, istorice şi culturale, dintre creştinismul răsăritean şi cel apusean au contribuit la aceste diferenţe, iar înţelerea lor necesită urgenta noastră atenţie precum şi dezvoltarea dialogului.

Suntem convinşi că larga familie creştină are de tratat chestiuni doctrinare şi trebuie găsit un consens clar în privinţa valorilor morale ce decurg din Evanghelie precum şi un mod de viaţă (lifestyle) creştin care mărturiseşte lumina lui Hristos, atât în viaţa privată cât şi în cea publică, în această lume a noastră modernă şi provocatoare.

Spiritualitatea noastră creştină este o comoară preţioasă: odată ce este deschisă, ea relevă varietatea bogăţiei ei, care ne deschide inimile către frumuseţea feţei lui Iisus şi către puterea rugăciunii. Numai dacă suntem aproape de Domnul nostru Iisus Hristos, putem să fim aproape unii de alţii şi să experiem adevărata *koinonia.* Noi nu putem împărtăşi această bogăţie cu toţi bărbaţii şi toate femeile de pe acest continent care caută lumina. Bărbaţii şi femeile spirituale încep cu propria lor schimbare, ceea ce duce la transformarea lumii. Mărturisirea de către noi a luminii lui Hristos este un angajament plin de credinţă că vom asculta, trăi şi împărtăşi întâmplările noastre de viaţă şi credinţă care ne-au format pe noi ca următori ai lui Hristos.

Recomandarea 1 Recomandăm reînnoirea misiunii noastre, atât ca şi credincioşi individuali cât şi ca Biserici, în proclamarea lui Hristos ca şi Lumină şi Mântuitor al lumii;

Recomandarea 2 Recomandăm continuarea discuţiilor cu privire la recunoaşterea reciprocă a Botezului, ţinând seama de realizările importante în această problemă din mai multe ţări şi fiind conştienţi că această chestiune este strâns legată de concepţia despre Euharistie, Preoţie şi Eclesiologie în general;

Recomandarea 3 Recomandăm găsirea de căi pentru experierea acelor activităţi care pot să ne unească: rugăciunea unora pentru alţii şi pentru unitate, pelerinaje ecumenice, formare şi studiu teologic comun, iniţiative sociale şi diaconale, proiecte culturale, susţinerea vieţii sociale bazată pe valorile creştine;

Recomandarea 4 Recomandăm participarea deplină a întregului popor al lui Dumnezeu şi a acestei Adunări în special, de a lua în considerare cererile tinerilor, ale celor în vârstă, ale minorităţilor etnice şi ale persoanelor cu dizabilităţi.

Lumina lui Hristos pentru Europa

Considerăm că orice fiinţă umană este creată după chipul şi asemănarea lui Dumenzeu (Fac. 1, 27) şi merită acelaşi grad de respect şi dragoste, indiferent de diferenţele de credinţă, cultură, vârstă, gen sau origine etnică[1]. Fiind conştienţi că originile noastre comune sunt mai solide decât diviziunile

(continuare în p. 9)

[1] În acest punct, în timpul citirii mesajului către Adunare, a fost propus verbal adausul „de la concepere şi până la moartea naturală" care a fost tradusă după aceea cu – „de la naştere până la moartea naturală" şi "de la începutul vieţii până la moartea naturală." Nici una din aceste versiuni nu sunt parte a textului oficial al mesajului.

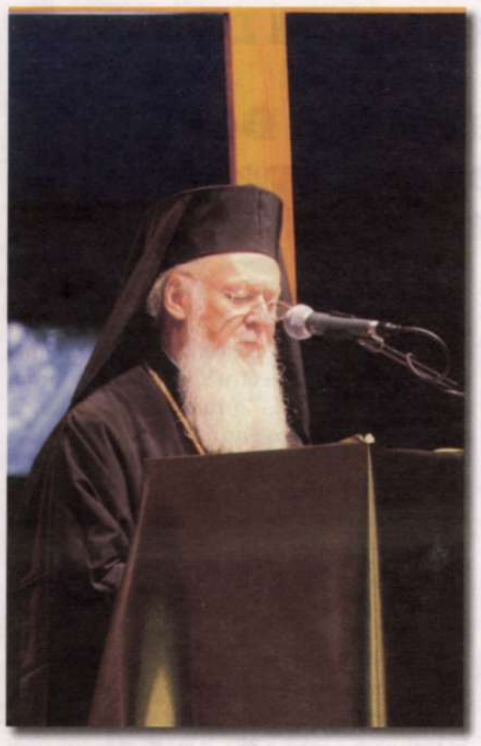

„Lumina lui Hristos luminează tuturor! Speranţă de reînnoire şi unitate în Europa”

Mesajul Sanctităţii Sale, Patriarhul Ecumenic BARTOLOMEU I la serviciul religios de deschidere a celei de A III-a Adunări Ecumenice Europene, Sibiu, România, Miercuri, 5 septembrie 2007

„Dăm slavă preabunului şi unicului Dumnezeu, Cel în Treime închinat, care ne-a învrednicit de la Răsărit la Apus, de la Nord la Sud, de pe tot continentul nostru istoric european, să ne adunăm pentru a treia oară în Bisericile sale creştine, pentru ca „cu o gură şi o inimă” să-I lăudăm din tot sufletul numele cel sfânt şi să oferim astfel o mărturie creştină comună.

Dăm slavă preabunului Dumnezeu, pentru că prin Lumina Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos ne-a călăuzit paşii şi gândurile, în ultimele trei decenii, astfel încât am dezvoltat o activitate ecumenică merituoasă şi o cooperare apropiată între Bisericile creştine, cu perspective pline de speranţă în crearea unei noi Europe. În aceste momente, ne amintim de fundamentul creştin al Europei, precum şi de lumina mesajului evanghelic predicat de la Răsărit la Apus, mesaj care a pus bazele civilizaţiei şi identităţii europene până în ziua de astăzi, în ciuda faptului că unii oameni ignoră – şi continuă să o facă – această realitate.

Astăzi, ne aflăm în frumosul şi istoricul oraş Sibiu, ca reprezentanţi şi membri ai tuturor Bisericilor creştine din Europa. În acelaşi timp, însă, acest oraş are privilegiul de a fi una dintre capitalele culturale ale Europei în 2007.

Bucuria noastră este umbrită în acest moment, însă, de recenta mutare la Domnul a iubitului nostru frate şi vrednicul de amintire Patriarh al României, Prea Fericitul Teoctist, care acum priveşte din înălţime, binecuvântând această adunare. Ne rugăm din tot sufletul, ca Domnul nostru Cel Înviat din morţi să odihnească sufletul său cu dreptii.

Am ajuns aici într-un spirit de pelerinaj de la o piatră de hotar la alta. Am început cu prima Adunare Ecumenică Europeană la Basel, Elveţia, în 1989, mergând la Graz, Austria, în 1997, pentru a doua Adunare Ecumenică Europeană, şi astăzi suntem aici pentru a treia Adunare Ecumenică Europeană, trecând prin Roma şi Wittenberg. Iisus Hristos, Care luminează toate neamurile ca „lumină a neamurilor” (Isaia 49, 6 şi Fapte 13, 47) şi a întregii lumi, ne-a îndreptat din nou paşii spre această binecuvântată întâlnire. Pentru că, într-adevăr, Lumina lui Hristos străluceşte peste toţi, aşa precum spunem şi în experienţa noastră liturgică din timpul Postului Mare, în timp ce ne pregătim să celebrăm marea sărbătoare şi minunatul eveniment al Învierii Domnului.

Binecuvântăm şi salutăm această călătorie sfântă a creştinătăţii europene, călăuzită de Lumina lui Hristos ca de la un far la altul, în care recunoaştem călătoria Sa răstignită de-a lungul secolelor, mai ales în timpul dezmembrărilor creştinătăţii în numeroase Biserici şi confesiuni, dar şi în dorinţa tot mai mare şi mai ales în obligaţia restaurării comuniunii şi unităţii creştine.

Ne bucură şi faptul că, fiind rod al Luminii lui Hristos şi al puterii Duhului Sfânt, cooperarea ecumenică dintre Bisericile creştine nu este ceva cu totul nou. Biserica Ortodoxă, la iniţiativa Patriarhiei Ecumenice, a invitat de mai bine de o sută de ani, atât Bisericile Ortodoxe surori, cât şi toate Bisericile lui Hristos din întreaga lume, la cooperare în vederea deplinei refaceri a comuniunii creştine şi a unităţii, precum şi a sprijinirii omenirii suferinde. Dar, în acest moment, problemele specifice nu sunt necunoscute. Ele au fost discutate în mod deschis de mai multe ori în întâlnirile ecumenice pan-europene din trecut, unde – inspiraţi de lumina lui Hristos şi iluminaţi de Duhul Sfânt – s-au luat deciziile necesare şi s-au trasat concluziile corespunzătoare. Acestea au fost rezumate, printre altele, în Charta Oecumenica, publicată la Strasbourg în luna aprilie 2001. Acestea au legat Bisericile din Europa, prin acţiuni şi activităţi specifice, să slujească înspre unirea creştină pe baza aceleiaşi credinţe în iubire, pe calea lor spre Una, Sfântă, Sobornicească şi Apostolească Biserică, precum s-a formulat în Mărturisirea de credinţă din timpul celui de al II-lea Sinod Ecumenic de la Constantinopol, din anul 381, pentru sprijinirea şi protejarea demnităţii persoanei umane ca şi chip al lui Dumnezeu, precum şi pentru împăcarea dintre popoarele şi culturile continentului european.

Desigur, suntem conştienţi că această Charta Oecumenica nu constă într-o constituţie pentru o super-biserică şi nici nu considerăm Charta ca fiind un text infailibil. Cu toate acestea, în ciuda aparentelor slăbiciuni ale sale, nu încetează să fie rezultatul unei cooperări inter-bisericeşti intense şi responsabile, precum şi dovada unei voinţe puternice a tuturor Bisericilor Europene de a continua să extindă şi să întărească cooperarea lor pentru o dezvoltare cu totul nouă a Europei. Charta Oecumenica constituie în special rodul celei de A II-a Adunări Ecumenice Europene din Graz, elementul de legătură între acea adunare şi propria noastră întâlnire, şi un text fundamental pentru intensificarea cooperării între Bisericile Europei.

Astfel, din toate aceste motive, nu este întâmplător că, pentru această A III-a Adunare Ecumenică Europeană, textul Chartei Ecumenice a fost promovat ca şi fundament pentru determinarea temelor particulare: Lumina lui Hristos şi Biserica, Lumina lui Hristos şi Europa şi Lumina lui Hristos şi lumea.

Este potrivit ca dezbaterile să înceapă cu tema fundamentală a unităţii între Bisericile creştine, adică subiectul principal şi de neînlocuit al Mişcării Ecumenice. Din această poziţie, aşadar, noi repetăm şi evidenţiem faptul că întreaga Ortodoxie, şi smerenia noastră în mod personal, rămâne fermă şi inflexibilă în convingerea noastră, că suntem obligaţi să facem tot ceea ce ne stă în putere pentru a promova lucrarea sacră de restaurare deplină a comuniunii eclesiale şi sacramentale între Biserici, pe fundamentul aceleiaşi credinţe în dragoste şi respect pentru exprimările particulare în cadrul cărora este experiată credinţa apostolică.

Aşteptăm şi sperăm că această A III-a Adunare Ecumenică Europeană va avea drept rezultat paşi pozitivi şi semnificativi, ca şi concluzii înspre acelaşi scop, şi că Bisericile pot – inspirate de lumina lui Hristos şi în recunoaşterea acestei lumini – împreună să se înţeleagă asupra caracterului şi formei unităţii creştine pe care o căutăm, în chip special, dat fiind că ştim că unul dintre impedimentele prealabile şi existente este exact părerea diferită dintre Bisericile creştine în ceea ce priveşte scopul şi misiunea Mişcării Ecumenice.

Rugăciunea finală a Domnului nostru, din cap. 17 al Evangheliei după Evanghelistul Ioan, rămâne pentru noi toţi criteriul şi scopul, precum şi forma mult doritei unităţi creştine: „Dar nu numai pentru aceştia Mă rog, ci şi pentru cei ce vor crede în Mine, prin cuvântul lor. Ca toţi să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine şi Eu întru Tine, aşa şi aceştia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis” (*Ioan* 17, 20-21). Cuvântul „precum” arată aici modelul pentru restaurarea comuniunii şi unităţii creştine şi al unităţii, care este viaţa şi modul de existenţă între cele trei persoane ale Dumnezeului Treimic. Acest legământ al Domnului nostru Iisus Hristos trebuie să fie desăvârşit în noi, pentru ca lumea să poată crede în El. Prin această rugăciune, noi am primit porunca; şi astfel, prin rugăciune, muncă şi contemplare duhovnicească, noi suntem de asemenea obligaţi să progresăm cu responsabilitate, pentru a face împreună mărturisirea credinţei şi a slujirii practice. Aşadar, noi căutăm să realizăm deplina comuniune dintre Biserici, împreună cu toate consecinţele ei, mai degrabă decât a intereselor individuale pentru creşterea puterii proprii şi a influenţei, sau altfel spus sublinierea exagerată a excluderii şi unicităţii eclesiale.

Exact din aceste motive, noi promovăm în mod sincer şi susţinem orice dialog teologic ecumenic, în aceeaşi măsură, ca ceva absolut necesar, chiar şi în relaţiile cele mai critice dintre noi, dat fiind că fără dialog este imposibil de dobândit ţinta finală dorită a reconcilierii creştine, comuniunea şi unitatea.

Doar prin sinceritate şi dialog obiectiv vom putea fi capabili să contribuim într-un mod decisiv la consolidarea reconcilierii şi comuniunii chiar între cetăţenii Europei, sprijinind şi promovând crearea unei noi Europe, unde principiile şi valorile creştine vor guverna pe fundamentul moştenirii spirituale a creştinătăţii. Atunci, vom fi capabili să mărturisim şi să proclamăm că, într-adevăr, Lumina lui Hristos străluceşte tuturor! Iisus Hristos Însuşi ne-a asigurat: „Eu sunt lumina lumii. Oricine Îmi urmează Mie nu va umbla întru întuneric, ci va avea lumina vieţii” (*Ioan* 8, 12).

Prin urmare, temeliile pentru o nouă Europă nu pot fi numai de ordin financiar şi politic, sau cu dimensiuni doar culturale şi naţionale. De aceea – cum putem noi mai bine şi în deplină convingere creştină – suntem de acord şi contribuim la crearea unei Europe umane şi sociale, iluminată de veşnica şi nestinsa lumină a lui Hristos, în care să domnească drepturile umane şi valorile fundamentale ale păcii, dreptăţii, libertăţii, toleranţei, ale co-participării şi într-ajutorării. În acelaşi timp, subliniem în mod categoric importanţa respectului pentru viaţă, valoarea supremă a căsătoriei şi a familiei, ajutorarea şi asistenţa celor săraci, iertarea şi îndurarea (cf. Charta Oecumenica par. 8). Dacă lumea nu este convinsă de munca noastră, de faptul că demnitatea şi problemele specific umane sunt în centrul intereselor celor aflaţi în poziţii de responsabilitate, atunci nu poate fi vorba nici de încredere şi nici de un progres semnificativ în noua Europă.

Noi rămânem fermi în aceste principii şi valori creştine. Deoarece, avem în minte marea realitate contemporană înşelătoare, în care prevalează o confuzie a valorilor şi unde lupta dintre lumină şi întuneric este în desfăşurare. Noi suntem profund preocupaţi de persoana umană, creată după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, şi în acelaşi timp disprețuită şi ignorată. Suntem de asemenea preocupaţi de familie şi de importanţa ei esenţială. Suntem preocupaţi de muncitori, care sunt folosiţi în principal ca mijloace de consum şi producţie. Suntem preocupaţi de creaţia lui Dumnezeu, care este în mod constant şi cinic interpretată ca subiect de abuz; deoarece ea suspină, planeta noastră fiind chiar ameninţată, aşteptând răscumpărarea şi protecţia noastră (*Rom* 8).

Ce altceva ar mai trebui făcut, dincolo de ceea ce s-a realizat, pentru a deveni responsabili şi conştienţi de condiţia dramatică a supravieţuirii umane pe glob şi pe continentul îmbătrânit al Europei? Ce altceva ar mai trebui făcut, dincolo de ceea ce s-a realizat, pentru ca ochii noştri să fie deschişi, să vedem lumina lui Hristos şi să o urmăm, şi astfel să nu umblăm în continuu în întuneric şi amăgire? Nu este timp pentru aşteptare sau întârziere. Altminteri, noi suntem binevoitori şi iresponsabili, chiar mai grav, cu ochii închişi. În consecinţă, responsabilitatea noastră este crescândă.

Ceea ce trebuie să se întâmple imediat este căinţa, împreună cu schimbarea vieţii care însoţeşte căinţa. Lumina călăuzitoare a lui Hristos întotdeauna există. Cu toate acestea, ochii noştri au fost orbiţi şi sunt incapabili să perceapă şi să urmeze acea lumină. Pentru că ei s-au deprins cu întunericul predominant şi confuzia. Fie ca cei ce au ochi de văzut, să vadă. Judecata lui Iisus Hristos către ucenicii Săi ne este repetată nouă astăzi: „Ochi aveţi şi nu vedeţi, urechi aveţi şi nu auziţi, şi nu vă aduceţi aminte? ...Şi El le-a spus: Încă nu înţelegeţi?” (*Marcu* 8, 18-21) Nu este astfel nimic nou, că aceia care se considerau ai Săi, L-au părăsit pe Acela Care este Lumina, în chip neînţelegător, după cum menţionează şi Evanghelistul Ioan: „Cuvântul era Lumina cea adevărată, Care luminează pe tot omul care vine în lume. În lume era şi lumea prin El s-a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut. Întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit” (*Ioan* 1, 9-11).

Pentru aceasta, în mijlocul acestei situaţii, repetăm astăzi, la fel cum am făcut în trecut, înaintea tuturor, că vom continua fără îndoială să ne plasăm pe noi înşine, personal, ca şi Patriarhia Ecumenică – şi, cum ne place să credem, împreună cu toate Bisericile creştine ale Europei – în serviciul şi slujirea umanităţii, care astăzi suferă în multe feluri, şi a creaţiei lui Dumnezeu, care suspină împreună cu noi. Nu există nici o soluţie alternativă la aceste probleme, şi suntem absolut pregătiţi să contribuim şi să cooperăm la orice dialog constructiv şi sincer.

În acest spirit, noi binecuvântăm şi aprobăm recomandarea propusă de reprezentanţii ortodocşi de la Conferinţa de pregătire interortodoxă, care a avut loc la Rodos în luna iunie, în vederea acestei Adunări, ca o dovadă tangibilă a preocupării Bisericii Ortodoxe, dar şi a tuturor Bisericilor creştine din Europa, ziua de vineri, 7 septembrie, să fie o zi de post pentru noi toţi, ca răspuns pentru comportamentul nostru distructiv şi arogant faţă de natură şi mediul înconjurător.

În acest moment, deplin conştienţi de slujirea armonioasă din interiorul întregului trup al comuniunii fraţilor noştri ortodocşi, chemăm iarăşi toate Bisericile Ortodoxe să-şi asume responsabilităţile vremii şi să conlucreze împreună, atât în interiorul Ortodoxiei, cât şi în afara ei, cu toate Bisericile care mărturisesc numele lui Hristos, în mod deosebit cu toate Bisericile din Europa, să contribuie la vindecarea suferinţei omului contemporan. Fără acest dialog şi cooperare apropiată necesară cu toţi ortodocşii şi toţi creştinii, dar de asemenea şi cu toate persoanele responsabile şi toate forurile competente şi autorităţile religioase, politice, economice, culturale şi altele, acţiunile noastre izolate sunt determinate de la bun început eşecului.

Mărturisim, proclamăm şi experiem aceasta, deoarece suntem absolut convinşi că preocuparea noastră este de asemenea şi preocupare a tuturor Bisericilor creştine, ca şi preocupare a tuturor oamenilor raţionali – lideri locali, naţionali, internaţionali şi europeni din diferite poziţii administrative.

De altfel, cunoaştem şi precizăm că principiile şi valorile de bază ale celorlalte religii monoteiste nu numai că permit, dar şi impun respectul reciproc al demnităţii persoanei umane şi, prin extensie, coexistenţa paşnică a tuturor oamenilor şi a tuturor credinţelor. Rezultatele şi recomandările numeroaselor dialoguri inter-religioase, multe dintre ele fiind organizate în urma iniţiativei noastre şi cu participarea noastră personală, ne încredinţează convingător despre acest adevăr. Orice altă pretenţie sau prejudiciu al aşa-zisei religii, sau a unora dintre acestea, pe baza caracterului şi a principiilor lor, care se presupune că contribuie la, şi promovează intoleranţa religioasă, fanatismul, extremismele naţionale, violenţa şi războaiele, nu corespund realităţii. Pe altă parte, repetăm principiul de bază al Declaraţiei de la Bosfor a conferinţei inter-religioase ţinută în 1994, care pe lângă smerenia noastră, a fost semnată de reprezentanţi ai creştinismului, iudaismului şi islamului. Această declaraţie accentuează în mod categoric faptul că orice crimă în numele religiei este o crimă împotriva religiei. Suntem pe deplin convinşi că coexistenţa paşnică şi cooperarea dintre oameni aparţinând diferitelor rase şi diferitelor religii este nu numai posibilă, dar şi plăcută Dumnezeului păcii şi al dreptăţii.

Aşadar, vigilenţa şi rezistenţa puternică sunt necesare, pentru ca sensul religios şi sensul comunitar cu privire la aceleaşi idealuri, sau interese politice şi economice, sau altele, să nu fie parte a unui abuz.

Fundamentaţi pe credinţa noastră, noi trebuie nu numai să proclamăm cu propriile noastre cuvinte, ci de asemenea să mărturisim prin trăire, că toţi suntem pelerini trecători în această lume, „neavând aici cetate stătătoare, ci o căutăm pe aceea ce va să fie.” (*Evr* 13, 14) În concluzie, şi noua Europă prezintă deja toate dimensiunile unei societăţi în mişcare a popoarelor de diferite origini culturale, sociale şi religioase, care cu toţii trebuie priviţi cu seriozitate, dincolo de reformele politice şi instituţionale ale noii societăţi, pe baza respectului reciproc şi a egalităţii tuturor oamenilor, precum Părinţii noştri au reliefat.

Suntem pe deplin încredinţaţi că Lumina lui Hristos luminează tuturor! Această mărturisire este, în Biserica Ortodoxă, parte a pregătirii pentru slujba de Înviere a Domnului nostru Iisus Hristos. Lumina lui Hristos este mai mult sau mai puţin acelaşi Hristos al Învierii, Biruitorul neputinţelor şi al patimilor, Cel ce a biruit moartea prin moarte, dăruind tuturor viaţa veşnică: „Totul s-a umplut acum de lumină, cerul, pământul şi cele de dedesubt; să prăznuiască aşadar toată creaţia Învierea lui Hristos, în care s-a întărit”.

Această credinţă a noastră este şi aşteptarea şi nădejdea noastră, convingerea şi viitorul tuturor.”

† Sanctitatea Sa, BARTOLOMEU I,
Arhiepiscop al Constantinopolului,
Noua Romă şi Patriarh Ecumenic

(Traducere de Dr. Ştefan Toma, după originalul în limba greacă şi engleză preluat de pe site-ul Patriarhiei Ecumenice, www.ec-patr.org)

MESAJE ADRESATE CELEI DE-A III-A

Mesajul ÎPS Părinte Laurenţiu

Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului
cu prilejul deschiderii celei de-a III-a Adunări Ecumenice Europene

„Lumina lui Hristos" pentru Europa din Sibiul ortodox transilvan

Prin milostivirea şi harul Mântuitorului nostru Iisus Hristos am ajuns astăzi la cel de-al treilea popas al pelerinajului Bisericilor Europei, în vederea mărturisirii Evangheliei lui Hristos în lumea contemporană şi a originii creştine a bătrânului continent.

Acest itinerar al Bisericilor europene a traversat, în ultimele decenii ale secolului XX, procesul lent şi anevoios al unificării economice şi al integrării politice a popoarelor pe continentul nostru. Dincolo de toate diviziunile ce au caracterizat Europa secolului trecut, Bisericile europene au întreţinut vie speranţa realizării unei Europe unite, casă comună a tuturor popoarelor şi a culturilor lumii vechi. Cu ajutorul lui Dumnezeu, în anul 1989 cortina de fier s-a prăbuşit, deschizând un nou orizont pentru viaţa celor peste 300 de milioane de locuitori ai Europei.

Fiecare dintre Bisericile noastre au pregătit, în felul lor, aceste evenimente providenţiale, marcate de cele două etape premergătoare; *Adunarea Bisericilor Europei din 1989 de la Basel* şi cea *din 1997 de la Graz*, a căror continuare şi împlinire se realizează astăzi prin *Adunarea Bisericilor Europei de la Sibiu, septembrie, 2007.*

Prima Adunare Ecumenică a Bisericilor Europei, *Basel mai 1989*, chema creştinii Europei să reflecteze asupra vieţii politice, economice şi morale a societăţilor lor, rezultate care trebuiau deduse din *Pacea şi Dreptatea lui Iisus Hristos.* Evident, anul 1989 a adus pace Europei întregi şi a făcut dreptate popoarelor din ţările ex comuniste.

Cea de-a *Doua Adunare Ecumenică a Bisericilor Europei, Graz, iunie 1997*, propunea creştinilor europeni să mediteze asupra darului divin al împăcării omului cu Dumnezeu în Hristos şi să transpună în practică lecţiile morale şi sociale ale acestei realităţi.

Cel de al treilea popas al Adunării Bisericilor Europei, Sibiu - septembrie 2007, cheamă de această dată, pe toţi creştinii Continentului nostru să redescopere pe *Mântuitorul Hristos, Lumina lumii*, unicul fundament al unităţii tuturor creştinilor din întreaga lume.

Deosebit de important este faptul că acest eveniment are loc într-o ţară ortodoxă de origine latină, şi într-un oraş din Transilvania, care are vocaţie culturală europeană şi ecumenică, fiind onorat, împreună cu Luxemburgul, să fie capitală culturală a Europei. Tema teologică a acestei Adunări este una liturgică şi duhovnicească, a Luminii lui Hristos care luminează tuturor. În Iisus Hristos şi în lumina Sa, creştinii simt necesitatea unităţii lor şi experierea Luminii necreate, care iradiază din Iisus Hristos, *„Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat"*, cum Îl mărturiseşte Crezul de la Niceea (325). În acest context, *„Lumina lui Hristos care luminează tuturor!"* nu e doar o exclamaţie, ci o proclamare plină de bucurie şi speranţă, pe care credincioşii ortodocşi o au în Biserică. Mărturisesc despre această experienţă duhovnicească, bogăţia cultului, frumuseţea icoanelor, strălucirea virtuţilor şi flacăra rugăciunii isihaste. Prin ele, Duhul Sfânt împărtăşeşte credincioşilor Lumina neînserată a lui Dumnezeu, descoperită lumii în Iisus Hristos Cel Răstignit şi Înviat.

Fără îndoială, prin acest moment festiv, ne aflăm cu toţii, creştini ai Bisericilor Europei, în armonie şi rugăciune cu înaintaşii noştri, *Nicolaus Olahus* şi *Samuel von Brukenthal*, cu *Mitropolitul Andrei Şaguna*, cu părintele *Dumitru Stăniloae*, fiind chemaţi să dăm mărturie lumii despre Mântuitorul Iisus Hristos, Lumina lumii.

Aşadar, învăţămintele multiple oferite de tradiţia şi trăirea noastră ortodoxă, de cunoscutele şi apreciatele biserici şi mânăstiri presărate pe tot teritoriul României, de lumina *Filocaliei* româneşti, pot fi de un real folos pentru reflecţiile onoraţilor participanţi, peste care chemăm binecuvântarea şi harul Părintelui luminilor, cel în Treime lăudat, Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Amin.

Cuvântul ÎPS Mitropolit Daniel, Mitropolit al Moldovei şi Bucovinei şi Locţiitor de Patriarh al B.O.R.

Cu deosebită bucurie dorim să vă adresăm în numele Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, al preoţilor, monahilor şi monahiilor, precum şi al credincioşilor Bisericii noastre un călduros cuvânt de bun venit aici, la Sibiu, străveche cetate de cultură şi spiritualitate creştină. Pentru aproape o săptămână, Sibiul – Capitală Culturală a Europei, 2007 – devine în acelaşi timp o adevărată capitală spirituală, unde se întâlnesc personalităţi marcante ale vieţii creştine actuale, alţi reprezentanţi de seamă din întreaga Europă, delegaţi ai principalelor Biserici creştine europene, între aceştia şi numeroşi tineri care sunt o chezăşie a viitorului creştinismului de pe bătrânul continent nu doar prin vârsta lor, cât mai cu seamă prin implicarea lor activă în lucrarea Bisericilor cărora le aparţin.

Tema generală ce va fi discutată în aceste zile – „Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţa pentru reînnoire şi unitate în Europa" – constituie nu doar un mesaj propriu cultului divin ortodox. El este în acelaşi timp un imperativ foarte actual în contextul efortului comun pe care creştinii Europei îl depun atât la nivel global, pe calea refacerii unităţii Bisericii, cât şi în context european, ca expresie a speranţei de reînnoire a conştiinţei şi responsabilităţii creştinilor în societatea contemporană.

Biserica Ortodoxa Română, Biserica majoritară în România, a participat încă din primii ani de existenţă a Conferinţei Bisericilor Europene la dialogul ecumenic cu celelalte Biserici creştine de pe continent, dialog ce a fost întregit şi a crescut prin colaborarea cu Consiliul Conferinţei Episcopale Catolice din Europa.

Românii au avut bucuria să-l asculte pe Episcopul Romei rostind la Bucureşti, în mai 1999, Crezul în limba română, pentru ca, trei ani mai târziu, în Basilica „Sf. Petru" din Roma, Patriarhul României Adormitul întru Domnul, Părintele nostru Teoctist, să rostească Simbolul de credinţă niceo-constantinopolitan, împreună cu prietenul său Papa Ioan Paul al II-lea, pentru a mărturisi tezaurul comun al credinţei creştine.

În aceste momente rememorăm cu multă bucurie şi o altă întâlnire ecumenică europeană, desfăşurată în octombrie 1984, la Riva del Garda, Italia, când ortodocşi, catolici şi protestanţi, într-o Europă încă divizată de zidul Berlinului, au recitat împreună, în Domul din Trento, acelaşi crez niceo-constantinopolitan, în textul original din 381, o mărturie vie a unei rădăcini comune a credinţei creştine.

Iată-ne acum, la mai bine de două decenii de la acel eveniment, regăsindu-ne după Basel şi Graz la Sibiu, acest frumos oraş al Transilvaniei, o adevărată Europă în miniatură, un teritoriu românesc al convieţuirii paşnice a românilor, saşilor şi maghiarilor reprezentând principalele Biserici creştine ale unei Europe fără ziduri despărţitoare şi cu dorinţă de reunificare nu doar politic sau economic, ci şi spiritual. Iată un arc peste timp ce vorbeşte despre îndatorirea noastră ca Biserici clădite pe cuvântul viu al Evangheliei lui Hristos, Cel ce este Lumina lumii Care luminează tuturor, pentru a promova reînnoirea vieţii şi unitatea în Europa.

Această lumină a lui Hristos ne-a călăuzit paşii şi ne-a întărit speranţa, mai ales în anii grei de dictatură comunistă atee, astfel încât creştinii din România, mulţi dintre ei martiri, au rămas fideli credinţei pe care au moştenit-o de la înaintaşii lor, făcând din poporul român astăzi unul dintre cele mai religioase popoare ale Europei.

Având convingerea că prin extinderea Uniunii Europene dialogul ecumenic va fi şi mai mult promovat, ne exprimăm încă o dată bucuria de a vă primi în România, ţară care, deşi din acest an 2007 a devenit stat membru al Uniunii Europene, nu a încetat niciodată să se manifeste în spirit cu adevărat european. În acelaşi timp, ca cetăţeni ai Europei avem îndatorirea de a fi împreună-lucrători, alături de creştinii din întreaga lume, pentru a manifesta o responsabilitate comună în mărturisirea lui Hristos realizată în cooperare prin promovarea credinţei creştine şi a valorilor creştine şi prin solidaritate în rezolvarea problemelor urgente cu care se confruntă societatea de astăzi.

Bine aţi venit la Sibiu, în această Capitală Culturală Europeană devenită în aceste zile şi o Capitală Spirituală Ecumenică în bucuria iubirii lui Hristos!

Salutul Arhiepiscopului romano-catolic de Alba-Iulia, György Jakubinyi

Eminenţele Voastre, Excelenţele Voastre, onoraţi oaspeţi ecumenici, dragi surori şi fraţi în Hristos,

Aşa cum harul lui Dumnezeu l-a aruncat pe rabinul Saul la pământ, înaintea porţilor Damascului, la şase ani după învierea lui Hristos din morţi, el a auzit vocea mustrătoare a lui Hristos: „Saule, Saule, de ce mă prigoneşti?" (*Fapte* 9, 4). Hristos nu spune „de ce persecuţi pe ucenicii mei?", ci „pe Mine". El se identifică pe Sine Însuşi cu Biserica. Dacă cineva vreodată persecută creştinii, persecută pe Hristos Însuşi.

Saul devine Pavel, „apostolul neamurilor" (*I Tim* 2, 7). Aşa cum el a stat jos în praf, el a învăţat o dată şi pentru totdeauna că este doar o Biserică. Cineva nu poate găsi o altă Biserică (cf. *I Cor* 3, 11). Aşadar, chiar de la început el a rezistat ispitei de a părăsi Biserica iudeo-creştină şi să găsească o alta pentru aceia care s-au convertit de la păgânism la creştinism.

În decursul istoriei, creştinii, din nefericire, au făcut ceea ce Sf. Pavel s-a luptat întreaga sa viaţă să nu se întâmple: ei au sfâşiat cămaşa lui Hristos (*In* 19, 23) în bucăţele.

Divizarea dintre creştini este un scandal pe care îl îndurăm până astăzi. La Cina cea de Taină, Hristos s-a rugat: „Fă ca ei să fie una, aşa cum Tu, Tată, eşti în Mine şi Eu în Tine, şi ei de asemenea să fie în noi, aşa ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis (*In* 17-21)". De aceea noi considerăm că naşterea mişcării ecumenice din timpurile noastre este o lucrare a Duhului Sfânt. Şi de aceea eu salut faptul că a III-a Adunare Ecumenică Europeană are loc pe teritoriul Arhiepiscopiei Romano-Catolice de Alba-Iulia.

Facă Domnul Iisus Hristos, păstorul sufletelor, de asemenea să ne dăruiască ca noi să ne cunoaştem unul pe altul, să ne respectăm unii pe alţii şi să dăm mărturie împreună, această Adunare ne va conduce pe calea unităţii.

Salutul Dl. Dr. Christoph Klein, Episcop al Bisericii Evanghelice A.B. din România

Înalt Prea Sfinţiile şi Prea Sfinţiile Voastre, Excelenţele voastre, preaonoraţi participanţi la cea de a 3-a Adunare Ecumenică, iubiţi creştini, fraţi şi surori,

Vă salut pe toţi cu ocazia deschiderii celei de-a 3-a Conferinţe Europene în numele Bisericii Evanghelice A.B. din România, care îşi are sediul episcopal aici în Hermannstadt/Sibiu. Ea este una din cele două biserici luterane din ţară, anume cea de limbă germană, spre deosebire de Biserica luterană maghiară. Biserica noastră a ajuns o biserică minoritară în urma migraţiei multora dintre credincioşii noştri, mai ales înainte de 1989. E cunoscută şi ca Biserica aşa-numiţilor „saşi translivăneni", care au întemeiat acest oraş în sec. 12. În vremea în care erau catolici, în sec. 14, ei au construit actuala catedrală evanghelică, în care se vor desfăşura şi unele dintre slujbe şi festivităţile noastre. Ne aflăm în Transilvania,

(continuare în p. 8)

Mesajul S.S. Papa Benedict al XVI-lea

Cardinalului Péter Erdö, preşedinte al Consiliului Conferinţelor Episcopale din Europa (CCEE) şi Pastorului Jean-Arnold de Clemont, preşedinte al Conferinţei Bisericilor din Europa (KEK)

Prezint urările mele cele mai fierbinţi tuturor delegaţilor şi tuturor participanţilor la a III-a Adunare Ecumenică Europeană de la Sibiu, a cărei temă este importantă pentru reevanghelizarea Europei: „Lumina lui Hristos luminează tuturor. Speranţă pentru reînnoire şi unitate în Europa", şi al cărei obiectiv primordial este de „a redescoperi o nouă lumină în Hristos răstignit şi înviat, pe calea reconcilierii între creştinii din Europa".

Îl salut pe fiecare dintre Dumneavoastră şi, prin Dumneavoastră, vreau să adresez salutările mele Conferinţei Episcopale din Europa şi Conferinţei Bisericilor din Europa. Sper sincer că această importantă adunare va aduce progrese pe calea ecumenismului şi va contribui la reîntoarcerea la unitatea deplină şi vizibilă a tuturor creştinilor. Este aceasta o prioritate pastorală căreia eu îi acord o mare atenţie de la începutul pontificatului meu. Este esenţial de a lucra la unitatea vizibilă a tuturor creştinilor, astfel ca lumina lui Hristos să poată străluci peste toţi oamenii.

Cum a spus predecesorul meu, papa Ioan Paul, „La Conciliul II Vatican, Biserica catolică s-a angajat de o manieră ireversibilă să ia calea cercetării ecumenice, punându-se astfel la ascultarea Duhului Domnului, care învaţă a citi cu atenţie semnele timpurilor" (*Ut unum sint*, 3). „A crede în Hristos semnifică a voi unitatea", „a voi unitatea semnifică a voi Biserica" (*Ibid.* 9). Conştientă de aceasta, Biserica catolică va progresa pe calea unităţii şi a comuniunii între creştini, o cale dificilă, dar plină de bucurie (cf. *Ibid.* 2).

Câte semne ale timpurilor ne-au încurajat şi susţinut pe această cale, pe parcursul ultimelor decenii – începând cu precedentele adunări ecumenice europene de la Basel (1989) şi de la Graz (1977) şi continuând cu semnarea Chartei Ecumenice la Strasbourg (2001)! Numeroasele întâlniri şi colaborări ecumenice, precum şi dialogul ecumenic perseverent la nivelul local şi internaţional, au dat semne încurajatoare şi ne-au făcut „să dobândim o conştiinţă mai vie a Bisericii ca mister al unităţii" (*Novo Millennio neunte*, 48). Pentru a avea un adevărat dialog, trebuie să ştii a asculta şi nu numai a vorbi şi

(continuare în p. 7)

ADUNĂRI ECUMENICE EUROPENE

(urmare din p. 6)

atunci când persoanele se întâlnesc şi se ascultă, când aceste întâlniri dau loc unor bune relaţii, şi când aceste relaţii deschid înţelegerea, se produce o aprofundare şi o transformare a vieţii noastre creştine. Astfel, dialogul nu se limitează la un câmp de cunoştinţe ci la ceea ce noi putem face. Persoana care crede şi Domnul însuşi sunt în centrul (unui astfel de dialog, *n.n.*).

Două elemente trebuie să orienteze eforturile noastre: dialogul adevărului şi întâlnirea sub semnul fraternităţii. Şi baza lor trebuie să fie ecumenismul spiritual. Conciliul Vatican II spunea deja: „Această convertire a inimii şi această sfinţenie a vieţii, unite cu rugăciunile publice şi particulare, pentru unitatea creştinilor, trebuie să fie privite ca sufletul oricărui ecumenism" (*Unitatis Redintegratio*, 8). Rugăciunea pentru unitate este calea regală spre ecumenism. Ea îi duce pe creştinii Europei la o viziune reînnoită a lui Hristos şi a unităţii Bisericii Sale. Ea ne permite, între altele, de a ne confrunta cu curaj cu amintirile dureroase care nu lipsesc din istoria Europei, precum şi cu rănile sociale ale timpului nostru şi cu relativismul care predomină astăzi. În toate epocile, marii artizani ai reconcilierii şi unităţii au fost bărbaţii şi femeile rugăciunii, cum de asemenea cu fost şi numeroşi martiri din toate confesiunile. Ei i-au inspirat pe creştinii despărţiţi, încurajându-i a găsi drumul reconcilierii şi al unităţii.

Noi, creştinii, trebuie să fim conştienţi că avem datoria să ajutăm Europa şi lumea a înţelege vocea Celui care a zis: „Eu sunt lumina lumii. Cel care mă va urma, nu va umbla întru întuneric, ci va avea lumina vieţii" (*In* 8, 12). Ţine de datoria noastră de a face să strălucească lumina lui Hristos pentru bărbaţii şi femeile de azi: nu propria noastră lumină, ci lumina lui Hristos. Cerem de la Dumnezeu unitate şi pace pentru popoarele Europei şi reafirmăm voinţa noastră de a lucra împreună la o dezvoltare socială mai dreaptă pe continentul nostru, în est ca şi în vest. La întâlnirea de la Sibiu, participanţii vor putea găsi cu siguranţă idei preţioase pentru urmarea şi aprofundarea vocaţiei speciale a Europei. Acestea vor putea astfel să contribuie la edificarea unui viitor mai bun pentru popoarele Europei.

Sper ca a III-a Adunare Ecumenică Europeană de la Sibiu să reuşească a crea spaţii de întâlnire, în vederea unei unităţi în diversitate. Într-o atmosferă de încredere reciprocă, în care persoanele sunt conştiente că rădăcinile noastre comune sunt cu mult mai profunde decât diviziunile noastre, autosuficienţele noastre amăgitoare vor cădea, îndepărtarea va fi surmontată, şi bazele comune ale credinţei noastre vor fi trăite spiritual. Europa are nevoie de spaţii de întâlnire şi de experienţe de unitate în credinţă sub conducerea Duhului. Îl rog pe Dumnezeu ca Adunarea voastră de la Sibiu să fie un astfel de spaţiu.

Fie ca lumina lui Hristos să lumineze drumul continentului european! Ca Domnul să binecuvânteze familiile voastre, comunităţile voastre, Bisericile voastre, şi pe toţi care se declară ucenici ai lui Hristos, în toate regiunile Europei.

(Traducere pr. prof. dr. Dumitru Abrudan)

Mesajul Î.P.S. Dr. Ioan Robu, arhiepiscop romano-catolic de Bucureşti

O dată cu această a treia Adunare Ecumenică Europeană (EEA3) de la Sibiu, speranţa noastră în intensificarea unităţii creştinilor în Europa atinge un nou punct culminant. Drumul speranţei şi al reînnoirii început în ianuarie 2006 la Roma, continuat anul acesta în februarie la Wittenberg, devine acum mai vizibil şi ajunge să fie păşit cu încredere, nu numai de cei peste 2500 de delegaţi oficiali, dar şi de numeroşii pelerini care au venit şi vor mai veni încă în aceste zile de sărbătoare; de asemenea – îmi place să cred – de toţi aceia care urmăresc prin intermediul televiziunii şi al mass-mediei desfăşurarea acestei întâlniri ecumenice europene.

Semnarea *Chartei Oecumenica* mai întâi în anul 2001 – apoi de nenumărate ori după aceea – semnifică dorinţa creştinilor din Europa de a merge pe drumul reconcilierii şi de a da mărturie comună despre Cristos, într-un context cultural secularizat ca al nostru. Este vorba despre înaintarea acelui *proces conciliar* început la Basel, în 1989, continuat mai apoi la Graz, în 1997, însă extins de data aceasta şi la partea estică şi sud-estică a continentului nostru european.

Tema generală a acestei prime zile a lucrărilor este prima parte, adică primele trei capitole, ale *Chartei Oecumenica*: *„Lumina lui Cristos şi Biserica"*. În mod concret este vorba despre *unitatea* creştinilor, despre izvoarele comune al *spiritualităţii* acestora şi despre *mărturia* despre Cristos, pe care suntem chemaţi cu toţii de a o da.

Mărturia comună este modalitatea vizibilă şi cea mai eficientă a răspândirii Evangheliei în zilele noastre. Într-un context cultural european secularizat, în care numeroase curente post-moderne refuză să recunoască fundamentele creştine ale acestui continent, devine din ce în ce mai necesar ca mărturia celor ce cred să fie comună şi reciproc conjugată, pentru a avea o cât mai mare eficienţă în acţiune.

Însă pentru ca mărturia să fie posibilă, mai întâi, şi apoi credibilă e necesară *redescoperirea bogăţiei spirituale* specifice confesiunilor creştine şi a *izvoarelor spiritualităţii comune*. Cel care ne îmbogăţeşte pe toţi cu lumina Sa şi prin cuvântul Său este Domnul nostru Isus Cristos – mort şi înviat pentru noi şi pentru întreaga creaţie. Pentru ca noi să avem parte de viaţă în plenitudine. Iar această viaţă este darul său gratuit făcut nouă tuturor.

Primind acest dar noi *creştem în unitate*, iar unitatea noastră, din ce în ce mai vizibilă şi mai intensă, chiar dacă încă nu deplină, este o imagine fidelă a unităţii divine din sânul Prea Sfintei Treimi.

Să fim deschişi în aceste zile şoaptelor Duhului Sfânt şi harului divin, pentru a putea deveni capabili să aprofundăm unitatea deja existentă între noi: ca *dar* al lui Dumnezeu făcut oamenilor odată cu Sfântul Botez, ca *speranţă* a mărturiei creştine comune şi ca *ecou* fidel al rugăciunii sacerdotale a lui Isus: *„Ca toţi să fie una..."* (*In* 17, 21).

Mesajul Î.P.S. Lucian Mureşan, Arhiepiscop Major greco-catolic de Alba Iulia

„Poporul care stătea în întuneric a văzut lumină mare şi celor ce şedeau în latura şi în umbra morţii lumină le-a răsărit" (Mt 4,16).

Profetul Isaia (9,1) vedea răsăritul şi strălucirea Luminii pentru cei cărora le lipsea, pentru cei umbriţi de întunericul morţii. Evangheliile reiau textul profeţiei pentru a o dovedi plinită în coborârea la noi a Fiului lui Dumnezeu, întrupat de la Spiritul Sfânt şi din Preacurata Fecioară Maria.

La mai bine de două mii de ani de la Întruparea Cuvântului, de la strălucirea Luminii, omenirea se mai confruntă cu întunericul, cu loviturile păcatului, cu umbrele îndoielilor, cu atentatele orgoliilor, cu disperarea provocată de consumismul exagerat şi cu lipsa echilibrelor. Organizatorii celei de-a III-a Adunări Ecumenice de la Sibiu (4-9 septembrie) au considerat că este potrivit să se reflecteze asupra Luminii lui Cristos, lumină deschizătoare de speranţă şi artizană de unitate în Europa. Dorim şi ne rugăm stăruitor ca toate eforturile noastre să ne conducă pe toţi fiii bătrânului şi frumosului continent la reînnoită speranţă, susţinută de jertfelnicia iubirii care se revarsă în inimile noastre prin credinţă.

Lumina străluceşte în întuneric. Lumina lui Cristos străluceşte în întunericul acestei lumi, alungându-l. Speranţa noastră are suport desăvârşit în dinamismul luminii, adică în atotputernicia acesteia de a alunga întunericul. Prin patima, moartea şi Învierea lui Cristos „toate s-au umplut de lumină". Acestei atotputernice lumini îi lipseşte colaborarea neputinţei noastre, îi lipseşte convertirea noastră permanentă şi recunoaşterea unicităţii mântuirii adusă de unicul Domn şi Răscumpărător, Isus Cristos.

Poporul „stătea" în întuneric şi „şedea" în latura şi în umbra morţii. Noi toţi, cu toată forţa dinamismului iubirii, ne-am îndreptat spre Sibiu, nevrednici pelerini, pentru a depune mărturie despre Lumină, pentru că trăim în lumină!

Mesajul Preşedintelui României excelenţa sa Dl. Traian Băsescu

Sanctitatea Voastră,
Înalt Prea Sfinţiile voastre,
Eminenţe,
Excelenţele Voastre,
Distinşi invitaţi,
Doamnelor şi domnilor,

Am deosebita onoare şi bucurie de a vă transmite salutul meu cordial cu prilejul celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene care se desfăşoară la Sibiu – capitală culturală europeană în anul 2007.

În primul său an de apartenenţă la Uniunea Europeană, România are astfel privilegiul să găzduiască un eveniment definitoriu pentru acţiunea comună a Bisericilor creştine şi pentru raportarea noastră responsabilă la valorile spirituale care au stat la baza identităţii europene.

Personalităţile fondatoare ale Europei unite au vorbit cu încredere şi speranţă despre „sufletul Europei", despre dimensiunea spirituală a unităţii şi a solidarităţii – garanţie a reconcilierii, a păcii şi a dreptăţii spre care aspirau, acum o jumătate de secol, popoarele Europei.

Astăzi este mai necesar ca oricând să conturăm un spaţiu de reflecţie comună asupra rolului pe care Bisericile pot să şi-l asume în societăţile noastre, potrivit misiunii lor religioase, pentru a dezvolta dialogul intercreştin şi interreligios, pentru a cultiva respectul faţă de demnitatea persoanei, faţă de semeni şi faţă de natura în care credincioşii văd creaţia lui Dumnezeu.

Ştiu că aţi început la Roma şi aţi continuat la Wittenberg un pelerinaj în vederea pregătirii acestei Adunări prin celebrarea diversităţii tradiţiilor din cadrul creştinismului european.

Desfăşurându-se la Sibiu – un veritabil model de întâlnire şi conlucrare între culturi şi confesiuni religioase – şi pentru prima dată într-o ţară majoritar ortodoxă, ţară care a pregătit evenimentul de astăzi şi prin vizita istorică a Papei Ioan Paul al II-lea din 1999, A Treia Adunare Ecumenică Europeană este pentru noi toţi semnul solidarităţii între credinţe şi o speranţă reînnoită de unitate.

Îmi exprim convingerea că lucrările Adunării Ecumenice de la Sibiu vor contribui la intensificarea colaborării interconfesionale în spiritul Cartei Ecumenice şi vor confirma, totodată, vocaţia României de a fi un spaţiu al dialogului şi al cooperării în vederea binelui comun în Europa.

Dumnezeu să ne binecuvânteze, Dumnezeu să binecuvânteze popoarele noastre, Dumnezeu să binecuvânteze Europa!

Mesajul Domnului Călin Popescu-Tăriceanu, Prim-Ministru al României

Este o onoare şi o şansă pentru România ca, în chiar anul aderării sale la Uniunea Europeană, să organizeze Adunarea Ecumenică Europeană. Este pentru prima dată când o ţară cu populaţie majoritar ortodoxă găzduieşte o astfel de manifestare, fapt care demonstrează, încă o dată, deschiderea şi vocaţia ecumenică a Bisericilor din ţara noastră pentru promovarea dialogului interconfesional şi inter-religios.

Adunarea Ecumenică de la Sibiu reprezintă, pentru România, al doilea eveniment religios major în ultimele decenii, după vizita Sanctităţii Sale, Papa Ioan Paul al II-lea din anul 1999 – care a fost moment istoric de referinţă şi unul dintre cele mai importante gesturi de apropiere dintre două mari biserici creştine. În acest context doresc să amintesc faptul că această vizită a fost posibilă şi datorită contribuţiei şi spiritului deschis al Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române, Teoctist, plecat acum la cele veşnice.

România ca stat membru al Uniunii Europene, aduce cu sine un important tezaur cultural şi spiritual. Ne proiectăm în construcţia Europei nu doar prin instituţiile sale, nu doar prin spaţiul său natural, ci şi ca într-un loc real al identităţii noastre în armonie cu cea a familiei europene. Armonia diversităţii este cea care configurează cultural şi religios Europa zilelor noastre.

Construcţia Europei depinde de rolul pe care îl joacă şi şi-l asumă toţi cei care se manifestă în acest spaţiu. Când vorbim de construcţia europeană adeseori avem în vedere doar dimensiunea politică şi pe cea economică. La fel de importantă este însă şi dimensiunea culturală şi cea spirituală, acestea fiind ingredientele care dau trăinicie construcţiei europene. Puterea Uniunii Europene rezidă din această caracteristică fundamentală: suntem uniţi deşi suntem atât de diverşi.

Vorbind despre identitatea culturală, despre identitatea spirituală, descoperim odată cu integrarea în armonia largă a Uniunii rolul lor de elemente definitorii ale fiecărei naţiuni. Privind de jur-împrejur, aici în Sibiu, în locul central al României, puteţi vedea cât de mult valorează armonia diversităţii atunci cât vorbim despre integrarea reperelor unei naţiuni în concertul european. Suntem mândri să putem adăuga nu doar repere materiale patrimoniului european ci repere ale unei conduite europene. Respectul reciproc, spiritul de solidaritate, eleganţa tăcută a firii oamenilor, o morală sănătoasă, impregnată parcă şi în aerul cel binecuvântat.

Europa trece printr-o serie de transformări structurale şi de coagulare socială care vor conduce la întărirea unei identităţi europene în care religia va fi cu siguranţă un element de referinţă. Mai mult decât atât, lărgirea Uniunii Europene a deschis mai mult capacitatea sa de a fi un actor global, dinamic. Acest rol nu poate fi exercitat cu adevărat fără înţelegerea partenerilor săi externi. O Uniune Europeană mai puternică are nevoie vitală de un dialog intercultural şi religios viu şi sincer.

Europa se află astăzi în faţa unor provocări fără precedent, între care probleme puse de globalizare, relativizarea moralei sau depăşirea graniţelor etice ale cercetărilor ştiinţifice. Este necesar ca statele europene, Bisericile şi organizaţiile religioase, să colaboreze strâns pentru stabilirea unor strategii de abordare raţională a acestor probleme.

Pe de altă parte, într-o lume atât de complicată, marcată de conflicte, nu poate fi acceptat ca violenţa să fie motivată prin numele Credinţei şi nici ca intoleranţa să fie mascată de aşa-zise bune intenţii impregnate de bigotism.

Consider că este nevoie de o contribuţie directă şi un efort comun, solidar, nu doar la nivel politic, instituţional, ci şi cu sprijinul Bisericilor, pentru identificarea de soluţii durabile la problemele care frământă comunităţi sau afectează echilibrul şi securitatea umană la nivel global.

Ecumenismul joacă, la rândul său, un rol esenţial. În acest spirit, statele membre şi instituţiile europene au nevoie vitală să asigure un dialog deschis, transparent şi constant cu bisericile şi organizaţiile religioase. De altfel, pentru prima dată în istoria integrării europene un tratat recunoaşte bisericile şj organizaţiile religioase ca parteneri esenţiali ai UE. Aceasta este o Indicaţie clară a rolului acestora şi a faptului că democraţia participativă europeană nu este completă fără luarea în considerare a rolului religiilor.

Uniunea Europeană este, în primul rând, o comunitate de valori, reconfirmate cu prilejul celebrării a 50 de ani de la semnarea Tratatelor de la Roma. Am convingerea că solidaritatea, respectarea drepturilor omului, dar şi a diversităţii culturale, religioase şi lingvistice vor rămâne elementele sale esenţiale.

MESAJE ADRESATE CELEI DE-A III-A ADUNĂRI ECUMENICE EUROPENE

Diversitatea reconciliată într-o Europă unificată

Mesajul Domnului José Manuel Barroso, preşedintele Comisiei Europene

Este o plăcere să particip la acest eveniment important şi le mulţumesc organizatorilor pentru invitaţie.

Mă bucur că această întâlnire are loc într-un nou stat membru şi mulţumesc guvernului român pentru călduroasa primire.

În mod egal ţin să exprim poporului român, şi în particular demnitarilor şi credincioşilor Bisericii Ortodoxe Române, sincerele mele condoleanţe, ca urmare a recentului deces al Prea Fericirii Sale, patriarhul Teoctist. Doresc să aduc omagii acţiunii sale în favoarea dialogului ecumenic şi moştenirii spirituale pe care o lasă lumii creştine.

Este pentru mine totodată o onoare şi o plăcere de a lua cuvântul înaintea acestei ilustre adunări. Prezenţa mea aici, în calitate de preşedinte al Comisiei Europene, se voieşte a fi o recunoaştere a faptului că această a III-a Adunare Ecumenică Europeană consacrată Europei, religiilor şi migraţiilor, exprimă angajamentul marii comunităţi creştine în procesul de integrare europeană.

Cred că nu este nevoie de a demonstra importanţa iniţiativei lansate în anii '80 de către Conferinţa Bisericilor Europene şi Consiliul Conferinţelor Episcopale din Europa, care a condus la organizarea celor două Adunări Ecumenice Europene (Basel şi Graz, n.n.). Este suficient de a aminti că prima dintre aceste Adunări a permis şi prima întâlnire a creştinilor din toată Europa după Schisma din Orient, din 1054. Este de asemenea important de a spune că documentul intitulat Charta Qecumenica, semnat la Strasburg în 2001, în prelungirea Adunării din 1997, este documentul ecumenic cel mai difuzat şi cel mai dezbătut în Europa.

Comisia europeană a fost totdeauna atentă la angajamentul Bisericilor creştine, şi în special al Conferinţei Bisericilor europene, care dintru începuturi au acompaniat şi a încurajat marea aventură a construcţiei europene. Comisia europeană a întreţinut întotdeauna un dialog fructuos cu toate Bisericile.

Participarea mea la această întâlnirea, ca răspuns la invitaţia Conferinţei Bisericilor europene şi a Consiliului Conferinţelor episcopale din Europa, se înscrie deci în lungul proces de ascultare şi respect mutual între Comisie şi principalele religii prezente în Europa.

Tema unificării europene reţinută de către această A Treia Adunare Ecumenică are o puternică încărcătură simbolică.

De altfel, vastul cort sub care noi suntem reuniţi astăzi simbolizează perfect spiritul care prezidează această adunare.

Dintru începuturile monoteismului, cortul este simbolul ospitalităţii proverbiale pe care Avraam a acordat-o celor trei „Călători" descrişi în Geneză. Creştinii, evreii şi musulmanii, fiind consideraţi ca fii ai lui Avraam, sunt ca atare şi primitori de oaspeţi ca şi el. Cum eu mă număr între aceşti oaspeţi pe care i-aţi primit în acest cort, Vă mulţumesc călduros pentru ospitalitatea Dumneavoastră. M-aţi primit astăzi ca pe un călător venit dintr-o sferă non-religioasă, lumea acţiunii politice europene.

Sensul prezenţei mele aici pentru a vă vorbi de viitorul Uniunii Europene, este de asemenea legat de contribuţia specifică a Bisericilor şi comunităţilor religioase pe care tratatul o recunoaşte în mod expres.

Contribuţia Bisericilor la procesul de unificare european este încă mai pertinent când aceasta (contribuţia) se înscrie într-un spirit ecumenic.

Ecumenismul este, el însuşi, o mişcare de, o stare de spirit, care exprimă apelul la unitatea popoarelor. Ecumenismul poate deci contribui la consolidarea valorilor cu care o mare parte a cetăţenilor europeni se identifică.

Papa Ioan Paul al II-lea, a cărui preocupare de reunificare a continentului european este amplu recunoscută, era perfect conştient de necesitatea de a apropia marile comunităţi şi tradiţii creştine din Europa şi de a lărgi spiritul ecumenic. În 1980, el declara: „Nu se poate să respire un creştin (...) cu un singur plămân; trebuie a avea doi plămâni, va să zică cel oriental şi cel occidental". Aceşti doi plămâni ai aceluiaşi organism sunt tradiţia bizantină ortodoxă şi tradiţia latină occidentală, două forme de cultură indisociabile.

În contextul actual de reunificare europeană, alegerea Sibiului pentru a ţine această A III-a Adunare Ecumenică, după Baselul protestant şi Grazul catolic, este judicioasă. Sibiul, vechiul Hermannstadt germanic şi protestant, astăzi majoritar ortodox, este un caz exemplar de integrare, prin diversitatea grupurilor etnice, de culturi şi de confesiuni care coexistă în actuala Capitală europeană a culturii.

România, prin poziţia sa geografică şi prin lunga sa istorie de întâlnire între diferite popoare şi diferite culturi, va putea în mod util a contribui la liniştirea conflictelor de tristă amintire care în mai multe rânduri au sfâşiat Balcanii. Trebuie ca această regiune atât de europeană în diversitatea sa culturală, etnică, lingvistică şi religioasă să devină un canal de irigare între cei doi plămâni, care va da un suflu viitorului nostru comun şi va cicatriza vechile răni cauzate de perdelele de fier vizibile şi invizibile.

Regiunea Transilvaniei, unde ne aflăm, este pentru mine asociată numelui şi operei de preţ Nobel pentru pace al lui Elie Wiesel, născut la Sighet, într-o familie de evrei, care i-a dat o educaţie religioasă şi laică deopotrivă. În epigraful (motoul) operei sale intitulată „Celebrări hasidice" se poate citit această frază: „Tatăl meu, spirit luminat, credea în om. Bunicul meu, hasid fervent, credea în Dumnezeu. Unul m-a învăţat să vorbesc, altul să cânt".Toate formele de expresie ale dimensiunii culturale şi spirituale a omului trebuie să poată coexista în Europa. Toate imnele bucuriei, că ele sunt sacre sau profane, trebuie să poată răsuna aici. Trebuie să poată coabita aici cântecul profan şi cântările sacre, care se înalţă în biserici, sinagogi, moschei şi alte temple religioase, fără a uita grandioasele biserici fortăreţe din Transilvania.

Bisericile şi comunităţile confesionale pot contribui, şi contribuie efectiv, la o mai bună înţelegere între oameni, prin promovarea respectului reciproc, într-un cadru al valorilor fundamentale unanim recunoscute. (...)

Europa este, şi va fi din ce în ce mai mult, un continent multietnic, multicultural şi multireligios. Europa unită şi lărgită este făcută din noi realităţi, de exemplu dintr-un număr din ce în ce mai important de comunităţi musulmane, hinduse, budiste, sikhs, care îi dau o fizionomie nouă.

Compatibilitatea intrinsecă între diversele elemente care permit a considera continentul european ca un tot organic rezultă dintr-o identitate culturală comună, fondată pe un ansamblu de valori împărtăşite.

Eu am spus-o adeseori că europenii au rădăcini profunde, moştenite de la popoarele şi culturile care i-au precedat. Aceste rădăcini sunt valori europene. Identitatea europeană comună a fost admirabil rezumată de către poetul Paul Valery, care a definit spiritul european ca un rezultat al unei triple moşteniri, exprimate în triada: *„Atena, Roma şi Ierusalim"*, vasăzică filosofia, dreptul şi religia; triada raţiunii, a legii şi a moralei, care a fost la origine ceea ce noi numim astăzi civilizaţia europeană.

În istoria acestei cvilizaţii, creştinismul şi diversele sale confesiuni au fost o forţă unificatoare, care a permis de a integra multiplele aporturi ale popoarelor celtice, germanice şi slave, între altele, precum şi contribuţia apreciabilă a culturii islamice.

Europa este astfel profund ataşată umanismului şi democraţiei pe care ea „le-a inventat". Respectul diversităţii, deschiderea spre altul şi toleranţa sunt de asemenea profund ancorate în cultura europeană. Sunt marca noastră de fabrică. Dar respectul diversităţii se fundamentează pe respectul, mult mai profund, al principiilor asupra cărora Uniunea Europeană nu negociază: libertatea de expresie, libertatea religiei şi libertatea creaţiei. (...)

Care este misiunea Europei în al 21-lea secol?

Europa trebuie să favorizeze dezvoltarea economică şi socială şi să releveze provocările mondializării, prezervând identitatea popoarelor europene şi respectând diversitatea lor.

Ea trebuie să asigure siguranţa şi securitatea cetăţenilor săi.

Dar Europa mai are încă o responsabilitate. Ea trebuie, de asemenea, să apere şi să facă a străluci valorile de care sunt ataşaţi europenii, precum sunt demnitatea umană, libertatea, solidaritatea, toleranţa, dreptatea socială şi Statul de drept. Aceste valori sunt cimentul unităţii europene. Ele formează, de asemenea, stâlpul de nemişcat al construcţiei europene. (...)

Eu sunt sigur că Europa va putea conta pe contribuţia Dumneavoastră pentru a depăşi diviziunile şi a atinge unitatea dorită în diversitate sau, pentru a prelua o expresie frecvent utilizată în contextul ecumenic, „diversitatea reconciliată".

Salutul Dl. Dr. Christoph Klein, Episcop al Bisericii Evanghelice A.B. din România

(urmare din p. 6)

la întretăierea dintre creştinismul apusean şi răsăritean. Într-o Românie majoritar ortodoxă, Translivania este marcată de diversitatea populaţiilor, limbilor, culturilor, şi, nu în ultimul rând, confesiunilor de aici. Între acestea se numără, alături de ortodocşi şi luterani, care au o reşedinţă episcopală în acest oraş, şi comunităţi ale romano-catolicilor, reformaţilor, greco-catolicilor şi unitarienilor. Convieţuirea seculară a acestor creştini, în ciuda diversităţii lor religioase şi lingvistice, reprezintă o premiză deosebită pentru ecumenism în acest oraş, ecumenism care îşi are originile în toleranţa religoasă garantată prin lege încă din secolul 16. Aici, existenţa clădirilor diferitelor biserici este de multă vreme un lucru obişnuit, ca şi rugăciunea către unicul Dumnezeu şi Domnul nostru Iisus Hristos în moduri diferite, sau respectul pentru alteritatea religioasă. În timpurile noastre am învăţat să descoperim, pe lângă respect şi toleranţă, şi valorile celorlalţi, să intrăm în contact, să dialogăm şi să îndrăznim să păşim împreună pe drumul care duce spre unitatea noastră văzută.

Credem din aceste motive că aici există premizele pentru întâlniri fructuoase dintre creştinii tuturor Bisericilor din Europa, pentru rugăciune şi sărbătorire comună, pentru confruntări cu întrebările Europei şi temele care ne vor preocupa aici. Aici, lumina lui Hristos luminează cu adevărat tuturor: aproape că nu există aici oameni care să nu îşi mărturisească apartenenţa la religia creştină sau una dintre confesiunile ei. Aici se poate descoperi ceva din bogăţia „înţelepţilor din Răsărit" care să îi îmbogăţească pe „înţelepţii din Apus", şi invers. Dacă se va ajunge la un schimb bun de bogăţii teologice în întâlnirile, dialogurile şi celebrările noastre, ne vom întoarce acasă cu mai multă speranţă pentru înnoire şi unitate în Europa.

Noi vă dorim să vă simţiţi acasă în oraşul nostru, şi să folosiţi ocaziile care vi se oferă în zile care urmează. Ne vom ruga pentru lărgirea orizonturilor noastre şi pentru a ne putea deschide la ceea ce este nou, fie el şi străin sau diferit de noi, şi ca astfel să avem o experienţă care să ne îmbogăţească sau chiar să ne facă mai fericiţi. Sperăm ca pe această cale să plece semnale din Hermannstadt/Sibiu pentru o nouă orientare, şi că aici, chiar dacă nu se ajunge la rezultate senzaţionale, totuşi vor fi trasate semnale clare pentru dreptate, pace şi ocrotirea creaţiei în Bisericile noastre şi în Europa.

Dumnezeul nostru, al tuturor, Cel unul şi întreit, să binecuvânteze adunarea noastră în Iisus Hristos şi să ne conducă prin Duhul Său Cel Sfânt pe cărările săptămânii acesteia.

Dumnezeul nostru al tuturor să binecuvânteze adunarea noastră ecumenică cu al Său har şi cu a Sa dragoste de oameni, Tatăl, Fiul şi Sfântul Duh. Amin.

(traducere Pr. Lect. Dr. Constantin Oancea)

Manifestări muzicale la cea de a III-a Adunare Ecumenică Europeană de la Sibiu

Muzica a fost dintotdeauna punte de legătură între popoare, civilizaţii şi religii. Atunci când nu au găsit o cale de comunicare, oamenii s-au apropiat unii de alţii prin muzică. Muzica este un limbaj universal. Pornind de la această premiză, nu se poate concepe o întâlnire ecumenică fără muzică.

În cadrul celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene de la Sibiu, momentele în care participanţii s-au rugat împreună cântând, au jucat un rol deosebit de important în consolidarea legăturilor dintre etnii şi confesiuni diferite. Desfăşurarea manifestărilor muzicale a fost susţinută de ansamblul coral pregătit şi dirijat de pr. Sorin Dobre, lector la Facultatea de Teologie „A. Şaguna" din Sibiu. Ansamblul a fost format din: Corul Catedralei Mitropolitane din Sibiu, Corul preoţilor din protopopiatele Sibiu şi Sălişte, Corul de copii „Allegretto" precum şi alţi participanţi din cadrul Adunării Ecumenice.

Repertoriul corului a însumat lucrări muzicale în limbile română, engleză, germană, franceză aparţinând tuturor confesiunilor participante.

Corul a susţinut spectacolul de deschidere a Adunării Ecumenice care a avut loc în Piaţa Mare a Sibiului (4 sept), în prezenţa participanţilor şi a unui număr impresionant de credincioşi sibieni. Cu această ocazie s-a cântat în premieră imnul celei de a III-a Adunări Ecumenice Europene compus de pr. prof. univ. dr. Vasile Grăjdian de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

Un moment deosebit l-a constituit Vecernia pan-ortodoxă a sărbătorii Naşterii Maicii Domnului care a avut loc în data de 7 septembrie 2007 în Catedrala Mitropolitană din Sibiu. Corul a interpretat lucrări liturgice pe melodii ruseşti, psaltice, greceşti, punând în evidenţă şi varianta tradiţională transilvăneană, răspunsurile fiind date în limba engleză.

Ultimul moment al Adunării Ecumenice s-a constituit într-un spectacol susţinut de ansamblul coral ortodox, acompaniat de un grup de instrumentişti de la Conferinţa Europeană a Bisericilor (CEC). Şi de această dată muzica a reprezentat mijlocul prin care s-a întărit legătura spirituală creată pe parcursul celor câteva zile de manifestări.

Tot cu ocazia acestui eveniment s-a publicat o colecţie de cântece în diferite limbi în care sunt cuprinse şi cântări din cultul ortodox ca *Lumină lină, Sfinte Dumnezeule, Hristos a înviat*, devenite tradiţionale în cadrul întâlnirilor ecumenice etc.

Pr. Lect. Dr. Sorin DOBRE

Congresul specialiştilor neotestamentari de la Sibiu

Între 31 iulie şi 4 august 2007, Sibiul a găzduit cel de-al 62-lea Congres anual internaţional (General meeting) al Societăţii Cercetătorilor Noului Testament (Studiorum Novi Testamenti Societas).

Această Societate are peste o mie de membri în toate continentele: profesori de teologie care predau Noul Testament, dar şi alţi cercetători în acest domeniu.

Societatea a fost înfiinţată după cel de-al doilea război mondial, pentru a apropia metodele de cercetare ştiinţifică în domeniul sus amintit. La început, membrii societăţii s-au recrutat îndeosebi din rândul protestanţilor, dar nu a durat mult timp, până ce au intrat în această mare familie de Neotestamentari ortodocşi, cât şi catolici. Ţara noastră are deocamdată trei membri: Vasile Mihoc, Stelian Tofană şi subsemnatul, urmând ca să intre într-un interval mai mic şi alţi teologi în domeniu.

Prima încercare de a aduce acest congres în România în anul 1997 a eşuat, dar invitaţia a avut ca efect prima Conferinţă Est-Vest a teologilor neotestamentari, conferinţă care s-a ţinut la Mănăstirea Neamţ în septembrie 1998. Această conferinţă care leagă teologi biblişti neotestamentari din ţările estice şi vestice este un instrument binevenit de dialog între teologi cu tradiţii diferite. Se întruneşte la trei ani într-o ţară estică şi a avut loc după Neamţ, la Rila (Bulgaria 2001), Petersburg (Rusia 2005) şi anul acesta din nou în România la Mănăstirea Sâmbăta, după Congresul internaţional (5-8 august 2007).

La congresul care s-a ţinut la Sibiu au participat circa 200 de membri, 30 de persoane acompaniate şi 15 doctoranzi în domeniul biblic, care au ajutat la bunul mers al congresului. Astfel, doctoranzii au avut ocazia să cunoască unii profesori renumiţi, despre care au aflat doar din cărţi, să participe pe cât posibil la lucrările congresului şi să-şi deschidă astfel perspectiva de cercetare ştiinţifică.

Înaintea congresului, aproximativ 30 de participanţi au avut ocazia de a vizita mănăstirile din Nordul Moldovei, între 27-31 iulie, excursie organizată în acest scop.

Din tradiţie, aceste congrese nu au o temă. Conducerea Societăţii decide cine va ţine un referat pentru tot auditoriu, primul fiind totdeauna cel al preşedintelui ales pentru un an. Limbile congresului sunt engleza, germana şi franceza şi se aşteaptă de la fiecare membru să cunoască cel puţin două din aceste trei limbi. La fiecare congres se ţin obişnuit două referate în limba engleză, unul în limba germană şi unul în franceză.

Referatele principale pentru tot auditoriu se discută în plen, în afara conferinţei preşedintelui. Munca efectivă se produce în grupe de seminarii, care sunt în număr de 15-18 şi cuprind astfel maxim 20 de persoane. Teme posibile sunt de exemplu: Mediul ambiant al Noului Testament, Greaca Noului Testament, Textul Noului Testament, Teologia Noului Testament, Scrieri diferite ale Noului Testament, Teme ale Teologiei Noului Testament ş.a.m.d. Anul acesta tema dezbătută a fost „Misiunea în Noul Testament". Pentru încurajarea cercetătorilor mai tineri se organizează la aceste congrese şi referate secundare mai scurte, care se ţin simultan în grupe mai mici.

Actualul congres ţinut în România a avut o reuşită deosebită. Climatul de lucru a fost foarte bun. Lucrările s-au ţinut în Casa de Cultură a Sindicatelor şi în sălile de curs ale Facultăţii de Litere a Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu.

Participanţii au fost primiţi de oficialităţi locale, precum: în ziua de 31 iulie de către rectorul Universităţii, la 1 august de către Primăria municipiului, la 2 august de către Bisericile care au Instituţii de învăţământ superior teologic în Universitatea „Lucian Blaga" şi la 3 august de către Consulatul German.

După terminarea lucrărilor, participaţii au avut prilejul unei excursii. Au putut alege între rutele: a) Sebeş-Alba – Alba-Iulia – Mănăstirea Râmeţ; b) Biertan – Sighişoara – Mănăstirea Sâmbătă şi c) Braşov – Bran – Mănăstirea Sâmbătă. Oaspeţii au fost impresionaţi de oraşul gazdă, de podişul transilvănean cât şi de monumentele şi mănăstirile pe care le-au vizitat.

Între 5 şi 8 august a urmat o conferinţă la Mănăstirea Sâmbătă cu circa 60 de participanţi. Această conferinţă a avut ca temă: „Rugăciunea în Noul Testament". ÎPS Laurentiu, Mitropolitul Ardealului a dat cu această ocazie o recepţie la mănăstire.

Impresiile participanţilor la congres au fost dintre cele mai bune, atât în ce priveşte calitatea temelor abordate, cât şi a ospitalităţii de care s-au bucurat.

Prof. dr. Hans KLEIN

(urmare din p. 4)

Mesajul final al celei de-a Treia Adunări Ecumenice Europene
„Lumina lui Hristos luminează tuturor!"

dintre noi, în vreme ce căutăm reînnoirea, unitatea şi rolul Bisericilor în societatea europeană de astăzi, ne concentrăm asupra contactului nostru cu persoane de alte religii. Conştienţi mai ales de legătura noastră specială cu evreii, ca şi popor ales, respingem orice formă a antisemitismului contemporan, iar prin aceasta Europa va deveni un continent liber de orice formă de violenţă. În istoria noastră europeană, au existat perioade de sălbatice conflicte, însă au existat şi perioade de coexistenţă paşnică între oamenii de diferite religii. În zilele noastre, nu există altă alternativă în afara celei a dialogului: nu compromis, ci dialog viu în care să putem vorbi adevărul în dragoste. Toţi trebuie să învăţăm mai multe despre toate religiile, iar recomandările din *Charta Oecumenica* ar trebui să fie promovate pe mai departe. Facem un apel la creştini şi la toţi cei care cred în Dumnezeu să respecte dreptul celorlalţi la libertatea religioasă şi ne exprimăm solidaritatea noastră cu acele comunităţi creştine care trăiesc în Orientul Mijlociu, Irak sau oriunde în lume ca şi minorităţi religioase şi care îşi simt ameninţată existenţa.

Aşa cum îl întâlnim pe Hristos în fiecare dintre fraţii şi surorile noastre (Mt. 25, 44-45), luminaţi împreună de Lumina lui Hristos, noi creştinii, potrivit poruncilor biblice despre unitatea umanităţii (Fac. 1, 26-27), ne angajăm să regretăm păcatul excluderii; adâncind înţelegerea noastră pentru ceilalţi, apărând demnitatea şi drepturile fiecărei fiinţe umane şi asigurând protecţie tuturor celor care au nevoie de ea; să împărtăşim Lumina lui Hristos pe care alţii au adus-o în Europa, să solicităm statele europene să stopeze detenţia administrativă ilegală a migranţilor, să depună toate eforturile pentru a asigura imigraţia legală, integrarea migranţilor, a refugiaţilor şi celor care solicită azil, susţinând valorile unităţii familiei şi combătând traficul de fiinţe umane şi exploatarea acestora.

De asemenea, chemăm Bisericile să îşi intensifice eforturile pastorale pentru imigranţii vulnerabili.

Recomandarea cinci: Recomandăm Bisericilor noastre să recunoască faptul că imigranţii creştini nu sunt numai beneficiarii îngrijirii religioase, ci ei pot juca un rol deplin şi activ în viaţa Bisericii şi a societăţii; oferind îngrijire pastorală mai bună pentru migranţi, azilanţi şi refugiaţi şi promovând drepturile minorităţilor etnice din Europa, mai ales ale rromilor.

Mulţi dintre noi suntem mulţumiţi că am avut parte de transformări profunde în Europa în ultimele decenii. Europa însă înseamnă mai mult decât Uniunea Europeană. Ca şi creştini, noi purtăm responsabilitatea de a modela Europa ca un continent al păcii, solidarităţii, implicării şi sprijinului. Apreciem implicarea instituţiilor europene, inclusiv a UE, Consiliului Europei şi a OSCE pentru un dialog deschis, transparent şi regulat cu Bisericile Europei. Reprezentanţii politici ai Europei de cel mai înalt nivel ne-au onorat cu prezenţa lor, exprimându-şi astfel cu tărie interesul lor pentru munca noastră. Trebuie să subliniem şi provocarea pe care o implică abordarea chestiunilor spirituale în acest dialog. Europa a fost iniţial un proiect politic menit să asigure pacea şi acum ea are nevoie să devină o Europă a popoarelor, mai mult decât un spaţiu economic.

Recomandarea şase: Recomandăm promovarea *Chartei Oecumenica* ca şi ghid stimulativ pentru itinerariul nostru ecumenic în Europa.

Lumina lui Hristos şi lumea

Lumina lui Hristos luminează peste termenul „justiţie", legându-l de mila divină. Astfel luminat, el scapă de orice fel de pretenţie ambiguă. În întreaga lume şi chiar în Europa, actualul proces de radicală globalizare a pieţei adânceşte diviziunea societăţii umane în câştigători şi cei care au pierdut, dăunează valorii a nenumăraţi oameni, are implicaţii ecologice catastrofale şi cu siguranţă că, date fiind schimbările climatice, nu este compatibilă cu susţinerea viitorului planetei noastre.

Recomandarea şapte: Îndemnăm pe toţi creştinii Europei să susţină cu tărie Programul *Millenium Development Goals* al Naţiunilor Unite, ca un pas urgent şi practic spre ameliorarea sărăciei.

Recomandarea opt: Recomandăm ca un proces consultativ – adresându-se responsabililor Europei pentru dreptate ecologică, înfăţişând ameninţarea schimbărilor climatice, responsabilitatea europeană pentru globalizarea în creştere, drepturile rromilor sau ale altor minorităţi etnice europene – să fie iniţiat de către CCEE şi CBE cu Bisericile din Europa precum şi cu Bisericile de pe alte continente.

Astăzi, mai mult decât oricând, confirmăm faptul că Africa, un continent deja împletit cu propria noastră istorie şi propriul nostru viitor, are parte de un nivel de sărăcie faţă de care nu putem rămâne indiferenţi şi inactivi. Rănile Africii au mişcat inima Adunării noastre.

Recomandarea nouă: Recomandăm iniţiative de sprijin pentru ştergerea datoriilor băneşti şi pentru promovareea unui comerţ onest.

Printr-un dialog sincer şi obiectiv, contribuim şi promovăm crearea unei Europe înnoite, în care principiile creştine şi valorile morale neschimbabile, derivate direct din Evanghelie, slujesc drept mărturie şi promovează un angajament activ în societatea europeană. Sarcina noastră este să promovăm aceste principii şi valori nu numai în viaţa privată, ci şi în cea publică. Vom colabora cu oamenii de alte religii care împărtăşesc grija noastră pentru crearea unei Europe a valorilor care prosperă politic şi economic.

Fiind îngrijoraţi cu privire la creaţia lui Dumnezeu, ne rugăm pentru o mai mare sensibilitate şi respect pentru minunata ei diversitate. Acţionăm împotriva exploatării ei fără de ruşine, în urma căreia „toată făptura împreună suspină" (*Rom* 8, 22) şi ne angajăm să acţionăm pentru reconcilierea dintre umanitate şi natură.

Recomandarea zece: Recomandăm ca perioada dintre 1 şi 4 octombrie să fie dedicată rugăciunii pentru protejarea creaţiei şi pentru promovarea unui mod de viaţă susţinut care să anuleze contribuţia noastră la schimbările climatice.

Mulţumind tuturor celor care au contribuit la acest pelerinaj, în special tinerilor *oikumene,* care au stimulat această Adunare să aibă curajul trăirii în Evanghelie, ne unim astfel în rugăciune:

„Hristoase, Lumina cea adevărată, Care luminezi şi sfinţeşti pe tot omul ce vine în lume, să se însemneze peste noi lumina feţei Tale, ca într-însa să vedem lumina cea neapropiată. Îndreptează paşii noştri spre lucrarea poruncilor Tale. Izbăveşte-ne şi ne condu întru Împărăţia Ta cea veşnică. Căci Tu eşti Ziditorul nostru şi Dătătorul a tot binele. Nădejdea noastră este la Tine, şi Ţie slavă Îţi înălţăm , acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

(Trad. din lb. engl.: Lect. Dr. Daniel BUDA)

Evul Mediu - o dezbatere mereu actuală

Am fost mereu întrebată ce m-a determinat să scriu un roman istoric referitor la înfiinţarea oraşului Freiburg, dat fiind că nu sunt născută în el. Poţi fi ataşat şi de locuri pe care le cunoşti mai târziu, de care nu eşti legat încă din copilărie. Poţi fi atras de locuri pe care le vezi o singură dată, câteva ore eventual şi în care înţelegi că nu eşti cu totul străin, că ai descoperit dintr-odată o înrudire spirituală, ca şi cum nişte fire nevăzute te leagă de el, pentru totdeauna. Fără îndoială, toţi am simţit cândva asemenea legături afective, spirituale, inexplicabile de cele mai multe ori. Dar ele nu sunt suficiente pentru a te îmboldi să scrii pagini întregi dedicate lor. Nu ai nevoie să concretizezi astfel ataşamente uneori condiţionate raţional, alteori pur romantice.

A scrie o carte înseamnă a te ancora într-o realitate fie concretă, fie, îndrăznesc să spun, imaginară. Da, oricât ar părea de contradictorie asemenea expresie, continui să cred că de multe ori realitatea noastră este imaginară, rodul imaginaţiei noastre, că o dorim să fie aşa cum o vedem noi, şi că mentalitatea noastră modernă păcătuieşte prin unilateralitate atunci când o neagă.

În această privinţă ar fi mult de reflectat. Nu ştiu dacă această mentalitate modernă, pe care o fluturăm în orice împrejurare ca pe un stindard, şi căreia îi datorăm progresul cu care ne mândrim, care beneficiază de „lipsa de prejudecăţi", cum le spunem noi, a însemnat cu adevărat un câştig pentru omenire. Mi-e teamă că e un stindard zdrenţuit, decolorat, pseudoeroic şi ca atare ridicol. Ne-am deprins a explica orice, a simplifica şi banaliza realitatea, a o „demitiza" - ca şi pe oameni de altfel- aşa cum savant se spune. Şi ce-a rezultat de aici? O lume monotonă, lipsită de mister, de fiorul real al existenţei, o populaţie schematică şi fără vlagă, alcătuită din indivizi pe care i-am putea imagina cu uşurinţă cocoţaţi în copaci şi devorând lacom nuci şi curmale. Departe de mine gândul de a subaprecia adevăratele realizări ale ştiinţei, artei, gândirii umane. Ele există într-adevăr şi nimic nu le mai poate şterge din cartea perenităţii lumii. Dar aşa cum se întâmplă cu căutătorii de aur, pentru câteva grăunţe din metalul preţios, trebuie să cearnă în degetele însângerate miliarde de firicele de nisip şi pietriş ca să le aleagă cu adevărat. Nu cumva îşi adâncesc şi mai mult rănile mâinilor? Sunt realităţi peste care trecem prea uşor. Omul modern s-a deprins a emite judecăţi grăbite, de suprafaţă, care să şocheze, să bată la ochi, să indigneze eventual, orice, doar să fie considerate senzaţionale. Asta este lecţia pe care mediile, toate mecanismele destinate să formeze şi să menţină o opinie generală o servesc zilnic şi pe care o botează modernitate, lipsă de prejudecăţi, libertate a spiritului. Oare aşa sa fie?

Am reflectat la unele dintre aceste evidenţe între care trăim şi respirăm permanent, încercând să înţeleg unde am poposit, atunci când împrejurările vieţii m-au adus la Freiburg. Am încercat să aflu câte ceva din istoria lui şi am fost surprinsă să constat că descoperisem vestigiile unui Ev Mediu, foarte diferit de cel pe care se străduieşte o bună parte din istorie să ni-l înfăţişeze, ca pe o perioadă întunecată, primitivă şi înapoiată spiritual, în care numai rugurile şi instrumentele de tortură din pieţe funcţionau ireproşabil. Am învăţat cu toţii că planeta era populată cu cavaleri îmbrăcaţi în armuri metalice care ascundeau doar o aglomerare de instincte sângeroase şi care se încăierau la toate răscrucile de dragul de a se încăiera, de prinţi a căror unică preocupare era să şadă cât mai stabil pe tronul lor, care descopereau pretutindeni trădare şi-şi trimiteau supuşii în temniţe uitate, de clerici care-şi recitau automat rugăciunile într-o latinească aproximativă şi care vindeau indulgenţe sau vânau bănuiţii eretici. Peste toată această perioadă, ni se spusese, plutea o negură a ignoranţei şi a fanatismului care trimisese omenirea cu sute de ani înapoi.

Da, adevărat, erau şi din aceştia. După cum asemenea exemplare rebut ale omenirii întâlnim şi noi astăzi în zilele "eliberării noastre spirituale". Intoleranţa şi ignoranţa înfloresc în toate condiţiile, fie că sunt cele ale dictaturii sau ale democraţiei.

Dar aplecându-mă cu insistenţă asupra cronicilor şi mărturiilor rămase din acea perioadă, am descoperit vestigiile unui Ev Mediu, în care se stabiliseră reguli de conduită foarte ferme, în care unii principi aveau o mentalitate pragmatică, putând servi de exemplu şi astăzi, în care se înfiinţau unele după altele oraşe noi, conform unor planuri arhitecturale bine precizate, în care unităţile de măsură ale negustorilor erau verificate în fiecare an, pentru ca să se combată necinstea şi înşelăciunile, în care localnicii erau scutiţi de impozite, în care femeile aveau aceleaşi drepturi la moştenire şi la administrarea avutului ca şi bărbaţii. Şi multe altele.

Mai mult. Lumea în care trăiau ei era o lume în care oamenii, creaţie a lui Dumnezeu, Îl primeau printre ei, Îi recunoşteau prezenţa şi considerau transcendentul ca pe o dimensiune fundamentală a realităţii. Nimic nu se întâmpla în afara voii Sale. O componentă a lumii era misterul şi se accepta că nu totul poate fi explicat, aşa cum noi considerăm astăzi ca de la sine înţeles. Oare se poate într-adevăr explica totul? Este realitatea noastră atât de simplă încât să fie cuprinsă în întregime, până în cele mai mici detalii, în ecuaţii şi formule, care să epuizeze acest mister? Pe atunci oamenii numeau inexplicabilul minuni şi credeau în ele. Iar noi? Ştiinţa mai are încă un lung drum de parcurs până va putea epuiza toate posibilităţile şi căile de parcurs. Şi nu numai ştiinţa. Este uluitor de observat cu câtă consecvenţă se încearcă şi se insistă astăzi ca oamenii să-şi arunce la coş credinţele, tradiţiile, tot ceea ce i-a menţinut prin vitregiile secolelor şi mileniilor ca oameni care aveau o precisă conştiinţă a ceea ce e bine şi ceea ce este rău. Cum sunt folosite cele mai ridicole argumente împotriva a tot ceea ce le-a oferit spijin, încurajare, convingerea că binele nu este ridicol, şi răul nu este culmea inteligenţei, cum se ridică la rangul de rafinament şi modernism cele mai penibile bâiguieli şi murdării de care poate fi capabilă mintea omenească odată ce-a fost pervertită. S-ar putea defini drept un ev mediu, aşa cum l-au imaginat unii, în sens invers, cu minus în faţă, un nou ev în care rugurile stau gata să fie aprinse, alte feluri de ruguri, mult mai subtile şi mai distrugătoare, care poartă numele de calomniere, denigrare, minciună, falsitate, sulemenite pentru uzul naivilor ... Şi se uită că Evul mediu a reprezentat o lume în care s-au clădit cele mai grandioase monumente, domul din Köln şi Sfânta Sofia, a căror măreţie nu le vor atinge niciodată pseudooperele lipsite de geniu şi fantezie de astăzi, pentru că nu sunt ridicate cu credinţa cu care s-a pictat mânăstirea Voroneţ, cu care s-a ridicat biserica din Densuş şi s-au construit mozaicuri la Ravenna. În care s-au scris opere de referinţă, citate şi astăzi, fără de care filozofia, teologia, gândirea umană în general ar fi situată cu câteva

trepte mai jos. Opere în care răzbătea între rânduri o realitate impregnată de acel mister şi indicibil, care ne deosebeşte pe noi oamenii de toate celelalte specii şi ne conferă calitatea de oameni. Acelaşi mister şi indicibil guverna şi relaţiile dintre oameni. Dragostea nu se degradase la un fenomen fiziologic de împerechere sexuală, mentalitate pe care omul de astăzi o consideră o culme a modernităţii şi libertăţii sale. Sentimentul de adoraţie al fiinţei iubite era drumul spre un ideal, uneori intangibil, dar care înnobila şi purifica viaţa. Oare Don Quijote a fost ridicol, aşa cum s-au străduit să-l prezinte unii (ne) cunoscători ai operei lui Cervantes? Nu cumva în adoraţia lui tragică se ascundea mai mult decât imaginea unei gloabe deşelate pe care călărea un bărbat trecut de a doua vârstă, cu un coif improvizat dintr-un lighean de bărbier? Oare nu cumva în umbra aceasta prelungă şi ridicolă se concentrase întreaga măreţie a celui capabil de uitare de sine şi de sacrificiu extrem? Căci, de fapt, sacrificiul extrem, cel mai greu de făcut, de ce să n-o recunoaştem, este cel al mândriei noastre, al aroganţei noastre, al bunului nostru nume şi renume. Multe asemenea reflecţii m-au determinat să scriu această carte, dedicată conflictului dintre realităţi ale Evului mediu şi forţa brutală, violentă, atribute ale perversiunii pe care omenirea a trăit-o sub diverse forme, mai simple sau mai rafinate, în tot cursul istoriei ei. Istorie care îşi populează existenţa fie cu una, fie cu cealaltă. Criteriile de alegere sunt evidente şi ar merita să se reflecteze mai mult asupra lor. Educaţia, mentalitatea, psihologia, datele ereditare şi tradiţiile, toate joacă un rol în alegerea drumului, un fel de repetare a istorisirii despre Hercule la răspântie. Dacă nu cumva ne ridiculizăm singuri prin orbire şi prejudecăţi obtuze.

Cu mare surprindere am constatat că tocmai această punere în evidenţă a unui anume specific profund al vieţii medievale a atras atenţia asupra cărţii, atrăgând aprecieri foarte pozitive. Ceea ce încurajează credinţa, că în pofida pseudo-modernismelor există nişte convingeri perene, pe care omenirea le poartă în sine, uneori fără să-şi dea seama, dar care răzbat la suprafaţă atunci când nevoia de ele devine foarte acută. Că trecerea ei prin şuvoiul timpului, aidoma unui fluviu de neoprit, nu se rezumă la teribilism şi apetitul de jmpurităţi, aşa-zişi factori ai unui modernism rău înţeles, ci cuprinde un fond de neclintită ancorare în ceea ce a făcut ca omenirea să-şi păstreze pentru totdeauna conştiinţa că este creaţia lui Dumnezeu, înzestrată de El cu aspiraţia definitivă către viaţa veşnică.

Lidia IONESCU-STĂNILOAE

SEMNAL EDITORIAL

O nouă contribuţie la cunoaşterea istoriei Transilvaniei: LEGEA ROMÂNEASCĂ sau Răbdarea de a învinge a ardelenilor

Dintre numeroasele titluri apărute în anul 2006 sub semnul editurii sibiene ARHIPART, lucrarea *„Legea Românească sau răbdarea de a învinge a ardelenilor"* este una aparte şi face cinste prodigiosei edituri şi autorilor. De câţiva ani buni, mai mulţi truditori în aflarea şi zicerea adevărului despre istoria şi rostul nostru, al românilor, se străduiesc să adauge cîte o lucrare la zidul trainic ce apără de furtuni edificiul istoriei naţionale. În acest peisaj bine populat cu lucrări de factură pur ştiinţifică, cartea de faţă, intitulată în subtitlu „Călătorie prin istoria Transilvaniei" aduce o altfel de lectură, plină de savoare şi originalitate.

Cei doi autori, col.(r) ing.Vasile Repede şi Ovidiu Repede, ultimul membru al cenaclului „George Topârceanu", formează un cuplu mai puţin obişnuit, tată şi fiu, în care se completează fericit pasiunea pentru istorie cu vocaţia poetică. Lucrarea lor, cuprinzând 350 de pagini şi aproape 50 de litografii, este mai mult decât o simplă colecţie de date istorice şi îşi dobândeşte originalitatea prin câteva coordonate specifice. Alăturarea în structura cărţii a două părţi distincte: partea I-a „De la obârşie la momentele cruciale ale istoriei românilor ardeleni" şi partea a II-a „Ardealul, străveche vatră a spiritualităţii ortodoxe" nu este deloc întâmplătoare, sugerând în esenţă explicaţia miracolului prin care românii din Transilvania au dăinuit şi s-au dezvoltat ca populaţie majoritară în pofida asupririi succesive la care a fost supusă mai bine de 1000 de ani. Filiaţia autorilor conduce treptat de la datele istorice concrete descrise în prima parte, la motivaţia celor întâmplate, prin prezentarea de asemenea cronologică a evoluţiei Bisericii Ortodoxe din Transilvania. Astfel, credinţa creştină de tip neagresiv, adâncă şi dreaptă, ortodoxă, care conduce la un mod de viaţă paşnic şi împăcat, atât în comportamentul individual cât şi în cel colectiv, indiferent de realitatea momentului istoric, devine matriţa spirituală în care s-a plămădit poporul nostru, fiind definită de autori prin conceptul Legii Româneşti: *„Multe neamuri se vor alese de Dumnezeu. Mai înţelepţi şi mai răbdători, românii L-au ales ei pe Dumnezeu şi au însămânţat în firea şi fapta lor bunătatea, jertfa şi cuvântul Mântuitorului Iisus. Din aceste daruri sfinte a rodit o putere fără seamăn a spiritului creştinesc –Nebiruita Biruinţă a Legii Româneşti – o virtute care străjuieşte peste timp perenitatea şi măreţia neamului românesc"*, cum se afirmă în moto-ul de pe copertă. În al doilea rând, lucrarea şi-a propus o interpretare analitică a faptelor istorice mai mult sau mai puţin cunoscute, dublată de sinteze bazate pe principiul firesc al cauzalităţii şi pe o declinare logică a raportului între general şi particular, cu scoaterea în evidenţă a momentelor care pot da naştere la întrebări şi interpretări. În altă ordine de idei, remarcăm curajul autorilor de a aborda şi istoria evenimentelor relativ recente, controversata perioadă a comunismului şi cea de după 1989. Prezentarea lor pare să fie obiectivă, nemarcată de frustrări instituţionale şi de conjunctură, cum sunt lucrările editate sub autoritatea statului sau a şcolilor de istorie.

La originalitatea lucrării mai contribuie şi titlurile atribuite, care ies din monotonia consacrată: „Transilvania-mireasă pentru un duel milenar între români şi unguri", „Mihai Viteazul – meteorul care a fulgerat somnul neamului românesc", „Jertfa românilor în cel de-al doilea conflict mondial – două războaie şi trei înfrângeri", „Comunismul românesc – o faţă umană între două capete hidoase", „De la revoluţia în direct la dictatura televiziunilor" „Revoluţia creştinismului în imperiul roman" „Marea trădare a ortodoxismului de către conducătorii bisericii românilor din Transilvania" „Preoţii români – Cruce şi spadă" etc. De observat că în problema controversată a „obârşiei" neamului românesc, autorii se situează pe o poziţie intermediară, confirmând latinitatea populaţiei geto-dace cu 700 de ani înainte de întemeierea Romei, dar recunoscând marile merite ale „exportului de civilizaţie romană în provincia Dacia".

Bibliografia cărţii confirmă o documentare diversă şi bogată, cu un accent suplimentar pe lucrările fostului mare istoriograf dr. Ştefan Meteş, director al Arhivelor de istorie din Cluj în perioada interbelică şi al discipolilor săi, dintre care îi amintim pe dr.Vasile Bologa, fost secretar al Asociaţiunii ASTRA din Sibiu şi pe preotul colonel Ioan Dăncilă.

În concluzie, lucrarea de faţă reprezintă o carte unică în felul ei, atractivă şi interesantă pentru o largă categorie de cititori şi în acelaşi timp o colecţie de date utile, lucru pentru care recomandăm prezenţa ei în fiecare bibliotecă. Fără a se pretinde a fi un compendiu sau o lucrare exhaustivă, prin această carte, aşa cum afirmă în Prolog, autorii lansează „în primul rând o provocare" pentru istoricii şi condeierii înzestraţi ai neamului, care „hodinesc de prea multă vreme în adormire şi în bătaia vânturilor de la răsărit şi de la apus". Această lucrare, ca şi multe altele în cercetarea istoriei Transilvaniei, prin valoarea ei documentară şi problematica abordată, merită să fie citită cu pixul în mână, mai mult chiar, să-şi găsească un loc în biblioteca fiecărui iubitor al muzei Clio.

Felicitări celor doi autori ardeleni pentru această lucrare care a îmbogăţit fondul istoriografic despre Transilvania. Dumnezeu să le ocrotească harul să-şi împlinească lucrările începute, dar şi pe cele aflate acum doar în faza de proiect.

A consemnat col.(r.) V. NEGHINĂ

DIN ÎMPĂRĂŢIA CUVINTELOR ÎN ÎMPĂRĂŢIA CUVÂNTULUI
- gânduri la adormirea în Domnul a Părintelui Profesor Sebastian Şebu

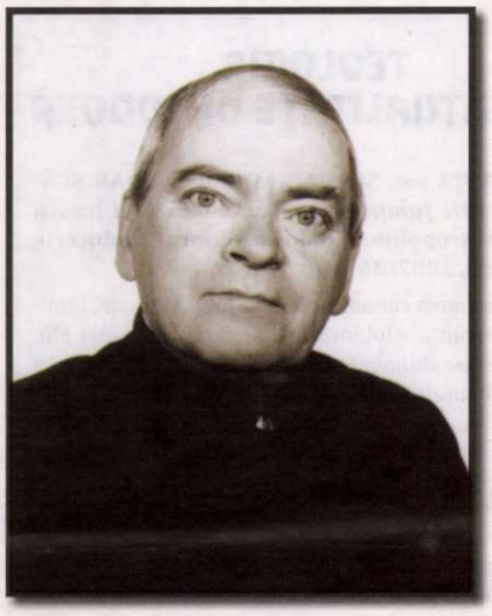

Anul acesta universitar ne va găsi mai săraci cu un prieten, pentru că, răpit de moarte, Părintele Sebastian Şebu, preotul şi profesorul, omul catedrei şi al amvonului, a trecut, smerit ca în toată viaţa lui, din împărăţia cuvintelor în Împărăţia Cuvântului. Era dimineaţa zilei de 18 august 2007.

Născut la 7 decembrie 1941, în ziua de prăznuire a ocrotitorului propovăduitorilor creştini, Sfântul Ambrozie de Mediolanum, în satul sibian Armeni, tânărul Sebastian Şebu urmează şcoala elementară în satul natal(1948-1955), după absolvirea acesteia, purtat de dorinţa împlinirii în cariera preoţească, ia drumul Clujului unde-şi petrece anii adolescenţei în spaţiul educaţional şi duhovnicesc al Seminarului Teologic (1955-1960). Anii de studiu universitar, 1960-1964, îl impun atenţiei corpului profesoral al valorosului Institut Teologic Universitar din Sibiu care-l sprijină în efortul, deloc uşor pentru acele timpuri extrem de grele pentru mărturia creştină, de a definitiva studiile de teologie cu un doctorat, pe care-l începe în ambianţa academic-teologică de la Bucureşti. Îndrumătorul studiilor sale de doctorat, părintele Nicolae Balca, remarcă capacitatea sa de lucru şi, în acord cu Mitropolitul Ardealului, Nicolae Mladin, recomandă Sfântului Sinod să îl trimită pe tânărul teolog la studii la Facultatea de Teologie din Viena-Austria, ca bursier al Arhiepiscopiei catolice din Viena, avându-l ca îndrumător de studii pe remarcabilul Profesor Bruno Dreher. Cei trei ani de studii vieneze (1968-1971) aveau să fie marcanţi pentru cultura Părintelui Sebastian Şebu. Nu doar dezvoltarea cunoştinţelor de limbă germană, ci deprinderea metodei de lucru pe care Prof. Dreher o cerea cursanţilor săi, contactul cu bibliotecile de profil ale fostei capitale imperiale, aristocraţia comunicării deprinse în seminariile de specialitate au rămas pentru totdeauna câştiguri sufleteşti pe care, în timp, Părintele le-a transmis celor care i-ai stat aproape în cercetarea teologică.

Întoarcerea în ţară, în ciuda bunei primiri şi a posturilor pe care le-a primit în cadrul Arhiepiscopiei Sibiului şi Albei-Iulia secţia culturală, avea să devină benefică numai din momentul în care, finalizând examenul de admisibilitate, Sinodul mitropolitan al Mitropoliei Ardealului l-a numit asistent universitar în cadrul Institutului Teologic Universitar din Sibiu, cu data de 1 octombrie 1972. Între decembrie 1973 şi iulie 1975 a beneficiat de o bursă „ Diakonisches Werk" la Hamburg, acolo unde avea să-l aibă îndrumător pe un alt corifeu al cercetării omiletice moderne, Prof.Hans-Rudolf Muller-Schwefe , căruia avea să-i poarte o vie amintire. Sunt ani rodnici din care părintele spunea însă că a înţeles ce greu i-ar fi să trăiască departe de casă, dar şi cât de departe de normalitate era viaţa din România acelui timp. Până în anii din urmă celor apropiaţi dintre „ucenici" ne vorbea despre greutatea readaptării la comunicarea cifrată din Ţară, mărturisindu-ne că atunci şi-a dezvoltat, iremediabil pozitiv, teribilul său simţ al umorului.

Susţinerea tezei de doctorat, „Preocupări şi orientări în predica protestantă contemporană din Germania apuseană", publicată la Sibiu în 1977 (497 p.), avea să-l impună în mentalitatea academică a teologiei româneşti ca unul din „seniorii" catedrei de catehetică şi omiletică pe care o va sluji până la prematura sa retragere, forţată de boala ce-avea să-i fie rană de moarte. Mai bine de 30 de ani Părintele Şebu a constituit aşadar exemplul catehetului creştin, multă vreme într-o societate românească afectată de comunism, care consemna catehizarea ca una din abaterile grave de la legislaţia şi mentalitatea materialist-dialectică. Prin aceasta Părintele, vrednic urmaş al Părintelui Dumitru Călugăr (de la moartea căruia au trecut 20 de ani), înarma cu metodă şi stil educaţional o preoţime care, odată cu Decembrie 1989, avea să treacă în „linia Întâi" a propovăduirii Evangheliei lui Hristos în şcoala românească şi datorită competenţei prin care Părintele Profesor Sebastian Şebu a trecut în conştiinţele a generaţii şi generaţii de studenţi teologi respectul faţă de pedagogia creştină şi faţă de copilul român, camaradul deplin al gândurilor propovăduitorului creştin din Ortodoxia românească.

Dincolo de studiile sale sau celelalte activităţi profesionale, câţiva ani Părintele îndeplinind şi funcţia de Prodecan al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, dincolo de înseninarea intelectuală pe care o revărsa şi spiritul său irenic, amplu ecumenic, Părintele Şebu s-a impus în inima studenţilor săi ca un prieten de nădejde, timid şi încurcat în zâmbet atunci când copleşiţi de darurile lui, ceilalţi, „primitorii", căutau să-i răspundă pe măsură. Personal cred că unul din marile daruri prin care Dumnezeu mi-a bucurat sufletul a fost, ce zic, este prietenia intelectuală cu acest om minunat.

Smerit şi prietenos, împăcat cu lumea şi Dumnezeu, care ca un mare Pedagog i-a încercat deplin credinţa prin boala ce l-a cuprins în ultimii ani, cu aceeaşi timiditate destinsă prin care intra la ora de curs, Părintele Profesor Sebastian Şebu a intrat prin moarte în marea Lecţie ce este Viaţa veşnică. Însoţit de cei dragi din familie, purtat pe braţele rugăciunii de Arhiereul şi prietenul său, ÎPS Sa, ÎPS Laurenţiu Streza, Mitropolitul Ardealului şi bunul său coleg de catedră universitară, de PS Sa, PS Visarion Răşinăreanu, prohodit de colegii săi universitari de la Sibiu, Cluj şi Alba Iulia, mărturisit întru cuvânt luminat de puterea dragostei de prietenii şi colegii săi PC Pr. Prof. Univ. Dr. Dorin Oancea, Decanul Facultăţii noastre de Teologie, PC Pr. Lect. Univ. Dr. Mihai Iosu, care în calitatea sa de Vicar al Mitopoliei Ardealului prezentat Mesajul ÎPS Sale, ÎPS Laurenţiu, PC Pr. Prof. Univ. Dr. Dumitru Abrudan, Consilier cultural al Mitropoliei Ardealului, PC Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile Leb, mesagerul Facultăţii de Teologie de la Cluj-Napoca, de ucenicii dragostei sale pentru catehetica şi omiletica Ortodoxă, PC Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin Necula, continuatorul osârdiei sale universitare, Prof. Dr. Vasile Timiş, de la Cluj şi Pr. Dr. Dorin Opriş, cel care a adus cuvântul ÎPS Sale ÎPS Andrei Andreicuţ, precum şi PC Pr. Nicolae Creţu, parohul parohiei „Sfinţii Arhangheli", Sibiu-Ştrand, în care Părintele Profesor Sebastian Şebu şi-a împlinit foarte des misiunea sa slujitoare în anii din urmă precum şi de un număr mare de preoţi şi credincioşi. Părintele a primit aşezare în ţărână în vatra de cer a cimitirului Bisericii din Groapă. Alături de mormântul Părintelui Profesor Ioan N. Floca, în rând cu mulţi dintre aceia pe care, ani la rând, i-a pomenit la catedră în marele pomelnic al temeluitorilor de cultură şi teologie românească în Ardeal.

Smerit, senin şi prietenos. Ca întotdeauna. Bucuros că, în sfârşit, ne are lângă el pentru a ne ruga şi nădăjdui împreună. Obosit de boală dar gata de a propovădui Raiului despre bucuria cuvintelor, Părintele Sebastian a intrat din lumea cuvintelor în Veşnicia Cuvântului. De-acum, pe firul de lumină al Dumnezeieştii Liturghii pomeni-vom miridă de gând cucernic pe Preotul lui Hristos şi nouă Părinte întru facerea cuvintelor Sebastian. Fie ca Domnul şi Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hrisos să-i dăruiască bucuria vederii Cuvântului!

Pr. Constantin NECULA

„DOMNUL CU NOI ŞI NIMENI ÎMPOTRIVA NOASTRĂ"
- gânduri la plecarea spre Învăţătorul suprem a părintelui profesor Sebastian Şebu

Dumnezeu a rânduit oamenilor să creas-că spre El prin semeni, apropiaţi sau nu ca rudenii după trup, dar de fiecare dată înrudiţi după suflet. Şi pentru unii şi pentru alţii la fel de datori suntem în a înălţa Domnului gânduri de mulţumire. Aşa a fost pentru noi părintele profesor universitar doctor Sebastian Şebu, titularul catedrei de Catehetică, Omiletică şi Pedagogie creştină de la Facultatea de Teologie "Andrei Şaguna" din Sibiu.

Ştiam că, în ultima perioadă, problemele sale de sănătate deveniseră foarte mari. Marţi, 14 august 2007, când am sunat la Sibiu să vedem ce mai face părintele profesor, nu ne-am gândit că peste doar patru zile doamna preotească Maria ne va anunţa că Domnul l-a chemat la El.

Acum, după mutarea la cele veşnice şi după înmormântarea părintelui profesor, la fel de discretă precum i-a fost trecerea printre oameni, încercăm să-i aducem un mic omagiu, căci sunt prea multe şi prea importante cuvintele şi îndemnurile sale, împărtăşite pe parcursul anilor, pentru a rămâne în amintirea orei sau a zilei.

S-a numărat printre iluştrii profesori ai Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, în ultimele decenii ale veacului al XX-lea, cărora Domnul Hristos, Învăţătorul Suprem, le-a încredinţat misiunea de a-i pregăti pe viitorii preoţi, în condiţiile extrem de dificile ale perioadei comuniste şi atee, care avea drept ideal pregătirea "omului nou", total detaşat de valorile eterne ale creştinismului. Disciplinele pe care le preda părintele profesor Sebastian Şebu erau considerate cele mai subversive pentru educaţia atee, deoarece cateheza şi predica au constituit în epoca respectivă cele mai importante forme de transmitere a Cuvântului. După 1989 a fost unul dintre cei care şi-a asumat cu toată puterea misiunea pregătirii viitorilor profesori de religie.

Apropierea noastră de dânsul, începută în vremea studenţiei, a continuat pe parcursul masteratului şi mai ales odată cu dificila muncă la *Metodica predării religiei*, curs pentru studenţi şi bibliografie pentru profesorii de religie. Perioada elaborării, iar apoi sinuosul drum al aprobării acestei lucrări fundamentale pentru predarea religiei la început de mileniu trei ne-au dat posibilitatea să descoperim, cu fiecare întâlnire, noi şi noi virtuţi ale părintelui. Am înţeles foarte repede că era mult mai mult decât omul de la catedră!

Într-o zi, după doar câteva luni de lucru, ne-a spus cu tristeţe că a fost sfătuit "prieteneşte" să nu se compromită lucrând cu masteranzii la un astfel de proiect. Or, tocmai aici şi-a arătat profesorul adevărata valoare: a investit în ucenici, i-a ajutat să crească alături şi subliniem alături, iar nu în umbră. Succesul colaborării – în premieră în şcoala teologică românească – credem noi că s-a datorat faptului că ne-a unit grija pentru a împărtăşi copiilor Cuvântul. La fiecare întâlnire repeta luându-ne de mână şi dându-ne putere prin forţa cuvintelor pe care le rostea accentuat: *Domnul cu noi şi nimeni împotriva noastră*! Sursa acestor cuvinte este hristică (nici nu se putea altfel!). În condacul Înălţării Domnului, cuvintele Mântuitorului: *Eu sunt cu voi şi nimeni împotriva voastră*! aveau menirea să îi încurajeze pe Apostoli la începutul dificilului drum pe care îl aveau de parcurs. Părintele repeta adesea această rugăciune-încurajare şi am înţeles atunci că lucrul în echipă este lucrul în Hristos şi cu Hristos, Cel care a zis: *unde sunt doi sau trei adunaţi în numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor*.

În perioada hotărâtă de Sfântul Sinod al B.O.R. pentru consultarea metodicii de către un grup de teologi şi pedagogi în vederea aprobării, a înţeles că acesta este parcursul şi nu s-a folosit de titlurile universitare pentru a grăbi decizia comisiei. În plus, a dat şi lecţia verticalităţii şi a conştiinţei că valoarea lucrului bine făcut este recunoscută şi nu trebuie cumpărată. Am remarcat, o dată în plus, consecvenţa la aceste principii după începerea lucrului la *Metodica predării religiei, manual pentru seminarii teologice şi licee pedagogice*, în anul 2002. Aprobarea acestui manual a venit tot prin decizie Sinodală şi a fost însoţită de mulţumiri aduse autorilor.

Format ani de-a rândul la şcolile germane, părintele profesor era adeptul esenţei, al lucrurilor spuse cu precizie matematică, fără efectele stilistice care să pună în pericol mesajul. Argumentul forte îl reprezenta claritatea mesajului Mântuitorului Iisus Hristos cuprins în Evanghelii, care te conduce spre esenţă, spre fond.

O altă întâmplare pe care o evocăm este legată de un aspect personal, relatat de dânsul atunci când l-am vizitat acum doi ani, după o intervenţie chirurgicală: colegii dintr-o cameră de spital din Târgu Mureş au aflat "ce om mare" se află lângă ei, abia după ce a fost vizitat de Î.P.S. Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei. Lacrimile pe care le avea când povestea cele trăite dădeau momentului respectiv valoarea unui eveniment deosebit de important şi făceau să-i strălucească albastrul ochilor nu doar din recunoştinţa bolnavului vizitat, ci pentru bucuria făcută preotului de către episcop. Considera că preotul aflat în suferinţă fusese cercetat de către arhiereu, iar nu profesorul de către fostul student.

Părintele profesor Sebastian Şebu ne-a încurajat foarte mult să continuăm pregătirea postuniversitară printr-un doctorat în teologie şi pedagogie creştină. A întreprins personal diferite demersuri pentru o cotutelă pe linie pedagogică cu colegi de la Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, dar din motive administrative acest demers nu s-a putut finaliza. Ne-a lăsat şi respectat libertatea alegerii şi am rămas în continuare în aceleaşi cadre ale relaţiei, chiar dacă am optat pentru un doctorat în ştiinţele educaţiei la Universitatea "Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca.

În întâlnirile cu părintele, atât la Sibiu, cât şi la Alba Iulia, unde a funcţionat pentru o perioadă ca profesor al Facultăţii de Teologie la catedra de Catehetică, Omiletică şi Pedagogie creştină am avut ocazia să îl cunoaştem şi din perspectiva relaţiei cu colegii de catedră, respectiv familia. Nota comună era discreţia, vorba cumpănită, un deosebit simţ al umorului, bazat pe optimism şi pe o inteligenţă sclipitoare. La Sibiu, discreţia şi căldura doamnei preotese Maria completau modestia şi dragostea părintelui, iar tonul cu care îşi vorbeau te ducea cu gândul la cuvintele Sfântului Pavel referitor la dragostea care nu cade niciodată. În perioada în care ne pregăteam tezele de doctorat, părintele ne-a simţit oboseala şi ne-a atenţionat că oboseala s-a cam adunat. Am ţinut să prezentăm aceste detalii, care pot să pară lipsite de importanţă, pentru că ele pentru noi reprezintă un model de adevărată atitudine de preot şi profesor, de om căruia îi pasă cu adevărat de alţii.

De-a lungul anilor, l-am cunoscut pe părintele profesor şi în momente de tristeţe, unele provocate de semeni. Niciodată nu l-am auzit judecând pe nimeni sau vorbind rău pe cineva. Tocmai de aceea credem că şi trecerea prin Judecată îi va fi uşoară, după cuvântul Dreptului Judecător: *Nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi*!

Veşnică să-i fie pomenirea!

Pr. dr. Dorin OPRIŞ
Dr. Monica OPRIŞ

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENŢIU

Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

– septembrie 2007 –

• **Duminică, 2 septembrie.** Î.P.S. Sa a oficiat slujba de sfinţire a Bisericii Buna-Vestire din Mediaş. A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură. L-a hirotesit întru iconom stavrofor pe P.C. pr. paroh Doru Gâdea. În aceeaşi zi a oficiat şi slujba de binecuvântare a casei parohiale.

• **Luni, 3 septembrie.** A avut o întâlnire la sediul mitropolitan cu d-na Christine Manta Klemens, inspectorul şcolar general al judeţului Sibiu. În aceeaşi zi a primit la reşedinţă vizita domnului Martin Bottesch, preşedintele Consiliului Judeţean Sibiu.

• **Marţi, 4 septembrie.** A acordat un interviu postului de televiziune *Antena 1*. Împreună cu Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, şi cu P.S. Ciprian Câmpineanul, episcop vicar patriarhal, Î.P.S. Sa l-a întâmpinat la aeroportul Sibiu pe Sanctitatea Sa Bartolomeu, patriarhul ecumenic al Constantinopolului, venit la Sibiu pentru manifestările celei de A III Adunări Ecumenice Europene. În Catedrala mitropolitană Î.P.S. Sa a oficiat o slujbă de *Te-Deum* în cinstea Sanctităţii Sale şi a rostit un cuvânt de bun venit. În aceeaşi zi a participat la festivitatea oficială de deschidere a celei de A III-a Adunări Ecumenice Europene, care a avut loc în Piaţa Mare din Sibiu. Cu această ocazie a rostit o alocuţiune. Seara a organizat la sediul mitropolitan o recepţie oficială în onoarea Sanctităţii Sale Bartolomeu, la care au participat ierarhi şi aleşi oaspeţi prezenţi la adunarea ecumenică.

• **Miercuri, 5 septembrie.** A participat la lucrările şedinţei plenare din această zi. În cadrul acesteia s-a întâlnit cu domnul Traian Băsescu, preşedintele României. În aceeaşi zi, la sediul mitropolitan, a acordat un interviu unui grup de jurnalişti din Germania, acţiune organizată de Comisarul pentru programul Sibiu – Capitală Culturală Europeană 2007 în colaborare cu Clubul Român de Presă.

• **Joi, 6 septembrie.** A participat la manifestările ecumenice organizate în această zi. S-a întâlnit cu domnul Adrian Iorgulescu, Ministrul Culturii şi Cultelor.

• **Vineri, 7 septembrie.** A participat la manifestările ecumenice organizate în această zi. A oficiat la Catedrala mitropolitană vecernia sărbătorii Naşterii Maicii Domnului, la care au participat delegaţii prezenţi la cea de-a Treia Adunare Ecumenică.

• **Sâmbătă, 8 septembrie** (*Sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului*). A oficiat Sf. Liturghie împreună cu P.F. Anastasios al Tiranei şi al întregii Albanii, cu P.F Leo de Karelia şi Finlanda, cu Î.P.S. Mihail, Mitropolitul Vienei şi al întregii Austrii şi cu Î.P.S. Ignatios, Mitropolitul Dimitriadei (Grecia) la *Pavilionul 2007*, loc de desfăşurare al şedinţelor ecumenice. A participat la manifestările ecumenice organizate în această zi. Seara a participat la Sărbătoarea Luminii, care a avut loc în Piaţa Mare din Sibiu.

• **Duminică, 9 septembrie.** A săvârşit Sf. Liturghie împreună cu Î.P.S. Longhin de Klinski, Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale, P.S. Ciprian Câmpineanul, episcop-vicar patriarhal, şi cu P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului la Catedrala mitropolitană. A participat la festivitatea de închidere a manifestărilor celei de A III-a Adunări Ecumenice Europene.

• **Luni, 10 septembrie.** A oficiat la Biserica „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" din Sibiu împreună cu Î.P.S. Serafim, Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Centrale şi de Nord, cu Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale şi cu P.S. Siluan, episcop vicar pentru Italia, slujba înmormântării părintelui Gheorghe Şpan. A rostit un cuvânt duhovnicesc.

• **Marţi, 11 – Joi, 13 septembrie.** A participat la lucrările Sf. Sinod şi ale C.E.B. cu ocazia alegerii noului patriarh al B.O.R.

• **Vineri, 14 septembrie.** A slujit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Catedrala mitropolitană.

• **Duminică, 16 septembrie.** La invitaţia P.S. Sofronie, Episcopul Oradiei, Bihorului şi Sălajului şi a părintelui Miron Erdei, Î.P.S. Sa a slujit la sfinţirea Bisericii „Înălţarea Sf. Cruci" din Oradea şi a rostit un cuvânt de învăţătură.

• **Luni, 17 septembrie.** A participat la festivitatea de deschidere a noului an şcolar, la *Colegiul Naţional Octavian Goga* din Sibiu. Cu această ocazie a oficiat o slujbă de *Te-Deum* şi a rostit un cuvânt de învăţătură. În aceeaşi zi a participat la festivitatea de depunere a jurământului militar la Şcoala de Aplicaţie, Unităţi Sprijin de Luptă din Sibiu, ocazie cu care a rostit o alocuţiune. După-amiază a participat la inaugurarea noului aeroport din Sibiu, unde a oficiat o slujbă de binecuvântare.

• **Marţi, 18 septembrie.** A avut program de audienţe. A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Miercuri, 19 septembrie.** A primit la reşedinţa mitropolitană vizita Alteţelor Regale prinţul Alois de Lichtenstein şi prinţesa Sophie. S-a întâlnit la sediul mitropolitan cu dl. Sergiu Nistor, Comisar guvernamental pentru programul *Sibiu-Capitală Culturală Europeană 2007.*

• **Joi, 20 septembrie.** A prezidat la Bucureşti şedinţa Comisiei Teologice din cadrul Consiliului Naţional de Atestare a Titlurilor, Diplomelor şi Certificatelor Universitare.

• **Vineri, 21 septembrie.** A avut program de lucru la cabinet. A vizitat mănăstirea „Naşterea Maicii Domnului" de la Bazna.

• **Sâmbătă, 22 septembrie.** A primit la sediul mitropolitan vizita unui grup de turişti din Germania.

• **Duminică, 23 septembrie.** A oficiat slujba de sfinţire a Bisericii „Sf. Ioan Botezătorul" şi „Sf. Visarion al Larisei" din Braşov. A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură. A acordat distincţia *Crucea Şaguniană* părintelui paroh Ioan Boghici şi l-a hirotesit întru iconom pe părintele Horea Ioan Ranga.

• **Vineri, 28 septembrie.** A participat la şedinţa consiliului profesoral de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna".

• **Duminică, 30 septembrie.** A participat la slujba de întronizare a P.F. Părinte Daniel, noul Patriarh al B.O.R. A ţinut cuvântarea festivă, adresată din partea Sf. Sinod cu ocazia întronizării noului patriarh.

Pr. Drd. Cristian VAIDA

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂŞINĂREANU, a săvârşit următoarele:

• **Sâmbătă, 1 septembrie**. P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela Mitropolitană, hirotonind întru diacon pe teologul Dângă Bogdan, iar întru preot pe seama parohiei Veseud, protopopiatul Sibiu, pe diaconul Hârşan Iulian Gabriel. La orele amiezii săvârşeşte slujba de Te Deum în piaţa centrală a localităţii Apoldul de Jos şi rosteşte cuvânt de învăţătură cu prilejul întrunirii Fiilor Satului. Vizitează de asemenea cele două biserici parohiale. Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **Duminică, 2 septembrie**. Acordă un interviu Postului de Radio *Trinitas*. Slujeşte la sfinţirea bisericii „Buna-Vestire" din Mediaş, iar seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **Luni, 3 septembrie**. Audienţe, lucrări de birou. Participă la vernisajul expoziţiei *Melanchton şi Transilvania* organizată în Ferula Bisericii Evanghelice din Sibiu, rostind un cuvânt adecvat.

• **Marţi, 4 septembrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Capela Mitropolitană din Sibiu, hirotonind întru preot pe P.C. diacon Dângă Bogdan pe seama parohiei Gura-Văii, protopopiatul Făgăraş. Întâmpină la aeroportul din Târgu Mureş pe S. Sa Bartolomeu I, Patriarhul ecumenic de Constantinopol pe care îl însoţeşte la Sibiu.

• **Miercuri, 5 septembrie**. Participă la deschiderea oficială a celei de A III-a Adunări Ecumenice din Sibiu. Însoţeşte S. Sa Patriarhul ecumenic Bartolomeu I la Târgu Mureş, unde S. Sa a vizitat Mănăstirea Recea şi apoi s-a îndreptat pe calea aerului spre Londra. Seara participă la vernisajul unei Expoziţii de icoane organizată la Biblioteca Astra din Sibiu de către Arhiepiscopia Sibiului şi Episcopia Râmnicului, rostind cuvânt de binecuvântare.

• **Joi, 6 septembrie**. A participat la lucrările în plen ale Adunării Ecumenice. La orele amiezii oficiază în Biserica din Groapă din Sibiu slujba înmormântării preotesei Octavia Floca (soţia arhid. Ioan Floca) rostind cuvânt de învăţătură. Seara participă la Concertul de Muzică sacră oferit în Catedrala mitropolitană de către corul bisericii sârbe din Timişoara şi corul Facultăţii de Teologie din Cluj-Napoca, rostind cuvânt de binecuvântare.

• **Sâmbătă, 8 septembrie** (*Naşterea Maicii Domnului*). A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la mănăstirea „Naşterea Maicii Domnului" de la Nocrich, protop. Agnita, rostind cuvânt de învăţătură.

• **Duminică, 9 septembrie**. A săvârşit în sobor de arhierei Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană.

• **Luni, 10 septembrie**. S-a întâlnit cu absolvenţii Facultăţii de Teologie din Sibiu, promoţia 1977, rostindu-le un cuvânt de învăţătură.

• **Marţi, 11 – Miercuri, 12 septembrie**. A participat la Bucureşti la lucrările Sfântului Sinod şi ale A.N.B.

• **Joi, 13 septembrie**. A slujit Vecernia şi Litia în Catedrala din Sibiu.

• **Vineri, 14 septembrie** (Înălţarea Sfinte Cruci). A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la mănăstirea „Înălţarea Sfintei Cruci", din Sădinca, protopopiatul Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură (stareţ Ierom. David Stoica). Seara slujeşte şi predică la Taina Sf. Maslu de obşte la mănăstirea Dumbrava, jud. Alba.

• **Sâmbătă, 15 septembrie**. A participat la un Simpozion organizat la Cremona – Italia de către Episcopia Romano-Catolică de acolo legat de cea de A III-a Adunare Ecumenică Europeană de la Sibiu. Seara participă în Catedrala catolică la Rugăciunea ecumenică şi rosteşte cuvânt de învăţătură legat de cinstirea Maicii Domnului în Biserica Ortodoxă.

• **Duminică, 16 septembrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica românească din Cremona, rostind cuvânt de învăţătură (Pr. Paroh Doru Fuciu).

• **Miercuri, 19 – Joi, 20 septembrie**. Audienţe, lucrări de birou. A acordat un interviu postului *Radio România Actualităţi* legat de pericopa evanghelică a Duminicii a XVIII-a după Rusalii.

• **Vineri, 21 septembrie**. A participat la Biblioteca Astra din Sibiu la lansarea numărului omagial al *Revistei Transilvania*.

• **Duminică, 23 septembrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica parohială din Gura-Văii, protopopiatul Făgăraş, instalându-l ca paroh pe P.C. Pr. Dângă Bogdan şi hirotonind întru diacon pe teologul Tâlvar Neculai Bogdan. A vizitat mănăstirea Bucium, iar seara slujeşte şi predică la Vecernie în biserica „Sf. Treime" din Mărgineni, protopopiatul Făgăraş (Pr. paroh Gheorghe Minailiuc).

• **Luni, 24 septembrie**. A săvârşit slujba de *Te Deum* la Seminarul Teologic Ortodox din Braşov, rostind cuvânt de învăţătură cu prilejul deschiderii noului an şcolar.

• **Marţi, 25 septembrie**. Audienţe, lucrări de birou. Participă la vernisajul expoziţiei *Elemente de ecumenism în satul românesc*, rostind cuvânt de binecuvântare.

• **Miercuri, 26 septembrie**. A săvârşit slujba de *Te Deum* cu prilejul începerii noului an şcolar la Seminarul Teologic Ortodox din Făgăraş. A vizitat şantierul catedralei din Făgăraş, iar seara a slujit Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în catedrală.

• **Joi, 27 septembrie**. A făcut parte din soborul de arhierei care a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala episcopală din Râmnicu-Vâlcea, cu prilejul patronului oraşului Sf. Antim Ivireanul.

• **Vineri, 28 septembrie**. Audienţe, lucrări de birou. A săvârşit Sf. Liturghie în capela mitropolitană.

• **Duminică, 30 septembrie**. A participat la Bucureşti la festivităţile de întronizare a P.F. Părinte Daniel ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Arhid. Vasile AVRAM

TEOLOGIE ŞI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

„LEASTVIŢA sau SCARA RAIULUI de IOAN SCĂRARUL", *Ediţie Jubiliară* dedicată *Sfântului Ierarh Varlaam*, Mitropolitul Moldovei, autorul traducerii, Trinitas, Iaşi, 2007, 361 p.

Pentru a marca canonizarea Sfântului Varlaam, luminatul Mitropolit al Moldovei, nu se putea gest mai plin de semnificaţie duhovnicească decât această editare a *Leastviţei* Sfântului Ioan Scărarul. O ediţie realizată de Oana Panaite, care semnează şi nota asupra ediţiei şi glosarul de termeni, cu o revizuire a textului interpretativ şi o Prefaţă de către Eugen Munteanu („ Mitropolitul Varlaam, cărturar şi reformator al limbii române literare", pp. 7-21), care va intra în circuitul marilor valorizări de limbă română recuperate cu acrivie şi pasiune de actuala generaţie de filologi, parte integrantă a efortului recuperator de izvoare duhovniceşti pe care Ortodoxia românească îl susţine de ani buni.

Rămasă în manuscris (mss. nr. 5419, Acad. Rom.), copie directă care însă nu păstrează autograful autorului, traducerea din limba slavonă a operei Sf. Ioan, lucrarea lui Varlaam, consemnată înainte de anul 1613 ca realizare a monahului ce va ajunge Mitropolit (1632-1653), se înscrie în măreţul efort de sinteză patristică pe care monahismul românesc l-a întreprins, şi încă o mai face, cu atenţia asumată în raport cu celelalte limbi ale Ortodoxiei, ştiind bine că suportul pe care lectura duhovnicească o aduce vieţii în Hristos este fundamentală. Răspândită în biblioteci mănăstireşti sau prin colecţiile de carte ale unor buni creştini, reprezentativă pentru pictura bisericească prin monumente ale reprezentării ei (Măn. Râşca sau Suceviţa fiind renumite tocmai prin teologhisirea iconografică a acestei opere), Scara Raiului, în lucrarea de traducător a *smeritului Părinte Varlaam cel de la mănăstirea Săcu*, avem convingerea că va fi constituit sursă de gând mântuitor pentru mulţi dintre nevoitorii mănăstirilor nemţene şi nu numai, cu toate că ea s-a păstrat netipărită ci în chipul discret al manuscrisului. Savoarea limbii, limpezimea ei, aleasa constituţie a fondului de limbă, pe care, vizibil, tălmaciul o făurise prin lectură şi aleasă educare a vorbirii, rămân până astăzi model de bună prezentare a unei opere patristice.

Bucuria lecturii este dublată de redescoperirea unei opere pline de sens mântuitor.

DANIEL, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, „DĂRUIRE şi DĂINUIRE. Raze şi chipuri de lumină din istoria şi spiritualitatea românilor", Ed. Trinitas, Ediţia a II-a , Iaşi, 2005, 439 p.

Recuperarea memoriei mărturisitoare din vitraliile de gând ale unor studii şi articole anterioare pe care o realizează cartea de faţă este binevenită, mai cu seamă că temele propuse spre reflectare sunt de mare actualitate şi de reală folosinţă duhovnicească. Chipuri mai vechi şi mai noi din marea moştenire a memoriei duhovniceşti a Ortodoxiei româneşti se desfăşoară dinaintea cititorului, într-o veritabilă istorie duhovnicească a teologiei româneşti. „Jertfelnicie şi biruinţă" (pp. 9-81), „Luptă şi Sfinţenie" (pp. 81-148), „Credinţă şi cultură" (pp. 149-199), „Fidelitate şi înnoire" (pp. 199-423) sunt punctele de referinţă ale unui discurs care, pornind de la fundamentele primare ale vieţii creştine româneşti, trecând prin norul de martori ai sfinţilor români şi ai teologiei româneşti, dinamice şi lucide, încheind cu o serie de preocupări legate de situaţia actuală a Ortodoxiei româneşti, pe teme ca integrarea europeană dar şi spiritualitatea societăţii contemporane, propun o parcurgere a culturii teologale româneşti cu mare folos.

Desigur că fiecare cititor va afla un text preferat. Catapeteasmă de sfinţi şi oameni duhovniceşti, de mare cultură şi dinamică creatoare, volumul acesta dă, o dată în plus, dacă şi pentru cine mai era nevoie, măsura cuprinderii duhovniceşti a teologului şi profesorului Mitropolit, actualmente Patriarh al Bisericii noastre. Dincolo de stăpânirea subiectelor se simte intimitatea în rugăciune şi liturghisire cu mulţi dintre cei prezentaţi ca „raze şi chipuri de lumină" din spiritualitatea mai nouă şi mai de demult a Neamului românesc.

Mitropolitul LAURENŢIU

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se primesc pe adresa:
Redacţia „Telegrafului Român", 550179 – Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35
E-mail: *telegrafulroman@yahoo.com*
Articolele nepublicate nu se înapoiază.
ISSN 1223-8392

COMITET REDACŢIE „TELEGRAFUL ROMÂN":
Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza – preşedinte; P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu – vicepreşedinte; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan – redactor şef; Dr. Ştefan Toma – secretar de redacţie; Pr. Cristian Vaida – secretar de redacţie adj.; Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu – membru; Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu – membru; Pr. Lect. Dr. Nicolae Moşoiu – membru.

Abonamentul pe 2007 este de 20 RON (200 000 lei).
COD IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001.
Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** SUA
COD IBAN RO28 RNCB 0227 0360 5879 0012
sau echivalentul în **euro**
COD IBAN RO76 RNCB 0227 0360 5879 0021.
BCR Sibiu, Str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

Anul 155
Sibiu
2007

FOAIE BISERICEASCĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA SIBIULUI

ANUL 155, Nr. 37 – 40 — 1 şi 15 octombrie 2007

Prea Fericitul Părinte Dr. Daniel Ciobotea, al VI-lea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

Alegerea, validarea şi instalarea*

Biserica Ortodoxă Română, văduvită pe neaşteptate, în vara trecută, de arhipăstorul ei, prin mutarea în veşnicie a fericitului întru adormire Teoctist patriarhul, şi-a redobândit, prin pronie cerească, legiuitul arhipăstor, în persoana Înalt Prea Sfinţitului Dr. Daniel Ciobotea, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi locţiitor de patriarh.

Acest memorabil eveniment a avut loc în data de 12 septembrie 2007, la o zi după ce s-a oficiat parastasul de pomenire, la 40 de zile de la plecarea la Domnul a patriarhului Teoctist.

Potrivit rânduielilor canonice, la ora 8^{00} s-a oficiat, în catedrala patriarhală, Sfânta Liturghie, urmată de slujba *Te-Deum*-ului, după care la ora 10^{00}, membrii Sfântului Sinod s-au întrunit în şedinţă extraordinară, la reşedinţa patriarhală, în vederea desemnării candidaţilor pentru alegerea de arhiepiscop al Bucureştilor, mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

În trei tururi de scrutin au fost desemnaţi trei candidaţi, dintre care Colegiul Electoral Bisericesc urma să-l aleagă pe cel ce urma a fi învestit în funcţia de patriarh. Aceşti candidaţi au fost: Î.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi locţiitor de patriarh, Î.P.S. Bartolomeu, mitropolitul Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului şi P.S. Ioan, episcopul Covasnei şi Harghitei.

Tot în acea şedinţă extraordinară a Sfântului Sinod s-a hotărât ca instalarea noului patriarh să aibă loc în data de 30 septembrie 2007, constituindu-se un comitet de organizare a ceremoniei de instalare, condus de Î.P.S. arhiepiscop Nifon al Târgoviştei şi alcătuit din membri ai Permanenţei Consiliului Naţional Bisericesc şi ai Permanenţei Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Bucureştilor.

În aceeaşi zi de 12 septembrie, la ora 16^{30} s-a oficiat din nou, în catedrala patriarhală, slujba *Te-Deum*-ului, la care au participat toţi membrii prezenţi ai Colegiului Electoral Bisericesc, după care, la ora 17^{00}, Colegiul Electoral s-a întrunit în aula palatului patriarhal unde s-a constituit Biroul Colegiului Electoral Bisericesc, alcătuit dintr-un preşedinte, un secretar de şedinţă (cleric) şi trei bărbaţi de încredere (mireni). Preşedinţia a revenit Î.P.S. Nicolae al Banatului ca cel mai vechi în hirotonie dintre membrii Sfântului Sinod.

După ce s-au citit prevederile statutare cu privire la procedura alegerii, s-a trecut la votarea propriu- zisă. A fost nevoie de două tururi de scrutin pentru a putea fi proclamat ales noul patriarh. Obţinând 95 de voturi din cele 161 de voturi valabil exprimate, Î.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi locţiitor de patriarh, a fost proclamat arhiepiscop al Bucureştilor, mitropolit al Munteniei şi Dobrogei, locţiitor al scaunului Cezareei Capadociei şi patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Preşedintele Colegiului Electoral Bisericesc, Î.P.S. Nicolae, mitropolitul Banatului, l-a felicitat pe noul ales şi l-a rugat să preia conducerea şedinţei.

Ca un semn de pioasă cinstire faţă de înaintaşul său în scaunul de patriarh, Î.P.S. mitropolit Daniel, nou alesul patriarh, a propus păstrarea unui moment de reculegere în memoria vrednicului de pomenire Teoctist, patriarhul. S-a cântat „Veşnica lui pomenire".

Î.P.S. Sa a îndreptat apoi un gând de mulţumire şi laudă spre Părintele Luminilor, Cel ce are în purtarea de grijă Sfânta Sa Biserică, rânduind pentru ea păstori şi slujitori, care să-i povăţuiască pe dreptmăritorii creştini pe căile mântuirii. A mulţumit apoi membrilor Colegiului Electoral Bisericesc pentru încrederea şi cinstirea cu care l-au înconjurat.

Cuvântul Î.P.S. Sale, nou-alesul patriarh se publică în paginile acestui număr al „Telegrafului Român".

În aceeaşi binecuvântată zi de 12 septembrie, Sfântul Sinod s-a reunit în şedinţă de lucru, la orele 19^{00}, în reşedinţa patriarhală, spre a proceda la cercetarea canonică a actului alegerii de arhiepiscop al Bucureştilor, mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. La propunerea Comisiei Canonice-juridice şi pentru disciplină a Sfântului Sinod, care a constatat că alegerea s-a desfăşurat statutar şi că nu s-a înregistrat nici o abatere de la prevederile canonice, Sfântul Sinod l-a validat pe Î.P.S. mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei ca nou patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, dispunând totodată adoptarea măsurilor pentru emiterea Gramatei de instalare, stabilită anterior pentru Duminică, 30 septembrie 2007, în catedrala patriarhală.

Comisia de organizare a ceremonialului de instalare, condusă de Î.P.S. arhiepiscop Nifon al Târgoviştei şi-a alcătuit de îndată agenda de lucru în care au fost înscrise următoarele îndatoriri:

1. Stabilirea programului ceremoniei de instalare.

2. Scrierea Gramatei sinodale şi trecerea ei în Condica sfântă.

3. Consemnarea în Cartea de Aur a Patriarhiei Române a actului instalării noului patriarh.

4. Vestirea Bisericilor Ortodoxe surori, a celorlalte Biserici creştine, a organizaţiilor inter-creştine şi interreligioase despre evenimentul alegerii noului patriarh al Bisericii Ortodoxe Române şi invitarea acestora de a participa la ceremonialul instalării.

5. Contactarea mass-media şi presei scrise în vederea transmiterii

(continuare în p. 2)

Pr. prof. Dumitru ABRUDAN

* Datele în baza cărora a fost redactat acest material au fost preluate de pe site-ul *www.patriarhia.ro*.

Cuvântul Patriarhului ales, rostit la încheierea lucrărilor Colegiului Electoral Bisericesc

Înalt Prea Sfinţiile Voastre,
Prea Sfinţiile Voastre,
Stimaţi membri ai Măritului Colegiu Electoral Bisericesc,

În urma celui de-al doilea scrutin, am înţeles că Bunul Dumnezeu, prin glasul Sfântului Sinod şi prin votul exprimat de Măritul Colegiu Electoral Bisericesc, ne-a chemat să slujim Biserica Ortodoxă Română în calitatea de Întâistătător al ei. Această chemare vine de la Hristos Domnul, Arhiereul Cel veşnic şi Capul Bisericii. De aceea, doresc să mulţumesc, mai întâi, Prea Sfintei Treimi, Care a lucrat şi lucrează întotdeauna prin Biserică în lume, şi apoi Înalt Prea Sfinţiţilor şi Prea Sfinţiţilor Ierarhi ai Sfântului Sinod, care, în dimineaţa acestei zile, ne-au desemnat ca posibili candidaţi împreună cu IPS Mitropolit Bartolomeu al Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului şi cu PS Episcop Ioan al Covasnei şi Harghitei. Această chemare, acum, s-a intensificat prin alegerea definitivă făcută în Colegiul Electoral Bisericesc; ea este, în primul rând, o onoare, iar în al doilea rând, o cruce foarte grea.

Timpul fiind înaintat, nu doresc să spun prea mult, ci doar să mulţumesc Sfântului Sinod şi Colegiului Electoral Bisericesc pentru încrederea acordată prin această alegere. În acelaşi timp, doresc să cer tuturor ierarhilor din Sfântul Sinod ajutorul lor frăţesc, pentru că în Biserica Ortodoxă Patriarhul nu conduce singur, ci împreună cu Sinodul, încât toate orientările pastorale, misionare, inclusiv activităţile sociale şi relaţiile cu Bisericile Ortodoxe surori, cu alte Biserici, şi relaţiile cu organizaţiile creştine internaţionale, sunt hotărâte de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

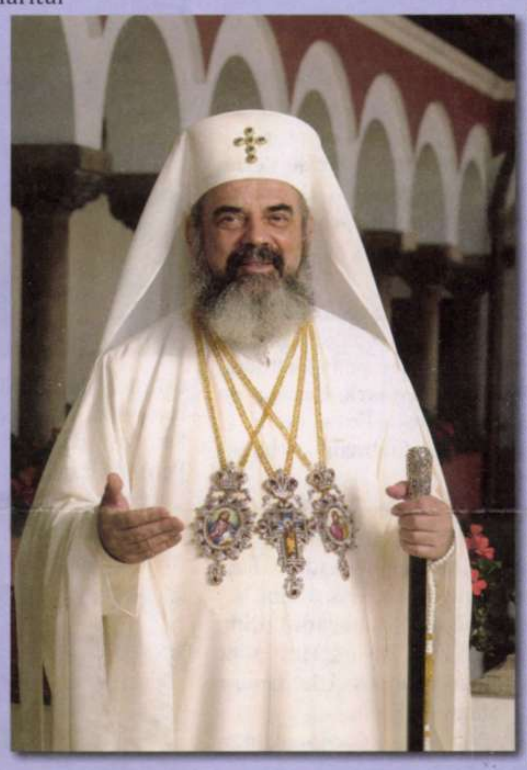

Programul nostru este unul şi acelaşi pentru toţi ierarhii, şi anume: în primul rând, este propovăduirea Evangheliei Mântuitorului nostru Iisus Hristos. De aceea, episcopul poartă pe mitră icoanele celor patru Evanghelişti, de o parte şi de alta a icoanei Mântuitorului, întrucât el este învăţătorul Evangheliei Mântuitorului nostru Iisus Hristos în eparhia sa. În al doilea rând, programul nostru este păstrarea tradiţiei Sfinţilor Părinţi ai Bisericii. Ei sunt învăţătorii noştri şi rugători pentru noi. În Biserică nu este suficient să ştii multe, ci trebuie să fii şi ajutat prin rugăciune. În al treilea rând, programul nostru este însuşi Statutul Bisericii Ortodoxe Române, care trebuie respectat, mai întâi, de către Patriarh, ca un garant al respectării Statutului şi a tuturor legiuirilor bisericeşti. Iar din acest punct de vedere, Biserica Ortodoxă are întotdeauna, deodată, simţul tradiţiei continue, fără rupturi, şi dinamica misiunii. Toţi membrii Sfântului Sinod sunt oameni ai tradiţiei şi, în acelaşi timp, oameni ai misiunii dinamice. Împărţirea în modernişti şi conservatori sau tradiţionalişti este una artificială. Deci, noi avem o coresponsabilitate în păstrarea credinţei ortodoxe şi transmiterea ei din generaţie în generaţie, avem o coslujire liturgică şi sacramentală şi avem împreună-bucurie când lucrurile merg bine în Biserică, după cum avem o împreună-suferinţă când Biserica trece prin încercări. Când în Biserică există tulburare, când unitatea Bisericii se află în pericol, toţi membrii Sfântului Sinod suferă, iar împreună cu ei suferă întreg corpul Bisericii, nu numai ierarhii, ci şi clericii, monahii, monahiile, şi toţi credincioşii noştri.

Deci, mulţumim tuturor celor ce au încredere în noi şi, în acelaşi timp, trebuie să mărturisim că Sinodul împreună cu Patriarhul, au nevoie

(continuare în p. 4)

Avem un nou patriarh!

Ziua de 12 septembrie ne-a adus multă bucurie în suflete, prin alegerea celui de al şaselea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitul Părinte Daniel, până atunci mitropolit al Moldovei şi Bucovinei. Avem un patriarh de excepţie, care va inaugura – lucru de care suntem convinşi toţi, chiar şi cei care ar fi dorit pe altcineva – o etapă nouă în istoria bimilenară a Bisericii noastre, prin schimbări şi înnoiri, care vor duce la creşterea prestigiului ei în toată lumea creştină. Avem un patriarh *tânăr,* cel mai tânăr dintre toţi întâistătătorii de Biserici ortodoxe autocefale (şi cel mai tânăr dintre Patriarhii României la data alegerii!), dar şi cel mai cunoscut şi apreciat din lumea ortodoxă, aşa cum este numai patriarhul ecumenic Bartolomeu. În ţară este cunoscut prin realizările sale de excepţie din cuprinsul Arhiepiscopiei Iaşilor, căci el „a ctitorit" noua Facultate de Teologie şi mai multe seminarii teologice, a înfiinţat postul de radio „Trinitas", precum şi ziarul „Lumina", care duc cuvânt de mângâiere şi de învăţătură în ţara întreagă, precum şi prestigioasa editură „Trinitas" în care s-au tipărit zeci de lucrări teologice sau de alt gen, a creat numeroase aşezăminte de asistenţă socială, aşa cum nu mai are nici o altă eparhie din ţară, a iniţiat construirea a zeci de schituri şi mânăstiri, a sute de biserici parohiale şi capele urmărind ca nici un sat să nu rămână fără un locaş de închinare, a procedat la canonizarea atâtor sfinţi moldoveni, ultimul fiind Sfântul Ierarh Varlaam, un predecesor al său în scaunul mitropolitan, a desfăşurat o rodnică activitate misionar-pastorală, prin vizite canonice, sfinţiri de biserici, hirotonii de preoţi, hramuri mânăstireşti şi la Cuvioasa Parascheva de la Iaşi, îndrumând şi pe preoţii săi la cât mai frumoasă lucrare pastorală, a invitat ierarhi de peste hotare să-i viziteze eparhia.

Dar noul patriarh este bine cunoscut şi peste hotarele ţării, ca unul din marii „ecumenişti" ai timpului nostru. Şi-a început „lucrarea ecumenică" încă din anii în care şi-a desăvârşit studiile teologice la Strasbourg şi la Fribourg, apoi ca profesor la Institutul Ecumenic de la Bossey în Elveţia, prin conferinţele pe care le-a susţinut în diverse centre teologice, prin participarea la numeroase congrese şi simpozioane în diverse ţări ale lumii,

(continuare în p. 6)

Pr. Prof. Dr. Mircea PĂCURARIU

Prea Fericitul Părinte Dr. Daniel Ciobotea, al VI-lea patriarh al Bisericii

(urmare din p. 1)

în direct şi consemnării în presă a ceremonialului de instalare a noului patriarh.

6. Solicitarea sprijinului organelor abilitate cu asigurarea ordinii şi liniştii pentru evitarea oricăror incidente pe timpul desfăşurării ceremonialului instalării.

7. Primirea şi însoţirea delegaţiilor oficiale.

*

Instalarea Prea Fericitului Părinte Dr. Daniel Ciobotea ca patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a avut loc, aşa cum s-a stabilit de către Sfântul Sinod, în data de Duminică, 30 septembrie 2007.

Ecoul evenimentului din viaţa Bisericii Ortodoxe Române a fost perceput cu promptitudine de către toate Bisericile şi organizaţiile creştine şi religioase internaţionale, dovadă numărul impresionant de delegaţii care au sosit la Bucureşti, pe parcursul zilelor de vineri, 28 septembrie şi sâmbătă, 29 septembrie.

Spre edificarea cititorilor noştri redăm lista delegaţiilor participante:

– **Patriarhia Ecumenică**: Î.P.S. Ieremia, Mitropolit de Elveţia, Î.P.S. Gennadios, Mitropolit de Sassima, pr. Constantin Miron.

– **Patriarhia Alexandriei**: Î.P.S. Petros, Mitropolit de Axomis.

– **Patriarhia Antiohiei**: P.S. Nifonos, Episcop de Philippopolis, vicar patriarhal pentru Europa de Vest.

– **Patriarhia Ierusalimului**: Î.P.S. Arhiepiscop Theophanis de Gerasa şi Exarh al Sfântului Mormânt.

– **Patriarhia Moscovei**: Î.P.S. Filaret, Mitropolit de Minsk şi Slutsk, Î.P.S. Vladimir, Mitropolit de Chişinău, Protoiereu Nikolai Balaşov, Protoiereu Nikolai Corjit, Protoiereu Veceslav Şpac.

– **Patriarhia Sârbă**: Î.P.S. Amfilohie, Mitropolit de Cerna Gora (Muntenegru), Î.P.S. Jovan, Arhiepiscop de Ohrida, P.S. Lucian, Episcop de Buda şi Administrator al Episcopiei Ortodoxe Sârbe de Timişoara, Arhimandrit Dositei, pr. Vladimir Marcovici, vicar administrativ.

– **Patriarhia Bulgară**: Î.P.S. Dometian, Mitropolit de Vidin, Î.P.S. Kiril, Mitropolit de Varna, P.S. Naum, Episcop de Stobia, secretar al Sfântului Sinod, pr. Hristo Gheorghiev, pr. Petar Totev.

– **Biserica Ortodoxă din Ucraina**: P.S. Mark, Episcop de Sumy, P.S. Meletie, episcop de Hotin, pr. Vasile Covalciuc.

– **Biserica Ortodoxă a Georgiei**: Î.P.S. Gherasim, Arhiepiscop de Zugdidi şi Tsaisi, pr. David.

– **Biserica Ortodoxă a Ciprului**: Î.P.S. Gheorghe, Mitropolit de Pafos, P.S. Leontie, Episcop de Hytra, pr. Matei Petre.

– **Biserica Greciei**: Î.P.S. Dionysios, Mitropolit de Chios, Î.P.S. Eustathios, Mitropolit de Sparta şi Monemvasia, Î.P.S. Antim, Mitropolit de Alexandroupolis, Î.P.S. Dionisie, Mitropolit de Corint, Î.P.S. Pantelimon, Mitropolit de Veria, Î.P.S. Pavlos, Mitropolit de Drama, Î.P.S. Varnabas, Mitropolit de Neapolis, Arhimandrit Kirillos Misiakoulis, secretar şef al Sfântului Sinod.

– **Biserica Ortodoxă din Albania**: Î.P.S. Mitropolit Joan Pelushi de Korça, pr. Dhimitraq Veriga.

– **Biserica Ortodoxă din Polonia**: Î.P.S. Ieremia, Arhiepiscop de Wroclaw şi Szczecin.

– **Biserica Ortodoxă din Ţinuturile Cehiei şi Slovacia**: P.S. Tichon, Episcop de Komarno şi vicar al Eparhiei de Preşov, protoiereu Ladoslav Baly, şeful Cancelariei mitropolitane din Preşov, Protoiereu Cristian Popescu, Mănăstirea Sfânta Ludmila din Brno.

– **Biserica Ortodoxă din Finlanda**: Î.P.S. Leo, Arhiepiscopul Kareliei şi a toată Finlanda şi pr. Bogdan Grosu.

– **Biserica Ortodoxă din America (OCA)**: Î.P.S. Nathaniel, Arhiepiscop al Episcopiei Ortodoxe Române din America, pr. Laurence Lazăr, secretar al Consiliului Episcopal, pr. Remus Grama, pr. Casian Fetea.

– **Biserica Ortodoxă Coptă**: P.S. Kyrillos, Episcop de Milano, P.S. Gabriel, Episcop de Viena.

– **Biserica Ortodoxă Apostolică din Armenia (Ecimiadzin)**: Î.P.S. Arhiepiscop Yeznik Petrossian, secretar pentru relaţiile inter-bisericeşti, Î.P.S. Arhiepiscop Dirayr Mardikian, al Bisericii Armene din România şi Bulgaria, P.S. Episcop Anuşavan Zhamkochian, decanul Facultăţii de Teologie din Erevan, pr. Ezdras Bogdan.

– **Catolicosul Armean de Cicilia**: Î.P.S. Arhiepiscop Gomidas Ohanian, vicarul Sanctităţii Sale Catolicosul Aram I, pr. Shahe Panossian, decanul Seminarului Teologic.

– **Biserica Romano-Catolică (Vatican)**: Eminenţa Sa, Cardinalul Walter Kasper, preşedintele Consiliului Pontifical pentru Unitatea Creştinilor, E.Sa Monseniorul Brian Farell, secretar al Consiliul Pontifical pentru Unitatea Creştinilor, E.Sa Monseniorul Jean-Claude Perisset, Nunţiu Apostolic la Bucureşti.

– **Biserica veche Catolică**: Excelenţa Sa Episcopul Hans Gerny, pr. Ioan Jebelean.

– **Biserica Anglicană**: E.Sa Episcop Geoffrey Rowell, Reverend Martin Jacques, dr. John Barker.

– **Biserica Evanghelică din Germania**: E.Sa. Superintendant Gerrit Noltensneier, pastor dr. Johann Schneider.

– **Biserica Lutherană din Suedia**: E.Sa Anders Wejryd, Arhiepiscop de Uppsala şi Primat al Bisericii Lutherane din Suedia.

– **Consiliul Mondial al Bisericilor**: pr. Prof. Dr. Ioan Sauca.

– **Conferinţa Bisericilor Europene**: E.Sa, Venerabilul Colin Williams, pr. Prof. Dr. Viorel Ioniţă, Ms. Renate Sbeghen.

– **Alţi invitaţi de peste hotare**: Eminenţa Sa Cardinalul Karl Lehmann, Episcop de Mainz, preşedintele Conferinţei Episcopilor Catolici din Germania, E.Sa Episcop Francesco Coccopalmeiro, preşedintele Consiliului Pontifical pentru interpretarea textelor liturgice, E.Sa Vincenzo Paglia, Episcop de Terni, Narni şi Amalia (Italia), E.Sa. Monseniorul Gianfranco Bottoni, Arhiepiscopia de Milano (Italia), diac. Alberto Quattrucci, preşedinte Sant'Egidio (Italia), Don Giovanni Brusegan, Capelanul Universităţii din Padova (Italia), E.Sa. Monseniorul prof. Dr. Philipp Harnoncourt (Austria), E.Sa. Albert Rauch (Germania), prof. Reinhart Thole, Facultatea de Teologie Evanghelică din Heidelberg (Germania), dl. Mattias Henn (Austria), dl. Gabriel Vanghele (Austria), Fr. Jean Marc şi Fr. James, Comunitatea de la Taize (Franţa), pr. Vicar Marc Antonie Costa de Beauregard (Franţa), pr. Traian Valdman, vicar pentru Italia, pr. Vicar Ioan Piţura, vicariatul Ortodox Ucrainean, Sighetul Marmaţiei, pr. Mircea Corpodean, parohia ortodoxă română din Johannesburg, pr. Ioan Ioniţă şi pr. Gheorghe Chişcă (Arhiepiscopia Ortodoxă Română în America şi Canada), pr. State Silviu, parohia ortodoxă română din Istanbul (Turcia), pr. Silviu Pufulete, parohia ortodoxă română din Londra (Anglia).

La orele 8^{30} s-a început, în catedrala patriarhală, oficierea Sfintei Liturghii, de către cei şapte mitropoliţi: Î.P.S. Dr. Laurenţiu

al Ardealului, Î.P.S Bartolomeu al Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului, Î.P.S. Teofan al Olteniei, Î.P.S. Nicolae al Banatului, Î.P.S. Serafim al Europei Centrale, Î.P.S. Iosif al Europei Occidentale, Î.P.S. Petru al Basarabiei. Din sobor au făcut parte preoţi şi diaconi.

Au fost prezenţi ceilalţi membri ai Sfântului Sinod, ca şi membrii laici ai Adunării Naţionale Bisericeşti. Se cuvine să menţionăm prezenţa preşedintelui ţării, Domnul Traian Bă-

sescu, a primului ministru, Domnul Călin Popescu Tăriceanu, a preşedinţilor celor două camere ale Parlamentului României, Domnii Nicolae Văcăroiu şi Bogdan Olteanu, a ministrului Culturii şi Cultelor, Domnul Adrian Iorgulescu, a altor reprezentanţi ai Academiei Române, armatei, ai altor autorităţi centrale şi locale, a regelui Mihai şi familiei regale, a foştilor preşedinţi ai României, Domnii Ion Iliescu şi Emil Constantinescu, a delegaţilor tuturor Bisericilor ortodoxe surori, ai celorlalte Biserici şi organizaţii ecumenice.

La orele 10^{30} a început ceremonialul de întronizare, printr-un Te Deum oficiat de aceiaşi ierarhi slujitori la Sfânta Liturghie.

În timp ce se cânta troparul Pogorârii Duhului Sfânt (îndată după ectenia mare), P.S. episcop vicar patriarhal Vincenţiu Ploieşteanu, secretarul Sfântului Sinod, l-a invitat pe P.F. patriah Daniel, în mijlocul bisericii, sub policandru, iar Î.P.S. arhiepiscop Nifon al Târgovişte, în calitate de preşedinte al Comisiei de

organizare a ceremonialului de instalare, a dat citire Gramatei Sfântului Sinod.

Din locul menţionat, Prea Fericitul Părinte Patriah Daniel a fost invitat pe solee unde i-au fost înmânate, de către ierarhii cu rang de mitropolit, însemnele patriarhale. Astfel, I.I .P.P.S.S. mitropoliţi Iosif şi Serafim l-au înveşmântat pe noul patriah cu mantia, rostind «Vrednic este»; Î.P.S. Petru i-a înmânat engolpionul cu Maica Domnului; Î.P.S. Teofan i-a înmânat engolpionul cu Mântuitorul; Î.P.S. Bartolomeu i-a înmânat camilafca albă; cârja patriarhală i-a fost înmânată de Î.P.S. Laurenţiu. Doi mitropoliţi: Î.P.S. Laurenţiu şi

Î.P.S. Bartolomeu l-au condus apoi pe P.F. patriarh Daniel spre tronul patriarhal, unde instalându-l s-a rostit, de către Î.P.S.

Bartolomeu, această formulă: *„Cu ajutorul Atotputernicului şi Milostivului Dumnezeu, Care poartă grijă sfintelor Sale Biserici,*

Ortodoxe Române

Vă înălţăm şi Vă aşezăm, de Hristos iubitorule şi al nostru prea iubit frate în Domnul, Prea Fericite Părinte Daniel, în tronul de arhiepiscop al Bucureştilor, mitropolit al Munteniei şi Dobrogei, locţiitor al tronului Cezareei Capadociei şi patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin."

Î.P.S. Teofan a citit apoi o prea frumoasă rugăciune, pe care pentru profunzimea cuprinsului ei o redăm în continuare: *„Stăpâne Doamne Atotţiitorule, Părinte al îndurărilor şi Dumnezeule a toată mângâierea, păzeşte pe păstorul nostru, pe Prea Fericitul Părinte Daniel, arhiepiscopul Bucureştilor, mitropolitul Munteniei şi Dobrogei, locţiitorul tronului Cezareei Capadociei şi patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, împreună cu turma sa cea cuvântătoare, că Tu eşti puterea şi ajutorul tuturor, Tu eşti doctorul sufletelor şi al trupurilor, izbăvitorul nostru, viaţa şi bucuria noastră, Tu toate le poţi câte voieşti. Miluieşte-ne, păzeşte-ne, acoperă-ne şi ne ocroteşte pe noi, că Tu eşti Domnul domnilor şi Stăpânul stăpânilor. Pentru aceasta şi slujitorului Tău, Prea Fericitului Părintelui nostru Patriarh Daniel, care stă înainte, dă-i putere şi har, ca să lege şi să dezlege cele ce se cuvine a lega şi dezlega, iar Biserica Ta, prin alesul Tău, o întăreşte şi o păzeşte. Că Tu eşti Dumnezeul nostru şi Ţie slavă înălţăm, Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor".*

Ceremonialul instalării s-a încheiat cu cuvântul Prea Fericitului Părinte Patriarh Daniel.

Cu sufletele încărcate de emoţia sfintelor rugăciuni de cerere şi mulţumire, membrii Sfântului Sinod, toţi delegaţii Bisericilor Ortodoxe surori, ai celorlalte Biserici şi organizaţii creştine, reprezentanţii autorităţilor de stat, guvern şi parlament şi alte oficialităţi s-au îndreptat apoi spre Palatul Patriarhiei, unde a continuat ceremonialul instalării. Au prezentat mesaje: Î.P.S. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, în numele Sfântului Sinod, Dl. Traian Băsescu, Preşedintele României, Dl. Nicolae Văcăroiu, Preşedintele Senatului, Dl. Călin Popescu-Tăriceanu, Primul Ministru al Guvernului României, Majestatea Sa, Regele Mihai, reprezentanţii Bisericilor Ortodoxe surori, Bisericilor Ortodoxe Orientale, Vaticanului, Bisericii Vechi-Catolice, Bisericii Anglicane, Bisericii Evanghelice din Germania, Conferinţei Bisericilor Europene şi Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

În aceeaşi zi de Duminică, 30 septembrie 2007, la orele 17^{00}, preşedintele României, Excelenţa Sa, Domnul Traian Băsescu a conferit Prea Fericitului Părinte Patriarh Daniel *„Ordinul Naţional Steaua României în grad de Mare Cruce".*

Prea Fericirea Sa a adresat un cuvânt de mulţumire pentru „cinstirea şi preţuirea arătată în primul rând Bisericii Ortodoxe Române".

La ora 19^{30}, Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel a avut o întâlnire, în palatul patriarhal, cu membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române şi cu ierarhii Bisericilor Ortodoxe surori, care au participat la instalare şi cărora le-a mulţumit pentru cinstea pe care au acordat-o Bisericii noastre. Totodată, Prea Fericirea Sa, le-a acordat câte un engolpion ca semn al unităţii.

În încheiere, aducem laudă şi mulţumire Părintelui Luminilor şi Dătătorului de viaţă pentru tot harul şi îndurarea Sa revărsate asupra Bisericii Ortodoxe Române şi-L rugăm pe Domnul şi Stăpânul vieţii noastre să ocrotească şi pe mai departe ţara noastră, întregul popor român, iar lumii să-i hărăzească pace.

GRAMATĂ SINODALĂ

PREA IUBITULUI CLER ŞI POPOR DREPTCREDINCIOS DIN DE DUMNEZEU PĂZITA ARHIEPISCOPIE A BUCUREŞTILOR ŞI MITROPOLIE A MUNTENIEI ŞI DOBROGEI ŞI CELOR DIN CUPRINSUL ÎNTREGII PATRIARHII A BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, TUTUROR ASCULTĂTORILOR ŞI CITITORILOR ACESTEI GRAMATE SINODALE,

Har şi pace de la Dumnezeu, Părintele nostru din ceruri, iar de la Noi binecuvântarea arhierească

Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos a aşezat în Sfânta Sa Biserică scaune şi vrednicii mici şi mari şi, prin trimiterea din ceruri în chipul limbilor de foc a Prea Sfântului şi de viaţă făcătorului Duh peste Sfinţii Săi ucenici şi apostoli, i-a întărit întru propovăduirea cuvântului Evangheliei Sale, iar prin punerea mâinilor, într-o neîntreruptă înlănţuire de la sfinţii apostoli şi până astăzi, toţi slujitorii Bisericii lui Dumnezeu şi păstorii turmei lui Hristos se fac vrednici a fi părtaşi aceloraşi daruri şi haruri.

Ca smeriţi urmaşi ai lor, facem arătare tuturor, că prin trecerea la cele veşnice în ziua de 30 iulie 2007 a Fericitului întru pomenire Patriarhul **Teoctist Arăpaşu** a rămas vacant scaunul de Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Pe temeiul articolului 130 alin. „d" şi „p" din Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române, prin adresa nr. 3353/2007, a fost convocat Sfântul Sinod în şedinţă extraordinară pentru desemnarea a trei candidaţi dintre ierarhii eparhioţi, iar prin adresa nr. 3373/2007, a fost convocat în aceeaşi zi de 12 septembrie 2007, Colegiul Electoral Bisericesc pentru alegerea de Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române dintre cei trei candidaţi recomandaţi de Sfântul Sinod.

Ca urmare, după săvârşirea slujbei *Te-Deum*-ului în Catedrala Patriarhală, la orele 17,00, Colegiul Electoral Bisericesc s-a întrunit în aula Palatului Patriarhiei Române, unde, sub preşedinţia Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Nicolae al Banatului, ierarhul în cea mai veche hirotonie întru arhiereu, în ordinea dipticelui, a ales după rânduielile bisericeşti, în scaunul vacant de Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române pe Înalt Prea Sfinţitul Părinte Dr. **DANIEL CIOBOTEA**, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, care s-a arătat vrednic de chemarea la această înaltă demnitate, prin statornicia în mărturisirea dreptei credinţe, a Sfintei Biserici Ortodoxe de Răsărit, prin pilduitoarea şi întreita slujire învăţătorească, sfinţitoare şi conducătoare ca arhiereu al lui Hristos, prin neobositul zel misionar, prin larga lucrare pastorală şi social caritativă în slujba păstoriţilor, prin promovarea, întărirea şi înnoirea lucrării administrative bisericeşti în Arhiepiscopia Iaşilor, prin cultivarea relaţiilor frăţeşti cu membrii Sinodului Mitropolitan, prin împlinirea răspunderilor încredinţate de Sfântul Sinod pentru reprezentarea Bisericii Ortodoxe Române în forumurile bisericeşti internaţionale şi la întrunirile teologice inter-ortodoxe şi inter-creştine, activităţi pentru care a fost distins cu funcţii, onoruri şi titluri academice, prin activitatea ca profesor de teologie, care a elaborat apreciate lucrări ştiinţifice teologice, sute de studii şi articole necesare instruirii studenţilor teologi şi clerului ortodox român, precum şi pentru fondarea de viabile instituţii teologice, culturale şi social-caritative, dând dovezi de ascultare faţă de Sfântul Sinod, de respectare şi împlinire a legilor ţării.

Potrivit articolului 130 alin. „u" şi articolului 131 alin. „l" din Statutul pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române, Noi, membrii Sfântului Sinod am procedat la examinarea şi cercetarea canonică a acestei alegeri în şedinţa noastră din 12 septembrie 2007, şi găsind că alegerea s-a îndeplinit cu păzirea tuturor formelor şi rânduielilor legale, am validat şi aprobat alegerea Înalt Prea Sfinţitului Mitropolit Dr. **DANIEL CIOBOTEA** în scaunul vacant de Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Dobrogei şi Munteniei, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române şi Preşedinte al Sfântului nostru Sinod.

Ca urmare, astăzi, duminică, 30 septembrie 2007, după oficierea Sfintei Liturghii în Catedrala Patriarhală, în prezenţa membrilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a Preşedintelui României, a reprezentanţilor Înaltelor foruri şi autorităţi de Stat, a delegaţiilor Bisericilor Ortodoxe, ai celorlalte Biserici şi organizaţii creştine mondiale, a celorlalte Biserici şi Culte din ţară, de faţă fiind mulţi clerici şi credincioşi din Arhiepiscopia Bucureştilor şi din întreaga Biserică Ortodoxă Română,

Noi, **Laurenţiu**, Mitropolitul Ardealului, **Bartolomeu**, Mitropolitul Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului, **Teofan**, Mitropolitul Olteniei, **Nicolae**, Mitropolitul Banatului, **Petru**, Mitropolitul Basarabiei, **Serafim**, Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Germaniei, Europei Centrale şi de Nord şi **Iosif**, Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale, săvârşind Doxologia întronizării în Catedrala Patriarhală, înmânăm **Prea Fericitului Părinte DANIEL**, în numele Sfântului Sinod, după rânduiala tradiţională, însemnele slujirii patriarhale: Gramata Sinodală, mantia patriarhală, crucea şi engolpioanele patriarhale, camilafca albă şi culionul alb cu cruce, precum şi cârja arhipăstorească şi-l aşezăm potrivit chemării şi vredniciei în tronul patriarhal.

Constatând dragostea de care se bucură în rândurile noastre, a clerului, credincioşilor, monahilor şi monahiilor Bisericii Neamului nostru şi aprecierea din partea tuturor celor prezenţi, care prin aceasta dau mărturie de preţuirea de care se bucură înlăuntrul şi în afara ţării, fiind încredinţaţi că Prea Fericirea Sa va fi şi mai departe pildă de dragoste frăţească, de neobosită lucrare, bună înţelegere şi înţelepciune părintească, spre a ne fi tuturor călăuză şi îndemn întru întărirea, apărarea şi cinstirea tuturor învăţăturilor Sfintei Evanghelii, în duhul Sfinţilor Apostoli, Sfinţilor Părinţi şi al păcii între oameni şi popoare, îl recomandăm tuturor celor din cinul preoţesc şi călugăresc, precum şi tuturor drept-credincioşilor creştini din de Dumnezeu-păzita Arhiepiscopie a Bucureştilor, Mitropolie a Munteniei şi Dobrogei şi Patriarhie Română, pe Prea Fericitul Părinte Patriarh **DANIEL**, îndemnând pe toţi să-l respecte şi să-l asculte cu toată supunerea, ca pe Chiriarhul legiuit al lor şi Întâistătător al nostru, ca Patriarh şi Preşedinte al Sfântului Sinod, înţelegând şi noi să ne plecăm, cu toată voia arătându-i în toate împrejurările cinstire şi ascultare, ca fraţi întru Domnul, dorindu-i să păstorească cu râvnă, blândeţe, dreptate şi iubire de popor, stăruind cu răbdare şi înţelepciune, în lucrarea necontenită a propovăduirii cuvântului lui Dumnezeu şi privind pururea la dreptarul şi plinitorul credinţei noastre, Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Păstorul cel Bun, căruia I se cuvine toată mărirea, cinstea şi închinăciunea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Dată astăzi, duminică, 30 septembrie, anul mântuirii 2007.

MESAJUL PREŞEDINTELUI ROMÂNIEI, DOMNUL TRAIAN BĂSESCU, rostit la ceremonia din Palatul Patriarhal, cu prilejul întronizării Prea Fericirii Sale DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Prea Fericirea voastră, Înalt Prea Sfinţiile şi Prea Sfinţiile voastre, Eminenţe, Excelenţele voastre, Doamnelor şi domnilor,

Participăm astăzi la un moment de sărbătoare din viaţa Bisericii Ortodoxe Române, un moment al speranţei de împlinire şi înnoire, un moment al responsabilităţii faţă de societatea românească şi de istorie.

Prin creativitatea sa, Biserica Ortodoxă a contribuit fundamental la formarea identităţii culturale şi spirituale a românilor, generând, după cum spunea un istoric român, o „civilizaţie a binelui comun" şi asumând de-a lungul timpului o solidaritate de destin cu naţiunea.

Patrimoniul cultural şi moral al ortodoxiei româneşti reprezintă o bogăţie unanim recunoscută prin care România participă la diversitatea europeană. Consider că prin experienţa dialogului şi a cooperării cu celelalte biserici şi culte în respectul diversităţii şi în beneficiul întregii societăţi, Biserica Ortodoxă Română are un rol important în constituirea unei identităţi creştine receptive şi responsabile în familia europeană.

Distinsă adunare, în România, cultele, ca parte a societăţii care se bucură de încredere şi respect, sunt recunoscute pentru contribuţia la definirea şi dezvoltarea proiectelor bazate pe un spirit comunitar activ.

În acest context, sunt convins că Biserica Ortodoxă va participa în continuare la dezbaterile publice şi la programele care îşi propun acţiuni concrete de prevenire a sărăciei şi a corupţiei, afirmând totodată valorile familiei şi ale solidarităţii. Cu toţii avem responsabilitatea binelui comun, pe care îl putem împlini cu sprijinul celor care au menirea de a susţine dimensiunea etică a spaţiului public.

Prea Fericirea voastră, Libertatea pe care Biserica Ortodoxă Română a redobândit-o după 1989 îşi are astăzi, prin alegerea întâistătătorului său, expresia sa deplină. Cu acest prilej, doresc să îmi exprim încrederea în capacitatea întregii Biserici Ortodoxe de a găsi echilibrul între virtuţile tradiţiei şi deschiderile lumii moderne, de a fi prezentă în societatea noastră prin slujirea semenilor noştri şi prin frumuseţea creaţiilor sale. Sunt convins că lucrarea Prea Fericirii voastre va oferi încredere şi speranţă în biruinţa dreptăţii, în puterea adevărului şi în respectul faţă de celălalt, răspunzând prin responsabilităţile asumate acum, la chemarea pe care v-a adresat-o Biserica, aspiraţiilor şi vocaţiilor existente în comunitatea credincioşilor şi în întreaga societate.

La mulţi ani, Prea Fericirea voastră!

ÎNSEMNARE ÎN CONDICA DE AUR

la întronizarea Prea Fericitului Daniel Ciobotea în scaunul de Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului şi săvârşirea Sfântului Duh, Dumnezeu cel în Treime lăudat, în anul mântuirii 2007, în ziua a douăsprezecea a lunii septembrie, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române convocat de către Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei, Locţiitor de Patriarh, s-a întrunit în şedinţă extraordinară prezidată de către Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae, ierarhul care potrivit dipticelui are cea mai veche hirotonie întru arhiereu. Astfel, Sfântul Sinod a desemnat trei dintre membrii săi spre a fi supuşi Colegiului Electoral Bisericesc pentru alegerea în scaunul de Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, rămas vacant prin mutarea la viaţa cea veşnică, la 30 iulie 2007, a Fericitului întru pomenire Părintele Patriarh Teoctist.

Chibzuind sub inspiraţia Sfântului Duh, în aceeaşi zi de 12 septembrie 2007, membrii Colegiului Electoral Bisericesc au ales dintre cei trei ierarhi desemnaţi de Sfântul Sinod, pe Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Daniel al Moldovei şi Bucovinei, socotit a fi vrednic în tronul vacant de Părinte şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, prin pilduitoarea, întreită slujire învăţătorească, sfinţitoare şi conducătoare ca Arhiereu al lui Hristos.

În asentimentul Bisericii Ortodoxe Române în unitatea şi totalitatea ei, reprezentată de membrii Sfântului Sinod, delegaţii clerici şi mireni ai eparhiilor şi reprezentanţii învăţământului teologic universitar şi seminarial, întruniţi în Măritul Colegiu Electoral Bisericesc au luat aminte, cu responsabilitate, la statornicia în credinţă şi în faptă, la neobositul zel misionar şi la ascultarea faţă de Sfântul Sinod în toate vredniciile încredinţate Înalt Prea Sfinţitului Daniel, ca Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Bucovinei, reprezentant al Sfintei noastre Biserici în multe şi importante forumuri şi întruniri internaţionale, intercreştine şi interreligioase în care a activat, fiind recunoscut şi apreciat pentru acestea, în ţară şi peste hotare, prin funcţii, onoruri, distincţii, titluri academice primite, ca fondator de instituţii teologice, culturale şi social-caritative, de publicaţii religioase, ca reputat teolog şi profesor, care a elaborat mai multe lucrări ştiinţifice teologice, sute de studii şi articole în limba română şi limbi străine, utile promovării vieţii religioase şi instruirii studenţilor teologi şi elevilor seminarişti.

Constatând profunda sa implicare în trăirea duhovnicească, în misiunea pastorală şi în slujirea arhierească sub toate aspectele, Măritul Colegiu Electoral Bisericesc şi-a întărit convingerea în vrednicia Înalt Prea Sfinţiei Sale, ca viitor Întâistătător şi Arhipăstor al Bisericii, l-a ales Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi al şaselea Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, alegere pe care Sfântul Sinod a validat-o şi aprobat-o în şedinţa sinodală specială din 12 septembrie 2007.

Iar astăzi, 30 septembrie 2007, în Duminica a XIX-a după Rusalii, s-au desfăşurat în Catedrala Patriarhală festivităţile prilejuite de întronizarea Prea Fericitului Părinte Daniel, ca Întâistătător şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, oficiindu-se Sfânta Liturghie şi Te-Deum (Doxologie) de mulţumire, înmânându-i-se însemnele demnităţii patriarhale: Gramata Sfântului Sinod de învestitură şi întronizare, mantia patriarhală, camilafca albă cu cruce, crucea şi engolpioanele patriarhale precum şi cârja arhipăstorească, în cadrul ceremoniei întronizării săvârşită de II. PP. SS. Mitropoliţi, membri ai Sfântului Sinod, în prezenţa Înalţilor oaspeţi din partea Bisericilor ortodoxe surori, ai celorlalte Biserici creştine şi organizaţii relogioase din ţară şi de peste hotare, ai organizaţiilor religioase internaţionale, ai înaltelor instituţii de stat ale României şi ai reprezentanţilor instituţiilor de învăţământ teologic, ai clerului, credincioşilor, monahilor şi monahiilor din întreaga Biserică Ortodoxă Română.

Într-un cuget şi o simţire întreaga suflare creştinească prezentă a preamărit pe Dumnezeu pentru darul pe care l-a dăruit Bisericii Ortodoxe Române.

Ceremoniile din Catedrala Patriarhală au fost urmate de şedinţa festivă a Sfântului Sinod desfăşurată în Marea Aulă a Palatului Patriarhiei Române, rostindu-se şi prezentându-se mesaje de felicitare din partea conducerii de stat, a reprezentanţilor Bisericilor participante la festivitate şi a conducătorilor cultelor religioase din ţară.

Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Păstorul cel Mare şi Bun, să hărăzească Întâistătătorului ales şi întronizat al Bisericii Ortodoxe Române, Prea Fericitului Părinte Patriarh Daniel, păstorire rodnică şi îndelungată, în ogorul Sfintei Biserici Ortodoxe a poporului român, în adevăr, cu blândeţe, dreptate, cumpăt nebiruit în propovăduirea Cuvântului, pentru continuarea şi sporirea vieţii religioase în Biserica lui Hristos din România, în necontenită credinţă şi veghere către Mântuitorul şi Plinitorul credinţei noastre.

Mântuieşte, Doamne, poporul Tău şi binecuvântează moştenirea Ta!

CUVÂNTUL PATRIARHULUI ALES,

rostit la încheierea lucrărilor Colegiului Electoral Bisericesc

(urmare din p. 1)

de rugăciunile întregii Biserici, pentru că numai Dumnezeu ne poate lumina să găsim împreună soluţii potrivite în momente dificile, să găsim metode misionare adecvate timpului nostru. De mare folos ne este sfatul tuturor preoţilor evlavioşi şi harnici de la parohii; de mare folos ne este sfatul şi sprijinul tuturor monahilor şi monahiilor care, întru smerenie şi întru nevoinţă, se roagă pentru întreaga Biserică; de mare folos ne este sfatul tuturor credincioşilor harnici şi jertfelnici care vin cu regularitate la biserică şi care, din puţinul lor, ajută mult la construirea bisericilor şi la împlinirea tuturor activităţilor misionare, culturale şi sociale ale Bisericii; de mare folos ne este şi sfatul bun al autorităţilor şi instituţiilor de Stat, care ne vine din partea oamenilor care au dorinţa sinceră de a ajuta Biserica şi poporul român; de mare folos ne este sfatul intelectualilor care, desigur, trebuie să se considere nu vizavi de Biserică, ci în Biserică, şi de mare folos ne este orice sfat bun care vine de la oameni specialişti din diferite domenii. Avem mare nevoie de specialişti în toate domeniile ca să fim sfătuiţi: când construim biserici, când desfăşurăm activităţi culturale, când desfăşurăm activităţi sociale. Aşadar, avem nevoie de sfatul şi de sprijinul acestor categorii, şi de sprijinul altor categorii. În special, mă gândesc la profesorii de teologie din Facultăţile de Teologie şi din Seminarii, ştiind că o teologie adevărată trebuie să fie, deodată, mistagogică şi misionară, de participare la Sfintele Taine ale mântuirii şi de răspândire a Evangheliei în lume. Deci, o teologie adevărată este o conştiinţă misionară a Bisericii. Avem nevoie, aşadar, de toate instituţiile bisericeşti care există şi care au nevoie şi ele de sprijinul Sfântului Sinod, iar Sfântul Sinod are nevoie de sprijinul tuturor.

Vă mulţumesc încă o dată pentru încredere şi rugăm pe Hristos Domnul, Arhiereul Cel veşnic, să binecuvânteze pe toţi ierarhii Sfântului Sinod, pe membrii Colegiului Electoral Bisericesc, întreaga noastră Biserică Ortodoxă Română, şi întreaga Ortodoxie, spre binele Bisericii lui Hristos şi al ţării noastre.

Rugăm pe Hristos Domnul să ne ajute să continuăm activitatea frumoasă şi luminoasă a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, să păstrăm, să preţuim şi să cultivăm moştenirea lăsată de el, spre binele Bisericii noastre şi slava Prea Sfintei Treimi.

Vă mulţumesc!

COMUNIUNE FRĂŢEASCĂ ÎN BISERICĂ

„Păstorul cel bun îşi pune viaţa pentru oile sale” (Ioan 10, 11)

Prea Fericitului Părinte DANIEL al Bisericii Ortodoxe Române

Domnul nostru Iisus Hristos este Păstorul cel Bun, deoarece El Se dăruieşte pe Sine, pentru ca oile Sale *„viaţă să aibă, şi din belşug să aibă”* (*Ioan* 10, 10), adică viaţă veşnică sau fericire veşnică, după cum tâlcuiesc Sfinţii Părinţi ai Bisericii (Sf. Chiril al Alexandriei).

Sf. Ioan Gură de Aur spune că, întrucât Hristos are grijă de mântuirea oamenilor, Se numeşte pe Sine *Păstor*, iar când îi aduce pe oameni la Tatăl, Se numeşte pe Sine *uşă*: *„Eu sunt uşa; dacă va intra cineva prin Mine, se va mântui; şi va intra şi va ieşi şi păşune va afla.”* (*Ioan* 10, 9).

Tâlcuind cuvintele Mântuitorului Iisus Hristos *„Eu sunt uşa”*, marele teolog român Dumitru Stăniloae scrie: *„Hristos se afirmă ca singura uşă a oilor cuvântătoare spre Tatăl. Dar e şi singura uşă prin care Dumnezeu intră la oile cuvântătoare. El e unicul Mijlocitor între Dumnezeu şi oameni, pentru că e şi Dumnezeu, şi om. (...) Hristos e uşă la Tatăl pentru toţi şi a Tatălui către toţi. Dar e în mod special uşă a celor ce conduc pe oameni spre (Dumnezeu) Tatăl şi pe Tatăl, sau pe Dumnezeu în general, spre oameni, adică (uşă) a păstorilor aleşi dintre oameni”* [1]. Apoi el mai precizează că Hristos este şi *„uşa prin care intră şi ies oile înseşi. Prin umanitatea Lui intră oile cuvântătoare la Dumnezeu, aflând o păşune spirituală. E uşor şi folositor a intra prin Hristos şi la Tatăl, dar şi a ieşi cineva din sine spre semeni. Hristos este singura uşă prin care omul iese din închisoarea egoismului şi omenescului închis în lume”* [2].

Sfinţii Părinţi ai Bisericii care au explicat Evanghelia după Ioan, în special Sfinţii Ioan Gură de Aur şi Chiril al Alexandriei, au remarcat că Păstorul cel bun se deosebeşte atât de furii sau hoţii care intră în staulul oilor pentru a răpi, cât şi de cei ce păstoresc doar pentru plată, arătând că *scopul prim şi ultim al lucrării pastorale nu trebuie să fie profitul personal, ci mântuirea credincioşilor*, adică apărarea lor de cei ce răstălmăcesc dreapta credinţă şi sfâşie unitatea Bisericii, precum şi conducerea credincioşilor pe calea unirii lor cu Hristos prin rugăciune şi fapte bune [3].

Vorbind despre marea responsabilitate a păstorilor Bisericii, Sf. Ioan Gură de Aur († 407) zice: *„Este o încercare mare păzirea Bisericii, o primejdie mare care are nevoie de multă înţelepciune şi de un curaj ca cel despre care vorbeşte Iisus Hristos, acela ca să-şi dea viaţa pentru oile sale, ca niciodată să nu le părăsească, ca să fie tare, ca să stea cu curaj în faţa lupului. În aceasta se deosebeşte păstorul de mercenar. Acesta se îngrijeşte puţin de oile sale, şi nu veghează decât pentru propriul său interes, dar celălalt se uită pe sine însuşi, şi veghează în mod unic numai la mântuirea turmei sale”* [4]. Iar Sf. Chiril al Alexandriei, vorbind despre păstorul cel bun zice: *„Păstorul cu adevărat bun nu vine pentru nimic rău în staulul oilor, urmărind mai degrabă folosul lor şi lucrând cu tărie ceea ce crede că le va fi de mult folos”* [5]. Când distinge între păstorul plătit sau motivat doar de câştigul imediat şi păstorul cel bun care lucrează pentru mântuire, Hristos - Domnul zice că în caz de primejdie, când vede lupul venind, *„cel plătit fuge pentru că este plătit şi nu-l doare inima de oi”* (*Ioan* 10, 9-16). Expresia *„nu-l doare inima de oi”* indică faptul că, prin contrast, cea dintâi calitate a unui bun păstor de suflete este aceea de a avea o inimă milostivă, care suferă pentru credincioşi, o inimă plină de iubire jertfelnică pentru Biserică. Cu alte cuvinte, păstorul cel bun este un om care pune mult suflet în tot ceea ce face pentru mântuirea sufletelor altora. Însă această inimă milostivă a păstorului de suflete se formează în primul rând prin permanentă rugăciune către Hristos, Păstorul cel Bun, şi către toţi sfinţii Lui, mai ales către cei ce au fost ei înşişi păstori de suflete, *„mari dascăli ai lumii şi ierarhi”*.

1. Vocaţia arhipăstorului în Biserică: responsabilitate şi dăruire de sine pentru mântuirea celor păstoriţi de el.

Slujba de întronizare a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române are la bază slujba de TE-DEUM care se săvârşeşte în ziua numelui Patriarhului şi a celorlalţi ierarhi ai Bisericii noastre.

Textul *Apostolului* (*Evrei* 13, 17-21) şi textul *Evangheliei* (Ioan 10, 9-16) care se citesc în timpul acestei slujbe scot în evidenţă adevărul că, în conştiinţa apostolică a Bisericii şi în învăţătura Domnului nostru Iisus Hristos, slujirea de păstor de suflete este în primul rând *responsabilitate sfântă* pentru mântuirea credincioşilor şi *iubire jertfelnică* pentru ei. În acest sens, Sfântul Apostol Pavel îndeamnă pe credincioşi zicând: *„fraţilor, ascultaţi pe conducătorii voştri şi vă supuneţi lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre, având să dea de ele seamă, ca să facă aceasta cu bucurie, şi nu suspinând, căci aceasta nu v-ar fi de folos”* (*Evrei* 13,17). Vedem că ascultarea şi supunerea duhovnicească a credincioşilor faţă de păstorii lor spirituali sunt strâns legate de *privegherea şi responsabilitatea păstorilor* pentru mântuirea celor încredinţaţi lor spre a fi păstoriţi, adică a fi hrăniţi din cuvintele Sfintei Scripturi, din Sfintele Taine ale Bisericii şi din lumina vieţii Sfinţilor lui Dumnezeu.

În continuare, în aceeaşi epistolă către Evrei, Sfântul Apostol Pavel cere credincioşilor să se roage pentru el şi pentru ceilalţi păstori de suflete: *„rugaţi-vă pentru noi; căci suntem încredinţaţi că avem un cuget bun, dorind ca întru toate cu cinste să trăim”* (*Evrei* 13, 18). Acest îndemn apostolic a devenit practică a Bisericii care în fiecare eparhie a ei se roagă la toate slujbele pentru arhipăstorul acesteia cerând lui Dumnezeu *„să-l dăruiască Sfintelor Sale Biserici în pace, întreg, cinstit, drept învăţând cuvântul adevărului Său”* (*Sfânta Liturghie*, pomenirea Chiriarhului după cântarea *Axionului*). La rândul său, Sf. Apostol Pavel se roagă lui Dumnezeu pentru întărirea sau intensificarea vieţii spirituale a credincioşilor spre slava lui Hristos, zicând: *„Dumnezeul păcii, Cel ce prin Sângele unui testament veşnic a înviat din morţi pe Păstorul cel mare al oilor, pe Domnul nostru Iisus, să vă întărească în orice lucru bun, ca să faceţi voia Lui şi să lucreze în noi ceea ce este bineplăcut în faţa Lui, prin Iisus Hristos, Căruia îi fie slava în vecii vecilor Amin.”* (*Evrei* 13, 20-21)

Din lectura textului *Apostolului* se vede clar că toată lucrarea pastorală din Biserică are ca scop întărirea vieţii spirituale şi săvârşirea faptelor bune spre slava lui Hristos, *„ Păstorul cel mare al oilor”* cuvântătoare, Capul Bisericii şi Arhiereul veşnic, Care a descoperit şi împărtăşeşte iubirea Preasfintei Treimi tuturor oamenilor, pe măsura credinţei lor şi a dorinţei lor de-a dobândi viaţa veşnică.

Cât priveşte textul *Evangheliei* care se citeşte la întronizarea Patriarhului, acesta ne învaţă că

2. Comuniune şi conlucrare frăţească în viaţa Bisericii şi în misiunea socială.

În lumina celor arătate mai sus, înţelegem şi noi cât de mare şi sfântă este responsabilitatea

ŞI MISIUNE SPIRITUALĂ ÎN SOCIETATE

la întronizarea ca Patriarh – 30 septembrie 2007

noastră de Părinte duhovnicesc şi arhipăstor al Bisericii Ortodoxe Române. O sarcină grea purtată pe umeri slabi!

De aceea, toată nădejdea ne-o punem mai întâi în milostivirea Tatălui Ceresc, în ajutorul lui Hristos Care ne întăreşte şi în dumnezeiescul har al Sfântului Duh *„cel ce totdeauna pe cele neputincioase le vindecă şi pe cele cu lipsă le împlineşte"*, căutând ca învăţători şi rugători pentru noi pe Sfinţii Apostoli ai lui Hristos şi pe Sfinţii Părinţi ai Bisericii, care mărturiseau că; *„avem comoara aceasta (a harului) în vase de lut, ca să se învedereze că puterea covârşitoare este a lui Dumnezeu, şi nu de la noi"* (*2 Corinteni* 4, 7).

De asemenea, ne punem nădejdea în rugăciunile, sfatul bun şi ajutorul tuturor fraţilor ierarhi din Sfântul Sinod, împreună-slujitori şi împreună-păstori cu noi în Biserica lui Hristos din poporul român.

Totodată, cerem întregului cler, tuturor monahilor şi monahiilor, tuturor credincioşilor şi credincioaselor Bisericii Ortodoxe Române din ţară şi din afara graniţelor României să ne ajute în slujirea noastră cu rugăciunile lor şi cu fapta lor cea bună, ca, împreună, să ne bucurăm cu toţii de binecuvântarea Preasfintei Treimi şi de lucrarea liturgică, pastorală şi misionară a Bisericii noastre.

Cea dintâi dorinţă şi cea dintâi datorie a noastră ca nou Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române constă în *păstrarea, preţuirea şi cultivarea moştenirii spirituale luminoase pe care ne-a lăsat-o fericitul întru pomenire Părintele nostru Patriarh Teoctist*, pildă de înţelepciune şi răbdare, de iubire frăţească faţă de toţi creştinii ortodocşi, pildă de bunătate faţă de toţi creştinii, faţă de toţi oamenii credincioşi şi faţă de toţi oamenii făcători de pace şi de bine.

În al doilea rând, datoria noastră constantă este *promovarea comuniunii frăţeşti, a coresponsabilităţii şi a conlucrării cu toţi ierarhii din Sfântul Sinod*, pentru a păstra şi apăra credinţa ortodoxă şi unitatea Bisericii noastre, precum şi de a găsi împreună cu Înalt Preasfinţiile şi Preasfinţiile lor, împreună cu clerul şi credincioşii mireni ortodocşi, căi şi mijloace corespunzătoare pentru adâncirea şi îmbogăţirea vieţii spirituale şi a lucrării misionare în parohiile, mănăstirile, şcolile teologie, instituţiile culturale şi instituţiile social-caritative ale Bisericii noastre, pe baza experienţei de până acum şi potrivit noilor provocări care vin din partea societăţii contemporane din ce în ce mai secularizate. Această societate – adesea, mai mult indiferentă decât necredincioasă – are nevoie de Biserică, întrucât are nevoie de vindecare şi de comuniune spirituală, tocmai pentru că identifică libertatea persoanei cu individualismul egoist şi cu posesia lucrurilor limitate şi trecătoare; ori, viaţa omenească nu se poate construi temeinic şi constant pe vidul spiritual al uitării de Dumnezeu şi de vocaţia cerească sau transcendentă a persoanei umane.

Foarte repede se constată că deficitul de transcendenţă din viaţa individului produce deficit de umanitate (omenie) în viaţa socială. Fără perspectivă spirituală sau metafizică, viaţa umană se reduce repede la „matematică": număr de indivizi robotizaţi şi cantităţi de produse finite, pentru scopuri bine definite, dar într-o lume închisă în sine, autosuficientă.

O altă dorinţă a noastră, care devine o datorie, este *intensificarea misiunii spirituale a Bisericii în societate, dincolo de zidurile locaşurilor de cult*, prin intermediul *a două reţele bisericeşti ortodoxe la nivel naţional şi anume: radio şi televiziune, precum şi un cotidian al Bisericii*. Experienţa acumulată în acest sens de Mitropolia Moldovei şi Bucovinei, precum şi de alte mitropolii sau eparhii din Biserica noastră, ne dă speranţă că ceea ce este necesar poate deveni posibil prin *coresponsabilitate şi conlucrare frăţească*, precum şi prin bunăvoinţa persoanelor şi instituţiilor care vor să ajute Biserica, pentru ca ea să contribuie la rândul său şi mai mult la viaţa spirituală şi socială a ţării noastre.

3. Recunoştinţă pentru încrederea acordată şi dorinţă de dialog şi cooperare.

În încheiere, dorim să mulţumim tuturor ierarhilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române şi membrilor Colegiului Electoral Bisericesc, pentru încrederea acordată şi chemarea adresată nouă de a sluji, cu râvnă şi înţelepciune, Biserica Ortodoxă Română în noua responsabilitate de Arhiepiscop al Bucureştilor, Mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, aşa cum se spune în *Gramata* Sfântului Sinod pentru întronizarea Patriarhului.

Mulţumim tuturor celor ce ne-au adresat felicitări fie din ţară, fie din străinătate, în nume personal sau în numele unor Biserici şi organizaţii creştine, în numele altor culte religioase, în numele unor instituţii de Stat, organizaţii şi asociaţii.

De asemenea, mulţumim călduros tuturor delegaţilor oficiali din România şi din străinătate care sunt prezenţi acum la momentul întronizării noastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, arătând astfel preţuirea şi prietenia lor faţă de Biserica Ortodoxă Română.

În mod deosebit, mulţumim tuturor instituţiilor de Stat, cu prioritate Preşedintelui şi Guvernului României, pentru ajutorul acordat în organizarea acestui eveniment, având speranţa şi convingerea că Biserica Ortodoxă Română, împreună cu alte culte religioase din România, va continua să contribuie la îmbogăţirea vieţii spirituale, culturale şi sociale a românilor din ţară şi din străinătate, într-o vreme în care România a devenit şi Stat membru al Uniunii Europene.

Nu uităm faptul că mai toţi credincioşii români migranţi au nevoie de mai mult sprijin pastoral şi material, pentru a-şi păstra identitatea şi demnitatea, dar şi pentru a coopera mai bine în domeniul social cu credincioşii altor Biserici şi cu cetăţenii ţărilor unde se află temporar la muncă sau stabiliţi definitiv.

Sperăm că dialogul, cooperarea şi respectul reciproc în raport cu alte Biserici şi cu alte culte religioase vor continua, acordând însă o atenţie deosebită păstrării dreptei credinţe şi tuturor valorilor tradiţionale ale Ortodoxiei. În acest sens, le mulţumim şi tuturor celor ce veghează cu multă râvnă ca Biserica Ortodoxă să nu-şi piardă identitatea de credinţă şi viaţa spirituală, când dialoghează sau cooperează cu alte Biserici creştine.

Noi avem dorinţa şi datoria să rămânem statornici în unitatea dreptei credinţe. În acelaşi timp, considerăm că dragostea faţă de Ortodoxie nu trebuie exprimată doar în atitudini defensive şi în temeri excesive, ci mai ales în faptele lucrării pastorale şi misionare concrete, după modelul Sfinţilor Apostoli, pe care Hristos-Domnul Cel răstignit şi înviat nu i-a lăsat încuiaţi de teamă într-o casă din Ierusalim, ci i-a trimis la propovăduire sau misiune în toată lumea păgână din vremea lor.

În orice caz, mulţumim şi celor ce ne încurajează şi celor ce ne critică, dacă totul este spre folosul mântuirii credincioşilor şi spre binele Bisericii. Când greşim, trebuie să ne pocăim, să cerem iertare şi să ne îndreptăm, iar când facem binele, rugăm să fim ajutaţi şi mai mult, cu fapta, tot spre binele vieţii şi lucrării Bisericii.

Rugăm pe Tatăl nostru din ceruri, pe *„Părintele luminilor de la Care vine toată darea cea bună şi tot darul"* (*Iacob* 1, 17) să ne binecuvânteze şi să ne ajute pe toţi, cu al Său har şi cu a Sa iubire de oameni, ca să săvârşim binele în orice timp şi în orice loc, spre slava Preasfintei Treimi şi spre a noastră mântuire.

† DANIEL
Arhiepiscop al Bucureştilor,
Mitropolitul Munteniei şi Dobrogei
Locţiitor al Tronului Cezareei Capadociei
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

---

[1] Vezi notele explicative 1311 şi 1312 la Comentariul Sfântului Chiril al Alexandriei la Evanghelia după Ioan, Colecţia *Părinţi şi Scriitori Bisericeşti*, nr. 41, Bucureşti, 2000, p. 702.

[2] *Idem*, nota 1313, p. 704.

[3] Vezi Sf. Ioan Gură de Aur, *Comentariu la Evanghelia după Ioan*, Ed. Pelerinul Român, Oradea, 1980, omiliile 59 şi 60, pp. 290-305; Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, pp. 699-721.

[4] *Ibidem*, Omilia 60, 1, p. 296.

[5] Sf. Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, p. 706.

„Înnoirea Bisericii, bucurie şi responsabilitate"

Cuvânt rostit în Palatul Patriarhal, la întronizarea Prea Fericitului Părinte Daniel,

30 septembrie 2007

Prea Fericite Părinte Patriarh Daniel,
Excelenţa Voastră
Domnule Preşedinte al României,
Înalt Prea Sfinţiile şi Prea Sfinţiile Voastre,
Stimaţi oaspeţi de peste hotare şi din ţară,
Iubiţi credincioşi,

În această aleasă şi sfântă zi am fost cu toţii martori ai întronizării celui de-al şaselea Patriarh al BOR, în această catedrală venerabilă şi încărcată de istorie din inima Bucureştiului. Este un eveniment duhovnicesc, liturgic şi canonic plin de adânci şi multiple semnificaţii atât pentru ortodoxia românească, cât şi pentru cea ecumenică. Cu adevărat aceste momente, care au devenit istorie, ne obligă la reflecţie, deschizându-ne mintea şi inima pentru a putea înţelege lucrarea tainică a Duhului Sfânt, care pretutindeni este *„şi pe toate le plineşte"*.

În Sfânta noastră Biserică Ortodoxă, întronizarea oricărui episcop, dar mai ales a întâiului dintre episcopi, este o sărbătoare a înnoirii Bisericii înseşi. În acest sens Sfânta Scriptură arată că Dumnezeu Creatorul, fiind prezent prin energiile Sale divine în creaţia şi umanitatea Sa ca într-un templu sfânt, sfinţeşte şi înnoieşte toate, cum se spune la proorocul Isaia: *„Înnoiţi-vă pentru Mine! Aşa zice Domnul Cel ce a făcut cerul şi a pus în rânduială pământul... adunaţi-vă şi veniţi laolaltă, sfătuiţi-vă voi, cei mântuiţi dintre oameni! Eu sunt Dumnezeu şi afară de Mine nu este altul, un Dumnezeu Drept şi Mântuitor! Întoarceţi-vă la Mine şi vă veţi mântui!"* (Isaia 45, 16-22). Templul Cel Sfânt al lui Dumnezeu prin excelenţă este Biserica, trupul tainic al Domnului, plinirea celui ce plineşte toate, unde Fiul lui Dumnezeu înomenit, răstignit, înviat şi înălţat, este prezent văzut şi nevăzut, adică este împreună cu Tatăl şi aici nevăzut împreună cu noi locuieşte. Totodată, El este Calea, Adevărul şi Viaţa noastră, fiind prezent în mărturisirea dreptei credinţe, lucrător în Liturghia, Tainele şi Cultul Bisericii, călăuzitor şi învăţător în ierarhia Bisericii. Unitatea inseparabilă a acestor trei elemente se împlineşte în Mântuitorul Iisus Hristos, Care face din Biserică realitatea, actualizată anticipat, a Împărăţiei sale, în care se înnoiesc toate. În El şi prin El episcopii înconjuraţi de preoţi, diaconi şi popor, formează imaginea Împărăţiei lui Dumnezeu care înnoieşte lumea.

Mântuitorul Iisus Hristos ne-a descoperit taina comuniunii persoanelor treimice şi ne-a arătat că unitatea este singura formă adevărată de vieţuire duhovnicească. După această învăţătură au trăit Sfinţii Apostoli, pe care Domnul i-a ales şi aşezat ca urmaşi ai Săi în lume, şi episcopii, din toate timpurile şi din toate locurile. În acest sens, canonul 34 apostolic spune: *„Episcopii fiecărui neam (ethnos) trebuie să-l cunoască pe Primul (proton) dintre ei drept cap (kephalen), şi să nu facă nimic fără voinţa (gnome) lui, dar nici acela să nu facă ceva fără voinţa (gnome) tuturor. Fiindcă aşa va fi armonia aceleiaşi gândiri (homonoia) şi va fi slăvit Dumnezeu-Tatăl prin Fiul în Duhul Sfânt"*. Aşadar, Ortodoxia, ca adevărată Biserică a lui Dumnezeu, este Biserica Sfintei Treimi, zidită pe taina unităţii celor Trei Persoane într-o unică fiinţă. Această taină a comuniunii fundamentează unitatea şi diversitatea, ierarhia şi libertatea, reflectându-se în toate nivelele de existenţă ale Bisericii: local, regional şi universal. Astfel, în Biserica Ortodoxă, episcopi şi preoţi, reprezentanţi ai **principiului ierarhic**, săvârşesc Liturghia şi celelalte slujiri bisericeşti mereu cu poporul credincios şi pentru el. La rândul său, poporul lui Dumnezeu primeşte această slujire dumnezeiască şi participă activ la viaţa Bisericii, încadrând ierarhia în ampla comuniune a **sobornicităţii** – al doilea principiu constitutiv al Bisericii Ortodoxe. Episcopii, deşi deplin egali şi autonomi în eparhiile lor, sunt cuprinşi în comuniunea **sinodalităţii** – cel de-al treilea principiu constitutiv de organizare a Bisericii Ortodoxe.

În sensul celor arătate, episcopii formează un corp ordonat având în frunte drept cap un protos sau un primat, care în cadrul Bisericilor locale surori şi egale are în frunte un primus inter pares pe Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului. Rolul patriarhului este deci acela de a exprima şi exercita unitatea în comuniune frăţească a unei Biserici locale, asigurând integrarea tuturor principiilor constitutive ale poruncilor evanghelice în viaţa credincioşilor.

Iată, prin urmare, de ce evenimentul la care am participat, întronizarea patriarhului nostru, are o semnficaţie eclesiologică şi reprezintă o înnoire a Bisericii noastre în Iisus Hristos Domnul slavei. Prin acest act liturgic şi pe deplin canonic am readus înaintea lumii conştiinţa realităţii noastre autocefale, aşezând în scaunul de protos pe cel ce formează împreună cu noi Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Prin Părintele nostru Patriarh Daniel, Biserica Ortodoxă s-a reîntregit şi a redevenit un corp unic, după trecerea la cele veşnice a vrednicului de pomenire, Patriarhul Teoctist. Azi, în frunte cu Patriarhul nostru în calitate de părinte, Sinodul este o icoană a Împărăţiei cerurilor. Dacă în Preasfânta Treime, Tatăl nu e niciodată singur, ci împreună cu Fiul şi Sfântul Duh, aşa şi în Sinodul nostru, Patriarhul este încadrat de dubla comuniune, sinodală a episcopilor şi sobornicească a întregului popor al lui Dumnezeu. Aceasta e taina şi bucuria comuniunii în Biserica Ortodoxă – cea a intercondiţionării şi dependenţei reciproce a tuturor de toţi, unde fiecare contează şi e de neînlocuit: nici ierarhi fără patriarh, nici patriarh fără sinod; nici popor fără păstori, nici sinod şi patriarh fără poporul lui Dumnezeu.

Prea Fericirea Voastră,

Aţi devenit acum, prin voinţa lui Dumnezeu şi a întregii noastre Biserici, patriarhul unui popor insuflat de Duhul Evangheliei lui Hristos. Poporul român, această sinteză unică de latinitate orientală şi romanitate ortodoxă, este moştenitorul vieţii creştine apostolice, martirice şi patristice. Atât limba, cât şi naţionalitatea lui s-au înfiripat odată cu Biserica Ortodoxă, mama lui duhovnicească de milenii. Cu toate că a trebuit să treacă prin suferinţele crucii, acest popor ortodox

(continuare în p. 6)

Î.P.S. LAURENŢIU
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

CUVÂNTUL DOMNULUI TRAIAN BĂSESCU, PREŞEDINTELE ROMÂNIEI cu prilejul conferirii Ordinului Naţional „Steaua României" în grad de Mare Cruce, Prea Fericitului Părinte Patriarh Daniel

„Am avut şansa şi onoarea să particip la întronizarea primului Patriarh de după cel de-al Doilea Război Mondial, care a fost desemnat în mod democratic şi după preceptele Bisericii Ortodoxe Române, de însăşi Biserica Ortodoxă Română. Pentru acest lucru, vă mulţumesc Dumneavoastră şi Bisericii Ortodoxe Române, în ansamblul ei(...). Am convingerea că Biserica Ortodoxă Română ne poate sprijini să devenim acea naţiune unitară în jurul setului ei de valori, pentru că numai unitatea şi apropierea unul de celălalt sunt cele care pot face din poporul român un popor care să reuşească atât de repede cât îşi doreşte fiecare român (...). Personal doresc să vă asigur de tot sprijinul pe care Preşedintele României poate să-l acorde Bisericii Ortodoxe Române."

Cuvântul Prea Fericitului Părinte DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Palatul Cotroceni, 30 septembrie 2007

Domnule Preşedinte,
Înalt Prea Sfinţiile şi Prea Sfinţiile Voastre,
Eminenţele şi Excelenţele Voastre,
Onorată asistenţă,

Onoarea care ni s-a făcut astăzi prin conferirea **Ordinului Naţional *Steaua României* în Grad de Mare Cruce** este, în primul rând, un act simbolic al Preşedintelui României de cinstire şi preţuire a Bisericii Ortodoxe Române.

În al doilea rând, acest gest reprezintă pentru noi personal o mare încurajare la început de drum nou, pe o treaptă superioară de slujire a Bisericii Ortodoxe Române şi a ţării noastre.

În al treilea rând, înalta distincţie primită astăzi ne cheamă la o intensificare a respectului reciproc şi a cooperării dintre Stat şi Biserică, potrivit noii Legi a cultelor care recunoaşte contribuţia Bisericii Ortodoxe Române şi a celorlalte culte religioase oficiale din România la viaţa societăţii româneşti, acestea fiind apreciate ca factori ai păcii sociale şi parteneri sociali ai Statului Român, motiv pentru care Statul sprijină cultele din România. Autonomia cultelor religioase faţă de Stat, garantată de Constituţia României, însemnează libertatea acestora de a se organiza şi funcţiona fără restricţii din partea Statului. În acelaşi timp, noi nu înţelegem autonomia Bisericii ca fiind izolare, ci fiind şi libertate responsabilă de cooperare cu Statul Român spre binele comun al societăţii româneşti, care are nevoie de vindecare spirituală, de consolidare materială şi de afirmare întru demnitate umană pe plan naţional şi internaţional.

Rugăciunea şi fapta bună, cultul şi cultura inspirată de credinţă, legătura dintre viaţa spirituală şi activitatea socială, afirmarea identităţii naţionale şi deschiderea spre universal, toate aceste valori tradiţionale pe care le binecuvântează şi le cultivă Biserica noastră constituie coordonate permanente şi priorităţi ale slujirii noastre ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Preşedinte al Sfântului Sinod şi al Adunării Naţionale Bisericeşti.

Cu aceste gânduri de preţuire a poporului român şi a tuturor instituţiilor Statului Român, mulţumim călduros Excelenţei Voastre, Domnule Traian Băsescu, Preşedintele României, pentru conferirea **Ordinului Naţional Steaua României în Grad de Mare Cruce** şi pentru cuvintele de apreciere adresate nouă cu acest prilej. Rugăm pe Mântuitorul nostru Iisus Hristos să Vă dăruiască multă sănătate şi mult ajutor în activitatea Domniei Voastre de conducere şi reprezentare a Statului Român.

În încheiere, mulţumim tuturor ierarhilor din ţară şi străinătate, precum şi tuturor persoanelor distinse care ne-au onorat cu prezenţa lor la acest moment de preţuire şi încurajare pentru slujirea noastră ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

† DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

„Înnoirea Bisericii, bucurie şi responsabilitate"

(urmare din p. 5)

binecuvântat a devenit, în timp, o Naţiune unită şi independentă cu o Biserică autocefală patriarhală în comuniune frăţească cu celelalte Biserici Ortodoxe. Au fost decenii lungi şi pline de suferinţe în care Biserica noastră s-a aflat împreună cu întregul popor sub valurile unei terori istorice care părea fără sfârşit. Prin înţelepciune şi prudenţă, Patriarhii de fericită pomenire: Miron, Nicodim, Iustinian, Iustin şi Teoctist au rezistat ca o adevărată cetate zidită pe stâncă înfruntând fiecare valuri copleşitoare şi înscriind fapte memorabile în istoria continuităţii poporului nostru.

Prin alegerea Prea Fericirii Voastre din 12 septembrie, ierarhi şi reprezentanţi ai poporului lui Dumnezeu V-au identificat prin lucrarea Duhul Sfânt să fiţi ales şi pregătit pentru această misiune şi slujire.

Aceste puţine cuvinte, rostite în numele membrilor Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, se doresc să motiveze bucuria întregii Biserici, pentru această alegere, dar şi să mulţumească Prea Sfintei Treimi pentru darul deosebit făcut Bisericii noastre. Pregătirea teologică aleasă a Prea Fericirii Sale, începută la Institutul Teologic din Sibiu a fost încununată cu un doctorat la Bucureşti şi cu altul la Strasbourg. Astfel, discipolul părintelui Stăniloae s-a făcut, în 1987 la Sihăstria Neamţului, ucenicul duhovnicesc întru monahism al stareţului de sfântă pomenire care a fost părintele Cleopa.

Personalitatea Prea Fericirii Sale s-a impus în activitatea didactică, ca profesor la Geneva, Bucureşti şi Iaşi, cu o operă publicistică remarcabilă. Pentru vestirea Cuvântului Adevărului, ca Arhiepiscop al Iaşilor şi Mitropolit al Moldovei şi Bucovinei, Prea Fericirea Sa a reactivat Facultatea de Teologie, a înfiinţat 5 Seminarii Teologice, 2 Şcoli postliceale sanitare, Institutul Trinitas (cu editură, tipografie şi radio), Institutul Ecumenic şi Social-Pastoral *„Sf. Nicolae"*, Centrul de presă *„Lumina"*, Centrul Cultural-Pastoral *„Sf. Daniil Sihastrul"*, Durău, Academia Ortodoxă *„Sf. Ioan de la Neamţ"*.

Teologia Dogmatică şi cea Liturgică au fost trăite prin lucrarea de sfinţire a credincioşilor, pe care i-a legat de Hristos prin sfinţii a căror moaşte au fost venerate alături de cele ale Cuvioasei maicii noastre Parascheva.

Filantropia creştină, ca slujire a aproapelui în suferinţă şi în nevoi, bazată pe Filantropia divină, şi-a găsit împlinirea în activitatea Prea Fericirii Sale într-o seamă de instituţii, unităţi şi centre medicale, social-caritative şi cantine pentru săraci, mijloace de mare importanţă în lucrarea pastoral-misionară a Bisericii.

În acest moment liturgic înălţător, pregătit de Sf. Liturghie prin Jertfă Euharistică, când Prea Fericirea Voastră aţi fost investit cu demnitatea de Patriarh, Întâiul Păstor al Bisericii noastre, care implică multă jertfă, membrii Sf. Sinod Vă asigurăm de înalta preţuire şi mai ales de împreuna noastră lucrare în cadrul sinodalităţii Bisericii.

Ne rugăm Bunului Dumnezeu să Vă dăruiască Prea Fericirii Voastre sănătate şi multă putere pentru a conduce corabia Bisericii pe calea mântuirii. Prin atribuţiile speciale de Patriarh şi preşedinte al Sf. Sinod sunteţi chemat să vegheaţi continuu la menţinerea unităţii şi comuniunii sinodale, la aplicarea unitară în cadrul Bisericii noastre a Sfintelor Canoane şi a regulamentelor bisericeşti şi mai ales a principiilor acriviei şi iconomiei bisericeşti. În consens sinodal, suntem, în consecinţă, chemaţi să dăm răspuns teologic şi canonic tuturor provocărilor lumii contemporane secularizate.

Mulţumim lui Dumnezeu pentru darul făcut Bisericii noastre, intrată astăzi pe o nouă cale de înnoire în împlinirea chemării sale. Vă dorim din tot sufletul, Prea Fericite Părinte Patriarh Daniel, să aveţi o păstorire rodnică şi binecuvântată la cârma Bisericii Ortodoxe Române.

Avem un nou patriarh!

(urmare din p. 1)

prin studiile şi articolele pe care le-a publicat în reviste teologice de prestigiu, prin participarea la Adunarea generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor de la Canberra în 1992 sau la Adunările Ecumenice Europene de la Graz din 1997 şi de la Sibiu din septembrie 2007, prin cooptarea sa ca membru în diferite delegaţii sinodale, conduse de regretatul patriarh Teoctist, care au vizitat alte Biserici, între care şi delegaţia care a vizitat Vaticanul şi Italia în octombrie 2002, la invitaţia papei Ioan Paul II. Pretutindeni glasul său era ascultat şi apreciat, iar prin glasul său sporea şi prestigiul Bisericii şi al ţării sale.

După moartea patriarhului Teoctist, a dat dovadă de multă înţelepciune şi răbdare. A răbdat cu înţeleaptă cumpănire toate atacurile unor ziarişti dirijaţi de alţii, din umbră, toate manifestele scrise şi difuzate împotriva sa, menite să-iştirbească autoritatea şi prestigiul, pe care şi le-a câştigat prin muncă cinstită, ca student, ca profesor la Bossey, Bucureşti şi Iaşi, ca episcop-vicar la Timişoara, apoi ca arhiepiscop şi mitropolit la Iaşi. N-a răspuns la nici un atac şi a sfătuit şi pe alţii să procedeze la fel, iar răsplata i-a fost pe măsură, căci Dumnezeu a luminat mintea membrilor Colegiului Electoral Bisericesc care l-au ales cu o majoritate covârşitoare în scaunul de arhiepiscop al Bucureştilor, mitropolit al Munteniei şi Dobrogei şi patriarh al României.

Acum noul Patriarh Daniel părăseşte Mitropolia Moldovei, deşi sufletul îi va rămâne şi acolo, unde s-a arătat din plin ca vrednic urmaş al marilor ierarhi: Iosif Muşat, Teoctist I, Gheorghe Movilă, Anastasie Crimca, al lui Varlaam şi Dosoftei, cei trecuţi prin râvna sa în ceata sfinţilor, al lui Gavriil Callimachi, Iacob Stamati, Veniamin Costachi şi Iosif Naniescu. Din 30 septembrie devine urmaşul strălucitilor ierarhi munteni: Iachint de la Vicina, Macarie iubitorul de slovă tipărită, Teofil, Ştefan şi Teodosie, cei care au lucrat pentru limba naţională în slujbele bisericeşti, al celor doi mitropoliţi cărturari trecuţi nu de mult în calendarul sfinţeniei ortodoxe româneşti – Antim Ivireanul şi Grigorie Dascălul.

Dar va deveni şi urmaşul marilor patriarhi: Miron Cristea, ardeleanul din Topliţa Harghitei, cel care a lucrat pentru organizarea unei Biserici româneşti unitare după realizarea actului memorabil de la 1 Decembrie 1918 şi care va îndeplini apoi şi un însemnat rol politic în viaţa ţării; Nicodim Munteanu, originar din Pipirigul Neamţului, harnicul traducător de cărţi teologice în româneşte; Justinian Marina, olteanul dârz care ne-a cârmuit cu demnitate Biserica în cea mai neagră perioadă din istoria neamului; cărturarul Iustin Moisescu din Cândeştii Muscelului, care a reprezentat cu atâta demnitate Biserica noastră în afara hotarelor ţării şi care a îndurat atâtea umilinţe din partea „mai marilor" veacului în care a trăit; şi Teoctist Arăpaşu, cel pornit de pe plaiurile Botoşanilor, care a redat, în mare măsură, locul ce se cuvenea Bisericii noastre după schimbările din decembrie 1989.

Cel de al şaselea patriarh al Bisericii noastre este un fiu al Banatului, căci se cuvenea ca şi acest colţ de ţară românească să dea Bisericii un patriarh. Prea Fericirea Sa, Patriarhul Daniel, are înaintaşi vrednici, atât în scaunul de mitropolit al Munteniei şi Dobrogei cât şi în cel de patriarh, din viaţa şi lucrarea cărora poate învăţa multe. Dar fiecare dintre ei şi în speţă cei cinci patriarhi au fost ierarhii epocii istorice în care au trăit; fiecare dintre ei s-a confruntat cu mentalităţi, cu oameni politici, cu conducători de stat şi de guverne, cu regimuri social-politice care n-au fost întotdeauna favorabile Bisericii. De aceea, cel de al şaselea patriarh va trebui să fie ierarhul vremurilor pe care le trăim. Va fi primul patriarh al Bisericii noastre după intrarea României în Uniunea Europeană, dar care are suprema îndatorire de-a nu se abate cu nimic de la tradiţiile de veacuri ortodoxe şi româneşti, şi totuşi, să fie receptiv şi la mesajul pe care ni-l aduce secolul al XXI-lea, pe care îl dorim un secol de pace, de colaborare, de ecumenism, iar pe plan intern un secol prosper pentru întreaga suflare, un secol fără atâtea frământări şi certuri politice, un secol în care Biserica să fie chemată să slujească şi să îndrume poporul şi nicidecum să fie denigrată de atâţia nechemaţi!

Dacă în slujirea mitropolitană de la Iaşi a lansat chemarea: „nici un sat fără biserică", de la Bucureşti se aşteaptă de la noul patriarh alte „chemări", pe care să le adreseze tuturor ierarhilor: nici un cartier din mediul urban fără biserică, nici o biserică fără slujbe şi fără predici, nici o parohie cu preoţi prea înaintaţi în vârstă şi care nu se mai gândesc la „mântuirea sufletelor" enoriaşilor, nici o casă de creştin fără o carte de rugăciuni şi un catehism, nici un protopopiat măcar fără o instituţie de asistenţă socială, nici o eparhie fără un liceul confesional, aşa cum au alte culte, mai ales în Ardeal. Domnul Ambasador Teodor Baconsky, într-un articol publicat în ziarul „Dilema", cerea noului patriarh o reformă a întregului învăţământ teologic, motivând că sunt prea multe Facultăţi de Teologie, lucru care este în dauna pregătirii viitorilor preoţi. „Într-adevăr, nu mai avem profesori de calitate, dar nici studenţi, lucru dovedit de faptul că la unele Facultăţi nici nu se completează numărul de locuri. De asemenea, recomanda o cât mai grabnică adoptare a noului Statut de organizare a Bisericii Ortodoxe Române, fără ca să se nesocotească implicarea laicatului la conducerea vieţii bisericeşti, potrivit principiilor Statutului organic şagunian. Un post de radio şi o televiziune a Patriarhiei suntem siguri că le va realiza cât de curând.

Nu intenţionăm să dăm „sfaturi" noului patriarh; deoarece Prea Fericirea Sa cunoaşte mai bine decât oricare altul care sunt nevoile stringente ale Bisericii, cărora trebuie să le facă faţă şi pe care le aşteptăm cu toţii.

În încheiere, consider că trebuie subliniat faptul că Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel este – după Miron Cristea – cel de al doilea patriarh care a studiat la Institutul Teologic din Sibiu, ca „şef de promoţie" în iunie 1974 şi că a început să publice, încă din anii studenţiei, în revista „Mitropolia Ardealului" de la Sibiu.

Urăm Prea Fericitului Patriarh viaţă îndelungată şi plină de binecuvântate roade în slujirea Bisericii şi a neamului, iar rugăciunile Cuvioasei Maicii noastre Parascheva de la Iaşi, ale Sfântului Dimitrie cel Nou Basarabov de la Bucureşti şi ale Sfântului Ierarh Varlaam de la Secu, – ultimul canonizat în timpul păstoririi Sale la Iaşi –, să-i călăuzească paşii şi în noua slujire de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române!

Întrunire Ecumenică la Cremona – Italia

Un eveniment cu conotaţii spirituale, culturale şi confesionale deosebite s-a consumat la începutul acestei luni în Sibiu devenit în acest an Capitală Culturală a Europei. Este vorba de cea de a *III-a Adunare Ecumenică Europeană* ce s-a desfăşurat în oraşul de pe malurile Cibinului şi la care au participat aproximativ 2500 de delegaţii, reprezentând toate Bisericile istorice din Europa.

Ecourile acestei Adunări Ecumenice s-au făcut auzite în întreaga Europă dar şi pe alte continente prin problematicile discutate ca şi prin mesajele adresate lumii creştine europene aflată la o adevărată răscruce spirituală.

Astfel în ziua de 15 septembrie a.c., *Episcopia Romano-Catolică* din *Cremona-Italia* (oraş vestit prin naşterea în el a marelui maestru lutier Stradivarius ca şi prin cea mai înaltă clopotniţă din lume) a organizat o întrunire ecumenică în care

s-au analizat concluziile şi Mesajul celei de A Treia Adunări Ecumenice de la Sibiu.

La invitaţia episcopului Cremonei *Dante Lafranconi,* au participat din partea Bisericii Ortodoxe Române P.S. *Visarion Răşinăreanu,* episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului şi P.S. *Siluan Marsilianul,* episcop-vicar al Mitropoliei Europei Meridionale.

Din partea Bisericii Romano-Catolice din România au luat parte P.S. *Damian Cornel*, episcop-auxiliar de Bucureşti şi P.S. *Aurel Percă,* episcop-auxiliar din Iaşi. Au participat de asemenea P.C. Pr. *Doru Fuciu* – parohul Bisericii Ortodoxe Române *„Naşterea Maicii Domnului"* din Cremona, P.C. Pr. *Anton Jigmon,* parohul Bisericii Romano-Catolice din Cremona, preoţi. călugăriţe, seminarişti, invitaţi şi un numeros public. După ce a fost vizitat Domul sau Catedrala din oraş şi sediul primăriei din Cremona, la orele 17 în sala festivă a Centrului Pastoral al Episcopiei din Cremona *„Maria Sedes Sapientiae"* au început lucrările propriu-zise ale Mesei Rotunde.

Excelenţa Sa episcopul *Dante Lafranconi* a deschis lucrările acesteia printr-o elevată cuvântare în care a evidenţiat importanţa Adunării Ecumenice de la Sibiu pentru Bisericile Europei, salutând apoi prezenţa oaspeţilor veniţi din România.

În continuare, prof. *Mario Gnocchi*, Directorul Secretariatului cu Activităţi Ecumenice a Eparhiei – prezent ca delegat la Sibiu – a trecut în revistă principalele etape ale întrunirii de la Sibiu exprimându-şi apoi câteva opinii proprii în calitate de participant.

La invitaţia sa, au luat cuvântul apoi *P.S. Visarion Răşinăreanu* – care a prezentat pe larg desfăşurarea Adunării Ecumenice de la Sibiu, rolul Bisericii Ortodoxe Române în organizarea acestui eveniment de anvergură pentru creştinătatea europeană ca şi iniţiativele practice ale acesteia pentru viaţa spirituală şi culturală a credincioşilor, responsabilităţile ce revin fiecărei Biserici în procesul de implementare a principiilor creştine în viaţa popoarelor Europei. Au urmat la cuvânt *P.S. Damian Cornel, P.S. Aurel Percă* şi *P.S. Siluan Marsilianul,* toţi exprimând opinii constructive în legătură cu evenimentele ecumenice de la Sibiu. S-au purtat apoi discuţii fructuoase în legătură cu problematicile şi tema Adunării Ecumenice de la Sibiu, ca şi prezenţa activă în viaţa Bisericii a tuturor categoriilor sociale, a tinerilor, a femeilor în aşa fel ca Lumina lui Hristos să lumineze tuturor.

A urmat apoi o Cină festivă oferită de către episcopul *Dante* la *„Casa di Acolienze"* a Episcopiei.

La orele 21, în Catedrala Catolică din Cremona a avut loc o Rugăciune Ecumenică cu prilejul împlinirii a 900 de ani de la construirea acesteia (1107) ca şi a hramului ei *„Sf. Fecioară Îndurerată"*, prăznuită în această zi.

După ritualul de început, soborul episcopilor a salutat poporul, după care au urmat Rugăciunile începătoare din ritul ortodox, ectenia mare rostită de către preotul ortodox *Doru Fuciu,* o lectură din Epistola către Evrei (cap. 5-79) şi citirea Sf. Evanghelii de la Ioan (19, 15-27). După aceasta P.S. *Visarion Răşinăreanu* a rostit o omilie în care a arătat cinstirea de care se bucură Maica Domnului în Biserica Ortodoxă, ca şi rolul ei în iconomia mântuirii. A urmat apoi omilia P.S. *Damian Cornel* care a reliefat cinstirea Maicii Preacurate în Cultul Bisericii Catolice.

În partea a doua a manifestării Corala psaltică *"Bizantion"* a Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei condusă de dl. *Adrian Sârbu* a prezentat un frumos buchet de cântări liturgice închinate Sf. Fecioare Maria iar corul de cameră şi orchestra *„Orfei Farnesioni"* din Cremona au prezentat fragmente din Missa dolorosa de Caldara sub bagheta dirijorului *Daniele Scolari.* La sfârşitul rugăciunii ecumenice a avut loc un schimb de daruri între gazde şi oaspeţi.

A doua zi, duminică 16 sept. a.c. P.S., *Visarion Răşinăreanu* a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica *„SS Gregorio* şi *SS Trinita"* din Cremona, locaş în care îşi desfăşoară activitatea liturgică parohia ortodoxă română, rostind un bogat cuvânt de învăţătură. Liturghia arhierească a coincis şi cu sărbătoarea hramului bisericii *„Naşterea Maicii Domnului"* la ea participând un număr mare de credincioşi români aflaţi în Cremona.

Răspunsurile liturgice au fost date de către Corala *„Bizantion"* din Iaşi care a adăugat un plus de strălucire acestei frumoase slujbe de hram.

După slujbă parohia ortodoxă a oferit o agapă frăţească la care au luat parte cei trei episcopi, ortodox şi romano-catolici, veniţi din România, preoţii celor două comunităţi, membri ai parohiei ortodoxe, ca şi un grup de români catolici din Cremona.

A fost cu adevărat un moment de bucurie pentru românii din acest oraş care au avut posibilitatea să se întâlnească şi la sfânta slujbă şi la agapa frăţească şi au simţit cu adevărat că *Lumina lui Hristos* care luminează tuturor luminează şi pentru ei acolo departe de ţara lor pe care o poartă totdeauna în suflet.

† Dr. VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop- vicar, Sibiu

Al XIV-lea Simpozion Internaţional de Muzică Bizantină (Muzică Bisericească Răsăriteană)

Sibiu 5-8 septembrie 2007*

În perioada 5-8 septembrie 2007, Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" a Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu a găzduit cel de *Al XIV-lea Simpozion Internaţional de Muzică Bizantină (Muzică Bisericească Răsăriteană)*, cu tema „Transmiterea culturii muzicale bisericeşti creştine – Răsărit şi Apus". Manifestarea a reunit un număr de 32 de specialişti în domeniul muzicii bisericeşti de origine bizantină, din Grecia, Rusia, Marea Britanie, Finlanda, Slovacia şi România.

Tematica generoasă a permis prezentarea unui evantai larg de probleme, concretizate în referate deosebit de interesante. Între acestea pot fi amintite cele ale Prof. Ekaterini Romanou (Atena) – *Simboluri de intonaţie pentru neumele intervalice. Descifrarea influenţelor occidentale în reforma hrisantică*[2], Prof. Dimitri Conomos (Oxford) – *Ioaanes Plousiadenos (c. 1429-1500) şi introducerea polifoniei populare veneţiene în cultul bizantin*[3], Maria Alexandru (Tesalonic) – *Observaţii referitoare la transmiterea cântării bizantine*[4], cu exemplificări susţinute de cei nouă componenţi ai *Grupului de Studiu al Paleografiei Muzicale Bizantine* de la *Facultatea de Arte a Universităţii „Aristotel" din Tesalonic*. Şi expunerea Arhid. prof. Sebastian Barbu-Bucur despre *Protopsaltul Mihalache Moldovlahul* a fost ilustrată cu exemplificări ale corului *Psalmodia* al *Universităţii Naţionale de Muzică din Bucureşti*.

La fel de interesante s-au dovedit comunicările susţinute de Tatiana Shvets[5] şi Alexander Vovk[6] din St.Petersburg, de David Pancza[7] din Bratislava, de Athanasia Kyriakidou din Tesalonic[8] sau de cercetătorii finlandezi Maria Takala-Rozscenko din Joensuu şi Jaakko Olkinuora din Helsinki[9].

Prof. Lycourgos Angelopoulos (Atena), prezent la Sibiu în fruntea celebrului *Greek Byzantine Choir*, a prezentat *Antologia lui Petru Efesiul*[10].

Teme legate de muzica de origine bizantină din România au fost abordate de majoritatea cercetătorilor români, între care trebuie amintiţi Ozana Alexandrescu[11], Constantin Secară[12], Costin Moisil[13] şi Nicolae Gheorghiţă[14], Vasile Vasile din Bucureşti, Zamfira Dănilă[15], Traian şi Gabriela Ocneanu[16] din Iaşi sau Elena Chircev[17] din Cluj-Napoca.

Pr. Vasile Stanciu de la Cluj, Pr. Vasile Grăjdian[18] şi Pr. Sorin Dobre[19] din Sibiu au reliefat aspecte ale cântării bisericeşti transilvănene de origine bizantină.

Ultima zi a simpozionului a prilejuit şi întâlnirea participanţilor cu Înalt Prea Sfinţia Sa, Î.P.S. Prof. univ. dr. LAURENŢIU Streza, Mitropolitul Ardealului, cu a cărui binecuvântare şi purtare de grija s-a desfăşurat evenimentul de la Sibiu.

Sâmbătă, 8 septembrie 2007, cu prilejul Praznicului Naşterii Maicii Domnului, s-a efectuat un pelerinaj la Mănăstirea Brâncoveanu-Sâmbăta de Sus.

Organizat de Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", în colaborare cu *Institutul de Studii Bizantine din Iaşi* şi în cadrul *Festivalului Internaţional MUSICA SACRA 2007* al Filarmonicii de Stat Sibiu, desfăşurarea simpozionului a fost posibilă datorită finanţării oferite de Ministerul Culturii şi Cultelor pentru proiectul „Cântarea gregoriană şi bizantină din Transilvania", iniţiat de *Universitatea „Lucian Blaga" Sibiu*, în cadrul Programului *Sibiu Capitală Culturală Europeană 2007*. Proiectul finanţat de Ministerul Culturii şi Cultelor a permis totodată susţinerea de concerte în Bisericile din Sibiu sau la *Sala Thalia* a Filarmonicii sibiene, cu participarea unor formaţii corale de muzică gregoriană sau bizantină din ţară (*Corul Catedralei Sârbe* din Timişoara, *Schola Gregoriana Monostorinensis* din Cluj, grupul coral *Anghelos* de la Mănăstirea *Trei Ierarhi* din Iaşi, *Psalmodia* din Bucureşti) şi din străinătate (*Wiener Choralschola* din Austria, *Grupul de Studiu al Paleografiei Muzicale Bizantine* din *Tesalonic* şi *The Greek Byzantine Choir* din Atena) – concerte la care au participat şi specialiştii prezenţi la simpozion.

La capătul zilelor dense ale simpozionului de la Sibiu, se poate spune că acesta a constituit, pentru toţi cei interesaţi, un fericit prilej de cunoaştere a stadiului actual al preocupărilor pe plan mondial în domeniul muzicii bisericeşti răsăritene, de origine bizantină.

Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile GRĂJDIAN

**14th International Conference on Eastern Chant (Transmission of Christian Ecclesiastical Musical Culture - East and West), 5th-8th September 2007 Sibiu-Romania.*

[2] Ekaterini Romanou, Athens, *Pitch Symbols for Intervallic Neumes: Decoding Western Influences in Chrysanthos' Reform.*

[3] Dimitri Conomos, Oxford, *Ioaanes Plousiadenos (c. 1429-1500) and the Introduction of Venetian Popular Polyphony in the Byzantine Liturgy.*

[4] Maria Alexandru, Thessaloniki, *Remarks on the Transmission of Byzantine Chant.*

[5] Tatiana Shvets, St. Petersburg, *Martyriai and Echemata in Old Russian Kondakaries.*

[6] Alexander Vovk, St. Petersburg, *Punctum Contra Punctum: Byzantine Neumes Versus Staff Notation.*

[7] David Pancza, Bratislava, *The Origin of the Ruthenian Stolp Chant.*

[8] Athanasia Kyriakidou, Thessaloniki, *The Paradigm of Trieste: Conditions and Reasons for the Systematic Use of Polyphonic Arrangements.*

[9] Maria Takala-Rozscenko, Joensuu, Jaakko Olkinuora, Helsinki, *Byzantine Church Music in Finland: Exploring the Past, Envisaging the Future.*

[10] Lycourgos Angelopoulos, Athens, *The Anthology of Petros Ephesios.*

[11] Ozana Alexandrescu, Bucureşti, *The «Pseudo-Damaskenos» Treatise in Romanian MSS.*

[12] Constantin Secară, Bucureşti, *Stylistic and Formal Elements in the Katabasiai for Christmas in Mode I and for Theophany in Mode II. Comparative Study of the Works of Balasios the Priest and Petros Peloponnesios.*

[13] Costin Moisil, Athens, *The Origin of Filothei's Palm Sunday Canon Revisited.*

[14] Nicolae Gheorghiţă, Bucureşti, *The Sunday Koinonikon During the Post-Byzantine Era (1453 - 1821). Liturgy and Music.*

[15] Zamfira Dănilă, Iaşi, *The Contribution of Metropolitan Silvestru Morariu-Andrievici to the Development of Church Chanting in Bucovina..*

[16] Traian Ocneanu, Iaşi, *From the Historical Enigmas of Eastern Chant: Bolgarskij Rospe;* Gabriela Ocneanu, Iaşi, *Text and Melody, Formulae and Transcription Issues in the Putna Repertory. John Cucuzeles' Chants in Mode II for the Feasts of the Nativity of the Mother of the Lord (8th September) and for the Exaltation of the Cross (15th September).*

[17] Elena Chircev, Cluj-Napoca, *L'Anastasimataire au début du 19e siècle dans les Pays Roumains. Les versions de Pierre d'Éfèse et de l'hiéromoine Macarie.*

[18] Vasile Grăjdian, Sibiu, *L'Oratorio "L'Octoechos de Sibiu" (1970) de Gheorghe Şoima. Un monument musical de l'Orthodoxie de Transylvanie.*

[19] Sorin Dobre, Sibiu, *Muzica bisericească ortodoxă din Ardeal. Un manuscris inedit din secolul al XIX-lea.*

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENŢIU

Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

– septembrie 2007 –

• **Duminică, 2 septembrie.** Î.P.S. Sa a oficiat slujba de sfinţire a Bisericii Buna-Vestire din Mediaş. A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură. L-a hirotesit întru iconom stavrofor pe P.C. pr. paroh Doru Gâdea. În aceeaşi zi a oficiat şi slujba de binecuvântare a casei parohiale.

• **Luni, 3 septembrie.** A avut o întâlnire la sediul mitropolitan cu d-na Christine Manta Klemens, inspectorul şcolar general al judeţului Sibiu. În aceeaşi zi a primit la reşedinţă vizita domnului Martin Bottesch, preşedintele Consiliului Judeţean Sibiu.

• **Marţi, 4 septembrie.** A acordat un interviu postului de televiziune *Antena 1*. Împreună cu Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei şi Bucovinei, şi cu P.S. Ciprian Câmpineanul, episcop vicar patriarhal, Î.P.S. Sa l-a întâmpinat la aeroportul Sibiu pe Sanctitatea Sa Bartolomeu, patriarhul ecumenic al Constantinopolului, venit la Sibiu pentru manifestările celei de A III Adunări Ecumenice Europene. În Catedrala mitropolitană Î.P.S. Sa a oficiat o slujbă de *Te-Deum* în cinstea Sanctităţii Sale şi a rostit un cuvânt de bun venit. În aceeaşi zi a participat la festivitatea oficială de deschidere a celei de A III-a Adunări Ecumenice Europene, care a avut loc în Piaţa Mare din Sibiu. Cu această ocazie a rostit o alocuţiune. Seara a organizat la sediul mitropolitan o recepţie oficială în onoarea Sanctităţii Sale Bartolomeu, la care au participat ierarhi şi aleşi oaspeţi prezenţi la adunarea ecumenică.

• **Miercuri, 5 septembrie.** A participat la lucrările şedinţei plenare din această zi. În cadrul acesteia s-a întâlnit cu domnul Traian Băsescu, preşedintele României. În aceeaşi zi, la sediul mitropolitan, a acordat un interviu unui grup de jurnalişti din Germania, acţiune organizată de Comisarul pentru programul Sibiu – Capitală Culturală Europeană 2007 în colaborare cu Clubul Român de Presă.

• **Joi, 6 septembrie.** A participat la manifestările ecumenice organizate în această zi. S-a întâlnit cu domnul Adrian Iorgulescu, Ministrul Culturii şi Cultelor.

• **Vineri, 7 septembrie.** A participat la manifestările ecumenice organizate în această zi. A oficiat la Catedrala mitropolitană vecernia sărbătorii Naşterii Maicii Domnului, la care au participat delegaţii prezenţi la cea de-a Treia Adunare Ecumenică Europeană

• **Sâmbătă, 8 septembrie** (*Sărbătoarea Naşterii Maicii Domnului*). A oficiat Sf. Liturghie împreună cu P.F. Anastasios al Tiranei şi al întregii Albanii, cu P.F Leo de Karelia şi Finlanda, cu Î.P.S. Mihail, Mitropolitul Vienei şi al întregii Austrii şi cu Î.P.S. Ignatios, Mitropolitul Dimitriadei (Grecia) la *Pavilionul 2007*, loc de desfăşurare al şedinţelor ecumenice. A participat la manifestările ecumenice organizate în această zi. Seara a participat la Sărbătoarea Luminii, care a avut loc în Piaţa Mare din Sibiu.

• **Duminică, 9 septembrie.** A săvârşit Sf. Liturghie împreună cu Î.P.S. Longhin de Klinski, Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale, P.S. Ciprian Câmpineanul, episcop-vicar patriarhal, şi cu P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului la Catedrala mitropolitană. A participat la festivitatea de închidere a manifestărilor celei de A III-a Adunări Ecumenice Europene.

• **Luni, 10 septembrie.** A oficiat la Biserica „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" din Sibiu împreună cu Î.P.S. Serafim, Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Centrale şi de Nord, cu Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale şi cu P.S. Siluan, episcop vicar pentru Italia, slujba înmormântării părintelui Gheorghe Şpan. A rostit un cuvânt duhovnicesc.

• **Marţi, 11 – Joi, 13 septembrie.** A participat la lucrările Sf. Sinod şi ale C.E.B. cu ocazia alegerii noului patriarh al B.O.R.

• **Vineri, 14 septembrie.** A slujit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Catedrala mitropolitană.

• **Duminică, 16 septembrie.** La invitaţia P.S. Sofronie, Episcopul Oradiei, Bihorului şi Sălajului, şi a părintelui Miron Erdei, Î.P.S. Sa a slujit la sfinţirea Bisericii „Înălţarea Sf. Cruci" din Oradea şi a rostit un cuvânt de învăţătură.

• **Luni, 17 septembrie.** A participat la festivitatea de deschidere a noului an şcolar, la *Colegiul Naţional Octavian Goga* din Sibiu. Cu această ocazie a oficiat o slujbă de *Te-Deum* şi a rostit un cuvânt de învăţătură. În aceeaşi zi a participat la festivitatea de depunere a jurământului militar la Şcoala de Aplicaţie, Unităţi Sprijin de Luptă din Sibiu, ocazie cu care a rostit o alocuţiune. După-amiază a participat la inaugurarea noului aeroport din Sibiu, unde a oficiat o slujbă de binecuvântare.

• **Marţi, 18 septembrie.** A avut program de audienţe. A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Miercuri, 19 septembrie.** A primit la reşedinţa mitropolitană vizita Alteţelor Regale prinţul Alois de Lichtenstein şi prinţesa Sophie. S-a întâlnit la sediul mitropolitan cu dl. Sergiu Nistor, Comisar guvernamental pentru programul *Sibiu-Capitală Culturală Europeană 2007*.

• **Joi, 20 septembrie.** A prezidat la Bucureşti şedinţa Comisiei Teologice din cadrul Consiliului Naţional de Atestare a Titlurilor, Diplomelor şi Certificatelor Universitare.

• **Vineri, 21 septembrie.** A avut program de lucru la cabinet. A vizitat mănăstirea „Naşterea Maicii Domnului" de la Bazna.

• **Sâmbătă, 22 septembrie.** A primit la sediul mitropolitan vizita unui grup de turişti din Germania.

• **Duminică, 23 septembrie.** A oficiat slujba de sfinţire a Bisericii „Sf. Ioan Botezătorul" şi „Sf. Visarion al Larisei" din Braşov. A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură. A acordat distincţia *Crucea Şaguniană* părintelui paroh Ioan Boghici şi l-a hirotesit întru iconom pe părintele Horea Ioan Ranga.

• **Vineri, 28 septembrie.** A participat la şedinţa consiliului profesoral de la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna".

• **Duminică, 30 septembrie.** A participat la slujba de întronizare a P.F. Părinte Daniel, noul Patriarh al B.O.R. A ţinut cuvântarea festivă, adresată din partea Sf. Sinod cu ocazia întronizării noului patriarh.

Pr. Drd. Cristian VAIDA

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂŞINĂREANU, a săvârşit următoarele:

• **Sâmbătă, 1 septembrie**. P.S. Sa a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Capela Mitropolitană, hirotonind întru diacon pe teologul Dângă Bogdan, iar întru preot pe seama parohiei Veseud, protopopiatul Sibiu, pe diaconul Hârşan Iulian Gabriel. La orele amiezii săvârşeşte slujba de Te Deum în piaţa centrală a localităţii Apoldul de Jos şi rosteşte cuvânt de învăţătură cu prilejul întrunirii Fiilor Satului. Vizitează de asemenea cele două biserici parohiale. Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **Duminică, 2 septembrie**. Acordă un interviu Postului de Radio *Trinitas*. Slujeşte la sfinţirea bisericii „Buna-Vestire" din Mediaş, iar seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **Luni, 3 septembrie**. Audienţe, lucrări de birou. Participă la vernisajul expoziţiei *Melanchton şi Transilvania* organizată în Ferula Bisericii Evanghelice din Sibiu, rostind un cuvânt adecvat.

• **Marţi, 4 septembrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Capela Mitropolitană din Sibiu, hirotonind întru preot pe P.C. diacon Dângă Bogdan pe seama parohiei Gura-Văii, protopopiatul Făgăraş. Întâmpină la aeroportul din Târgu Mureş pe S. Sa Bartolomeu I, Patriarhul ecumenic de Constantinopol pe care îl însoţeşte la Sibiu.

• **Miercuri, 5 septembrie**. Participă la deschiderea oficială a celei de A III-a Adunări Ecumenice din Sibiu. Însoţeşte pe S. Sa Patriarhul ecumenic Bartolomeu I la Târgu Mureş, unde S. Sa a vizitat Mănăstirea Recea şi apoi s-a îndreptat pe calea aerului spre Londra. Seara participă la vernisajul unei expoziţii de icoane organizate la Biblioteca Astra din Sibiu de către Arhiepiscopia Sibiului şi Episcopia Râmnicului, rostind cuvânt de binecuvântare.

• **Joi, 6 septembrie**. A participat la lucrările în plen ale Adunării Ecumenice. La orele amiezii oficiază în Biserica din Groapă din Sibiu slujba înmormântării preotesei Octavia Floca (soţia arhid. Ioan Floca) rostind cuvânt de învăţătură. Seara participă la Concertul de Muzică sacră oferit în Catedrala mitropolitană de către corul bisericii sârbe din Timişoara şi corul Facultăţii de Teologie din Cluj-Napoca, rostind cuvânt de binecuvântare.

• **Sâmbătă, 8 septembrie** (*Naşterea Maicii Domnului*). A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la mănăstirea „Naşterea Maicii Domnului" de la Nocrich, protop. Agnita, rostind cuvânt de învăţătură.

• **Duminică, 9 septembrie**. A săvârşit în sobor de arhierei Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană.

• **Luni, 10 septembrie**. S-a întâlnit cu absolvenţii Facultăţii de Teologie din Sibiu, promoţia 1977, rostindu-le un cuvânt de învăţătură.

• **Marţi, 11 – Miercuri, 12 septembrie**. A participat la Bucureşti la lucrările Sfântului Sinod şi ale A.N.B.

• **Joi, 13 septembrie**. A slujit Vecernia şi Litia în Catedrala din Sibiu.

• **Vineri, 14 septembrie** (Înălţarea Sfintei Cruci). A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la mănăstirea „Înălţarea Sfintei Cruci", din Sădinca, protopopiatul Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură (stareţ Ierom. David Stoica). Seara slujeşte şi predică la Taina Sf. Maslu de obşte la mănăstirea Dumbrava, jud. Alba.

• **Sâmbătă, 15 septembrie**. A participat la un Simpozion organizat la Cremona – Italia de către Episcopia Romano-Catolică de acolo legat de cea de A III-a Adunare Ecumenică Europeană de la Sibiu. Seara participă în Catedrala catolică la Rugăciunea ecumenică şi rosteşte cuvânt de învăţătură legat de cinstirea Maicii Domnului în Biserica Ortodoxă.

• **Duminică, 16 septembrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica românească din Cremona, rostind cuvânt de învăţătură (Pr. Paroh Doru Fuciu).

• **Miercuri, 19 – Joi, 20 septembrie**. Audienţe, lucrări de birou. A acordat un interviu postului *Radio România Actualităţi* legat de pericopa evanghelică a Duminicii a XVIII-a după Rusalii.

• **Vineri, 21 septembrie**. A participat la Biblioteca Astra din Sibiu la lansarea numărului omagial al *Revistei Transilvania*.

• **Duminică, 23 septembrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica parohială din Gura-Văii, protopopiatul Făgăraş, instalându-l ca paroh pe P.C. Pr. Dângă Bogdan şi hirotonind întru diacon pe teologul Tâlvar Neculai Bogdan. A vizitat mănăstirea Bucium, iar seara slujeşte şi predică la Vecernie în biserica „Sf. Treime" din Mărgineni, protopopiatul Făgăraş (Pr. paroh Gheorghe Minailiuc).

• **Luni, 24 septembrie**. A săvârşit slujba de *Te Deum* la Seminarul Teologic Ortodox din Braşov, rostind cuvânt de învăţătură cu prilejul deschiderii noului an şcolar.

• **Marţi, 25 septembrie**. Audienţe, lucrări de birou. Participă la vernisajul expoziţiei *Elemente de ecumenism în satul românesc*, rostind cuvânt de binecuvântare.

• **Miercuri, 26 septembrie**. A săvârşit slujba de *Te Deum* cu prilejul începerii noului an şcolar la Seminarul Teologic Ortodox din Făgăraş. A vizitat şantierul catedralei din Făgăraş, iar seara a slujit Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în catedrală.

• **Joi, 27 septembrie**. A făcut parte din soborul de arhierei care a săvârşit Sf. Liturghie arhierească în Catedrala episcopală din Râmnicu-Vâlcea, cu prilejul sărbătoririi patronului oraşului: Sf. Antim Ivireanul.

• **Vineri, 28 septembrie**. Audienţe, lucrări de birou. A săvârşit Sf. Liturghie în capela mitropolitană.

• **Duminică, 30 septembrie**. A participat la Bucureşti la festivităţile de întronizare a P.F. Părinte Daniel ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Arhid. Vasile AVRAM

TEOLOGIE ŞI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Locţiitor de Mitropolit al Moldovei şi Bucovinei, *Comori ale Ortodoxiei – Explorări teologice în spiritualitatea liturgică şi filocalică*, Ed. Trinitas, Iaşi, 2007, 450 p.

Editura *Trinitas* a publicat, îndată după întronizarea *PF Sale Daniel*, ca Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, o culegere de texte care au punctat parcursul omiletic şi pedagogic al PF Sale în spaţiile pastorale şi academice ale Ortodoxiei din ţară şi de peste hotare. Volumul despre care vorbim conţine studii, articole, conferinţe şi meditaţii elaborate încă din perioada pregătirii doctoratului în teologie (Bucureşti, Strasbourg, Freiburg im Breisgau) precum şi în anii de profesorat la catedrele de la Geneva, Bucureşti şi Iaşi. Prin el autorul încearcă să dovedească bogăţia duhovnicească a vieţii creştine aşa cum o prezintă Ortodoxia, explorând adâncimile dogmatice şi practice ale credinţei. *Lumina comorilor din inimi* (Umbre şi lumini într-o lume secularizată; Luminile Ortodoxiei, comori de frumuseţe; Comorile Cuvântului din cuvintele Scripturii; Dogmele credinţei, comori de bucurie; Normele Bisericii, comori de libertate; Timp înveşnicit în comori netrecătoare; Lumina netrecătoare, hrană pentru om. Înţelesul şi folosul postului; Călătorie sfântă pentru comori sfinte-Înţelesul pelerinajului, pp. 9-152), *Lumina cerească a vieţii liturgice ortodoxe* (Liturghia ortodoxă, lumină pentru viaţă; Sărbătoarea Paştilor. Nume şi istorie; Înviere şi Paşti în Ortodoxie; Sfintele Paşti, Icoana vieţii veşnice. Înţelesul Slujbei Învierii; Lumina Crucii-Învierea; Învierea lui Hristos, Lumina Sfintei Euharistii; Sfântul şi Marele Mir. Înţelesul şi folosul lui; Luminile de pe morminte. Înţelesul şi folosul rugăciunilor pentru morţi; Luminile pocăinţei şi iertării păcatelor; Sfinţenia: lumina şi odihna vieţii veşnice, pp.153-260), *Lumina lui Hristos şi a Bisericii* (Iubirea-izvor de lumină; Iisus Hristos, Viaţa şi Lumina lumii. O perspectivă teologico-spirituală ortodoxă; Luminile mântuirii în Biserică; Hristos, Lumina Liturghiei şi a artei creştine; Prezenţa lui Hristos în viaţa noastră. Meditaţie teologică-spirituală; Chipul Dumnezeului Celui nevăzut arătat în Duhul Sfânt; Păcat şi culpabilitate într-o perspectivă ortodoxă; Filosofia Luminilor şi lumina Filocaliei. Raţiune suficientă şi raţiune rugătoare în secolul al XVIII-lea, pp. 261-388), *Pe Născătoarea de Dumnezeu şi „Maica Luminii" să o cinstim* (Fecioara Maria, Maica Domnului, icoana vie a Bisericii; Maica Domnului, Maica vieţii; Bucură-te, bucuria tuturor!, p. 389-404), *Icoanele ortodoxe, oglinzi ale luminii veşnice* (Icoana ortodoxă, simbol de credinţă vizual; Icoana ortodoxă, privire duhovnicească a Împărăţiei cerurilor; Icoana ortodoxă-chemare la rugăciune şi sfinţenie; Vocaţia ecumenică a iconografiei ortodoxe, p. 405-424), *Comori ale muzicii sacre* (Muzica liturgică, lucrare misionară a Bisericii; Psalmodia, respiraţia rugăciunii; Lumina colindelor; Colindul sfânt şi bun, p. 425-437) sunt treptele descoperirii dimensiunilor *tezaurului Ortodoxiei* în viziunea actualului Patriarh.

Recomandăm citirea cărţii ca pe un document care descoperă orizontul de aşteptări misionare şi de cultură teologică pe care ritmul actual al dinamicii pastorale îl cere de la preotul ortodox român.

Arhim. ŞTEFAN GUŞĂ, *Influenţa Sfântului Vasile cel Mare asupra monahismului Românesc*, Ed. Vasiliana, Iaşi, 2007, 273 p.

Susţinută ca lucrare de doctorat la catedra de patrologie, sub îndrumarea Părintelui *Constantin Voicu*, lucrarea de faţă propune o abordare „românească" asupra inspiraţiei arealului misionar-duhovnicesc monahal de către Sfântul Vasile cel Mare. Ceea ce aduce nou în paginile sale autorul este identificarea textelor basiliene şi a contextelor duhovniceşti pe care le naşte mărturia Arhiereului Capadociei în mentalitatea şi viaţa monahală ortodoxă. Pornind aşadar de la o prezentare de ansamblu a monahismului, cercetând apoi impactul gândirii basiliene în spaţiul şi cultura monastică, autorul încheie prin identificarea principalelor curente din monahismul românesc şi dimensiunile influenţării acestora de învăţătura Sf. Vasile. O bibliografie pe măsură sprijină tot demersul autorului oferind şi altora şansa cercetării, mai îndeaproape, a principalelor teme legate de monahismul ortodox.

Mitropolitul LAURENŢIU

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se primesc pe adresa:
Redacţia „Telegrafului Român", 550179 – Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35
E-mail: *telegrafulroman@yahoo.com*
Articolele nepublicate nu se înapoiază.
ISSN 1223-8392

COMITET REDACŢIE „TELEGRAFUL ROMÂN":
Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza – preşedinte; P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu – vicepreşedinte; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan – redactor şef; Dr. Ştefan Toma – secretar de redacţie; Pr. Cristian Vaida – secretar de redacţie adj.; Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu – membru; Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu – membru; Pr. Lect. Dr. Nicolae Moşoiu – membru.

Abonamentul pe 2007 este de 20 RON (200 000 lei).
COD IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001.
Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** SUA
COD IBAN RO28 RNCB 0227 0360 5879 0012
sau echivalentul în **euro**
COD IBAN RO76 RNCB 0227 0360 5879 0021.
BCR Sibiu, Str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator: Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853
Telegraful Român
FOAIE BISERICEASCĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA SIBIULUI
Anul 155 Sibiu
2007

ANUL 155, Nr. 41-44 — 1 şi 15 noiembrie 2007

Încrezători în ajutorul ceresc, gata pentru un nou început

Ziua de 1 octombrie este o zi importantă în viaţa Dumneavoastră, a dascălilor şi studenţilor deopotrivă, pentru că în această zi începe anul universitar*. De fapt se încheie un an şi începe altul. Adresându-mă studenţilor noştri din Anul I, doresc să le spun că se află într-o facultate deosebită de alte facultăţi. Ca statut, este o instituţie de învăţământ superior ca toate celelalte ce intră în componenţa Universităţii sibiene. Este însă deosebită pentru că are caracter vocaţional. Presupune chemare pentru misiunea preoţească, care este dar dumnezeiesc. Încolo, toate cerinţele sunt egale cu ale celorlalţi studenţi, adică la cel mai înalt nivel. Sau aşa ar trebui să fie, deoarece calitatea de student implică demnitate, dar şi responsabilitate.

Eu personal am venit aici de la o bucurie spre a fi părtaş la altă bucurie. Bucuria anterioară acesteia este cea pe care am trăit-o ieri, la instalarea noului patriarh, nou din toate punctele de vedere. Deşi este un coleg al nostru, al membrilor Sfântului Sinod, şi prieten al nostru, în momentul în care l-am învestit în demnitatea la care l-a chemat Dumnezeu şi i-am înmânat cârja, personal i-am sărutat mâna. Am vrut în acest fel să dau expresie nu unei subordonări în sens omenesc, ci unei cinstiri şi preţuiri a demnităţii la care a fost înălţat. Aşa este în Biserică. Sunt trepte şi slujiri de multe feluri. Suntem datori celui cu cinstea, cinste, şi cu iubire creştinească faţă de toţi.

Bucuria la care am venit este aceasta a deschiderii noului an universitar. Am continuat o tradiţie, săvârşind la acest soroc Sfânta Liturghie. A participat împreună cu noi Conducerea Universităţii „Lucian Blaga". De aceea, socotesc că trebuie să le mulţumesc celor împreună cu care lucrăm: Rectoratului, D-lui Rector prof. Univ. Dr. Constantin Oprean, în persoană, Decanatelor tuturor facultăţilor, Secretariatului şi Administraţiei.

Aţi observat că în formula de adresare de la începutul cuvântului meu i-am agrăit întâi pe părinţii profesori, care au harul hirotoniei. Am procedat aşa şi pentru a sublinia faptul că prezenţa lor în cadrul Universităţii şi, până la urmă, şi a Facultăţii noastre de Teologie trebuie percepută nu ca pe un fapt de superioritate la nivel uman, ci ca pe o responsabilitate de a fi pilduitori întru toate. Nu ştiu dacă această prezenţă a noastră în mediul universitar este la cel mai înalt nivel. Am dori să fie astfel şi încurajarea Dumneavoastră ne va fi de folos. Lucrul care aş vrea să se realizeze continuu ar fi un dialog între noi şi toate celelalte facultăţi pentru a ne îmbogăţi reciproc. Să fim complementari unii altora. Dumneavoastră, prin disciplinele de specialitate pe care le propuneţi şi prin specialiştii de înaltă competenţă pe care îi aveţi, să ne ajutaţi şi pe noi în pregătirea studenţilor noştri, mai ales pe cei de la specializările didactică şi socială. Noi să Vă ajutăm în cunoaşterea şi respectarea valorilor credinţei, ale rânduielilor de viaţă creştină. Personal sunt bucuros să constat că am făcut paşi mari în unele aspecte legate de activitatea noastră didactică şi mă gândesc la acele momente în care nu ne puteam sincroniza în programarea examenelor studenţilor numai în zile lucrătoare nu şi în zilele de Duminică. Acum am constatat că avem colegi sau parteneri în educaţia pe care dorim să o facem în universitate receptivi la ideea de

(continuare în p. 2)

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

* Cuvânt rostit luni, 1 octombrie 2007, în catedrala mitropolitană, după Sfânta Liturghie, oficiată cu prilejul deschiderii noului an universitar 2007-2008.

Eveniment academic şi ecumenic deopotrivă

Luni, 29 octombrie 2007, începând cu orele 10,00, în Aula „Mitropolit Ioan Meţianu" a Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu, s-a derulat ceremonialul acordării titlului de Doctor Honoris Causa, de către Rectorul şi Senatul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, la propunerea Înalt Prea Sfinţitului dr. Laurenţiu Streza, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, şi a Consiliului profesoral al Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", Excelenţei Sale, Cardinalul dr. Christoph von Schönborn, Primatul Bisericii Romano-Catolice din Austria.

Ilustrul prelat s-a remarcat ca un erudit teolog, un slujitor de vocaţie la sfântul altar, un ecumenist cu o largă deschidere de conlucrare interconfesională şi interreligioasă, un autor al unui număr impresionant de volume şi studii de actualitate teologică.

Meritele sale de excepţie în planul domeniilor de activitate menţionate i-au fost răsplătite cu titlul de Doctor Honoris Causa din partea mai multor universităţi, precum: Universitatea din Praga (1999), Universitatea din Bucureşti (2000), Tulane University New Orleans (2001) şi Franciscan University Steubenville (2002). S-a adăugat, cu ziua de 29 octombrie a.c., şi titlul acordat de „Univesitas de Lucian Blaga nominata Cibiniensis".

În numele Rectorului Universităţii sibiene, diploma de Doctor Honoris Causa i-a fost înmânată ilustrului oaspete de către Dl. prof. univ. dr. Ioan Dan Popescu, prorectorul Universităţii, care a citit, în limba latină, actul solemn de acordare a titlului.

A fost prezentă la ceremonial şi Doamna prof. univ. dr. Mioara Boncuţ, prorector, precum şi alţi membri ai Senatului Universităţii „Lucian Blaga".

Din partea Prefecturii judeţene Sibiu a fost prezent Domnul prefect Ion Ariton; din partea Primăriei municipiului Sibiu a participat Dl. viceprimar Eugen Mitea, iar Consiliul Judeţean Sibiu a fost reprezentat de Dl. Iordan Nicola, secretar al judeţului.

Ceremonia a fost onorată de prezenţa Excelenţei Dale D-lui dr. Martin Eichtinger ambasador al Republicii

(continuare în p. 3)

Pr. prof. Dumitru ABRUDAN

Sf. Ioan Gură de Aur în imnografia creştină

Se împlinesc în acest an *1600* de ani de la trecerea la cele veşnice şi neîmbătrânitoare a unuia dintre cei mai mari, mai iubiţi şi mai cinstiţi dintre ierarhii Bisericii Creştine: *Sf. Ioan Gură de Aur.*

Imnografia Bisericii Ortodoxe prin bogăţia tezaurului ei poetico-liturgic a zugrăvit chipul marelui ierarh în culori vii şi suave scoţând în relief principalele caracteristici ale personalităţii sale.

Imnele liturgice ale prăznuirii sale la 13 noiembrie – ziua pomenirii morţii sale – *„troiţa de arhierei"* exprimă adânc şi bogat, dragostea, recunoştinţa şi cinstirea Bisericii către acest mare dascăl şi ierarh al ei.

Îl cinsteşte şi-l laudă Biserica pentru că prin viaţa şi activitatea sa neobosită s-a dovedit a fi cu adevărat *„păstorul cel bun"* care-şi pune viaţa pentru oile sale, după cuvântul Mântuitorului Hristos (*Ioan* X, 11).

Prin tot ceea ce a înfăptuit în ogorul Domnului, Sf. Ioan Gură de Aur a rămas peste veacuri în conştiinţa întregii creştinătăţi ca un luptător şi apărător al turmei încredinţate lui spre păstorire şi ca un far călăuzitor pentru Biserică în vremuri de răstrişte.

Imnografii bisericeşti, Teofan Graptul şi Ioan Evhaitul, care i-au întocmit slujbele din Minei se întrec în a-l lăuda pe marele ierarh care primind din cer *„dumnezeiescul har cu buzele sale pe toţi îi învaţă să se închine unui Dumnezeu în Treime"* drept pentru care este lăudat de toţi *„ca unul care arată cele dumnezeieşti.*

În troparul său prin cuvinte simple dar pline de înţeles duhovnicesc Biserica arată pe scurt calităţile deosebite ale ierarhului, calităţi care l-au făcut iubit şi preţuit de către toţi şi care l-au înălţat până la culmile sfinţeniei şi desăvârşirii.

„Din gura ta ca o lumină de foc strălucind harul, toată lumea a luminat, vistieriile neiubirii de argint lumii a câştigat, înălţimea gândului smerit nouă ne-a arătat şi cu cuvintele tale învăţându-ne, Părinte Ioane Gură de Aur, roagă pe Hristos Dumnezeu să mântuiască sufletele noastre".

Sunt scoase astfel în relief însuşirile sale, elocinţa sa, lucrarea sa de propovăduire a credinţei şi săvârşirii faptelor celor bune. Toate aceste calităţi i-au adus admiraţie şi preţuire atât din partea contemporanilor, cât şi a posterităţii, fiind considerat pe bună dreptate *„trâmbiţa cea cu aur ferecată, organul cel de Dumnezeu insuflat, noianul dogmelor cel nedeşertat, întărirea Bisericii, mintea cea cerească, adâncul înţelepciunii, paharul cel cu totul de aur care varsă din sine râuri de învăţături cu miere curgătoare şi adapă făptura cu dulce cântare"* (Stihira la Vecernia cea mare – 13 nov.).

El este arătat a fi cu adevărat *„stâlpul cel de foc, râul cel plin de apele învăţăturilor, mintea cea cerească, gura cuvântării de Dumnezeu cea cu totul de aur, chezaşul păcătoşilor, al pocăinţei dumnezeiesc propovăduitor, luminătorul cel*

(continuare în p. 5)

† VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-Vicar Sibiu

Cardinal Christoph SCHÖNBORN

Hristos – cel mai frumos dintre oameni

Conferinţă cu prilejul decernării titlului Doctor honoris causa de către Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu*

Eminenţă, Excelenţe, Domnule Rector, Domnilor Decani, dragi Profesori şi Studenţi, Fraţi şi Surori în Iisus Hristos!

Ca să exprim mulţumirile mele pentru cinstea pe care mi-o acordă Universitatea d-voastră aş vrea să reiau o temă pe care o îndrăgim împreună: cea a Icoanei.

Încep această mică meditaţie cu o privire asupra sărbătorii Înălţării. „Bărbaţilor din Galileea" care nu îşi pot desprinde privirea de la norul care L-a luat pe Iisus, îngerii le spun: „Acest Iisus care S-a înălţat de la voi, Acelaşi va şi veni , precum L-aţi văzut mergând la cer" (Fapte 1, 11).

În urmă cu mai bine de 30 de ani – cât de repede trece timpul şi cât de scurtă este viaţa! – notam în cartea mea „ Icoana lui Hristos" privitor la acest cuvânt al îngerilor: *„ Această promisiune a reîntoarcerii Aceluiaşi Iisus, în acelaşi mod, încredinţează Bisericii grija de a păstra vie amintirea Sfintei Sale Feţe, a chipului Celui care, de atunci, mijloceşte pentru noi la Tatăl Său şi Tatăl nostru. Această promisiune o îndeamnă să-şi mărturisească credinţa în venirea de pe urmă a Domnului. Or, icoana este această mărturisire. Ea este piesa de legătură între Întrupare şi Eshatologie, deoarece mărturiseşte adevărul ambelor. Mărturisind în acelaşi timp identitatea lui Iisus din Nazaret, Cuvântul întrupat, şi pe cea a Domnului său care va veni din nou să judece viii şi morţii, icoana are locul ei în inima mărturisirii de credinţă a Bisericii. Ea este un rezumat al mărturisirii creştine"* (*Icoana lui Hristos*, Editura Anastasia, Bucureşti, 1996).

Icoana lui Hristos: pentru mulţi creştini, tradiţia răsăriteană a picturii şi spiritualităţii icoanei a devenit un punct de întrunire, un punct de întâlnire pentru toţi creştinii. Icoana este cvasi omniprezentă în Biserica Orientului şi cea a Occidentului. Limbajul, simbolica şi strălucirea ei

(continuare în p. 4)

* Cuvântare rostită în data de 29 oct. 2007, la ceremonialul de acordare a titlului de Doctor Honoris Causa, în aula „Ioan Meţianu" a Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

Încrezători în ajutorul ceresc, gata pentru un nou început

(urmare din p. 1)

a lăsa Duminica numai pentru lucrarea Domnului, adică pentru Sfânta Liturghie, la care să participăm dascăli şi studenţi deopotrivă. Nu suntem prieteni de dragul de a fi prieteni sau pentru că lucrăm în aceeaşi instituţie, ci pentru că avem un ideal comun: să formăm oameni bine pregătiţi profesional dar şi cu convingeri sănătoase, temeluite pe credinţă şi moralitate. Avem o slujire comună, dar şi o bucurie pe care nu o pot avea decât educatorii: aceea de a vedea roadele ostenelilor lor concretizate în viaţa ucenicilor, a tinerilor ce ne-au fost încredinţaţi.

Vă rog să primiţi, Domnule Rector, în acest moment solemn al Sf. Liturghii de început de an universitar, mulţumirile noastre pentru sprijinul şi larga înţelegere de care ne faceţi părtaşi. Dorim să Vă asigurăm că ne vom strădui şi noi, nu doar prin prezenţă, ci şi prin lucrarea noastră să contribuim la sporirea prestigiului Universităţii sibiene, la consacrarea ei ca instituţie de învăţământ superior cu autoritate competiţională recunoscută în ţară şi pe plan european.

Aş vrea să mă adresez acum, încă o dată, studenţilor care au venit în Anul I, iar apoi şi celor din anii de studii mai mari. Cred că trebuie să înţelegeţi de la început scopul prezenţei Dumneavoastră în cadrul Facultăţii de Teologie. Ne place să credem că veniţi aici cu o dorinţă sinceră de a deveni slujitori ai lui Dumnezeu, dar şi ai oamenilor. Veniţi stimulaţi de vocaţie, care e un dar de sus. Dar aceasta nu este de ajuns. Este necesar să faceţi ca această vocaţie să aducă roade. Să vă îmbogăţiţi mintea cu cunoştinţe teologice folositoare dar să vă şi educaţi voinţa pentru a pune în practică cele dobândite prin studiu. Cu alte cuvinte, să şi trăiţi învăţăturile cele bune dobândite la cursuri. Prezenţa la cursuri este obligatorie, ca şi participarea la programul de rugăciune. Biserica, respectiv capela facultăţii şi catedrala sunt laboratoarele voastre spirituale. Dacă studenţilor de la celelalte facultăţi li se pretinde prezenţa în laboratoarele de chimie, fizică etc., în procent de cel puţin 80%, nici voi nu puteţi fi scutiţi de o asemenea obligaţie, adică de a vă afla în laboratorul spiritual. Se întâmplă ca uneori să credem că, dacă mai facem câte o rugăciune acasă, dacă ne însemnăm cu semnul crucii şi mai zicem „Doamne ajută", datoria noastră ar fi împlinită. Lucrurile nu pot sta astfel. Nouă, care ne pregătim să devenim duhovnici şi păstori sufleteşti, ni se pretinde mai mult. Ca să nu mai spunem de perioadele din timpul examenelor, dar şi de cele dintre examene când vă mai angajaţi să câştigaţi resurse pentru întreţinere. Vă simţiţi obosiţi în astfel de împrejurări şi renunţaţi la obligaţia de a veni la cursuri şi la programul de rugăciune. Contaţi şi pe faptul că în şcoala generală şi liceală sau la seminarul teologic aţi dobândit unele cunoştinţe din domeniul religiei. Căutaţi să mai adăugaţi ceva la acele cunoştinţe şi să obţineţi note de promovare la examene. O astfel de modalitate este păgubitoare. Nu este suficient să obţinem rezultate minimale la învăţătură. Este nevoie de aprofundare, de dobândire de noi cunoştinţe din toate domeniile. Este nevoie şi de o zidire duhovnicească, de elevaţie spirituală, de o creştere lăuntrică. Dacă nu veţi încerca să simţiţi dorul după rugăciune şi mai ales dragostea de a participa la cea mai importantă slujbă, care este Sfânta Liturghie, să ştiţi că n-aţi obţinut nimic. Există, precum se ştie, în programa de învăţământ şi discipline facultative. Dar, până la urmă, şi facultatea este facultativă. Nu te obligă nimeni să o frecventezi şi să devii licenţiat. Te poţi mântui şi fără facultatea de Teologie. Dar preot nu vei putea ajunge, nici profesor de Religie şi nici lucrător în domeniul asistenţei sociale. Dacă aveţi dorinţa de a împlini astfel de misiuni, trebuie să luaţi lucrurile în serios. Aş dori să vă văd şi în anul IV că sunteţi tot atât de mulţi la rugăcine precum aţi fost prezenţi astăzi în prima voastră zi de viaţă studenţească. De asemenea, Vă îndemn să nu rămâneţi cu examene nepromovate din anul I, până când vă veţi afla în pragul licenţei. Împliniţi-vă îndatoririle la timpul lor. Controlaţi-vă mereu pe voi înşivă. Faceţi-vă un examen de conştiinţă dimineaţa şi seara. Nu fiţi îngăduitori cu voi înşivă când nu veniţi la cursuri şi la sfintele slujbe de la capelă. De altfel, cei încredinţaţi cu formarea Dumneavoastră vă vor pretinde corectitudine. Să nu cumva să vă socotiţi nedreptăţiţi când veţi fi poate şi sancţionaţi. Mai târziu vă veţi da seama că şi părinţii noştri au avut dreptate când ne aflam sub ocrotirea lor şi când ne pretindeau să ne trezim dimineaţa, să mergem la şcoală, iar în timpul liber să ne îndeplinim îndatoririle în familie. Libertatea este desigur un element esenţial. Dar există libertate numai pentru a face binele. Cine are vocaţie şi împlineşte totul din conştiinţă este liber cu desăvârşire. Sunt foarte bucuros când uneori deschid uşa capelei ce dă în reşedinţa mitropolitană şi văd acolo, în faţa icoanei Mântuitorului şi a Maicii Domnului studenţi sau studente rugându-se. Unii ca aceştia sunt cu adevărat liberi. Au fost prezenţi la ceasul rugăciunii de seară, dar au răspuns şi unei chemări interioare de a reveni pentru mai multă trăire duhovnicească.

Îndemnul meu este acesta: fiţi vigilenţi cu voi înşivă. Feriţi-vă de acel duh al trândăviei, al grăirii în deşert, al grijii de cele lumeşti despre care vorbeşte Sf. Efrem Sirul. Evitaţi prieteniile păgubitoare. Nu vă lăsaţi atraşi în compania colegilor care îşi pierd vremea, care nu frecventează cursurile şi biserica ci, din contră, frecventează barurile şi localurile publice. Se spunea pe vremea noastră că unii studenţi de la Teologie ştiau numele a mult mai multor fotbalişti decât al sfinţilor părinţi. Pot să vă spun că sunt şi acum unii dintre colegii voştri care cunosc din punct de vedere turistic oraşul şi toate împrejurimile lui încât pot să vă fie ghizi. Eu zic să nu vă lăsaţi ademeniţi de ofertele lor de a umbla în neştire pe drumuri, pierzând vremea în petreceri şi alte lucruri nefolositoare. Fiţi liberi şi responsabili dacă aţi venit la Facultatea de Teologie. Aici aveţi de lucrat cu duhul, cu mintea, cu sufletul, cu rugăciunea. Păstraţi-vă şi sănătatea trupească.

Nu vreau să se creadă că idealizez cumva statutul studenţilor de la Teologie. Vreau chiar să accentuez faptul care nu poate fi decât dovada unui act de respect şi preţuire pentru întreaga noastră Universitate, anume că avem, Domnule Rector, studenţi de la alte facultăţi care dau lecţii de râvnă sfântă studenţilor de la Teologie. Sunt studenţi cu o afinitate faţă de lucrurile duhovniceşti. Îi vedem prezenţi la capelă şi în bisericile din oraş. Ne-ar bucura dacă acest fapt s-ar datora şi prezenţei noastre în Universitate. Dar oricum, pe noi ne întăreşte foarte mult o astfel de constatare.

Vreau acum să le spun câteva cuvinte şi celorlalţi studenţi din anii mai mari, care au făcut dovada că nu sunt lipsiţi de vocaţie, fiind prezenţi aici, în catedrală, la acest început de an universitar. Mi se pare că anul acesta vom avea două serii de absolvenţi: cu patru şi cu trei ani. Vouă, care sunteţi într-o astfel de situaţie, doresc să vă spun că o să duceţi dorul Facultăţii de Teologie şi a acestei perioade minunate din viaţa voastră. Cât mai sunteţi aici, bucuraţi-vă de toate şansele pe care le aveţi. Nu irosiţi şansa de a vă însuşi învăţăturile cele bune şi folositoare. Căutaţi să-i audiaţi pe profesorii care vă pot oferi multe cunoştinţe despre Dumnezeu, despre om şi întreaga creaţie. Desăvârşiţi-vă duhovniceşte sub povaţa îndrumătorilor spirituali. Căutaţi să obţineţi rezultate bune la studiu şi comportare.

Nu vă lăsaţi furaţi de falsa libertate de a nu vă promova examenele la timpul lor. Există o logică, o ordine didactică, fiecare materie pregăteşte pe cealaltă. Dacă tu ai rămas corigent la Noul Testament dar ţi-ai luat cu brio examenul la Dogmatică sau la Morală sau la Liturgică, unde foloseşti Teologia biblică? Imaginaţi-vă cum puteţi construi o casă dacă începeţi de la acoperiş şi la urmă vă apucaţi să săpaţi beciul, să-i puneţi casei fundaţia? Este ilogică o asemenea gândire.

În această zi festivă, după ce vom rosti rugăciunea de binecuvântare pentru toţi profesorii şi studenţii, vom merge fiecare la Facultăţile noastre. Noi vom merge şi la Universitate să participăm şi la deschidere, dar vă rugăm să primţi acum şi aici toate cadrele didactice şi toţi studenţii din Universitate binecuvântarea lui Dumnezeu, prin cuvântul nostru şi prin lucrarea aceasta liturgică pe care am săvârşit-o cu multă dragoste. Cerem de la Dumnezeu totdeauna ajutor şi binecuvântare peste studenţii noştri dar şi studentele noastre. Nu v-am lăsat nici pe voi la o parte. Vă socotim ca pe fiicele noastre, şi vă primim cu drag în Facultatea noastră de Teologie.

Să rânduiască Bunul Dumnezeu să vă simţiţi bine, să vă simţiţi aici ca acasă pentru că aţi venit acasă, la o nouă casă, aţi venit la casa lui Dumnezeu. Zilnic va trebui să ne aflăm în casa lui Dumnezeu şi să-i aducem mulţumire.

Dumnezeu să ne ajute şi să binecuvânteze începutul noului an universitar.

În amintirea Sfântului Ioan Gură de Aur

Anul acesta, 2007, în 14 septembrie, s-au împlinit o mie şase sute de ani, de când sfântul Ioan Gură de Aur s-a mutat de pe pământ la cer, de la cele vremelnice la cele veşnice. Despre aceasta, nici anul acesta şi nici în alţi ani, nu s-a făcut pomenire în ziua mutării sfântului, „de la moarte la viaţă şi de pe pământ la cer". De ce nu s-a făcut pomenire despre aceasta, în cadrul slujbelor sfintei noastre Biserici? Nu s-a făcut pomenire despre aceasta, deoarece în ziua de 14 septembrie, sfânta noastră Biserică a rânduit să fie sărbătoare împărătească, Ziua sfintei de viaţă făcătoarei Cruci, zi de cinstire a Crucii Mântuitorului, prilej cu care toată atenţia credincioşilor este reţinută de sfânta Cruce a Domnului Hristos. Pentru o pricină ca aceasta, sărbătorirea sfântului Ioan Gură de Aur a fost rânduită pentru ziua de 13 noiembrie. În 13 noiembrie, credincioşii Bisericii noastre sărbătoresc, în fiecare an, pe sfântul Ioan Gură de Aur. Dar pe sfântul Ioan Gură de Aur îl mai sărbătorim şi în 27 ianuarie, când s-au adus sfintele sale moaşte din exil, unde sfântul a trecut la cele veşnice, la Constantinopole, unde se găsesc până astăzi.

O parte din sfintele moaşte ale sfântului Ioan Gură de Aur au fost aduse, spre cinstire şi spre închinare, anul acesta, la Iaşi unde credincioşii închinători s-au putut bucura de prezenţa reală a sfântului Ioan Gură de Aur şi s-au putut închina sfintelor sale moaşte, care au fost expuse lângă moaştele sfintei Parascheva, ocrotitoarea Moldovei.

Şi mai este pomenit sfântul Ioan Gură de Aur şi în ziua de 30 ianuarie, împreună cu sfântul Vasile cel Mare şi cu sfântul Grigorie de Nazians, numit Teologul.

Numele Sfântului Ioan Gură de Aur este în atenţia credincioşilor şi în fiecare zi, când se săvârşeşte Sfânta Liturghie, care îi poartă numele, căci la sfârşitul sfintei Liturghii, în cuprinsul finalului de la sfânta Liturghie, este pomenit şi sfântul Ioan Gură de Aur sau Hrisostom, cum i se mai zice.

Sfântul Ioan Gură de Aur este tot mai mult cunoscut de credincioşii din vremea noastră, căci o bună parte din scrierile lui au fost traduse în româneşte şi au fost tipărite, în folosul celor ce le citesc şi le preţuiesc.

Sfântul Ioan Gură de Aur, după cum îl prezintă şi supranumele, a fost un bun propovăduitor, un predicator mult dorit şi aşteptat de credincioşi. A fost un bun cunoscător al Sfintelor Scripturi, pe care le-a tâlmăcit pentru credincioşii din vremea sa, dar care au mare importanţă pentru credincioşii din toate timpurile. Credincioşii din vremea noastră se bucură şi ei de gândurile care au rămas de pe urma marelui predicator de acum o mie şase sute de ani. Ne bucurăm cu toţii de gândurile sfinte care au ajuns la noi şi prin care sfântul Ioan Gură de Aur ne este şi nouă îndrumător duhovnicesc.

Comentariile la Sfintele Evanghelii şi la multe alte scrieri din dumnezeiasca Scriptură ne sunt şi nouă spre mare bucurie şi de mare folos.

Cuvântările la Praznicele împărăteşti ne pun în uimire şi pe noi cei de astăzi. E o desfătare să citim, să ascultăm şi să ne referim la cuvântările pe care le-a ţinut sfântul Ioan Gură de Aur, la sărbătoarea Naşterii Domnului, la Sfintele Paşti, la Înălţarea Domnului, la Pogorârea Duhului Sfânt sau la Vinerea Mare. Nu ne putem mira în de-ajuns de aprofundările făcute de sfântul Ioan, la evenimentele de mântuire, pe care le sărbătorim şi pe care sfântul le-a pus în atenţia celor ce au căutat sprijin, prin cuvintele lui.

Ce să mai zicem apoi, despre Predicile despre statui şi mai ales despre Predicile despre pocăinţă. Mai ales acestea din urmă, adică „Predicile despre Pocăinţă", ne interesează în chip deosebit.

Este uimitor să ştii şi să te gândeşti la afirmaţii ca acestea, făcute de sfântul Ioan Gură de Aur, în predicile despre pocăinţă, anume că Adam, în rai fiind, a fost ispitit şi a căzut, în timp ce Lot s-a mântuit în Sodoma, în cetatea cu nume rău şi cu păcate grele. Este minunat să ai în vedere, potrivit sugestiei sfântului Ioan Gură de Aur, că Saul nu s-a mântuit în palatul împărătesc, dar s-a mântuit Iov pe o grămadă de gunoi.

Prezenţa sfântului Ioan Gură de Aur în mijlocul nostru şi în viaţa de toate zilele o manifestă şi cuvintele scurte, în formă de sentinţe, pe care la găsim presărate în cuvântările sale. De pildă: „Conştiinţa curată face sărbătoarea", de unde înţelegem că numai cei care au conştiinţa curată sărbătoresc cu adevărat evenimentele de mântuire, câte le avem în vedere în timpul unui an bisericesc.

A ajuns până la noi şi se menţine în conştiinţa noastră şi zicerea: „Pocăinţa este topila păcatului", cu observaţia că pocăinţa trebuie să fie însoţită de post, de milostenie, de rugăciune. Fără unele ca acestea, pocăinţa este stearpă şi nelucrătoare.

Ne surprinde şi afirmaţia sfântului cu gura de aur, că „nu vinul face beţia, ci necumpătarea" şi că „vinul este de la Dumnezeu, iar beţia este de la diavol".

Este interesant de luat în seamă şi comparaţiile pe care le face sfântul îndrumător de suflete, când spune că beţivul este asemenea îndrăciţilor şi mai degradat decât animalele. Iar în legătură cu afirmaţia că beţivii nu intră în Împărăţia lui Dumnezeu, cum ne avertizează sfântul apostol Pavel, în faţa unui nedumerit cu aceasta, sfântul Ioan, patriarhul Constantinopolei, zice: „Ceartă-te cu Pavel. Ce te certi cu mine? Că doar Pavel a spus că beţivii nu intră în Împărăţia lui Dumnezeu".

Lumini de gând sunt şi cuvintele sfântului Ioan Gură de Aur, în privinţa măreţiei slujirii preoţeşti şi pentru cinstirea preoţilor. N-a scris nimeni mai cald şi mai înaripat despre slujirea preoţească şi despre vrednicia preotului, cum a scris sfântul Ioan Hrisostom.

La o astfel de sărbătorire şi de amintire cu pomenire, pe care o facem sfântului Ioan Gură de Aur, cu vrednicie şi cu dreptate este a ne aduce aminte şi de scrisoarea scrisă de el din exil şi adresată episcopului Chiriac, cuprinsă în sinaxarul zilei de 27 ianuarie, care este odihnitoare şi înduioşătoare.

Nu putem sfârşi aceste consideraţii, fără să amintim şi cuvântul alcătuit de sfântul Ioan Gură de Aur pentru sfintele Paşti, care a intrat în cult, fiind rânduit să se citească în ziua Învierii, la sfârşitul slujbei de dimineaţă. Este un cuvânt dătător de nădejde, un cuvânt întremător de suflet, un cuvânt în care ne cheamă pe toţi la ospăţul credinţei şi ne dă încredere în biruinţă, prin învierea Domnului Hristos, Care a biruit moartea şi iadul, care a rânduit încredinţarea că iertate ne sunt păcatele şi bucuria învierii ne ridică mai presus de lume.

Se ştie că, în exil fiind şi în faţa morţii aflându-se, sfântul Ioan Gură de Aur şi-a sfârşit viaţa pământească spunând cuvintele: „Slavă lui Dumnezeu, pentru toate", ceea ce înseamnă: „Fie numele Domnului binecuvântat, de acum şi până în veac".

Sfinte Ioane Gură de Aur, roagă-te lui Dumnezeu, pentru noi! Sfinte Ioane Gură de Aur, fă lucrătoare învăţăturile tale în toată viaţa noastră, a familiilor noastre şi a lumii întregi!

Arhimandritul TEOFIL PĂRĂIAN

Eveniment academic

(urmare din p. 1)

Austria la Bucureşti, a Excelenţei Sale Domnului dr. Jean Pierre Rollin, Consul al Germaniei la Sibiu, a Prea Sfinţitului Florentin Crihălmeanu, al Episcopiei Române Unite Cluj-Gherla, a Domnului prof. univ. dr. Hans Klein, episcop vicar al Episcopiei Evanghelice Luterane C.A. din Sibiu, a altor reprezentanţi ai unor comunităţi eclesiale din Sibiu.

Au fost prezenţi, in corpore, profesorii şi studenţii Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu.

Decanul Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna", pr. prof. dr. Dorin Zosim Oancea a rostit îndătinata „Laudatio".

Cel onorat cu titlul de Doctor Hororis Causa a rostit apoi o conferinţă intitulată „Hristos-Cel mai frumos dintre oameni", conferinţă pe care o publicăm în paginile acestui număr al „Telegrafului Român".

Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu Streza, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, a omagiat, în final, personalitatea înaltei feţe bisericeşti din Austria, Excelenţa Sa Cardinalul Christoph von Schönborn. I-a acordat de asemenea medalia comemorativă a centenarului catedralei mitropolitane. Totodată, Î.P.S. Sa i-a prezentat şi mesajul scris de felicitare al Preşedinţiei României.

Domnul prof. univ. dr. Sorin Dumitrescu, directorul „Fundaţiei Anastasia" din Bucureşti, a prezentat volumul „Sofronie al Ierusalimului. Viaţa monahală şi mărturisirea doctrinară" semnat de Cardinalul dr. Christoph von Schönborn şi apărut în traducere românească, cu binecuvântarea Î.P.S. dr. Laurenţiu Streza, în Editura Anastasia, Bucureşti 2007.

Un cuvânt de salut din partea Ambasadei Austriei la Bucureşti a rostit şi Excelenţa sa dl. ambasador dr. Martin Eichtinger.

Înalt Prea Sfinţitul dr. Laurenţiu Streza a oferit la reşedinţa mitropolitană o recepţie în onoarea Excelenţei Sale Cardinalul dr. Christoph Schönborn.

Laudatio
Eminenţei Sale Cardinalul Dr. Christoph Schönborn

Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din cadrul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu are astăzi deosebita onoare de a acorda titlul de **doctor honoris causa** Eminenţei sale, Cardinalului Dr. Christoph Schönborn, afirmându-şi astfel în chip plenar tradiţionala ei vocaţie ecumenică. Este un eveniment de o deosebită importanţă, atât datorită personalităţii marelui ierarh al Bisericii Romano-Catolice, cât şi datorită contextului şi împrejurărilor în care acesta se petrece, Sibiul fiind în anul 2007 capitala culturală a Europei şi gazda celei de a treia Adunări ecumenice a Bisericilor europene.

Cardinalul Dr. Christoph Schönborn s-a născut în Boemia, la 22 ianuarie 1945, însă copilăria şi-a petrecut-o în Austria, unde se refugiase familia. Intrat în Ordinul dominican, a studiat teologie, filozofie şi psihologie la şcolile Ordinului din Walberberg, lângă Bonn, apoi la Centrul de la Saulchoir (Paris), Universitatea din Viena, din nou la Paris ca student al celebrelor şcoli Ecole Pratique des Hautes Etudes, Sorbonne şi Institute Catholique. La 27 decembrie 1970 a fost hirotonit preot de cardinalul Franz Konig. După studii doctorale la Institute Catholique din Paris şi la Regensburg, aici ca eminent discipol al lui Joseph Ratzinger, actualul papă Benedict al XVI-lea, a obţinut în 1974 titlul de doctor în teologie la Paris, la acelaşi Institute Catholique, cu disertaţia: „Icoana lui Hristos", primul rod al profundelor sale studii privind creştinismul răsăritean.

Între 1973 şi 1975 a fost duhovnic al Universităţii din Graz din Austria, iar din 1975 până în 1991 profesor de Teologie dogmatică la Universitatea din Fribourg, Elveţia, devenind specialistul universităţii pentru teologia părinţilor de limbă greacă şi teologia Bisericii Ortodoxe.

Calităţile remarcabile, cunoştinţele sale profunde de teologie patristică l-au recomandat ca membru al unor importante comisii teologice ale Bisericii Catolice. Astfel, din 1981 a fost desemnat ca membru în Comisia internaţională teologică a Vaticanului, din 1984 a fost numit de către Cardinalul Dr. F. Konig membru în Consiliul de conducere al Fundaţiei „Pro Oriente", iar din 1987 a fost numit secretar în Comisia de redactare finală a Catehismului catolic.

La 11 iunie 1991 este numit episcop titular de Sutri şi episcop-vicar pentru ştiinţă, artă şi cultură al Arhiepiscopiei vieneze, pentru ca patru ani mai târziu să fie numit Arhiepiscop-adjuvant al primei dioceze austriece. La 14 decembrie 1995, Christoph Schönborn este ridicat la rangul de Arhiepiscop al Vienei. În 1998 i se acordă titlul de „Mitropolit" al provinciei eclesiale Viena, iar la 28 februarie 1998, Papa Ioan Paul al II-lea îi conferă suprema demnitate de Cardinal al Bisericii Romano-Catolice.

Evocând în acest moment solemn personalitatea Eminenţei Sale, îl omagiem:

1. În primul rând, ***pe marele ierarh al Bisericii,*** care a adus în lumea romano-catolică un suflu nou, afirmând cu tărie că Biserica trebuie să fie una misionară, să dea mărturie în mod public despre adevărul Evangheliei lui Hristos. Expresie a acestei atitudini angajate este programul de pastoraţie urbană „Stadtmission", elaborat împreună cu arhiepiscopii de Paris, Bruxelles, Lisabona şi Budapesta. Pentru membrii Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" el este interesant nu doar prin actualitatea lui generală, ci şi prin faptul că ne aduce aminte de preocupările unui fost profesor al ei în această direcţie, de pe vremea când Biserica Ortodoxă Română se confrunta cu probleme în mare măsură similare.

Programul „Stadtmission" abordează fără reţineri şi dezbate prin publicaţii şi apariţii în mass-media toate problemele majore cu care se confruntă societatea europeană contemporană.

Întrebări importante precum: „Ce rol joacă Biserica în noua Uniune Europeană?", „Unde şi cum se poate întâlni ştiinţa Biologiei cu Etica?", „Ce viitor are Biserica într-o societate secularizată?" îşi găsesc răspunsul într-o serie de scrieri recente precum: *Ziel oder Zufall? Schopfung und Evolution aus der Sicht eines vernunftigen Glaubens,* Freiburg im Breisgau 2007 (Scop sau întâmplare? Creaţie şi evoluţie din perspectiva unei credinţe autentice raţionale); *Schopfung und Evolution. Eine Tagung mit Papst Benedikt XVI,* Augsburg 2007; *Ich nenne Euch Freunde. Handschriftliche Gedanken zu den Evangelien; Jesus, Arzt der Kranken. Gedanken zum Evangelium im Lukasjahr; Duell und Duett. Gesprăch uber Gott und die Welt, Seht, Gottes Sohn! Gedanken zum Evangelium im Markusjahr,* Wien 2005; *Jesus nachfolgen im Alltag. Impulse zur Vertiefung des Glaubens,* Freiburg, 2004; *Wovon wir leben konnen. Das Geheimnis der Eucharistie,* Freiburg, 2004. Această simplă enumerare este o mărturie vie a angajării misionare exemplare a cardinalului Christoph Schönborn.

În egală măsură ar putea fi amintite şi Catehezele radiofonice din anul 2005-2006, cu tema generală „Creaţie şi evoluţie", sau articolul publicat în „The New York Times" în iulie 2005 sub titlul „Finding design in nature", care a declanşat o largă dezbatere în mass media.

2. Îl omagiem astăzi, în al doilea rând, pe ***marele ecumenist,*** demn urmaş al marelui promotor al ecumenismului care a fost, decenii de-a rândul, Cardinalul Franz Konig, care l-a şi hirotonit ca preot şi căruia i-a urmat mai târziu la conducerea Bisericii Romano-Catolice din Austria şi a Fundaţiei „Pro Oriente". Eminenţa Sa continuă linia ecumenică a Cardinalului Konig, însă în cadrele noi ale epocii actuale, în care Uniunea Europeană a ajuns să înglobeze şi alte state majoritar ortodoxe.

De fapt legăturile Eminenţei sale cu lumea ortodoxă, cu România şi în special cu Sibiul au o istorie îndelungată şi plină de roade. Ca profesor la Fribourg, cardinalul Christoph Schönborn a sprijinit pe toţi studenţii şi doctoranzii români, bursieri în Elveţia. De acest sprijin s-a bucurat şi actualul mitropolit al Ardealului, IPS Dr. Laurenţiu Streza, care i-a fost student la Fribourg în anul universitar 1982-1983, precum şi Pr. Prof. Vasile Răducă, traducătorul cărţii: *Icoana lui Hristos,* (Ed. Anastasia, 1996).

O sinceră şi caldă prietenie l-a legat pe Eminenţa sa şi de Părintele Ion Bria, director în Consiliul Ecumenic al Bisericilor, unul din promotorii ecumenismului în Biserica Ortodoxă Română şi, în ultimii ani de viaţă, profesor la Facultatea noastră. Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel Ciobotea, el însuşi fost profesor la Bossey între anii 1980-1990, este un apropiat colaborator al Eminenţei Sale la foarte multe acţiuni ecumenice şi pastorale.

La fel ca şi în Elveţia, odată ajuns arhiepiscop al Vienei, Eminenţa Sa a acordat o atenţie deosebită dialogului ecumenic şi colaborării cu credincioşii români din capitala Austriei păstoriţi de Părintele Profesor Dr. Nicolae Dura, fost cadru didactic al Facultăţii noastre.

Definitor pentru demersul ecumenic al Cardinalului Schönborn este accentul pus pe rugăciune ca factor activ al apropierii dintre creştinii cu apartenenţă confesională diferită. In sensul acesta sublinia Eminenţa Sa, într-un studiu despre Fundaţia „Pro Oriente" (*Theologisch-praktische Quartalschrift,* 3/1998, p. 247-254), importanţa hotărâtoare pe care o are rugăciunea pentru lucrarea de redescoperire a unităţii creştinilor. Convingerea dânsului este că rugăciunea unora pentru alţii, dar şi rugăciunea împreună a fraţilor creştini poate să contribuie la depăşirea separărilor şi a neînţelegerilor dintre ei.

Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" este deosebit de sensibilă faţă de lucrarea ecumenică a cardinalului Schönborn, al cărui prim angajament universitar a fost tocmai în cadrul Universităţii din Graz, în strânsă legătură cu Facultatea de Teologie Catolică de acolo, care este partener al Facultăţii noastre încă din anul 1997.

3. Toată activitatea pastoral-misionară şi ecumenică amintită aici nu ar fi avut anvergura pe care o cunoaştem fără un extrem de solid temei teologic. Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Şaguna" îl omagiază, în al treilea rând, pe ***marele teolog, marele profesor de teologie*** Christoph Schönborn, care şi-a pus întreaga ştiinţă teologică în slujba Bisericii, a lumii contemporane. Spiritualitatea personală bazată pe slujire şi rugăciune, reflexia profundă asupra dogmelor credinţei creştine, deschiderea ecumenică reprezintă principalele coordonate ale operei teologice pe care a creat-o profesorul Christoph Schönborn, cărora episcopul şi arhiepiscopul le-a adăugat bogata sa lucrare pastorală, preocuparea pentru misiunea Bisericii. Iată doar câteva titluri:

Sophrone de Jerusalem. Vie monastique et confession dogmatique, Paris 1972; *L'Icone du Christ. Fondaments theologiques,* Fribourg 1976, tradusă de Pr. Dr. V. Răducă şi publ. la Ed. Anastasia 1996 în rom. şi în germană la Viena 1998; *Maximus Confessor,* Fribourg 1982 (Maxim Mărturisitorul); *Das Geheimnis des Menschwerdung,* Mainz 1983 (Taina întrupării Fiului lui Dumnezeu). *Einheit im Glauben,* Einsiedeln 1984 (Unitatea în credinţă); *Existenz im Ubergang,* Einsiedeln 1987 (Existenţa în trecere); *Weihnachten, Mythos wird Wirklichkeit,* Einsiedeln 1992 (Crăciun – mitul devine realitate). *Zur kirchlichen Erbsiindenlehre,* Einsiedeln 1994 (Învăţătura bisericească despre păcatul strămoşesc); *Herzstucke unseres Glaubens,* Wien 1994 (Părţi esenţiale ale credinţei noastre); *Quellen unseres Glaubens,* Wien 1996 (Izvoarele credinţei noastre); *Leben fur die Kirche. Die Fastenexerzitien des Papstes,* Fribourg 1997 (Viaţă pentru Biserică); *Wăhle das Leben,* Wien 1998 (Alege viaţa); *Die Menschen, die Kirche, das Land,* Wien 1998 (Oamenii, Biserica, Ţara, tradus şi publicat şi în româneşte, Ed. Anastasia 2000).

Această simplă înşiruire arată cu limpezime că actualul Arhiepiscop al Vienei este unul din teologii de marcă ai Bisericii Romano-Catolice, care a sintetizat în opera sa gândirea teologică a marilor Părinţi ai Apusului şi ai Răsăritului, urmând direcţia deschisă de mentorii săi: francezul Yves Congar, elveţianul Hans Urs von Balthasar şi de germanul Joseph Ratzinger, actualul papă Benedict al XVI-lea. Am amintit deja faptul că Eminenţa Sa, Cardinalul Christoph Schönborn a fost numit în multe comisii de specialitate ale Bisericii Catolice, ceea ce spune multe despre fineţea şi subtilitatea gândirii sale teologice, puternic ancorată în propria tradiţie, dar deschisă pentru înţelegerea, receptarea şi asimilarea teologiei ortodoxe.

În urmă cu doi ani Facultatea noastră a organizat Congresul Facultăţilor de Teologie Ortodoxă din România, la Mănăstirea Sâmbăta. Cu această ocazie a prezentat în referatul principal al Congresului punctul ei de vedere referitor la rolul facultăţii de teologie în viaţa Bisericii. Se sublinia acolo necesitatea de a realiza un act teologic ancorat în problemele vieţii şi răspunzând interogaţiilor pe care ni le adresează epoca în care trăim. Suntem extrem de bucuroşi să găsim o deplină concordanţă a acestui punct de vedere cu activitatea teologică a Cardinalului Christoph Schönborn. În viziunea sa actul teologic adânceşte învăţătura de credinţă a Bisericii, dar nu doar ca temă de cercetare, ci mai cu seamă pentru a răspunde unor necesităţi pastorale, misionare şi ecumenice ale timpului. Aceasta îl fereşte de orice ariditate a teoreticului şi îl plasează acolo de unde a izvorât întotdeauna teologia autentică: în mijlocul vieţii. Teologia apare la Cardinalul Schönborn ca expresie nemijlocită a existenţei creştine concrete. Elocvente sunt în această privinţă dezbaterile pe care le-a iniţiat în problema evoluţionismului, coloratura lor apologetică, menită să transmită adevăruri de credinţă esenţiale într-un limbaj adecvat unor nivele de înţelegere extrem de diferite. Cunoscut iniţial ca dogmatist şi specialist în problemele Răsăritului Ortodox, Eminenţa Sa se dovedeşte un important apologet al creştinismului şi transmiţător al universului ideatic creştin unei lumi care pare să se fi îndepărtat de aceste temeiuri esenţiale ale vieţii.

Pr. Prof. Dorin Zosim OANCEA

(urmare din p. 1)

par să sensibilizeze inimile multora dintre contemporanii noştri. Ne-am întrebat deseori de ce, în zilele noastre, arta icoanei a putut dobândi acest statut de exprimare privilegiată, cvasi universală, a credinţei creştine.

E posibil să intervină aici un aspect de „modă" (pe care anumiţi ortodocşi îl reproşează creştinilor din Occident, având impresia că tradiţia lor răsăriteană este „utilizată" în mod abuziv de către occidentali). Eu consider că avem de-a face cu ceva mult mai profund. *Sensus fidei* recunoaşte în tradiţia iconică a Orientului un fel de exprimare „canonică" a credinţei noastre, o exprimare ce depăşeşte modele şi fluctuaţiile limbajului artistic creştin. Icoana nu este a-temporală, ci cunoaşte variaţii stilistice, şcoli, „coloraţii culturale"; ea nu este statică şi imobilă, aşa cum adesea i s-a reproşat. Care este aşadar secretul atracţiei ei, cheia înţelegerii misterului ei şi raţiunea marii ei stabilităţi de exprimare?

Cred că raţiunea ei ultimă este Taina lui Hristos Însuşi, Cuvântul Întrupat, Dumnezeu înomenit, devenit „circumscriptibil", după cum le place s-o afirme sfinţii apărători ai icoanelor, Sfântul Teodor Studitul şi Sfântul Nichifor al Constantinopolului. Dincolo de toate influenţele culturale, de legăturile cu tradiţiile iconografice precreştine, dincolo de toate variaţiile artistice există un fond comun, o sursă unică a artei icoanei: este taina Sfintei Feţe a lui Hristos Iisus.

Este acest chip unic, este *Acest Iisus* pe care Apostolii L-au cunoscut, cu care au mâncat şi au băut, pe care L-au văzut transfigurat şi batjocorit, strălucind de slava dumnezeiască a Taborului, biciuit şi încununat cu spini. Acest chip unic, al lui Iisus, fiul Mariei, Fiul lui Dumnezeu, s-a întipărit în memoria lui Petru. Este privirea Celui pe Care Petru tocmai Îl renegase şi pe care nimic din lume nu a reuşit s-o şteargă din mintea şi inima lui.

Acest Iisus reprezintă fundamentul icoanei, al fidelităţii ei (pe care unii o acuză de imobilism), al atracţiei ei neschimbate. Tocmai pentru că este icoana *lui Hristos*, ea atrage. Tocmai pentru că vrem *să-L vedem* pe Hristos, icoana ne vorbeşte. Tocmai pentru că cei credincioşi (şi deseori chiar necredincioşii) pot spune privind o icoană a lui Hristos: „Este Iisus!", icoana le cuvântă. În arta icoanei nu contează atât calitatea artistică, deşi este importantă şi demnă de luat în seamă din moment ce constituie o adevărată *meditaţie* pentru întâlnirea cu Hristos, nu contează deci înălţimea operei de artă, ci puterea prezenţei lui Hristos Însuşi.

Nu intru aici în dezbaterile asupra esteticii icoanelor, asupra aspectului pur artistic. Există în acest sens studii savante de calitate. Vă atrag însă atenţia asupra unui fapt uimitor care m-a surprins în timp ce studiam literatura controversei iconoclaste a secolelor VIII şi IX, apriga luptă pentru sau împotriva sfintelor imagini în creştinism. În toată această literatură n-am găsit urmă de dezbatere estetică. Chestiunea frumuseţii sfintelor imagini nu interesează practic. Eu cel puţin nu am găsit nimic în acest sens (cf. *Icoana lui Hristos. Fundamente teologice*, Paris, 2003, 235). Am oferit o primă explicaţie în *Icoana lui Hristos*: „ Suntem de părere că această absenţă a consideraţiilor estetice se explică prin faptul că, şi de o parte şi de cealaltă, nu s-a pus nici un moment la îndoială legitimitatea artei ca atare. Dezbaterea iconoclasmului se baza doar pe extinderea artei dincolo de domeniul profan, în domeniul sacru" (ibidem). Iconoclaştii admiteau arta, ca şi Islamul, dar aceasta trebuia să se limiteze strict la domeniul profan. Iconoclasmul era, într-o oarecare măsură, o secularizare radicală a artei, o desacralizare a activităţii artistice, redusă la decorul pur, la ornamentul vieţii profane. Dincolo de această respingere a oricărui caracter sacru al artei există însă mai mult decât o secularizare a activităţii artistice. Există o anumită concepţie a ceea ce înseamnă „creştin" şi, prin urmare, a ceea ce este Taina lui Hristos. Este semnificativ în această privinţă să constatăm că orice dezbatere pentru a justifica arta creştină, imaginile sacre ale lui Hristos şi ale Sfinţilor, s-a învârtit în jurul Tainei lui Hristos.

Am fost surprins, studiind controversa asupra icoanelor, de limpezimea cu care apărătorii acestora nu au văzut în această dezbatere o chestiune de estetică, ci înainte de toate *hristologică*. Părinţii celui de-al II-lea Sinod de la Niceea (787) erau pe deplin conştienţi de aceasta. Pentru ei, afirmarea legitimităţii icoanei lui Hristos era ca o pecete pusă pe mărturisirea dumnezeirii Sale (Niceea I) şi a divino-umanităţii Sale (Calcedon). Biserica Ortodoxă sărbătoreşte biruinţa definitivă a apărătorilor icoanelor în 843 ca fiind „triumful Ortodoxiei", celebrat liturgic în fiecare an în prima duminică din Postul Mare.

Icoana lui Hristos – rezumat al credinţei creştine! Afirmaţie ce poate părea exagerată. Privind însă mai de aproape nu este deloc aşa. Permiteţi-mi să vă spun pe scurt de ce, şi aceasta în două etape.

Hristos – cel mai frumos dintre oameni

1. O nouă privire

La finalul cercetării mele privind fundamentele teologice ale icoanei lui Hristos, am tras concluzia următoare: „Există o corelaţie între viziunea tainei divino-umane a lui Hristos şi concepţia artei. Într-adevăr, Întruparea nu a transformat numai cunoaşterea lui Dumnezeu, ci a schimbat deopotrivă privirea omului asupra lumii, asupra lui însuşi şi asupra activităţilor lui în lume. De atunci, activitatea creatoare a artiştilor nu avea cum să nu fie impresionată, transformată de atracţia tainei Întrupării. Dacă Hristos a venit pentru a reînnoi omul în întregime, pentru a-l recrea după acest chip al cărui model este El-însuşi, nu se cădea oare ca privirea, sensibilitatea, creativitatea artiştilor să fie şi ele recreate după chipul Celui „pentru care toate au fost create"? Văzut în această lumină, efortul pentru a cantona arta în profan apare drept o criză profundă a viziunii teocentrice a lumii şi a omului" (op. cit., 236).

Există o posibilitate de verificare a acestei teze, care este de o actualitate crescândă: raportul Islamului cu arta sacră. Nu sunt nicidecum specialist în materie, dar am încredere în studii competente. Dacă Islamul respinge, în general, imaginea antropomorfică şi nu lasă loc decât ornamentului şi mai ales scrisului, acest lucru nu este înainte de toate rezultatul unei teorii artistice şi estetice, ci consecinţa directă a viziunii sale despre Dumnezeul unic care nu are, în această lume, nici o asemănare, pe care nimic nu-L poate reprezenta, închipui, şi chiar, într-un anumit mod, simboliza. Am fost uluit, în timpul călătoriei mele prin Iran (2001), cu câtă insistenţă mi s-a explicat că nu trebuie să vorbesc de om-chip al lui Dumnezeu. Ceea ce pentru credinţa iudeo-creştină constituie o evidenţă, confirmată cu putere de taina Întrupării, şi anume că omul este cu adevărat *ad imaginem et similitudinem* Creatorului Său, Islamul neagă cu fermitate. Dumnezeu este unic şi fără asemănare: La Sūrat al-Tawhīd (Cor. CXII) pronunţat zilnic de fiecare musulman, conţine următoarea mărturisire: „ El este Dumnezeu, Unul, El este Dumnezeu, Unicul, nu a născut, nu a fost născut. El nu are nici o asemănare" (mai exact „nici o adecvare").

Prin urmare nu există nici o reprezentare a lui Dumnezeu în lume. *Aniconismul* Islamului nu este mai întâi o teorie estetică. Este o consecinţa a religiei islamice a unui Dumnezeu pe care nimic nu-L poate reprezenta. Doar lumina, în moschee, mihrāb-ul, ar fi, după cunoscători, o evocare metaforică a divinului. Or lumina nu are nici formă nici chip (cf. Assadullah Souren Melikian-Chirvani, L'Islam, le Verbe et l'image, in F. Boespflug – N. Lossky ed. Nicée II 787-1987. Douze siècles d'images religieuses, Paris, 1987, 89-117).

Lucrurile stau altfel în credinţa creştină. Deoarece Creatorul vorbeşte prin făptura Sa, urmele divinului sunt realmente „lizibile", deşi nu fără dificultate. Îndeosebi omul, veritabil loco-tenent al lui Dumnezeu în creaţie, este după chipul lui Dumnezeu. Lucrarea Sa vorbeşte despre El şi mai ales omul. Interdicţia chipului în Vechiul Legământ are un sens mai mult pedagogic decât ontologic. Pentru că inima omului este o fabrică de idoli, trebuia extirpată orice tentaţie de idolatrie. În mod fundamental însă Dumnezeu Se face cunoscut prin lucrările Sale. Iată uşa de intrare a artei sacre.

Taina divino-umană a lui Hristos aprofundează această ordine a creaţiei, conferindu-i statura definitivă. Există negreşit un chip omenesc care este „icoana lui Dumnezeu celui nevăzut" (Col. 1,15). Deoarece Cuvântul S-a făcut trup, deoarece Hristos, de condiţie divină, a luat condiţia robului a cărui umanitate concretă Şi-a împropriat-o, realităţile umane, lucrurile acestei lumi au devenit locuri ale prezenţei Sale, capabile de a fi expresia Sa, urma Sa, limbajul Său.

Pentru mine, tablourile lui Carravaggio sunt o manifestare excepţională a acestui fundament „divino-uman" al artei care s-a dezvoltat pe şolul creştin. *La madonna dei pellegrini* a lui S. Agostino din Roma constituie pentru mine un exemplu impresionant. Pelerini îngenunchiaţi, cu picioarele goale (şi pline de praf) în faţa acestei matroane ce poartă un copil deja prea mare pentru a mai fi ţinut în braţe: totul exprimă un realism „carnal" (ar spune Charles Péguy) ce ar putea şoca (şi care *a* şocat) ca fiind lipsit de sens şi de dimensiune sacră. Dar tocmai realismul Întrupării permite apropierea Sfântului, a lui Hristos şi a Maicii Sale de această formă atât de apropiată de pământ.

Credinţa creştină în Întrupare stă la originea unei arte care se apleacă cu deosebită atenţie asupra lucrurilor terestre. Îndrăznesc să cred că marea dezvoltare a artei, sacre şi profane, pe meleagurile creştinătăţii se inspiră înainte de toate (fără a nega alte surse) din acest *Da* unic adresat pământului, adică din Întruparea Fiului lui Dumnezeu. Acest *Da* către concret, către materie, către lumea văzută se află la rădăcina acestei creativităţi explozive cunoscute de arta din Occident. Consimt bucuros la aprofundarea acestei teze, pentru că se merită.

2. Hristos *este* Frumuseţea

Îndrăznesc să merg puţin mai departe. Cunoaştem învăţătura clasică despre valorile „transcendentale", adevărul, binele, frumosul. Toate aceste atribute nu sunt exterioare lui Dumnezeu, ci sunt Dumnezeu Însuşi. El este Adevărul şi Binele, El este *Iubire*, El este Frumuseţe. Adevăr şi Bunătate, Iubire şi Frumuseţe sunt, cum spun scolasticii, *convertibile* şi coincid cu Fiinţa însăşi a lui Dumnezeu.

Orice frumuseţe creată este o participare la frumuseţea infinită a fiinţei lui Dumnezeu. Dacă este adevărat, trebuie să facem un pas în plus şi să spunem că, luând trup, Cuvântul a „întrupat" bunătatea şi iubirea, adevărul şi frumuseţea infinită a lui Dumnezeu. Hristos este „cel mai frumos dintre fiii oamenilor" nu din pricina calităţilor lui estetice particulare, ci pentru că este *frumuseţea întrupată* a lui Dumnezeu. Întreaga Sa fiinţă este iubire şi adevăr, bunătate şi frumuseţe.

Dacă este deci adevărat că Hristos poate spune despre Sine: „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa", pe bună dreptate poate spune şi „Eu sunt Frumuseţea". Hristos poate spune despre El-însuşi ceea ce singur Dumnezeu poate spune: „Eu sunt". Fiinţa, Adevărul şi Binele sunt, conform termenului scolastic, „convertibile". Dacă Hristos este *Adevărul* şi *Bunătatea*, El este totodată strălucirea lor: *Frumuseţea*: *Splendor Veritatis, Splendor Boni!*

Pentru a rezuma cel de-al doilea pas al micii noastre reflecţii voi spune, variind o afirmaţie a Sfântului Irineu: „Hristos, venind, a adus cu Sine toată noutatea", că: „Hristos, prin Întruparea Sa, a adus cu Sine *toată Frumuseţea*". El este măsura frumuseţii, El aduce, odată cu venirea Sa, o nouă privire asupra frumuseţii. El este, aşadar, „canonul frumuseţii". Nu a restabilit doar frumuseţea originară a creaţiei pierdute şi profanate de păcat şi de rău, ci a adus, în propria Sa persoană, *izvorul întregii frumuseţi*. Din el se pogoară asupra lumii apele vii ale frumuseţii. Şi toate frumuseţile lumii, fie ele frumuseţi ale naturii, ale virtuţii sau ale artei, sunt străluciri ale Frumuseţii Sale.

„Eşti cel mai frumos dintre oameni", acest adevăr întâlnit în psalmul împărătesc şi citit ca o prevestire a lui Hristos, nu vrea să spună că Iisus ar fi, în funcţie de criterii prestabilite de către o estetică mondenă, cel mai desăvârşit model de frumuseţe. „Tu eşti izvorul întregii frumuseţi omeneşti". Întru Tine ni se revelează ce este frumuseţea şi de la Tine primim privirea pentru a o vedea, criteriile pentru a o discerne şi forţa pentru a o imita şi a o răspândi.

3. Hristos ne atrage după Sine pe drumul Frumuseţii Sale

Trebuie dar să-L privim şi să-L contemplăm pe Hristos, izvorul Frumuseţii dumnezeieşti, la care accedem graţie Întrupării Sale.

Îmi permit să vă propun o convingere care este o intuiţie ce se verifică în mii de moduri: *„Acolo unde este Hristos, acolo este Frumuseţea"*. Acolo unde inimile, minţile şi vieţile se deschid lui Hristos, acolo ecluzele frumuseţii se deschid şi se revarsă din abundenţă ca nişte valuri însufleţitoare asupra unei lumi înjosite prin păcat, desfigurate de urâţenia răului.

De 2000 de ani se verifică faptul că seminţele de frumuseţe pe care le seamănă Hristos cresc şi rodesc.

Mai întâi ne vom îndrepta atenţia spre cel mai frumos fruct al Frumuseţii lui Hristos: *Sfinţenia*. Nu există o evidenţă a Adevărului şi a Bunătăţii divino-umane a lui Hristos mai puternică decât această cale lactee, decât acest nor luminos al sfinţilor fără de număr pe care Hristos i-a purtat pe urmele Sale. Nu există nimic mai frumos pe lume decât Sfinţenia. Despre sfinţi se poate spune ceea ce Epistola către Evrei spune despre Hristos: ei sunt „strălucirea slavei Lui" (Evr. 1, 3). Cred că sunt suficiente aceste afirmaţii pentru a ceda în faţa evidenţei.

În mai multe rânduri Papa Benedict al XVI-lea, prieten şi cunoscător al tradiţiei franciscane, a atras atenţia asupra acestui fapt impresionant: Poverello din Assisi, căutând doar să-i urmeze lui Hristos cel sărac şi umilit, a provocat nu numai o mare mişcare spirituală în Biserică. El a creat de asemenea o dâră luminoasă de *frumuseţe artistică*. Gioto, Cimabue, de pildă, figurează ca o veritabilă explozie de creativitate artistică ce constituie, până în zilele noastre, una dintre cele mai însemnate comori artistice ale Europei şi chiar ale lumii. Hristos, rodind prin Duhul Său atâta sfinţenie, este totodată sursa vie a frumuseţii artistice. Cum putem închide ochii în faţa acestei evidenţe? Iar dacă din lumea întreagă vin oameni pentru a admira frumuseţile mânăstirilor ortodoxe din România, se impune din nou aceeaşi evidenţă.

În piesa sa „Fratello del Nostro Dio" despre Sfântul Frate Albert, Karol Wojtila, veneratul papă Jean-Paul II, vorbeşte despre „această altă frumuseţe, cea a milostivirii". Cum să nu vedem această evidenţă, şi anume că Hristos a dăruit lumii „această altă frumuseţe, cea a milostivirii"? Ce ar fi lumea noastră fără *realitatea* milostivirii? Pentru că toţi trăim din ea, conştient sau inconştient, riscăm să nu mai *vedem* în ce măsură frumuseţea milostivirii, ce emană din acest focar inepuizabil de iubire care este inima lui Iisus, luminează în lumea noastră dură şi inumană.

Consider suficientă indicarea celor trei căi luminoase ale frumuseţii lui Hristos: Sfinţenia, arta care este inspirată de ea şi milostivirea care străluceşte din ea.

Pentru a încheia, vă propun mai întâi un text din Sfântul Augustin, comentând Psalmul 44 (45), versetul 3: „Eşti frumos, eşti cel mai frumos dintre fiii oamenilor". Există şi alte pasaje pe care le-am putea cita, îndeosebi acest text foarte penetrant din comentariul Sfântului Augustin la prima epistolă a Sfântului Ioan, vorbind despre două texte biblice aparent contradictorii, cel al Psalmului 44 (45), pe care tocmai l-am citat, şi textul despre Robul care „nu avea frumuseţe, nici strălucire ca să ne atragă privirile, şi nici o înfăţişare ca să ne fie drag; obiect de dispreţ, părăsit de oameni, om al durerilor..." (Is. 53, 2-3). Ar mai fi multe alte texte ale Sfinţilor Părinţi referitoare la contrastul dintre aceste două profeţii, dar vom cita pe cel din *Enarrationes in Ps 44* al Sfântului Augustin (v. „Les plus belles homélies de S. Augustin sur les Psaumes", Paris, 1942):

Este momentul să ne reamintim această prooroocire: Iată Mirele însuşi ni se înfăţişează: să-L iubim, sau, mai degrabă, să nu-L iubim dacă aflăm întru El urâţenie. Câtă urâţenie a găsit însă în noi! Şi totuşi El ne-a iubit! Dacă Îl vom afla urât, să nu Îi acordăm iubirea noastră. Într-adevăr, chiar atunci când s-a îmbrăcat cu trupul nostru şi se spunea despre El: „L-am văzut, şi nu avea nici chip nici frumuseţe" (Is. 53, 2), chiar atunci, dacă vrei să ţii seama de milostivirea care L-a făcut să Se întrupeze, este frumos. Profetul însă vorbea în numele iudeilor, când spunea: „L-am văzut, şi nu avea nici chip nici frumuseţe". De ce? Deoarece ei nu au înţeles nimic despre El. Dar cei care au înţeles sensul acestui cuvânt: „Şi Cuvântul trup S-a făcut" (In. 1, 14) găsesc pretutindeni o mare frumuseţe. „ Iar mie, spune Sfântul Pavel, să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în crucea Mântuitorului nostru Iisus Hristos". Să nu roşeşti când e vorba de crucea Lui ar fi prea puţin, căci trebuie, mai mult, să te lauzi cu ea! De unde această constatare că nu avea nici chip nici frumuseţe? „Pentru că fapta lui Dumnezeu socotită de către oameni nebunie este mai înţeleaptă decât înţelepciunea lor, iar ceea ce se pare slăbiciune a lui Dumnezeu este mai puternică decât tăria oamenilor!" (I Cor. 1, 23-25). Pentru noi cei care credem, totdeauna Mirele trebuie să ne apară frumos. Frumos în calitatea Lui de Dumnezeu, fiind „Cuvântul lui Dumnezeu"; frumos în sânul Fecioarei din care, fără să renunţe la dumnezeire, a luat firea umană; frumos ca şi prunc, căci, atunci când sugea la pieptul Maicii Sale, când era purtat în braţe, cerurile au grăit, îngerii au cântat imnuri de laudă, o stea i-a călăuzit magii, fiind slăvit în ieslea animalelor! Aşadar, El este frumos şi în cer şi pe pământ; frumos în minunile Sale şi frumos sub loviturile de bici; frumos când îi invita pe oameni la viaţă şi frumos când era disprețuit prin moarte; frumos când îşi dădea duhul, frumos pe lemnul crucii, frumos în mormânt, frumos înviat şi frumos în cer. Înţelegeţi deci cântarea pe care o auziţi, iar neputinţa trupului să nu vă întoarcă privirea de la strălucirea frumuseţii lui Hristos. Suprema şi adevărata frumuseţe este dreptatea; nu poţi vedea frumuseţe unde este nedreptate. Fiinţa desăvârşit dreaptă este desăvârşit frumoasă. Să vină dar şi să se facă văzută de ochii sufletului vostru!

Este frumos ceea ce este al lui Hristos: astfel putem rezuma acest text al Sfântului Augustin. *Este frumos pentru că este despre Hristos*. Pentru că totul în El răspândeşte dreptatea, milostivirea, iubirea.

Cum să evidenţiem mai mult această afirmaţie? Oare Sfântul Padre Pio însemnat cu stigmatele lui Hristos († 1968) era frumos? Fără îndoială că nu, după criteriile lumii; neîndoielnic da din perspectiva frumuseţii lui Hristos. Sorin Dumitrescu, un prieten drag, un artist distins (şi un editor curajos), pictor de icoane contemporane, a publicat un calendar cu douăsprezece fotografii ale marilor duhovnici ortodocşi români. Frumuseţea acestor chipuri îmbătrânite, cu riduri profunde, este o dovadă manifestă a ceea ce este frumuseţea lui Hristos.

Aş putea înmulţi exemplele şi dumneavoastră de asemenea.

Da, Hristos este prezent, întreaga Lui frumuseţe este ascunsă sub vălul semnelor umile ale tainelor Sale; ascuns sub povara slăbiciunilor noastre păcătoase, dar realmente de faţă. De noi ţine să purcedem în căutarea Lui, să săpăm pentru a afla izvorul viu în deşerturile vremurilor noastre. Permiteţi-mi să parafrazez un cuvânt al Domnului: Nu spuneţi: este aici sau este acolo. *Frumuseţea Mea este în mijlocul vostru!*

Sfântul Ioan Gură de Aur – om al rugăciunii, al evlaviei şi trăirii profunde, teolog desăvârşit şi cuvântător insuflat de har divin*

Mulţumim Bunului Dumnezeu pentru această minunată ocazie oferită nouă, de a ne aminti şi de a-l comemora pe Sf. Ioan Gură de Aur. De aceea acest eveniment deosebit l-am început printr-un Te-Deum în Capela Facultăţii.

I-am mulţumit lui Dumnezeu pentru sfinţii Săi care ne prilejuiesc astfel de ocazii deosebite de a fi împreună şi de a teologhisi pe marginea vieţii lor sfinte şi a învăţăturii lor. Nu numai Facultatea noastră, nu numai Biserica Ortodoxă Română, ci Biserică Ortodoxă din întreaga lume l-a comemorat anul acesta pe Sf. Ioan Gură de Aur, la împlinirea a 1.600 de ani de la chemarea sa sus în cereuri.

A vorbi despre Sf. Ioan Gură de Aur este în acelaşi timp şi uşor şi foarte greu, ca de altfel despre toţi aleşii lui Dumnezeu. Este uşor pentru că ai ce spune. Sunt enorm de multe lucruri, pilduitoare pentru noi, pe care el le-a săvârşit şi care ne sunt dragi dar este, în acelaşi timp şi în aceeaşi măsură, şi foarte dificil tocmai pentru că Sfântul Ioan Gură de Aur a fost o personalitate atât de complexă şi cu o multitudine de realizări pe foarte multe planuri, încât asumându-ţi responsabilitatea conturării personalităţii sale, ţi se naşte în suflet teama, ca nu cumva să uiţi ceva din multele sale împliniri sau prin atitudinea ta să impietezi memoria acestei mari personalităţi.

Când spun aceasta am în minte o rugăciune pe care un teolog, înainte de a vorbi despre un sfânt, s-a rugat sfântului spunând: sfinte, iartămă înainte de a rosti cuvântul de laudă ca nu cumva lauda mea să-ţi micşoreze prestigiul şi demnitatea sau starea în care te afli tu în faţa lui Dumnezeu. De aceea şi eu doresc să precizez de la început că adresându-mă Dumneavoastră, nu mi-am propus să rostesc o cuvântare exhaustivă despre Sfântul Ioan Gură de Aur, ci mai mult să deschid calea către abordarea tuturor coordonatelor vieţii şi activităţii acestui sfânt mare dascăl şi ierarh, pe care desigur Dumneavoastră o veţi face la acest simpozion.

Sf. Ioan Hrisostom a fost unul din cei mai mari predicatori ai cuvântului lui Dumnezeu, motiv pentru care Biserica l-a onorat cu numirea de *Gură de Aur*. Noi cunoaştem importanţa vestirii cuvântului lui Dumnezeu şi de aceea suntem bucuroşi să ne apropiem de modelul acesta desăvârşit, prin care cuvântul lui Dumnezeu a fost transmis poporului lui Dumnezeu, nu numai prin grai şi scris , ci mai ales prin vieţuirea sa. Se cuvine să menţionăm Cuvântările sau predicile sale la sărbătorile mari ale Mântuitorului apoi Panegiricele în cinstea sfinţilor, Cuvântările despre statui.

Sfântul Ioan Gură de Aur a fost şi un mare teolog pe care Biserica l-a rânduit spre pomenire şi cinstire împreună cu ceilalţi doi mari ierarhi, formând triada ierarhilor protectori ai învăţământului teologic: Vasile, Grigorie şi Ioan. De numele său se leagă un număr mare de scrieri ce ocupă optsprezece volume în renumita colecţie patristică Migne. Amintim pe scurt doar genurile pe care le-a abordat. Astfel, a scris sute de Omilii asupra cărţilor Vechiului şi Noului Testament. Are apoi opere dogmatico-polemice, apologetice, ascetice (ex. „Despre Feciorie"), morale (ex.: „Despre slava deşartă şi despre educaţia copiilor", „Despre preoţie"). A fost un teolog al pocăinţei pentru că această stare firească a noastră în faţa lui Dumnezeu ne apropie mai mult de El, ne întăreşte comuniunea noastră cu El. A şi scris chiar un tratat „Despre Pocăinţă". A fost teologul rugăciunii, a celei particulare dar şi publice, şi dacă am aminti numai Liturghia care i-a fost atribuită, nu ca o creaţie proprie, ci ca o creaţie a Bisericii, la care el a contribuit foarte mult, ne dăm seama cât de îndreptăţită este cinstirea pe care i-o aduce Biserica, pomenindu-l în fiecare Duminică şi în fiecare sărbătoare în 98 la sută din perioada anului bisericesc.

Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel a spus acum, la Iaşi, cu prilejul aducerii moaştelor Sf. Ioan Gură de Aur că, prin acest mare ierarh s-a vorbit mai mult în toată istoria creştină de Constantinopol decât de Ierusalim. Deci a fost atât de cinstită prin el Biserica Răsăriteană şi cunoscută spiritualitatea concentrată în Bizanţ decât a fost cunoscută chiar Biserica Ierusalimului.

Sf. Ioan Gură de Aur a fost şi un iubitor de aproapele, un filantrop. Nu întâmplător a fost numit *„ambasadorul săracilor"*, şi *„apostolul carităţii"*.

Deci, ne bucurăm pentru această manifestare deosebită, o binecuvântăm şi dorim acestui Simpozion cu tema: „Sf. Ioan Gură de Aur – episcop, teolog şi filantrop" succesul meritat. Facultatea noastră de Teologie, în toţi cei 220 de ani de existenţă, a adus prinos de recunoştinţă acestui Sf. Părinte al Bisericii şi o face şi astăzi bucuroasă şi îmbrăcată în veşmânt de sărbătoare, prin această manifestare.

Aceeaşi bucurie se simte în întreaga noastră Arhiepiscopie a Sibiului şi în Mitropolia Ardealului, în această lună noiembrie când în calendar se află înscris, în ziua de 13 a lunii, numele Sfântului Ioan Gură de Aur.

Fie ca el să mijlocească pentru bunăstarea Sfintelor lui Dumnezeu Biserici şi pentru pacea a toată lumea, ca unul ce are mare îndrăzneală înaintea Tatălui Ceresc, a Mântuitorului Hristos şi a Duhului de viaţă făcător.

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

* Cuvântare rostită la deschiderea Simpozionului dedicat Sfântului Ioan Gură de Aur

Simpozionul teologic internaţional „Sfântul Ioan Gură de Aur – ierarh, teolog şi filantrop"

De la început Biserica şi-a cinstit cu evlavia cuvenită pe sfinţii ei, între care la loc de cinste aflându-se cei care şi-au închinat viaţa nu numai slujirii preoţeşti, ci şi păstrării şi propovăduirii corecte a învăţăturii de credinţă, descoperită de Mântuitorul Hristos şi transmisă nouă prin Sfinţii Apostoli şi urmaşii lor din generaţie în generaţie.

Anul acesta, Biserica a acordat o atenţie deosebită cinstirii Sfântului Ioan Gură de Aur de la a cărei mutare la cele sfinte se împlinesc 1600 de ani. Manifestări ştiinţifice dedicate acestui eveniment au avut loc cu preponderenţă în lumea ortodoxă. În cadrul acestora s-a înscris şi Simpozionul teologic internaţional şi interconfesional „Sfântul Ioan Gură de Aur – ierarh, teolog şi filantrop", desfăşurat la Sibiu în perioada 18-20 octombrie 2007.

Simpozionul organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă „Andrei Şaguna" din cadrul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu cu binecuvântarea I.P.Sale Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, a întrunit profesori de teologie şi cercetători din Grecia, Germania, Elveţia, Norvegia şi România.

După slujba *Te Deum*-ului săvârşită în capela Facultăţii de Teologie în prezenţa participanţilor, lucrările simpozionului, care s-au desfăşurat în Aula „Mitropolitul Ioan Meţianu", au fost deschise prin binecuvântarea I.P.Sale Dr. Laurenţiu Streza, Mitropolitul Ardealului, care a subliniat în cuvântul său importanţa pe care o acordă Biserica Sfântului Ioan Gură de Aur, unul din troiţa de arhierei, nu numai pentru activitatea sa pastorală, misionară, filantropică şi învăţătorească, ci şi pentru că întreg învăţământul teologic ortodox este pus sub patronajul celor trei corifei ai epocii de aur a teologiei patristice din secolul al IV-lea, sfinţii Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul şi Ioan Gură de Aur.

A urmat cuvântul de salut din partea conducerii facultăţii rostit de domnul lect. univ. dr. Sebastian Moldovan, secretar ştiinţific, mulţumind participanţilor pentru că au dat curs invitaţiei şi urând succes pentru buna desfăşurare a simpozionului.

Prima sesiune s-a deschis cu referatul domnului prof. Adolf-Martin Ritter de la Universitatea din Heidelberg – Germania cu tema: *Ce pot învăţa luteranii de azi de la Sfântul Ioan Gură de Aur?* Deşi teolog protestant, domnia sa este un mare admirator al Sfinţilor Părinţi răsăriteni în general şi al Sfântului Ioan Gură de Aur în special, căruia i-a dedicat un spaţiu larg în cadrul cercetării sale în domeniul Patrologiei, accentuând de data aceasta dimensiunea ascetică şi liturgică a teologiei hrisostomiene ca model pentru viaţa spirituală a creştinului autentic. În acelaşi context al evaluării operei Sfântului Ioan Gură de Aur din partea luterană s-a înscris Domnul prof. Herman Pitters (Sibiu) cu referatul intitulat: *„Însemnătatea lui Ioan Hrisostom pentru formularea învăţăturii de credinţă a Bisericii luterane din Transilvania în secolul al XVI-lea"*. A urmat referatul părintelui academician prof. Mircea Păcurariu, având ca temă: *Sfântul Ioan Gură de Aur în Biserica Ortodoxă Română*. S-au evidenţiat legăturile Sfântului Ioan cu spaţiul românesc şi locul pe care îl ocupă opera sa în literatura teologică şi spiritualitatea românească. Sesiunea a continuat cu referatul domnilor conf. Christos Arabatsis şi lect. Pannaghiotis Ifantis de la Universitatea din Tesalonic – Grecia, care au abordat în expunerea lor un aspect mai puţin explorat al operei hrisostomiene: *Soteriologie aplicată în panegiricele patristice. Exemplul Sfântului Ioan Gură de Aur.* Ultimul referat al primei părţi a sesiunii a fost susţinut de părintele profesor Ioan Caraza de la Facultatea de Teologie din Bucureşti, având ca temă: *Revelaţie şi cultură la Sfântul Ioan Gură de Aur.*

A doua parte a primei sesiuni, desfăşurată în după-amiaza zilei de 18 octombrie 2007, a avut ca temă principală viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur privind slujirea preoţească aşa cum reiese din tratatul său *„Despre preoţie"*, care a constituit subiectul analizat de referenţii pr. lect. Marian Vîlciu (Târgovişte) şi pr. lect. Gabriel Pandele (Galaţi). Sesiunea s-a încheiat cu referatul părintelui Vasile Bîrzu (Sibiu) despre *Ecourile controversei mesaliene în viaţa şi opera Sfântului Ioan Gură de Aur* şi cel al părintelui lect. Mihail Teodorescu (Târgovişte) cu titlul: *Sfântul Ioan Gură de Aur, exeget la „Faptele Apostolilor"*.

Seara, participanţii au audiat concertul susţinut de Opera Română în catedrala mitropolitană din Sibiu.

Sesiunea a doua a început cu referatul domnului lect. Andreias Heiser de la Universitatea din Berlin – Germania, care a analizat o altă latură mai puţin cercetată a operei arhiepiscopului constantinopolitan: *Gura de Aur şi poet? Consideraţii asupra reprezentării lui Pavel de către Ioan Hrisostom.* A urmat referatul domnului prof. Martin George de la universitatea din Berna – Elveţia, care a prezentat programul novator al Sfântului Ioan Gură de Aur ca arhiepiscop al capitalei imperiale într-o perioadă în care influenţa împărătesei Eudoxia era dominantă şi căreia i-a căzut victimă el însuşi datorită criticii nemiloase privind discrepanţa dintre opulenţa de la curtea imperială şi mulţimea săracilor din suburbiile oraşului. În acelaşi context s-a înscris şi referatul doamnei cercetător Nicoleta Acatrinei de la Institutul Federal Elveţian al Tehnologiei din Zürich – Elveţia cu titlul: *Sfântul Ioan Gură de Aur şi homo oeconomicus – de la etică la morală*, ca şi cel prezentat de pr. prof. Nicolae Chifăr privind *Poziţia Sfântului Ioan Gură de Aur faţă de nedreptăţile sociale* din timpul său. Abordând unul din aspectele teologice ale operei hrisostomiene, domnul prof. Torstein Tollefsen de la Universitatea din Oslo – Norvegia a expus referatul intitulat: *Sfântul Ioan Gură de Aur, critic al neoarianismului.* Despre dimensiunea politică a operei sale a vorbit domnul Konstantin Bozinis de la Universitatea din Atena – Grecia în comunicarea *Teologie şi politică în opera Sfântului Ioan Hrisostom,* iar despre cea filantropică a referit pr. conf. Ioan Vicovan (Iaşi).

Partea a doua a acestei sesiuni a urmărit în mod special evidenţierea operei exegetice a Sfântului Ioan Gură de Aur. Astfel părintele prof. Vasile Mihoc a vorbit despre *Sfântul Pavel şi evreii după comentariul Sfântului Ioan Gură de Aur la Romani 9-11,* iar pr. conf. Constantin Băjău (Craiova) a prezentat *Actualitatea comentariilor Sfântului Ioan Gură de Aur la Corpus-ul paulin.* Doamna conf. Mihaela Palade (Bucureşti) a făcut referire la aportul exegetic la Cartea Facerea în comunicarea sa: *Apostol al frumuseţii creaţiei.* În acelaşi context s-au înscris şi referatele: *Omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur la Naşterea Domnului*, prezentat de pr. lect. Nicolae Jan (Alba-Iulia) şi *Sfântul Ioan Hrisostom, între polemic şi simpatetic,* susţinut de conf. Claudiu Arieşan (Timişoara). Nu putea lipsi nici evidenţierea conponentei educaţionale şi pedagogice a gândirii Sfântului Ioan Gură de Aur într-un referat prezentat de lect. Remus Feraru (Timişoara).

La discuţiile şi evaluarea finală s-a accentuat importanţa referatelor prezentate, care au subliniat una sau alta din laturile teologice şi practice ale gândirii Sfântului Ioan Gură de Aur întărind convingerea tuturor participanţilor că şi astăzi activitatea şi opera marelui ierarh constantinopolitan, teolog şi filantrop deopotrivă, este actuală şi constituie un model de slujire şi trăire autentică pentru fiecare creştin în parte.

Sâmbătă, 20 octombrie, participanţilor li s-a oferit posibilitatea să viziteze oraşul Sibiu, Capitală Culturală Europeană în anul 2007, şi câteva localităţi din Mărginimea Sibiului, savurând frumuseţile şi obiceiurile oamenilor din această zonă.

Pr. Prof. Nicolae CHIFĂR

Sf. Ioan Gură de Aur

(urmare din p. 1)

prea luminat şi ceresc om (Stihiră, Laude 13 nov.)", care prin cuvintele sale *„îmbogăţeşte inimile săracilor şi goneşte negura patimilor şi iarna cea cumplită a iubirii de arginţi"*.

Prin activitatea sa de sprijinitor al poporului şi îndrumător al lui prin pustia acestei vieţi trecătoare, Sf. Ioan este asemănat lui Iosif şi lui Moise, cele două mari personalităţi din Vechiul Testament: *„Împărţitorul de grâu al lumii, care cu cereasca desfătare a Duhului hrăneşte inimile tuturor credincioşilor, vine nu din Egipt, ci ca un nou Iosif arătându-se în chip de moaşte sfinte... despicând astăzi cu rugăciunile viforul răutăţilor şi noianul necazurilor"* (Stihira Stihoavnei gl. 5); *„Cu toiagul cel tainic, adică cu limba, ai despicat tot adâncul Scripturii, de trei ori fericite, trecând ca şi Moise la cunoaşterea credinţei"* (peasna 4, canon 27 ian.).

El este asemuit patriarhului Iacob, cel care a avut viziunea scării minunate ce unea cerul cu pământul: *„Astăzi cerul cu îngerii împreună se bucură, adunările omeneşti împreună se bucură cu făptura; că cel ce a făcut cunoscut pe pământ pe toţi cugetătorii de cele cereşti prin dumnezeiasca scară a cinstitelor sale cuvinte, acesta, prin suirea treptelor scărilor lui Dumnezeu, ca un Iacob se arată dumnezeieştilor îngeri care se bucură de mutarea lui"* (Stihira Vecerniei 27 ian., gl. 4).

Aşa cum patriarhul Avraam a vrut să jertfească Domnului chiar pe fiul său tot aşa şi Sf. Ioan *„Avraam te-ai arătat, ierarhe, ca un alt Isac viaţa jertfindu-ţi şi jertfă tainică de roade ai adus în locul cugetului* (peasna 4, canon 27 ian.)."

O latură deosebită a lucrării învăţătoreşti a Sf. Ioan Gură de Aur a fost tâlcuirea Sf. Scripturi pe înţelesul credincioşilor şi povăţuirea acestora în a-şi modela viaţa după învăţăturile sfinte cuprinse în ea: *„Mare nestrăbătută fiind Scriptura, părinte, cutreierată şi bună de plutit ai făcut-o lumii, vetreala cuvântului întinzând şi la cunoaşterea cea nebântuită de valuri mintea ridicându-ţi"* (peasna 9 canon, 27 ian.).

Învăţătura lui cea dumnezeiască *„udă sufletele cele însetate"*, iar cuvintele lui *„sunt cuvintele vieţii care solesc viaţă nesfârşită, că pe tine izvor curgător te-a arătat Hristos şi râu care verşi din tine izvoare de râuri dumnezeieşti şi părău de dulceaţă cu adevărat şi curgere de iertare şi luminat propovăduitor al pocăinţei"* (peasna 9, canon 13 nov).

El a fost cu adevărat un lucrător al ţarinei sufleteşti a păstoriţilor săi, pe care a lucrat-o aşa cum plugarul îngrijeşte de ogorul său pentru a da la vreme rodul însutit: *„Ţarina sufletelor celor stufoase, Gură de Aur, cu prea înţeleaptă lucrare de pământ a cuvintelor Tale le-ai curăţit cu adevărat, şi aducătoare de roadă le-ai arătat cu cereşti ploi acelea adăpându-le"* (peasna 3, canon 13 nov.).

Prin lucrarea sa întreită în slujba Bisericii şi a păstoriţilor săi, Sf. Ioan Gură de Aur s-a arătat a fi *„înainte povăţuitor Bisericii"* şi *„nor luminat"*, ca unul care a adunat întru sine toată înţelepciunea lumii care din buzele şi inima sa s-au revărsat în toată lumea:

„Pline sunt ca nişte pahare de dumnezeieşti miresme buzele tale care veselesc lumea cu bune mirosuri înţelegătoare, cu ungătoare învăţătura cea de taină a înţelegerilor şi cu frumuseţea cuvintelor tale Preaînţelepte" (peasna 5, canon 13 nov.).

În alt tropar, Sf. Ioan Gură de Aur este comparat cu soarele care luminează întreaga făptură, cu sarea pământului care dă gust bucatelor şi cu pomul vieţii, din care gustând, oamenii ajung la viaţa cea fericită şi pururea veşnică a sfinţeniei cereşti: *„iată lumina lumii luminează lumii, iată sarea pământului îndulceşte pământul, iată pomul vieţii aduce roadă de nemurire Sfântul Ioan Gură de Aur, cei ce nu voiţi să muriţi veniţi de vă desfătaţi"* (peasna 3, canon 30 ianuarie).

Ca unul ce a împodobit cu vrednicii alese scaunul patriarhal al marii cetăţi a Constantinopolului, marele ierarh Gură de Aur s-a dovedit a fi *„propovăduitorul cel prea mare şi glăsuitorul de pocăinţă, visteria săracilor, Gura Bisericii cea de aur şi bine grăitoare, luminarea Scripturilor"* (peasna 5, canon 13 nov.).

Iată deci în scurte cuvinte frumuseţea imnelor prin care Biserica îl preamăreşte pe acest mare dascăl şi ierarh al creştinătăţii, de la care neau rămas nenumărate scrieri şi, în primul rân, dumnezeiasca sa liturghie, pe care o săvârşeşte Biserica aproape în fiecare zi a anului.

Se cuvine acum, la pomenirea lui cea de peste an, să aducem şi noi prinosul nostru de recunoştinţă lui Dumnezeu *„Cel minunat întru sfinţii săi"*, iar pe ierarhul cel minunat *„cel ce este cu totul de aur cu sufletul şi cu limba"* să-l rugăm smerit să mijlocească pentru noi la tronul Prea Sfintei Treimi, ca să ne hărăzească nouă pace, linişte, întru toate bună sporire şi mântuire sufletelor spre slava lui Dumnezeu cel în Treime închinat.

Un nou nume în calendarul sfinţeniei creştine: Mitropolitul Varlaam al Moldovei

În 29 august 2007, când creştinătatea comemorează martirajul Sfântului Ioan Botezătorul, a avut loc, la Mânăstirea Secu din Moldova, ceremonialul proclamării solemne a canonizării mitropolitului Varlaam al Moldovei. De fapt, ziua menirii noului sfânt din neamul nostru românesc va fi 30 august, data mutării sale în veşnicie (1657). S-a oficiat cu acest prilej, Sfânta Liturghie, la care au participat membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române şi o mare mulţime de credincioşi. Din partea Patriarhiei Ecumenice de Constantinopol a participat P.S. Policarp, mitropolit de Spania şi Portugalia, care a transmis mesajul S.Sale patriarhul ecumenic Bartolomeu I. Din partea conducerii statale a României au fost de faţă preşedintele ţării, Dl. Traian Băsescu, primul ministru, Dl. Călin Popescu Tăriceanu, preşedintele Camerei Deputaţilor, Dl.Bogdan Olteanu, ministrul Culturii şi Cultelor, Dl. Adrian Iorgulescu, ministrul Muncii, Familiei şi Egalităţii Şanselor, Dl. Paul Păcurariu.

La sfârşitul Sfintei Liturghii s-a dat citire Tomosului sinodal de canonizare a ierarhului moldovean, cu următorul cuprins:

„Având în vedere viaţa pilduitoare a Sfântului Ierarh Varlaam, mitropolitul Moldovei, scrierile sale duhovniceşti şi de apărare a dreptei credinţe pentru luminarea slujitorilor sfintelor altare şi poporului dreptcredincios, urmând obiceiului sinodal şi chemând în ajutorul nostru puterea Duhului Sfânt, hotărâm ca de acum înainte părintele nostru, Mitropolitul Varlaam al Moldovei, să se numere printre Sfinţii pomeniţi de Biserica noastră şi preamăriţi de Dumnezeu în Ceruri şi să se cinstească cu cântări de laudă în ziua de 30 a lunii august. Poruncim, de asemenea, în Duhul Sfânt, ca viaţa, slujba şi icoana Sfântului să fie primite cu evlavie de ierarhi, preoţi, monahi şi de toţi credincioşii ortodocşi. Spre deplina statornicie a celor pe care le-am hotărât în chip sinodal şi canonic întărim cu semnăturile noastre acest Tomos sinodal de canonizare a Ierarhului Varlaam, Mitropolitul Moldovei, aducându-l la cunoştinţa clerului şi credincioşilor creştini din cuprinsul Patriarhiei Române. Acest Tomos sinodal, întocmit şi aprobat de Sfântul Sinod în şedinţa sa din 20 iunie 2007, se proclamă astăzi, 30 august, anul mântuirii 2007, cu îndemnul nostru către tot cinul preoţesc şi monahal, precum şi către binecredincioşii creştini ortodocşi români de aici şi de pretutindeni, de a cinsti cu evlavie pe Sfântul Ierarh Varlaam, Mitropolitul Moldovei".

Î.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi locţiitor de patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, a rostit apoi un cuvânt de învăţătură şi de cin-

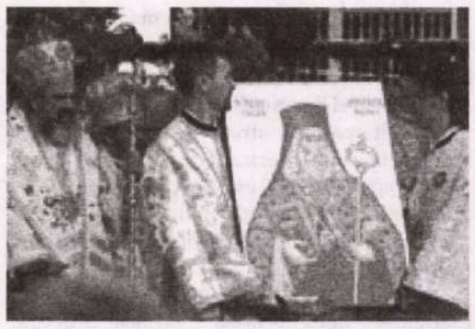

stire a sfântului Varlaam, cel pe care ne bucurăm să-l ştim mijlocitor pentru neamul nostru la tronul cel ceresc. Î.P.S. Sa a înmânat apoi tuturor ierarhilor prezenţi la Sfânta Liturghie un engolpion cu icoana Sfântului Ierarh Varlaam şi o icoană a acestui sfânt. Tot o icoană cu Sfântul Nicolae a oferit Î.P.S. Sa şi reprezentanţilor autorităţilor de stat.

Redăm, în continuare, câteva date în legătură cu viaţa şi slujirea Bisericii Mântuitorului Hristos de către Sfântul Ierarh Varlaam.

S-a născut în 1585, în părţile Vrancei, s-a călugărit la Mânăstirea Secu, unde mai târziu a ajuns şi egumen. A fost ales mitropolit al Moldovei în 1632, păstorind această mitropolie până în 1653, când s-a retras la Secu. Datorită prestigiului pe care şi l-a dobândit în slujirea de mitropolit, în 1639 îl aflăm între candidaţii la scaunul ecumenic de la Constantinopol. În timpul păstoririi sale a avut loc la Iaşi sinodul din 1642, la care desigur a participat. Contemporan cu domnitorul Vasile Lupu, Varlaam este cel care a sfinţit ctitoriile acestuia, între care şi biserica „Sfinţii Trei Ierarhi", din Iaşi (1639), în care au fost aşezate moaştele Cuvioasei Paraschiva (1641).

Mitropolitul Varlaam s-a remarcat ca un erudit cărturar. A înfiinţat, în 1640, o tipografie trimisă de la Kiev de un alt celebru contemporan al său, mitropolitul Petru Movilă. A tipărit acolo cea mai însemnată dintre scrisorile sale: „Cartea românească de învăţătură la dumenecele de preste an şi la praznice împărăteşti şi la svânţi mari", scriere mai bine cunoscută sub numele de „Cazania lui Varlaam". Alte lucrări publicate sub semnătura lui Varlaam: „Şapte Taine ale Bisericii" (Iaşi, 1644), „Cartea carea se chiamă Răspunsul împotriva Catihismului calvinesc"(1645). Tot de numele lui Varlaam se leagă şi traducerea lucrării „Leastvita" („Scara") Sfântului Ioan Scărarul. (Datele bibliografice au fost preluate din vol. „Dicţionarul Teologilor români", Bucureşti, 1996, semnat de pr. prof. dr. Mircea Păcurariu).

Cunoscând vredniciile, credinţa şi dragostea mitropolitului Varlaam faţă de Biserica şi neamul său, cu îndreptăţire suntem îmboldiţi acum cu prilejul proclamării sale ca sfânt, a rosti cuvintele „mare este Dumnezeu întru sfinţii Săi".

Evenimentul proclamării solemne a canonizării Sfântului Varlaam, Mitropolitul Moldovei, din ziua de 29 august 2007, a fost precedat de un simpozion organizat la Centrul Social Cultural „Sfântul Paisie de la Neamţ", din cadrul mânăstirii cu acelaşi nume, în data de 28 august 2007. Tema simpozionului a fost: „Sfântul Varlaam, mitropolitul Moldovei-slujitor al credinţei şi culturii creştine". Colocviul a fost prezidat de Î.P.S. Daniel, mitropolitul Moldovei şi Bucovinei şi locţiitor de patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Au participat membri ai Sfântului Sinod, ministrul Educaţiei, Cercetării şi Tineretului, Dl. Cristian Adomniţei, alţi reprezentanţi ai autorităţilor de stat centrale şi locale, profesori de teologie, preoţi şi credincioşi.

Joi, 30 septembrie 2007, ziua pomenirii Sfântului, s-a oficiat din nou Sfânta Liturghie, la Mânăstirea Secu, unde se află mormântul mitropolitului canonizat, dar şi în alte biserici din eparhie şi din ţară.

Tot în cadrul simpozionului de la Neamţ, a fost lansată „Scara Raiului" sau „Leastvita", traducere a mitropolitului Varlaam, care a fost tipărită în 2007, în Editura „Trinitas" din Iaşi.

(Detaliile acestui material au fost preluate din „Vestitorul Ortodoxiei Româneşti" nr. 409-410/ 30 septembrie 2007, p. 12)

Pr. Prof. Dumitru ABRUDAN

A doua conferinţă preoţească pastoral-misionară din anul 2007

În scopul stimulării şi a unei permanente reînnoiri a lucrării pastoral-misionare şi administrative a preoţilor, Sfântul Sinod a hotărât întrunirea acestora, pe protopopiate, în două conferinţe pastoral-misionare anuale (obişnuit primăvara şi toamna) şi în câte o conferinţă administrativă lunară.

În cadrul Arhiepiscopiei Sibiului, cea de a doua conferinţă pastoral-misionară, din anul 2007, s-a derulat la următoarele date:

16 octombrie 2007 – Protopopiatul Rupea. Conferinţa a fost prezidată din încredinţarea Î.P.S. Laurenţiu, arhiepiscopul Sibiului şi mitropolitul Ardealului, de către P.S. Visarion Răşinăreanu, episcop-vicar.

17 octombrie 2007 – Protopopiatele Braşov, Bran şi Săcele, reunite la sediul primului dintre ele. Conferinţa a fost prezidată de Î.P.S. Laurenţiu.

31 octombrie 2007 – Protopopiatele Sibiu, Agnita, Avrig, Sălişte, reunite în aula Facultăţii de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu. Conferinţa a fost prezidată de Î.P.S. Laurenţiu, cu participarea P.S. Visarion, episcop-vicar şi a pr. prof. Dumitru Abrudan, consilier cultural.

5 noiembrie 2007 – Protopopiatul Făgăraş. Conferinţa a fost prezidată de Î.P.S. Laurenţiu.

6 noiembrie 2007 – Protopopiatul Mediaş. Conferinţa a fost prezidată de Î.P.S. Laurenţiu.

Tema conferinţei: „Filantropia creştină şi transpunerea ei în lucrarea pastoral-misionară şi socială a Bisericii".

Spre facilitarea tratării temei s-a transmis tuturor protopopiatelor o listă bibliografică de actualitate.

La fiecare protopopiat, tratarea temei a fost încredinţară la trei preoţi.

Aspectele esenţiale abordate în tratare au fost:

I. Temeiuri biblice şi patristice ale filantropiei creştine;

II. Filantropia creştină în epoca apostolică;

III. Filantropia în epoca patristică (Sfinţii Vasile cel Mare şi Ioan Gură de Aur – modele de filantropi creştini);

IV. Monahismul ortodox şi practicarea filantropiei creştine;

V. Filantropia în Biserica Ortodoxă Română pe parcursul secolelor (în Ţara Românească, Moldova şi Transilvania);

VI. Dificultăţi întâmpinate în practicarea filantropiei în perioada dominaţiei comuniste;

VII. Perspective noi după 1989. Hotărâri sinodale în legătură cu organizarea şi desfăşurarea lucrării de asistenţă socială;

VIII. Specializări în direcţia asistenţei sociale în instituţiile de învăţământ teologic ale Patriarhiei Române;

IX. Proiecte ale statului în domeniul asistenţei sociale în care este chemată să se implice şi Biserica;

X. Prezentarea situaţiilor concrete privind lucrarea filantropică de asistenţă socială în fiecare protopopiat.

Discuţiile pe marginea temei abordate au fost foarte angajante şi au accentuat prioritar aspectele practice.

Prezenţa ierarhilor din eparhie a constituit prilej nu doar a unor sinteze cuprinzătoare asupra temei ci şi de adoptare a unor măsuri concrete. Astfel s-a hotărât constituirea unui Centru de consultanţă pe eparhie, pentru lucrarea de asistenţă socială, precum şi prevederi bugetare, la fiecare parohie, pentru ajutoare sociale. De asemenea, s-a hotărât alcătuirea unor cercuri misionare, cu începere din această perioadă a postului Naşterii Domnului, care să răspundă unor nevoi stringente în rândurile credincioşilor, şi care să limiteze prozelitismul sectar, ce recurge frecvent la mijloace de câştigare de adepţi prin oferirea de ajutoare materiale.

Cea de a doua conferinţă pastoral-misionară, din anul 2007 s-a dovedit a fi un moment de reflecţie şi de mai profundă angajare a preoţimii din eparhie şi de ce nu a comunităţilor parohiale în practicarea iubirii aproapelui, poruncă ce transpare cu fermitate din paginile Evangheliei.

Pr. Prof. Dumitru ABRUDAN

MESAJUL Sanctităţii Sale Patriarhul Ecumenic BARTOLOMEU I către Î.P.S. Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, după vizita efectuată la Sibiu între 4-5 sept. 2007

Ἱερώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Σιμπίου καί Μητροπολίτα Τρανσυλβανίας, ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφέ καί συλλειτουργέ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Λαυρέντιε, χάρις εἴη τῇ ὑμετέρᾳ Ἱερότητι καί εἰρήνη παρά Θεοῦ.

Μετά τήν βραχεῖαν ἐπίσκεψιν ἡμῶν εἰς τήν Ρουμανίαν καί τό ἐν Γροιλανδίᾳ Οἰκολογικόν Συμπόσιον, τό ὀργανωθέν ὑπό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπεστρέψαμεν αἰσίως, σύν Θεῷ, οἴκαδε, προαγόμεθα δέ νῦν ὅπως ἐκφράσωμεν τῇ ὑμετέρᾳ ἀγαπητῇ Ἱερότητι τάς θερμάς εὐχαριστίας ἡμῶν τε καί τῆς συνοδείας ἡμῶν διά τήν τιμητυκήν ὑποδοχήν, τήν Δοξολογίαν, τάς ἀδελφικάς διευκολύνσεις καί δή τό πρός τιμήν ἡμῶν ἐπίσημον δεῖπνον τῇ συμμετοχῇ πολλῶν καί ἐκλεκτῶν συνδαιτυμόνων.

Αλλ' εὐχαριστοῦμεν καί συγχαίρομεν ὑμῖν, Ἱερώτατε, καί διά τήν ἀρτίαν ὀργάνωσιν καί διεξαγωγήν ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς θεοσώστου ὑμῶν Ἐπαρχίας τοῦ μεγάλου οἰκουμενικοῦ γεγονότος τῆς Γ' Εὐρωπαϊκῆς Συνελεύσεως, ἥτις κατά κοινήν ὁμολογίαν ἐτελέφθη ὑπό πλήρους ἐπιτυχίας καί κατεγράφη ἤδη εἰς τάς δέλτους τῆς ἱστορίας τῆς συγχρόνου Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Ἐχάρημεν καί συνεκινήθημεν ἐπανιδόντες ὑμᾶς, φίλτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, τινάς ἐκ τῶν οἰκογενῶν ὑμῶν, ὡς καί τόν δυναμισμόν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί θεολογικῆς δραστηριότητος ἐν Sibiu, ὑπό τήν πνοήν καί τήν κατεύθυνσιν τῆς ὑμετέρας πεπνυμένης Ἱερότητος, ἥτινι καί εὐχόμεθα σταθεράν ὑγιείαν καί μακροημέρευσιν ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καί εἰς δόξαν Θεοῦ.

Ἐπί δέ τούτοις, εὐχαριστοῦντες καί αὖθις θερμῶς ἐπί πᾶσιν, ἐπικαλούμεθα ἐφ' ὑμᾶς καί ἐπί τήν λογικήν ποίμνην ὑμῶν τήν χάριν τοῦ Θεοῦ καί τό ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος.

,βζ' Σεπτεμβρίου ιε'

Sfinţite Arhiepiscope al Sibiului şi Mitropolit al Ardealului, domnule Laurenţiu, iubit frate în Duhul Sfânt şi împreună slujitor al Smereniei noastre, har să fie Sfinţiei voastre şi pace de la Dumnezeu.

După scurta noastră vizită în România şi la Simpozionul Ecologic din Groenlanda, care a fost organizat de către Patriarhia Ecumenică, ne-am întors cu bine, cu ajutorul lui Dumnezeu, la cele ale noastre, şi venind acum vremea, ne grăbim să exprimăm caldele noastre mulţumiri, ca şi ale delegaţiei noastre faţă de Sfinţia voastră, pentru onoranta primire, *Te-Deum*-ul, înlesnirile frăţeşti şi în mod deosebit pentru recepţia oficială dată în cinstea noastră, cu participarea multor aleşi invitaţi.

Însă, vă mulţumim şi vă felicităm, Înalt Prea Sfinţite, şi pentru strălucita organizare şi desfăşurare în oraşul de reşedinţă al păzitei de Dumnezeu Eparhii a voastre, a marelui eveniment ecumenic al celei de A III-a Adunări Ecumenice, care potrivit mărturiei comune s-a bucurat de un succes deplin, menţionat deja în cronicile istoriei Mişcării Ecumenice contemporane.

Ne-am bucurat şi am fost emoţionaţi că v-am revăzut, păzite în Hristos frate, pe unii dintre cei ai dumneavoastră, ca şi de dinamismul vieţii bisericeşti şi al activităţii teologice din Sibiu, care se desfăşoară prin povăţuirea inspirată a Sfinţiei voastre, căreia îi dorim sănătate stabilă şi viaţă îndelungată pentru binele Bisericii şi slavei lui Dumnezeu.

Dincolo de acestea, mulţumind iarăşi cu căldură pentru tot, chemăm asupra voastră şi a turmei duhovniceşti (încredinţate) harul lui Dumnezeu şi mila nesfârşită a Acestuia.

15 septembrie 2007

† BARTOLOMEU al Constantinopolului, Iubit frate în Hristos

(trad. din lb. greacă: Dr. Ştefan TOMA)

In Memoriam:

Reîntoarcerea în Gura Raiului

Gânduri la adormirea Părintelui Gheorghe Nicolae Şpan

Aceste rânduri le scriu cu dor. Obişnuit ca măcar o dată pe săptămână să-i vorbesc şi să-i caut vorba, să păciuim amândoi cu duhul bucuriei, să ne povestim bucuriile şi tristeţile deopotrivă, să ne mângâiem cu textele unor cărţi citite şi să ne sprijinim cu rugăciunea, plecarea la cele veşnice a Părintelui Gheorghe Nicolae Şpan îmi tresare încă pleoapa în lacrimă şi sufletul în oftat.

Născut la 3 decembrie 1937 în comuna Oprişani din, atunci, Raionul Turda, Regiunea Cluj, din părinţii Pamfil şi Maria, avea să urmeze şcoala primară în comuna Lupşa, lângă istorica vatră a moţilor, Câmpeniul atâtor tristeţi şi biruinţe ale neamului celui dârz din care Părintele însuşi şi-a tras puterea şi harul mergerii mai departe în toate clipele grele ale vieţii sale. Clasele a VIII-a şi a IX-a le absolvă la Şcoala Medie de băieţi din Cluj, liceul finalizându-l la Liceul mixt din Baia de Arieş. Între anii 1955-1959 urmează cursurile Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu. Sunt anii de care-şi aduce aminte cu plăcere o viaţă întreagă, în ciuda lipsurilor şi constrângerilor sociale pe care sufletul tânăr le intuia deja dinspre regimul comunist. Sunt anii care-au dedat sufletul tânărului teolog cu cititul cărţilor duhovniceşti, cu studiul sistematic şi rugăciunea, dimensiuni care vor marca toată activitatea sa duhovnicească.

Îndată după absolvirea Institutului, căsătorit cu tânăra Emilia Trifa, fiica preotului Emil şi a Eugeniei Trifa, primeşte hirotonia şi duhovnicia prin mâna vrednicului de pomenire Arhiereu Teofil Herineanu, fiind numit pe seama Parohiei Ciuruleasa (Câmpeni). Neavând satisfăcut stagiul militar abia în anul 1961 avea să fie recunoscut ca preot-bugetar de către stat şi transferat la Parohia Scărişoara (Câmpeni), locul unde Părintele mărturisea mereu că a fost „şcolit" la şcoala Duhului Sfânt şi a omeniei, parohienii fiindu-i nu doar fii duhovniceşti ci, uneori, dascăli de cuget şi lucrare românească şi creştinească, lecţiile de naţionalism limpezit în veacuri de suferinţă fiindu-i hrană sufletească până în clipa morţii. Sobrietatea slujirii şi a vieţii sale duhovniceşti, rigoarea sa întru cele administrative, îl impun ca secretar al Protopopiatului Câmpeni (1 martie 1961) şi din 1 iulie 1967 suplinitor al Protopopului. În acea perioadă Părintele reuşea să îmbrace în pictură locaşul de cult din parohie, restaurându-l prin reparaţie generală.

Data de 1 septembrie 1968 avea să însemne una dintre datele hotărâtoare pentru viaţa sa duhovnicească, pentru viaţa parohială a credincioşilor din Parohia Gura Râului (Sibiu) şi pentru minunata sa familie. Până la sfârşitul vieţii, şi noi credem că şi dincolo de acesta, Părintelui i-a ars inima pentru oamenii aceştia ai Mărginimii Sibiului, care au aflat în el nu doar preotul de care aveau nevoie ci şi pe Avva care-l aşteptau de mult, pe Duhovnicul care a reuşit nu doar una dintre cele mai frumoase înfrumuseţări ale „Catedralei Mărginimii", cum minunat este consemnată biserica mare a gurenilor până astăzi, prin realizarea unei picturi remarcabile, sau una dintre cele mai ample „dezveliri" de pictură bisericească, la biserica Sf. Paraschiva din localitate, ci şi înfrumuseţarea duhovnicească a generaţii şi generaţii de gureni, mulţi dând mărturie de lucrarea duhovnicească a Părintelui Şpan în vieţile şi familiile lor prin asumarea cu responsabilitate a vieţii în Hristos, prin conduita şi lucrarea lor duhovnicească, indiferent de locul unde Dumnezeu le-a îngăduit aşezarea. Sunt anii în care copiii Părintelui, şase la număr, aveau să umple cu lumină sufletul tatălui lor, dându-i o dată în plus, sens existenţei sale umane, desăvârşindu-i lecţia de dar duhovnicesc pe care Hristos a îngăduit-o în viaţa sa.

Din anul 1990, îndată după Revoluţie, Părintele Şpan avea să devină lucrător al Evangheliei lui Hristos în Sibiu, în cartierul Ştrand. Acolo l-am aflat eu, ca tânăr student în teologie, slujind în baraca de lemn care marca spaţiul liturgic al unei noi renaşteri duhovniceşti a acestei zone a Sibiului. Slujirea aşezată, duhovnicia luminată şi predica înflăcărată au făcut din părintele Gheorghe Şpan una dintre cele mai populare figuri de preot din oraş, oamenii alergând la izvorul sfaturilor sale şi la puterea rugăciunii sale, bucurie răbdătoare în vindecarea aproapelui. Înfruntând metehnele de gândire comunistă din anii imediat următori lui Decembrie 1989, Părintele s-a angajat la construcţia bisericii care astăzi, pe lângă hramul Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil poartă, ca un al doilea hram, pe bună dreptate, şi numele de *Biserica Părintelui Şpan*. Oamenii marchează prin acest nume nu numai eforturile legate de construcţia propriu zisă ci şi inima preotului topit în flacăra slujirii de dragul lor, a dragilor săi parohieni, privegherile şi neliniştile amestecate în râvna înălţării unui locaş de închinare lui Dumnezeu în mijlocul poporului celui binecredincios.

Eforturile, uneori supraomeneşti, au făcut ca, în urma unor probleme de sănătate, să se retragă din activitatea pastorală la 1 septembrie 2001, când cere pensionarea din responsabilitatea de paroh. Aceleaşi probleme de sănătate au fost pentru el şi pentru cei dragi ai săi şcoală de răbdare şi exerciţiu de moarte şi înviere, fundamentul unei sporiri duhovniceşti cum rar l-am văzut, consemnat poate doar în bibliografiile unor mari personalităţi ale vieţii de sfinţenie din Ortodoxie. Anii din urmă Părintele îi numea, cu bonomia-i binecunoscută, „ani de recuperări", fiind convins că a ieşit din moarte numai şi numai ca să poată vedea purtarea de grijă a lui Dumnezeu peste el şi familia sa. Acestui dar de viaţă Părintele i-a răspuns cu o excepţională aşezare în misiune. Căci liturghisirea, propovăduirea şi viaţa cea duhovnicească nu i-au scăzut în intensitate, arătându-ne nouă, tinerilor săi prieteni, că preoţia nu este doar o chestiune de vocaţie, ci şi de lucrare asupra persoanei, de împreună-lucrare întru dobândirea smereniei slujirii şi luminoasei bucurii a familiarizării cu Domnul cel Înviat. Poate că în acest mod a răspuns încrederii duhovniceşti pe care i-a insuflat-o *Părintele Arsenie Boca*, cel care avea să devină pentru Părintele Gheorghe Şpan şi familia sa din îndrumător duhovnicesc sfânt apărător, nu de puţine ori cuvintele acestuia fiind dătătoare de sens în acţiunile acestora. Cine l-a ascultat o dată pe vrednicul Părinte Gheorghe povestind despre şi din Părintele Arsenie ştie cât de mult a însemnat acesta pentru viaţa şi pastoraţia mai tânărului său conregional.

Surprins de plecarea spre cele veşnice precum Moise odinioară, înveşmântat de Liturghie cu rugăciunea, încins cu armele smerite ale slujirii, cu toiagul de pelerin ceresc al gândului scrijelit de faptele cele bune, în zorii zilei ce ne-aduceau Bisericii bucuria că s-a născut Ceea ce este Bucurie Cerului, Năstrapa nădejdilor noastre, Părintele a trecut din vremelnicie în veşnicia cu Hristos, Prietenul nădejdilor sale. După o priveghere de trei zile în care oamenii parohiilor sibiene şi preoţii slujitori au înconjurat cu dragostea lor şi rugăciunea Psalmistului David trupul adormit al Părintelui Gheorghe, depus în locaşul pentru care atât s-a zdrobit, al Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil, la data de 11 septembrie 2007, sobor de arhierei, preoţi şi prieteni credincioşi l-au purtat pe braţele tristeţii radioase, întru nădejdea Învierii către locaşul pământesc al trupului său trup. ÎPS Sa Laurenţiu Streza, Mitropolitul Ardealului, ÎPS Sa Serafim Joantă, Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale şi de Nord şi ÎPS Sa Iosif Pop, Mitropolitul Europei Occidentale şi Meridionale au rostit cuvinte de învăţătură şi mesaje de compasiune şi prietenie către distinsa familie a Părintelui, către PS Siluan, Episcop-vicar pentru Italia, către soţia şi copiii Părintelui, icoană a slujirii duhovniceşti şi a mărturiei pe care o familie preoţească o poate da astăzi într-o vreme a destrămării de sens şi conţinut dumnezeiesc al acestei Taine mari, în Hristos şi în Biserică. Acordarea titlului de „cetăţean de onoare" al comunei Gura Râului de către Primarul acesteia, dl. Prof. Ioan Duţu, el însuşi un emoţionat ucenic de-al Părintelui, a venit ca o recunoaştere a meritelor sociale pe care activitatea pastorală a unui preot, a acestui preot, le poate primi din parte comunităţii pentru care, ani de-a rândul, a fost suflet şi străjuitor la altar.

După prohodirea din Sibiu, trupul neînsufleţit s-a întors lângă altarul celor mai frumoşi ani de pastoraţie. La Gura Râului. Aici oamenii, îmbrăcaţi româneşte, ca de zi de mare praznic, ca la Înviere, şi-au aşteptat Părintele. Depus între ei, la marginea gropii, Părintele Şpan a primit sărutarea de mână a celor cărora le-a mângâiat durerile, le-a cununat iubirile, le-a botezat nădejdile şi le-a prohodit, cu ei, tristeţile. Înveşmântat liturgic, cu tricolorul semn al luminii din mărturia sa aşezat pe crucea Învierii, Părintele s-a reîntors Acasă, în Gura Raiului, unde Hristos, nădăjduim noi, l-a întâmpinat pe casnicul Său ca pe unul de care nu S-a simţit depărtat nici o clipă.

Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin NECULA

Arhid. Prof. Univ. Dr. Teodor Savu

Frânturi de gânduri şi sentimente la momentul marii sale treceri...

Este încurajator să constaţi că suntem capabili să ne cinstim şi să ne omagiem eroii istoriei sau martirii credinţei precum şi personalităţile marcante, universale şi naţionale, care au amprentat istoria, veacurile şi locurile cu activitatea, cu viaţa şi cu învăţăturile ori scrierile lor mult folositoare!...

Drept urmare, mi-am adus aminte pentru câteva momente, cuprins fiind de emoţie, respect şi veneraţie, de Părintele Arhidiacon şi Profesor Teodor Savu acum, la momentul naşterii sale în viaţa cea cerească, având venerabila vârstă de 91 de ani, eveniment ce s-a consumat în ziua de joi – 09 august, totodată şi în timpul slujbei prohodirii şi înmormântării care s-a desfăşurat în ziua de sâmbătă – 11 august 2007, la care am reuşit să particip şi eu alături de foarte mulţi slujitori ai altarului bisericesc străbun, precum şi de mulţi cunoscuţi ori apropiaţi!...

Pentru a fi sincer, doresc să recunosc că, în iureşul acestor zile dintre moartea şi înmormântarea sa, am constatat cu oarecare strângere de inimă, că nu este uşor să vorbeşti ori să scrii despre Părintele Savu, mai ales pentru unul ca mine care l-am cunoscut de relativ puţină vreme, adică de numai 21 de ani!... De ce? Pentru că Părintele Profesor şi Arhidiacon Teodor Savu s-a conturat şi s-a identificat în mintea şi în inima mea, prin câteva trăsături şi calităţi distincte: în primul rând, caracterul, onoarea şi demnitatea părintelui apoi vocea sa inconfundabilă – acel timbru baritonal de neegalat; după aceea cultura teologică şi nu numai cu care a fost înzestrat datorită muncii şi tenacităţii prea cucerniciei sale; luciditatea şi spiritul său critic însoţit de foarte multă înţelegere şi condescendenţă; pe urmă spiritul de disciplină, în primul rând cu el însuşi, de rigoare academică, doctrinară, liturgică şi canonică revelată cu fiecare slujire a sa ori cu fiecare predică sau cuvântare, susţinute într-un mod foarte coerent şi elevat în diferite împrejurări şi cu diferite ocazii; comportamentul, felul său de a fi şi de a se raporta la semenii săi, la fiecare în parte într-un mod deosebit şi unic, fiind foarte respectuos, accesibil şi deschis, toate acestea ducând la descoperirea în persoana sa a eticii bunului simţ, pe care a cultivat-o de-a lungul întregii sale vieţi şi care astăzi o întâlneşti tot mai rar!... Părintele Teodor Savu a mai avut şi calitatea de a fi un om de o sinceritate, discreţie şi modestie ieşite din comun, care mi-au inspirat foarte multă încredere, confort sufletesc şi dragoste faţă de valorile perene ale spiritualităţii şi culturii noastre autentice!...

Citindu-i datele sale biografice mă uit, cu multă admiraţie, la data şi locul naşterii sale: 20 februarie 1916, în localitatea Sânicolaul Român, judeţul Bihor; la studiile pe care le-a făcut: la Oradea şi Cernăuţi; la anii de detenţie politică pe care a fost silit să-i petreacă între anii 1948 – 1953, în „gulagurile româneşti" de la Jilava şi Aiud, unde a cunoscut mare parte din intelectualitatea autentică românească din perioada interbelică, cum ar fi Nichifor Crainic, Radu Gyr şi Vasile Voiculescu; apoi mă gândesc la funcţiile pe care le-a ocupat de-a lungul vremii: diacon ceremonial, inspector eparhial şi mai ales profesor universitar; la oamenii pe care i-a cunoscut şi cu care a colaborat: Patriarhii Nicodim, Iustinian, Iustin, Teoctist – şi el trecut cu doar zece zile mai devreme la cele veşnice, şi care l-a evocat de multe ori deoarece l-a apreciat foarte mult; Apoi mitropoliţii de pie memorie: Nicolae Bălan, Vasile Lăzărescu, Nicolae Mladin, Antonie Plămădeală – trecuţi şi ei între timp la cele veşnice, precum şi Mitropolitul Banatului - Nicolae Corneanu şi, nu în ultimul rând, actualul ierarh de la Sibiu în persoana Î.P.S. Mitropolit Laurenţiu Streza; apoi episcopii de vrednică pomenire ai Oradiei: Andrei Magieru, Nicolae Popoviciu, Valerian Zaharia şi, mai cu seamă, Vasile Coman – al cărui colaborator apropiat şi destoinic a fost până la trecerea acestuia la veşnicele locaşuri ce a avut loc la 10 iulie 1992, şi pentru mai puţină vreme actualul Episcop al Oradiei, Bihorului şi Sălajului în persoana P.S. Părinte Sofronie Drincec – cel care a şi prezidat slujba de prohodire a ilustrului dascăl al poporului dreptcredincios şi slujitor al Bisericii lui Iisus Hristos. Nu în ultimul rând trebuie menţionaţi aici profesorii pe care i-a cunoscut şi cu care a colaborat: dascălii de vrednică amintire de la fosta Academie Teologică din Oradea – unde a fost profesor până la desfiinţarea ei în vitregul an 1948 şi apoi (cu) dascălii reînfiinţatei Facultăţi de Teologie din Oradea cum ar fi Părintele Profesor şi Decan Dumitru Abrudan, Î.P.S. Arhiepiscop şi Mitropolit Laurenţiu Streza, P.S. Episcop Daniil Stoenescu, Părinţii Profesori Ilie Moldovan, Constantin Voicu, Gheorghe Liţiu, Dumitru Megheşan, Miron Erdei şi alţii precum Părintele Dumitru Stăniloae sau cum ar fi Domnul Prof. Univ. Dr. Ing. Theodor Maghiar, ctitorul Universităţii din Oradea, care l-a iubit şi stimat foarte mult pe Părintele Savu. Nu în cele din urmă îmi aduc aminte de zecile de articole şi studii pe care le-a scris cu o competenţă şi cu o rigoare ştiinţifică remarcabilă, în diferite reviste şi publicaţii cum ar fi: „Telegraful Român" de la Sibiu, „Biserica Bănăţeană" şi „Altarul (Mitropolia) Banatului" din Timişoara, „Legea Românească" şi „Crişana" de la Oradea sau „Buna-Vestire" de la Beiuş; de asemenea, mă gândesc aici la lucrarea: „Două sute de ani de la zidirea Bisericii cu Lună" apărută la Editura Episcopiei Oradiei în 1984, sau la teza lui de doctorat „Despre Dogma Întrupării" – care rivalizează, în bunul sens al cuvântului, cu „Epicleza Euharistică" a mentorului său spiritual – Episcopul de vrednică pomenire Nicolae Popoviciu – ambele fiind elaborate ca rod al muncii riguroase şi temeinice în spiritul german, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Cernăuţiului de odinioară, şi care a fost publicată de către Editura Universităţii Oradea în urmă cu trei ani!... N-aş vrea să-i trec cu vederea (nici) participările sale, încununate cu mult succes, la diferite simpozioane şi întruniri teologice ori culturale, cum ar fi de pildă: la Debreţin – Ungaria în 1993 – ca delegat patriarhal, în capitala Cehiei – Praga în 1994 sau la Ripon – Marea Britanie, în 1997 tot ca reprezentant al Patriarhiei Române!...

Ştiind, din propria-mi experienţă, că fiecare întâlnire cu Părintele Teodor a fost un prilej de mare înălţare sufletească şi de sărbătoare, asemeni întâlnirilor învăţăceilor cu marii filozofi ai vremii antice precum: Platon, Plotin, Socrate, Aristotel, fiindu-ne pildă demnă de urmat, de înţelepciune, abnegaţie şi dăruire, mă (mai) gândesc ce repede îi uităm noi pe aceşti oameni, pe aceste personalităţi ale culturii şi spiritualităţii noastre, fiindu-le prea puţin recunoscători pentru toate câte ne-au făcut şi ne-au dăruit ei nouă!... De aceea, cartea care urmează să apară, va fi ca un omagiu şi un prinos de recunoştinţă adus Părintelui Savu, dorindu-se a fi un pas către revenirea la normalitatea cinstirii înaintaşilor noştri aşa cum se cuvine, aducându-ne astfel aminte „de mai-marii noştri"!...

Eu, personal, mă simt foarte onorat pentru faptul că am avut fericitul prilej şi marea şansă de a-l întâlni şi (de) a-l cunoaşte pe Parintele Teodor Savu – mare personalitate a culturii şi spiritualităţii acestori ţinuturi şi nu numai, având convingerea şi nădejdea că vom şti cu toţii pe mai departe, să ne cinstim înaintaşii, potrivit meritelor şi vredniciilor fiecăruia, cu toate că în aceste vremuri, preţuim mai mult pe alţii de oriunde şi de aiurea, căci ni se par a fi mai exotici, mai spectaculoşi, mai senzaţionali!... Însă, rămânem convinşi de faptul că ce este nobil rămâne iar ce este ieftin, apune!...

Dumnezeu să-l ierte şi să-l odihnească! Veşnică să-i fie pomenirea! Amin!

Drd. Stelian GOMBOŞ

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENŢIU

Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

– octombrie 2007 –

• **Luni, 1 octombrie.** A participat la Sf. Liturghie oficiată la Catedrala mitropolitană de un sobor de preoţi (profesori la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu), cu prilejul începutului unui nou an universitar. Cu această ocazie a rostit un cuvânt festiv. Printre cei prezenţi s-a numărat şi dl. prof. univ. dr. ing. Constantin Oprean, rectorul Universităţii „Lucian Blaga" din Sibiu, precum şi decani ai facultăţilor sibiene. În aceeaşi zi a oficiat slujba de Te-Deum în Aula Magna a Universităţii „Lucian Blaga". Apoi a avut program de audienţă.

• **Marţi, 2 octombrie.** A primit la sediul mitropolitan vizita domnului Jean Pierre Rollin, consulul general al Germaniei la Sibiu. A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului. În aceeaşi zi a primit la reşedinţa mitropolitană vizita Comisiei de Cultură a Parlamentului European.

• **Miercuri, 3 octombrie.** A avut program de lucru la cabinet. Seara a participat la recepţia oficială data de Consulatul General al Germaniei la Sibiu cu ocazia sărbătoririi Zilei unificării Germaniei.

• **Joi, 4 octombrie.** A primit la sediul mitropolitan vizita domnului Bernd Neumann, ministrul Culturii din Germania.

• **Vineri, 5 octombrie.** A participat la lucrările simpozionului „Educaţia în spiritul valorilor europene şi a integrării europene", organizat la Biblioteca Astra din Sibiu.

• **Duminică, 7 octombrie.** A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Biserica „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil", parohia Blumăna IV din Braşov. A oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor făcute la biserică. L-a hirotesit pe pr. paroh Stelian Manolache întru iconom stavrofor, iar pe pr. Gonţea Axente şi Agapie Rusu întru iconom. În aceeaşi zi a oficiat slujba vecerniei la capela „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" din Braşov.

• **Luni, 8 octombrie.** A prezidat comisia examenului de capacitate preoţească, organizat de Arhiepiscopia Sibiului pentru absolvenţii de teologie promoţia 2006 – 2007. A avut program de audienţe.

• **Marţi, 9 octombrie.** A avut program de audienţe şi lucrări de birou.

• **Miercuri, 10 octombrie.** A participat la simpozionul „Ziua Bibliei", organizat de Societatea Biblică Interconfesională din România.

• **Vineri, 12 octombrie.** A oficiat Sf. Liturghie şi slujba de Te Deum la Catedrala mitropolitană cu ocazia aniversării zilei de naştere a Î.P.S. Sale. A ţinut un cuvânt duhovnicesc, de laudă şi mulţumire lui Dumnezeu. A acordat distincţia *Crucea Şaguniană* Prea Sfinţitului Visarion Răşinăreanu, episcop vicar al Arhiepiscopiei Sibiului şi P.C. Sale, Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu.

• **Sâmbătă, 13 – Luni, 15 octombrie.** A participat la Iaşi, la sărbătoarea Sf. Cuv. Parascheva.

• **Marţi, 16 octombrie.** A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna". L-a primit la sediul mitropolitan pe domnul senator Ion Iliescu, fostul preşedinte al României. În aceeaşi zi a predat cursuri de Teologie Liturgică la grupele de master ale Facultăţii de Teologie.

Miercuri, 17 octombrie. A prezidat conferinţa preoţească cu tema *Filantropia creştină oglindită în lucrarea pastoral-misionară şi socială a Bisericii*, la Protopopiatul Braşov.

• **Joi, 18 octombrie.** A participat la simpozionul internaţional *Sf. Ioan Gură de Aur, ierarh, teolog, filantrop,* organizat de către Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna" din Sibiu. În aceeaşi zi a participat la Biblioteca Astra, la festivitatea de deschidere a Târgului Naţional de Carte şi Revistă Religioasă. Cu această ocazie a rostit un cuvânt de învăţătură. Seara a participat la concertul coral dat de corul Operei Române în Catedrala mitropolitană. A rostit un cuvânt de învăţătură.

• **Vineri, 19 octombrie.** A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului. A primit la sediul mitropolitan vizita domnului Radu Enache, preşedintele lanţului hotelier Continental Hotels. Seara a participat la Biblioteca Astra, la masa rotundă: *Icoana între spiritualizare şi profanare,* organizată în cadrul Târgului de carte de la Sibiu.

• **Sâmbătă, 20 octombrie.** A primit la sediul mitropolitan vizita domnului Adrian Iorgulescu, Ministrul Culturii şi Cultelor.

• **Duminică, 21 octombrie.** A oficiat slujba de resfinţire a Bisericii „Sf. Nicolae" localitatea Oprea Cârţişoara, protopopiatul Avrig. A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură. L-a hirotesit întru sachelar pe părintele paroh Liviu Mujat.

• **Luni, 22 - Joi, 25 octombrie.** A participat la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

• **Vineri, 26 octombrie –** *Sărbătoarea Sf. Mc. Dimitrie, Izvorâtorul de Mir.* A slujit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Seminarul Teologic „Dumitru Stăniloae" din Braşov. A oficiat un parastas întru pomenirea părintelui Stăniloae. A inaugurat noile săli de curs pentru secţia *patrimoniu* din cadrul seminarului. Seara a primit la reşedinţa mitropolitană vizita unei delegaţii din partea Conferinţei Bisericilor Europene.

• **Duminică, 28 octombrie.** A oficiat slujba de sfinţire a Bisericii „Sf. Treime" din Mediaş. A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură. L-a hirotesit întru iconom pe P.C. pr. paroh Cornel Piţigoi.

• **Luni, 29 octombrie.** A participat la festivitatea de decernare a titlului academic de *Doctor Honoris Causa* Eminenţei Sale, Cardinal Dr. Christoph Schonborn de către Facultatea de Teologie „Andrei Şaguna", prin purtarea de grijă a Î.P.S. Sale. În cadrul ceremoniei a rostit un cuvânt festiv.

• **Marţi, 30 octombrie.** A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie. A avut program de audienţe.

Pr. Drd. Cristian VAIDA

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂŞINĂREANU, a săvârşit următoarele:

• **Luni, 1 octombrie**. P.S. Sa a săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la Mănăstirea „Acoperământul Maicii Domnului" de la Dejani, hirotonind întru preot pe P.C. diacon Tîlvar Neculai Lucian pe seama parohiei Ohaba protopopiatul Făgăraş. După-amiază săvârşeşte slujba punerii pietrei de temelie la noul paraclis al mănăstirii Augustin, protopopiatul Rupea.

• **Marţi, 2 – Miercuri, 3 octombrie**. Audienţe, lucrări de birou.

• **Joi, 4 – Vineri, 5 octombrie**. A participat la Bucureşti la lucrările Comisiei Sinodale ce s-a ocupat cu revizuirea Statutului B.O.R.

• **Sâmbătă, 6 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană, apoi oficiază în biserica „Înălţarea Domnului" din Sibiu (str. Mihai Viteazul) cununia tinerilor Florin şi Maria-Luiza Oancea. A participat la un Concert al Corului *Symbol* din Bucureşti în Catedrala mitropolitană şi s-a întâlnit cu ministrul-preşedinte al Flandrei – Belgia, participant la concert.

• **Duminică, 7 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Cuvioasa Parascheva" din Veseud, protopopiatul Sibiu, hirotonindu-l întru diacon pe teologul Todor Darius şi instalându-l ca paroh pe P.C. Pr. Hârşanu Iulian.

• **Luni, 8 octombrie**. A săvârşit în sobor slujba înmormântării preotesei Livia Man (43 de ani) în biserica din strada Constituţiei – Sibiu, rostind cuvânt de învăţătură.

• **Marţi, 9 octombrie**. Audienţe, lucrări de birou. La orele amiezii oficiază un serviciu funerar în biserica Azilului din Sibiu cu prilejul reînhumării osemintelor descoperite cu prilejul lucrărilor de restaurare. Seara participă la o întâlnire ecumenică cu preoţii Bisericilor istorice din Sibiu la Facultatea de Teologie Ortodoxă.

• **Miercuri, 10 octombrie**. A participat la Simpozionul teologic interconfesional organizat la Sibiu cu prilejul „Zilei Bibliei". Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

• **Joi, 11 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Capela mitropolitană, hirotonind întru diacon pe teologul Plotogea Lucian-Petre şi întru preot pe P.C. diacon Todor Darius pe seama Capelei mitropolitane.

• **Vineri, 12 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană din Sibiu cu prilejul împlinirii a 10 ani de slujire arhierească, primind din partea Î.P.S. mitropolit Laurenţiu distincţia „Crucea Şaguniană".

• **Sâmbătă, 13 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană, iar la orele amiezii participă la ceremonia de depunere a jurământului militar a tinerilor studenţi ai Academiei Forţelor Terestre din Sibiu. Seara slujeşte şi predică la Vecernie în biserica „Cuvioasa Parascheva" din Sibiu Triaj (Pr. paroh Vasile Ghişoiu).

• **Duminică, 14 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Cuvioasa Parascheva" din Braşov-Groaveri (Pr. paroh Florin Gârlonţa) cu prilejul hramului, hirotonind întru preot pe diaconul Plotogea Lucian-Petre pe seama parohiei Măgura – protop. Bran-Zărneşti. Seara slujeşte şi predică la Taina Sfântului Maslu de obşte în biserica „Cuvioasa Parascheva" din Tălmaciu, protopopiatul Avrig.

• **Marţi, 16 octombrie**. A prezidat lucrările conferinţei preoţeşti din protop. Rupea şi a vizitat biserica din Lupşa, protop. Rupea.

• **Miercuri, 17 octombrie**. Audienţe, lucrări de birou. Oficiază în localitatea Ruşi, jud. Sibiu, slujba înmormântării credinciosului Mircea Coşa.

• **Joi, 18 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sfântul Evanghelist Luca" din Sibiu cu prilejul zilei hramului (Pr. paroh Ioan-Eugen Buta).

• **Vineri, 19 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană. A acordat un interviu postului de radio „Trinitas".

• **Sâmbătă, 20 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană. Participă la Simpozionul închinat Sfinţilor mărturisitori ardeleni organizat de Arhiepiscopia Alba-Iuliei. Seara slujeşte Vecernia şi Litia în Catedrala.

• **Duminică, 21 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sfântul Ioan din Galeş", din localitatea Galeş, protopopiatul Sălişte, cu prilejul zilei hramului.

• **Luni, 22 – Joi, 25 octombrie**. A participat la lucrările Sfântului Sinod – Bucureşti.

• **Vineri, 26 octombrie**. A săvârşit – cu binecuvântarea Î.P.S. Andrei al Alba-Iuliei – Sfânta Liturghie arhierească la Mănăstirea „Sfântul Dumitru" din Sighişoara (stareţ arhim. Ghelasie Ţepeş). Seara slujeşte şi predică la Vecernie în biserica „Sfântul Dumitru" din Târnăvioara, protopopiatul Mediaş (Pr. paroh Corneliu Ganea).

• **Sâmbătă, 27 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica parohială din Tălmaciu, protopopiatul Avrig. După-masă oficiază o slujbă de pomenire pentru Pr. prof. Dumitru Călugăr în biserica „Naşterea Domnului" din Sibiu.

• **Duminică, 28 octombrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica din Sohodol, protopopiatul Bran-Zărneşti, instalându-l ca nou păstor sufletesc pe P.C. Pr. Cornel Puşcariu, în locul P.C. Pr. Gheorghe Babeş, retras la pensie, omagiat şi el cu acest prilej. A oficiat Vecernia în Catedrala mitropolitană.

• **Luni, 29 octombrie**. Audienţe, lucrări de birou. A participat la ceremonia de decernare a titlului de doctor honoris causa Eminenţei Sale Cardinalul Christoph Schonborn din Viena.

• **Marţi, 30 octombrie**. A primit un grup de studenţi de la Facultatea de Teologie Protestantă din Viena, conduşi de prof. dr. Gottfried Adam.

• **Miercuri, 31 octombrie**. A participat la lucrările Conferinţei preoţeşti din protopopiatul Sibiu. Seara a slujit Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrală.

Arhid. Vasile AVRAM

TEOLOGIE ŞI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Universitatea „Al.I. Cuza" – Iaşi, Facultatea de Teologie Ortodoxă „D. Stăniloae", publică, cu binecuvântarea PF Sale, PF Daniel, volumul de studii academice comemorative, *Sfântul Ioan Gură de Aur (407) – Mare dascăl al lumii şi Ierarh*, Ed. Trinitas, Iaşi, 2007, 395 p.

Ca un mesaj academic către lumea teologiei româneşti, şi nu numai, volumul abordează o serie de teme şi structurează tematici de valoare raportate la Sf. Ioan Gură de Aur. Pe rând se perindă conţinuturile legate de mărturisirea de credinţă şi de fapta creştină a celui numit, pe bună dreptate, „mare dascăl al creştinătăţii şi înţelept păstor de suflete".

Temele abordate aduc noutăţi necesare lămuririi forţei mărturisitoare pe care Sfântul Arhiepiscop al Constantinopolului, care de curând a poposit la Iaşi, a născut-o şi o mai face încă în teologia ortodoxă. *„Mărturisirea şi importanţa credinţei în Liturghia ortodoxă, cu specială privire asupra Liturghiei Sfântului Ioan Gură de Aur"* (Pr. Prof. Dr. Viorel Sava), *„Sfântul Ioan Gură de Aur, exeget al Noului Testament"* (Pr. Lect. Dr. Mihai Vizitiu), *„Evreul Iosif, mare demnitar al lui Dumnezeu la curtea faraonilor egipteni. O perspectivă hrisostomică"* (Pr. Prof. Dr. Nicolae Achimescu), *„Fundamentarea biblică a operei filantropice în opera Sf. Ioan Gură de Aur"* (Pr. Prof. Dr. Petre Semen), *„Tratatul despre preoţie al Sfântului Ioan Gură de Aur – model omiletic"* (Pr. Prof. Dr. Costachi Grigoraş) sau *„Perspectiva educaţională a operei didactice a Sfântului Ioan Gură de Aur – tradiţie şi actualitate"* (Conf. Dr. Carmen Bolocan) sunt numai o mică parte din darurile academice din care se poate îmbogăţi cititorul acestui volum.

ELENA MACOVEI, *Umorul în publicaţii astriste*, Ed. Asociaţiunii ASTRA, Sibiu, 2007, 441 p.

Ea însăşi o astristă plină de râvna descoperirii marilor valenţe ale ASTREI, autoarea, Prof. Univ. Dr. Elena Macovei, a intuit filonul de zâmbet şi inteligenţă românească prin care publicaţiile Asociaţiunii se apropiau de poporul căruia-i slujeau în încercarea culturalizării sale. Esenţial la vremuri de restrişte, şi Ardealul mai mereu a fost răstignit în astfel de vremuri, umorul surprins de autoare poartă cu sine pecetea sănătăţii sufleteşti a unui neam. Mijloc de educaţie, umorul cuprins în această Antologie are gust şi astăzi, şcoala, familia, biserica, viaţa comunitară în toate dimensiunile sale nesuferind schimbări atât de ample încât să-şi piardă puterea de a naşte umor. Din punctul nostru de vedere, dincolo de o bună destindere, volumul propune material din destul pentru ilustrarea predicii sau a orei de religie în sensul lor clasic de „stări de vorbă" bucuroase.

ALAIN DECAUX, *Viaţa Sfântului Pavel*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2007, 361 pg.

În reuşita traducere a lui *Theodor Rogin*, care realizează şi notele, a apărut la prestigioasa Editură Humanitas această lucrare a renumitului Alain Decaux. Foarte rar se întâmplă, iar Franţa nu face excepţie, ca oameni ai culturii academice să se aplece cu o asemenea probitate asupra unor personaje consemnate în Scripturi. Cunoscut pentru activitatea sa ca istoric şi jurnalist, inclusiv om de radio şi Tv, pentru pertinenţa sa asupra unor subiecte istorice controversate, se apleacă asupra Sfântului Pavel cu evlavia obiectivă a omului de ştiinţă (din 1979 este membru al Academiei Franceze) a cărui vârstă, 82 de ani (n. 1925), îi poate permite să concluzioneze dincolo de orice dimensiune a discursului istorico-exegetic pe care-l propune: „mistic şi strateg, imprevizibil, suferind cumplit când convingerile îi sunt puse la îndoială, dar neacceptând să renunţe la vreuna din ele. Singurul care a înţeles că, pentru a avea un viitor, creştinismul trebuie să se adreseze în primul rând non-evreilor. Epistolier grandios. Convertitor genial. Arhitect al creştinismului – unii îl consideră întemeietorul creştinismului –, îşi impune propria viziune despre Christos şi elaborează, cu mult înainte ca Evangheliile să fie scrise, legile care vor guverna Biserica. Atât de redutabil îmi părea subiectul, încât am ezitat douăzeci de ani să-i consacru o carte. L-am căutat pe Pavel pe rutele pe care le-a urmat, de la Tars la Ierusalim, din Antiohia în Cipru, din Anatolia în Grecia şi până la Roma, unde şi-a găsit moartea,. L-am văzut încarcerat, torturat, lapidat, decapitat din ordinul lui Nero. Uneori m-a derutat, adică exasperat. Niciodată nu m-am îndoit c-a fost unic" (p. 11 ş.u).

Biografia acestui împătimit de Hristos, *apostolus furiosus* (p. 11), văzută prin ochii unui om împătimit de subiectul său! Cu adevărat provocare la lectură, o lectură a unui personaj prezentat nouă prin naraţia directă, de om de ştiri, cu o tehnică exegetico-istorică rară, amestecată cu experienţa celui care a călcat urmele lui Pavel, a cernut informaţie 40 de ani şi a scris, în nădejdea de-a lumina suficient icoana acestui specialist în ştergerea indiciilor propriului parcurs. Rezervele pe care le naşte informaţia sunt deconcentrate de ardoarea scriiturii. Cu adevărat ne aflăm în faţa unei cărţi de excepţie.

Mitropolitul LAURENŢIU

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se primesc pe adresa:
Redacţia „Telegrafului Român", 550179 – Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35
E-mail: *telegrafulroman@yahoo.com*
Articolele nepublicate nu se înapoiază.
ISSN 1223-8392

COMITET REDACŢIE „TELEGRAFUL ROMÂN":
Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza – preşedinte; P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu – vicepreşedinte; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan – redactor şef; Dr. Ştefan Toma – secretar de redacţie; Pr. Cristian Vaida – secretar de redacţie adj.; Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu – membru; Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu – membru; Pr. Lect. Dr. Nicolae Moşoiu – membru.

Abonamentul pe 2007 este de 20 RON (200 000 lei).
COD IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001.
Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** SUA
COD IBAN RO28 RNCB 0227 0360 5879 0012
sau echivalentul în **euro**
COD IBAN RO76 RNCB 0227 0360 5879 0021.
BCR Sibiu, Str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator: Mitropolitul ANDREI ŞAGUNA
1853
Telegraful Român
FOAIE BISERICEASCĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA SIBIULUI
Anul 155 Sibiu
2007

ANUL 155, Nr. 45-46 — 1 decembrie 2007

PASTORALA
cu prilejul sărbătorii Sf. Nicolae

La vremea venirii Postului Crăciunului, Biserica ne întâmpină sufletele cu hrana duhovnicească a Sfintelor Scripturi, cu bucuria colindelor şi a exemplelor din viaţa de sfinţenie a unor oameni aleşi, Sfinţii, cei care ne luminează nu doar frumuseţea locaşurilor de cult ci şi a locaşurilor sufleteşti, fiindu-ne parteneri mântuirii şi îndemn la viaţa cea în Hristos.

Creştinismul nu s-a arătat niciodată ca o doctrină socială sau politică, nu s-a definit ca o filosofie sau doar ca o simplă învăţătură, ci el s-a afirmat ca un mod de viaţă, ca un mod de a vieţui pe Hristos în Duhul Sfânt.

Am parcurs toţi laolaltă încă de la începutul acestui post un pelerinaj sufletesc prin textele Sfintei Scripturi citite la Liturghiile din primele lui duminici.

Postul s-a deschis cu Evanghelia bogatului căruia i-a rodit ţarina (*Luca* 12, 16-21), învăţându-ne că hambarul cel mai de preţ pe care trebuie să-l lărgim este inima noastră, unde se ţine roada Duhului celui Sfânt, Plinitorul a toată darea ce vine de Sus, Cel Care ne luminează să vedem în roadele pe care le strângem din mila lui Dumnezeu, dragostea prin care Dumnezeu ne răsplăteşte eforturile de supravieţuire, eforturile de a trece peste greutatea zilei de astăzi şi a celei de mâine.

În cea de-a doua Duminică a Postului Crăciunului am aflat despre importanţa păzirii poruncilor, dar şi despre greutatea renunţării la voia noastră pentru a urma întru toate voia Domnului (*Luca* 18, 18-27). Cum altfel am putea înţelege necesitatea Întrupării Domnului dacă nu în dragostea Lui şi în neputinţa noastră de a ne mântui de unii singuri. Porunca dumnezeiască pe care o cuprinde textul acestei Evanghelii, *„vinde toate câte le ai şi le împarte săracilor, şi vei avea comoară în ceruri; şi vino de urmează Mie"* (*Luca* 18, 22.b), străbate ca un fior cugetele noastre, fiind pagină de aur în abecedarul vieţii celei în Hristos pe care fiecare dintre noi nu trebuie doar s-o învăţăm pe de rost ci, mai ales, s-o trăim cât mai aproape de exigenţele mântuirii la care Domnul şi Dumnezeul nostru ne cheamă. Nu-i vorba doar să facem milostenie către săraci ci, mai ales, să urmăm Domnului, lepădând toată grija cea lumească, pentru că a fi creştin nu ţine doar de declaraţii ci de modul în care ne facem una cu Hristos în cuget şi în simţiri.

Cât de minunat se completează textele Evangheliilor acestora două cu cea pe care am ascultat-o în Duminica ce a trecut, aceea a orbului din Ierihon (*Luca* 18, 35-43) care ne-a readus aminte cât de luminoasă este credinţa, câtă luminare aduce trupului şi sufletului nostru, omul întreg şi viu. Vindecarea de orbire a omului acestuia este una cu scoaterea din orbire a oricăruia dintre noi, căci nici unul dintre noi nu suntem lipsiţi de darul încercării prin boală a credinţei pe care o mărturisim.

Tot parcursul Postului Crăciunului ne învaţă că nu postim doar pentru a ne vindeca de vreo boală *sau alta*, cu atât mai puţin pentru a realiza o dietă după regulile lumii, ci pentru a ne vindeca de moarte, fiindu-ne fiecăruia dintre noi extrem de clar că numai împărtăşiţi cu Trupul şi Sângele Domnului nostru Iisus Hristos, postul nostru îşi împlineşte menirea sa: învesnicirea noastră întru Împărăţia Cerurilor.

Dintre învăţăturile care ne marchează conştiinţele în această perioadă de postire, valoarea omului şi a sufletului său ne apare ca fiind exprimată la maximum. Preţul vieţii noastre nu este cât dăm noi pe ea, ci cât a dat Hristos Domnul pe culmea Golgotei, preţul nostru fiind preţuit cu preţul Celui Nepreţuit, Iisus Hristos. De aici trebuie să pornim regândirea propriei noastre vieţi, ca persoane şi comunităţi umane. De aici trebuie să începem a gândi asupra lucrurilor şi faptelor ce ne leagă, de familiile noastre, de parohiile noastre, de Biserica Neamului românesc, de Ortodoxia noastră. Căci a fi ortodox nu ţine doar de declaraţia din tabelele de recensământ ci, mai ales, de făptuirea faptei celei ortodoxe în raport cu aproapele tău.

Sunt convins că toţi am remarcat starea dureroasă în care se prezintă realitatea vieţii pentru mulţi dintre

(continuare în p. 2)

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

„TELEGRAFUL ROMÂN"
Mărturii din anul de graţie 1918

Întemeiat în 1853, de către marele mitropolit Andrei Şaguna, „Telegraful Român" a consemnat în paginile sale, pe parcursul celor mai bine de 150 de ani de apariţie neîntreruptă, toate evenimentele majore din zbuciumata istorie a acestor meleaguri. Nu puteau lipsi ecourile despre evenimentul Unirii din 1918, care a însemnat înfăptuirea unor năzuinţe de secole ale românilor ce trăiau separaţi unii de alţii, datorită unor interese de dominaţie străină. Astfel că, încă din primul număr al publicaţiei şaguniene, apărut în ziua de joi, 4/17 ianuarie 1918, găsim conturată speranţa că anul ce începea va fi de bun augur şi pentru destinul românilor. „Intrăm în noul an (1918), se scrie într-un articol de pe prima pagină, cu nădejdi mai mari decât în anii premergători, când ne-au fost înşelate aşteptările. Acum putem întrevedea că lucrurile se vor întoarce spre mai bine chiar în anul acesta. Pacea se apropie...Dar nu se va putea clădi decât pe dreptul tuturor neamurilor la liberă dezvoltare". E în această formulare întruchipată năzuinţa legitimă la autodeterminare şi unitate a tuturor celor de un neam şi o lege.

Anul LXVI — Sibiu, Vineri 23 Noemvrie (6 Decemvrie) 1918 — Nr. 51

Telegraful Roman

Abonamentul: Pe un an 32 coroane. Pe trei luni 8 cor. — Pe trei luni 8 cor.

Corespondenţele să se adreseze Redacţiei «Telegrafului Român», Strada Măcelarilor Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor, după înţelegere. Abonamentele şi inserţiunile să se adreseze Administraţiei ziarului «Telegraful Român», Sibiu, Strada Măcelarilor Nr. 45.

Ziua Invierii obştei româneşti.
Proclamarea României mari.

Când, în aprilie 1918, s-a înfăptuit unirea Basarabiei cu România, „Telegraful Român" a salutat cu mult entuziasm această izbândă şi a văzut în ea o dovadă că aşteptările românilor n-au fost zadarnice. Ruptă de către Rusia, cu mai bine de o sută de ani în urmă, din trupul vechii Moldove, Basarabia revine acum la starea ei firească. Se uneşte *„pentru totdeauna cu mama sa România"*. („Telegraful Român", nr. 37 din 3/16 aprilie 1918). Aproape în fiecare număr de acum încolo „Telegraful Român" va relua această temă, alimentând astfel şi dorinţa transilvănenilor de a călca pe urmele fraţilor lor din Basarabia. De aici şi evidenţierea avantajelor pe toate planurile care vor decurge din actul Unirii. Astfel, în numărul 60 din 5/18 iunie 1918 „Telegraful Român" publică un *„Manifest către popor"* al Sfatului ţării (Basarabiei) în care se arată că: „Prin unirea Basarabiei cu România, locuitorii acestei provincii au ajuns cetăţeni ai întregii Românii şi de azi înainte viaţa românească avem s-o clădim cu toţii împreună; sfătuindu-ne şi îndemânându-ne unii pe alţii, puterea noastră va creşte şi relele de care sufeream se vor mistui şi nu ne vor mai slăbi. Unirea Basarabiei cu România e un bine pentru toţi locuitorii Basarabiei indiferent că sunt moldoveni (de neam român) sau străini. Nici aceştia din urmă nu vor pierde nimic din drepturile lor...Putem fi cu toţii liniştiţi de viitorul nostru... Rămâne ca fiecare să-şi facă datoria faţă de ţară şi faţă de neam şi în linişte să se pună la muncă... Dumnezeu ne binecuvântează spre linişte, muncă, orânduială, drepturi cetăţeneşti şi bunăstare obştească".

Unirea Basarabiei cu România este înfăţişată drept „o poruncă a istoriei şi o îndreptare a nelegiuirii ce a apăsat această ţară peste un veac". Unirea va fi o temelie puternică pentru cultura naţională şi va duce ţara la înflorire.

Cu tot atât de mare entuziasm şi înnoită bucurie, „Telegraful Român" va anunţa un eveniment similar cu cel al unirii teritoriilor dintre Nistru şi Prut cu România. Este vorba de unirea Bucovinei cu patria mamă ce s-a înfăptuit în 28 noiembrie 1918. Tonul la care recurge redacţia este tot atât de patetic: „Smulsă cu înşelăciune, la 1775, din vechea Moldovă glorioasă, această parte de ţară, Bucovina se întoarce acasă. Bucovinenii au aflat şi ei calea ce duce la mântuire... Acum când nedreptatea s-a înlăturat, eroul de la Putna (voievodul Ştefan cel Mare – *n.n.*) poate dormi iarăşi liniştit în dumnezeiescul locaş, iar clopotul cel mare mut de un veac şi jumătate, începe iarăşi a suna..., vestind în toată ţara mântuire.

Auziţi-l ardelenilor! Înţelegeţi glasul lui! Ne chiamă şi pe noi... Pătrunşi de fiorii dreptăţii, care se apropie şi de noi, înduioşaţi de vrednicia fraţilor din Bucovina, ne îndreptăm către răsărit şi-i rugăm să ducă cu ei şi din Ardeal o veste: Venim şi noi fraţilor!" („Telegraful Român", nr. 117 din 1/14 noiembrie 1918).

Într-adevăr succesiunea evenimentelor se precipită şi în Ardeal . Încă din 31 octombrie 1918 a luat naştere, la Arad, Consiliul Naţional Român Central din Transilvania, al cărui obiectiv era pregătirea marelui act al Unirii Transilvaniei cu România. La începutul lui noiembrie 1918 au fost înfiinţate consilii naţionale judeţene şi comunale. Foarte curând după constituirea acestor organisme reprezentative ale naţiunii din Transilvania şi Ungaria s-a lansat vestea despre „Hotărârea de mântuire" a transilvănenilor. O astfel de hotărâre este anunţată de „Telegraful Român", în numărul 119 din 3/16 noiembrie 1918. Se spune, telegrafic, cum că *„Sfatul naţional român din Arad a hotărât...alipirea tuturor teritoriilor locuite de români: a Ardealului şi părţilor mărginaşe la Statul Român"*.

Alipirea Ardealului, Banatului, Bihorului şi Maramurăşului la regatul român fapt împlinit!

Marea adunare naţională din Bălgrad

Prin telefon.

Ziua de înviere a fost prăznuită în chipul cel mai demn. Sionul sufletului românesc, îmbrăcat în podoaba falnicului tricolor, a primit mulţimea românilor din toate unghiurile. Au fost peste 100 mii de oameni.

Cu o însufleţire sfântă şi negrăit de mare s'a proclamat cu o inimă şi cu un glas unirea tuturor Românilor până la Tisa, Dunăre şi Carpaţii maramurăşeni la ajutorul şi mândria noastră: Regatul Român. Casei domnitoare s'au făcut ovaţiuni sincere.

Membri din Consiliul naţional român au vorbit ca focul convingerii sacre, care aprinde şi mântueşte. Adevăraţi apostoli ai întemeierii României mari.

De pe tribună s'a vestit lumii prin graiul fruntaşilor români o nouă Evanghelie.

Sunt de faţă reprezentanţi din frumoasa Bucovină din Basarabia blândă şi smerită şi din România.

Însufleţirea întrece marginile închipuirii. Poporul din jur în cete a la Mihai Viteazul stăpâneşte cetatea de biruinţă a neamului nostru.

În numărul imediat următor (120 din 4/17 noiembrie 1918), anunţul se reia prin cuvinte pline de însufleţire: „Idealul neamului urzit din veşnicie prinde făptură tainică şi îşi face intrarea de măreaţă biruinţă pe toate plaiurile româneşti. Hotărârea bărbătească a sfatului naţional român (de la Arad) de a ne uni toţi românii în una şi aceeaşi patrie şi sub una şi aceeaşi cârmuire naţională, răsplăteşte toate suferinţele de veacuri, vindecă străvechea rană şi răzbună toate nedreptăţile. Să ne închinăm umbrei neprihănite a Viteazului Mihai! Cu o îndârjire nebiruită a aşteptat împlinirea vremii. Odihna-i va fi acum desăvârşită. De acolo de unde este le grăieşte tuturor românilor şi Sfatului naţional, cu îmbărbătare: „Feţii mei, mai opintiţi încă o dată; biruinţa e a voastră; vitejia voastră ni-o chezăşuieşte".

Numărul 122 din 7/20 noiembrie al „Telegrafului Român" este o ediţie specială. Se anunţă cu litere mari, pe întreaga pagină întâi *„Marea Adunare naţională de la Bălgrad"*. Textul anunţului sună astfel:

(continuare în p. 2)

Pr. prof. Dumitru ABRUDAN

PASTORALA

(urmare din p. 1)

concetăţenii noştri. Răniţi de boli, de destrămarea familiei, răniţi de insuficienta susţinere materială în care se zbat, atinşi de inundaţii sau secetă, cutremuraţi de moartea copiilor sau a părinţilor, înlăcrimaţi de dorul casei, departe de ea, cu familiile zdrobite de nedorite depărtări. Suntem convinşi că aţi auzit câte eforturi se cer Bisericii Ortodoxe Române, parohiilor noastre, în încercarea de a mângâia sufletele celor nevoiaşi, în efortul de a nu-i lăsa singuri în faţa dramelor care-i macină. Biserica suntem noi toţi. Ea nu poate rezolva astfel de probleme numai pe seama proiectelor europene şi a finanţelor ce ne vin de peste hotare. Cele mai de preţ fapte de caritate pe care le împlineşte Biserica, le face atunci când membrii comunităţii sale, ortodocşii români, se ajută unii pe alţii. Românul pe român ajutând, creşte bucuria iubirii aproapelui şi se umple de sens vorba românească *„prietenul la nevoie se cunoaşte"*.

Astăzi, Biserica noastră face pomenire de Sfântul Nicolae, cel din Mira Lichiei, Făcătorul de minuni şi Dăruitorul de daruri. Arhiereu al lui Hristos, el nu a simţit a fi o pogorâre ca, aflând de durerea unor oameni şi a familiilor lor, să intervină prin mici ajutoare financiare care, venite la timp, nu aduceau numai siguranţă materială celor ajutaţi ci şi izbăvirea lor din păcat. Nici noi n-am aflat o mai mare bucurie sufletească decât, ajutaţi de credincioşii noştri prin eforturile anilor trecuţi, să oferim celor care-au avut nevoie, pe lângă rugăciunea şi binecuvântarea noastră, banii şi ajutoarele materiale de care au avut nevoie ca să treacă peste clipe grele ale vieţii lor. Mitropolia Ardealului, înţelegând să stea aproape de cei nevoiaşi, a început a lucra la o serie de proiecte de asistenţă socială, dar mâna întinsă de credincioşii noştri către cei aflaţi în nevoi ne-a apropiat unii de alţii, ajutându-ne să ne vedem şi să ne preţuim tot mai mult.

De aici nevoia acestei scrisori pastorale. Dintâi pentru a Vă mulţumi că acceptaţi să faceţi lucrul acesta alături de noi, că acceptaţi să-i fiţi lui Hristos martori şi bunătăţii împlinitori, că prin gesturile de solidaritate umană de care daţi dovadă faceţi societatea românească, în ansamblul ei, să înţeleagă că puterea unei naţiuni este dată de cât a înţeles din Evanghelie, de cât împlineşte din poruncile dumnezeieşti. Mulţumindu-Vă, adaug cuvântul nostru de binecuvântare pentru toţi aceia care şi anul acesta vor ajuta la constituirea Fondului Filantropic al Arhiepiscopiei noastre. Vrem să înţelegeţi că gestul acesta de fraternitate umple de sens lucrarea noastră şi că sute de oameni se vor bucura de el, iar puţinul nostru va creşte mult bine în mijlocul comunităţilor aflate în nevoi.

Nu pot încheia această scrisoare fără un cuvânt către copiii din Bisericile noastre. Lor le transmitem, acum la vremea când Sfântul Nicolae caută să împartă darurile sale, să fie cuminţi şi ascultători, să-şi poarte în rugăciune părinţii şi pe dascălii de la şcoală, să caute să facă binele cu bucuria cu care se joacă, să rămână curaţi şi senini pentru ca Biserica să fie curată şi senină, avându-i pe ei. Cinstiţi şi ascultaţi pe părinţii voştri, care aleargă de dragul vostru la serviciu, uneori prea departe de casă, şi spuneţi-le că-i iubiţi nu doar prin cuvinte, cât mai ales prin toate faptele ascultării.

Înaintea praznicului celui luminos al Naşterii Domnului, Vă îndemn la postire şi rugăciune stăruitoare, la fapta cea bună şi bucuroasă de dragul celor întristaţi. Altfel sărbătorile ce vin nu vor fi decât simple manifestări formale, legate doar de lucrurile pământeşti care le fac să se piardă pe cele cereşti.

Rugăm pe Dumnezeu *„Cel milostiv şi de oameni iubitor"* să vă răsplătească jertfa făcută *„întru numele Domnului"* şi să vă dăruiască sănătate, belşug, pace şi mântuire.

Fie ca Sf. Ierarh Nicolae să ne fie tuturor cald folositor şi rugător către Domnul, iar prin mijlocirea lui să ne învrednicim cu pace, cu sănătate şi cu bucurie multă, să petrecem aceste sfinte zile ale Postului Crăciunului, spre folosul nostru sufletesc şi trupesc, şi să ajungem şi la ziua cea sfântă şi luminoasă a Naşterii Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia să-i fie slava în vecii vecilor. Amin.

„Telegraful Român" – Mărturii din anul de graţie 1918

(urmare din p. 1)

„Mult aşteptata şi dorita adunare naţională se va ţinea la 1 Decembrie *st.n.* în falnica cetate a viteazului mucenic al unităţii noastre naţionale, în capitala de vecinică glorie românească a lui Mihai Viteazul.

Aici se va hotărî în definitiv asupra sorţii noastre ca naţiune. Hotărârea nu poate fi decât *una*, ca a fraţilor noştri basarabeni şi bucovineni: *unirea tuturor* Românilor într-un singur stat naţional liber.

În vederea marelui moment istoric, Consiliul Naţional din Arad a luat următoarele dispoziţii:

1. Fiecare comună cu locuitori români trimite la adunare un delegat.
2. Fiecare cerc electoral, după împărţirea cercurilor vechiului sistem, trimite câte 5 delegaţi.
3. Fiecare consistor greco-ortodox şi greco-catolic trimite câte un delegat.
4. Toţi protopopii sunt din oficiu membri ai adunării.
5. Asemenea şi episcopii ambelor confesiuni."

„Telegraful Român" acoperă pagina întâi a nr. 124 din 10/23 noiembrie 1918 cu o *„Declaraţie adresată către toate popoarele lumii"* prin care explică legitimitatea actului Unirii şi dezminte toate mistificările asupra acestei probleme. Este sugestiv paragraful: „Naţiunea română din Ungaria şi Ardeal nu doreşte să stăpânească asupra altor neamuri. Lipsită cu desăvârşire de orice clasă istorică stăpânitoare, naţiunea română prin fiinţa sa însăşi este întruparea democraţiei celei mai desăvârşite. Pe teritoriul său strămoşesc naţiunea română este gata a asigura fiecărei naţionalităţi deplină libertate şi organizarea sa în stat liber şi independent o va întocmi pe temeiurile democraţiei, care va asigura tuturor indivizilor aflători pe teritoriul său egalitatea condiţiunilor de viaţă, unicul mijloc al desăvârşirii omeneşti".

Declaraţia a fost publicată în română şi franceză.

În numărul 125 din 11/24 noiembrie 1918 se publică *Convocarea oficială* a Adunării de la Alba Iulia pentru ziua de Duminică 18 noiembrie st. v./ 1 Decembrie st. n., la orele 10^{00}. Se precizează din nou numărul participanţilor din fiecare categorie socială, dar se lasă deschisă posibilitatea participării oricărui român. Astfel se spune: „Suntem convinşi că afară de cei care vor reprezenta în chipul arătat mai sus toate păturile sociale ale naţiunii noastre, la această adunare istorică, unde se va hotărî soartea neamului nostru pentru vecie, se va prezenta însuşi poporul românesc în număr vrednic de cauza mare şi sfântă. Se vor lua îngrijiri ca toţi cei veniţi să fie adăpostiţi şi să fie părtaşi la consacrarea celor ce se vor hotărî ".

Impresionant este textul unui Apel al Marelui Cartier General al armatei române, semnat de şeful statului major general al armatei, Constantin Prezan. Textul se publică în „Telegraful Român", nr. 126 din 14/27 noiembrie 1918 şi sună astfel:

„Din înaltul ordin al M.S. Regelui Ferdinand I, în urma chemării Comitetului Naţional Român, armata noastră a trecut Carpaţii. Păşind cu dragoste frăţească pe pământul Transilvaniei, oştirea română vine în numele unor sfinte drepturi naţionale şi omeneşti pentru a garanta libertatea deplină a tuturora. Însufleţiţi de aceste gânduri asigurăm pe toţi locuitorii pământului românesc până la Tisa şi Dunăre, fără deosebire de neam şi de lege, că vom păzi cu credinţă viaţa şi avutul tuturora. Îndemnând deci întreaga poporaţie ca sub pavăza armatei române să-şi continue ocupaţiile obişnuite, astfel ca viaţa normală în sate şi oraşe să nu sufere nici o tulburare. Fiecărui locuitor i se va respecta libera exercitare a drepturilor sale cetăţeneşti, dar în acelaşi timp se pune în vedere tuturora, că orice încercare de a provoca dezordine , de a săvârşi acte de violenţă sau nesupunere, se va pedepsi cu toată severitatea".

Cum a perceput Biserica evenimentul Unirii este reliefat într-un act declarativ adresat Consiliului Naţional Român şi semnat de către episcopii ortodocşi şi greco-catolici din Transilvania (Ioan I. Papp, episcopul ortodox al Aradului; Dr. E. Miron Cristea, episcopul ortodox al Caransebeşului; Dr. Demetriu Radu , episcopul greco-catolic al Orăzii; Dr. Valeriu Traian Frenţiu, episcopul greco-catolic al Lugojului şi Dr. Iuliu Hossu, episcopul greco-catolic al Gherlei). Actul este consemnat pe prima pagină a nr. 127 din 15/28 noiembrie 1918 a „Telegrafului Român" şi sună astfel:

„Războiul mondial a scos la iveală principiul social atât de creştinesc, că fiecare popor are pe viitor dreptul de a dispune liber asupra sorţii sale. Noi, subsemnaţii episcopi ai Bisericii ortodoxe române şi greco-catolice române – avem ferma convingere, că interesele de viaţă ale neamului românesc, ai cărei păstori sufleteşti suntem, pretind ca un categoric imperativ-înfăptuirea acestui drept de liberă dispunere şi faţă de neamul nostru. Dreptul acesta se va putea realiza numai dacă naţiunea noastră română va fi guvernată de fiii ei. Drept aceia declarăm că recunoaştem marele Consiliu naţional român de reprezentantul şi conducătorul politic al naţiunii române din Ungaria şi Transilvania, simţindu-ne îndreptăţiţi ca fii credincioşi ai naţiunii noastre – a conlucra din toate puterile la întruparea aspiraţiunilor noastre naţionale.

În ziua Sf. arhangheli Mihail şi Gavril, 1918"

Şi numerele următoare din „Telegraful Român", premergătoare zilei marii întruniri a românilor la Alba Iulia, cuprind materiale menite de a-i stimula pe cei al căror destin urma să se decidă acolo. Iată cum li se adresează publicaţia şaguniană, printr-un articol-intitulat sugestiv: *„Ne chiamă Bălgradul"*, publicat în nr. 128 din 16 / 29 noiembrie:

„Ne chiamă Bălgradul! Duhul dreptilor vlădici şi al sfinţilor mucenici ne călăuzeşte în drumul spre praznicul mult aşteptat. Suferinţele ne chezăşuiesc îndreptăţirea praznicului. Să ne arătăm vrednici de jertfa cea cu bună mireazmă! "

În chiar marea zi de 1 Decembrie 1918 redacţia „Telegrafului Român" a primit, prin telefon, o emoţionantă descriere a derulării lucrărilor şi a atmosferei care a stăpânit toată suflarea românească adunată la Alba Iulia. Pentru o mai autentică dovadă despre felul cum a reflectat „Telegraful Român" evenimentul crucial al Unirii din 1918, redăm prin fotocopiere anunţul despre hotărârea deja pecetluită prin votul unanim al participanţilor. Acest anunţ a fost tipărit în nr. 130 din 21 XI/ 4 XII 1918.

În acelaşi număr găsim şi o „Circulară a Sinodului episcopesc din Ardeal, semnată de cei doi episcopi ortodocşi: Ioan I Papp al Aradului şi dr. E. Miron Cristea al Caransebeşului, prin care se dau instrucţiuni de ordin liturgic despre felul cum trebuie să se facă pomenirile la ecteniile pentru conducători. Evident că este trecut ca for reprezentativ al naţiunii române *„Marele Sfat al naţiunii române"*, pentru care se cere ajutor ceresc *„întru toate lucrările spre binele obştesc"*.

Două numere consecutive ale „Telegrafului Român" (numerele 131 din 23 XI /6 XII 1918 şi 132 din 24 XI/ 7 XII 1918) sunt dedicate integral marii prăznuiri de la Alba Iulia. Ambele numere au drept frontispiciu un titlu scris cu litere îngroşate, pe care îl redăm iarăşi prin fotocopiere.

Retinem din extinsa relatare asternută pe paginile celor două numere menţionate ale „Telegrafului Român", momentele cele mai semnificative ale zilei de 1 Decembrie 1918.

În zorii zilei de 1 Decembrie, în biserica ortodoxă din Alba Iulia a slujit episcopul de Arad Ioan I. Papp, înconjurat de un impresionant sobor de protopopi şi preoţi, iar în biserica unită a slujit episcopul Valeriu Traian Frenţiu al Lugojului, înconjurat şi el de mai mulţi clerici. Credincioşii au umplut până la refuz ambele biserici. În biserica ortodoxă, episcopul E. Miron Cristea a citit la momentul potrivit o rugăciune de mulţumire către Părintele Ceresc pentru tot harul şi toată darea cea bună ce a revărsat asupra neamului românesc.

La ora 10,30 a început Adunarea naţională a românilor transilvăneni. Sala, devenită de atunci „Sala Unirii", era împodobită cu ramuri de brad şi cu steagurile neamurilor care au sprijinit înfăptuirea marelui ideal al românilor. Astfel, în mijloc era tricolorul românesc iar de o parte şi alta steagurile iugoslavilor, cehilor, Statelor Unite, Franţei, Angliei, Italiei şi Belgiei.

Au rostit cuvântări: Dr. Ştefan Cicio-Pop, preşedintele Marelui Sfat Naţional Român, Vasile Goldiş, Iuliu Maniu, Vaida-Voievod, episcopul I. Papp, Dr. Aurel Vlad, Dr. Silviu Dragomir, episcopul Iuliu Hossu, episcopul Dr. E. Miron Cristea.

La propunerea deputatului Alexandru Vaida Voievod adunarea a ales un Mare Sfat Naţional de 150 de membri, care să reprezinte naţiunea românilor din Transilvania până la perfectarea formalităţilor de încorporare a acestei provincii în regatul României.

Luni, 2 decembrie 1918, Marele Sfat al Naţiunii Române s-a întrunit în palatul justiţiei din Alba Iulia, procedând la alegerea preşedintelui, vicepreşedinţilor, notarilor acestui for precum şi a membrilor comitetului executiv al sfatului, care se va numi Consiliul Dirigent. Astfel, preşedinte al Marelui Sfat Naţional a fost ales Gheorghe Pop de Băseşti (preşedinte al Partidului Naţional Român din Transilvania şi unul dintre iniţiatorii Memorandumului), iar ca vicepreşedinţi au fost desemnaţi: episcopul Dr. E. Miron Cristea, episcopul Iuliu Hossu, Andrei Bârseanu (folclorist şi publicist român), Theodor Mihaly. Ca notari au fost propuşi: Dr. Silviu Dragomir (profesor la Academia Teologică Andreiană), Dr. Caius Brediceanu, Dr. Mihai Popoviciu, Dr. George Crişan, Ghiţă Pop şi Traian Novac.

Pentru Consiliul Dirigent au fost aleşi: Dr. Iuliu Maniu (preşedinte), iar ca membri: Dr. Vasile Lucaciu, Vasile Goldiş, Dr. Al. Vaida, Dr. Ştefan Cicio-Pop, Dr. I. Suciu, Octavian Goga, Dr. Aurel Vlad, Dr. Emil Haţieganu, Dr. Aurel Lazăr, Dr. Valeriu Branişte, Dr. I. Bontescu, Dr. R. Boilă, I. Flueraş şi P. Jumanca.

Sediul acestui Consiliu Dirigent a fost fixat la Sibiu.

S-a hotărât trimiterea unei telegrame regelui Ferdinand al României, prin care i se aducea la cunoştinţă istorica hotărâre din 1 Decembrie. Răspunsul a sosit a doua zi, fiind tot atât de entuziast precum şi telegrama.

Pentru că ne-am limitat la ecourile pe care „Telegraful Român" le-a transmis despre evenimentul de la Alba Iulia, vom reda aici şi lista altor ziare ai căror gazetari au fost prezenţi, în persoană, în cetatea Marii noastre Uniri. Le-a inventariat pe toate „Telegraful Român", în numărul 131 din 23/ XII. 1918. Astfel amintim. alături de „Telegraful Român", foile: Românul (Bucureşti), Drapelul, Gazeta Poporului, Unirea, Foaia Poporului Român, Foaia Diecezană şi Lumina, Calea Vieţii, Revista Economică, Foaia Poporului, Glasul Ardealului, Opinca, Biserica şi Şcoala, Glasul Bucovinei.

Ştirile despre cele hotărâte la Alba Iulia au continuat şi în numerele următoare ale „Telegrafului Român". În mod special s-a acordat spaţiu extins primirii delegaţilor Sfatului Naţional Român la Bucureşti, unde au prezentat regelui Ferdinand şi guvernului României hotărârea istorică de Unire a Transilvaniei cu România.

Colecţia pe 1918 a ziarului „Telegraful Român" include între paginile sale încă multe alte mărturii despre evenimentele pe care le-au trăit înaintaşii noştri în acel an de vrednicie românească, mărturii care trebuie să ne însufleţească şi pe noi şi mai ales generaţia tânără, care are nevoie de un stimulent spre a şti să preţuiască moştenirea înaintaşilor.

COMUNICAT DE PRESĂ

În zilele de 22-24 octombrie 2007, în reşedinţa patriarhală, a avut loc, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Daniel, şedinţa de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Au fost adoptate următoarele hotărâri:

– Trecerea în rândul sfinţilor a martirilor năsăudeni Atanasie Todoran, Vasile din Zagra, Grigorie din Telciu, Vasile din Mocod, din Ţara Năsăudului, cu ziua de pomenire la 12 noiembrie;

– Înfiinţarea sau reactivarea în cadrul Patriarhiei Române a următoarelor noi eparhii:

1. Episcopia Sălajului, cu sediul în municipiul Zalău (episcopie în subordinea canonică a Mitropoliei Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului).
2. Episcopia de Bălţi (fostă a Hotinului), cu sediul în oraşul Bălţi;
3. Episcopia Basarabiei de Sud (fostă a Cetăţii Alba-Ismail), cu sediul în oraşul Cantemir;
4. Episcopia Dubăsarilor şi a Toată Transnistria (fostă Misiunea Ortodoxă Română din Transnistria), cu sediul la Dubăsari.

Toate aceste ultime trei eparhii vor face parte din Mitropolia Basarabiei.

5. Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei şi Portugaliei, sufragană a Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale şi Meridionale.
6. Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord, cu sediul la Stockolm, sufragană a Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Centrale şi de Nord.
7. Episcopia Ortodoxă Română din Australia şi Noua Zeelandă, cu sediul la Melbourne, dependentă canonic direct de Patriarhia Română.

Sfântul Sinod a luat act de protocolul de cooperare în domeniul incluziunii sociale, încheiat între Patriarhia Română şi Guvernul României, în ziua de 2 octombrie 2007, care s-a transmis la eparhii şi constituie bază de dialog cu instituţiile statului centrale şi locale, în vederea implementării de programe sociale.

În aceeaşi şedinţă de lucru, membrii Sfântului Sinod au analizat, în vederea definitivării şi aprobării, prima parte a proiectului noului statut pentru organizarea şi funcţionarea Bisericii Ortodoxe Române, urmând ca în zilele de 27 şi 28 noiembrie 2007 să fie finalizat integral, pentru a fi apoi trimis Guvernului României şi spre recunoaştere potrivit noii Legi a Cultelor.

Biroul de Presă al Patriarhiei Române

Părintele Virgil Gheorghiu – 15 ani de la intrarea în „ora veşnică"

Împlinirea anul acesta a 15 ani de la moartea (pe 22 iunie 1992) la Paris a scriitorului şi preotului Virgil Gheorghiu e un bun prilej de rememorare a unei figuri de anvergură a culturii secolului XX şi în egală măsură de reflecţie asupra unui destin ce ilustrează poate mai bine decât altele o anumită patologie a culturii româneşti, în care opera sa nu-şi găseşte încă o corectă integrare şi asimilare.

Născut pe 15 septembrie 1916, în comuna Războieni (satul Valea Albă), judeţul Neamţ, într-o familie de preoţi, adevărată dinastie sacerdotală dar pauperă, trăind într-o sărăcie extremă asumată însă mistic – aşa cum o va rememora în cărţile sale – tipică pentru proletariatul ecleziastic al vremii, tânărul Virgil Gheorghiu a urmat mai întâi Liceul militar din Chişinău şi apoi Colegiul Militar din Cernăuţi. Vocaţia literară este însă irepresibilă şi o urmează înscriindu-se în 1936 la Facultatea de Litere a Universităţii din Bucureşti.

Primul angajament îl are la „Cuvântul" lui Nae Ionescu unde i se încredinţează – la recomandarea lui Tudor Arghezi – rubrica faptului divers. După suprimarea „Cuvântului" în 1938 trece la cotidianul „România" al lui Cezar Petrescu unde ţine „Cronica Tribunalelor militare". Când şi acest cotidian are aceeaşi soartă, tânărul Gheorghiu ajunge la „Timpul" condus de Grigore Gafencu tot ca redactor de fapt divers. Meseria de ziarist de fapt divers va fi o primă etapă în dobândirea unor mărci stilistice inconfundabile scrisului său: stilul alert, priza la real, ştiinţa dozării suspansului şi mai ales rezonanţa la eveniment.

Constrâns să-şi câştige existenţa din proza faptului divers, Virgil Gheorghiu încearcă să fie poet. În 1937 debutează practic în literatură cu volumul *Viaţa de toate zilele a poetului*. Pentru el poezia ţine de profeţie, „poetul este – în definiţia lui – un personaj de utilitate publică, întrucât viaţa sa anunţă şi revelează evenimentele viitoare". Lirismul şi profetismul vor fi alte constante ale scrisului său.

În 1941 va face trecerea de la faptul divers al străzii la cel de anvergura istoriei, plecând pe linia frontului în Basarabia în calitate de corespondent de război, experienţă traumatizantă în urma căreia scrie o carte tulburătoare *Ard malurile Nistrului*, prefaţată de Tudor Arghezi şi suspectată peste ani la Paris de atitudine antisemită. În fond e vorba de un reportaj despre dezastrul umanitar produs în Basarabia la debutul ocupaţiei sovietice, când tânărul scriitor anticomunist dar, în virtutea credinţei sale creştine, în egală măsură şi antifascist (a avut curajul să condamne public în epocă asasinarea lui Armand Călinescu) ia contact cu atrocităţile şi barbariile comise de armata roşie şi de liderii ei politici, cei mai mulţi evrei de origine. Reportaj despre realitatea terifiantă a unei istorii apocaliptice, *Ard malurile Nistrului* este o anticipare a *Orei 25* iar curajul de a da mărturie de acest dezastru al istoriei naţionale se va răzbuna peste ani asupra autorului.

Tot un reportaj de război va scrie şi în urma unei alte experienţe inedite, aceea de pe submarinul marinei române, intitulat *Cu submarinul la asediul Sevastopolului*. Seria de reportaje de război va fi continuată cu *Am luptat în Crimeea*. Până la plecarea din ţară ca ataşat de presă pe lângă Legaţia română de la Zagreb, în 1943, va ţine rubricile de reportaj şi fapt divers la mai multe ziare. Într-un fel scriitorul Virgil Gheorghiu s-a născut ca reporter alert al unei realităţi trepidante, în schimbare dramatică şi care cerea imperios să fie relatată, adusă în cuvânt, dată mărturie despre ea. De altfel în registrul stilistic al scriiturii de reporter îşi va redacta întreaga operă, acest tip de scriitură – adoptat desigur şi sub imperiul unor modele literare celebre ca Hemingway, de exemplu – explicând în bună măsură succesul fulminant pe care l-au cunoscut romanele sale de exil.

A doua etapă a vieţii şi creaţiei sale, cea a exilului, debutează dramatic odată cu momentul 23 august 1944. Asemenea altor funcţionari ai diferitelor legaţii româneşti, Virgil Gheorghiu refuză să se întoarcă în România ocupată de sovietici, îşi părăseşte postul şi se refugiază împreună cu soţia mai întâi în Austria, iar de acolo, arestaţi fiind de o patrulă americană, vor fi internaţi în mai multe închisori şi lagăre din Germania. Mizeria şi disperarea îl duc de două ori în pragul sinuciderii. Încearcă să emigreze în Canada dar e respins pentru că e intelectual. Această experienţă extremă a lagărelor de război aliate, absurdul unui prizonierat fără vină, mizeria materială şi morală, tratamentele dezumanizante vor face substanţa romanului *Ora 25*. În cele din urmă, în vara lui 1948 reuşeşte împreună cu soţia să traverseze clandestin graniţa şi să ajungă în Franţa care va deveni până la sfârşit ţara de adopţie şi de afirmare dar şi locul unui război surd cu o anumită parte a exilului românesc.

Romanul *Ora 25* se naşte oarecum din nevoia imperioasă de a mărturisi experienţa halucinantă, kafkiană, pe care tocmai o traversase de-a lungul detenţiei. Romanul are o geneză incontestabil autobiografică. Autorul se proiectează în aproape toate personajele sale, le împrumută fiecăruia din substanţa sa: el este în egală măsură ţăranul simplu Ioan Moriţ căruia i se impune naţionalitate de evreu pentru a putea fi deportat şi smuls din sânul familiei, şi care, pentru a ilustra ironia dar şi absurdul istoriei, ajunge în Ungaria unde e torturat ca spion român, iar apoi trimis în Germania, clasificat ca "arian pur" şi în această calitate încadrat fără voie în SS, de unde reuşeşte să ajungă în Franţa la americani şi să rătăcească prin mai multe lagăre în căutarea propriei sale identităţi şi care, dincolo de etichetele care i-au fost atribuite fără voia sa, se află în satul său natal. Un avatar al autorului este şi Traian Coruga, intelectualul romanului, pe care Ioan Moriţ îl întâlneşte într-unul din cele 35 de lagăre prin care a trecut. Numitorul comun al celor doi este experienţa absurdă a universului concentraţionar, periplul prin lagăre, victime ale mecanismului birocratic universal. În final intelectualul Coruga se sinucide – ora 25 este chiar momentul sinuciderii nu la capătul unui eşec al destinului personal, ci ca o concluzie a faptului că omul nu mai are nici o şansă pentru umanitatea sa. Ca pentru a confirma această concluzie, ţăranul Moriţ este eliberat şi se întoarce în România ocupată de ruşi din care speră să evadeze pentru a ajunge tot într-un lagăr însă din lumea liberă, unde desigur este iarăşi arestat pentru vina de a fi de data aceasta născut în Răsăritul Europei. Drama lui Ioan Moriţ, care sufere pe rând doar pentru că e considerat evreu, german, ungur sau român, este însăşi drama omului european al secolului XX.

Publicat în 1949 (an în care apare şi *Precis de decomposition* a lui Cioran), la Plon, în traducerea Monicăi Lovinescu (care semnează traducerea cu pseudonimul Monique Saint-Come), cu prefaţa lui Gabriel Marcel şi cu un cuvânt înainte de Mircea Eliade, romanul *Ora 25* va cunoaşte un succes fulminant, fiind considerată unul din marile evenimente ale istoriei literare de după război. Nume mari ale criticii literare franceze ca Robert Kanteres, Maurice Nadeau, André Fontaine etc. întâmpină la unison elogios romanul. Prin tematică, *Ora 25* iese din sfera pur literară şi are un impact deosebit asupra mişcării de idei şi a opiniei publice mondiale. În personajele sale, cititorii traumatizaţi de ororile războiului se recunosc şi îşi recunosc drama, apocalipsa umanului pe care au trăit-o cu toţii, spaima de noua ameninţare a dictaturii birocraţiei ce pândeşte lumea abia ieşită din conflagraţia mondială. Cartea este un eveniment, iar autorul eroul zilei. Este invitat la reuniuni, conferinţe, dezbateri, se bucură de o popularitate ieşită din comun. Personalităţi de prim rang ale culturii franceze, precum Albert Camus şi Denis de Rougemont, dar şi oameni politici ai epocii îl felicită. La un nivel popular, romanul răspunde preocupărilor zilei de a salva Europa de propriii demoni ideologici şi tehnologici, redându-i sensul valorilor şi mai ales sufletul creştin. În 1950 romanul e tradus în engleză şi publicat în Statele Unite, fiind la fel de bine primit. În 1966 este ecranizat la Hollywood cu Anthony Quinn în rolul principal, iar pelicula se bucură de acelaşi imens succes. În anii următori cartea va fi tradusă în peste 30 de limbi, fiind una din operele literare româneşti cele mai bine difuzate şi mai cunoscute.

Nu la fel de favorabilă i-a fost însă autorului emigraţia românească. Dacă *Ora 25* a fost însoţită la apariţie de elogiile lui Mircea Eliade care o aşeza „alături de cele mai mari cărţi ale secolului", iar în prefaţa ediţiei spaniole din 1950 George Uscătescu o caracteriza în termeni superlativi, în revistele exilului „Gânduri libere" şi „Înşir-te mărgărite" romanul a fost desfiinţat încă de la apariţie atât din punct de vedere estetic cât şi ideologic. Se poate spune chiar că pe măsură ce cotele de popularitate ale romanului creşteau, relaţiile autorului cu proprii conaţionali de la Paris se deteriorau tot mai mult. Momentul de mare criză este anunţat de episodul penibil al procesului intentat de Monica Lovinescu pe tema retribuirii inadecvate a muncii sale de traducătoare, proces în care justiţia franceză i-a dat câştig de cauză lui Virgil Gheorghiu. Momentul cu adevărat dramatic are loc în 1952 când Virgil Ierunca face să-i parvină lui Gabriel Marcel un exemplar din *Ard malurile Nistrului*, pe care i-o prezintă drept o carte antisemită. „Le Figaro Littéraire" publică aceste dezvăluiri sub titlul „l'heure de la vérité a sonné pour M. Gheorghiu", iar tema va ţine capul de afiş mai multe luni la rând în toată presa franceză. O adevărată isterie se declanşează împotriva scriitorului pus literalmente la stâlpul infamiei: i se restituie cărţile date cu autograf, e agresat în plină stradă de cititori indignaţi etc. O atmosferă irespirabilă din care iese plecând câteva luni în Argentina, unde acuzaţiile de rasism nu-l pot ajunge şi unde se bucură de un tratament de vedetă la cel mai înalt nivel (fiind invitată să vorbească în faţa camerelor reunite ale parlamentului). Din păcate, prin ricoşeu campania de presă declanşată la Paris împotriva sa va face şi alte victime: pentru acuze similare de antisemitism marele scriitor român din exil, contemporanul strict al lui Virgil Gheorghiu, care a fost Vintilă Horia (1915-1992), i se retrage în urma unei campanii trasă parcă la indigo, orchestrată însă de ambasada şi Securitatea română cu sprijinul comuniştilor francezi, prestigiosul premiu Goncourt acordat în 1960 admirabilului său roman *Dumnezeu s-a născut în exil*. Interesantă este atitudinea lui Emil Cioran care n-a fost de acord cu campania împotriva lui Virgil Gheorghiu. Lipsa regretabilă de solidaritate şi spectacolul dizgraţios al dezbinărilor din elita intelectuală îl vor face pe autorul răşinărean al *Tratatului despre descompunere* să o rupă cu mediile româneşti. „Noi nu i-am fi făcut aşa ceva unuia dintre ai noştri" ar fi fost comentariul unui scriitor ungur la acest episod penibil.

Soţii Ierunca nu-i vor ierta niciodată lui Virgil Gheorghiu succesul şi pretinsa lipsă de recunoştinţă , în volumul de memorii *La apa Vavilonului* (1999) Monica Lovinescu calomniindu-l deschis drept agent al Securităţii şi acuzându-l de escrocherie materială şi morală.

Un alt moment din acelaşi spectacol al divizării comunităţii româneşti din exilul parizian se consumă în mai 1963 de praznicul Înălţării Domnului când, deşi nu absolvise Facultatea de Teologie, episcopul Teofil Ionescu – care îi dăduse o dispensă în acest sens, acceptându-i cele trei cărţi de literatură pe teme religioase: *Vie de Saint Jean Chrysostome, Vie de Luther şi Vie de Mahomet* în contul semestrelor lipsă – îl hirotoneşte pe autorul lor preot : solemnitatea liturgică celebrată în biserica din Jean de Beauvais e tulburată de strigătele de indignare ale acelei părţi ostile din exilul românesc. Un reportaj al evenimentului va apare în revista „Paris Match" cu titlul infamant „Cette soutane cache-t-elle un imposteur?"

Cu toate acestea, în 1966 Părintele Virgil Gheorghiu primeşte titlul de econom stavrofor din partea patriarhului ecumenic Atenagora pe care îl întâlneşte personal în anul următor. În iunie 1968 va face o vizită la Constantinopol, din care a ieşit admirabilul portret al patriarhului din cartea intitulată *La vie du Patriarche Athenagoras* publicată un an mai târziu şi în care pune în lumină personalitatea harismatică şi frumuseţea morală a acestui remarcabil prim ierarh al Ortodoxiei. În 1973 noul patriarh ecumenic Dimitrios îi acordă Marea Cruce a Athosului.

În ciuda ostilităţii constante a presei de stânga franceze faţă de el , şi care nu va dispare niciodată, chiar dacă îşi va pierde din virulenţă, deceniile şase, şapte şi opt au fost de mare forţă creatoare pentru Virgil Gheorghiu. Acum apar romanele: *La seconde chance*, Ed. Plon, Paris, 1952; *Le peuple des immortels*, Ed. Plon, Paris, 1955; *Saint Jean Bouche d›Or*, Ed. Plon, Paris, 1957 (trad. românească Maria-Cornelia Ică jr : *Gură de Aur — atletul lui Hristos*, Deisis, Sibiu, 2004) ; *La Cravache*, Ed. Plon, Paris, 1960; *La Maison de Petrodava*, Ed. Plon, Paris, 1961; *Vie de Mahomet*. Ed. Plon, Paris, 1962; *Les immortels d›Agapia*. Ed. Plon, Paris 1964 (trad. românească Ileana Vulpescu : *Nemuritorii de la Agapia*, Editura 100+1 Gramar, Bucureşti 1999) ; *La Jeunesse du docteur Luther*, Ed. Plon, Paris, 1965; *De la vingt-cinquième heure à l›heure éternelle*, Ed. Plon, Paris, 1965; *La Condottiera*, Ed. Plon, Paris, 1967; *Pourquoi m›a-t-on appelé Virgil*, Ed. Plon, Paris, 1968 (trad. românească Maria-Cornelia Ică jr : *Cum am vrut să mă fac sfânt. Alte amintiri dintr-o copilărie teologică*, Deisis, Sibiu, 1999); *La vie du Patriarche Athenagoras*, Ed. Plon, Paris, 1969; *Perahim*, Ed. Plon, Paris, 1969; *L'Espionne*, Ed. Plon, Paris, 1971; *L'oeil américain*, Ed. Plon, Paris, 1972; *L'Homme qui voyagea seul*, Ed. Plon, Paris, 1973; *Dieu ne reçoit que le dimanche*, Ed. Plon, Paris, 1975; *Les Inconnus de Heidelberg*, Ed. Plon, Paris, 1977; *Les Amazones du Danube*, Ed. Plon, Paris, 1978; *Les Mendiants de miracles*, Presses Pocket, Paris, 1978; *Christ au Liban*, Ed. Plon, Paris, 1979; *Dieu à Paris*, Ed. Plon, Paris, 1980; *Le Grand exterminateur*, Presses Pocket, Paris, 1980; *Les Sacrifiés du Danube*, Presses Pocket, Paris, 1982; *Mémoires. Le témoin de la vingt-cinquième heure*, Ed. Plon, Paris, 1986 (trad. românească Sanda Mihăescu-Cîrsteanu: *Memorii. Martorul orei 25*, Editura 100+1 Gramar, Bucureşti 1999); *La Corée. La belle inconnue de l'Extrême-Orient à l'heure des jeux Olympiques*, Ed. Plon, Paris, 1987; *L›épreuve de la liberté. Mémoires*, Ed. du Rocher, Monaco, 1995 (trad. românească Sanda Mihăescu-Cîrsteanu: *Memorii. II Ispita libertăţii*, Editura 100+1 Gramar, Bucureşti, 2002)

Marea majoritate a a operelor sale scrise în franceză şi pentru un public occidental îşi are punctul de plecare în subiecte şi teme româneşti. De la primul contact cu teroarea roşie bolşevică din *Ard malurile Nistrului* şi *Ora 25*, până la *Marele exterminator* şi *Dumnezeu la Paris*, Părintele Virgil Gheorghiu a dat în felul său o mărturie neobosită despre esenţa dezumanizantă a sistemelor totalitare, mai ales a celui sovietic. În spatele acestei realităţi atroce el a întrezărit însă vizionar esenţa nihilistă a evoluţiei civilizaţiei contemporane, depersonalizarea omului prin tehnică şi birocraţie. Nu doar regimurile totalitare sunt inumane, cele democratice sunt în egală măsură atunci când tehnologicul şi birocraţia îl aneantizează pe om transformându-l într-un număr. Aceasta e de fapt ora 25, ora unei istorii paroxistice şi a apocalipsei umanului, când fragila fiinţă umană este redusă la număr şi anulată în unicitatea ei irepetabilă. Singura şansă de salvare este pe verticală, prin regăsirea unei întemeieri transcendente a umanităţii omului. Este de altfel soluţia pe care o sugerează chiar titlul uneia din cele mai semnificative cărţi ale sale, programatică prin chiar titlu: *De la ora 25 la ora veşnică*, Plon, 1965 (traducere: Maria-Cornelia Ică jr, prefaţă: diac. Ioan I. Ică jr, Sibiu, 1998, 144 p. cu titlul *Tatăl meu, preotul care s-a urcat la cer. Amintiri dintr-o copilărie teologică*). Scrisă ca şi *Poporul nemuritorilor* (1955), *Casa din Petrodava* (1961) sau *Nemuritorii de la Agapia* (1964), în anii ostilităţii pariziene care a urmat dezvăluirii aşa-zisului antisemitism al autorului *Orei 25*, toate aceste scrieri sunt într-un fel sau altul o evocare a universului arhaic al satului românesc pe care Părintele Virgil Gheorghiu îl vede transfigurat de „ora veşnică", timpul liturgic şi eshatologic al spiritualităţii ortodoxe. Rememorându-şi copilăria ca pe o iniţiere treptată în tainele vibrante ale creştinismului în orizontul căruia vieţuia întregul sat, autorul îl iniţiază de fapt pe cititorul contemporan în cele mai profunde intuiţii mistice ale Ortodoxiei: taina spaţiului şi timpului liturgic, a altarului, a îndumnezeirii omului ca esenţă a umanităţii sale. Fără să o proclame şi fără să-şi etaleze referinţele, Părintele Virgil Gheorghiu pune în joc o erudiţie patristică impresionantă. Figura tutelară a acestui univers coerent în care deşi sărac, omul e bogat în sensuri, este cea a tatălui scriitorului, preotul satului, „calul lui Hristos", adevărat înger în trup care îşi păstoreşte mica comunitate peste care se întinde umbra malefică a „orei 25" direct spre „ora veşnică" a evadării prin cer cu a cărui experienţă liturgică erau deja familiari. Evocarea de un patos profund şi de un lirism vibrant se constituie în polul luminos şi totodată profetic al universului său.

Între „ora 25" şi „ora veşnică", Virgil Gheorghiu şi-a împlinit menirea de scriitor şi preot, de martor al dezumanizării omului şi mărturisitor al mântuirii sale prin credinţă, de reporter al faptului divers al istoriei apocaliptice şi de poet al frumuseţii ortodoxiei neamului său. A fost o voce spirituală unică de anvergură mondială, pe care cultura şi teologia românească au datoria încă să o „repatrieze".

Maria-Cornelia ICĂ jr

AGENDA PASTORALĂ A Î.P.S. DR. LAURENȚIU

Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului
– noiembrie 2007 –

• **Vineri, 2 noiembrie.** A primit la reşedinţa mitropolitană vizita domnului Franco Antiga, preşedintele Băncii Italo-Române.

• **Sâmbătă, 3 noiembrie.** A participat la inaugurarea sediului Băncii Italo Române de la Sibiu.

• **Duminică, 4 noiembrie.** A săvârşit Sf. Liturghie şi a predicat la Biserica „Sf. Apostoli Petru şi Pavel" din localitatea Arini, protopopiatul Rupea. A oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor de înnoire a locaşului de cult. L-a hirotesit pe P.C. Pr. Nicolae Adrian Duţia întru iconom.

• **Luni, 5 noiembrie.** A prezidat conferinţa preoţească la protopopiatul Făgăraş.

• **Marţi, 6 noiembrie.** A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie. A prezidat conferinţa preoţească la protopopiatul Mediaş.

• **Miercuri, 7 noiembrie.** A avut program de lucru la cabinet.

• **Joi, 8 noiembrie** (*Sărbătoarea Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil*). A slujit Sf. Liturghie la Biserica „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" din localitatea Aciliu, protopopiatul Sălişte. A oficiat slujba de binecuvântare a lucrărilor exterioare şi l-a hirotesit pe P.C. Pr. Florin Radu întru sachelar.

• **Vineri, 9 noiembrie.** A prezidat şedinţa permanenţei operative a Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Sâmbătă, 10 noiembrie.** A participat la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, la deschiderea oficială a simpozionului „Instrucţie şi Educaţie Religioasă. Tradiţie şi Modernism", organizat de Arhiepiscopia Sibiului. La acest eveniment au fost prezenţi 120 de profesori de religie, precum şi inspectorii de specialitate din judeţele Sibiu, Braşov, Harghita şi Covasna. În aceeaşi zi, a prezidat şedinţa Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Duminică, 11 noiembrie.** A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Biserica „Sf. Nicolae" din localitatea Şinca Nouă, protopopiatul Făgăraş.

• **Luni, 12 noiembrie.** A participat, în calitate de coordonator ştiinţific, în comisia de doctorat a dlui Iulian Mihai Constantinescu.

• **Marţi, 13 – Sâmbătă, 17 noiembrie.** Cu binecuvântarea P.F. Sale Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Î.P.S. Sa a participat la Viena, la lucrările întrunirii anuale a Comitetului Central al Conferinţei Bisericilor Europene.

• **Duminică, 18 noiembrie.** A oficiat slujba de sfinţire a Bisericii „Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil" din localitatea Velţ, protopopiatul Mediaş. A săvârşit Sf. Liturghie şi a rostit un cuvânt de învăţătură. L-a hirotesit întru iconom pe P.C. Pr. Nicolae Cismaş. În aceeaşi zi a asistat la slujba vecerniei de la parohia Aţel şi a rostit un cuvânt duhovnicesc. A vizitat şantierul de construcţii al noii biserici din Aţel.

• **Luni, 19 noiembrie.** A prezidat sinaxa duhovnicească a monahilor şi monahiilor din Arhiepiscopia Sibiului desfăşurată la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus.

• **Marţi, 20 noiembrie.** A predat cursuri de Teologie Liturgică la Facultatea de Teologie. A avut program de audienţe.

• **Miercuri, 21 noiembrie** (*Sărbătoarea Intrării în Biserică a Maicii Domnului*). A săvârşit Sf. Liturghie şi a ţinut un cuvânt de învăţătură la Biserica „Intrarea Maicii Domnului în Biserică" din Sibiu (pr. paroh Vasile Mihoc). L-a hirotesit întru iconom pe P.C. Pr. Ioan Mihoc.

• **Joi, 22 noiembrie.** A avut program de lucru la cabinet.

• **Duminică, 25 noiembrie.** A slujit Sf. Liturghie şi a predicat la Biserica „Sf. Nicolae" din localitatea Vurpăr, protopopiatul Sibiu. A oficiat slujba de sfinţire a unei troiţe ridicate în localitate prin osteneala familiei Ioan Albescu.

• **Luni, 26 – Miercuri, 28 noiembrie.** A participat la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

• **Joi, 29 – Marţi, 4 decembrie.** La invitaţia Sanctităţii Sale Bartolomeu, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, Î.P.S. Sa a participat la Istanbul, la sărbătoarea Sf. Apostol Andrei.

Pr. Drd. Cristian VAIDA

ITINERAR PASTORAL

Din încredinţarea Înalt Prea Sfinţitului Dr. LAURENŢIU STREZA, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, Prea Sfinţitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, Dr. VISARION RĂŞINĂREANU, a săvârşit următoarele:

• **Joi, 1 noiembrie.** P.S. Sa a participat la lucrările Simpozionului „Lupta împotriva drogurilor" organizat la mănăstirea „Brâncoveanu" – Sâmbăta de Sus, oficiind şi *Te-Deumul* de început al acestuia.

• **Duminică, 4 noiembrie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica parohială din Măgura, protopopiatul Bran, instalându-l ca nou paroh pe P.C. pr. Plotogea Petre Lucian. Seara slujeşte şi predică la Vecernie în biserica din Tohanu Nou, protopopiatul Bran (pr. paroh Ioan Manea).

• **Luni, 5 – Miercuri, 7 noiembrie.** Audienţe, lucrări de birou.

• **Joi, 8 noiembrie** (*Soborul Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil*). A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica Inspectoratului de Jandarmi Braşov cu prilejul zilei hramului – Sf. Arhangheli (pr. capelan Ioan Boroş).

• **Vineri, 9 noiembrie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la schitul Şinca Veche cu prilejul zilei hramului – Sfântul Nectarie din Eghina (stareţ protosinghel Matei Bilaucă). Seara slujeşte Vecernia în Catedrală, apoi participă la o întrunire ecumenică la sediul parohiei romano-catolice din Sibiu.

• **Duminică, 11 noiembrie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la biserica „Sfântul Mucenic Mina" din Braşov-Spitale Tractorul, rostind cuvânt de învăţătură (pr. paroh Marius Albu). Seara slujeşte şi predică la Vecernie la mănăstirea Boholţ, protopopiatul Făgăraş.

• **Marţi, 13 noiembrie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în Catedrala mitropolitană şi slujba de Te-Deum. Audienţe, lucrări de birou.

• **Miercuri, 14 noiembrie.** A săvârşit în sobor slujba înmormântării diaconului Ilie Toader în biserica parohială din Veştem, rostind cuvânt de învăţătură. Seara slujeşte Vecernia şi Acatistul Mântuitorului în Catedrala mitropolitană.

• **Joi, 15 noiembrie.** Audienţe, lucrări de birou. A participat la Primăria din Sibiu la vernisajul expoziţiei „Sibiu Standard 2007". Seara participă la Institutul de Cercetări Socio-Umane din Sibiu la conferinţa pr. prof. acad. Mircea Păcurariu intitulată „Mitropoliţii Sibiului".

• **Duminică, 18 noiembrie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica parohială din cartierul sibian „Valea Aurie", rostind cuvânt de învăţătură (pr. paroh Valentin Sicoe). A acordat un interviu Postului Trinitas Tv legat de personalitatea mitropolitului Antonie Plămădeală. Seara slujeşte Vecernia în Catedrală.

• **Luni, 19 noiembrie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la mănăstirea Sâmbăta de Sus cu prilejul Sinaxei stareţilor din cuprinsul Arhiepiscopiei Sibiului.

• **Marţi, 20 noiembrie.** A săvârşit la invitaţia P.S. Gherasim al Râmnicului Sfânta Liturghie arhierească la mănăstirea Bistriţa, jud. Vâlcea, cu prilejul sărbătoririi Sfântului Grigorie Decapolitul.

• **Miercuri, 21 noiembrie** (*Intrarea în Biserică a Maicii Domnului*). A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la biserica „Sfântul Pantelimon" a Spitalului Militar din Sibiu (pr. paroh dr. Zamfir Papară).

• **Joi, 22 – Vineri, 23 noiembrie.** Audienţe, lucrări de birou.

• **Sâmbătă, 24 noiembrie.** A săvârşit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană, iar seara, Vecernia în Catedrală.

• **Duminică, 25 noiembrie**. A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena" din localitatea Agnita, instalând ca nou păstor sufletesc pe P.C. pr. Mihai Naicu. A rostit un cuvânt de elogiere a P.C. prot. on. Gregoriu Cernea retras la pensie şi a vizitat Centrul protopopesc Agnita aflat în restaurare. Seara slujeşte şi predică la Vecernie la mănăstirea Valea Hârtibaciului – Nocrich.

• **Luni, 26 noiembrie.** A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească în biserica „Sf. Stelian" a Spitalului de Copii din Braşov cu prilejul hramului şi a sfinţit şi noul clopot al acesteia (pr. paroh Ioan Marius Popa).

• **Marţi, 27 – Joi, 29 noiembrie.** A participat la lucrările Sfântului Sinod al B.O.R.

• **Vineri, 30 noiembrie** (*Sf. Apostol Andrei*). A săvârşit Sfânta Liturghie arhierească la mănăstirea „Sfântul Apostol Andrei" de la Berivoi, protopopiatul Făgăraş, cu prilejul zilei hramului (stareţ protosinghel Iosif Toma). La orele amiezii a oficiat în oraşul Făgăraş o slujbă de reînhumare a osemintelor eroilor făgărăşeni în noul mausoleu ce se va înălţa în centrul oraşului. Seara oficiază la Mausoleul mitropolitului Andrei Şaguna din Răşinari o slujbă de pomenire împreună cu preoţii din localitate.

Arhid. Vasile AVRAM

ANUNŢ

Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu anunţă costul abonamentelor, pe 2008, la publicaţiile pe care le editează:

1. ***Telegraful Român*** – 25 lei
2. ***Revista Teologică*** – 25 lei

Pentru S.U.A., abonamentul la „Telegraful Român" este de 26 $, iar pentru „Revista Teologică" – 35 $.

Pentru Europa, abonamentul la „Telegraful Român" este de 12 €, iar pentru „Revista Teologică" – 15 €.

Costul abonamentelor se virează în:
COD IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001 – lei
COD IBAN RO28 RNCB 0227 0360 5879 00012 – dolari
COD IBAN RO76 RNCB 0027 0360 5879 0021 – euro.
BCR Sibiu, Str. Emil Cioran, nr. 1, Cod fiscal 44 79 403.

TEOLOGIE ŞI SPIRITUALITATE ORTODOXĂ

Preot prof. univ. dr Sorin Cosma, *O abordare creştină a bioeticii*, Ed. Marineasa, 2007, 319 p.

Pentru aceia care cunosc râvna Părintelui Sorin Cosma pentru cercetarea teologică şi comparată asupra bioeticii, desigur că această carte nu este neapărat o surpriză. Ea rămâne însă o noutate, prin abordare şi conţinut, Părintele nedesminţindu-şi calitatea de cercetător cu râvnă şi dar.

Construită în trei părţi distincte, *„Caracterul sacru al vieţii"* (Avortul în viziunea moralei creştine; Procrearea medical asistată; Ingineria genetică şi clonarea; Îmbuibarea şi alcoolismul, forme de degradare a calităţii vieţii; Toxicomania, privelişte a dezorientării şi deznădejdii; Adulterul şi formele lui de compromitere a condiţiei umane; Homosexualitatea, patimă de necinste; SIDA, boală şi păcat; Crima şi violenţa ca forme ale patologiei antisociale; Suicidul; Euthanasia) (pp.13-210); *„ Bioetica iubirii jertfelnice"* (Transplantul de ţesuturi şi organe) (pp.211-222); *„ Bioetica creştină-chemare la sfinţenia vieţii"*(Postul ca formă a ascezei ce conduce la sfinţenia vieţii; Postul în faţa ştiinţei; Materializarea sufletului prin rugăciune, în viziunea ştiinţei; Rugăciunea ca terapie psihosomatică; Actualitatea socială a vieţii de rugăciune; problema unităţii conjugale în contextul actual; Rugăciunea şi familia; Sacralitatea creaţiei şi sfinţenia vieţii omului)(pp.223-300), cartea propune analize pline de pertinenţă asupra problematicii generale şi speciale a bioeticii, multe dintre soluţiile exprimate de autor fiind actuale ca prezentare, abordare şi finalitate pastorală.

Frumuseţea şi sobrietatea ştiinţifică a lucrării, bibliografia modernă precum şi temeinicia abordărilor fac din această carte o mărturie curajoasă, creştină şi ortodoxă, în domeniul atât de special al bioeticii.

Constantin Brătescu, *Biserica strămoşească din Banatul de Sud şi contribuţia sa la făurirea României Mari* (1867-1919), Ed. DALAMI, Caransebeş, 2007, 285 p.

Lucrarea aceasta, cronică a importantului aport al Bisericii Ortodoxe din Banat la făurirea României Mari, cuprinde nu mai puţin de 163 de documente care reflectă unitatea indestructibilă dintre conştiinţa mărturisitoare „în Hristos şi Neam românesc" care s-a realizat între oamenii bisericii şi cei încredinţaţi lor spre păstorire. Dincolo de valoarea ei documentară clară, *Introducerea* realizată de autorul acestei crestomaţii de texte mărturisitoare, Dl. Constantin Brătescu, aduce lumina necesară asupra unor aspecte importante din regiunea Banatului românesc.

Mitropolitul LAURENŢIU

PROGRAMARE DE CONCURS

În condiţiile obişnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele *parohii vacante:*

1. **Parohia Coveş – Protopopiatul Agnita**
2. **Parohia Noiştat – Protopopiatul Agnita**

Termen de concurs: **1 decembrie – 31 decembrie 2007**

Cei care doresc să ocupe aceste posturi, vor înainta cererea în termenul legal la Oficiile Protopopeşti, anexând (unde e cazul) adeverinţe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopeşti ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaţilor.

P.C. Protopopi sunt îndrumaţi să verifice cererile candidaţilor în care se vor menţiona vechimea în funcţia anterioară, examene absolvite, situaţia socială (domiciliu, copii, părinţi, locul de muncă al soţiei etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfăşurarea concursului.

Termen de contestaţie: 15 zile de la data numirii.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se primesc pe adresa:
Redacţia „Telegrafului Român", 550179 – Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35
E-mail: *telegrafulroman@yahoo.com*
Articolele nepublicate nu se înapoiază.
ISSN 1223-8392

COMITET REDACŢIE „TELEGRAFUL ROMÂN":
Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza – preşedinte; P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu – vicepreşedinte; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan – redactor şef; Dr. Ştefan Toma – secretar de redacţie; Pr. Cristian Vaida – secretar de redacţie adj.; Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu – membru; Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu – membru; Pr. Lect. Dr. Nicolae Moşoiu – membru.

Abonamentul pe 2007 este de 20 RON (200 000 lei).
COD IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001.
Pentru străinătate abonamentul este de 25 **dolari** SUA
COD IBAN RO28 RNCB 0227 0360 5879 0012
sau echivalentul în **euro**
COD IBAN RO76 RNCB 0227 0360 5879 0021.
BCR Sibiu, Str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.

Fondator:
Mitropolitul
ANDREI ŞAGUNA
1853

Telegraful Român

Anul 155
Sibiu
2007

FOAIE BISERICEASCĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA SIBIULUI

ANUL 155, Nr. 47 – 48

15 decembrie 2007

«Întruparea iubirii divine»

Pastorală la Naşterea Domnului – 2007

Ne-a învrednicit şi anul acesta Prea Bunul Dumnezeu să ajungem binecuvântatul praznic al Naşterii Domnului cu pace şi bucurie, mulţumind lui Dumnezeu pentru toate darurile Sale cele bogate revărsate asupra noastră. Crăciunul este praznicul bucuriei, e sărbătoarea „împlinirii celor făgăduite", căci, ceea ce patriarhii cu mare dor au aşteptat şi proorocii au profeţit şi drepţii au dorit să vadă, astăzi s-a împlinit: *Dumnezeu S-a arătat pe pământ şi a locuit între oameni*. Este taina cea mare a creştinismului, este misterul de necuprins al iubirii lui Dumnezeu, este realitatea nouă, unică şi mântuitoare în care am intrat odată cu venirea la noi a Creatorului nostru.

Prin cântările acestei sărbători, prin frumoasele colinde care răsună în aceste zile, Biserica vrea să ne prezinte sintetic şi poetic întreaga iconomie a mântuirii, împlinită de Mântuitorul Iisus Hristos. Ceea ce textul cultic vesteşte este explicat şi comentat în scrierile Sfinţilor Părinţi.

Toţi marii Părinţi ai Bisericii vorbesc despre misterul negrăit al iubirii lui Dumnezeu arătat în istoria mântuirii neamului omenesc şi împărtăşit credincioşilor la fiecare sărbătoare a anului bisericesc.

Din iubire Dumnezeu l-a făcut pe om după chipul Său, spune *Sfântul Vasile cel Mare*, pentru a împărtăşi acestei fiinţe raţionale şi libere iubirea Sa, pentru ca prin asemănare să cunoască pe Cel asemenea, adică pe Creatorul său şi să răspundă acestei iubiri pentru ca astfel chipul să ajungă la asemănare[1].

Dragostea aceasta negrăită a lui Dumnezeu s-a exprimat dintru început în starea fericită pe care a gustat-o omul în rai, în acel *„bine foarte"* prin care Creatorul le-a făcut pe toate. Căci, nu pe om l-a făcut primul, pentru a nu fi sărac, spune acelaşi sfânt părinte, ci a făcut mai întâi cerul, pământul şi toate plantele şi animalele peste care l-a pus stăpân, alegând un loc special din tot pământul unde l-a aşezat pe om, *„un locaş deosebit, în propria-I podoabă, în rai având astfel tot ce îi era necesar pentru a se îndulci şi a gusta din dragostea dumnezeiască"*.[2]

Scurtă a fost această stare primordială de fericire, căci din invidia diavolului şi din neascultare de porunca dumnezeiască omul pierde această bucurie de *„a fi împreună"* cu Dumnezeu, pentru că, ne explică acelaşi mare ierarh din Cezareea Capadociei, *„Adam, care era sub paza lui Dumnezeu şi se desfăta cu bunătăţile Lui, iute s-a săturat de toate aceste bunătăţi şi ocărând oarecum saţiul, a preferat frumuseţii spirituale ceea ce părea plăcut ochilor trupului şi a preţuit mai mult săturarea pântecelui decât desfătările cele duhovniceşti. De aceea îndată a şi fost izgonit din rai, a pierdut acea vieţuire fericită şi a ajuns rău, nu din constrângere, ci din nesocotinţă. De aceea a şi păcătuit pentru că a întrebuinţat rău libera voinţă şi a murit din pricina păcatului, «că plata păcatului este moartea». Cu cât se depărta de viaţă, pe atât se apropia de moarte. Că Dumnezeu este viaţă, iar lipsa vieţii, moarte."*[3]

Cunoaştem cu toţii drama căderii şi consecinţele ei. La originea răului în lume se află neascultarea de porunca dumnezeiască, din ispita şi lucrarea diavolului. *„El, ispititorul, este urâtor de oameni,* spune Sfântul Vasile, *pentru că este luptător împotriva lui Dumnezeu. De la început a urât şi s-a ridicat împotriva lui Dumnezeu cel Atotputernic, l-a dispreţuit pe Stăpânul, s-a înstrăinat de Dumnezeu. Văzând însă pe om după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu şi neputând călca împotriva lui Dumnezeu, toată răutatea lui a vărsat-o împotriva chipului lui Dumnezeu..."*[4]. Şi aşa omul a ajuns să cadă în păcat, aşa a intrat în lume moartea şi stricăciunea firii omeneşti. Dar, Dumnezeu *„nu l-a trecut pe om cu vederea,* ne explică acelaşi mare ierarh capadocian, *ci mai întâi lege i-a dat spre ajutor, îngeri i-a rânduit spre pază şi îngrijire, proroci a trimis ca să mustre răutatea şi să înveţe virtutea, a pus stavilă pornirilor spre răutate prin ameninţări, prin făgăduinţe a trezit dorinţa spre cele bune. Căci bunătatea Domnului nu ne-a părăsit şi iubirea Lui faţă de noi n-am putut să o împiedicăm"*[5]. Am fost rechemaţi din moarte şi am obţinut iarăşi viaţa prin Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, Care a venit pe pământ şi *„S-a născut din femeie pentru ca să-i renască pe toţi cei născuţi şi S-a răstignit de bunăvoie, pentru a-i milui pe cei ce nu s-au răstignit de bunăvoie..."*[6]

Adâncul tainei iubirii lui Dumnezeu s-a arătat deplin la venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu, Care a venit pe pământ *„nu prin foc şi în sunete de trâmbiţe şi pe un munte fumegând sau printr-un nor întunecos şi prin furtuni care înspăimântă sufletele celor care îl ascultă,* după cum afirmă Sfântul Vasile cel Mare, *ci acum este Dumnezeu în trup, Care vorbeşte cu blândeţe şi cu bunătate cu cei care au aceeaşi natură umană ca şi El. Dumnezeu în trup: [El] nu lucrează asupra noastră din depărtări, aşa cum lucra prin profeţi, ci chiar prin trupul Lui Însuşi, cel de o rudenie cu al nostru, pentru a readuce la Sine tot neamul omenesc."*[7]

Din toate aceste pasaje patristice este evident faptul că opera de mântuire împlinită de Dumnezeu-Omul este taina divino-umană a iubirii divine întrupate, este realitatea nouă, mântuitoare adusă în lume de întruparea Cuvântului lui Dumnezeu. Dacă la începutul lumii Creatorul a sădit chipul Său în om, la venirea Sa în lume, la re-crearea lumii, bogăţia infinită a bunătăţii şi iubirii lui Dumnezeu a luat forma virtuţilor umane, s-a arătat prin smeritul chip omenesc pentru ca pe toţi oamenii să-i atragă la Sine. Doar prin această unire negrăită şi tainică natura umană a putut fi izbăvită de păcat, de moarte şi de tirania diavolului. Păcatul l-a depărtat pe om de Dumnezeu şi numai Dumnezeu putea să îl readucă pe om la comuniunea cu Sine. Astfel, Fiul lui Dumnezeu se coboară la om, se îmbracă cu trup omenesc din preacurata Fecioară Maria, pentru ca omul să se întoarcă la Dumnezeu, să se umple de Dumnezeu. *Sfântul Atanasie cel Mare* spune că firea umană a fost dată Fiului lui Dumnezeu ca unui doctor iscusit pentru a o izbăvi de muşcătura cea înveninată a şarpelui, pentru a o curăţi şi a o învia şi a-i dărui nemurirea[8]. Iar acest doctor plin de bunătate, spune acelaşi sfânt părinte, S-a făcut El Însuşi medicamentul firii noastre, pentru ca toţi să ne izbăvim de păcat, de diavol şi de moarte gustând din Preacurat Trupul Lui, împărtăşindu-ne de viaţa care izvorăşte din El.[9]

(continuare în p. 2)

† Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului
şi Mitropolitul Ardealului

Taina Crăciunului

Învăluiţi în tainica lumină a Stelei Betleemului, pătrunşi la suflet de dulceaţa şi mireasma colindelor noastre străbune, cuprinşi de bucuria păstorilor, a magilor şi a îngerilor prăznuim şi de această dată *„taina întrupării"* sau *„taina cea din veac ascunsă şi de îngeri neştiută"*, taina Crăciunului.

Taina aceasta ne aduce în suflet bucuria sfântă a împlinirii ei şi fiorul tainic al revărsării în lume a bucuriei celei mai presus de fire.

Este taina marilor împliniri mântuitoare prin care neamul omenesc s-a învrednicit să primească *„harul şi adevărul prin Iisus Hristos"* (*Ioan* I, 17).

Cele ce de demult proorocii au vestit şi drepţii Vechiului Testament au dorit să vadă s-au împlinit în peştera negrăitei smerenii de lângă oraşul Betleem unde *„S-a născut Cel far' de-nceput cum au spus proorocii"*.

Darul şi nădejdea întregului neam omenesc tiranisit de diavol prin păcatul neascultării protopărinţilor Adam şi Eva s-au împlinit prin ceea ce îngerul Domnului i-a spus dreptului Iosif: *„Iată, Fecioara va naşte fiu şi vei pune numele Iisus, că El va mântui poporul tău de păcate"* (*Matei* 1, 20). Pătruns de acest adevăr dumnezeiesc şi sublim, Sf. Ev. Ioan tălmăceşte astfel Naşterea Domnului: *„Şi Cuvântul S-a făcut trup şi S-a sălăşluit între noi şi am văzut mărirea Lui ca a Unuia născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr"* (*Ioan* 1, 14).

Locul acestei dumnezeieşti sălăşluiri – ieslea şi staulul Betleemului – au rămas şi vor rămâne de-a pururi purtătoare de lumina şi slava cerească, de pacea, de bucuria, de bunătatea şi de iubirea aduse în lume ca daruri cereşti de pruncul Iisus care aşa cum spune lămuritor Ap. Pavel *„este strălucirea slavei şi chipul fiinţei lui Dumnezeu şi Care ţine toate cu cuvântul puterii Sale"* (*Evrei* 1, 3).

Prin Naşterea Domnului vine în lume pacea şi dreptatea întruchipate în Cel ce a spus *„Pacea Mea dau vouă" (Ioan* 14, 27), iar prin taina întrupării se coboară de la *Părintele Luminilor „toată darea cea bună şi tot darul cel desăvârşit"* (*Iacob* 1, 17), după cuvântul Domnului care a zis *„Eu am venit ca lumea viaţă să aibă şi să aibă din belşug"* (*Ioan* 10, 10).

Taina Crăciunului aduce cu sine dezlegarea tainei întrupării, taina lui *„Dumnezeu care S-a arătat în trup, s-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălţat întru slavă"* (*I Tim* 3, 16).

Taina Crăciunului este taina pruncului Iisus culcat în iesle, adică taina negrăitei Sale smerenii care va deveni temelie a întregii vieţi creştine şi a Bisericii întemeiată de El pe acest pământ.

În această stare de slavă şi de chenoză deopotrivă proorocul şi psalmistul David îl vede pe Iisus *„împodobit cu frumuseţea mai mult decât fiii oamenilor, har revărsându-se de pe buzele Sale"* (*Psalmul* 44, 3).

Prin actul întrupării, Fiul lui Dumnezeu coboară la noi şi deşi devine prunc asemenea nouă în afară de păcat. El este împreună cu Tatăl şi cu Duhul sfânt, Ziditor al întregii făpturi căci El este *„Cel prin care toate s-au făcut şi fără de care nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut"* (*Ioan* 1, 3).

(continuare în p. 2)

† VISARION RĂŞINĂREANU
Episcop-Vicar Sibiu

Rugăciune la TEDEUM-ul de mulţumire pentru binefacerile revărsate asupra poporului român şi de pomenire a eroilor şi martirilor neamului

Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezul nostru, Dumnezeul îndurărilor şi a toată milostivirea, a Cărui milă este nemăsurată şi iubire de oameni adânc neajunsă, la a Ta slavă căzând, cu frică şi cu cutremur, ca nişte robi nevrednici, cu umilinţă aducem acum mulţumire bunătăţii Tale, pentru binefacerile ce au fost asupra poporului român în toate timpurile; şi ca pe Domnul, Stăpânul şi Binefăcătorul, Te slăvim, Îţi cântăm şi Te lăudăm. Şi iarăşi căzând înaintea Ta, mulţumim, rugând cu umilinţă nemăsurata şi nespusa Ta milostivire, ca precum ai binevoit a primi atunci rugăciunile bunilor şi străbunilor noştri şi cu milostivire i-ai învrednicit a li se împlini cererile, aşa şi de acum înainte învredniceşte-ne a spori întru dreapta credinţă, în dragostea cea către Tine şi cea către aproapele şi întru toate faptele cele bune, şi a dobândi ale Tale binefaceri, împreună cu toţi credincioşii Tăi. Mântuieşte-ne de toată reaua întâmplare, dăruindu-ne pace şi linişte.

Dă, Doamne, dregătorilor noştri, duhul înţelepciunii şi al iubirii de oameni, care întăreşte popoarele şi le înalţă. Înnoieşte în inimile judecătorilor duhul cel drept, care luminează şi învaţă tot adevărul. Revarsă în păstorii sufleteşti ai poporului Tău duhul lepădării de sine – pe care l-ai dat Sfinţilor Tăi Ucenici şi Apostoli când i-ai trimis în lume la propovăduire. Insuflă ostaşilor noştri bărbăţia şi vitejia cea sfântă a dragostei către Dumnezeu, către aproapele şi către ţară. Şi pe noi, pe toţi, învredniceşte-ne să sporim în faptele cele bune, care fac pe toţi oamenii după chipul şi asemănarea Ta.

Pomeneşte-i, Doamne, pe toţi eroii, ostaşii şi luptătorii români, din toate timpurile şi toate locurile, căzuţi pe câmpurile de luptă, în lagăre şi-n închisori pentru apărarea patriei şi a credinţei strămoşeşti, pentru întregirea neamului, pentru libertatea şi demnitatea noastră.

Auzi-ne, Doamne, precum ai auzit cu milă şi rugăciunile părinţilor noştri, când chemau ei ajutorul şi îndurările Tale asupra lor şi asupra ţării acesteia în care se preamăreşte numele Tău. Şi ne învredniceşte pe toţi ca întotdeauna mulţumire să-Ţi aducem, cele prea bune să grăim şi să-Ţi cântăm Ţie, Celui fără de început al Tău Părinte şi Preasfântului şi bunului şi de viaţă făcătorului Tău Duh, Dumnezeului celui slăvit întru o fiinţă: Slavă Ţie, Dumnezeului nostru, Dătătorului nostru de bine, în vecii vecilor!

«Întruparea iubirii divine»

(urmare din p. 1)

Întrupându-Se, Dumnezeu-Cuvântul a adus pe pământ toate bogăţiile cereşti, tot adevărul dumnezeiesc, toată fericirea raiului pierdută prin neascultare şi, de aceea, spune *Sfântul Grigorie Teologul*, prin Betleem oamenii au intrat iarăşi în paradis, căci Cel Care îmbogăţeşte S-a sărăcit de bunăvoie, pentru ca omul să se îmbogăţească cu Dumnezeirea Lui; şi Cel plin S-a golit pentru puţin timp de slava Sa, ca omul să se împărtăşească de plinătatea Sa.[10]

„Când Fiul lui Dumnezeu a văzut că păcatul, întinând sufletul, a distrus şi în trup tot ce El a pus ceresc în el şi că şarpele cel viclean stăpânea peste oameni, atunci El nu a trimis alt remediu împotriva bolii decât pe Sine, căci un alt medicament ar fi fost insuficient pentru o astfel de mare suferinţă, şi, după ce S-a deşertat de slava pe care o avea ca Fiu născut din Tatăl fără de mamă, El cel nemuritor S-a făcut muritor întrupându-Se în trupul unei Fecioare, ieşind din el atât Dumnezeu cât şi om, atât nemuritor cât şi muritor, unind în Sine cele două firi, una ascunsă, iar alta văzută... În aceste două firi, dumnezeiască şi omenească, Hristos S-a arătat ca Noul Adam pentru ca pe Adam cel dintâi să îl mântuiască. Dar El a apărut cu totul acoperit sub acoperământul trupului luat din Fecioară, pentru că altfel nu ar fi fost posibil să se apropie de slăbiciunile oamenilor şi pentru că era necesar ca şarpele, care se crede înţelept, să se apropie din nou de acest Adam şi să Îl întâlnească pe Dumnezeu..."[11]

Precum într-o familie venirea în lume a unui copil e aşteptată cu ardoare, în acelaşi fel Biserica, marea familie creştină, odată cu apropierea Crăciunului se umple de bucuria venirii în lume a Fiului lui Dumnezeu. E bucuria coborârii lui Dumnezeu la om, e fericirea vederii, auzirii, pipăirii Lui, pe care Biserica o păstrează în imnele acestei sărbători. De ce este atât de actuală şi inepuizabilă această bucurie an de an? Pentru ce creştinismul nu încetează a sărbători în fiecare an pe 25 decembrie venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu? Este oare Crăciunul doar o simplă amintire, o re-punere în scenă a unor evenimente şi fapte trecute din istoria mântuirii? Este Crăciunul un simplu eveniment istoric, comemorat şi repetat la infinit asemenea unei zile naţionale? Care este taina bucuriei perpetue pe care ne-o dăruieşte Dumnezeu an de an?

Răspunsul la toate aceste întrebări ni-l oferă semnificaţia tainică a cultului Bisericii, în cadrul căruia omul se întâlneşte cu Hristos, cu Hristos cel răstignit şi înviat, cu Hristos în Care sunt concentrate toate evenimentele iconomiei mântuirii. Întâlnirea cu Hristos prin Duhul Sfânt este taina bucuriei fiecărei sărbători. Noi, acum, nu doar cugetăm la Hristos şi la tot ce a făcut El pentru noi, ci intrăm în legătură cu El prin cântări şi rugăciuni, ne împărtăşim de El prin Jertfa Euharistică, prin Sfintele Taine. Această maximă apropiere a lui Hristos de noi ne aduce în inimi bucuria fiecărui eveniment al vieţii Lui pământeşti pe care prin harul Sfântului Duh îl trăim ca mereu actual, mereu nou şi înnoitor pentru viaţa noastră. În Biserică putem astfel reitera întreaga viaţă a lui Hristos prin Sfintele Taine, după cum spune *Sfântul Nicolae Cabasila*, iar această împreună călătorie a lui Hristos cu noi prin întreg cultul Bisericii este o tainică realitate care aduce în inimile noastre bucuria fiecărui praznic împărătesc.

Cântările Crăciunului folosesc *prezentul continuu* tocmai pentru a exprima actualitatea bucuriei acestei întâlniri perpetue cu Hristos, prin cult. Astfel, în prima catavasie a praznicului, preluată din *Cuvântarea la Arătarea Domnului* a Sfântului Grigore Teologul, noi cântăm:

„Hristos se naşte, măriţi-L! Hristos din ceruri, întâmpinaţi-L! Hristos pe pământ, înălţaţi-vă! Cântaţi Domnului tot pământul şi cu veselie lăudaţi-L, popoare, că S-a preamărit".

Dumnezeu a vrut să mântuiască neamul omenesc nu de la distanţă, ci Şi-a asumat firea omului cea căzută, făcându-Se ipostas al ei, acoperindu-Şi slava Sa pentru a putea intra în comuniune cu omul, devenind un Subiect pe măsura naturii omeneşti. Această coborâre a lui Dumnezeu la om arată iubirea, libertatea şi atotputernicia lui Dumnezeu, fiind maxima manifestare a puterii şi iubirii Lui. Părinţii Bisericii au văzut metaforic această coborâre a lui Dumnezeu la făpturile Sale, această chenoză drept *„un joc"* al dragostei dumnezeieşti în care Creatorul vine şi Se coboară ca un părinte la nivelul copilului bolnav, pentru a-l vindeca şi a-l atrage la dragostea şi bucuria comuniunii Sale, fără a pierde însă nimic din înălţimea şi atotputernicia Sa: *„Cuvântul Cel preaînalt se joacă în tot felul de moduri, unind (cu Sine), după cum a binevoit, lumea întreagă de pretutindeni"*, spune *Sfântul Grigorie Teologul* în unul din poemele sale[12], arătând că manifestarea iubirii Ziditorului a toate, a Celui preaînalt, a Celui necuprins, este o coborâre negrăită, văzută metaforic ca un joc dumnezeiesc în care dragostea divină ia chip omenesc, dăruindu-se tainic făpturii pentru a o atrage astfel cu totul la Sine.

Aceasta este taina cea mare a sărbătorii de astăzi: iubirea lui Dumnezeu vine la noi sub chipul smerit al unui prunc născut în sărăcie şi simplitate pentru a-l întâlni pe omul care îşi pierduse prin păcat nevinovăţia prunciei, pentru a-i dărui blândeţea, smerenia, simplitatea, nerăutatea şi frumuseţea originară.

Pruncul născut în Betleemul Iudeii, Mântuitorul lumii, a venit în lume pentru a întoarce inimile părinţilor spre copii, a celor frământaţi de gânduri, a celor dezbinaţi, a celor păcătoşi, a celor însinguraţi spre cei curaţi, spre cei simpli, spre cei smeriţi, spre cei lipsiţi de răutate, şi ne avertizează că dacă nu vom întoarce şi nu vom fi ca şi copiii, nu vom intra în împărăţia cerurilor (cf. *Mat* 18, 3).

Imperativul Evangheliei este clar: Să ne facem cu toţii copii la inimă pentru a înţelege acest *„joc al iubirii lui Dumnezeu"*, această dăruire de dragoste care aşteaptă răspunsul nostru. Să lăsăm orgoliile personale, egoismul şi toate celelalte patimi, să ne golim de noi înşine, să coborâm în Betleemul inimii şi acolo să Îl întâlnim pe pruncul Hristos, sălăşluit prin Taina Sfântului Botez în inimile noastre cu toată frumuseţea, curăţia, blândeţea şi smerenia Lui, aşteptând răspunsul şi dragostea noastră. Hristos Cel smerit, Hristos Pruncul a venit în lume, S-a întrupat, S-a răstignit şi a înviat, iar apoi prin harul Sfântului Duh S-a sălăşluit în inimile noastre, vrând să găsească suflete care să intre în dialog cu El, care să redescopere astfel frumuseţea originară a copilăriei neamului omenesc, adică starea de fericire din rai.

Să ne arătăm toţi copii ai lui Dumnezeu, fraţi ai lui Hristos, prin gustarea din viaţa Lui în Sfintele Taine, pentru ca astfel să trăim de acum o viaţă cerească, o viaţă nouă, renăscută de Sus, prin pocăinţă şi paza sfintelor Sale porunci. Apostolul neamurilor ne învaţă că a trăi această viaţă nouă în Hristos înseamnă a renunţa la patimile egoiste, înseamnă a omorî *„mădularele .. cele pământeşti: desfrânarea, necurăţia, patima, pofta cea rea şi lăcomia, care este închinare la idoli..."*, a lepăda mânia, defăimarea, cuvintele de ruşine, *„pentru care vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării ..."* (*Col* 3, 5-8).

Suntem îndemnaţi să nu iubim lumea şi cele din lume, adică pofta ochiului, pofta trupului şi trufia vieţii (cf. *1 In* 2, 16), pentru ca astfel să ne arătăm asemenea pruncului Hristos, Fratele nostru mai mare, venit în lume nu doar să ne înveţe, dar şi să ne ajute să dobândim viaţa fericirii veşnice.

Avem datoria sfântă să păzim curăţia neamului românesc atât de ameninţată în acest ultim deceniu. Să nu uităm că această curăţie a copiilor este principalul gaj pentru care Dumnezeu mai ţine lumea. Oare putem rămâne indiferenţi de ceea ce se întâmplă în şcolile noastre, în societatea noastră? Oare putem trece cu vederea faptul că prin toate mijloacele mass-media, prin jocurile pe calculator, prin imaginile din presă sau de pe internet se atentează la sufletul curat al copiilor şi sfinţenia familiei? Oare ce pot învăţa cei mici puşi în faţa televizorului? Cine este oare răspunzător că noi lăsăm fiii neamului nostru să evadeze în fiecare zi într-o lume a violenţei, a desfrâului, a adulterului, a pornografiei propusă prin televiziunea comercială? Oare nu ne dăm seama de ce probleme ne vom lovi peste câţiva ani când copiii noştri vor creşte?

Să ne trezim, iubiţi credincioşi, să ne luptăm pentru păzirea curăţei noastre sufleteşti, dar şi a copiilor noştri. Să le dăm celor mici hrana sufletească de care au nevoie, să veghem creşterea lor, să îi deprindem de mici cu paza sfintelor porunci, cu mersul la biserică, să ne străduim să îi scoatem cu ajutorul rugăciunii, a Sfintei Spovedanii şi a Sfintei Euharistii din toate capcanele şi cursele celui rău, oferindu-le ca alternative la seducţiile modernismului, o viaţă cât mai aproape de Dumnezeu şi de natură, precum şi o viaţă de adevărată comuniune de iubire în familie. Doar aşa copiii noştri vor deprinde cei şapte ani de acasă, vor învăţa care sunt valorile şi virtuţile specifice neamului nostru.

Biserica noastră, prin noul său întâistătător, Prea Fericitul Părinte Patriarh Daniel, ne-a oferit tuturor fiilor ei trei daruri alese: *Radioul Trinitas, Postul de Televiziune şi cotidianul Lumina*, care sunt nu doar alternative la cele lumeşti, ci adevărate lucrări de educaţie duhovnicească, prin rugăciune şi catehează, de apărare a credinţei şi a spiritualităţii ortodoxe, de susţinere a propriei sale lucrări misionare şi filantropice.

Naşterea Domnului este pentru noi sărbătoarea coborârii lui Dumnezeu, a locuirii Lui în şi printre oameni. Biserica ne îndeamnă să ne bucurăm nu ca la un praznic omenesc, ci ca la unul dumnezeiesc, nu lumeşte, ci mai presus de lume, nu cu cele ale noastre, ci cu cele ale Stăpânului, nu cu cele ale slăbiciunii, ci cu cele ale tămăduirii, nu în ospeţe şi necumpătări, ci în bucuria Duhului Sfânt, pentru ca Pruncul tânăr născut în ieslea Betleemului să Se nască şi să crească în inimile noastre prin împărtăşirea de Sfintele Taine, prin paza sfintelor porunci, prin vieţuire curată şi bineplăcută lui Dumnezeu. Să devenim copii, să ne întoarcem în noi înşine, să descoperim pe Hristos Pruncul din inimile noastre, să ne curăţăm de patimi, să vieţuim aşa cum ne-a învăţat Pruncul dumnezeiesc şi aşa cu un glas toţi să intonăm cântarea dulce a Bisericii noastre:

„Ce vom răsplăti Domnului pentru toate câte ne-a dat nouă? Că pentru noi, Dumnezeu este între oameni; pentru firea cea stricată, Cuvântul trup S-a făcut şi S-a sălăşluit între noi; pentru cei nemulţumitori, Făcătorul de bine; pentru cei robiţi, Slobozitorul; pentru cei ce şedeau întru întuneric, Soarele dreptăţii; pe cruce, Cel fără patimă; în iad, Lumina; în moarte, Viaţa; Învierea pentru cei căzuţi. Către Acesta să strigăm: Dumnezeul nostru, slavă Ţie!".

---

[1] Sfântul Vasile cel Mare, Omilia la Psalmul 48, PG 29, 449C, în: *Scrieri. Partea întâia: Omilii la Hexaemeron, Omilii la Psalmi, Omilii şi Cuvântări*, traducere, introducere şi note de Pr. D. Fecioru, (PSB 17), Bucureşti, 1986, p. 319.

[2] Sfântul Vasile cel Mare, *Omilie rostită în Lacizis 8*, PG 31, 1453A.

[3] PG 31, 344D-345A, Fecioru, p. 443.

[4] PG 31, 1456C.

[5] PG 31, 913BD.

[6] PG 31, 1496A.

[7] PG 31, 1460B.

[8] Sfântul Atanasie cel Mare, *Despre Întruparea Cuvântului 54*, PG 25, 192BC.

[9] *Ibidem*, 61, PG 25, 277AB.

[10] Sfântul Grigorie Teologul, *Omilia 44*, PG 36, 612B şi *Cuvânt la Arătarea Domnului 13*, PG 36, 325AD.

[11] Sfântul Grigorie Teologul, *Poeme dogmatice, Despre Testamente şi despre venirea lui Hristos*, PG 37, 459-462.

[12] Sfântul Grigorie Teologul, *Poeme etice*, PG. 37, 624-625.

Biserica în sondaje şi în iconomia divină

În spaţiul existenţei noastre diurne, Biserica ocupă un loc privilegiat, în sondajele de opinie, chiar dacă uneori mai întâlnim şi opinii separate.

Creditul pe care îl acordă societatea Bisericii este legat nu atât de imaginea instituţiei în sine cât, mai mult, de legătura ei cu o lume care scapă de incidenţa palpabilului.

Precum este cunoscut, Biserica a luat naştere, în chip văzut, la Cincizecime, fapt ce ne face să înţelegem Biserica nu doar ca locaş de comuniune şi închinare ci, în primul rând, ca locaş al prezenţei Duhului Sfânt, care imprimă Bisericii darul sfinţitor.

Într-o lume secularizată, redescoperirea Bisericii ca rod al Duhului Sfânt ne face să înţelegem momentul întemeierii ei nu doar ca un eveniment istoric trecut, ci ca un prezent continuu al Bisericii, în care credincioşii îşi regăsesc dimensiunea pnevmatică a existenţei lor.

Duhul Sfânt pogorât atunci (la Cincizecime) peste Apostoli este viu şi lucrător în Biserică şi se „coboară" mereu la chemarea ei, făcând din ea o Cincizecime continuă, lucrând la sfinţirea şi desăvârşirea noastră. El reface chipul lui Dumnezeu din noi stricat prin păcat şi ne naşte la viaţa cea nouă prin Taina Botezului, ne întăreşte şi ne ajută să creştem în această viaţă prin Taina Mirungerii, ne curăţeşte de păcate prin Taina Pocăinţei, ne mângâie şi ne tămăduieşte prin Taina Maslului, sfinţeşte familia întărind-o şi unind-o prin Taina Cununiei, dăruieşte Bisericii părinţi sufleteşti şi organe ale harului Său prin Taina Preoţiei şi ne uneşte cu Hristos în Sfânta Euharistie, făcându-ne părtaşi la jertfa şi Învierea Lui.

Din ziua Cincizecimii Hristos lucrează în sufletele noastre prin harul Sfântului Duh comunicat nouă, prin Cuvântul propovăduirii Bisericii, în toate sfintele slujbe la care participăm activ prin rugăciune.

De aceea, când vorbim despre Biserică ne gândim în primul rând la spaţiul lucrării sfinţitoare a lui Hristos prin Duhul Sfânt, Cincizecimea continuă prin care credincioşii înaintează pe calea mântuirii spre Împărăţia lui Dumnezeu.

În această lumină trebuie să vadă credinciosul contemporan Biserica lui Dumnezeu ce i-a fost dăruită în chip văzut la Cincizecime şi nevăzut în taina jertfei Mântuitorului pe crucea Golgotei.

Era post-modernistă aduce cu ea un duh secular şi sincretist de înţelegere a tradiţiei Bisericii. Se vorbeşte prea mult de eu, personalitate, puterea din mine şi se uită foarte mult nevoia de „celălalt". Învăţătura Mântuitorului Hristos pune accent pe valoarea şi importanţa „celuilalt" în faţa căruia ar trebui să avem mai multă îngăduinţă dacă nu putem să ne exersăm întru dragoste.

Deşi trăim cu iluzia de sens a Bisericii într-o lume prea „civilizată", Cincizecimea continuă a Bisericii ne comunică frumuseţea plină de Duh a ei, ne face să-i înţelegem mai bine „duhul" şi „chemarea" făcându-ne creştini vii şi dornici de realitatea vie a Bisericii care înseamnă duh mărturisitor.

În acest duh al Cincizecimii trebuie să înţelegem frumuseţea lucrătoare a harului Duhului Sfânt în Biserica în care noi ar trebui să dăruim răbdarea rugăciunii, într-o lume tot mai depărtată de „timpul" mântuirii.

Pr. Dr. Cristian MUNTEAN, Braşov

Taina Crăciunului

(urmare din p. 1)

Taina Crăciunului ne este redată admirabil în icoana Naşterii Domnului iar aceasta ne încredinţează pe deplin de faptul că *Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu Care a străbătut cerurile* (*Evrei* 4, 14) se smereşte şi *„ia chip de rob, făcându-Se asemenea oamenilor şi la înfăţişare aflându-Se ca un om"* (*Filipeni* 2, 7-8).

Această taină devine învăţătura fundamentală a Sfintei noastre Biserici, iar praznicul Crăciunului devine pentru noi, cei ce-l serbăm, răspunsul nostru la dragostea pe care Dumnezeu Tatăl ne-a împărtăşit-o prin Sf. Duh în Fiul Său Cel iubit.

Taina întrupării întruchipată în Taina Crăciunului ne aduce o stare de lumină şi de bucurie şi în această stare putem urca pe treptele de strălucire ale desăvârşirii şi sfinţeniei, tinzând neîncetat către o mai mare apropiere şi asemănare cu izvorul a toată desăvârşirea Mântuitorul nostru Iisus Hristos.

Taina Crăciunului a surprins-o în chip minunat şi imnograful creştin atunci când spune *„Taină străină văd şi preamărită, cer iind peştera, scaun de heruvimi Fecioara, ieslea sălăşluire întru care s-a culcat cel neîncăput, Hristos Dumnezeu, pe care lăudându-L, Îl mărim"* (Irmos, Peasna IX, *Canonul Naşterii Domnului*).

Înţelegând Taina Crăciunului aşa cum se cuvine, se cade deci să-L întâmpinăm pe Domnul după cuvântul apostolului *„Cu milostivirile îndurării, cu bunătate, în smerenie, cu blândeţe, cu îndelungă răbdare, îngăduindu-ne unul pe altul şi iertând unul altuia"* (*Col* 3, 1), ca să ne putem îndulci cu adevărat de frumuseţea dumnezeiască a acestui măreţ praznic. Să nu pregetăm *„a face ce e bine"* (*II Tes* 3, 13) atât nouă cât şi semenilor noştri mai ales a celor aflaţi în lipsuri şi suferinţe ca să ne putem împărtăşi pe deplin din lumina binefăcătoare a Crăciunului care este lumina lui Hristos ce luminează tuturor cu putere multă.

Să căutăm aşadar să trăim taina Crăciunului s-o înţelegem şi să o experiem în viaţa noastră de zi cu zi. Ea ne va lumina viaţa căci este taina Celui ce a spus *„Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa"* (Ioan 14, 6) şi vom dobândi viaţa cea nouă, cea plină de bucurii şi împliniri duhovniceşti căci Hristos este *„Viaţa de veci care era la Tatăl şi s-a arătat nouă"* (*I Ioan* 1, 2-3).

Fie ca Sărbătoarea Crăciunului să reverse în noi darul păcii şi al buneivoiri între oameni iar inimile voastre să le prefacem în lăcaşuri împodobite şi vrednice în care pruncul Iisus să coboare şi să se sălăşluiască în noi, în cei ce-L mărturisim pe El, zicând: *„E Iisus Păstorul mare, / Turmă ca El nimeni n-are / Noi îl lăudăm şi ne închinăm / Cu credinţă tare".*

Cuvânt la Naşterea Mântuitorului nostru Iisus Hristos

Sfântul Ioan Gură de Aur

Taină străină şi minunată văd, cântecele păstorilor răsună de jur-împrejurul urechilor mele; nu cântă cu fluierul o cântare lipsită de sens, ci cântare cerească ei cântă. Îngerii cântă, Arhanghelii melodiază, Heruvimii înalţă imne, Serafimii doxologesc. Toţi prăznuiesc văzând pe Dumnezeu pe pământ şi pe om în ceruri, pe Cel de Sus jos din pricina tainei întrupării şi pe cel de jos sus din pricina iubirii de oameni.

Astăzi Vifleemul a imitat cerul; în locul stelelor primeşte pe îngeri cântând, iar în locul soarelui face loc, în mod necircumscris, Soarelui dreptăţii. Nu cerceta cum se petrece acest lucru, căci unde vrea Dumnezeu, rânduiala firii este învinsă. A voit, a putut; s-a pogorât, a mântuit. Toate conlucrează cu Dumnezeu. Astăzi Cel ce este se naşte şi Cel ce este se face ceea ce nu era. Fiind Dumnezeu, se face om, fără să înceteze de a fi Dumnezeu. Nu s-a făcut om prin o îndepărtare de Dumnezeire şi iarăşi nici nu s-a făcut din om Dumnezeu pe calea unei perfecţiuni progresive, ci fiind Cuvânt s-a făcut trup, rămânându-i neschimbată firea Lui din pricina impasibilităţii ei. Când s-a născut au venit împăraţi, cari s-au minunat de Împăratul ceresc, cum a putut veni pe pământ, fără arhangheli, fără tronuri, fără domnii, fără puteri, fără stăpâniri, ci a venit mergând pe o cale străină şi necălcată de nimeni, a ieşit dintr-un pântece nepângărit şi cu toate acestea nici n-a lăsat pe îngeri lipsiţi de conducerea Lui şi nici n-a ieşit din Dumnezeirea proprie prin întruparea Sa. Împăraţii au venit ca să se închine Împăratului ceresc al slavei; soldaţii, ca să slujească generalismului puterii; femeile, ca să vadă pe cel născut din femeie, spre a schimba în bucurie durerile femeii; fecioarele, ca să vadă pe copilul Fecioarei, minunându-se că Făcătorul laptelui şi al sânurilor, Cel care face să se deschidă spontan izvoarele sânurilor, a primit hrană de copil de la mamă fecioară; pruncii, ca să vadă pe Cel care s-a făcut prunc, spre a culege laudă din gura pruncilor, a celor ce sug; copiii, ca să vadă pe Copilul care a dat naştere la mucenici din pricina nebuniei lui Irod; bărbaţi, ca să vadă pe Cel care s-a făcut om şi care a vindecat răutăţile robilor; păstorii, ca să vadă pe Păstorul cel bun, Care şi-a pus sufletul pentru oi; preoţii, ca să vadă pe Cel făcut Arhiereu după rânduiala lui Melchisedec; robii, ca să vadă pe Cel care a luat chip de rob, spre a cinsti robia noastră cu libertatea; pescarii, ca să vadă pe Cel care a făcut din pescari vânători de oameni; vameşii, ca să vadă pe Cel care a arătat pe Evanghelist dintre vameşi; femeile păcătoase, ca să vadă pe Cel care a întins picioarele Sale, spre a fi spălate cu lacrimi de femeie păcătoasă. Şi ca să spun pe scurt, au venit cu toţii ca să vadă pe mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatul lumii; magii aducând daruri, păstorii binecuvântând, vameşii evanghelizând, femeile păcătoase mir purtând, samariteanca însetând de izvorul vieţii, hananianca având credinţă neîndoielnică. Aşa dar, când toţi aceştia saltă de bucurie, vreau să salt şi eu, vreau să dănţuiesc, vreau să prăznuiesc; dar nu dănţuiesc lovind coardele chitarei, nici nu agit bastonul împodobit cu foi de viţă, nici nu suflu din fluier şi nici nu aprind torţe, ci în locul instrumentelor muzicale port scutecele lui Hristos. Acestea-mi sunt speranţa, acestea-mi sunt viaţa, acestea-mi sunt mântuirea, acestea-mi sunt fluierul, acestea-mi sunt chitara. Pentru acestea şi vin purtându-le pentru ca prin puterea lor să iau tăria cuvintelor spre a spune cu îngerii: *„Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu"*, iar cu păstorii: *„Şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire"*. Astăzi s-a născut din Tatăl, într-un chip cu neputinţă de rostit prin cuvinte, se naşte pentru mine, din Fecioară, într-un chip inexplicabil. Atunci s-a născut, potrivit firii, din Tatăl înainte de veci, după cum ştie Cel care L-a născut; iar astăzi iarăşi S-a născut, contra firii, cum ştie harul Duhului Sfânt. Naşterea Lui cea de sus este adevărată, iar naşterea cea de jos nemincinoasă. Cu adevărat s-a născut Dumnezeu din Dumnezeu, şi cu adevărat Acelaşi S-a născut om din Fecioară. Sus singurul Unul născut din Unul singur, jos, acelaşi, singurul Unul născut din singura Fecioară. După cum cu privire la naşterea de sus este necucernic să presupui mamă, tot astfel este hulitor să presupui tată cu privire la naşterea de jos. Tatăl a născut neseminal, iar Fecioara a născut fără stricăciune; căci nici Dumnezeu, când a născut, n-a născut seminal, deoarece a născut într-un chip propriu lui Dumnezeu, nici Fecioara, când a născut, n-a suferit stricăciune, deoarece a născut de la Duhul Sfânt. Pentru aceea nici naşterea Lui cea de sus nu se poate interpreta, nici naşterea Lui cea din vremurile din urmă nu îngăduie să fie iscodită. Că Fecioara a născut, astăzi ştiu; că Dumnezeu a născut, în afară de timp, cred; dar felul naşterii am învăţat să-l cinstesc în tăcere şi n-am primit îngăduinţa să-l iscodesc prin cuvinte. Cu privire la Dumnezeu nu trebuie să dăm atenţie la firea lucrurilor, ci să credem în puterea Celui care le săvârşeşte. Este o lege a firii ca femeia să nască când este unită prin căsătorie. Dar când Fecioara, care nu cunoaşte căsătoria, naşte şi iarăşi se arată fecioară, atunci lucrul este mai presus de fire. Să se iscodească aşa dar ceea ce este potrivit firii; dar ceea ce este mai presus de fire să se cinstească în tăcere, nu ca ceva ce trebuie evitat, ci ca ceva inexplicabil şi vrednic de a fi cinstit în tăcere. Dar vă rog, iertaţi-mă pe mine, care vreau să sfârşesc cuvântul cu introducerea; căci fiind neîndemânatic, nu ştiu în ce chip sau în care parte să întorc cârmele cuvintelor.

Ce să spun sau ce să vorbesc? Văd pe aceea care a născut, văd şi pe Cel născut, dar nu văd odată cu aceasta felul naşterii. Acolo unde Dumnezeu voieşte este învinsă firea, este învins şi hotarul orânduielii. Nu s-a făcut un lucru potrivit firii, ci o minune mai presus de fire. Natura şi-a suspendat legile sale şi a îndeplinit voinţa Stăpânului. O har cu neputinţă de rostit prin cuvinte! Cel Unul născut înainte de veci, Cel neatins, Cel simplu, Cel necorporal, a intrat în corpul meu stricăcios şi văzut. Pentru ce? Pentru ca fiind văzut să înveţe, iar prin învăţătura Lui să conducă spre cele ce nu se văd. Într-adevăr, pentru că oamenii dau mai multă crezare ochiului decât auzului, şi pun la îndoială ceea ce nu văd, pentru aceea a îngăduit ca prin întrupare să ofere şi ochilor vederea Lui, spre a risipi îndoiala. Se naşte dintr-o fecioară, care ignora lucrul; căci nici n-a conlucrat la ceea ce s-a făcut, ci a fost un simplu organ al puterii Lui tainice. Atât a ştiut numai cât a aflat de la Gavril, când ea l-a întrebat: *„Cum va fi mie aceasta, întrucât nu cunosc bărbat?"*. Iar arhanghelul îi spune: „ Aceasta vrei să afli? *Duhul Sfânt se va pogorî peste tine şi puterea Celui prea înalt te va umbri"*. Dar în ce chip a fost cu ea, iar puţin mai târziu din ea? După cum un meşter, când găseşte o materie foarte folositoare, lucrează din ea cel mai frumos obiect, tot astfel şi Hristos când a găsit sfânt şi trupul şi sufletul Fecioarei, şi-a construit Lui şi templu însufleţit şi a plăsmuit din Fecioară omul, în chipul în care a voit. Şi după ce s-a îmbrăcat cu el, astăzi S-a născut, fără să se ruşineze de diformitatea naturii omeneşti. Iar faptul de a purta propria Lui creaţie nu I-a adus Lui nici o insultă; iar creatura prin faptul că a ajuns îmbrăcămintea Creatorului, a cules rod cea mai mare slavă. Căci după cum a început, când a fost făcut primul om, era cu neputinţă ca să fie făcut omul , înainte de a lua Dumnezeu tina în mâinile Lui, tot astfel şi vasul corupt era cu neputinţă să se transforme dacă n-ar fi ajuns îmbrăcăminte Creatorului.

Dar ce să spun sau ce să grăiesc? Minunea mă înspăimântă. Cel bătrân în zile s-a făcut copil; Cel care stă pe scaun înalt şi prea slăvit este aşezat în iesle; Cel nepipăit, Cel simplu, Cel necompus şi Cel necorporal este cuprins de mâini omeneşti; Cel care a rupt legăturile păcatului se înfaşă în scutece, pentru că vrea aceasta. Căci vrea să prefacă necinstea în cinste, să îmbrace ceea ce este neslăvit cu slavă, să arate chip de vieţuire virtuoasă ceea ce era de regulă supus insultei. Pentru aceea ia corpul meu, ca eu să fac loc Cuvântului Lui; şi luând corpul meu, îmi dă Duhul Lui; ca dând şi luând, să-mi aducă vistieria vieţii. Ia trupul meu ca să mă sfinţească; îmi dă Duhul Lui ca să mă mântuie.

Dar ce să spun sau ce să vorbesc? *„Iată Fecioara avea în pântece"*. Nu se vorbeşte de ceva ce avea să se întâmple, ci este admirat ca ceva făcut. Printre Iudei s-a făcut, de care se şi zicea, dar de noi se crede, la care nici nu se numea... Dar pe cine a născut Fecioara? Pe Stăpânul firii. Chiar dacă tu taci, firea strigă; căci a născut, aşa precum Cel care s-a născut a voit să se nască. Legile naturii nu îngăduiau o naştere ca a Sa; dar ca Stăpân al naturii a introdus un fel străin de naştere, ca să arate, că şi atunci când s-a făcut om, nu se naşte ca un om, ci se naşte ca un Dumnezeu. Se naşte aşadar astăzi din Fecioară învingând firea şi depăşind legile căsătoriei. Căci se cuvinea şefului sfinţeniei să se nască printr-o naştere curată şi sfântă, deoarece Acesta este Cel care altădată a plăsmuit pe Adam din pământ virgin, iar din Adam, fără de femeie, a făcut femeie. Şi după cum Adam a dat naştere la femeie fără de femeie, tot astfel şi azi Fecioara a născut bărbat fără de bărbat. Şi pentru că neamul femeiesc datora mulţumire oamenilor, pentru că Adam a lăstărit femeia fără de femeie, pentru aceea azi Fecioara a născut fără de bărbat, plătind, pentru Eva, bărbaţilor datoria. Ca să nu se îngâmfe Adam, că a lăstărit femeie fără de femeie, pentru aceea şi Fecioara astăzi a născut bărbat fără de bărbat, ca prin comunitatea minunii să arate egalitatea firii. Căci după cum din Adam a luat coasta şi pe Adam nu l-a micşorat cu nimic, tot astfel şi în Fecioara a plăsmuit om şi n-a distrus fecioria. Nevătămat a rămas Adam şi după luarea coastei; nepângărită a rămas şi Fecioara după naşterea pruncului. Pentru aceasta nu şi-a construit Lui şi templu din altă materie şi nici nu s-a îmbrăcat plăsmuind un trup de altă natură, ca să nu pară că insultă plămădeala din care a fost făcut Adam. Din pricină că omul, prin înşelăciune, a ajuns unealta diavolului, pentru aceasta a luat însuşi templul însufleţit înşelat, ca prin legătura lui Creatorul să-l smulgă din prietenia cu diavolul. Dar deşi s-a făcut om, nu se naşte ca om, ci se naşte ca Dumnezeu. Căci dacă s-ar fi născut dintr-o căsătorie obişnuită, după cum se naşte fiecare din noi, Dumnezeirea Lui s-ar fi socotit de mulţi o minciună. Acum însă, pentru aceasta se naşte din Fecioară; iar prin naşterea sa păstrează şi pântecele Fecioarei neschimbat şi păzeşte şi fecioria neîntinată, pentru ca felul străin al sarcinii să-mi fie pricinuitor de mare credinţă. Pentru aceea dacă mă va întreba, fie elen, fie iudeu, că Hristos, fiind Dumnezeu după fire, s-a făcut om, mai presus de fire, voi spune: da, aducând ca mărturie a cuvintelor mele pecetea fără pată a fecioriei; căci în chipul acesta este Dumnezeu, deoarece a învins rânduiala firii; în chipul acesta este olar al pântecelui şi descoperitor al fecioriei, deoarece felul naşterii a fost nepângărit şi şi-a construit Luişi templu într-un mod cu neputinţă de rostit prin cuvinte, în chipul în care a voit. Veniţi dar să sărbătorim, veniţi dă prăznuim. Felul sărbătorii este străin, deoarece şi cuvântul naşterii este paradoxal. Astăzi a fost dezlegată legătura cea veche, diavolul a fost făcut de ruşine, demonii au fugit, moartea a fost distrusă, raiul s-a deschis, blestemul a dispărut, păcatul a fost alungat, înşelăciunea s-a îndepărtat, adevărul s-a reîntors, iar cuvântul evlaviei s-a răspândit şi a alergat pretutindeni. Vieţuirea celor de sus a fost sădită pe pământ, îngerii au tovărăşie cu oamenii iar oamenii stau fără teamă de vorbă cu îngerii. Pentru ce? Pentru că Dumnezeu a venit pe pământ şi omul s-a suit în cer; toate s-au amestecat. A venit pe pământ, întreg fiind în ceruri ; iar întreg fiind în cer, întreg este pe pământ. Fiind Dumnezeu, s-a făcut om, fără să înceteze de a fi Dumnezeu; Cuvântul cel ce este impasibil, s-a făcut trup; şi s-a făcut trup pentru ca să locuiască în noi. Nu s-a făcut Dumnezeu, ci era Dumnezeu. Pentru aceasta s-a făcut trup, ca să-L primească ieslea pe cel pe care nu-L cuprindea cerul. Pentru aceasta a fost pus în iesle, pentru ca Cel care hrăneşte universul să primească hrană de copil de la maică fecioară. Pentru aceasta Tatăl veacurilor viitoare este cuprins de braţe feciorelnice ca prunc de ţâţă, ca să poată şi magii să se apropie de El. Astăzi au venit magii; astăzi cerul se laudă, arătând prin stea pe Stăpânul lui, iar Domnul stând pe norul uşor al corpului aleargă spre Egipt. În Egipt însă n-a intrat fără motiv, zguduind cele făcute de mâini ale Egiptului, ci după ce a închis toate porţile Egiptului prin pierderea primilor născuţi. Pentru aceasta astăzi a intrat ca prim născut, pentru ca să desfiinţeze jalea acelei tristeţi. Că Hristos se numeşte prim născut, mărturiseşte astăzi Luca Evanghelistul, zicând: *„Şi a născut pe Fiul ei primul născut şi L-a înfăşat şi L-a culcat în iesle, pentru că nu aveau loc în casa de oaspeţi"*. A intrat aşadar în Egipt ca să desfiinţeze jalea vechii tristeţi; în locul plăgilor aducând bucurie, în locul nopţii şi a întunericului dăruind lumina mântuirii. Apa râului era molipsitoare din pricina măcelului pruncilor necopţi. Dar Cel care altădată a înroşit apa a intrat în Egipt şi a făcut valurile fluviului născătoare de mântuire, curăţind, prin puterea Duhului, necurăţenia şi spurcăciunea lor. Egiptenii au fost atunci chinuiţi, deoarece fiind prinşi de furie au tăgăduit pe Dumnezeu. Dar El a intrat în Egipt şi a umplut sufletele iubitoare de Dumnezeu cu cunoştinţa Lui, iar fluviul I-a dat puterea să crească mucenici mai roditori decât spicele.

Din pricina timpului scurt însă, vreau să termin aici cuvântul; iar ceea ce mai este de spus v-o păstrez pentru ziua următoare; aici voi sfârşi cuvântarea mea, rămânând ca pe viitor să completez cele spuse arătând în ce chip Cuvântul, impasibil fiind, s-a făcut trup, rămânând totuşi firea Sa neschimbată.

Dar ce voi spune sau ce voi grăi? Văd pe tâmplar, ieslea, Pruncul, scutecele, naşterea Fecioarei lipsită de cele necesare, toate încărcate de lipsă, pline de sărăcie. Ai văzut bogăţie în mare sărăcie? Că fiind bogat a sărăcit pentru noi? Că n-a avut nici pat, nici saltea, că a fost aruncat într-o iesle goală? O, sărăcie izvor al bogăţiei! O, bogăţie nemăsurată, care porţi pompa sărăciei! Stă culcat în iesle şi zguduie lumea întreagă; este înfăşat în scutece şi rupe legăturile păcatului; încă n-a scos nici un cuvânt articulat şi a învăţat pe magi şi a convertit. Ce să spun sau ce să grăiesc? Iată Pruncul se înfaşă în scutece şi se culcă în iesle; iar de faţă este şi Maria, care este fecioară şi mamă; de faţă este şi Iosif, care se numea tată. Acesta se numeşte bărbat, aceea se numeşte femeie: numele sunt legitime, dar sunt lipsite de orice realitate. Aceste numiri să le înţelegi până la cuvinte, dar nu până la lucruri. Iosif s-a logodit numai cu ea, dar Duhul Sfânt a umbrit-o. Pentru aceea Iosif, fiind nedumerit, nu ştia ce să zică de Copil. Nu îndrăznea să spună că este din desfrânare, nu putea să arunce cuvânt hulitor contra Fecioarei şi nici nu suferea să-L numească Copil al său, căci nu ştia bine în ce chip sau de cine a fost făcut Pruncul. De aceea, fiind nedumerit de acest fapt, i s-a dat lui răspuns din cer, prin vocea îngerului: *„Nu te teme, Iosife, căci Cel născut din ea este de la Duhul Sfânt "*.

Duhul Sfânt a umbrit-o pe Fecioară. Dar pentru care pricină se naşte din Fecioară şi păstrează nevătămată fecioria? Pentru motivul că altădată diavolul a înşelat pe Eva fiind fecioară, pentru aceea Gavriil a binevestit pe Maria, fecioară fiind. Eva, fiind înşelată, a născut Cuvânt pricinuitor de moarte; Maria însă, fiind binevestită, a născut pe Cuvântul în trup, pricinuitor nouă de viaţă veşnică. Cuvântul Evei a arătat pomul, prin care a fost dată afară din paradis. Iar Cuvântul cel din Fecioară a arătat crucea , prin care l-a băgat în paradis pe tâlhar în persoana lui Adam. Pentru că nici Elinii, nici Iudeii, nici ereticii nu credeau că Dumnezeu a născut în chip neseminal şi impasibil, pentru aceasta astăzi, născându-se dintr-un corp pasibil, corpul pasibil a păstrat firea impasibilă, ca să arate că după cum fiind născut din Fecioară nu a distrus fecioria, tot astfel şi Dumnezeu, rămânând neîmpuţinată şi neschimbată fiinţa Dumnezeirii, ca Dumnezeu a născut în chip dumnezeiesc pe Dumnezeu. Şi pentru că oamenii, părăsind pe Dumnezeu, sculptau idoli în chip de om, pe care îi şi adorau spre insulta Creatorului, pentru aceasta astăzi Cuvântul lui Dumnezeu, Dumnezeu fiind, s-a arătat în chipul omului ca să distrugă şi minciuna şi să-i aducă într-un chip ascuns spre adorarea Lui. Acestui Hristos aşadar, care a săvârşit trecerea prin cele fără de trecere, să-i înălţăm slavă împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, acum şi pururi şi în vecii vecilor, Amin.

Traducere: Pr. Dr. Dumitru Fecioru

(extras din vol. Sf. Ioan Hrisostom, „Cuvântări la Praznice împărăteşti", Bucureşti, 1942, p. 25-40)

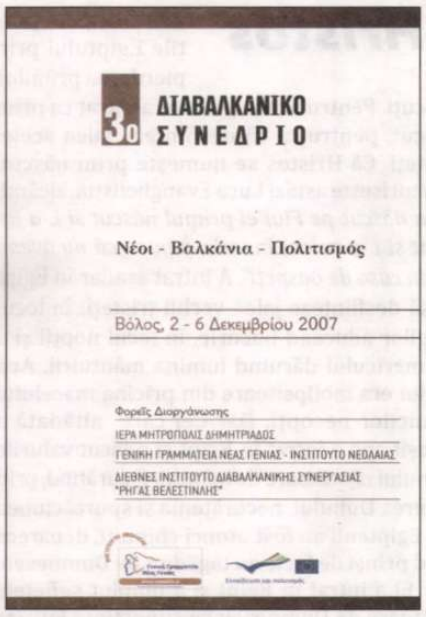

Al III-lea Congres Interbalcanic, cu tema: „Tinerii-Balcanii-Cultura"

2-6 Decembrie 2007, Volos (Grecia)

În perioada 2-6 decembrie 2007 s-a desfăşurat la Volos (Grecia), cu binecuvântarea Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe a Greciei, cel de Al III-lea Congres Interbalcanic, cu tema: „Tinerii-Balcanii-Cultura". Evenimentul a fost organizat de către Mitropolia de Dimitriada şi Almiros, în colaborare cu Secretariatul General de Stat Noua Generaţie – Institutul Tineretului şi Institutul Internaţional de Colaborare Interbalcanică „Riga Velestinlis".

Chiar dacă evenimentul din acest an nu s-a bucurat de amploarea celui de anul trecut, a fost evidentă reprezentarea aproape a tuturor Bisericilor Ortodoxe din Balcani, prin preoţi, profesori de teologie, studenţi teologi şi tineri implicaţi activ în viaţa pastoral-misionară a Bisericilor lor.

În avanpremiera deschiderii lucrărilor Congresului, pe data de 2 decembrie a avut loc inaugurarea expoziţiei de pictură religioasă interbalcanică în clădirea Giorgio de Chirico a municipalităţii din Volos.

În după-masa zilei de 3 decembrie a avut loc deschiderea propriu-zisă a Congresului, în cadrul Centrului de Conferinţe Thessalia al Mitropoliei de Dimitriada şi Almiros, odată cu oficierea slujbei de Te-Deum de către Înalt Prea Sfinţitul Părinte Ignatie, mitropolitul locului. A urmat citirea mesajelor de către reprezentanţii Patriarhiei Sârbe, Patriarhiei Române şi a Mitropoliei Moldovei (a eparhiei conduse de către Înalt Prea Sfinţitul Părinte Vladimir, aflată sub jurisdicţia Patriarhiei Moscovei). Mesajul Prea Fericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a fost citit de către pr. prof. dr. Ioan Chivu, mesaj în cadrul căruia mitropolia gazdă era felicitată pentru iniţiativa ei deja consacrată în susţinerea dialogului şi a conlucrării dintre Bisericile Ortodoxe din Balcani, subliniindu-se totodată necesitatea unei cât mai sincere şi intense conlucrări pe viitor a ierarhilor, profesorilor de teologie, studenţilor şi tinerilor în întâmpinarea diverselor probleme cu care spaţiul balcanic se confruntă.

A urmat mesajul d-lui Gheorghe Surlas, vicepreşedintele Parlamentului elen şi preşedintele Institutului Internaţional de Colaborare Interbalcanică „Riga Velestinlis", al d-lui Pandelis Sklias, secretarul general al Secretariatului General de Stat Noua Generaţie, al d-lui Apostolos Papatolias, prefectul Magnesiei (judeţul a cărui capitală este Volosul), al d-lui Alekos Vulgaris, primarul Volosului şi în final, mesajul de deschidere al lucrărilor rostit de către Înalt Prea Sfinţitul Părinte Ignatie, Mitropolit de Dimitriada şi Almiros.

Dintre referatele susţinute în zilele de 4 şi 5 decembrie menţionez pe cel al d-lui Gheorghe Surlas, cu titlul: „Cultură şi politică în Balcani. Discursul lui Riga Fereu astăzi"; al d-lui dr. Gheorghe Bambiniotis, renumitul lingvist şi profesor al Universităţii din Atena şi preşedinte al Fundaţiei Culturale Elene, care a prezentat multiplele activităţi pe care Fundaţia Culturală Elenă le susţine astăzi în Balcani şi nu numai; al d-lui Constantin Lulis, preşedintele Asociaţiei „Societăţilor Lulis", cu tema: „Fenomenul dezvoltării de afaceri în Balcani şi respectul culturii locale"; al d-lui Dr. Ştefan Toma, cu tema: „Biserica – factor de formare a moştenirii culturale a statelor balcanice", referat în cadrul căruia a fost prezentat şi rolul Bisericii Ortodoxe Române ca promotoare a culturii bisericeşti în Balcani; al d-lui Dr. Michail Daradur, rectorul Universităţii de Stat din Komrat, centrul administrativ al regiunii autonome Găgăuzia, din cadrul Republicii Moldova şi al d-lui Dimitri Dimcioglo, ziarist, corespondent al Trustului Rus de Ştiri R.I.A. Novosti, cu tema: „Religie şi identitate etnică în republica Moldova. Situaţia regiunii autonome Găgăuzia". Şi nu în cele din urmă, menţionăm referatul d-lui Dr. Constantin Zorbas, teolog şi sociolog, directorul general al Departamentului pentru fenomene sociale al Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe a Greciei, cu tema: „Dimensiunea religioasă a dialogului intercultural în organismele instituţionale europene" etc.

Cel de Al III-lea Congres Interbalcanic de la Volos s-a încheiat odată cu participarea celor prezenţi la Vecernia Praznicului Sfântului Ierarh Nicolae, ocrotitorul Volosului, în catedrala mitropolitană din localitate, la Liturghia Praznicului, ca şi la impunătorul pelerinaj ce s-a desfăşurat pe străzile Volosului, până la ţărmul Mării Egee, cu racla ce conţine o parte din osemintele Sf. Ierarh Nicolae, ca şi cu icoana făcătoare de minuni a Sf. Ierarh Nicolae, icoană adăpostită în catedrala mitropolitană.

Faptul inedit al acestui congres l-a constituit prezenţa unei delegaţii găgăuze, populaţie foarte puţin cunoscută în spaţiul balcanic. Am avut astfel, cu toţii, ocazia să aflăm mai multe despre găgăuzi, creştini ortodocşi de limbă turcă, înzestraţi cu o cultură balcanică. Prezenţi în cronicile istorice de la începutul sec. XIX, când majoritatea dintre ei se deplasează din zona de răsărit a Balcanilor spre zone aflate astăzi în republica Moldova şi în Ucraina, se crede că provin din populaţia greacă turcită în perioada „Turcocraţiei".

Dincolo de schimbul de idei care a avut loc cu membrii delegaţiei găgăuze, dialogul care a existat între diferitele delegaţii prezente la acest congres a dus la evidenţierea anumitor concluzii, dintre care menţionăm: faptul că Ortodoxia constituie în Balcani atât factor de identitate spirituală, cât şi culturală; diversitatea naţională a popoarelor balcanice permite experierea unei unităţi în diversitate atât din punct de vedere spiritual, cât şi cultural, pe fundamentul aceleiaşi moşteniri bizantine; diversităţile de orice tip (etnice, spirituale, culturale) trebuie să constituie factor de echilibru, de conlucrare şi îmbogăţire reciprocă, şi nu de conflict; recunoaşterea faptului că în Balcani cultura s-a format în Biserică şi a fost răspândită prin Biserică; necesitatea unei cât mai strânse colaborări între Bisericile Ortodoxe din Balcani în vederea unei mărturii ortodoxe dinamice în spaţiul balcanic şi european al zilelor noastre.

Alăturându-se celor prezenţi la Congres în data de 5 decembrie, mitropolitul Pahomie de Vranje, unul dintre cei mai activi ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Sârbe, a accentuat necesitatea unei cât mai autentice trăiri a Ortodoxiei de către ortodocşi şi importanţa pe care exemplul personal al trăirii liturgice a fiecăruia dintre noi o poate avea în societatea în care trăim, la locul de muncă, în familie, în dialogul cu ceilalţi etc. Acest aspect a fost subliniat de altfel, şi de către Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza în mesajul trimis Congresului de la Volos, atunci când referindu-se la contextul unei pseudo-umanizări la care este supus spaţiul balcanic, afirma: „Creştinismul ortodox din Balcani trebuie să ofere lumii moderne soluţia întoarcerii la Hristos prin redescoperirea şi repunerea în valoare a posibilităţii şi necesităţii îndumnezeirii omului în şi prin Biserică".

În finalul acestei succinte prezentări se impune o constatare: recunoaşterea Volosului drept unul dintre cele mai active centre ale dialogului intercultural şi religios din Balcani, graţie moştenirii lăsate aici de către arhiepiscopul Hristodulos, actualul Întâistătător al Bisericii Ortodoxe a Greciei, şi a fructificării acestei moşteniri de către Înalt Prea Sfinţitul Părinte Ignatie, succesorul Prea Fericirii Sale în slujirea de mitropolit de Dimitriada şi Almiros.

Dr. Ştefan TOMA

Culturile naţionale ale popoarelor din Balcani şi deschiderea lor spre Hristos*

Înalt Prea Sfinţite Părinte Mitropolit Ignatie, Înalt Prea Sfinţiile şi Prea Sfinţiile Voastre, Prea Cucerniciile şi Prea Cuvioşiile Voastre, Stimaţi Invitaţi,

Prin intermediul acestui mesaj dorim să vă transmitem mulţumirea noastră pentru invitaţia pe care ne-aţi adresat-o, de a participa la cel de Al III-lea Congres Interbalcanic, cu tema: „Tinerii, Cultura, Balcanii", ce se desfăşoară între 2-6 decembrie a. c. la Volos, o localitate ce-şi conturează, tot mai deplin, de la an la an, marea sa însemnătate de centru balcanic activ al dialogului intercultural şi religios. Prin rânduiala lui Dumnezeu, anul acesta nu pot participa la lucrările acestei importante manifestări ortodoxe fiind invitat de către Sanctitatea Sa Bartolomeu I, Arhiepiscop al Constantinopolului şi Patriarh Ecumenic, la Constantinopol, la sărbătoarea Sf. Apostol Andrei, ocrotitorul întregii Ortodoxii. Astfel, nu am posibilitatea de a fi de faţă, dar duhovniceşte împărtăşesc cu dumneavoastră bucuria acestei importante manifestări organizate sub înaltul patronaj al Mitropoliei de Dimitriada şi Almiros din Volos.

Încă din dezbaterile noastre de anul trecut s-a reliefat fondul cultural comun care, asemeni unei pânze freatice, ne hrăneşte culturile naţionale, conţinutul mărturiei noastre vizând mereu vestirea Evangheliei poporului lui Dumnezeu, pe limba şi în limitele culturii sale. Dimensiunea fundamentală a vieţii în Hristos pe care o propune Ortodoxia culturii poate fi concentrată în cele *şase frumuseţi ale Ortodoxiei*, aşa cum le consemna, cu puţin în urmă, actualul Patriarh al României, Prea Fericitul Părinte Daniel: *frumuseţea temeliilor solide, frumuseţea fidelităţii neîntrerupte, frumuseţea iubirii faţă de Sfânta Treime, frumuseţea iubirii faţă de smerenia divină, frumuseţea celebrării prezenţei lui Hristos în Liturghie, frumuseţea pasiunii pentru sfinţenie.*

Balcanii sunt priviţi de către cancelariile europene ca o zonă a corupţiei şi coruptibilităţii. Şocul intervine pentru Europa atunci când, propunându-şi să ne crească europeni cu mentalităţi noi, remarcă rezistenţa mentală şi religioasă la falsele modele de cultură. Şi trebuie afirmat aici acest adevăr: sursa rezistenţei la acest fals umanism este cultura Bisericii, izvorâtă din cultul liturgic care descoperă taina prezenţei lui Dumnezeu în viaţa umană.

Cum poate şi cum trebuie să reacţioneze astăzi Biserica în acest context de pseudo-umanizare la care este supusă moştenirea balcanică? Răspunsul este simplu: creştinismul ortodox din Balcani trebuie să ofere lumii moderne soluţia întoarcerii la Hristos prin redescoperirea şi repunerea în valoare a posibilităţii şi necesităţii îndumnezeirii omului în şi prin Biserică.

Doar prin această deschidere spre Hristos, culturile naţionale ale popoarelor din Balcani, au putut asuma trecutul grandios al culturii preclasice, elenice şi traco-gete, bizantine şi post-bizantine, paleoslave şi slave într-o sinteză amplă, imposibil de identificat în oricare alta dintre sintezele culturale ale lumii moderne (fie *sud* sau *nord* americană, fie inter-religioasă). Şi aceasta, deoarece, factorul decisiv al acestei sinteze n-a fost cultura propriu-zisă cât sintetizatorul, creuzetul în care a avut loc reacţia constitutivă şi care este Biserica Ortodoxă.

Temele de discuţie sunt ample şi ne bucurăm nespus de cadrul generos şi ospitalier în care ele vor fi dezbătute. În acest sens, dorim să transmitem călduroasele noastre felicitări prietenului şi apropiatului nostru colaborator, Înalt Prea Sfinţitului Părinte Ignatie, mitropolitul Dimitriadei, pentru iniţiativele inspirate de Dumnezeu de a întări legăturile dintre creştinii din Balcani şi urăm mult succes tuturor participaţilor la lucrările prezentului simpozion.

† Î.P.S. Dr. LAURENŢIU STREZA
Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului

* Mesajul Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza, Arhiepiscopul Sibiului şi Mitropolitul Ardealului, cu prilejul deschiderii celui de Al III-lea Congres Interbalcanic, cu tema: „Tinerii-Balcanii-Cultura", 2-6 decembrie 2007, Volos (Grecia)

A X-a sesiune plenară a Comisiei internaţionale mixte pentru dialogul teologic între Biserica Ortodoxă şi Biserica Romano-Catolică

COMUNICAT (Ravenna, 14 octombrie 2007)

Cea de-a X-a sesiune plenară a Comisiei internaţionale mixte pentru dialog teologic între Biserica Ortodoxă şi Biserica Romano-Catolică şi-a desfăşurat lucrările între 8-14 octombrie 2007 în Ravenna (Italia), oraş marcat de monumentele lui istorice şi de artă, multe din ele din epoca bizantină, beneficiind de generoasa ospitalitate a Arhidiecezei romano-catolice de Ravenna-Cervia.

Au fost prezenţi treizeci de membri catolici (cardinali, arhiepiscopi, preoţi şi teologi laici). Membrii ortodocşi (mitropoliţi, episcopi, preoţi, diaconi şi teologi laici) au reprezentat Patriarhia Ecumenică, Patriarhia Alexandriei, Patriarhia Antiohiei, Patriarhia Ierusalimului, Patriarhia Moscovei, Patriarhia Serbiei, Patriarhia României, Patriarhia Georgiei, Biserica Ciprului, Biserica Greciei, Biserica Poloniei, Biserica Albaniei, Biserica Cehiei şi Slovaciei, Biserica Finlandei şi Biserica Estoniei. Reprezentanţii Patriarhiei Bulgariei n-au putut participa.

Comisia şi-a desfăşurat lucrările sub conducerea celor doi copreşedinţi: mitropolitul Ioannis al Pergamului şi cardinalul Walter Kasper, ajutaţi de doi cosecretari: mitropolitul Ghennadios al Sasimei (Patriarhia Ecumenică) şi monseniorul Eleuterio Fortino (Consiliul Pontifical pentru Unitatea Creştină).

Sesiunea a început în seara zilei de 8 octombrie în bazilica Sant Apollinare in Classe cu vecernia prezidată de arhiepiscopul Ravennei, Giuseppe Verucchi, şi cu o rugăciune a membrilor ortodocşi ai Comisiei. În cuvântul său, arhiepiscopul Ravennei a spus: „Suntem fericiţi să vă avem aici. Aveţi rugăciunile celor două comunităţi monahale contemplative, ale monahilor, preoţilor şi parohiilor noastre. Cât timp veţi fi ocupaţi cu dialogul, căutând calea care să ne ducă mai aproape de o comuniune deplină, nu vă vom deranja, dar vă vom îmbrăţişa cu afecţiunea şi rugăciunea noastră".

Comisia a fost apoi întâmpinată în sediul prefecturii de prefectul Floriana de Sanctis, care şi-a exprimat speranţa ca „dorinţa de dialog, de a înţelege şi de a fi înţeleşi, care caracterizează Comisia mixtă, să fie un semn urmat de noi toţi în vieţile noastre". Prezenţi la această recepţie au fost şi primarul oraşului, preşedintele regiunii şi preşedintele provinciei, alături de alte autorităţi civile.

Comisia a dezbătut tema „Consecinţe ecleziologice şi canonice decurgând din natura sacramentală a Bisericii. Comuniune eclezială, sinodalitate şi autoritate în Biserică", al cărei studiu a fost început la sesiunea anterioară de la Belgrad din 18-25 septembrie 2006 pe baza textului preliminar elaborat de Comitetul mixt de coordonare de la Moscova din 1990, fără să fi fost discutat însă într-o sesiune plenară. Plenara de la Ravenna a încheiat studiul început la Belgrad şi a aprobat un document comun care oferă o bază solidă pentru lucrul viitor al Comisiei.

În prima zi a reuniunii, membrii romano-catolici şi cei ortodocşi ai Comisiei s-au reunit ca de obicei în sesiuni separate pentru a-şi coordona munca. În cadrul reuniunii grupului interortodox, delegatul Patriarhiei Moscovei a prezentat hotărârea Bisericii sale de a se retrage de la reuniune din pricina prezenţei delegaţilor Bisericii Estoniei (declarată „autonomă" de Patriarhia Ecumenică, statut nerecunoscut de Patriarhia Moscovei), în ciuda faptului că Patriarhia Ecumenică, de comun acord cu toţi membrii ortodocşi, a oferit o soluţie de compromis care ar fi luat în seamă nerecunoaşterea Bisericii autonome a Estoniei de către Patriarhia Moscovei.

Tema viitoarei sesiuni plenare a Comisiei va fi: „Rolul episcopului Romei în comuniunea Bisericii în primul mileniu", locul şi data ei, ca şi cele ale următorului comitet de coordonare urmând să fie decise ulterior.

Cea de-a X-a sesiune plenară s-a încheiat cu rugăciuni. Sâmbătă, 13 octombrie, membrii romano-catolici au celebrat messa în catedrala din Ravenna în prezenţa membrilor ortodocşi ai Comisiei. Duminică, 14 octombrie, membrii ortodocşi au săvârşit Sfânta Liturghie în bazilica San Vitale în prezenţa membrilor romano-catolici. La ambele slujbe au asistat arhiepiscopul Ravennei, clerici şi laici aparţinând acestei dieceze.

Reuniunea Comisiei mixte a fost marcată de un spirit de prietenie, colaborare şi încredere. Membrii Comisiei au apreciat generoasa ospitalitate a Arhiepiscopiei Ravennei şi au cerut cu insistenţă rugăciunile credincioşilor pentru lucrarea viitoare a dialogului.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA
se primesc pe adresa:
Redacţia „Telegrafului Român", 550179 – Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35
E-mail: *telegrafulroman@yahoo.com*
Articolele nepublicate nu se înapoiază.
ISSN 1223-8392

COMITET REDACŢIE „TELEGRAFUL ROMÂN":
Î.P.S. Dr. Laurenţiu Streza – preşedinte; P.S. Dr. Visarion Răşinăreanu – vicepreşedinte; Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan – redactor şef; Dr. Ştefan Toma – secretar de redacţie; Pr. Cristian Vaida – secretar de redacţie adj.; Pr. Prof. Acad. Dr. Mircea Păcurariu – membru; Pr. Prof. Dr. Ovidiu Moceanu – membru; Pr. Lect. Dr. Nicolae Moşoiu – membru.

Abonamentul pe 2008 este de 25 **lei**
COD IBAN RO34 RNCB 0227 0360 5879 0001.
Pentru SUA abonamentul este de 26 **dolari**
COD IBAN RO28 RNCB 0227 0360 5879 0012.
Pentru Europa abonamentul este de 12 **euro**
COD IBAN RO76 RNCB 0227 0360 5879 0021.
BCR Sibiu, Str. Emil Cioran nr. 1. Cod fiscal 44 79 403.